P II 204

BULETINUL

SOCIETĂȚII REGALE ROMÂNE DE GEOGRAFIE

PUBLICAT PRIN ÎNGRIJIREA COMITETULUI DE REDACȚIUNE.

Societate recunoscută ca persoană morală și juridică și de Instituțiune de utilitate publică prin Legea promulgată la 20 Februarie 1897.

TOMUL XL 1921

Conține 53 figuri și 3 planșe.

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA CURȚII REGALE, F. GÖBL FII
19, Strada Regală, 19
1922

17159

Nu se împrumută acasă.

BULETINUL

SOCIETĂŢII REGALE ROMÂNE DE GEOGRAFIE

TOMUL XL—ANUL 1921.

BIBLIOTECA DOCUMENTARĂ ORAŞUL PIATRA NEAMŢ

17159

SOCIETATEA REGALĂ ROMÂNĂ DE GEOGRAFIE

INFIINȚATĂ LA 15 IUNIE 1875 DE REGELE **Carol I.**

PREȘEDINTE ȘI PROTECTOR

Maiestatea Sa Regele FERDINAND I.

PREZIDENTĂ DE ONOARE

Maiestatea Sa Regina MARIA.

MEMBRU DE ONOARE

A. S. R. Principele CAROL al României.

COMITETUL (1919—1922):

Vicepreședinți

Hepites St. C., Membru Acad. Rom., f. Direct. sup. al Inst. Meteor. al Rom.; 43, b-d Lascăr Catargiu [1877, 1882].

. . . . . .

Secretar General

Mehedinți S., Membru al Acad. Române, Prof. de Geogr. la Univ., f. Ministru; 12, str. D. Racoviță [1901, 1910].

Cassier

Tzigara-Samureaș Al., Prof. univ., Direct. Fund. univ. CAROL I și al Muzeului de Artă Națională [1915, 1915].

Bibliotecar

Arghirescu G., Prof. de Geogr., Secretar g-l Minst. Artelor, f. Inspector școlar; 20, str. Sf. Constantin [1912, 1914].

Membri

Cerkez Gr., Inginer, Prof. la Școala Politehnică, fost Dir. general P. T. T., 4, str. D. A. Sturdza [1875, 1902].

Constantinescu Tancred, Ing., f. Secr. g-l Min. Ind.. Deleg. Soc. «Cred. Extern»; 7, Aleea Vulpache [1920, 1921].

Iannescu G., General, fost Director general al Serviciului Geografic al Armatei; 33, str. Italiană [1882, 1905].

Măldărescu Dr. N., Prof. univ.; 40, str. Știrbei-V. [1876, 1910].

Mrazec L., Membru al Acad. Rom., Prof. Univ., Direct. Inst. Geolog. al României; 2, șos. Kiselef [1911, 1919].

Olănescu C. P., Inginer, fost Ministru și Președinte al Camerei Deputaților; 4, b-d Dacia [1875, 1914],

Panaiteseu Sc., General, Membru corespondent al Academiei Române; *Chișinău*, 5, str. Iașilor [1909, 1912].

Toroceanu R., General Adj., Director general al Serviciului Geografic al Armatei; 1, str. Gândului [1907, 1919].

Vlădescu M., Prof. universitar, Ministrul Domeniilor, Directorul Institutului Botanic; șos. Cotroceni [1905, 1910].

. . . . . .

Notă. — Din cei doi ani cari urmează adresa, cel d'întâiu însemnează acela al admiterei în Societate, cel d'al doilea al alegerei în Comitet.

BULETINUL
SOCIETĂȚII REGALE ROMÂNE
DE
GEOGRAFIE

PUBLICAT PRIN ÎNGRIJIREA COMITETULUI DE REDACȚIE.

SOCIETATE RECUNOSCUTĂ CA PERSOANĂ MORALĂ ȘI JURIDICĂ
ȘI DE INSTITUȚIUNE DE UTILITATE PUBLICĂ PRIN LEGEA PROMULGATĂ LA
20 FEBRUARIE 1897.

TOMUL XL **Anul 1921**

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA CURȚII REGALE, F. GÖBL FII
19, Strada Regală, 19
1922

P. II. 204
BIBLIOTECA
JUDEȚEANĂ
NEAMȚ
Fond „G.T.K."

PENTRU

Maiestatea Sa Regina MARIA

Prezidentă de Onoare a Societății Regale Române de Geografie (1)

DE

ST. C. HEPITES,
Vicepreședinte al Societății Regale Române de Geografie.

Sire,

Sunt patruzeci și șease de ani de când Înțeleptul fundator al Dinastiei a înfăptuit Societatea de Geografie care s'a bucurat de nemărginita onoare de a avea ca Președinte pe nemuritorul Domnitor și apoi prim Rege CAROL I. Cu o prevedere, adevărat părintească, neuitatul Rege a 'ngrijit la timp de viitorul Societății noastre, care, sub Augusta Președenție a Maiestății Voastre, Sire, a luat, în scurt timp, o desvoltare însemnată încincindu-și numărul membrilor ei.

Prin sarcina ce și-a luat de a lucra și de a da la lumină Geografia economică a Țării noastre mărită, Societatea Regală Română de Geografie crede să adauge încă o petricică la cunoașterea României de azi cucerită pentru totdeauna de Maiestatea Voastră, Sire, în capul nebiruitei Sale armate.

Statutele care diriguesc activitatea Societății noastre, prevăd, în mod expres, admiterea femeilor printre Membrii ei; și, de fapt, ele au profitat, spre marea

(1) Cuvântare ținută în ședința Adunării Generale a Societății Regale Române de Geografie dela 7 Maiu 1921, prezidată de M. S. Regele FERDINAND I.

noastră plăcere și mulțumire, de această înțeleaptă prevedere statuară.

Când Maiestatea Sa grațioasa noastră Regină a binevoit a face Societății noastre marea cinste de a primi alegerea de Prezidentă de Onoare a ei, s'a 'mplinit una din cele mai vii dorințe ale Societății noastre, căci Maiestatea Sa este cea dintâiu femee din Casa Domnitoare care va stà vecinic înscrisă printre Membrii Societății Fundatorului binecuvântat al Dinastiei Românești.

De aceia, în numele Societății Regale Române de Geografie, prezintăm cel mai profund respect și recunoștință Augustei Autoare a operei «*Țara Mea*» în care se dovedește, la fiecare rând, iubirea nețărmurită ce Augusta noastră Prezidentă de Onoare are pentru Țara care e a Ei ca și a noastră și căreia I-a consacrat — în cele mai grele timpuri prin care ea a trecut vreodată — toată grija și iubirea de care o femee e așà de mult capabilă.

Să trăiți Maiestate, Augustul nostru Președinte;

Să trăiască Maiestatea Sa Regina, Prezidenta noastră de Onoare;

Să trăiască A. S. R. Principele Moștenitor, Membrul nostru de Onoare și A. S. R. Principesa Elena a Românilor;

Să trăiască Dinastia.

BULETINUL SOCIETĂȚII REGALE ROMANE DE GEOGRAFIE
TOMUL XL. — 1921.

I.

PARTEA ȘTIINȚIFICĂ

CONFERINȚE, MEMORII, LUCRĂRI, RAPOARTE. FAPTE, REFERATE
RECENSIUNI, BIBLIOGRAFIE, REVISTE.

COMITETUL DE REDACȚIUNE

AL

BULETINULUI SOCIETĂȚII REGALE ROMÂNE DE GEOGRAFIE.

Președinte,

HEPITES ST. C., Membru al Academiei Române, Vicepreședinte al S. R. R. G., fost Director superior al Institutului Meteorologic și al Serviciului central de Măsuri și Greutăți, *București*, 43, B-d Lascăr Catargiu.

Membrii:

BRĂTESCU C., Profesor de Geografie la Școala Normală, *Constanța*, 91, str. Mircea cel Mare.

GORCIU G., Profesor de Geografie la Seminarul Central și la Școala Normală pentru Invățătura Poporului Român, *București*, 128, str. Carol.

IANNESCU G., General, fost Director General al Serviciului geografic al Armatei, Președintele Secțiunii militare a S. R. R. G., *București*, 33, str. Italiană.

IOANIȚESCU D., Profesor de Geografie la Liceul Sp. Haret, *București*, 38, str. Sf. Apostoli.

MEHEDINȚI S., Membru al Academiei Române, Profesor de Geografie la universitate, Președintele Secțiunii didactice a S. R. R. G., f. Ministru, *București*, 12, str. Racoviță.

MERUȚIU Dr. V., Profesor de Geografie la universitate, *Cluj*.

OTETELIȘANU E., Directorul Institutului Meteorologic Central al României, *București*, la Inst. Meteor.

VÂLSAN G., Membru al Academiei Române, Profesor de Geografie la universitate, *Cluj*.

Societatea nu ia sub a sa răspundere niciuna din opiniunile emise de către autorii articolelor imprimate în Buletin.

Orice autor are dreptul la 50 de extrase.

Articolele pentru *Buletin* și tot ce privește redacțiunea se vor trimite pe adresa d-lui **St. C. Hepites**, Președintele Comitetului de redacțiune al Societății Regale Române de Geografie, *București*, 43, B-d Lascăr Catargiu.

Manuscrisele publicate sau nepublicate nu se înapoiază.

AVIS

Din cauza scumpetei extraordinare a tiparului și a hârtiei, Redacțiunea se vede obligată, spre marea ei părere de rău, de a limită conținutul acestui volum.

Par suite de la chereté extraordinaire de l'impression et du papier, la Rédaction se voit obligée, à son très grand regret, de limiter le contenu de ce volume.

REDACȚIUNEA.

BULETINUL
SOCIETĂȚII REGALE ROMÂNE
DE
GEOGRAFIE
XL 1921

I.

DIN OCOLUL PĂMÂNTULUI[1]

Călătorie făcută însoțind pe A. S. R. Principele CAROL

de

Generalul C. GĂVĂNESCUL,
Membru al Societății Regale Române de Geografie.

Sire,

Doamnelor, Stimați Colegi, Domnilor,

Inalta hotărîre și încredere a M. S., au decis ca să însoțesc pe A. S. R. Principele CAROL în lunga și interesanta călătorie ce a făcut-o în Extremul Orient ca purtător al unei mari și importante misiuni a țării noastre pe lângă țara «Soarelui răsare».

In tot acel timp, de 7 luni, cât a durat călătoria, mi-am notat, după un vechiu obiceiu, zi cu zi, toate impresiunile și toate faptele importante la cari A. S. R. a luat parte; toate manifestațiunile de sărbătorire ce se făceau țării noastre scumpe, în Inalta persoană a A. S. R.; mi le-am notat zi cu zi, nu numai în mod cronologic; ci cu toate emoțiunile prin cari treceam la fiecare pas, văzând cât se cinstește România, cinstindu-se falnicul ei Prinț moștenitor.

Mi-am notat toate, impunându-mi, mie însu-mi, lăsarea la oparte a oboselelor unor programe oficiale adesea foarte încărcate, fiindcă am avut și am convingerea nestrămutată că toate aceste fapte mari trebuesc să trăiască, nu să piară; trebuiă să fie cunoscute de poporul nostru întreg, nu să dis-

(1) Conferință ținută la Adunarea generală a Societății Regale Române de Geografie sub președenția M. S. Regelui FERDINAND I, la 7 Maiu 1921

pară în negura timpului, spre a se vedeà azi de toţi şi încă mult timp dupe noi, cât a făcut şi cum a făcut să fie cunoscută de bine ţara noastră, peste nouă mări şi nouă ţări, Prinţul făt frumos ce va domnì cândvà peste noi.

Distinsul coleg, d. vicepreşedinte HEPITES s'a gândit, în dragostea sa de Ţară şi de Dinastie, ca o parte din aceste impresii să fie arătate publicului în o conferinţă. Mi-a făcut această propunere, încă de anul trecut, printr'o scrisoare trimisă din Paris, când eram pe drumul întoarcerii spre casă.

Imprejurări independente şi de voinţa mea şi de a d-sale ne-au împiedicat atunci, pentru sesiunea de iarnă, la împlinirea gândurilor noastre.

Anul acesta, însă, printr'un concurs fericit de împrejurări, conferinţa se poate ţine şi sunt cu adevărat fericit că pot vorbì despre această călătorie, tocmai în momentul când A. S. R. Principele CAROL, însoţit de prea graţioasa Domniţă ELENA, aleasa sufletului Său ales, călătoresc împreună pe pământul sacru al nostru, spre a se arătà Bucureştenilor şi Ţării ce-l aşteaptă cu atâta nerăbdare.

Primirea la Bombay. — Parsii.

Plecăm spre debarcader şi cum este foarte aproape, în dosul hotelului nostru, plecăm pe jos.

Vedem frumoasele ornamentaţiuni făcute la debarcader. O estradă în dreptunghiu cu laturile de 100/60 m este făcută la locul de debarcare pentru primire. Intreagă această estradă, îmbrăcată în postav roşu pe jos şi în caşmiruri în culorile Angliei şi României pe sus, este împărţită în trei în sensul lungimei dela debarcader şi pâna la eşire. Centrul erà lăsat liber, cam vre-o 6 m; iar laturile, în dreapta şi stânga, erau ocupate de tribunele pentru public, pentru oficialităţi şi pentru presă. Sute de steaguri Engleze, Australiene, Neo Zelandeze, se amestecă cu cele Române. In special ta-

vanul are în lungul culoarului central vre-o 15 rânduri de drapele mici românești care vor fâlfâi în momentul când Prințul României, A. S. R., va trece pe acolo.

Ne prezentăm persoanelor oficiale sosite. O bună parte din persoanele cele mai oficiale plecase să salute pe A. S. R., pe crucișătorul «Carolina» care și sosise în port la $4^{h}.15^{m}$.

Sosesc pe rând: magistrații, arhiepiscopul local, ofițerii de marină, ofițerii de uscat, consulii statelor străine, între care recunoaștem pe cel japonez, profesori și multă lume. Foarte multe elegante doamne iau loc în tribunele vecine. In fața pavilionului, și cât vezi cu ochii, este o mare de capete care se agită, se mișcă încoace și încolo și așteaptă cu nerăbdare sosirea Prințului. Toate ferestrele caselor cu 3-5-6 etaje sunt împodobite. Iată, sosește un pluton de escortă regală indiană călare. Ei sunt acum pe jos și intră pe alea centrală a estradei, mergând drept la debarcader. Sunt 20 de inși, înalți, fiecare de cel puțin 2 metri, frumoși la față, cu bărbi negre, rotunde, toți la fel îmbrăcați în roșu, cu brandenburguri și fireturi în aur de sus până jos. Cisme lungi, până peste genunchi, de lac, franțuzești, mănuși lungi cu manșete, în piele de căprioară albe; săbii lungi, drepte și late de un lat de mână; în dreapta poartă o lance lungă terminată de un fanion cu culorile respective regimentului. Este o trupă admirabilă, devotată, din Tribul "SIK" ai Rajahului de Petiala, unul din cei mai devotați Angliei.

Se aude un sgomot de tobă și cântece cu cimpoiul. Este garda de onoare, cu drapelul și muzica, ce sosește pentru a fi trecută în revistă. Lume multă și copiii se țin după muzică iar alții merg înaintea ei, ca și la noi. Compania se oprește cu drapelul drept în fața eșirei pavilionului.

Este ora 5 fără 5; deodată se aud bubuituri de tun. Toate vasele de răsboiu din port trag salvele de onoare în momentul când A. S. R. părăsește crucișătorul «Carolina».

Ele au arborat și marea pavoasare. Barca cu motor, pe care este A. S. R. cu cei trei aghiotanți și cu persoanele ce l-au salutat pe crucișător să apropie de debarcader. La prova acestei șalupe, este arborat pavilionul nostru regal cu Coroana țărei. Șalupa oprește la debarcader; iar A. S. R., precedat de aghiotanți, debarcă. Este primit de autoritățile locale și I se prezintă pe rând toate grupele pomenite mai sus. Apoi se trece în revistă. Muzica cântă imnul nostru și Inaltul Oaspe trece în revistă, precedat de doi ofițeri aghiotanți ai guvernatorului din Bombay.

In momentul când Prințul a eșit din pavilion lumea a început să aplaude; aplausele și agitările cu pălăriile au ținut până s'a terminat revista. In acest timp muzica cântă, tunurile din port bubuiau, de te cutremurai de plăcere și de mândrie.

După revistă ne urcăm în automobile și plecăm pentru vizitarea orașului Bombay și a templului Parsilor.

După vizitarea locurilor celor mai importante din oraș, vizită făcută în fuga automobilului, fiindcă la ora 7 trebuiă să fim la gară unde ne așteptă trenul special să mergem să vizităm pe preoții Parsi.

Parsii sunt descendenții vechilor Perși, cari au emigrat în India pentru a se sustrage persecuțiunilor Musulmanilor.

Numărul Parsilor în India trece de 100.000 din care peste 90.000 sunt în Bombay. Ei se ocupă, în special, cu comerțul și constituie clasa de elită și cea mai bogată din Bombay. Ei sunt pe aceste locuri cam de 1200 ani și au pus mâna nu numai pe cele mai mari întreprinderi comerciale, dar ei ocupă în administrație, toate situațiile cele mai de seamă. Cu drept cuvânt li se spune de către unii: «Armenii Indiei». De departe se disting de ceilalți locuitori de alte religii sau secte, prin pălăria semicilindrică ce se aseamănă oarecum, cu potcapul popilor noștri.

Apa, focul și *pământul* sunt sacre pentru Parsi și

nu pot fi murdărite cu un cadavru, care nu poate fi nici îngropat în pământ, nici aruncat în apă, nici ars în foc.

Urcăm o alee lungă, mărginită de pomi mari, umbroşi, care acopere vederea mai departe. Sunt acì cu profusiune: Cocatieri, Banani, Palmieri, Cedri, Salcâmi înfloriţi, ş. a. Când şi când, zărim printre frunzişul des câte un colţ de palat, de vilă şi câte un parc sau grădină încărcată cu flori. Ajungem sus. Automobilele se opresc în faţa unor scări de piatră, unde ne aşteaptă vre-o opt înalte personagii Parse, religioase şi laice. Se fac prezentările de rigoare şi apoi începem a urcà scările largi de piatră.

Flori din belşug şi verdeaţa cea mai puternică ne încântă ochii. Nu ştiu bine ce vor să ne arate acì. Ni se spusese că, de sus, vom admirà frumoasa privelişte a oraşului Bombay şi a coastei Oceanului.

Ajungem într'o curte largă, un parc frumos şi cu mult gust aranjat. De jur împrejurul grădinei sunt clădiri, nu tocmai înalte, având în totul aspectul general al mănăstirilor noastre cu o curte interioare. Pe acoperişul caselor, tocmai sus, stau înşiraţi vulturi mari, cu gâtul pleşuv, cari în primul moment nici nu au fost zăriţi de noi, fiindcă şedeau nemişcaţi unul lângă altul, par'că ar fi fost o ornamentaţie a clădirei. Când ne-au văzut că ne apropiem atunci au început a se mişcà, pe locul lor, a întinde gâtul ca şi când ar fi voit să vadă cine sosește, şi a întoarce capul într'o parte, ca şi cum ar fi voit să vadă mai bine. Câte unul mai nerăbdător, mai înfometat, se ridică şi dă o roată alunecând elegant pe undele aerului şi apoi vine de se aşează la locu-i.

Preotul şef dă explicaţiile necesare: «Doliul este în alb pentru bărbaţi; negru pentru femei. Numai prietenii de parte bărbătească însoţesc acì pe mort; rudele şi femeile stau acasă în plânsete şi rugăciuni.

«Ajunşi în curte, corpul este dus pe braţe şi depus în

mijlocul incintei «Turnului liniştei eterne». Intr'o clipă, sute de vulturi se reped şi, după cel mult 20 minute, nu a mai rămas nimica».

Priveam înfiorat la cadrul acela frumos al grădinei dătătoare de viaţă, la mozaicul florilor ce te îmbătau cu mirosul lor puternic, la pomii uriaşi şi la iarba verde-negru pusă cu adevărat gust de artişti, şi fără să vreau îmi trecù în minte tabloul înfiorător al celor câtevà mii de vulturi ce se reped cu pliscurile deschise şi cu ghiarele întinse spre corpul neînsufleţit ce li se aduce, nu spre hrană, dar pentru trecerea lui în lùmea eternă.

Vânătoarea cu şoimi.

Ajungem, după vre-o zece minute, la un pavilion de vânătoare-imperial, construit pe malul mărei, având în faţă un lac artificial, cu apă din mare.

Acì ne aşteptà, între alţii, Prinţul KAN-IN, marele maestru de ceremonii al Impăratului, şi Guvernatorul local.

După ce se fac toate salutările, mergem la vânătoare. Trecem pe un podeţ, pus peste un canal, şi urcăm un mal de pământ, despărţitor al terenurilor inundate şi cultivate cu orez. Vedem în dreapta noastră, cam la vre-o 500 metri, o linie de vre-o 20 oameni, că stau gata de pornit «în bătae». Patru din ei, poartă pe braţul stâng câte un şoim; iar cei dela extremităţi câte un fanion alb ce marchează linia.

Li se dă semnalul de pornire. Atunci ei, mergând încet printre culturile de orez, cu apa şi noroiul până peste genunchi, încep a înaintà, ţipând, urlând, şi bătând cu bâţul toate tufişurile, pomişorii, culturile spre a răscolì pe bietele pasări. Iată că sboară, din tufiş, o biată pasăre, iute, şoimul apropiat este lansat. In o clipă o ajunge şi gata, cu ea, jos, în ghiare. Omul ce îl ţinuse în mână până atunci, dă fuga şi ia pasărea şi o pune în geantă şi apoi dă şoimului drept

răsplată, o bucăţică de carne ce o scoate dintr'o cutie ce o purtà la brâu.

Iacă alta. Şoimul din acea parte se repede; dar pasărea prin instinct coboară iarăş în tufiş şi intră în apă. Aci nu are ce să-i facă şoimul.

Atunci am băgat de seamă tactica întrebuinţătă de şoim. El, dela început, sboară pe jos de tot, pe lângă suprafaţa culturilor şi apei spre a tăià singura linie de retragere, de scăpare în apă a bietei păsărele. Când a ajuns în dreptul ei, şi sub ea, atunci, ca o clipă, ca un fulger se ridică drept vertical în sus şi nici nu ştii când a prins-o.

Un şoim este foarte nenorocos; scapă două prade. Un altul prinde patru, dar pe a cincea, o raţă, nu o poate prinde şi el s'a tăvălit, de geaba, prin apă alergând după ea. In momentul când raţa a sburat, şoimul a fost aruncat prea sus de către păzitorul său. Raţa, cum îl zăreşte, se lasă iute în jos şi astfel şi raţa şi şoimul sboară foarte aproape de suprafaţa culturilor de orez şi de apă. Incearcă de câteva ori şoimul să se vâre de desupt, dar raţa, foarte şireată, nu se lasă păcălită şi coboară şi ea mai jos. Cu iuţeală, la o aşa mică înălţime, şoimul nu prea are mult avantaj, totuşi după o goană de vre-o 500 metri, când tocmai este gata să-o apuce, raţa recurge la ultima scăpare, apa, şi gata, ca o săgeată, se aruncă printre firele de orez în apă. Şoimul aproape în aceiaş clipă cade şi el în acelaş loc şi se bălăceşte în apă scăpând afară mulţumită numai câtor-va burueni de cari s'a agăţat. Raţa, însă, fericită, deşi cu inima bătândă de emoţie, înnoată pe sub apă şi apoi se ascunde mai departe. Paznicul respectiv, aleargă în fuga să scape dela înnec pe bietul vânător. Il scoate ciciulete, îl şterge cu un burete, îi dă în ghiare o altă pasăre scoasă din geantă, apoi i-o ia şi îi dă o bucăţică de carne drept răsplată.

A. S. R. a luat parte la vânătoare, aruncând, singur, de câtevaori, şoimul, şi cu mult succes.

Un dineu japonez.

Astăseară avem un dineu japonez la cel mai de seamă restaurant. Cea mai mare parte dintre membrii misiunei ce ne sunt ataşaţi şi-au lăsat ţinuta luxoasă şi vin îmbrăcaţi în Kimono. Noi suntem îmbrăcaţi în haine civile de oraş.

Cum ajungem la uşă ne descălţăm, lăsând aci pantofii, pălăriile şi bastoanele. Intrăm înăuntru numai în ciorapi. Urcăm o serie nesfârşită de scări, cu multe trepte. Peste tot lac şi lustruire de-ţi este mai mare dragul să priveşti şi parcă nici nu-ţi vine să te atingi ca să nu le strici lustrul.

Peste tot, prin sălile prin care trecem, sunt panouri şi paravane de toată frumuseţea. Nici o mobilă, nici un tablou, nici o cadră pe pereţi în afară de panourile şi paravanele japoneze. Pe jos, în fiecare cameră, şi pe săli, un fel de preşuri de papură, un fel de rogojini din fire de bambu însă mult mai fine şi incomparabil mai elegante.

După ce trecem, prin vre-o cinci, şase camere şi săli, ajungem în sala ce ne este rezervată pentru dineu.

Este la etajul de sus şi are vederea spre oraş, care se vede iluminat ca şi cum ar fi în flacări. Vedem mii şi mii de lampioane, de lumini electrice, de faruri ce veneau dinspre mare, iar luna plină, pe un cer albastru negru, mărea frumuseţea nopţii ameţitoare şi dulce.

In sala în care am intrat, este aşezat şi preparat totul pentru a ne primi la cină. De trei părţi ale sălei, în fund, sunt puse jos perne patrate de mătase, pe care să stăm; iar în stânga fiecăruia, este câte un scăunel pentru rezemat cotul. Ne aşezăm toţi la locurile indicate, A. S. R. în mijlocul laturei ce dă spre oraş, noi toţi la locurile noastre.

Incep să ni se aducă mâncări. Sunt vre-o 14 fete, Geishe, drăgălaşe, ca nişte păpuşele, cari vin în spre noi cu ale mân-

cărei puse toate pe un fel de tăviță masă pătrată, de lemn lăcuit cu negru.

In fața fiecăruia dintre noi se așează în genuchi câte o Geishă, pune lângă noi tăblița-masă și apoi să apleacă, în o mătanie, până atinge cu fruntea pardoseala. Apoi să ridică pentru a duce și altora ceiace trebue.

Arigato,[1] *Arigato,* le spunem noi. Este singura vorbă ce am învătat în japoneză. Mâi târziu am învățat și altele cu care făceam mult haz în cercurile Geishelor.

Mă uit pe măsuță și văd vre-o patru mici castronașe cu mâncările începutului mesei. Dar castronașele sunt așa de mici, că mi se pare că văd copilașii mei, de acasă, cum se jucau «de-a masa» când aveà invitații lor, păpușelele, cu care să jucau. Oare drept, ce ne iau aceștia pe noi, drept păpușele?

Supa, ce se soarbe din ceașcă iar nu se mănâncă cu lingura, erà delicioasă; dar din trei sorbituri, s'a dus. Peștele excelent, ce erà în o altă ceșcuță, dacă am luat de două ori, cu bețișoarele japoneze, ce am învățat să le mânuim foarte bine, a fost gata.

Mă întrebam, unde este mâncarea? Aceasta poate este aperitivul?

Geisha ce stă acum în fața mea și care mă invită să beau oferindu-mi «sake»,[2] este de o drăgălășie fără seamăn. Surâde atât de plăcut și este pieptănată cu atâta gust, că ar face geloase multe elegante europene. Primesc sakeul în o ceșcuță cât un degetar, și apoi, după ce o spăl, într'un vas cu apă ce stă lângă noi, i-o ofer și ei turnându-i eu «sakeul».

Acesta este obiceiul aci.

Pe o altă farfurioară este iarăși un fel de mâncare nu știu ce, seamănă cu galantina, iar alături de mâncare, este

(1) Mulțumesc.
(2) Rachiu din orez.

o mică barză, de zahăr, care se uită în sus cu capul sucit pe dreapta și stând numai într'un picior. Este așà de natural făcută, că parcă-mi este teamă să nu sboare.

Ni se aduce al doilea rând de feluri, pe o altă tăviță-masă. Un fel de fripturi de pui cu salată din rădăcini de bambu. Delicioasă. Și lucrează băete la desfăcutul puiului, cu beţișoarele de lemn japoneze ce țin locul și de cuțit și de furculiță, în timp ce gura este lingura.

Iar ni se dă «sake», și iar și iar; dar ceșculițele sunt așà de mici încât nici nu simți că bei. Nu le uităm nici pe Geishe. Ducând spre ele ceșcuța ținută în pumn, cu amândouă mâinile, este semn că-i oferi să beà. Ea primește, beà și apoi spală ceșcuța, o șterge cu mătasea ce poartă la brâu și mi-o dă mie cu multă grație, după care se pleacă până la pământ mulțumind cu un «arigato» ce sună cu totul altfel în guriţa ei mititică.

Ele stau în faţa noastră, pe genunchi, cu picioarele încrucișate sub corp și stau așà, fără să miște, ceasuri întregi; asta este poziția lor normală de odihnă. Noi, încercăm să stăm așà, dar în câteva minute ni s'au amorțit genunchii și iute schimbăm poziția; ba ne rezemăm cu coatele de micul scăunel ce aveam alături, ba întindem picioarele încolo și încoace, ba unii se ridică în picioare și fac niţel exerciţiu de lăsare și ridicare pe picioare. Toate ar fi bune dacă n'ar fi această chinuire.

Pentru fumat aveam fiecare alături de noi, un serviciu de aprins ţigările și pentru scrum. Intr'o ceașcă de lemn lăcuit este pusă cenușă groasă; în mijlocul cenușei, este un cărbune special, făcut din praf de cărbune și alte materii ușor aprinzibile. Un mic fitil este la capul cărbunelui. Să dă foc fitilului care aprinde cărbunele, care arde așà închis, mocnit în mijlocul cenușei, ceasuri întregi. La el se aprinde ţigarea. Alături de el se află un vas înalt ca de un deci-

metru, în care este pusă puţină apă; scrumul de ţigare ca şi ţigarea se pun tot acolo. Este foarte curat şi foarte higienic.

Dar la Japonezi masa trebuie să fie acompaniată şi de cântece şi de dansuri. Curând se alcătueşte orchestra, din şease Geishe; iar altele trei vin să danseze. De fapt ele joacă o dramă din vechea istorie a Japoniei feodale, acompaniate, în toate mişcările, de muzică.

Apoi vin altele care joacă un fel de balet «flori de primăvară»; sunt şease fete, în chimonouri elegante, după vechile mode japoneze; fiecare are câte o umbreluţă de flori, cu buchete-ramuri în mâini şi cu cununi de flori pe cap şi flori la piept. Şi dansează elegant, aplecându-se şi la dreapta şi la stânga, se învârtesc într'un călcâiu, lovind cu celălalt picior în pământ în cadenţa muzicei. Apleacă apoi umbreluţele pe dreapta sau pe stânga; le lasă jos, le ridică, deschid evantaiele de flori şi aşà continuă mult timp danţul lor încet, dar plăcut şi atrăgător. La sfârşit scoate fiecare câte un mic drapel japonez şi unul românesc pe care le încrucişează şi aşà dansează în sunetul legănat a muzicei lor încă neînţeleasă în deajuns de noi. Apoi ne oferă nouă acele drapele, ce vom păstrà ca o dulce amintire.

Serbarea nu s'a terminat încă. Jucăm şi noi cu geishele la un loc câteva jocuri distractive de ale lor. Intr'un cerc, cât camera de mare, sunt aşezate perne pe jos, una mai puţin decât persoanele.

Muzica cântă un cântec oarecare; noi toţi mergem în monom, în cerc, pe deasupra pernelor. La un moment dat muzica se opreşte şi toţi trebuie să stăm jos pe o pernă. Cine n'a apucat pernă să steà, ese afară din joc şi se scoate afară şi o pernă. Aşà până la sfârşit. Fiecare, însă, înainte de a eşì afară din cerc, trebuie să beà câte un «sake».

Facem şi al doilea joc. Stăm toţi roată, jos, pe perini. Două drapele japoneze şi român aleargă din mână în mână

făcând circuitul. Muzica cântă. In momentul când s'a oprit muzica, cine are drapel în mână trebuie să beà un sake şi apoi iese afară din horă.

Am râs mult de tot.

La ora 11 plecăm, conduşi până la scară de toate Geishele. S'a strigat Banzai Rumania; la care noi am răspuns: Banzai Day Nipon. Ne încălţăm cu pantofii afară şi pornim la palatul nostru.

Decorarea artistului orb.

După dineu avem muzică japoneză. Cântăreţii, ce i-am auzit la Ministerul de Externe, vin astăseară acî la palat la noi, ca să ne cânte numai noă.

Prinţul are intenţia să decoreze pe şeful orchestrei care este şi profesor la conservator.

Orchestra este compusă, din două koto, din un shamisen, un kokin şi un shakohagi. Şeful orchestrei şi cu o foarte drăgălaşă Geisha cântau la koto.

Koto este un instrument cu 13 corzi. Este lung de aproape 1 1/2 m stă jos orizontal pe planşeu, şi are sunetul ca al harpei, ca al chitarei sau ţiterei. Căluşele, ce sunt foarte înalte, cam de un lat de mână, sunt mişcate, din când în când, de cântăreţ pentru a mai lungì sau a mai scurtà coarda. Se ating corzile cu mâna dreaptă ce are degetul cel mare, arătătorul şi mijlociul, armaţi cu nişte inele-degetare, cu vârful de os, în felul cum se cântă la ţiteră. Corzile sunt atinse între cue şi căluş, iar semitonurile sunt date prin apăsarea cu mâna stângă pe corzi, dincolo de căluşe. Aşà el lungeşte sau scurtează coarda, după voinţă.

Celelalte instrumente sunt: *Shamisen*, un fel de mandolină cu trei corzi, care se ating cu dreapta, cu o pană de fildeş; *Kokin*, tot un fel de Shamisen, însă cu 4 corzi şi se cântă ţinut vertical, ca un violoncel, deşi este mic, iar corzile sunt

atinse cu un arcuș; *Shakohagi* este un fel de fluer, de bambu gros cu 4 găuri în față și 1 în spate. Sunetul apropie mult de acela al flautului.

Pe o estradă improvizată, sunt așezate instrumentele cari așteaptă pe muzicanți. Iată-i că vin și ei. Intră cel din urmă, conducătorul, bietul orb, dus de mână de doui japonezi, doi elevi ai lui. Calcă timid, cercetător și par'că ar vreà să caute și cu mâinile să apuce cevà, sau să se apere de vre-o lovitură. Se urcă pe estradă-condus de mână și după ce se așează jos își încearcă puțin instrumentul, dă semnalul salutului. Toți cei cinci se apleacă cu fața înainte, cu fruntea la pământ și stau așà câtevà secunde. Apoi se îndreaptă și încep cântecul lor dulce, melodios, necunoscut noă, dar deodată lipit de sufletele noastre. Să învârtește în mintea mea, o lume nouă necunoscută, dar ce-mi place și care mă atrage cu putere, îmi mișcă sufletul, mă înduioșază.

Alunecă degetele pe lungile coarde și ies sunete duioase, îngerești. Sunetele tremură sub tremuratul mânei și degetelor artistului, ce cu ochii fără vedere, se uită drept în fața lui, înainte, ca și cum ar privì imagina, scumpă vieții lui și care'l conduce pe calea aceasta a artei, a muzicei, a lucrurilor înălțătoare de suflet, până la Dumnezeu. Să schimbă cadența, începe mai iute, mai vijelios, apoi de odată se potolește iarăși se transformă ca într'o doină ce plânge, pentru a trece din nou la prima formă duioasă și melodioasă cu care începuse. Din când în când o cântăreață acompaniază cântecul său cu vocea. Și așa mergem din cântec în cântec, din melodie în melodie, din emoțiune în emoțiune, timp de aproape două ore. Muzicanții sunt neobosiți; dar sufletul lor este șeful, este bietul orb, profesorul lor, care, în seara aceasta, s'a dovedit ca un adevărat artist și maestru. A. S. R., voește să-l decoreze, cu Steaua României, în gradul de Cavaler. Pentru

Japonezi, aceasta este cevà ne mai pomenit, ca un muzicant sau artist să fie decorat.

Il aduce la A. S. R., de mână, însuşi domnul IOSHIDA, maestrul de ceremonii; îl aduce de mână spunându-i că Prinţul României, vreà să-i vorbească. Calcă bietul om, încet, temător şi deşi se ţine bine de braţul protector şi conducător, totuşi are o jenă în mers; nu este sigur. Se opreşte în faţa A. S. R. şi îi se şopteşte aceasta de către IOSHIDA. El se închină adânc. Apoi A. S. R., îi spune în franţuzeşte, tradus de IOSHIDA în Japoneză că pentru meritele lui artistice îl decorează în numele M. S. Regelui FERDINAND I, cu ordinul Steaua României, în gradul Cavaler. In acest timp îi şi prinde decoraţia pe piept.

Artistul, care o viaţă întreagă a emoţionat lumea, mii şi mii de mii de oameni, cu arta lui îngerească, este acum aşà de emoţionat că-i tremură buza de jos şi când A. S. R. îl ia de mână să-l felicite, el o apucă tremurând şi să pleacă aşà de adânc, ca şi cum ar voì să sărute mâna, care ştie aşà de bine să răsplătească meritul. Stă aşà aplecat câteva secunde şi când se ridică în sus îl văd palid ca un cadavru, iar prin crăpătura pleoapelor, ce închid luminele stinse, văd strecurându-se o boabă de mărgăritar ce alunecă rostogolindu-se până la vârful bărbiei. Şi răspunde tremurând «Nu voi uità nici în mormânt».

Şi cred că aşà va fi.

Ne retragem. Eu stau mai în urmă şi mă uit la marele artist, cum duce mâna stângă pe piept, caută decoraţia şi o strânge cu palma de pieptul lui, oftând adânc; apoi cu paşi înceţi, nesiguri, păşeşte spre uşă, dus de braţ de elevii lui, ce au venit să-l ia.

II.

ISVOARELE DE ENERGIE ŞI AŞEZAREA GEOGRAFICA A DIFERITELOR INDUSTRII ÎN ROMÂNIA[1]

de

Ing. MIHAIL MANOILESCU,

Director general al Industriei în Ministerul Industriei şi Comerţului,
Membru al Societăţei Regale Române de Geografie.

Les ressources d'énergie et la situation géographique des différentes industries en România.

I. Introducere[2].

Intr'un înţeles larg, Geografia economică ar urmà să cuprindă în cadrul ei orice problemă economică de orice natură ar fi; nici o chestiune oricât de specială în legătură cu viaţa agriculturei, industriei şi întreprinderilor de producţie în general sau în legătură cu schimbul de produse şi cu comunicaţiunile, nu ar puteà fi considerată ca eşind din obiectul de studiu al Geografiei economice.

Dacă însă problemele economice ce se pot cuprinde în cadrul Geografiei sunt nelimitate, punctul de vedere special

---

[1] Comunicare făcută la Adunarea generală a Societăţii prezidată de d. Vicepreşedinte ST. C. HEPITES, la 8 Maiu 1921.

[2] BIBLIOGRAFIE:

Louis Loczy, *La Hongrie géographique, économique et sociale;*
La România économique (publication de Ministère de l'Industrie), Bucureşti, 1921;
Vasile Lazăr, *Gazul metan*, Cluj, 1921;
D. Leonida, *Studiul unei uzine hidroelectrice la Bicaz*, Bucureşti, 1912;
Buletinul Industriei, 1920 şi 1921;
A. Sartoris, *L'industrie du fer en România (Annales des Mines)*, 1920;
Statistica minieră a României pe 1913—1914, 1915—1916, Bucureşti, 1921;
G. Balş, *O evaluare a volumului de apă a râurilor din România*, Buc., 1905;
D'Edvi Iles et **A. Holasz,** *La Hongrie économique en cartes*, Budapest, 1920;
M. Manoilescu, *Importanţa şi perspectivele industriei în noua Românie*, Buc. 921;
Anonim, *Memoriu asupra alimentării cu electricitate a Ungariei*, 1917, Budapest (in original: *Emlekirat Magyaroiszág Villames valo ellatasaral).*

din care Geografia le consideră, nu este decât unul singur. In adevăr, ceeace caracterizează studiile geografice, chiar când sunt aplicate la probleme pur economice, este *punerea în evidență a localizărei diferitelor activități economice în raport cu condițiile naturale, care favorizează aceste activități.*

Ca să fie așà dar înfățișat din punct de vedere geografic un fenomen economic trebue privit *prin prisma locului*, adică a centrelor sale de desvoltare și să poată fi explicat în deosebitele forme, pe care le ia pe întinsul unei regiuni sau al unei țări.

Acest punct de vedere strict geografic îl vom păstrà și noi în comunicarea pe care o presentăm.

II. Factorii determinanți ai localizării actuale a industriilor în România.

Localizarea diferitelor industrii în cuprinsul unei țări e condiționată de mulți factori din care câțivà și anume: materia primă, combustibilul și debușeul sunt predominanți.

Orice nouă întreprindere industrială care ia ființă propunându-și să realiseze un anumit produs, este îndemnată să considere pe rând fiecare din acești factori, de care depinde viața sa ; privind exclusiv din punctul de vedere al unuia din acești factori va găsì ușor *un centru sau o regiune optimă,* care să ofere maximum de avantaje din acest punct de vedere.

Orice nouă industrie este astfel atrasă către anumite centre optime, care arareori se întâmplă să coincidă și astfel gravitând spre fiecare din ele în măsura în care factorul de viață pe care îl oferă e hotărâtor pentru ea, ajunge să-și fixeze un loc, care *e o adevărată poziție de echilibru între centrele de atracție* sau, cum se întâmplă mai des, ajunge să

aleagă pe unul din centre a cărui importanţă e mai decisivă, neglijând avantajele factorilor secundari.

Evident că acest fenomen de localizare nu are loc întotdeauna cu exactitatea cu care l'ar prevedeà Geografia economică; întreprinderile industriale sunt înfiinţate de oameni şi oamenii au legături şi preferinţe, care se sustrag prevederilor şi calculelor. Totuşi, chiar atunci când cinevà doreşte să facă o fabrică numai decât într'un anumit oraş sau într'o anumită regiune, nici în acest caz nu o poate face în contra bunului simţ economic şi în afară de cadrul unor condiţiuni naturale favorabile, *care rămân astfel tot indispensabile, dacă nu hotărîtoare.*

Inainte de a examinà dar localizarea diferitelor industrii în România, trebue să ne dăm seama în mod sumar de importanţa relativă a diferiţilor factori care hotăresc prosperitatea acestora.

Intre aceştia sunt factori, care se pot comparà între ei în mod cantitativ; astfel pentru o fabrică de un anumit fel putem şti care este cantitatea de materii prime, faţă de cantitatea combustibilului ce ea consumă şi de asemenea putem evaluà pentru cât contează în costul produsului fabricilor, valoarea materiei prime alături de valoarea combustibilului. Putem astfel răspunde în mod categoric, pentru fiecare fel de industrie, dacă aceasta trebue să încline spre centrele de materie primă, sau spre centrele de combustibil (sau de energie în general).

Nu tot astfel putem pune în comparaţie importanţa debuşeului, care nu e susceptibilă de a fi exprimată printr'o cifră.

In ceeace priveşte proporţia diferiţilor factori cari constituesc părţi din costul produsului fabricat, am determinat, după statisticele industriei încurajate din România veche înainte de războiu, următoarea tabelă care arată valoarea procentuală în raport cu costul produsului.

BIBLIOTECA
DOCUMENTARĂ
ORAŞUL PIATRA NEAMŢ

	Materii prime		
	Din țară	Din afară	Combustibil
Construcții de fer și metalurgie .	10,6	50,7	3,8
Ciment, cărămizi, ceramică . . .	15,1	5,7	12,4
Lemn și mobilă	46,2	5,1	2,2
Textile	14,2	37,7	1,8
Tăbăcărie, încălțăminte.	46,7	35,0	1,0
Produse alimentare	66,8	4,3	1,9
Hârtie, arte grafice	35,2	9,7	9,3
Produse chimice.	59,6	3,2	3,0

Remarcăm din acest tablou că au un rol predominant materiile prime din străinătate la industria metalurgică unde înseamnă 50,7% (la fabricile de cue eră chiar 65,7%!) și la industria textilă unde însemnă 37,7% (la fabricile de tricotaje chiar 55%!).

La toate celelalte industrii factorul predominant în costul produsului e materia primă din țară. *Combustibilul nu e predominant în nici o industrie* dar are o importanță deosebită la produsele ceramice unde înseamnă 12,4% (la var ajunge chiar 27,2%) și la hârtie și arte grafice unde înseamnă 9,3% (la hârtie ajunge 16%).

Ceiace e important pentru locul de aprovizionare al fabricelor fiind însă pe lângă *valoarea* materiilor și combustibilului necesar și *cantitatea* lor (care e în legătură directă cu prețul lor de transport) e interesant de considerat în ce proporție stă sub raportul cantității combustibilul cu materiile prime în diferitele industrii.

Observăm astfel că pentru atelierele de construcții de fer și metalurgie și pentru fabricele de textile, tăbăcărie și produse alimentare în general, combustibilul nu contează decât puțin în cantitate față de materia primă și că pentru fabricele de cherestea combustibilul nu este decât un deșeu al materiei prime, nefiind nevoe de o aprovizionare specială a sa.

Mult mai mare importanță capătă combustibilul la fabricele de ciment, unde fiecare vagon produs pretinde circa 3.000 kg păcură adică 30% din greutatea fabricatului, la fabricele

de celuloză unde un vagon celuloză cere un vagon de combustibil (păcură) şi în fine la fabricele de hârtie unde un vagon produs necesită 1,1 vagoane combustibil (păcură).

Despre fabricele de produse chimice vom da precizări cu prilejul examinărei situaţiei lor speciale în viitor; până atunci putem remarcă că aceste fabrici sunt din acelea pentru care combustibilul are în adevăr o considerabilă însemnătate.

Din aceste observaţii se evidenţiază odată mai mult importanţa geografică pe care o are materia primă care constitue totdeauna contingentul cel mai mare al aprovizionărilor; un corolar al acestui fapt e importanţa geografică a debuşeului, produsele fabricate fiind de obiceiu aproape tot atât de voluminoase ca şi materia primă şi deci interesul fabricantului fiind atât de mare de a fi aproape de centrele de consumaţie ca şi de cele de aprovizionare.

Considerând distribuţia geografică a industriei în România, nu vom puteă decât să remarcăm acordul ce există între concluziile noastre şi realitatea.

In representarea simplă şi practică pe care am ales-o în harta ce prezentăm în Pl. II[1] (executată de Oficiul de Studii şi Anchete din Direcţia Generală a Industriei pe baza datelor marei anchete industriale) pentru a evidenţiă mărimea industriilor înfăţişându-le pe inspectorate industriale prin suprafeţe proporţionale cu numărul de H P (cai putere) a instalaţiilor lor motrice[2], remarcăm ca centre de desvoltare industrială:[3]

---

(1) Harta Pl. I reprezintă, dupăcum se explică mai departe, isvoarele de energie.

(2) Harta reprodusă în Pl. II reprezintă schematic toate industriile de orice fel dintr'o regiune, pe când hărţile originale prezentate la conferinţa despre care se face menţiune reprezentau şi separat fiecare ramură de industrie. Pl. III conţine o reprezintare a diferitelor ramuri de industrie după provinciile istorice şi nu după judeţe.

(3) E inutil a mai insistă asupra dificultăţii ce prezintă azi pentru noua Românie stabilirea oricăror date statistice şi mai ales a celor de ordin econo-

a. *Regiuni de materii prime:* Bucovina (industria lemnului bazată pe păduri), Caraș-Severinul și Huniedoara, (industria metalurgică bazată pe minereu de fer);

b. *Regiuni de materii prime și de debușeuri:* Timișul și Aradul (având și materii prime pentru mori și cherestele dar și un larg debușeu în populația lor numeroasă);

---

mic. Două cauze au produs inferioritatea în care ne găsim astăzi: una de ordin general și alta pur locală.

Cauza de ordin general este că întreaga organizare a economiei mondiale dinainte de războiu fiind bazată pe deplina libertate a întreprinderilor izolate și pe lipsa unei armonii de ansamblu, nu se simțeà nevoia unor date prea exacte asupra producției și asupra factorilor care o condiționează.

In adevăr, în vechiul sistem al economiei liberale principiul de organizare aveà admirabile aplicațiuni asupra conducerei *interioare* a fiecărei întreprinderi, însă ausamblul sistemului de producție, în fiecare țară și în omenire în general, nu erà rezultatul unei coordonări logice între toate funcțiile economice.

Până la războiu nici o încercare de organizare în mare a unei economii naționale nefiind făcută, este firesc ca să nu se fi pregătit nici acele inventarieri exacte și științifice a factorilor economici, care sunt indispensabile pentru o asemenea organizare. De aceia *nici în țările cele mai înaintate nu găsim un material vast de date sigure și complecte asupra producției*, care să ne permită aprecierea exactă cantitativă a relațiilor economice și soluțiunea științifică pe baza acestor aprecieri, a diferitelor probleme speciale.

Cauza de ordin local românesc este că datele statistice asupra părților alcătuitoare ale României de astăzi în mare parte lipsesc, sau, în orice caz, *nu sunt de natură a permite însumări exacte* corespunzând teritoriului întregei Românii.

In adevăr țările întrunite neconstituind până azi unități politice distincte în cadrul imperiilor cărora le aparțineau, nu au statistici proprii deosebite și astfel multe elemente esențiale ale economiei lor, cum ar fi de pildă puterea de export a diferitelor produse, nu se pot preciză. Pe de altă parte chiar datele care există fiind rezultatul unor concepții de statistică și unor metode de stabilire cu totul deosebite, dela țară la țară, însumarea lor constitue de multe ori o imposibilitate din punct de vedere a omogeneității, care e prima condiție a statisticei.

Această situație ne-a determinat ca să părăsim utilizarea oricăror izvoare vechi și să întreprindem pentru noua Românie o mare anchetă industrială cu caracterul unui adevărat cadastru industrial bazată pe o concepție unică și pe metode de culegere a datelor absolut uniforme pentru toată țara. Ceiace prezentăm astăzi sunt dar numai câteva rezultate *provizorii* ale acestei anchete, întreprinsă prin Inspectoratele industriale și centralizate de Oficiul de Studii și Anchete din Direcția Generală a Industriei, urmând ca rezultatele definitive (care nu vor puteà surprinde pe nimeni dacă vor fi puțin deosebite de acestea) să fie publicate mai târziu.

c. *Regiuni de debuşeuri:* Ilfov (pentru Bucureşti) Covurlui şi Brăila (pentru exportul pe Dunăre);

d. *Regiuni în care energia a jucat un rol decisiv:* Prahova (deţinătoare de petrol) şi Târnava Mică (unde se utilizează gazul metan).

Dacă, dela privirea globală asupra tuturor industriilor, vom trece acum la examinarea specială a câtorva ramuri de industrie, constatările ce vom face, nu vor fi mult diferite de cele de până acum.

Industria metalurgică a ferului cuprinde două feluri de instalaţii: cele pentru prelucrarea ferului, oţelului şi fontei în piese de construcţiuni şi maşini şi cele pentru producerea ferului, oţelului şi fontei din minereu (stabilimentele siderurgice).

La cele dintâiu materia primă fiind adusă din străinătate sau dela stabilimentele siderurgice din ţară, ea nu constitue un factor geografic determinat; toate aceste întreprinderi (turnătorii, ateliere de maşini, de construcţii metalice şi de reparaţii) sunt astfel răspândite în toată ţara potrivit debuşeurilor produselor lor, care sunt în raport direct în fiecare regiune cu întrebuinţarea maşinelor de orice fel din industrie şi agricultură.

Centrele mai importante sunt în ordine descrescândă Arad, Ilfov, Prahova, Covurlui.

Cu totul altele sunt condiţiunile geografice ale stabilimentelor siderurgice. Aceste sunt în funcţie, în primul rând, de cele două materii prime de bază, minereul de fer şi coksul[1].

Minereul de fer se grupează la noi în două regiuni mai importante: regiunea Banatului (Delieneşti, Dognasca, Nadrag, etc.) cuprinzând în total 7.523.000 tone, din care 2.285.000

[1] Socotim şi coksul ca o materie primă şi nu ca combustibil, atât pentru faptul că o parte infimă de cărbune rămâne în compoziţia produselor de fer, cât şi pentru că acest metal, este până astăzi neînlocuibil în siderurgie prin nici un alt combustibil cunoscut.

tone cantităţi explorate şi 5.238.000 tone cantităţi probabile şi regiunea Huniedoarei (Ghelar, Valul Dobrii, Toroca, etc.) cuprinzând în total 13.996.000 tone, din care 9.551.000 tone cantităţi explorate şi 4.445.000 tone cantităţi probabile şi minele Soc. Kalan 3.000.000 tone din care 1.000.000 explorate şi 2.000.000 probabile.

Primei regiuni de minereuri îi corespund uzinele Reşiţa cu anexele lor: Anina, Nadrag, Bocşa, iar celei de a doua regiuni cuptoarele înalte dela Huniedoara cu instalaţiile dependinte: Gugir, Ferdinandsberg.

Aceasta este desvoltarea naturală şi *istorică* a industriei siderurgice; *localizarea acestei industrii apare până acum subordonată exclusiv materiei prime.*

Cu totul altfel ni se va înfăţişà problema localizărei viitoarei industrii siderurgice la noi, care e legată de un complex nou de factori economici şi chiar politici, după cum vom vedeà la capitolul consacrat viitorului.

Industria lemnului, având o importanţă atât de decisivă şi constituind o ramură atât de caracteristică a economiei noastre naţionale, este o industrie independentă de factorul energiei, întrucât, după cum este bine cunoscut, combustibilul care alimentează motoarele sale este constituit totdeauna din însăşi deşeurile lemnului.

Pentru localizarea fabricilor de cherestea şi de mobile de lemn, rămâne dar hotărîtoare materia primă (adică pădurile) şi debuşeul. Intre aceste două, materia primă este acea care impune mai des aşezarea fabricilor, întrucât transportul produselor fabricate, totdeauna mai uşoare decât lemnul brut din care au eşit, este prin aceasta mai lesnicios.

Coincidenţa între harta pădurilor şi acea a industriei lemnului pe care le prezentăm este evidentă în a întărì aceste deducţiuni. Bucovina în primul rând, apoi judeţele Bacău, Ma-

ramureș, Prahova, Bihor se semnalează ca cele mai bogate în fabrici de lemnărie. S'ar puteà totuși observà că s'ar puteà ivì în viitor și unele centre speciale de atracție pentru instalarea fabricilor de cherestea, atunci când, prin utilizarea căderilor de apă, s'ar pune la dispoziția oricărei industrii, în anumite centre, energie eftină; industria lemnului va profità atunci alături de celelalte ca să-și intensifice activitatea, utilizând energia mai ales pentru transporturile sale așà de considerabile.

Industria textilă, întrebuințând o materie primă ușoară și având nevoe de o energie relativ redusă, se orientează mai ales după centrele de consumație și — ceia ce e mai neobișnuit — și după centrele tradiționale cu lucrători specialiști.

In adevăr, în această industrie elementul omenesc, în ciuda unei mecanizări progresive, își păstrează un rol de căpetenie și de aceia în toate țările, stabilimentele textile se grupează toate în jurul aceloraşi vechi orașe în care veacurile au format o populație de lucrători speciali, pricepuți și legați de meseria lor.

Astfel de centre avem în Ardeal și Banat, Timișoara, Brașov, Arad, Cisnădie (vestit pentru spiritul de corp al postăvarilor săi) iar în vechiul regat, cu tradiții mai recente, București și Buhuși.

Ar mai fi de observat că, atunci când întrebuințarea industrială a inului și cânepei va luà la noi o perfecționare și o desvoltare comparabilă cu cea din alte țări, vom observà desigur și o localizare a acestei industrii după materia primă.

Morăritul se distribue după regiuni în raport cu materia primă și cu debușeul. Impărțirea sa nu dă astfel naștere la multe observațiuni. Centrele care se impun în această direcțiune sunt la noi, în ordinea importanței: Timiș, Ilfov, Dolj, Romanați, Arad, Brăila, Iași, Botoșani, Covurlui, Satmar

Harta pe care o prezentăm [1] represintă o încercare de a pune în formele precise ale Geografiei economice un fenomen de repartiţie din cele mai interesante pentru ţara noastră.

Pornind dela producţia medie normală a fiecărui judeţ din ţară şi stabilind pentru fiecare din ele nevoia de consumaţie locală, căpătăm expresiunea exactă a *supraproducţiei* şi a *lipsurilor* în grâu în fiecare regiune.

In felul acesta ne apare clară toată circulaţia făinei pe întinsul nouei Românii şi ni se pun în faţă toate datele unei politici chibzuite a alimentării.

Alcătuirea unei asemenea hărţi, în fiecare an, cu datele nouilor recolte ar da oricărei măsuri administrative: de imobilizare, împedicare a exportului etc..... o altă bază decât empirismul grosier al rapoartelor oficiale obişnuite.

Harta ne arată fenomenul trist la care trebue să ne resemnăm, anume că o mare parte din pământul românesc, adică judeţele de munte ale României vechi, judeţul Caraş-Severin şi *întreaga Transilvanie* sunt în continuă suferinţă de grâu şi trebuesc satisfăcute de celelalte regiuni ale ţărei.

Aceasta nu împiedică totuşi ca exportul probabil de grâu al nouei Românii să fie dublu de acel al României vechi (2.000.000 tone în loc de 1.000.000).

* * *

Am văzut că în viaţa noastră economică de până acum, factorul energiei n'a intervenit ca predominant în aşezarea geografică a industriilor; nu tot acelaş lucru va fi şi în viitor şi de aceia ni se impune, pentru a răspunde problemei pe care ne-am pus-o, pe deoparte cercetarea exactă a isvoarelor de energie [2] şi pe de alta parte examinarea evoluţiei pro-

(1) Această hartă nu este dată în reproducere.

(2) Acest capitol, care are un caracter de simplă documentare, urmărind să prezinte cantitativ şi geografic diferitele isvoare de energie, pentru a fi comparate între ele şi pentru a permite o apreciere asupra utilizărei lor viitoare

babile a fiecărei ramuri de industrie, mai ales în legătură cu creșterea nevoilor sale de energie.

Studiul rezervelor de energie a țării este dar absolut indispensabil pentru a ne face o ideie despre importanța lor și pentru a puteà degajà, în urma unei examinări critice, care vor fi caracterele activității noastre industriale viitoare și care vor fi centrele sale probabile de localizare.

III. Distribuția geografică a isvoarelor de energie.

(Căderi de apă, gaz metan, cărbuni, petrol).

In sumara privire cu care vom considerà aceste rezerve vom ține seamă numai de cele patru isvoare mari din care se poate alimentà astăzi energia țării: căderile de apă, petrolul gazul metan și cărbunii, neglijând energiile secundare și nesigure cum sunt vânturile, valurile mării, căldura solară, etc.

a. Căderile de apă.

Reprezintă nu numai forma de energie cea mai eftină și singura inepuizabilă, dar, pentru România, ele constitue chiar *isvorul cel mai bogat de energie.*

In vechiul regat energia râurilor, noastre, (Bahna, Topolnița, Jiul, Argeșul, Ialomița, Oltul, Siretul cu afluenții) socotită numai până la eșirea lor din regiunea munților la un debit de 50% din acel mediu și cu o utilizare mecanică de 70% ar reprezentà [1] circa 500.000 HP.

Din această energie o foarte mică cantitate e utilizată în scopuri industriale. Putem cità numai captările dela Sinaia,[2] Bușteni, Buhuși, Letea, etc.

---

trebue să cuprindă, în mod necesar, date care au mai fost publicate în diferite uvragii române și străine și să se abată astfel dela principiul de a nu se comunicà decât date geografice absolut originale.

(1) **Gh. Balș,** Op. cit.

(2) De notat că nu am însemnat pe hartă puterea turbinelor ci puterea medie care rezultă la o funcționare *continuă* potrivit numărului de kw consumați anual.

Restul energiei este nu numai neutilizată dar nici cel puţin studiată. Singura excepţie remarcabilă o face studiul căderilòr Bistriţei la Broşteni (10.000 HP) şi la Stejar[1] lângă Bicaz.

Această din urmă cădere de o înălţime totală de 95 m, cu un volum de apă de 50 — 160 m^3/sec., poate oferì 48.000 HP la apele mici şi 152.000 HP la apele medii, constituind astfel *cea mai mare cădere din Europa* şi una din cele mai mari din lume.

In adevăr, cele mai mari căderi utilizate în Europa: Trollhatan (Suedia) şi Dalmazzo (Italia) nu au mai mult de 40.000 HP şi chiar cea mai mare uzină dela Niagara abià utilizează 205.000 HP.

De remarcat că şi costul de instalaţie a uzinei ar fi relativ redus, socotindu-se pe preţ anterior războiului la 166 lei/HP în loc de 675 cât a costat de pildă instalaţia dela Schaffhasen.

In Bucovina, Ardeal, Banat avem mai multe studii şi informaţiuni, dar reprezentarea pe hartă a valòrii isvoarelor de energie se loveşte de unele dificultăţi de metodă. In adevăr, a reprezentà energia brută desfăşurată pe fiecare kilometru din cursul unui râu, nu este a da o expresiune ştiinţifică a adevăratei energii ce se poate recuperà. In realitate energia râurilor nu se poate folosì decât în anumite puncte unde o diferenţă de nivel se poate pune în valoare într'un mod relativ simplu, fără lucrări prea grele de canalizare, baraj, etc. Aşà fiind, am preferat să dăm o reprezentare numai căderilor existente şi celor ce sunt *în adevăr studiate,* (şi din aceste *numai celor care întrec 500 HP*).

---

[1] **Gh. Leonida,** Op. cit.

Intre căderile utilizate cităm: Bârsava (la Reșița), Bega (la Timișoara), Sadul (lângă Sibiiu).

Căderile studiate ne arată marea bogăție a râurilor Banatului și Transilvaniei.

In primul rând se relevează Dunărea la Orșova cu o cădere, care poate da 200.000 HP; celelalte râuri, în cuprinsul actualei Românii, însumează în căderi de natura celor de mai jos 123.000 HP așà încât teritoriile deslipite din Hungaria posedă azi 323.000 HP față de 850.000 cât însumau căderile de aceași categorie în toată Hungaria.

Dacă am considerà mai larg și mai general *toate* căderile apelor Banatului și Ardealului, care nu cer pentru utilizare o canalizare specială în derivație, am ajunge la un total de 550.000 HP (din care Mureșul cu 178.000, Sebeșul cu 63.000 și Oltul cu 58.000) iar cuprinzând și pe cele cu derivații chiar la 1.000.000 HP.

Aceste cifre ne arată că bogăția în energie hidraulică a României este de acelaș ordin cu a unor țări mari industriale ca Elveția care are 1.600.000 HP, sau ca Germania care are 1.425.000.

Ca distribuție geografică *bogăția hidraulică oferă o admirabilă compensație între celelalte isvoare de energie,* întrucât dă Moldovei de Nord, prin căderea dela Stejar, un isvor pe care nu i-o oferă slabele sale zăcăminte de petrol și cărbuni dela Solonț și Assău-Comănești, dă Banatului și Olteniei, prin căderea dela Orșova, un sprijin inepuizabil în raport cu caracterul industrial al primei regiuni, iar în Transilvania complectează locurile în care gazul metan și cărbunele nu-și pot întinde acțiunea lor.

Cum vom vedeà mai în urmă această distribuție este din cele mai indicate pentru a facilità elaborarea unui plan de utilizare întegrală a isvoarelor de energie ale țării.

b. Petrolul.

Este prea cunoscut pentru a insistà asupra mărimei producţiunei şi a distribuţiei terenurilor de extracţie.

De altfel localizarea isvoarelor de petrol este mărginită, cu excepţia Arbanaşului şi Salonţului, la judeţele Prahova şi Dâmboviţa, după cum se vede din cantităţile însemnate pe hartă, care reprezintă producţia în tone în anul 1913, în diferite schele mai principale (cele mai puţin importante s'au neglijat) însumând în total 1.847.875 tone.

Pentru a permite să se facă o comparaţie rațională între diferiţii combustibili între ei, între care şi petrolul, şi totodată pentru a înlesni şi comparaţia cu energia căderilor de apă, am considerat că toată cantitatea de combustibil dintr'un an ar fi utilizată exclusiv pentru a alimentà, fără întrerupere, o forţă motrice şi — bazat pe datele practice ale utilizărei fiecărui combustibil — am determinat numărul de HP ce ar puteà fi alimentaţi continuu din isvorul respectiv.

Astfel pentru petrol am considerat — cu oarecare pesimism în apreciere — că 1 kg petrol poate produce 1,49 HP oră şi am ajuns la concluzia că producţia ultimului an normal 1913 erà de natură să întreţie funcţionarea continuă a 271.226 HP[1].

Asupra întinderei resurselor noastre remarcăm că terenurile exploatate până azi însemnează 2.500 ha, cele recunoscute petrolifere 20.000 ha, iar cele probabile ca petrolifere 150.000 ha. Posibilitatea de epuizare a acestor imense rezervoare nu trebue dar să preocupe nici generaţia noastră, nici încă câte-va generaţii după noi, cu atât mai mult cu cât până azi consumul intern al nostru erà mai puţin de jumătate din producţia totală (în 1912 de 46,4%).

---

(1) In reprezentarea producţiei diferitelor centre petrolifere am ales atunci aceiaşi scară comună cu acea a căderilor de apă şi anume 1 $mm^2 = 35$ HP, ceia ce echivalează cu 1 $mm^2 = \frac{35}{1,49} \times 8760 = 206.400$ kg petrol pe an. (Bine înţeles că este vorba de scara hărţei originale 1/650.000 şi nu de a celei a cliseului fotografie).

In ce priveşte posibilitatea de transport a produselor petrolifere care permite o extindere a zonei care poate beneficià de condiţiuni avantagioase de aceste produse vom remarcà existenţa celor două conducte Câmpina-Ploeşti, Bucureşti-Giurgiu capabilă să transporte fiecare 46 vagoane pe zi şi a conductei Câmpina-Ploeşti-Buzău-Cernavodă-Constanţa capabilă să transporte 60—70 vagoane produse pe zi.

c. Gazul Metan.

Constitue un isvor de energie descoperită mult mai recent şi condamnată la o dispariţie mai repede decât celelalte.

Gazul se găseşte pe pământul românesc în anumite puncte fără importanţă învecinate cu pusta ungară, dar mai principal în podişul transilvan, înmagazinat în porii unui nisip neogen şi reţinut a se ridicà la suprafaţă printr'o pătură impermeabilă cutată în anticlinale şi brahianticlinale, formând circa 36 *domuri*. Suprafaţa productivă în gaz metan este, după evaluările experţilor americani Alten Miller şi Copp, de 515,5 km^2 fiecare km^2 dând în medie 140.000.000 m^3 gaz, adică totalul rezervoriului de gaz însemnează 72.000.000.000 m^3.

Debitul principalelor localităţi producătoare de gaz este astăzi :

Sărmăşel. .	1.828.834 m^3 pe zi	Samsud . .	149.403 m^3 pe zi
Saroş . . .	1.436.000 » » »	Copsa Mică.	104.000 » »
Bazna . . .	199.000 » » »	Total . . .	3.717.000 m^3 pe zi

Acest debit total este destul de important chiar dacă îl comparăm cu debitul tutulor fântânilor americane, care erà, în 1910, de 16.400.000 m^3 pe zi. De altfel numai o singură fântână şi anume Sămăşel No. 2 dă 10 m^3 gaz pe secundă adică 864.000 m^3 pe zi şi se clasează astfel a patra fântână din lume ca producţie.

Cu rezerva presupusă de 72.000.000.000 m^3 gaz, debitul actual ar puteà fi furnizat timp de 54 ani. După alte date

mai pesimiste[1] rezerva ar fi de 47.600.000.000 m^3 și ar ajunge, cu debitul actual, pentru 35 ani, iar după evaluări mai largi[2] rezerva ar fi de 250.000.000.000 m^3 și ar ajunge prin urmare 188 ani!

Oricum ar fi, gazul metan constitue o resursă trecătoare și de acest caracter al său trebue să ținem seamă în toate proectele de instalații viitoare ale centrelor de energie.

Energia reprezentată de gazul metan este în ori-ce caz considerabilă. Fiecare m^3 putând produce, grație proporției mari (98% — 99%) de gaz metan, 8.500—8.700 calorii și fiind succeptibil de o întrebuințare mai economică a caloriilor decât cărbunele, echivalează cu circa 1,8—2,1 kg de cărbune de 5.000 calorii.

Intr'o singură zi dar se ridică cu atâta ușurință din pământ prin sondă echivalentul e aproape 7.400 tone cărbuni pe când cu atâtă penibilă sforțare mii de lucrători la Petroșani reușesc să ne dea, după o zi de muncă (în 1913), 6.100 tone cărbune!

Gazul e condus la locul de consum prin conducte, până astăzi în număr de trei:

1. Sărmășel—Turda—Uioara de 76 km cu un debit de 250.000 m^3 pe zi, conducând azi 100—200.000 m^3 pe zi;

2. Saros—Dicio San. Martin de 40 km cu un debit de 2.000.000 m^3 pe zi, conducând azi abiă 100.000 m^3 pe zi;

3. Bazna Mediaș de 5 km cu un debit de 200.000 m^3 pe zi, conducând azi 25.000m^3.

In total dar astăzi, față de debitul la isvor de 2.717.000 m^3 pe zi, s'ar puteà transportà prin conducte 2.450.000 m^3 pe zi și se transportă în realitate pentru consumație numai 325.000.

In reprezentarea pe care am dat-o pe harta noastră[3]

(1) Memoriu, op. cit.

(2) *La Hongrie économique*, op. cit.

(3) Scara comună: 1 mm^2 35 HP echivalează cu: $1 mm^2 = \frac{35}{1} \times 8,760 = 306.000 m^3$ gaz pe an.

diferitelor isvoare de gaz, am luat de bază debitul transformat în HP în ipoteza relativ defavorabilă a echivalenţei unui m^3 de gaz cu un HP/oră. Acest echivalent corespunde cazului unei uzine de 1.000 kw cu un coeficient de utilizare de 0,1.[1]

Am ajuns astfel la un total de 155.000 HP ca putere motrice continuă ce poate fi susţinută de isvoarele de gaz.

Cu aceiaşi bază de calcul gazul ce se poate transporta prin conducte reprezintă 102.000 HP iar consumaţia reală de azi 13.500 HP.

d. Cărbunii.

Constitue atât prin greutatea extracţiei cât şi prin puterea calorifică redusă o sursă inferioară de energie în raport cu căderile de apă, petrolul şi gazul natural.

Cărbunii au distribuţia pe care ne-o arată harta, predominând în Transilvania şi mai ales în regiunea Petroşani.

Prin deosebire de vechea Românie, aci cărbunii au constituit isvorul de bază a energiei sale industriale de oarece industria ungară nu se alimentă decât în mică măsură din căderi de apă şi gaz metan şi aproape de loc din petrol.

Calităţele de cărbune sunt foarte diferite, ceia ce îngreuiază evaluarea lor din punct de vedere a cantităţei de energie pe care o reprezintă fiecare depozit. Astfel avem în Transilvania ca huilă[2]: circa 22.560.000 tone repartizate între Anina Steierlak Domani (total 11.840.000 tone) Secul, Drencova, Lipova, Braşov, Rusca; ca lignit terţiar 502.250.000 tone repartizat între Petroşani (464.500.000) Almos, Mehadia, Amaradia; ca lignit terţiar recent 28.200.000 t

(1) Memoriu. op. citat. Aceiaş ipoteză a unei uzine de 1.000 kw cu o utilizare 0,1 a format şi baza echivalenţei admisă la petrol.

(2) *La Hongrie économique*, op. cit.

repartizat între Câmpul Secuilor, Borsec, Dorna și în fine ca turbă (neevaluată) la Erdèlylopjoi[1].

După Memoriu, op. cit., disponibilitățile de cărbuni în Transilvania se evaluează astfel:

In vechiul regat cantitățile sunt incomparabil mai mici și se raportă mai ales la lignit.

Evitând de a însumà cantități de cărbune de calități deosebite să căutăm să ne dăm seama de importanța rezervei de cărbuni nu în întregul său ci numai în ceiace privește Basinul Petroșanului.

Extracția normală în 1913 a fost de 1.955.609 tone repartizată între valea Lupului (1.034.120 tone), Lupeni (475.000 tone), Petrita (253.479 tone) și Vulcan (194.100 tone). Socotind pe baza acestei extracții, rezervorul evaluat la 464.500.000 tone s'ar epuizà în 237 ani ceia ce nu e prea îngrijitor pentru viitorul nostru apropiat.

In reprezentarea pe care am dat-o pe harta noastră[2] producției anuale a diferitelor mine, am luat de bază transformarea cărbunelui în HP/oră în raportul 1 kg cărbune 0,47 HP/oră, aceasta fiind cazul destul de defavorabil al unei uzine de 1.000 kw cu un coeficient de utilizare de 0,1.

Pentru totalul cărbunilor extrași într'un an normal (1913) din toate minele României, am ajuns astfel la concluzia că poate alimentà o putere motrice continuă de 163.266 HP.

	Tone	Calorii
(1) Munții Vulcan Hațeg	690.000.000	3025×10^{12}
Regiunea Turda	100.000.000	277×10^{12}
Munții Barohului (Ciuc Sereda)	52.000.000	117×10^{12}
Munții Crasnei	25.000.000	100×10^{12}
		3519×10^{12}

(2) Scara comună $1 mm^2 = 35$ HP devine $1 mm^2 = \frac{35}{0.47} \times 8.760 = 650.000$ kg.

IV. Viitorul diferitelor industrii şi centrelor lor naturale de desvoltare.

Cum am văzut, în constituirea centrelor noastre industriale, până acum combustibilul şi energia în general nu au jucat un rol prea mare decât pentru valea Prahovei şi regiunea gazului metan. E adevărat însă că tocmai de aceia nu s'au desvoltat nici la noi acele ramuri de industrie, cum e industria chimică şi extractivă bazată pe electroliză, care presupun o energie eftină şi abondentă.

După cum celelalte condiţii naturale nu ne lipsesc pentru a desvoltă şi astfel de ramuri de industrii, valorificarea tuturor energiilor noastre se impune de acum înainte.

Ca observaţie de ordin general putem spune că, pentru toate industriile, astăzi preţul combustibilului contează mai mult chiar relativ cu costul fabricatelor şi că pe viitor toate acele industrii care întrebuinţează materii prime uşor de găsit, cum sunt: argila, sarea, aerul, etc., îşi vor găsi aşezarea naturală cât mai aproape de centrele de energie.

a. Astfel dacă considerăm de exemplu *industria cimentului* vom observă că, pe când materia primă (calcarul şi argila) are o valoare mică, se poate întâlnì uşor în ori ce părţi ale ţărei, combustibilul întrebuinţat are valoare foarte mare şi influenţează considerabil costul de producţie. E destul a menţionà că de unde, pentru fabricile din vechiul regat care întrebuinţează păcura ca combustibil, costul combustibilului necesar pentru un vagon de ciment ajunge 3.000-4.000 lei adică 30-40 %, din valoarea fabricatului, pentru fabrica Turda, care întrebuinţează gazul metan, costul revine (pe preţul de 8 bani de m^3) la 270 lei adică 4, 5% din valoarea cimentului.

Se creiază astfel în favoarea acestor regiuni cu combustibil eftin, un adevărat monopol care constitue, de multe ori, un periculos desechilibru economic.

b. O situaţie analoagă au *fabricele de hârtie* la care valoarea combustibilului, care erà de 16% din acea a fabricatului, a ajuns astăzi la 25-30 % din valoarea fabricatului.

c. Fabricele de produse chimice, bazate pe procedee electrolitice şi sintetice nici n'ar puteà existà fără isvoare de energie eftină. De aceia găsim importantele noastre industrii: fabrica de carbid, acid azotic şi derivate dela Dicio San Martin (28.800 HP) şi fabricele de sodă dela Turda şi Uioara (1.160 HP) alimentându-se exclusiv cu gaz metan din care, la plină funcţionare, Dicio ar consumà 80.000 m^3 pe oră, iar Uioara 12.000.000 m^3 pe an.

De altfel nici n'ar fi posibil ca, atunci când fabrica de la Dicio San Martin consumă 6 kw oră, pentru a realizà, prin combinarea cărbunelui cu varul, 1 kg carbid această energie să fie realizată întrebuinţând ca combustibil cărbunele sau petrolul; energia singură ar revenì la mai mult de 6 lei de kg.

Pentru toate celelalte produse ale fabricei ca: *cinamida* (obţinută prin încălzirea carbidului cu azotul), *amoniacul* (obţinut prin încălzirea cinamidei în prezenţa apei) *acidul azotic* (obţinut prin oxidarea amoniacului în prezenţa unui catalizator) *clorul* şi derivaţii săi, etc.; se întrebuinţează de asemenea imense cantităţi de energie, fie sub formă electrică fie pentru obţinerea temperaturei necesară diferitelor reacţiuni.

Graţie tot energiei eftine se va puteà realizà, în viitor în această fabrică ca şi în altele ce s'ar creià, *alcoolul etilic, aldehida etilică, acidul acetic, eterul,* cu un cuvânt o gamă extrem de variată de compuşi chimici, cari, pornind dela o materie primă foarte simplă, constituesc cele mai valoroase produse. Tot aşà uzinele dela Uioara, care au o capacitate de producţie anuală în valoare de 90 milioane lei, bazează prosperitatea lor în mare parte pe energie eftină. De asemenea uzina dela Turda întrebuinţează o mare cantitate

de energie pentru descompunerea clorurei de sodiu pe cale electrolitică, care duce la obţinerea directă a *sodei caustice.*

Cunoscând rolul din ce în ce mai mare pe care îl ia, în nouile procedee industriale, metoda sintetică şi electrolitică, nu e greu de prevăzut că toată industria noastră chimică mare se va concentrà pe viitor în jurul isvoarelor de energie. Isvorul cel mai preferat rămâne electricitatea, care dă totdeauna energia cea mai eftină şi, în al doilea rând, gazul metan care, pentru multe industrii chimice, constitue şi o materie primă care poate servì direct în reacţiuni.

d. Industriile extractive care întrebuinţează metoda electrolitică **vor avea aceiaşi orientare.**

Cea mai importantă, care se poate prevedeà la noi este metalurgia *aluminiului* care se va extrage din bogatele noastre depozite de bauxită din Bihor. In adevăr de şi aluminiul constitue 1/3 din scoarţa globului, minereurile din care se poate extrage în mod practic sunt rare şi rezerva noastră de bauxită. ($Al_2O_3+2H_2O$) evaluată în mediu la 6.200.000 tone reprezentând circa 1.240.000 tone aluminiu are o însemnătate mondială.

Extragerea minereului făcându-se prin electroliza oxidului de aluminiu (Al_2O_3) (după obţinerea acestuia din bauxitul dizolvat într'o soluţie de sodă caustică) consumul de energie electrică este foarte mare şi anume: 30—40 HP oră pentru 1 kg de aluminiu. Se înţelege cât de eftin trebue să fie costul energiei pentru a produce aluminiul cu un preţ la nivelul celui mondial.

e. In sfârşit o industrie de un interes capital pentru ţară, *industria siderurgică*, şi care, până azi a fost subordonată exclusiv materiei **prime**, este îndrumată să graviteze pe viitor mai mult spre centrele de energie.

Pentru a ne da seamă de acest lucru în aparenţă curios

trebue să pătrundem mai adânc în examinarea viitoarelor condiţii ale acestei industrii.

Capacitatea de producţie a cuptoarelor înalte dela Huniedoara (socotită după maximele efective atinse) este de 130.000 tone fontă brută; aceiaşi capacitate o are Reşiţa. Utilizarea deplină a tuturor cuptoarelor şi atelierelor de prelucrare actuale ne-ar duce la un total de 297.330 tone produse de fer din care 120.330 fontă brută, 121.000 fer şi oţel laminat şi restul de 56.000 tone maşini şi piese de construcţiuni.

Cele 260.000 tone fontă brută ar consumà anual ca minereu de fer (cu un procent mediu de 39,11% fer) 670.000 tone, ceiace ne-ar duce la o epuizare a rezervelor noastre totale, de circa 24.600.000 tone, în 37 ani. De notat că producţia de mai sus nu acopere, după calculele noastre, decât 47% din nevoile consumului nostru intern; dacă am înţelege să intensificăm producţia noastră siderurgică astfel încât să obţinem anual cele 650.000 tone produse ale ferului de care avem nevoe (după calculele noastre), am consumà 1.440.000 tone minereu şi am ajunge la o epuizare a resurselor noastre în 17 ani.

Industria noastră siderurgică nu îşi poate sprijini dar viitorul său numai pe minereul naţional şi trebue să se orienteze spre un import activ de minereu străin. Acest import l-a făcut de altfel şi până acum, căci pe când Huniedoara nu întrebuinţà decât minereu din gismentele sale proprii, Reşiţa importà minereu din Serbia şi Dalmaţia (în 1913, faţă de 110.530 tone minereu indigen, a importat 32.008 tone minereu străin).

De altfel toate ţările industriale îşi cruţă rezervele proprii făcând un import activ (şi chiar Anglia a importat, în 1907, 7.630.000 tone minereu).

Situaţia noastră ar fi chiar mai avantajată ca a altor

țări[1] noi putând primi în Ardeal (la Teiuș) minereul dela Krivoïrog din Ukrania (care conține 60½% fer) după un transport numai de 750 km pe apă și 450 km pe uscat, pe când, de pildă, același minereu parcurge până în Silezia 8.000 km pe mare, 180 km pe Rhin și 550 km pe C. F.

De asemenea noi putem primi minereul dela Seriphos din Grecia (cu 50% fer) după 1.250 km transport pe apă și 460 km pe uscat, pe când același minereu trebue să facă până la Silezia 6.700 km pe mare plus restul de traject pe Rhin și C. F.

Alimentarea noastră cu minereu străin este dar nu numai posibilă dar chiar avantagioasă și s'ar putea face în proporție de cel puțin 60% minereu străin față cu 40% minereu importat; aceasta diminuiază dintr'odată factorul de atracție a viitoarei industrii siderurgice către minele actuale de fer.

In ce privește celalt factor de viață a acestei industrii și anume coksul metalurgic, situația noastră nu este de loc favorabilă, întrucât numai mina dela Anina este în stare să ne dea un cărbune fără sulf, susceptibil de a produce coks metalurgic. Astfel Reșița reușește să-și acopere o parte din nevoile sale cu coks indigen (în 1913, 140.217 tone coks indigen față cu 17.009 tone coks importat); *în schimb Huniedoara trebue să importeze absolut toată cantitatea de coks ce întrebuințează.*

Această situație a făcut pe toți cei cari sunt preocupați de viitorul industriei siderurgice la noi să se gândească la mijloacele de a înlocui coksul metalurgic.

In afară de încercările de a se întrebuința gazul metan pentru topirea minereului de fer și în același timp pentru carburarea ferului, încercări cari până acum n'au dat rezultate apreciabile, s'a propus întrebuințarea pe scară mare a cărbunelui de lemn[2].

(1) **Sartoris,** *Op. cit.*
(2) Idem.

Aceasta ne-ar duce însă la o repede devastare a pădurilor noastre de fag (singurele care dau un cărbune adecuat) întrucât pentru a produce cele 650.000 tone produse ale ferului, ar fi nevoe de circa 32.500.000 hl cărbuni de lemn ceeace ar necesită tăerea anuală a 18.809 ha păduri de fag, față de 600.090 ha (păduri de fag) cât reprezintă suprafața totală a acestora.

Pentru a evită acest lucru *nu există decât un singur mijloc și anume acela de a întrebuința pe scară mare topirea electrică a minereului și fabricarea electrică a ferului și oțelului*: în acest mod am economisi circa 2/3 din lemnul de fag calculat mai sus.

Uzinele necesare socotite cu un coeficient de utilizare de 0,455 ar trebui să dispue[1] de circa 334.000 kw iar printr'o funcționare aproape continuă, cu un coeficient de utilizare de 0,9, ar trebui să posede circa 167.000 kw.

Cum se vede, economisirea pădurilor noastre prin electrificarea întregei industrii siderurgice *ar fi plătită printr'o consumație considerabilă de energie și* singura posibilitate de desvoltare a unei mari industrii siderurgice naționale este aceia de a pune larg la contribuție isvoarele de energie, în primul rând căderile de apă și în al doilea rând gazul metan.

La aceste considerații relative la scăderea importanței minereului indigen și la predominarea rolului energiei în industrie siderurgică trebue să adăogăm și una de prevedere rațională, relativă la situația actuală a industriei siderurgice din Banat, prea expusă astăzi din punct de vedere strategic.

Totul ne îndeamnă dar să conchidem *că locul natural al viitoarelor stabilimente siderurgice ar fi în podișul Transilvaniei* (după unii la Teiuș), care ar întruni avantagiul siguranței strategice cu acela al apropierei celor mai mari depozite de minereu indigen (Ghelar, etc.), cu prezența unor mari

[1] După un calcul analog acelui făcut de d-l **Sartoris.**

disponibilități de energie (căderile Mureșului și gazul metan) și în fine cu posibilitatea unei aprovizionări ușoare cu minereu străin prin linia nouă Galați-Buzău-Brașov.

Incontestabil, că în afară de desavantagiul strategic care capătă importanță numai pentru industria metalurgică de război și în afară de desavantagiul economic al poziției sale excentrice, Banatul reprezintă marea superioritate de a avea aproape Dunărea, care deschide o cale eftină și lesnicioasă atât către Occident cât și către Orient.

Inlocuirea printr'o nouă linie a liniei Timișoara-Dunăre interceptată azi din nenorocire de graniță și stabilirea unei legături directe Reșița-Orșova în locul absurdei comunicații prin Timișoara, va complectă cadrul economic din care Banatul își va împlini repedea sa desvoltare.

O precizare mai mare a viitorului s'ar apropiă de o puerilă profeție; liniile mari ale desvoltării noastre se desemnează însă astfel destul de clar pentru cercetător.

Podișul Transilvaniei (și mai ales regiunea Turdei), Banatul, Valea Prahovei și Moldova de Nord (în cazul realizărei imensei uzine dela Bicaz) vor concentră toate eforturile de industrializare ale țărei noastre.

Orașele mari, și mai ales Capitala, vor trebui «descurajate» de tendința de a aglomerà multe industrii și vor urmà să fie decongestionate de o mare populație uvrieră care dă de obiceiu atmosferei politice o nervozitate foarte păgubitoare.

Fără a insistà mai mult, va fi destul să amintim că istoria altor țări și mai ales a Franței s'a resimțit de multe ori de acea presiune de un moment, care se poate naște așà de ușor într'o mare Capitală și care nu este totdeauna expresia stării de spirit reale a întregei țări.

In centrele arătate mai sus, viața națională va luà acea

formă intensă[1] care constitue caracteristica marilor popoare din Occident și care face din producția industrială nu numai un mijloc de satisfacere al unor nevoi materiale dar și una din manifestările cele mai frumoase a energiei și a geniului național.

V. Politica isvoarelor de energie.

Am văzut ce fericită este împărțirea diferitelor rezervorii de energie pe întinsul țării noastre și ce imensă contribuție ar puteà da ele ridicării producției noastre naționale. Această bogăție nu este însă infinită, ci în mare parte epuizabilă și pe de altă parte multe regiuni ale țării sunt prea departe de locul de origină a diferitelor energii pentru a puteà beneficià nemijlocit de ele fără o bună organizație economică în acest scop.

Aceste considerațiuni impun ca, în gospodăria noastră națională, să dăm cea mai judicioasă întrebuințare fiecărei energii fără a îngăduì ca în unele regiuni să se aglomereze disponibilități de energie neutilizate, ca întrecând capacitatea lor de consumație și fără a lăsà în acelaș timp alte regiuni în suferință.

Considerațiile de ordin local trebuesc să se plece în fața punctelor de vedere de ordin general, în legătură cu interesele ansamblului economiei naționale; și pentru ca acest principiu să fie satisfăcut trebue să avem nu numai o concepție unitară în utilizarea progresivă a energiilor țării dar și *un adevărat plan general de exploatare a complexului lor.*

Vechile deprinderi ale regimului economic liberal în care instalarea unei uzine și exploatarea unui isvor de energie erà o chestiune pur privată, trebue să lase locul concepțiilor economice moderne, care pun, în locul libertății individuale

(1) Pentru România veche am demonstrat cu cifre precise că un lucrător în industria mare *creiază valori* de 21 ori mai mari într'o zi de lucru de cât un lucrător agricol în acelaș timp.

anarchice şi absurde, *principiul organizării integrale a bogăţiilor naţionale,* de la care nimeni nu se poate abate.

Dacă, sub regimul vechilor concepţii, s'a putut întâmplă ca, la gura minelor de cărbuni din Petroşani şi Şalgo-Tarian, să se instaleze motoare Diesel consumând derivate de petrol, dacă, pentru alimentarea cu energie a industriilor învecinate regiunilor carbonifere, s'a întrebuinţat transportul direct al cărbunilor cu vagoane în loc de transportul mult mai economic a energiei pe fire electrice, şi dacă în sfârşit, diferitele uzine electrice au prevăzut o aşà varietate fantezistă de tensiuni încât nu este posibilă vreodată cooperarea a două uzine învecinate pentru a face faţă sporului de activitate într'o reţea, toate aceste inconsecuenţe şi absurdităţi strigătoare nu vor trebuì să se mai repete sub *regimul economiei organizate.*

Toate principiile de economie şi toate normele pe care le indică ştiinţa pentru sporirea randamentului şi buna utilizare a energiilor naturale vor trebuì de acum înainte aplicate cu stricteţă şi pe scară mare, asupra întregului sistem al energiilor ţării.

Astfel dacă, de pildă, ştiinţa demonstrează marea superioritate tehnică şi economică a centralelor mari de energie în locul instalaţiilor motrice mici[1] tendinţa noastră trebue să fie de a construì numai centrale mari de forţă bazate fie pe puterea hidraulică, fie pe combustibil (petrol, cărbuni, gaz metan) distribuind energia în regiuni întregi pe sute de km

---

(1) Ca cheltueli de instalaţie vom cità că de unde instalarea unui motor Diesel de 50 HP revenea înainte de războiu la 970 coroane pe kw, instalarea unei turbine de 20.000 kw revenea la 225 coroane. Ca consumaţie de combustibil (după memoriul citat) o uzină care, cu un coeficient de utilizare egal cu 1, întrebuinţează cărbuni de 5.000 calorii, consumă în kg cărbuni pe kw/oră: 1,03, dacă uzina e de 20.000 kw şi 1,40 dacă e de 1.000 kw. Idem dacă întrebuinţează gaz metan, consumă în m^3 gaz pe kw/oră: 0,616 dacă uzina e de 20.000 kw şi 0,833 dacă e de 1.000 kw. Idem dacă întrebuinţează motoare Diesel, consumă în kg uleiu brut pe kw/oră: 0,290 dacă motorul e de 500 kw şi 0,344 dacă e de 50 kw

distanţă numai, pe calea electrică care, graţie tensiunilor înalte ce se utilizează astăzi, realizează minimul de cost în firele conductoare şi minimum de pierderi de energie în transport.

Aceste mari uzine dau nu numai o eficacitate mai mare, *dar şi o mai complectă utilizare a timpului de consumaţie*... Imbrăţişând viaţa industrială a unei regiuni întregi ele pot găsi la orice oră o industrie, care să fie gata a-şi aranjà timpul de lucru după disponibilităţile sale de curent. Unul din semnele primitivităţii economice în care ne găsim azi sub acest raport este tocmai această utilizare parţială a unor instalaţii de forţă extrem de costisitoare şi care ar produce energia cu mult mai eftin în cazul unei utilizări continue sau aproape continue.[1]

Statistica vechei Hungarii ne arată că în industria sa media timpului de funcţionare pentru instalaţiile industriale a fost de 2.545 ore din 8.760 ore ale unui an (coeficient de utilizare: 0,290). Unele fabrici, ca de pildă cele de var, au atins abià 1.200 ore (coeficient: 0,137) activitatea cea mai continuă, anume a fabricelor metalurgice, este abià de 4.000 ore (coeficient: 0,455). In acelaş timp instalaţiile de forţă ale acestor fabrici sunt proectate pentru capacitatea maximă pe care trebue să o dea şi reprezintă într'o aşà de mare măsură un adevărat capital mort.

Nu mai vorbim şi de risipa extraordinară de combustibil care se face mai ales în instalaţiile mari, din pură neîngrijire şi rea conducere a maşinelor; statistica ungară ne arată că consumaţia de cărbuni de calitate medie de 5.250 calorii pentru forţă motrice în industrie, ajunge la 3,5 kg cărbuni pe HP oră, pe când datele practice ne arată că o

(1) Pentru a luà numai un exemplu o uzină cu gaz metan de 20.000 kw cu un coeficient de utilizare de 1 (lucrând continuu) consumă 0,616 m³ gaz pe kw/oră, pe când aceiaşi uzină cu o utilizare de 0,1 (lucrând numai 1/10 din timp) consumă 1,140 m³ gaz pe kw/oră.

instalaţie relativ mică cu cel mai mic coeficient de utilizare trebue să consume abiă 2—2,5 kg cărbuni pe HP oră. Situaţia în vechiul regat nu este mai bună.

* * *

Acestor situaţii vădit antieconomice li s'ar pune capăt numai prin realizarea acelui plan general de utilizare al energiilor naturale de care am vorbit mai sus.

Nu putem acum intrà în fondul acestei chestiuni, dar credem necesar pentru precizarea ideilor, câteva observări asupra modului de aplicare a principiilor de mai sus în cadrul ţării noastre.

Inainte de orice, este necesară o inventariere generală a energiilor noastre, *un adevărat cadastru general* mai ales în ce priveşte energia apelor, care e cea mai puţin studiată. Paralel cu acest inventariu al disponibilităţilor încheiat cu toate datele pe care le cere tehnica modernă, e necesar un cadastru al nevoilor actuale de energie: în industrie, agricultură, tracţiune mecanică,[1] întrebuinţări domestice, etc.[2]

Pe baza acestora s'ar elaborà planul de ansamblu al centrelor de energie şi al regiunilor aferente pe care trebue să le deservească, stabilindu-se paralel cu acesta, care e modul de transport al energiei cel mai convenabil: la conducte de petrol şi gaz, transport de energie electrică, etc. In acelaş timp s'ar fixà normalizarea caracterelor tehnice ale reţelelor electrice a centralelor, etc. ca şi modalităţile de cooperare între mai multe centre învecinate prin legături de reţele.

---

(1) După studiile ungare partea de energie necesară electrificărei tuturor liniilor de C. F. pe teritoriile ce ne-au revenit nouă ajunge la 281,530.000 kw ore pe an, ceeace echivalează cu o forţă continuă de 43,500 HP. Cum se vede, această energie nu e aşà de considerabilă, însemnând abià odată şi jumătate din energia unei singure fabrici mari (Dicio St. Martin cu 28.800 HP).

(2) Ca centre importante de consumaţie cităm: Timişoara cu 55 milioane kw ore pe an; Huniedioara cu 52 milioane; Braşov cu 40 milioane; Arad cu 36 mil.

Planul general tehnic ar trebuì complectat cu un proect economic de exploatare a diferitelor energii, întrucât politica preţurilor de vânzare a acestora dă naştere la probleme din cele mai delicate. E destul să menţionăm că la distribuţia gazului metan prin conducte nu s'ar puteà fixà preţul fiecărei regiuni consumatoare în raport pur şi simplu cu cheltuelile reale pentru transportul său fiindcă atunci am ajunge[1] ca o întreprindere industrială să plătească la Arad 0,97 lei (aur) pe m^3 gaz în timp ce întreprinderile dela Sibiu ar plătì 0,11 lei, iar cele dela Copsa Mică 0,035 lei şi orice posibilitate de concurenţă leală între industrii ar fi exclusă.

Un asemenea plan general în Ungaria fusese alcătuit cel puţin în linii mari şi — fiindcă toate drumurile trebuiau să ducă la Budapest! — energiile cele mai puternice ale vechei monarhii trebuiau să concureze prin conducte uriaşe la alimentarea capitalei; alături de forţele hidraulice ale Dravei şi acele ale Tisei superioare, o a treia conductă trebuià să mâne, tot spre capitala Hungariei, energia combinată a minelor de cărbuni din Valea Jiului cu a căderilor de apă a Râului Mare şi Sebeşului.

Astăzi acest proectat fir — atât de simbolic! — este tăiat pentru totdeauna.

La prosperitatea Budapestei nu va mai contribuì în viitor *nici un fel* de energie a acestor ţinuturi româneşti şi orientarea întreagă a surplusului de forţe din centrele Ardealului şi Banatului va fi în mod necesar o alta.

* * *

Nu putem adâncì mai mult acum toate chestiunile în legătură cu planul general de utilizare a energiilor ţării; vom observà totuşi că *această mare problemă este o problemă de geografie în cel mai înalt înţeles al acestei noţiuni.*

---

[1] **V. Lazar**, Op. cit.

Sub regimul economiei libere și al *jocului anarhic* al tendințelor de creațiune în producțiunea națională, geografia economică privea *cu pasivitate* din sfera obiectivă a științei, fenomenele economice, se mulțumea să le constate cât mai exact și să le explice cât mai complect în relațiunile lor cu datele climei, solului și celorlalți factori naturali ai fiecărei țări și a fiecărei regiuni.

In noul regim al organizării în care desvoltarea unei anumite ramuri de activitate economică trebue să fie *rezultatul unor directive conștiente,* urmărite cu continuitate de mințile gânditoare ale unei țări, geografia nu trebue numai să *constate* ci să și *prevadă*, nu trebue numai să *explice* ci să și *îndrumeze.*

Această tendință nu se poate spune că întrece puterile omului; căci ce putere mai mare poate avea omul decât de pildă aceia — pe care o are — de a corectă și îndrumă însăși configurația fizică a țării sale prin posibilitatea de a mută la distanțe de sute de kilometri, cu ajutorul firelor electrice, **locul forțelor naturale?**

In acest nou spirit s'ar puteà spune despre geografia noastră: ca popor conștient nu putem lăsà să ni se impue de către jocul orb al factorilor naturei distribuția activităților economice pe întinsul țărei noastre și după cum Olandezii au fost în stare, în cursul veacurilor, să-și creeze *o nouă geografie fizică*, tot așà și noi, sprijiniți pe munca noastră organizată și pe stăpânirea deplină a unor extraordinare mijloace naturale, vom puteà *să ne creăm singuri geografia noastră,* potrivit intereselor noastre și programului nostru național pe care trebue să-l avem în minte tot atât de clar și să-l urmărim tot așà de conștient, cum am urmărit integrarea noastră ca popor.

In această operă rolul *Societății Regale Române de Geografie* nu are nevoe să mai fie indicat.

Les sources d'énergie et la situation géographique des différentes industries en România.

(Résumé)

Si les problèmes économiques dont s'ocupe la Géographie sont innombrables, le point de vue spécial sous lequel elle les regarde n'est cependant qu'un seul; c'est celui de la *localisation* de chaque phénomène économique par rapport aux centres où il se développe et de l'explication des différentes activités économiques, par rapport aux conditions naturelles dont elles dépendent.

Ce point de vue strictement géographique est suivi aussi dans la présente communication.

La localisation des différentes industries d'un pays est déterminée par plusieurs facteurs: la matière première, le combustible les débouchés; etc.

Les fabriques gravitent donc à la fois vers tous les centres qui doivent décider de leur vie, en se plaçant en quelque sorte dans le centre de gravité des régions *optimes* (correspondant chacune au maximum d'avantages présenté au point de vue de *l'un* de ces facteurs).

Parmi eux il y a certains facteurs qu'on peut comparer au point de vue quantitatif, telle que la matière première qui est comparable au combustible, soit au point de vue du poids, soit de la valeur. De la sorte nous pouvons prévoir mathématiquement, pour toutes les branches d'industries, si elles doivent incliner vers les régions de matière première, ou vers les regions du combustible (ou de l'énergie en général).

Dans l'industrie roumaine de l'ancien royaume de România il convient de remarquer que les matières premières *de l'étranger* ont un rôle prédominant dans l'industrie métallurgique (ou elles représentent 50,7% de la valeur des produits) et dans l'industrie textile 37,7%.

Dans toutes les autres industries le facteur prédominant est la matière première du pays.

Le combustible ne l'emporte dans aucune industrie, mais il prend une importance particulière dans les produits de la céramique (12,4%) et dans la fabrication du papier (9,3%). Quand au débouché il échappe à toute comparaison quantitative.

Dans la distribution géographique de l'industrie en România [1], nous pouvons remarquer le parfait accord qui existe entre ces conclusions et le réalité.

En effet, les centres où s'est devéloppée jusqu'ici notre industrie, sont les suivants:

a. *Régions de matières premières: La Bucovina* (l'industrie du bois soutenue par l'étendue des forêts), *le Caraș-Severinul et le Huniedoara* (l'idustrie métallurgique basée sur les minérais de fer).

b. *Régions de matières premières et de débouchés: Le Timis* et *l'Arad* (ayant aussi des matières premières pour les moulins et le bois de charpente, mais représentant aussi un large débouché dans leur nombreuse population).

c. *Régions de débouchés: L'Ilfov* pour București, le *Covurlui* et *Brăila* (pour l'exportation par le Danube).

d. Parmi les *régions où l'energie a joué un rôle décisif*, nous remarquons la vallée de la *Prahova* (pour son pétrole) et la *Târnava Mică* (où l'on emploie le gaz méthan).

La considération de chaque branche d'industrie nous démontre toujours l'importance des matières premières.

Les établissements sidérurgiques qui dépendent en premier lieu du minérai de fer et du coke, se sont placés exclusivement dans la région du Banat (Reșița, Anina, Nadrag, Bocșa), et dans la région de Huniedoara (Huniedoara, Gugir, Ferdinandsberg).

L'industrie du bois est une industrie indépendante du facteur de l'énergie, par le simple fait, bien connu, que le combustible qui alimente ses moteurs est toujours produit par les déchets du bois même; ainsi cette industrie suit toujours les forêts dont elle tire sa matière première.

L'industrie textile emploie une matière première légère et demande une énergie plutôt réduite; elle se tourne donc du côté des centres de consommation et ce qui est moins frequent du côté des centres des ouvriers voués à leur métier: Timis, Brașov, Arad, Cisnădie, București, Bacău.

Les moulins se distribuent d'après les régions en rapport avec les matières premières et avec les débouchés, dans l'orde suivant: Timiș, Ilfov, Dolj, Romanați, Arad, Brăila, Iași, Botoșani, Covurlui et Satmar.

[1] Une carte montrant pour chaque département la représentation des différentes branches de l'industrie, d'après le nombre de chevaux-vapeurs de leurs forces motrice, a été spécialement dressée par l'auteur.

Distribution géographique des d'énergies.

Les chutes d'eau ne représentant pas seulement la forme la moins chère et la seule inépuisable de l'énergie, mais pour la România, elles constituent même *la source la plus riche* d'énergies.

Dans l'ancien royaume l'énergie de nos cours d'eau est considérée avant leur sortie des montagnes à un débit de 50% en moyenne, d'environ 500.000 HP.

De cette énergie une très petite quantité est utilisée pour l'industrie. Nous pouvons citer seulement les captations de Câmpina, Sinaia, Buşteni, Buhuşi, Letea, etc. Le reste de l'énergie n'est pas seulement nonutilisée, mais elle n'est pas non plus étudiée, à l'exception des remarquables études sur les chutes d'eau de Bistriţa à Broşteni (10.000 HP) et de Stejar près de Bicaz.

Cette dernière chute, qui a une hauteur totale de 95 m, avec un volume d'eau de 50—160 m^3/séc. peut offrir 48.000 HP aux basses eaux et 152.000 HP au niveau moyen des eaux, *formant ainsi la plus grande chute d'eau de l'Europe* et une des plus grandes du monde entier.

Pour les chutes d'eau de la Transilvania et du Banat (dont nous avons représenté sur la carte celles dépassant 500 kw), nous mettons en premier lieu *le Danube à Orsova*, qui peut donner 200.000 HP; les autres fleuves donnent 123.000 HP, de sorte que tous les territoires pris à la Hungaria possèdent aujourd'hui 323.000 HP.

Si nous considérions plus largement toutes les chutes d'eau du Banat et de la Transilvania, qui ne demandent pas pour être utilisées une canalisation spéciale, nous pourrions arriver à un total de 550.000 HP.

Les chutes d'eau offrent, au point de vue géographique, une admirable compensation de la distribution des richesses d'énergie dans le pays. Ainsi la Moldova, pas très riche en charbon et pétrole, peut se contenter de la chute d'eau de Stejar; il en est de même pour le Banat et l'Oltenia avec la chute d'Orsova. Quant à la Transilvania les chutes d'eau complètent les espaces non dominés par le charbon et le gaz méthan.

Le Pétrole, très répandu dans les districts Prahova et Dâmboviţa, a donné comme production totale en 1913: 1.847,875 tonnes[1].

[1] Pour pouvoir faire une comparaison rationelle entre les différents combustibles, parmi lesquels le pétrole, et en même temps pour faciliter leur com-

Les terrains exploités représentent un total de 2.500 ha, ceux qui sont reconnus pour contenir du pétrole 20.000 HP, et ceux qui sont probablement pétrolifères 150.000 HP.

La possibilité de l'épuisement de ces immenses réservoirs ne doit donc préoccuper ni notre génération ni bien d'autres, d'autant plus que notre consommation interne représentait 46,4% (en 1912) de la production totale.

Le gas méthan constitue une source d'énergie découverte récemment; elle est condamnée à une disparition plus rapide que les autres sources. Ce gaz se trouve dans certains points sans importance voisins à la Hungaria, mais surtout sur le plateau transilvain; la quantité totale de ce gaz peut être évaluée à 72.000.000.000 m^3. Avec cette réserve et le débit actuel, ce gaz peut durer encore 54 ans. D'après d'autres calculs plus pessimistes, il ne durerait plus que 35 ans.

L'énergie répresentée par le gaz méthan est considérable; chaque m^3 peut produire 8.500—8.700 calories et le débit journalier (de 1913) équivaut à 7.400 tonnes de charbon.

Le gaz est débité par trois conduits :

Sarmas-Turda-Uioara, Saros-Dicio San-Martin, Bozna-Medias. En prenant 1 m^3 gaz = 1 HP/heure, nous sommes arrivés à un total de 150.000 HP comme force motrice continuelle, qui pourrait être soutenue par les sources de gaz au débit actuel.

Par le même calcul, le gaz qu'on peut transporter par des conduits représente 102.000 HP et la consommation réelle d'aujourd'hui est évaluée à 13.500 HP.

Le charbon constitue en România, par la difficulté de son extraction et par sa force calorifique faible, une source inférieure d'énergie par rapport au pétrole, aux chutes d'eau et au gaz méthan.

Le charbon prédomine en Transilvania et surtout dans la région de Petroşani; les qualités en sont très différentes. Ainsi nous avons de la houille à Anina, Steierlak, Domani; du lignite tertiaire

---

paraison avec l'énergie des chutes d'eau, nous avons considéré que toute la quantité de combustible d'une année serait utilisée exclusivement pour alimenter sans interruption une force motrice et — basé sur les données pratiques de l'emploi de chaque combustible — nous avons déterminé le nombre de HP qui pourraient être alimentés continuellement par la source respective. Ainsi, en prennant 1 kg pétrole égale à 1,49 HP/heure, la production de 1913 aurait pu entretenir 271.226 HP.

à Petroşani. Almos, Mehadia, Amaradia; du lignite tertiaire récent à Câmpul Secuilor, Borsec, Dorna et enfin de la tourbe à Erdely. (Dans l'ancien royaume les quantités sont plus petites et formées surtout de lignite).

L'extraction normale en 1913 à Petroşani a été de 1.955.609 tonnes. En comptant que le réservoir est évalué à 464.500.000 tonnes il pourrait s'épuiser à peine en 237 ans.

La production normale du charbon en România pourrait entretenir continuellement 163.266 HP (en prenant 1 kg charbon = 0,47 HP/heure).

Avenir des différentes industries et leurs centres naturels de développement.

Si jusqu'ici l'énergie n'a pas joué un rôle trop important dans la constitution de nos centres industriels, aujourd'hui pour toutes les industries le prix du combustible compte — même relativement — beaucoup plus; ainsi, à l'avenir toutes les industries, surtout celles qui utilsent des matières premières très répandues telles que: l'argile, le sel, l'air, etc., trouverons leur siége dans des centres d'énergie naturelle.

a. *Pour l'industrie du ciment* la matière première a une petite valeur tandis que le combustible employé (avec le mazut 30—40%) prend une part trop considérable dans le prix de la production.

b. De même pour les *fabriques de papier* la valeur du combustible a passé, après la guerre, de 16% à 25 et 30% de la valeur du produit.

c. *Les fabriques de produits chimiques*, qui sont basées sur des procédés électriques, ne pourraient pas exister sans une source pas chère et abondante d'énergie. Ainsi les fabriques de carbide et d'acide azotique de Dicio San Martin (28.800 HP) et les fabriques de soude de Turda et Uioara sont alimentées exclusivement par le gaz méthan et il est évident que l'évolution de toute l'industrie chimique se dirige vers les procédés synthétiques qui consomment généralement beaucoup d'énergie.

d. *Les industries extractives* qui employent les mêmes méthodes s'orienteront de la même manière.

Ainsi la métallurgie de l'aluminium, qui aura pour base nos

dépôts de bauxite du Bihor (evalués à environ 6.200.000 t qui représente 1.240.000 t d'aluminium) ne peut s'alimenter que des chutes d'eau, étant donné que la consommation d'énergie y est très grande (40 HP/heure pour un kg d'aluminium).

e. *L'industrie sidérurgique* qui jusqu'à présent fut subordonnée exclusivement aux matières premières, devra à l'avenir se tourner — ce qui est un peu paradoxal — plutôt du côté des centres d'énergie.

En effet, notre industrie sidérurgique ne peut pas baser son avenir seulement sur le minérai national qui serait épuisé en 37 ans si les usines de Reşita et de Hunedoara employaient toutes leurs forces pour arriver annuellement au total possible de 297.330 t de produits de fer. Et il est encore à remarquer que ce ne serait pas encore suffisant pour notre consommation annuelle interne qui est d'environ 650.000 t de produits du fer.

Il est vrai que pour le minérai étranger nous pouvons le recevoir en Transilvania d'Ukraine et de Grèce, la route parcourue étant bien plus courte que pour les centres industriels de l'Occident. Mais cet avantage pour l'importation diminue d'un coup l'atraction que pourrait exercer sur les futurs établissement sidérurgiques les mines de fer indigènes.

Au point de vue du coke métallurgique c'est presque la même chose, car dans le pays il n'y a que la mine d'Anina qui en fournit une faible quantité couvrant une partie des besoins de Reşita: c'est pourquoi on a proposé l'emploi en grand du charbon de bois, système qui arriverait pourtant bientôt à la complète dévastation de nos forêts de hêtres.

Pour l'éviter *il n'existe qu'un seul moyen: celui d'employer à grande échelle les procédés électriques* (qui économisent $^2/_3$ de la quantité de charbon de bois) *pour l'extraction de la fonte et la fabrication du fer et de l'acier. Ce qui mène toujours les établissement sidérurgiques vers les sources abondantes d'énergie.*

Tout nous fait donc croire que la place naturelle des futurs établissement sidérurgiques sera le plateau transylvain, qui aurait la sûreté au point de vue stratégique, le voisinage de grands dépôts de minérai national (Ghelar), la présence de grandes sources d'énergie (les chutes du Mureş et le gaz méthan) et enfin la pos-

sibilité d'un approvisionnement facile en minérai étranger, par la nouvelle ligne Galaţi-Buzău-Braşov.

* * *

Il serait puéril de vouloir préciser d'avantage l'avenir; mais on croit distinguer que le plateau transylvain, le Banat, la vallée de la Prahova et le NW de la Moldova concentrerons tous les efforts industriels de notre pays.

La politique des sources d'énergie.

Nos richesses d'énergie n'étant pas toutes inépuisables et leur distribution devant être adaptée aux besoins du pays entier, il faut les soumettre à une exploitation judicieuse et raisonnable, de sorte que les considérations d'ordre local devront plier devant les considérations d'ordre général; *ainsi un plan général d'utilisation des ressources nationales d'énergie s'impose.*

Tous les principes d'économie, que la science indique pour l'augmentation du rendement et pour la bonne utilisation des énergies naturelles, devront être appliqués aussi en grand au système entier des énergies du pays.

Ainsi notre tendence sera d'édifier seulement de grandes usines, qui donnent non seulement une efficacité plus grande, mais aussi *une utilisation plus complète du temps de consommation*, car l'un des signes de la primitivité économique de notre époque est certainement l'utilisation réduite à une si faible partie du temps possible, de nos instalations de force.

Pour réaliser un plan général il est nécéssaire d'abord de dresser un «inventaire» général de nos énergies, un vrai cadastre économique, surtout au point de vue de l'énergie de l'eau, laquelle est la moins étudiée.

En s'appuyant sur cet inventaire on pourrait élaborer un plan d'ensemble de tous les centres d'énergie et de leurs région afférentes, en établissant en même temps quel est le moyen le plus convenable pour distribuer l'énergie par les conduits de pétrole et de gaz, par des fils éléctriques, etc. En même temps on fixerait la normalisation des caractères techniques, des réseaux éléctriques des centrales, de sorte que la coopération entre plusieurs centres voisins soit possible.

HARTA

ENERGIILOR DISPONIBILE

MINISTERUL DE INDUSTRIE ŞI COMERT
DIRECTIUNEA GLĂ A INDUSTRIEI
OFICIUL DE STUDII ŞI ANCHETE
1921

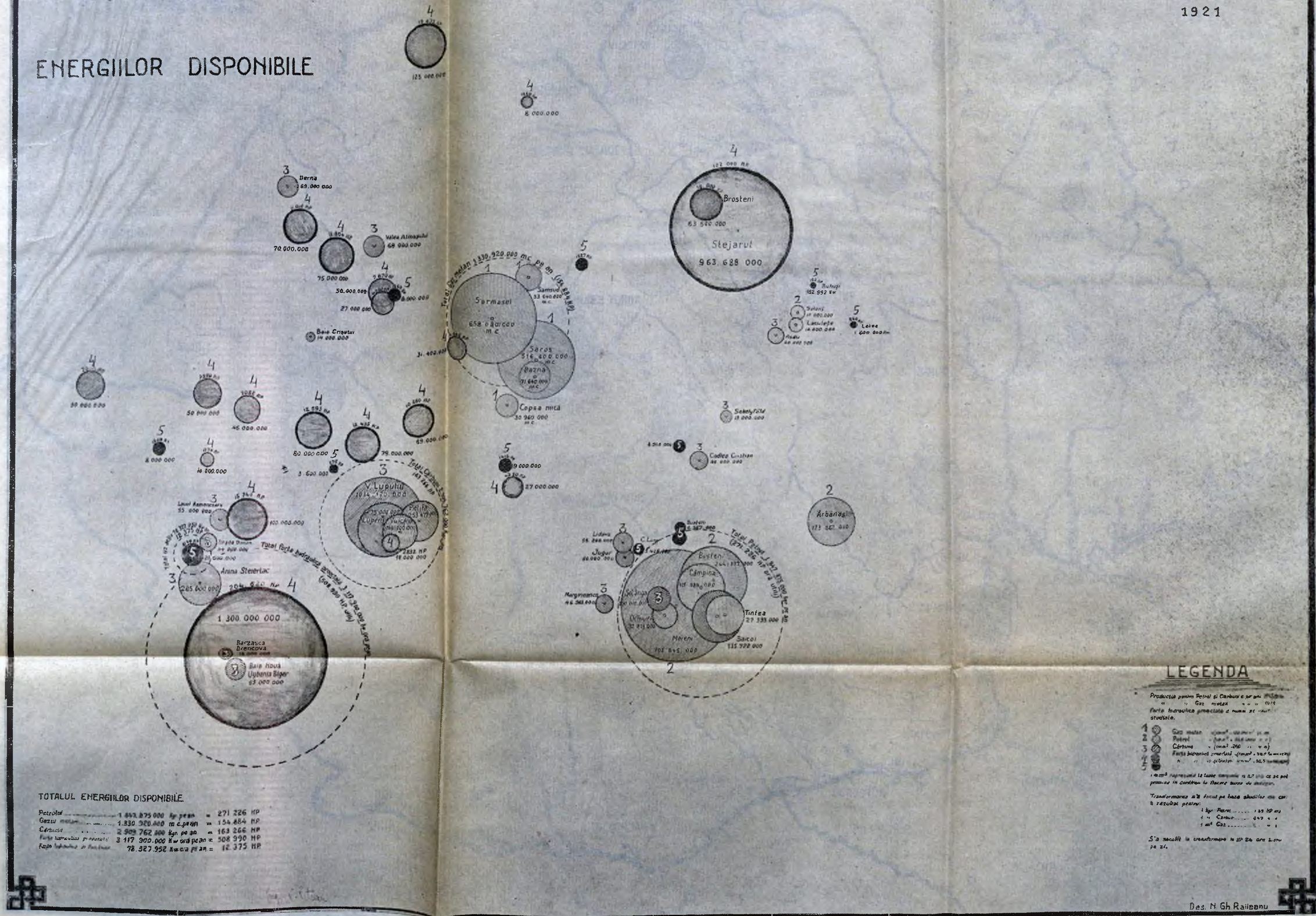

TOTALUL ENERGIILOR DISPONIBILE

Petrolul	1 843 875 000 kg. pe an	=	271 226 HP
Gazul metan	1.830 920.000 m c. pe an	=	154.884 HP
Cărbunii	2 909 762 800 kgr. pe an	=	163 266 HP
Forţa hidraulică proiectată	3 117 900.000 Kw ore pe an	=	508 990 HP
Forţa hidraulică în funcţiune	78.327.952 Kw ore pe an	=	12.375 HP

LEGENDA

Producţia pentru Petrol şi Cărbuni e pe un an întreg
" " Gaz metan " " " 1916
Forţa hidraulică proiectată e numai pe râurile studiate.

1. Gaz metan
2. Petrol
3. Cărbune
4. Forţa hidraulică proiectată
5. Forţa hidraulică în funcţiune

1 m³ reprezintă la toate combustibilii la 0,7 HP ce se pot produce în centrul lor fiecare după cum se desvoltă.

Transformarea s'a făcut pe baza studiilor ce au dat rezultat pentru:

1 kgr. Petrol ..... 1,49 HP ani
1 " Cărbune ..... 0,47 " "
1 m³ Gaz ..... " = 1

S'a socotit la transformare 24 HP ore lucru pe zi.

Des. N. Gh. Raileanu

Buletinul S.R.R.G., An. 40.

NOTĂ. — Harta energiilor a fost desemnată ţinând seamă de următoarele consideraţiuni:

1. **Gazul Metan** numărul de m³ produşi au fost transformaţi în HP utili socotind că un m³ gaz poate pune în mişcare 1 HP oră. S'a socotit la transformare 24 ore lucru pe zi.
2. **Petrolul** a fost socotit după producţia din 1913 în ipoteză că ar fi tot transformat în HP utili. — Pentru 1 kg s'a luat 1,49 HP.
3. **Cărbunii** s'au transformat luând 0,47 HP pentru kg de oarece s'a făcut media diferitelor calităţi. Producţia cea din 1913.
4. **Forţa idraulică** proiectată e numai pe râurile studiate la data întocmirei hărţei.

Scara { pentru hartă 1 : 2.360.000
" cercuri 1 mm² = 196 HP utili.

HARTA FORȚEI MOTRICE DIN INDUSTRIA MARE PE INSPECTORATE

MINISTERUL DE INDUSTRIE și COMERT
DIRECȚIUNEA G-lă A INDUSTRIEI
OFICIUL DE STUDII și ANCHETE
1921

CEHO-SLOVACIA
POLONIA
UNGARIA
U C R A I N A
JUGOSLAVIA
BULGARIA
MAREA NEAGRA

ZASTAVNA, COTMANI, CERNAUȚI, HOTIN, VASCAUȚI, STROJINET 7501 HP, VISNITA, DOROHOI, SOROCA 1441 HP, SIRET, RADAUȚI, SUCEAVA, BOTOSANI, BALȚI, ORHEI, MARAMURES, SATMAR 25.160 HP, BISTRITA NASAUD, GURA HUMORULUI, C. LUNG, SUCEAVA, 26.327 HP, IAȘI, SALAGIU, SONLOC-DOBACA, BIHOR, 15.245 HP, 25.720 HP, CHISINAU, 4800 HP, COJOCNA, TURDA ARIES, MUREȘ TURDA, 31.906 HP, NEAMȚ, ROMAN, VASLUI, TIGHINA, ARAD, 45.340 HP, 50.159 HP, ODORHEI, BACAU, HUȘI, 3682 HP, TARNAVA MICA, CIUC, BARLAD, CET. ALBA, ALBA DE JOS, TARNAVA MARE, 27.431 HP, 4620 HP, TIMIȘ, 82.446 HP, SIBIU, 34.165 HP, CAHUL, TECUCI, PUTNA, 27.075 HP, TREI SCAUNE, FAGARAS, HUNEDOARA, BRASOV, COVURLUI, ISMAIL, MUSCEL, R/SARAT, ARGEȘ, PRAHOVA, 36.203 HP, BRAILA, GORJ, VALCEA, TULCEA, CARAȘ SEVERIN, 27.916 HP, BUZAU, MEHEDINȚI, 41.866 HP, 23.088 HP, DAMBOVITA, 45.596 HP, OLT, IALOMITA, ILFOV, VLASCA, CONSTANȚA, DOLJ, DUROSTOR, ROMANAȚI, TELEORMAN, CALIACRA

TOTALUL FORȚEI MOTRICE
ÎN INDUSTRIA MARE
603.375. HP

Aci se cuprind toate Morile cu mai mult de 5 H.P.

Ing. A. Peltz

LEGENDA
- CAP. DE JUD.
- HOTAR DE JUD.
- " " ȚARA
- APA
- C.F.R.

SCARA HARTEI
1: 650 000

Scara = 1:2.360.000

HARTA FORȚEI-MOTRICE ÎNTREBUINȚATE DE INDUSTRIA MARE DIN ROMÂNIA ÎN 1920

MINISTERUL DE INDUSTRIE ȘI COMERȚ
DIRECȚIUNEA G-lă A INDUSTRIEI
OFICIUL DE STUDII ȘI ANCHETE
1921

UNGARIA
CEHO-SLOVACIA
POLONIA
U C R A I N A
IUGOSLAVIA
BULGARIA
MAREA NEAGRĂ

ZASTAVNA, COTMANI, CERNAUȚI, HOTIN, VASCAUȚI, STROJINEȚ, VISNITA, SIRET, RADAUȚI, SUCEAVA, GURA HUMORULUI, DOROHOI, BOTOSANI, SOROCA, BALȚI, ORHEI, CHIȘINAU, TIGHINA, SATMAR, MARAMUREȘ, BISTRIȚA NASAUD, LUNG, SALAGIU, SONLOC-DOBACA, BIHOR, IAȘI, NEAMȚ, ROMAN, VASLUI, HUȘI, BACAU, CILIC, BARLAD, CET. ALBA, CAHUL, ARAD, TIMIȘ, ALBA DE JOS, SIBIU, TECUCI, PUTNA, TREI SCAUNE, FĂGĂRAȘ, BRAȘOV, COVURLUI, ISMAIL, SĂRAT, MUSCEL, ARGEȘ, BRAILA, TULCEA, HUNEDOARA, GORJ, VALCEA, CARAȘ SEVERIN, MEHEDINȚI, OLT, DÂMBOVIȚA, ILFOV, IALOMIȚA, CONSTANȚA, DOLJ, ROMANAȚI, TELEORMAN, DUROSTOR, CALIACRA

TOTALURI

1	Ind. Alimentară *	93 584
2	Ind. Lemnului și Hârtie	66 451
3	Ind. Metalurgică	58 867
4	Ind. Chimică	56 526
5	Ind. Ceramică	39 779
6	Ind. Textilă și Pielărie	18 530
7	Ind. Piele și Sfeclă	7 750
8	Ind. Arte grafice și diverse	2 213
	Total General	343 550

* Au fost cuprinse numai cele mai mari de 50 HP

LEGENDA
- CAP. de JUD.
- HOTAR de JUD.
- » » ȚARA
- APA
- C.F.R.

SCARA HARTEI 1: 650.000

Buletinul S.R.R.G., An. 40.

Scara = 1:2.360.000

Un pareil plan général a été conçu en Hungaria et les énergies les plus puissantes de l'ancienne monarchie devaient concourir par des conduits pour l'alimentation de la Capitale.

Aujourd'hui l'orientation du surplus d'énergie des centres appartenant à la România sera nécessairement une autre.

Nous allons enfin remarquer que *ce grand problème du plan général est essentiellement un problème de géographie.*

Dans le nouveau régime *de l'organisation* dans lequel le développement d'une certaine branche de l'activité économique devra être *le résultat d'une direction consciente,* suivie avec continuité par les penseurs d'un pays, la Géographie ne doit pas seulement *constater*, mais aussi prévoir, non seulement *expliquer*, mais aussi *guider.* Et notre peuple ne pourra pas laisser au jeu aveugle des facteurs de la nature de nous imposer la distribution des activités économiques dans tout le pays, et comme les Hollandais ont été en état, à travers les âges, de créer à leur pays une nouvelle géographie physique, de même nous, aidés par notre travail organisé et par la possession complète de nos extraordinaires moyens naturels, *nous pourrons nous créer tout seuls notre géographie,* conforme à nos intérêts et à notre programme national.

PROGRESELE RECENTE ÎN TELEGRAFIA ŞI TELEFONIA FĂRĂ FIR[1]

Organizarea reţelei române de radiocomunicaţiuni

de

EMIL GIURGEA,

Doctor în ştiinţele fizice, Directorul radiocomunicaţiunilor,
Membru al Soc. Reg. Rom. de Geografie.

Récents progrès en Télégraphie et Téléphonie sans fil.

Organisation du réseau roumain des radio communications.

In 1896, tânărul fiziciar MARCONI, încă student la Universitatea din Bologna, repetând în timpul vacanţelor experinţa lui BRANLY cu bobina RUHMKORFF, eclatorul şi coherorul, dar legând de eclator un fir metalic vertical denumit *antenă*, susţinut de un smeu sau de o prăjină, a putut obţine semnalizări fără fir la distanţe de câţiva kilometri.

Această simplă dar foarte interesantă experienţă, graţie numeroaselor şi folositoarelor aplicaţiuni ce comportă, a fost perfecţionată întru atât, încât azi, după un interval numai de 25 de ani, permite radiocomunicaţia între două puncte dela antipozi; iar în câteva luni va fi, probabil, posibilă transmiterea undelor de jur împrejurul globului prin noua staţiune extraputernică ce se construeşte acum la NewYork şi care va avea 1.000 kw putere în antena formidabilă susţinută de 75 piloni metalici de 240 m înălţime.

Progresele săvârşite în T.F.F. până înainte de războiul european fiind în general mult mai cunoscute, le voi descrie foarte pe scurt; voi insistă însă mai mult asupra sistemelor

[1] Conferinţă ţinută la 7 Maiu 1921 la Adunarea generală a Societăţii Regale Române de Geografie prezidată de M. S. Regele FERDINAND I.

mai recente, mai interesante şi mai puţin cunoscute întrebuinţate dela 1915 până azi.

Primele dispozitive întrebuinţate de MARCONI foloseau bobina RUHMKORFF. Una din bornele eclatorului erà legată de antenă şi cealaltă la pământ. Recepţia se făceà la distanţa de câţiva km cu ajutorul coherorului lui BRANLY şi cu înregistrorul MORSE pe bandă. Acest dispozitiv de comunicaţie deşi foarte interesant, totuşi, din cauza imperfecţiunilor ce comportă, a servit mai mult la experienţe decât la adevărate corespondenţe.

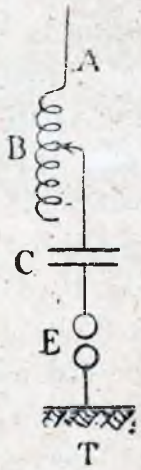

Fig. 1.—Circuit simplu.

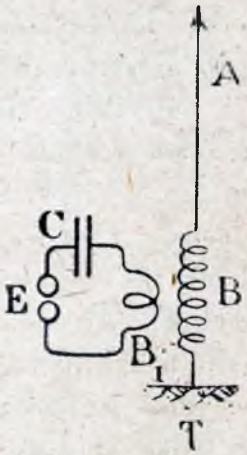

Fig. 2.—Circuit oscilant cu dispozitiv inductiv.

In timpul experimentărei acestor dispozitive, observându-se neajunsurile, s'au adus numeroase perfecţionări cari au făcut acest mijloc de corespondenţă în realitate practic. Astfel, pentru a se mări mult distanţa la care se poate corespunde, în 1897, BRAUN a adăugat în derivaţie pe eclator, un condensator de mare capacitate pentru a mări puterea pusă în joc, a mărit deasemenea capacitatea antenei şi a întrebuinţat sistemul de excitaţie indirectă întrebuinţând un *circuit oscilant* variabil introducând o bobină de selfinducţie în circuit.

Fără acest din urmă dispozitiv, dacă ar fi lucrat în acelaş timp mai multe posturi în apropiere unul de altul, s'ar fi produs o suprapunere a semnalelor la aparatele de recepţie; cu ajutorul circuitului oscilant, fiecare post poate fi regulat să transmită pe o lungime de undă diferită, astfel că, la recepţie, undele nu se mai suprapun. Cu ajutorul unei bobine de selfinducţie intercalată în antena de recepţie, se poate stabilì acordul de rezonanţă succesiv pe fiecare undă

Această importantă perfecţionare a sintonizărei posturilor a permis funcţionarea a numeroase posturi apropiate în acelaş timp.

Pentru a se puteà mărì distanţa de transmitere. nu erà o bună soluţie de a se mărì necontenit numai puterea în aparatele de emisiune, ci erà natural mai logic de a mărì simultan sensibilitatea aparatelor de recepţie. Coherorul deşi este un aparat foarte ingenios şi interesant pentru experienţe, totuşi nu este un instrument destul de sensibil şi destul de practic pentru un serviciu regulat şi rapid.

In 1900, Maiorul, astăzi Generalul Férrié a creat *detectorul electrolitic,* bazat pe modificarea polarisaţiunei electrolitice a electrodei pozitive de mică suprafaţă, sub acţiunea undelor Hertziene, permiţând trecerea curentului unei pile locale, în proporţie de 20 de ori mai mare decât în starea normală. Acest detector este de o sensibilitate şi de o regularitate cu foarte mult mai mare decât coherorul. Cum însă curentul ce poate trece prin suprafaţa extrem de mică a electrodei pozitive este foarte redus, nu se poate pune în funcţiune un releu şi Morsa. Recepţiunea se face în acest caz intercalând în circuit un receptor telefonic, astfel că primirea telegramelor se face citind succesiv liniile şi punctele după sunetele auzite în receptor.

In urma acestor perfecţionări, reţeaua posturilor radiotelegrafice a crescut mult; pentru practica curentă mai erau însă două probleme de rezolvat pentru a se înlăturà desele cauze de neregularitate în funcţionare. Descărcările şi variaţiile din atmosferă, produc în aparatele de recepţie o serie de pocnituri sau fâşâeturi cari încurcă foarte mult buna înţelegere a sunetelor radiotelegrafice de frecuenţă joasă.

Pe de altă parte frecuenţa scânteilor fiind aproape aceeaşi (între 30 şi 50 pe secundă) la toate posturile de transmitere, rezultă că, în aparatele de recepţie, două emisiuni recepţionate pe lungimi de undă apropiate să nu se poată deosebì între ele.

In urma propunerei făcută, în 1898, de inginerul BLONDEL s'au înlocuit, încetul cu încetul, posturile cu scântei rare prin posturi cu *scântei de o frecuenţă muzicală*. Acest fel de emisiune prezintă numeroase avantaje faţă de vechiul sistem de oarece sunetul perceput în telefon este muzical, şi, pentru posturi deosebite, se pot face sunete de frecuenţe deosebite, astfel încât chiar pentru două emisiuni de lungimi de undă apropiate, totuşi, la recepţie, pe baza diferenţei de ton, un bun telegrafist poate deosebì transmisiunile între ele. Sunetele produse de descărcările atmosferice, fiind de un ton gros, se deosibesc mult mai bine de sunetele pe ton înalt a posturilor muzicale, şi în multe cazuri numai sunt aşà de supărătoare pentru o bună recepţie.

Pentru producerea curentului electric necesar posturilor cu emisiune muzicală s'au construit *Alternatori industriali* de frecuenţe variând dela 300 la 2.000 de perioade pe secundă. Având o gamă destnl de mare de sunete, diversele posturi se pot deosebì destul de uşor între ele. Alternatori pentru frecuenţe muzicale s'au construit de toate puterile până la 300 kw pentru staţiuni fixe mari. La Bucureşti, staţiunea, ce am avut în funcţiune înainte de răsboi, erà de 150 kw, de un model identic cu staţiunile de la Tour Eiffel şi Lyon. Sunetul emisiunei erà de 1.000 perioade.

Staţiunile cu scântei muzicale şi prevăzute cu numeroase perfecţionări, după cum erà staţiunea din Bucureşti, permiteau să se facă un serviciu comercial foarte bun, şi în consecinţă numărul staţiunilor de acest gen, dar de puteri diverse, a crescut enorm. Numărul total al staţiunilor de T.F.F. înainte de răsboi, pe tot globul, trebue să fi fost de vre-o câtevà sute de mii, socotind, bine înţeles, şi posturile de pe vapoare.

Intre timp s'au adus însemnate simplificări şi în dispozitivele de recepţie întrebuinţând *detectoarele cu cristale*,

ce sunt foare simple și practice, în local detectoarelor electrolice ce necesitau o baterie locală și dese regulări.

Ca și în trecut, după aceste interesante progrese, numărul stațiunilor a crescut și mai mult, astfel încât toate capitalele și orașele mai importante din Europa aveau posturi puternice de T.F.F. Consecința inevitabilă a acestui fapt, a fost că destul de dese ori, deși aparatele de recepție erau relativ destul

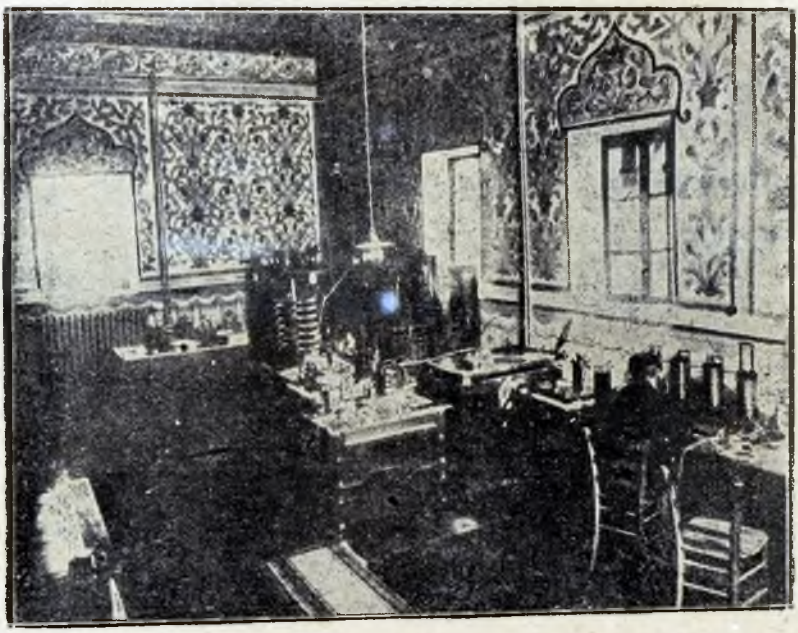

Fig. 3. — Stațiunea radiotelegrafică din Parcul Carol, 1915.

de bine sintonizate, totuși serviciul nu se puteà face destul de regulat din cauza încurcăturei produse de suprapunerea vreunui post mai puternic. Când lucrà, spre exemplu, stațiunea puternică din București, stația din Sofia nu se puteà înțelege bine cu Budapest. Când lucrà, Nikolaew sau Constantinopol nu puteam auzì noi destul de bine alte posturi ce lucrau pe unde apropiate.

Cu începerea războiului european, mai multe probleme ale T.F.F. trebuiau din nou studiate și perfecționate pentru

ca să se poată face faţă corespondenţei urgente în mod sigur. Orişice stat beligerant, în dorinţa de a-şi asigură trecerea corespondenţei sale, ar fi consimţit să construiască staţiuni de o putere din ce în ce mai mare pentru a acoperì celelalte posturi vecine, dar această soluţiune care s'a practicat câtva timp, dusă prea departe ar fi ajuns la rezultate foarte defavorabile pentru practica curentă a T.F.F. neputând per-

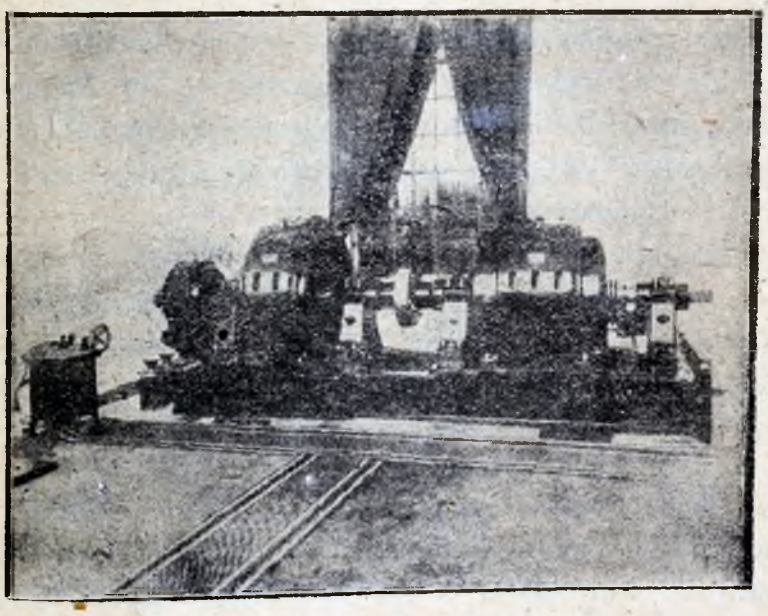

Fig. 4.—Grupul convertisor al postului de 150 kw de la Staţiunea Herăstrău.

mite corespondenţa posturilor mai mici între ele. Soluţiunea întrebuinţată în rezolvarea problemelor importante şi urgente ale T.F.F. a fost foarte raţională şi organizarea ce s'a făcut cu această ocazie ar puteà servì de exemplu în numeroase alte cazuri de organizare a serviciilor publice când sunt probleme importante de soluţionat.

In Franţa d. General FÉRRIÉ a organizat *l'Établissement Central de Télégraphie* unde a grupat, cu ocazia războiului, pe cei mai mari specialişti tehniciani ai Ştiinţei Franceze ce se ocupau cu probleme în legătură cu sistemele

de corespondenţă telegrafică şi telefonică. Cu concursul d-lor Latour, Bethenod, Boucherot, Abraham, Rothé, Gutton, Brillouin, etc., s'au putut obţine numeroase şi ingenioase aparate nouă, dispozitive perfecţionate şi organizaţiuni practice.

In Italia, un grup de oameni de ştiinţă, în colaborare cu d. Comandant Pession şi profesorul Vallauri, au produs de asemenea însemnate lucrări în Arsenalul Marinei dela Spezia. In Statele Unite s'a organizat un corp special pentru radiocomunicaţiuni, prevăzut cu laboratoare, ateliere de fabricaţiune, de montaj, de experimentare, etc. In Anglia Societatea Marconi, în Germania Societatea Telefunken, etc. au determinat de asemenea foarte importante perfecţionări în sistemele de radiocomunicaţiuni.

Posturile de transmisiune cu *arc Sistem Poulsen,* ce s'au experimentat înainte de războiu, dând rezultate foarte superioare faţă de posturile cu scântei, ar fi putut luà locul celor cu scântei mai de mult, dar sistemul fiind brevetat, nu s'a putut generalizà din cauza concurenţei celorlalte Societăţi ce nu aveau decât posturi cu scântei.

Cu ocazia începerei războiului nu s'a mai respectat brevetul, şi aducându-se foarte mici perfecţionări, s'au construit posturi de acest sistem în England, France, America, Italia. Din acest moment numeroasele posturi ce s'au instalat cu ocazia războiului au fost de acest sistem.

Posturile cu arc complectează încă avantajele ce se căutau a se obţine pentru a puteà lucrà cu mai multe staţiuni în apropiere şi fără a determinà încurcături. Intr'adevăr sintonia este cu mult mai precisă decât la posturile cu scântei; randamentul fiind mult mai bun, de oarece undele nu sunt amortizate, pentru a transmite la o aceiaşi distanţă, se poate întrebuinţà o energie de 2 sau 3 ori mai redusă şi prin urmare se face o mare economie. Circuitul oscilant neexistând, numărul aparatelor ce compun postul este simţitor mai redus.

Nu se mai produce nici sgomotul asurzitor al scânteilor vechilor posturi.

Manipulația făcându-se prin punerea în scurt circuit a câtorva spire din selful antenei sau un self cuplat inductiv, intensitatea pe care se manipulează este mică, astfel că releul de manipulație funcționează foarte repede și corect, fără a fi nevoe să fie curățat și reparat necontenit cum se întâmplă la posturile mari cu scântei.

Pe alăturatele fotografii se poate vedeà din ce piese se compune un post cu arc, precum și dispozitivul de montare.

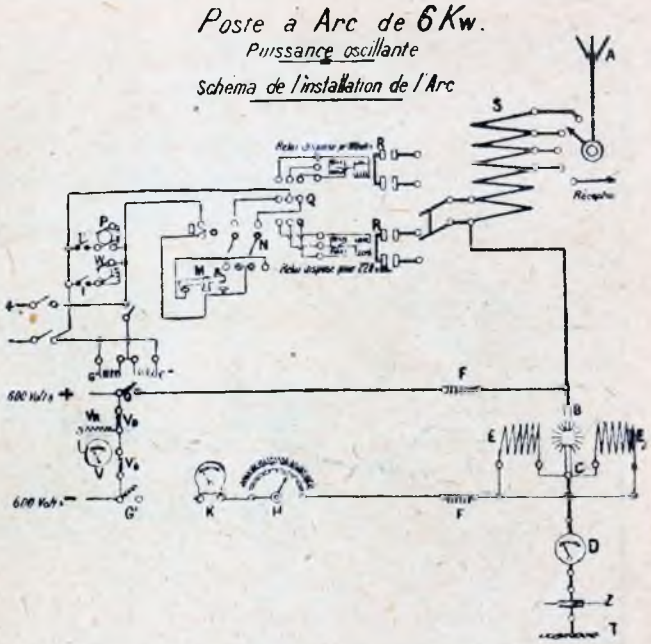

Fig. 5. — Post cu arc Poulsen modelul Elwell.

La stațiunea radiotelegrafică din București, acum după războiu, am înlocuit vechiul post cu scântei de 150 kw (prevăzut cu un motor de 450 HP) printr'un post cu arc de 30—50 kw construit în Arsenalul Marinei Italiene din Spezia. Deși energia întrebuințată este cu mult redusă față de vechiul post, totuși, din cauza randamentului bun cu acest post stațiunea din București corespunde mai bine cu toate stațiunile din Europa decât cu postul cu scântei de o energie cu mult superioară. Stațiunea din Mogadiscio (Somali, Africa) la 5.000 km depărtare, a auzit foarte bine stația București, chiar în timp de vară.

Calităţile sistemului cu arc şi economia de consumaţie a acestor posturi, a determinat în scurt timp preschimbarea aproape a tuturor posturilor principale cu scântei prin posturi cu arc. Paris, Lyon, Bordeaux, Nantes, Berlin, London, Carnarvon, Roma, Madrid, Wien, Budapest, Constantînopol, Beograd, Praha, Moskva, Salonic, etc. sunt prevăzute cu astfel de posturi.

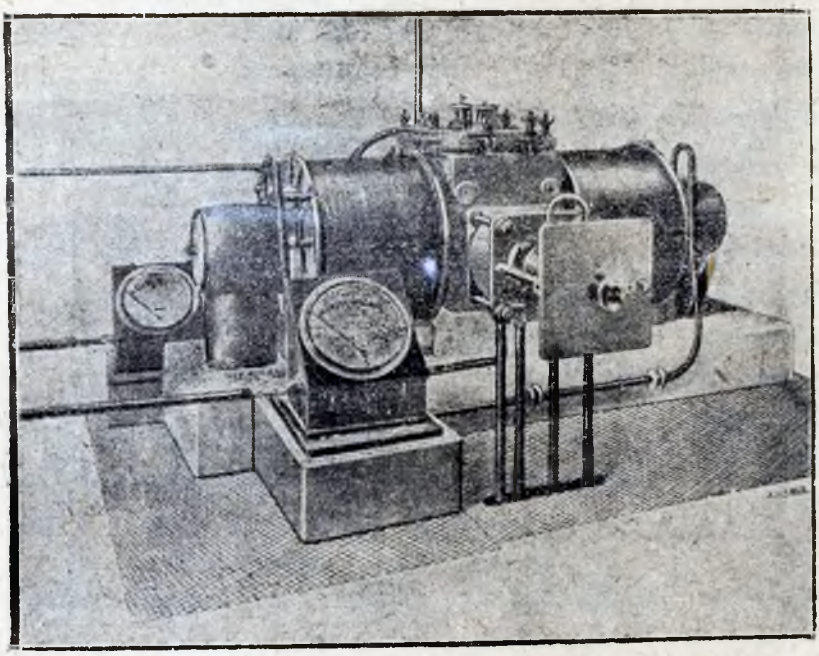

Fig. 6. — Arc de 100 kw.

Pentru moment, deşî cele mai multe din aceste posturi lucrează aproape necontenit un serviciu comercial foarte intensiv, totuşi nu se produc aşâ de multe încurcături după cum se produceau înainte de războiu cu posturile cu scântei, chiar când lucrau mult mai puţin intensiv. Se prevede însă, că într'un viitor foarte apropiat, numărul staţiunilor de T.F.F. să crească atât de mult, încât se impune, pentru ca serviciul de radiocomunicaţiuni să poată funcţionă regulat, să se alcătuiască toată organizarea viitoare cu multă atenţie şi metodă.

Experienţa în mare ce s'a realizat cu ocazia războiului

la staţiunea dela Eilwesee de lângă Hanover cu alternatorul GOLDSCHMIDT de 5.000 perioade, complectat cu un dispozitiv de transformatori staţiei de frecvenţă, ce ridică frecvenţa la 30.000 perioade pe secundă, dând excelente rezultate, s'a perfecţionat în cursul războiului, şi azi se construesc în mod industrial *Alternatori* foarte mari până la 30.000 perioade ce dau rezultate practice excelente.

Alternatorii de 20-30.000 perioade, sistem BETHENOD, dau un randament de aproximativ 60%; astfel, pentru o putere absorbită de 400 kw la maşini, în antenă este o energie de de 225 kw în linie lungă, sau 275 kw energie instantanee în timpul manipulaţiei. Un post alternator de înaltă frecvenţă este mai simplu ca ori şi care altul, de oarece nu cuprinde decât alternatorul şi selful de antenă. Nu mai este nimic de întreţinut după cum este încă la sistemele cu arc.

Dacă vitesa alternatorului, care este foarte mare, până la 3.000 învârtituri pe minut pentru maşini de 100 kw, este menţinută constant, totul funcţionează regulat.

La 3.000 învârtituri, frecvenţa este de 20.400 perioade pe secundă.
» 2.500 » » » » 17.000 » » »
» 2.000 » » » » 13.600 » » »

Lungimile de undă obţinute cu aceste frecvenţe variază între 14.300 şi 22.600 metri. Aceste lungimi de undă mari sunt necesare pentru staţiunile extraputernice ce lucrează la depărtări foarte mari, de oarece undele mari, prezentând o difracţiune mai mare, înconjură mai bine sfericitatea pământului şi pe de altă parte undele de lungime foarte mari se transmit mai bine în ţările cu climă caldă şi la ori şi ce oră.

Posturile cu alternatori de înaltă frecvenţă, pe lângă avantajul simplicităţei în instalaţiune şi întreţinere, prezintă în special pe acela de a da o singură undă pură de o sintonie foarte precisă. Pentru toate aceste avantaje, alternatorii de înaltă frecvenţă încep să înlocuiască pretutindeni în special

posturile puternice cu arc, permiţând astfel a intensifică încă mult mai mult numărul staţiunilor mari. Gama mare de lungimi de undă ce se va întrebuinţă până la aproape 30.000 m este încă un avantaj, de oarece diversele posturi vor puteà alege unde ce se vor puteà diferenţià mai mult între ele, în tot acest interval. Alternatori de înaltă frecuenţă se fac şi pentru puteri mici, totuşi, acest sistem învinge pe celelalte în special pentru puteri foarte mari ce sunt mai greu de obţinut cu alte sisteme.

Noua reţeà radiotelegrafică pe cale de organizare prevede instalarea tuturor staţiunilor mari cu astfel de alternatori: la Bamako (Niger) şi Saïda (Algérie) alternatori de 400 HP; la Brazzaville, Tananarive şi Lyon 500 HP, la Bordeaux şi Saïgon 2 alternatori de câte 1.500 HP.

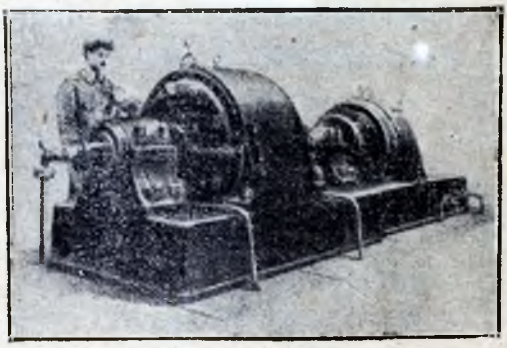

Fig. 7. — Alternator de înaltă frecuenţă.

Pentru posturile centrale ale reţelelor mari se prevede posibilitatea de a întrebuinţà un sistem multiplex. Grupul generator ar fi compus din mai mulţi alternatori ce pot lucrà toţi cuplaţi paralel pentru puteri mari, sau fiecare individual şi pe o altă lungime de undă. Toate aceste posturi ar puteà lucrà în acelaş timp pe o aceaşi antenă.

Toate sistemele descrise până acum sunt foarte interesante şi au dat excelente rezultate practice, dar organizaţia metodică pentru cercetările în mijloacele de radiocomunicaţiuni ce s'a făcut la începutul războiului, şi despre care am amintit, a produs în special un alt sistem cu totul deosebit, de o mare ingeniozitate şi ce dă rezultatele cu totul surprinzătoare. Inainte de a descrie avantajele şi rezultatele obţinute.

cu acest sistem de transmitere bazat pe *lămpile cu 3 electrode*, este necesar să se cunoască mai bine principiul acestor lămpi cari au fost imaginate întâi, pentru a servì ca dedectori pentru aparatele nouă de recepţie.

Edison a constatat că un filament dus la incandescenţă în vid emite împrejur centrii electrizaţi ce fac ca mediul înconjurător să fie bun conducător de electricitate. Profesorul Fleming, care a studiat în special acest fenomen în 1890, a creat valva cu două electrode, care se compune dintr'un filament de cărbune şi un cilindru sau o placă de metal fără contact cu filamentul.

Dacă stabilim o diferinţă de potenţial între filament şi cilindru şi intercalăm în exterior un miliampermetru, atâta timp cât filamentul este rece nu se constată trecerea nici unui curent; dacă însă filamentul este dus la incandescenţă, se constată imediat trecerea unui curent prin miliampermetru, ceeace arată că spaţiul împrejurul firului cald a devenit bun conducător prin ionizaţia produsă de electronii emanaţi din filament.

Trecerea curentului nu se constată de cât numai în cazul când cilindrul este în comunicaţie cu polul pozitiv al bateriei şi filamentul deci negativ. Inversând sensul, numai trece în cazul normal nici un curent. Această proprietate de a nu lăsà să treacă curentul de cât într'un singur sens, a făcut să se denumească această lampă valvă, şi a permis întrebuinţarea sa ca detector pentru undele Hertziene.

Din cele două faze ale undei alternative, valva nu lasă să treacă de cât una, de oarece nu lasă să treacă curentul de cât numai când filamentul este electrizat negativ. Valoarea medie a intensităţei după detecţiune nemai fiind nulă, poate impresionà membrana telefonică.

Detectoarele termoionice de acest gen, prezintă avantajele de a fi foarte sensibile, în acelaş timp permit o sintonie

mai precisă și sunt constante în tot timpul funcționărei. Valvele Fleming cu două electrode au servit astfel câțiva ani.

In 1907 Lee de Forest a brevetat o nouă lampă termionică cu 3 electrode, numită *Audion* și care se deosibește de prima valvă numai prin faptul intercalărei unui grătar metalic între filamentul incandescent și placa sau cilindrul de nikel. Când acest grătar este electrizat pozitiv, lasă să

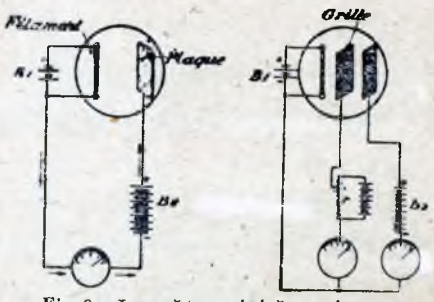

Fig. 8.—Lampă termoinică cu 2 și cu 3 electrode.

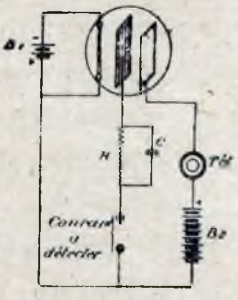

Fig. 9. — Circuit oscilant. Lampă cu 3 electrode.

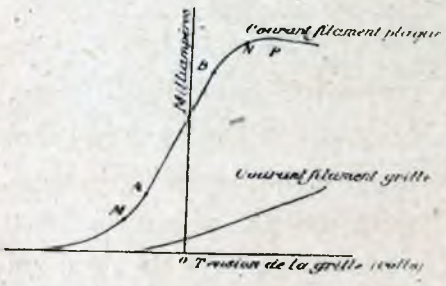

Fig. 10. — Caracteristica unei lămpi cu 3 electrode.

treacă centrii electrizați negativ către placa electrizată pozitiv; când însă grătarul este electrizat negativ, se opune la trecerea electronilor negativi și curentul scade până a devenì nul când potențialul grătarului este identic cu cel al filamentului.

Grătarul sau spirala, joacă deci rolul unui ventil ce lasă să treacă sau oprește electronii emiși de firul incadescent și atrași de placa electrizată pozitiv. Pentru o mică variație a tensiunei grătarului, se produce o foarte importantă variație a curentului între filament și placă.

Această foarte importantă particularitate a acestui dispozitiv cu electrodă intermediară, permite a se *amplificà* un curent slab aplicând, spre exemplu, curentul primit de la un aparat de recepție în circuitul grătarului, și prin variațiunea

de tensiune ce produce, se poate determină în circuitul fir-placă, un curent cu mult intensificat.

Curentul ce s'a amplificat odată poate influenţă printr'un transformator încă odată spirala altei valve şi se va obţine o nouă intensificare în circuitul fir-placă. Continuând ast-fel de mai multe ori se pot obţine amplificări enorme.

Un nou dispozitiv de amplificator realizat de d. Brillouin este de o simplicitate foarte mare. Transformatorii cu foarte multe spire de fir subţire sunt înlocuiţi prin rezistenţe mari de 3 megohmi şi de 80.000 ohmi de grafit, ce sunt foarte uşor de construit.

Cu un astfel de amplificator s'a obţinut cu prima lampă o amplificare de 5 la 6 ori, iar cu fiecare lampă succesivă o nouă amplificare de 4 la 5 ori.

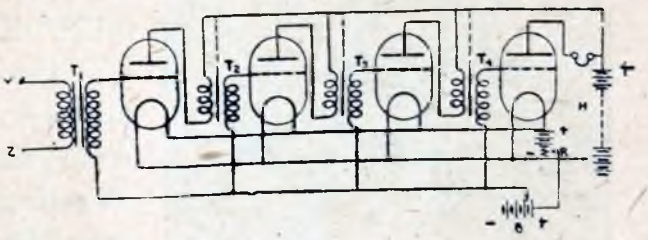

Fig. 11. — Amplificator cu 4 lămpi.

Cu un amplificator cu 3 lămpi s'ar obţine deci o amplificare de aproximativ 150 ori, cu patru 750 ori, cu 5 aproximativ 3.750 ori, cu 6 lămpi aproximativ 18.000 ori, etc.

Intensificarea atât de mare a curentului a determinat o extrem de importantă perfecţionare în T.F.F., de oarece nu mai este necesar să se întrebuinţeze antenele mari ce servesc pentru transmitere, pentru a face recepţie; este suficient a întrebuinţă un cadru mic de 1 sau 2 m, ce se învârteşte împrejurul unui ax vertical, şi care se orientează în direcţia postului transmiţător pentru a aveà maximum de intensitate. Acest dispozitiv este foarte practic de oarece înlătură influenţa electricităţei atmosferice şi în mare parte şi descărcările atmosferice.

Recepţia făcându-se în condiţiuni cu foarte mult mai

bune decât pe antenă, pentru a se primì dela o distanţă mare, numai este necesar să se întrebuinţeze energii la transmitere atât de considerabile ca înainte când aparatele de recepţie nu erau destul de perfecţionate.

Cu nouile amplificatoare perfecţionate cu 7 lămpi, s'a putut suprimà complect cadrul goniometric; inducţia postului emiţător se produce direct pe bobina de selfinducţie a aparatului de recepţie. Cu astfel de aparate se pot primì în Europa, în bune condiţiuni, emisiunile posturilor din America.

Fig. 12.—Recepţie pe cadru.

Pentru a complectà descrierea sistemelor recente de recepţie, trebue să amintim de un aparat numit *Heterodină* ce funcţionează tot cu lămpile cu 3 electrode şi ce serveşte a face perceptibile urechei undele neamortizate de înaltă frecuenţă ale posturilor de emisiune cu arc sau cu alternatori de înaltă frecuenţă. Frecuenţele foarte mari produse de posturile cu aceste sisteme, nu impresionează direct membrana telefonică; şi, pentru a percepe aceste unde, este necesar ca, după ce s'a făcut redresarea lor prin valvă, să se reducă frecuenţa lor mare la o frecuenţă muzicală. Influenţând inductiv circuitul secundar al aparatului de recepţie cu undele de înaltă frecuenţă produse de Heterodină, se determină producerea unei interferenţe cu coincidenţe şi se potriveşte foarte uşor valoarea selfinducţiei şi capacităţei Heterodinei pentru a emite o frecuenţă de o valoare care să determine frecuenţa coincidenţelor să fie de un sunet muzical.

Spre exemplu, dacă frecuența postului de emisiune ar fi 30.000, iar frecuența undelor produse de Heterodină de 32.000, coincidențele se vor produce de

$$\frac{32.000 - 30.000}{2} = 1.000 \text{ ori}$$

pe secundă, ceeace dă un sunet foarte bun pentru recepție.

Această metodă, bazată pe interferența cu coincidențe, pe lângă avantajul ce prezintă de a produce un sunet de o tonalitate ridicată ce convine foarte bine recepțiunei, prezintă și ușurința de a face o excelentă sintonie, eliminând în acelaș timp, în foarte mare parte, acțiunea perturbatoare a descărcărilor atmosferice.

Fig. 13.—Recepție cu cadru în cabina de protecție.

Constituind aparatul de recepție din mai multe circuite oscilante succesive, cuplate prin lămpi cu trei electrode, și determinând de mai multe ori interferența cu coincidențe, se pot obține pe linii artificiale filtrări succesive prin cari se precizează admirabil sintonia, eliminând multe inducțiuni parazite. Cu astfel de dispozitive, prevăzute cu amplificatori de rezonanță pentru înaltă frecuență și apoi după selecționarea, amplificarea și detectarea undelor, amplificându-le din nou printr'un amplificator de joasă frecuență cu rezonanță, se pot primi bine emisiunile posturilor americane la o depărtare numai de 800 metri de un post mare european în funcțiune și a cărui lungime de undă nu diferă de acea a postului american decât cu 2%.

Excelentele condițiuni de recepție și de intensificare ale-

nouilor aparate, au permis *înregistrarea automată* a radiotelegramelor. Când numărul cuvintelor trece de 25 pe minut,

Fig. 14.— Recepție fără cadru.

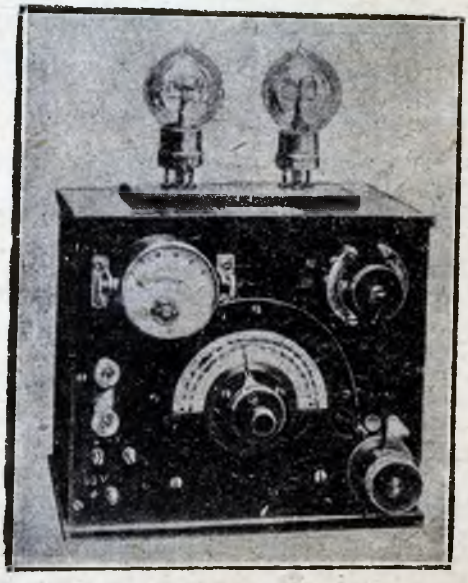

Fig. 15. — Heterodină.

nu se mai poate primi citind sunetele direct, și, în acest caz, se înregistrează sunetele pe un disc de gramofon ce se învârtește repede.

După înregistrare se reproduc sunetele învârtind mai încet discul și telegrafistul citește după dictarea gramofonului. După descifrare, discurile se șterg și pot servi din nou pentru un foarte mare număr de înregistrări. Pentru vitesele mai mari de manipulare ce ating 600 cuvinte pe minut, se

întrebuinţează cu succes înregistrarea fotografică cu ajutorul galvanometrului cu coardă sau vibrator.

Fig. 16. — Inregistrarea fonografică.

Fig. 17. — Reproducerea sunetelor înregistrate.

Firul său cadrul mobil al galvanometrului deviază foarte repede sub acţiunea curentului şi proectează umbra firului

sau fascicolul de lumină reflectat într'o oglindă mică fixată de cadru, pe un film de cinematograf. Un aparat, special amenejat, permite desvoltarea și fixarea filmului, pe măsură ce se desfășoară, astfel încât la eșirea din aparat se poate citì direct telegrama.

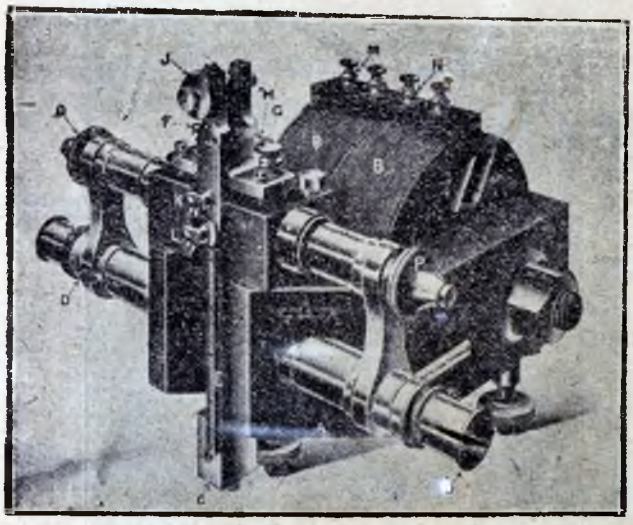

Fig. 18. — Galvanometrul cu coardă Einthoven.

Manipulația atât de rapidă se face *în mod automat.* Un perforator prepară banda cu o serie de găuri ce corespund combinațiilor de linii lungi și scurte; această bandă trece apoi pe un disc învârtit cu ajutorul unui motor electric și pe care banda este presată prin două periuțe metalice ce stabilesc contacte electrice prin găurile prevăzute.

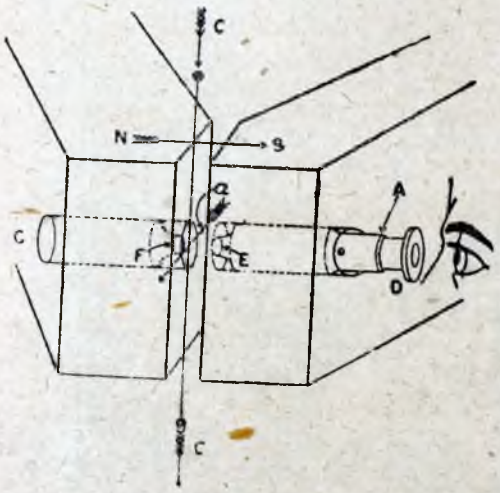

Fig. 19. — Firul de quartz argintat de $\frac{1}{1000}$ din mm diametru.

Aceste serii de contacte electrice, ce corespund liniilor și punctelor acționează releele de manipulație ale posturilor de emisiune. Toate aceste manopere deși delicate, și ce par complicate, se fac totuși foarte repede când toate aparatele sunt bine instalate și cu rost.

Tot cu ajutorul lămpilor cu trei electrode s'au putut creà şi posturi de transmitere ce întrec toate aşteptările şi cu ajutorul cărora se complectează, într'un mod foarte simplu şi practic, reţelele de radiocomunicaţiuni.

Fig. 20. — Inregistrarea fotografică.

Modul de producere al undelor în acest aparate este identic în principiu cu cele din Heterodine.

Electronii emişi împrejurul firului incandescent determină o ionizaţie între fir şi placă, ceeace permite curentului pilei locale sub tensiunea 300 volţi sau mai mult, să treacă prin selful ce se găseşte în legătură cu placa, determinând astfel încărcarea antenei ce este în legătură cu acest self.

Unda ajungând la extremitatea antenei, ne putând continuà, se înapoiază, şi determină oscilaţiuni în circuitul oscilant format din spirală, un self în serie cu spirala şi un condensator variabil.

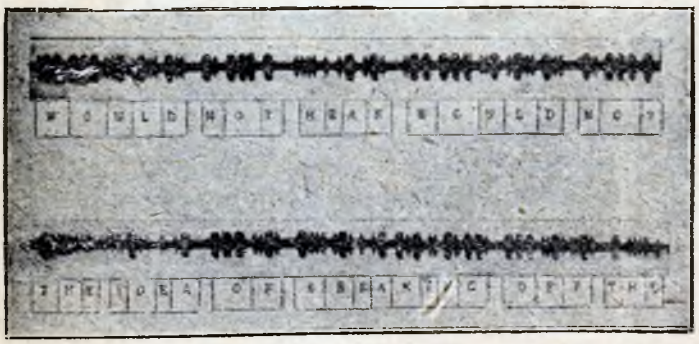

Fig. 21. — Inregistrare fotografică; 200 cuvinte pe minut.

Potenţialul spiralei variând în acelaş sens cu cel al condensatorului cu care este în legătură, în timpul unei jumă-

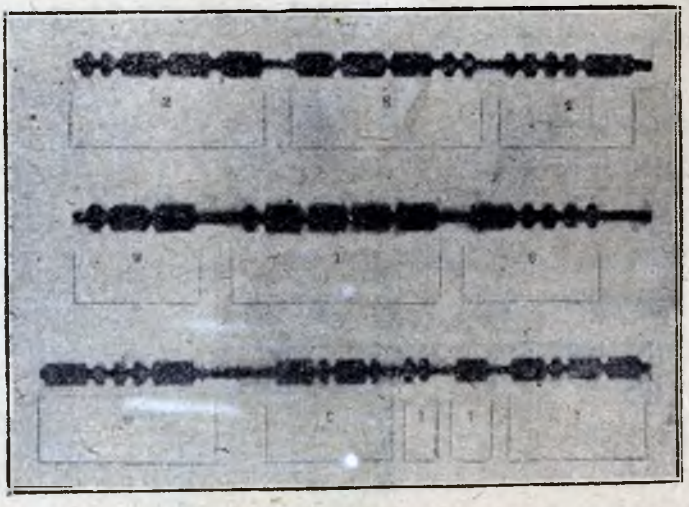

Fig. 22. — Inregistrare fotografică automată, la 6000 kilometri fără antenă şi fără cadru ci direct cu aparatele de recepţie.

tăţi de perioadă devine superior potenţialului firului, iar în a doua jumătate de perioadă inferior. In momentul în care

Fig. 23.—Inregistrarea fotografică simultană a unui post Norvegian şi a unui post American.

potenţialul spiralei este superior potenţialului firului, electronii emişi de filamentul incandescent sunt atraşi şi trec spre placă. Pila, sub tensiunea de 300 volţi, debitează un curent ce se

adaugă în selful plăcei, curentului oscilant al antenei, restituind energie și întreținând în acest mod emisiunea undelor.

In timpul cât potențialul spiralei este din contra inferior potențialului firului, electronii emiși de fir sunt aproape complect opriți de spirală, fiind electrizați de același sens, astfel că pila numai debitează curent. Oscilațiunile antenei continuă însă, dar după cum se vede, aceste oscilațiuni nu sunt întreținute prin aparat de curent decât numai jumătate din timp, în perioadele pozitive. Frecvența

Fig. 24. — Perforator pentru manipulația automată.

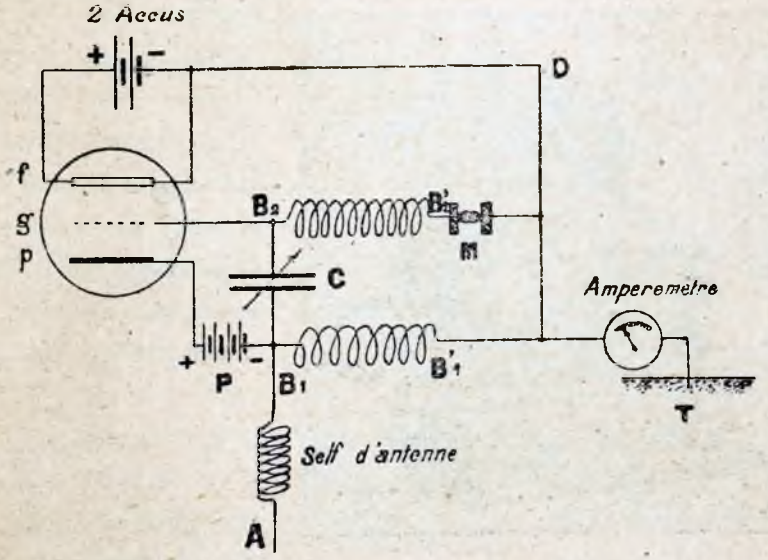

Fig. 25. — Schița unui post de emisiune pentru Telefonia fără fir.

emisă de aceste dispozitive este foarte mare de oarece nu este în joc decât inerția electronilor. Valoarea frecvenței se

regulează prin valorile selfinducţiunilor şi a capacităţei. Undele emise sunt atât de rapide încât depăşesc perceptibilitatea auditivă, astfel că pot servi şi transmisiunei radiotelefonice.

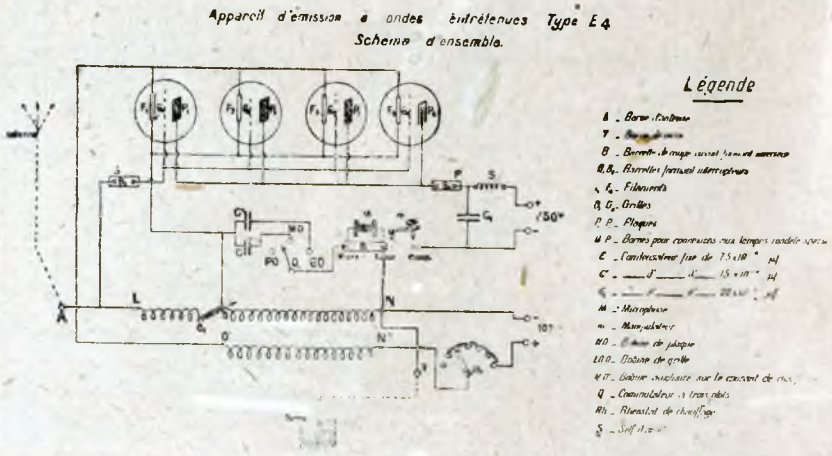

Fig. 26. — Post de emisiune cu lămpi. Modelul E 4 al armatei Franceze.

Vorbind în faţa unui microfon ce se găseşte în serie cu selful spiralei, se produc variaţiuni în intensitatea curentului oscilant din self şi variaţiuni în amplitudinea oscilaţiunei potenţialului spiralei. Rezultatul acestor variaţiuni se manifestă prin variaţiuni în întreţinerea undelor şi a intensităţei în antenă.

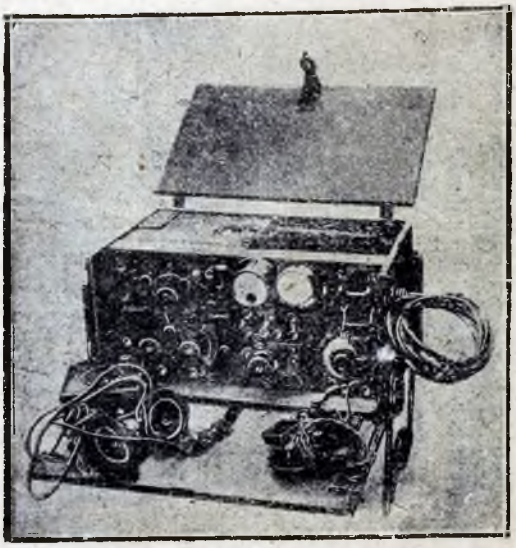

Fig. 27. — Post cu lămpi, modelul infanterie Franceze.

La distanţă, cu ori şi ce receptor radiotelegrafic obişnuit, se percep distinct în telefon toate modulaţiunile vocei produse în faţa microfonului dela postul de emisiune.

Pentru a mări puterea acestor posturi, se pot pune mai

multe lămpi mici în paralel. In modelele recente se întrebuinţează pentru distanţele mai mari, lămpi cu mult mai mari. Şi aceste lămpi se pot cuplă în paralel şi în acest caz se obţin puteri foarte considerabile. Rezultatele obţinute cu aceste posturi au fost admirabile şi zilnic se fac nouă perfecţionări.

Fig. 28. — Post Radiotelefonic.

De mai bine de un an s'a comunicat între aerodromul Pipera şi Constantinopol cu un post mic cu 4 lămpi (model de lămpi mici pentru aparate de recepţie) şi cu o intensitate în antenă numai

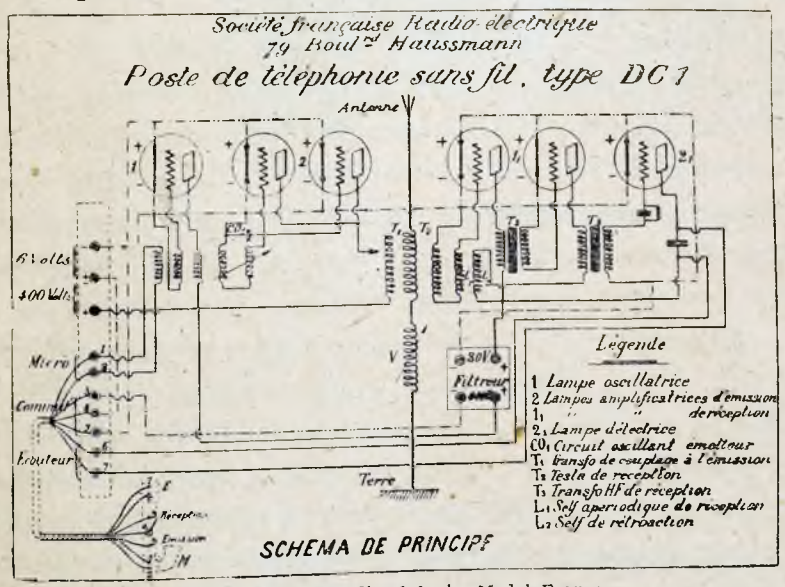

Fig. 29. — Post Radiotelefonic. Model Francez.

de 0A,7. Inălţimea antenei erà numai de 8 m. Instalarea unui astfel de post se poate face în câteva ore.

Posturile mai puternice construite de casa Marconi și prevăzute cu lămpi de model mare, ajung să transmită în telefonie fără fir la aproximativ 300 km cu o intensitate în antenă numai de 2 la 3 Amperi. Acelaș post poate transmite în telegrafie fără fir la o distanță de 2 sau 3 ori mai mare.

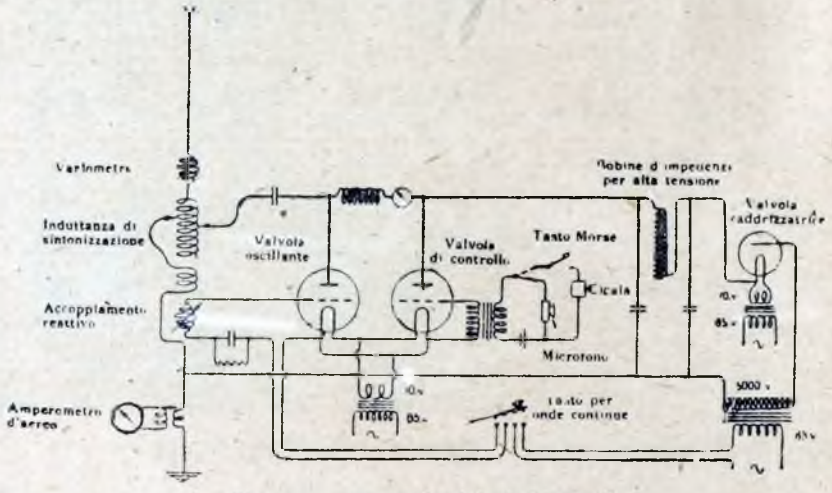

Fig. 30. — Post Radiotelefonic Marconi.

Grupând mai multe lămpi mari în paralel, s'au putut face posturi de telefonie fără fir ce lucrează curent la distanțe mari. Spre exemplu, comunicatul de presă de la Moskva se transmite la Tiflis prin telefonie fără fir. Postul Chelmsford de lângă London transmite concerte ce se aud bine la Roma; Berlin lucrează cu Madrid. In București se aud foarte bine aceste convorbiri și concertele aeriene.

S'au obținut de asemenea comunicațiuni radiotelefonice cu America. Noua stațiune dela Clifden (England) de 110 kw cu lămpi, va lucră în cele mai bune condițiuni cu America.

Sintonia excelentă a acestor posturi permite instalarea unui număr foarte mare de stațiuni în apropiere, astfel încât acum se organizează în toate țările *rețele mari de posturi* de T.F.F. ce vor înlocuì liniile mari telegrafice. Liniile telegrafice și telefonice secundare se vor menține însă bine înțeles.

O astfel de rețeà se impune a se face de urgență și în

România unde situaţia liniilor telegrafice şi telefonice cere o imediată reparare ce va costà foarte scump şi care este foarte greu de făcut repede. Prima parte a reţelei din România ar cuprinde postul Central Bucureşti (Herăstrău) prevăzut cu 2 alternatori de înaltă frecuenţă a 50 kw ce va puteà lucrà cu America şi automat cu posturile de la depărtări mari din Europa. In acelaş timp ar lucrà, tot acolo pe o altă antenă, actualul post, cu arc de 50 kw, cu staţiunile europene îndepărtate. Staţiunile cu lămpi dela Cluj şi dela Iaşi de câte 6 kw ar lucrà cu staţiile europene din ţările mai apropiate.

Fig. 31. — Post cu lampă pentru Telefonia fără fir.

In centrul Bucureştiului (Cismigiu şi Ministerul Comunicaţiilor) s'ar instalà 4 posturi de emisiune cu lămpi pentru telegrafie şi telefonie fără fir ce vor stabilì corespondenţa cu toate posturile din ţară (Constanţa, Sulina, Galaţi, Chişinău, Cernăuţi, Maramureş, Oradea Mare, Timişoara, Sibiiu, Braşov, T.-Severin, Craiova, Giurgiu, Cernavoda, etc.

La Ministerul Comunicaţiilor, precum şi în parcul Carol, s'ar organizà 2 centre mari de recepţie, prevăzute cu numeroase posturi de recepţie de ultimul model, cu dispozitive pentru recepţia automată şi cari vor face recepţia tuturor radiotelegramelor: externe (Parcul Carol) şi interne (Ministerul Comunicaţiilor).

In centrul oraşului, de preferinţă la Ministerul Comu-

nicaţiilor, va trebuì să se organizeze un biurou centralizator al întregului serviciu al radiocomunicaţiunilor unde se vor primì toate radiogramele şi de unde se va face repartiţia. Acest biurou va stabilì orele de lucru ale fiecărui post, lungimile de undă, etc. Tot prin acest biurou s'ar face legătura telefonică între staţiunile de telefonie fără fir şi principalele instituţiuni publice, astfel încât să se poată vorbì,

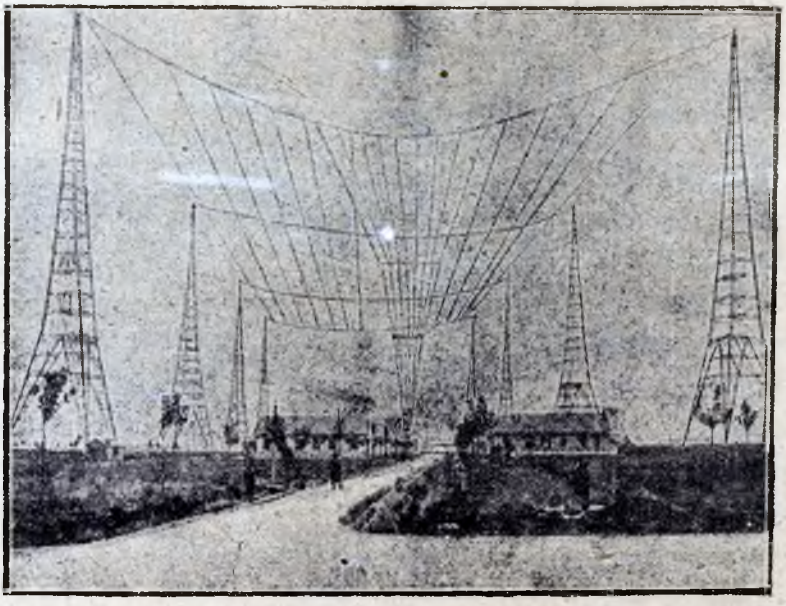

Fig. 32. — Staţiunea radiotelegrafică de la Bordeaux. (Reprod. după *l'Illustration*). Post cu arc de 500 kw putere în antenă.

spre exemplu, de la Palatul Regal, Ministerul de Interne, Serviciul Maritim, etc., direct cu principalele puncte din ţară, cu vapoarele în cursă, etc.

Indată ce această organizare proectată va fi realizată, se va puteà aveà un serviciu de corespondenţă, urgent şi practic cu toată Europa şi ţara, şi pe care se va puteà contà în ori şi ce circumstanţe.

In urma înfiinţărei reţelei radiotelegrafice se va puteà realizà şi interesantul proect al reţelei de cale ferată electrică cu 4 căi, ce urmează a legà Occidentul cu Extremul Orient

şi destinată a alimentă Europa cu materiile prime din Siberia, Asia Centrală, Indii, Asia mică şi invers, aceste ţinuturi cu produse manufacturate.

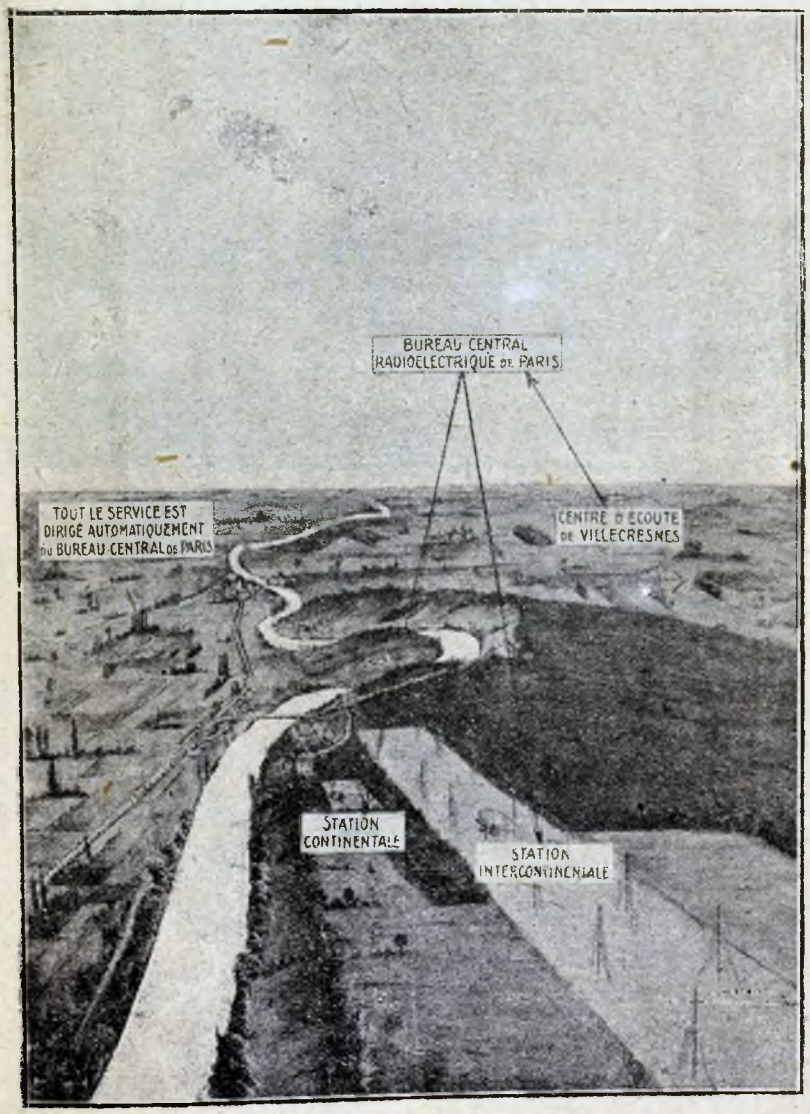

Fig. 33. — Staţiunile de transmisiune dela S-te Assise, Centrul de recepţie dela Villecresnes şi centralul Radio din Paris.

Cum această cale ferată este proectată a trece prin Bucureşti şi tot de acì vor plecà diverse derivaţii în Nord şi

Sud, Capitala României va deveni un foarte important nod de comunicații care prin urmare trebue să aibă anticipat o

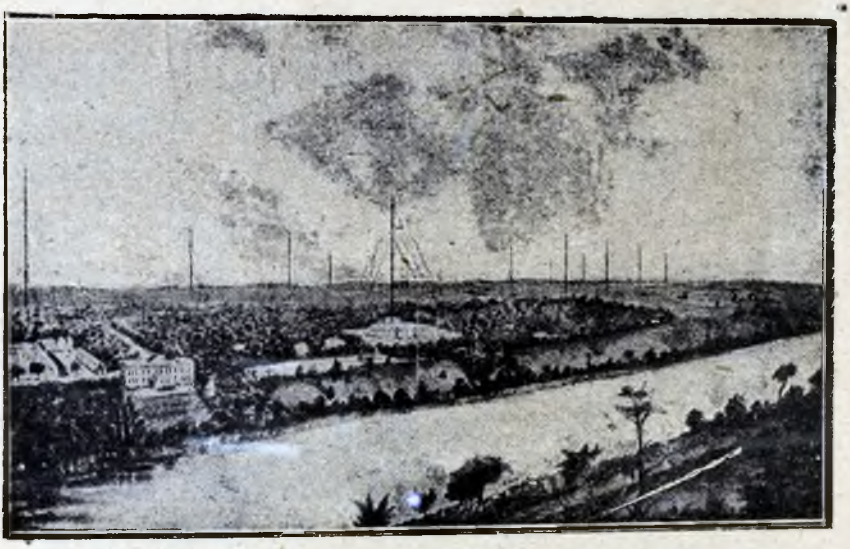

Fig. 34. — Centrul radiotelegrafic al Parisului (Sainte Assise).

excelentă organizare de radiocomunicațiuni pentru a puteà face față cerințelor corespondenței urgente comerciale, etc.

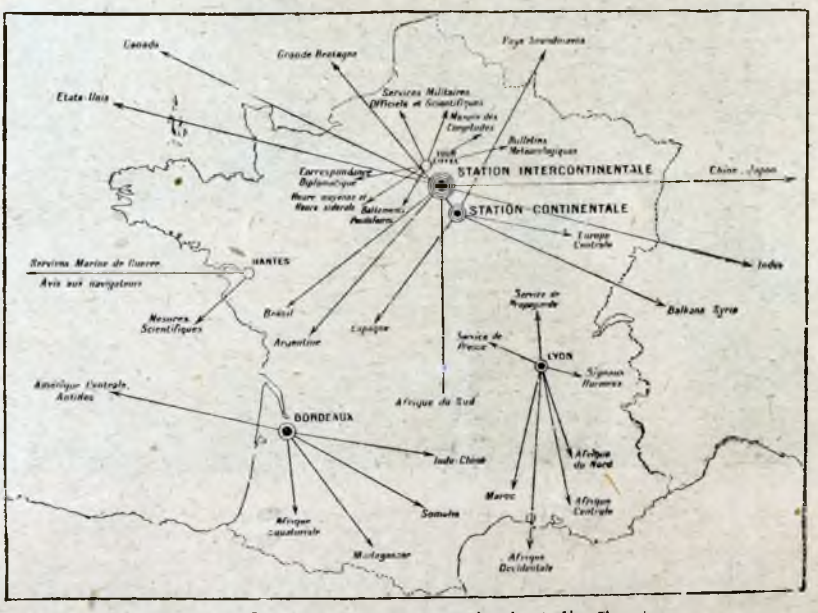

Fig. 35. — Rețeaua de radiocomunicațiuni din Franța.

Pe lângă marea intensificare ce se va produce în viaţa economică prin realizarea acestor lucrări tehnice şi a enormelor taxe de transit ce se vor încassà, oraşul Bucureşti va câştigà foarte mult şi din punct de vedere politic.

Fig. 36. — Reţeaua staţiunei extraputernice din Bucureşti. Alternativ 100 kw putere în antenă.

In această scurtă dare de seamă, s'au putut vedea progresele foarte importante îndeplinite până azi în T.F.F.

Fig. 37. — Reţeaua staţiunilor cu lămpi din Bucureşti, Cluj şi Iaşi.

Cercetările ce se urmăresc acum, permit să se prevadă pentru viitor foarte numeroase şi interesante perfecţionări.

Așa, spre exemplu, pentru Stațiunea New York se construesc acum 75 piloni de 240 m înălțime; pentru sistemele viitoare

Fig. 38. — Traseul liniei de cale ferată electrică proectată a legà Occidentul cu Extremul Orient. Bucureștii ar fi la întretăerea căilor E-W și N-S

Fig. 39.—Rețeaua de posturi radiotelegrafice ce urmează a se înființà în România.

se prevede scăderea acestor mari înălţimi de antenă, şi chiar poate aproape supresiunea antenei metalice, ce s'ar înlocuì printr'un puternic mijloc de ionizare al spaţiului înconjurător.

In timpul războiului chiar s'au folosit mult dispozitivele de T.F.F, cu antena în pământ ce s'au mai perfecţionat mult acum în urmă. Antena poate fi şi în apă.

Lămpile cu 3 electrode pentru transmisiune, ce sunt azi foarte fragile, se vor face în curând foarte practice, poate chiar *demontabile* şi pe de altă parte de o putere considerabilă, astfel în cât se vor puteà face posturi de puteri enorme ce vor necesità o cheltuială de energie relativ redusă.

Fig. 40. — Recepţionarea unei transmisiuni prin razele infra roşii.

Noile *lămpi cu 4 electrode* folosite numai de puţin timp, dau rezultate practice pentru amplificare de 3 ori mai bune ca cele cu 3 electrode. Utilizarea undelor va fi mai bună. Chiar de curând s'a experimentat în Anglia, *reflectarea undelor* într'o singură direcţie cu ajutorul unor reţele de fire, ce joacă rolul de oglindă reflectoare. Preciziunea ce se va obţine în orientarea undelor la transmitere, şi recepţionarea prin cadre goniometrice, va permite foarte uşor determinarea poziţiei exacte a punctelor de reper, şi va înlesnì mult *lucrărilor topografice, efectuarea hărţilor,* etc.

Prizele de pământ subterane, ce necesită multă muncă pentru a fi instalate, încep a se înlocuì, chiar pentru staţiuni mari, prin contragreutăţi foarte uşor de instalat. Instalarea deci chiar a posturilor foarte puternice va fi foarte mult simplificată.

In fine, alte energii de cât undele Hertziene, vor puteà fi folosite pentru radiocomunicaţiuni. In timpul războiului s'au folosit cu succes radiaţiunile *infraroşii* pentru a se stabilì corespondenţe în cea mai deplină siguranţă de secret până la 25 km.

Când cercetările ce se fac acum în laboratoare vor puteà

Fig. 41. — Proector de marină pentru semnalizări prin raze infraroşii.

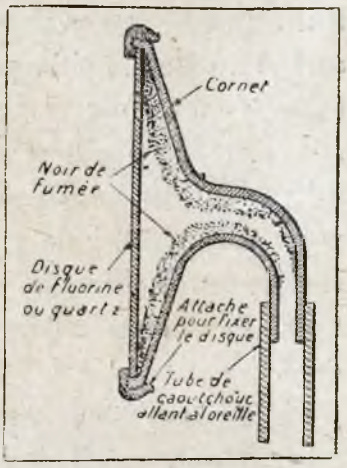

Fig. 42. — Capsulă ce transformă undele infraroşii în unde sonore.

ajunge la aplicaţiuni practice, se vor mai face atâtea progrese încât, peste câtvà timp, posibilitatea semnalizărei până la distanţa planetelor va încetà poate de a mai fi considerată ca o utopie.

Date suplimentare asupra progresului efectuat în T.F.F. din Aprilie până în Decembrie 1921.

Din Aprilie, de când au fost scrise datele de mai sus, s'au mai pus în practică numeroase perfecţionări. In principalele posturi de T.F.F., se întrebuinţează acum aparate foarte perfecţionate de recepţie cu amplificatori cu rezonanţă ce dau o sintonie excelentă eliminând cu mult mai bine toate posturile pe unde vecine, precum şi descărcările atmosferice.

In plus de rezonanţele electrice ce se stabilesc şi de supresiunea undelor supărătoare prin interferenţe succesive, se poate încă obţine o complectare a sintoniei precise prin întrebuinţarea rezonatoarelor mecanice şi acustice. Se regulează cu ajutorul unui şurup micrometric tensiunea unui fir de oţel dispus între doi electromagneţi, astfel încât să vibreze numai pentru o anumită frecuenţă. Pentru o foarte mică

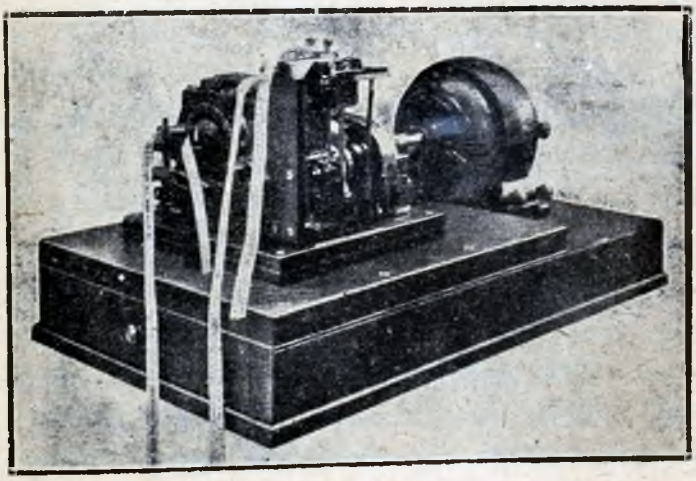

Fig. 43. — Receptor imprimant «Creed».

diferenţă în lungimea undei, nu se aude nimic. Se poate de asemenea precizà sintonia întrebuinţând telefoane a căror membrană se regulează spre a vibrà în rezonanţă numai pentru o anumită frecuenţă.

Cu aceste aparate, ce permit obţinerea în excelente condiţiuni de puritate a semnalelor, se poate face, în bune condiţiuni, înregistrare automată, primind semnalele pe un aparat imprimant ce funcţionează în sinchronism în aparatul de manipulaţie automată. Recepţia se obţine direct tipărită în litere şi cu vitesa de 100 la 200 cuvinte pe minut. In acelaş timp cu banda imprimată se perforează şi o bandă identică cu banda dela transmitere şi ce serveşte a se reface imediat o retransmisiune pentru transit. In aceste condiţiuni,

recepția radiotelegrafică devine într'adevăr și foarte interesantă și foarte practică.

Relativ la aparatele de transmitere, s'au perfecționat mult posturile puternice cu lămpi. S'au realizat în practică posturi de 110 kw putere și acum se pot construì cu lămpi până la 300 kw putere în antenă. Durata lămpilor mari de emisiune se poate garantà până la 3.000 ore de funcțiune normală, ceeace constitue un rezultat foarte interesant.

* * *

Referitor la organizarea radiotelegrafică în România, progresul a fost foarte rapid. Ceeace acum câteva luni erà un simplu anteproect și un desiderat, azi este pe cale de realizare.

Tot proectul de organizare al primei rețele radiotelegrafice și radiotelefonice în țară a fost aprobat de d. g-l Văleanu, Ministrul Comunicațiilor și de Onor. Consiliul de Miniștri, creditele necesare comenzilor s'au acordat și toate comenzile de aparate s'au efectuat. O parte din aparate au sosit și s'au și instalat, iar restul va sosì succesiv până în primăvară.

Prima parte a programei de lucrări comportă următoarele instalațiuni:

1. La București (stația Herăstrău) 2 grupuri cu alternatori de înaltă frecuență Bethenod a câte 50 kw putere în antenă, ce vor puteà lucrà separat sau în paralel pentru a da 100 kw putere în antenă. Acest post va lucrà până la aproximativ 7.000 km. Postul va fi prevăzut cu transmitere automată. Antena cu 16 fire va fi susținută de 8 piloni metalici (6 de 130 m și 2 de 100 m înălțime);

2. Intr'un alt punct din București se va începe în curând instalațiunea unui post cu lămpi de 5 kw putere în antenă, prevăzut cu 3 piloni de 110 m înălțime pentru a susține autena. Acest post va lucrà automat cu posturile mai apro-

piate din Europa (Berlin, Roma, Genève, Moskva, etc.). Şi va puteà stabilì şi corespondenţa radiotelefonică până la aproximativ 1.000 km;

3. In locul postului cu lămpi de 0,5 kw putere la maşini ce lucrează, de aproximativ 5 luni, la Ministerul Comunicaţiilor, se va instalà un post cu mult mai puternic ce va da 3 kw putere în antenă şi ce va servì a stabilì legătura radiotelegrafică şi radiotelefonică cu toate staţiunile din ţară şi cu câteva posturi din ţările vecine;

4. In Parcul Carol cele două posturi de recepţie actuale se înlocuesc prin alte trei posturi moderne prevăzute cu dispozitive selective, antiparazite şi înregistrare automate. In plus de acest centru de recepţie se vor mai instalà încă alte 9 posturi de recepţie în diverse puncte din oraş, spre a puteà recepţionà în acelaş timp dela 12 posturi diverse. Posturile prevăzute cu dispozitive automate vor primì aproximativ 100 cuvinte pe minut (6.000 cuvinte pe oră);

5. In provincie se vor începe în curând instalarea următoarelor posturi:

La Galaţi, în locul postului cu lămpi de 0,5 kw, ce funcţionează de câteva luni, făcând serviciu public, se va instalà un post puternic cu lămpi de 5 kw putere în antenă. La Constanţa, Iaşi, Cernăuţi, Cluj şi Timişoara se vor instalà deasemenea staţiuni cu lămpi de 3 kw putere în antenă. Astfel de posturi moderne cu lămpi permit asigurarea corespondenţei radiotelegrafice până la aproximativ 2.000 km şi telefonie fără fir până la aproximativ 800 km. Posturi de o putere mai redusă se vor instalà în următoarele oraşe: Sulina, Sighet, Oradea Mare, T.-Severin, Craiova, Sinaia. Giurgiu, Cernavoda;

6. Pentru vasele Serviciului Maritim Român, se vor instalà 6 posturi puternice moderne cu lămpi (pentru T.F.F. şi telefonie fără fir) pe paqueboturi şi 9 posturi de T.F.F de sistem cu impulsiune pentru cargoboturi.

7. Aviația civilă va instală 3 posturi cu lămpi în București, Galați și Chișinău, în centrele unde se vor face aerodromuri moderne;

8. Pentru serbările încoronărei se va începe în curând instalarea pe vagoane a unui post puternic și modern de T. F. F. și telefonie fără fir. Acest post va servì ulterior pentru manevre, deplasări de trupe, deranjamente de linii, etc.

Toate aceste posturi se vor instală pe măsură ce vor sosì aparatele. Intr'alte orașe, unde se va simți nevoe de a se face instalațiuni de T.F.F., se va prevede pentru a se executà în a doua serie de lucrări.

In curând, când această rețeà radiotelegrafică va fì în exploatare, pe de o parte autoritățile și publicul vor puteà beneficià de un serviciu foarte urgent de corespondență, iar pe de altă parte acest serviciu va aduce statului și venituri foarte importante. In plus, capitala României, posedând această organizație modernă pentru corespondența urgentă, va puteà, devenì mai repede și nodul proiectat de căi de comunicațiuni și atunci proiectul cel mare și interesant al liniei ferate electrice internaționale cu 4 căi, ce va legà occidentul Europei cu Asia și ce va trece prin România, se va puteà realizà mai ușor.

Punerea în valoare a numeroase bogății din țară, precum și veniturile foarte importante ce se vor puteà incassà din taxele de transit ale mărfurilor străine pe parcursul din țara noastră vor permite o îmbunătățire foarte simțitoare a finanțelor țărei.

Această modalitate de a produce venituri foarte importante, va aveà în plus avantajul de a procurà fondurile în mod regulat și fără obligațiunea supărătoare de a impune necontenit nouă si numeroase dări grele.

Este de altfel foarte natural și de dorit, cu punerea în valoare prin mijloace tehnice a bogățiilor unei țări bogate ca România, să contribue la îndreptarea situației generale economice și financiare a țărei, ce este foarte greu și uné ori periculos de rezolvat prin alte mijloace.

Les récents progrès en T.S.F.

Organisation du Réseau Roumain des radio-communications.

(Résumé)

Il y a 25 ans le physicien BRANLY réussit a transmettre des signaux par ondes Hertziennes a quelques dizaines de mètres dans le laboratoire; un an après, MARCONI réussit, en ajoutant une *antenne*, à transmettre à quelques kilomètres. Aujourd'hui, grâce aux multiples perfectionnements apportés, on peut communiquer aux antipodes et d'ici peu les ondes pourront contourner le globe.

Cette très rapide évolution est intéressante à connaitre, surtout celle des derniers temps et spécialement depuis la grande guerre.

Le primitif et simple dispositif de transmission avec bobine de RUHMKORFF et éclateur, fut bientôt remplacé par un dispositif de BRAUN comportant un *circuit-oscillant* qui permettait aux différents postes de travailler en même temps sur des ondes différentes et par conséquent sans se brouiller.

Le cohéreur à limaille, qui fonctionnait très irrégulièrement et était très peu sensible, fut remplacé en 1900 par le *détecteur* électrolytique de FÉRRIÉ, d'une toute autre sensibilité et régularité.

Afin d'éviter le brouillage par les décharges atmosphériques, les étincelles ronflantes furent remplacées en 1898 par des étincelles à *émission musicale*. Pour augmenter la puissance mise en jeu, on construisit de très grands *alternateurs* industriels à résonnance et produisant des fréquences musicales. On atteignit de la sorte des portées de 10.000 km. La réception fut, entre temps, encore améliorée par l'emploi des *détecteurs à cristaux*.

Tel était l'état de la T.S.F. à la veille de la guerre.

A ce moment, prévoyant les suites, on songea de tous cotés à établir de grands réseaux de T.S.F. pouvant assurer les correspondances urgentes à grandes distances et d'une façon certaine. De nouveaux perfectionnements s'imposaient, car il n'était pas admissible de retarder la correspondance ultra urgente, pour cause de brouillage ou autres complications.

Les *postes à Arcs*, système POULSEN, qui étaient encore rares, furent considérablement généralisés, car ils présentent l'avantage d'émettre sur une onde beaucoup plus précise et à la réception d'être perçus sur une note très aigüe. Le rendement de ces poste est également de beaucoup supérieur.

Les communications rapides aux très grandes distances étant devenues pendant la guerre d'une impérieuse nécessité, on construisit dans la suite de très grands *alternateurs à très grande fréquence* qui ont permis l'établissement de bonnes liaisons avec l'Amérique.

Avec des fréquences d'environ 20.000 on transmet en résonnance directe sur l'antenne avec de très grandes ondes qui ont encore l'avantage de mieux contourner la sphéricité du globe.

Parallèlement au développement de ces systèmes, on a perfectionné la *lampe thermoionique* a 2 électrodes de FLEMING, et en 1907, LEE DE FOREST, ayant intercallé une troisième électrode sous forme de grille, fit de cette lampe un instrument capable d'émettre des trains d'ondes et par conséquent utilisable pour les stations de transmission. Le rendement des postes à lampe dépasse de beaucoup celui de tous les autres systèmes et il en est de même de la facilité de l'entretien. Le matériel dont se compose ces postes étant très réduit, leur prix est relativement assez faible.

Les mêmes lampes, utilisées dans des conditions un peu différentes, servent comme détecteurs, pour les *amplificateurs* et pour les appareils déterminant des interférences à battements, qu'on appelle *Hétérodynes* et qui servent à rendre perceptibles à l'oreille des émissions à haute fréquence qui sont sans cela directement imperceptibles.

Tout l'apparaillage moderne en T.S.F. est donc basé sur l'emploi des lampes à 3 électrodes. Grâce a ces dispositifs on peut établir un ensemble d'appareils permettant l'émission et la réception dans des conditions de surprenante perfection par rapport aux autres systèmes.

Ainsi, au moyen d'un petit poste d'une puissance seulement de quelques kilowatts, on peut transmettre à presque toute l'Europe ; la réception se fait au moyen des amplificateurs a 7 étages de lampes sur de très petits cadres qu'on oriente dans la direction du poste qu'on écoute. Par ces moyens on évite aussi considérablement le brouillage dû aux décharges et aux autres postes.

La manipulation et la réception *automatique* donne d'excellents résultats et on arrive à passer courrament plus 200 mots à la minute. L'enregistrement peut être gramophonique ou photographique.

Les fréquences employées dans ces dispositifs étant très grandes, ces mêmes appareils servent à la transmission radiotéléphonique.

De nombreux postes de *Téléphonie sans fil* sont actuellment

en usage dans tous les coins du monde et on entend assez souvent dans l'espace des conversations et des concerts ayant lieu a plus de 1.000 ou 2.000 km.

Ces récents progrès dûs à l'utilisation des lampes ont permis la multiplication énorme des postes de T.S.F. et de téléphonie sans fil.

Actuellement, après la guerre, dans tous les pays on est en train d'organiser des réseaux complets pour les radioc-ommunications. Une série de très grands postes va travailler automatiquement à de très fortes distances entre continents; d'autres postes moyens vont servir les correspondances, par exemple, entre les capitales européennes et enfin, une grande multitude de petits postes va servir à l'intérieur des différents pays aux correspondances locales entre départements.

En România aussi, un très intéressant projet est en voie d'éxécution. *Une puissante station* à alternateur de haute fréquence va établir la liaison automatique avec l'Amérique, l'Angleterre, la France, l'Espagne, l'Egypte, la Syrie, les Indes, le Caucase, la Finlande, etc.

Le poste à arc que nous avons actuellement va continuer à travailler avec l'Italia, la Suisse, la Belgique, la Suède, etc. Les 2 stations de Cluj et Iaşi vont travailler avec l'Allemagne, l'Autriche, la Hongrie, la Serbie, la Turquie, la Russie, la Grèce, la Pologne, la Tchéco-Slovaquie, etc.

La correspondance télégraphique et téléphonique à *l'intérieur du pays* sera assurée par tout un grand réseau de postes à lampes de différentes puissances dont un certain nombre travailleront automatiquement. Le service sera assuré en *duplex*, c'est-à-dire que les postes de transmission travailleront sans cesse, et la réception se fera par d'autres postes dans des centres d'écoute. De cette façon on arrive à écouler un nombre formidable de radios. En plus des revenus très importants que ce réseau va rapporter, tous les services et le public seront contents d'avoir la réponse aux télégrammes envoyés en tous points du pays, ou en n'importe quel pays d'Europe, au bout de quelques heures.

Les principaux postes du réseau pourraient être montés en moins d'un an, et ceci avec peu de frais et un personnel très réduitt

La station puissante de Bucureşti est destinée à jouer un autre rôle en plus, car, par sa situation géographique, Bucureşti va faire le transit de la correspondance de l'Occident pour l'Oriente

pour une partie de l'Extrême Orient. Bucureşti deviendra un grand centre de correspondance diplomatique, économique, de presse, etc.

Une fois ceci fait, ce sera un pas de plus en vue de la future organisation de la grande voie de traction électrique reliant l'Asie à l'occident européen et qui passera par Bucureşti. A part l'intérêt des grandes taxes de transit que la România percevra pour le trajet Bender-Bucureşti-Gruia, la capitale de la România devindra un centre de communications entre l'Occident et l'Orient pour le transport des matières premières et manufacturées.

Les lignes latérales pour le Nord et le Sud européen partiraient également de Bucureşti.

Pour pouvoir arriver à la réalisation de cet important projet qui est à l'étude depuis quelques années et pour que Bucureşti puisse devenir un si important centre de transports, il s'impose de toute nécessité d'établir en toute sécurité toutes les possibilités assurées des correspondances ultra urgentes avec les localités du futur trajet.

On comprend en conséquence l'immédiate nécessité de l'organisation rapide du réseau des radio-communications; à part un énorme profit, c'est la première préparation nécessaire en vue d'une grande organisation économique qui va suivre et qui sera pour le plus grand bien de tout le monde.

* * *

Depuis la date a laquelle ces premières lignes furent écrites le projet des radio-communications a fait de grands progrès, passant des études à la réalisation. Le projet a été approuvé, les crédits accordés et les commandes d'appareils éffectuées.

Une partie des appareils sont déjà installés, le reste arrivera bientôt. Cette première partie du programme comporte l'organisation d'une puissante station à Bucureşti pouvant travailler à de grandes distances; une seconde station plus faible du système a lampes, travaillant en T.S.F. à environ 1.800 km et téléphonie sans fil à environ 900 km; une troisième station toujours à lampes travaillera avec les postes des pays voisins et les postes du pays et environ 12 postes de réception du dernier modèle perfectionné dont plusieurs équipés au moyen d'appareils pouvant enregistrer automatiquement et en caractères d'imprimerie à la vitesse de 100 à 200 mots à la minute.

A Constanţa, Galaţi, Iaşi, Cernăuţi, Cluj et Timişoara, seront bientôt installées des stations assez puissantes pouvant travailler à environ 1.500 km dans de bonnes conditions. A Sulina, Chişinău, Oradea-Mare, Sighet, T.-Severin, Craiova, Sinaia, Giurgiu, Cernavodă, seront construites des stations d'une portée plus réduite. Tous ces postes peuvent servir également à la téléphonie sans fil.

En plus de ce réseau, 14 bateaux du service Maritime Roumain seront équipés de postes modernes, dont 6 pouvant correspondre par téléphonie sans fil, les trois aérodromes de l'aviation civile auront leurs postes, et enfin un puissant poste à lampes sera monté sur wagons devant servir pendant les fêtes du couronnement.

IV

JAPONIA ŞI EXTREMUL ORIENT[1]

de

CONSTANT GEORGESCU,
Docent universitar, Avocat,
Membru al Societăţii Regale Române de Geografie.

Le Japon et l'Extrême Orient.

Războiul, care a pricinuit atâtea pierderi de vieţi şi a avut atâtea urmări dureroase, a avut însă şi unele urmări fericite. In afară de triumful practic al principiului naţionalităţilor şi al democraţiei, războiul, provocând o mare mişcare de masse omeneşti dintr'o regiune într'alta, a avut o urmare fericită de ordin cultural, de oarece această deplasare a avut ca efect cunoaşterea unor regiuni cu totul străine şi prin aceasta, noţiunile de geografie s'au răspândit în massele cele mai profunde ale populaţiunilor. Astfel, Francezii, Englezii, Italienii au fost duşi în Rusia, ca ostaşi; în Germania, în Bulgaria, în Austria şi Turcia ca prizonieri. Americanii, Chinezii şi Japonezii au venit în Europa ca aliaţi ai Marilor Puteri, iar ostaşii Marilor Puteri aliate au luptat în ţări îndepărtate, ca Siberia, Siria, Mesopotamia.

Pentru noi Românii, ale căror cunoştinţe geografice se mărgineau la cunoaşterea Europei, pot zice numai a Francei, războiul, care a alungat pe cea mai mare parte din Români dela căminurile lor, a fost foarte instructiv, din punctul de vedere al cunoştinţelor geografice, fiindcă ne-a făcut să cutreerăm ţări şi regiuni necunoscute, ca de ex. Rusia, iar unii

(1) Conferinţă ţinută, la 8 Maiu 1921, la Adunarea generală a Societăţii Regale Române de Geografie, prezidată de d. Vicepreşedinte HEPITES.

duşi de vântul pribegiei au ajuns până în Extremul Orient. Ca prizonieri Românii au cunoscut Austria, Germania, Turcia, Siberia. Nu pot zice că am fost primul Român ce a vizitat Japonia şi Extremul-Orient, însă mă găsesc între primii Români, cari au locuit Extremul Orient mai multă vreme, şi ca atare, am avut prilejul să aprofundez viaţa popoarelor locuind această regiune îndepărtată.

Călătoria la ducere am făcut-o prin Siberia şi anume: Odessa-Moskva-Tula-Pensa-Samara (pe Volga) prin Ufa (pe Bielaia) Zlataust-Celiabinsk (staţiune unde se face joncţiunea între linia ce vine dela Petrograd cu linia ce vine dela Moscova), Kurgan pe Tobolsk-Petropavlosk-Omsk-(pe Omi)-Crivoşekov-(pe Obi)-Taiga (de unde se bifurcă linia la Tomsk, capitala Siberiei)-Mariinsk (pe Cina)-Altchinsk (pe Chimlim)-Krasnoiarsk (pe Jenisei)-Nijniodinsk (pe Jda), Irkutsk (la confluenţa fluviului Angara ce ese din lacul Baikal, cu fluviul Irkutsk-Chita (de unde se bifurcă linia pe Amur, trecând prin Blagoveschevsk-Havarosk),Kailar-Cicikar-Harbin (de unde se bifurcă linia pentru Mukden-Peking)-Nicolsk (pe Usuri); în fine Vladiwostok, celebrul port la Marea Galbenă.

Voiajul a durat prin Siberia o lună şi zece zile, fiind că m'am oprit în cea mai mare parte din oraşele indicate mai sus. Dela Vladiwostok m'am îmbarcat pe un vapor japonez şi, într'o zi şi o noapte, am ajuns la Tsuruga, port pe coasta de vest a Japoniei (insula Honshu). De la Tsuruga, cu trenul în 12 ore, trecând prin Maibara-Nagoya-Yokohama, am ajuns la Tokio, capitala Japoniei. Parcursul dela Moskva la Vladiwostok are o întindere de 8.473 km.

Din Japonia m'am întors în ţară cu vaporul prin Yokohama-Kobe-Nagasaki (Japonia), Shanghai (China), unde am locuit 5 luni de zile, Hongkong (China), Haifong-Saigon (Indochina), Singapore (peninsula Malacca), la 2 grade nord de ecuator, Colombo (insula Ceylon din India), Djibuti (Somalia

franceză, Africa), Port-Said (Egipt), Famagusta (Insula Cypru), Salonic-Constantinopole-Constanţa.

In intervalul de un an şi două luni, cât am locuit Extremul Orient, n'am stat într'o singură localitate, ci am căutat să vizitez cât mai multe sate şi oraşe din Japonia şi China căutând să aprofundez mai ales viaţa poporului japonez, situaţiunea economică şi politică a Japoniei şi rolul ce poporul japonez este menit să joace în politica Extremului Orient şi prin aceasta în politica mondială.

Ca lămurire pentru cei ce ar voi să mă imiteze, voi arătă că, pentru a vizitâ Japonia, sunt următoarele căi dacă pornim din România :

Prin Siberia. In timpurile normale de pace două transiberiane exprese, având tot confortul necesar, baie chiar, străbăteau Siberia până la Vladiwostok. Unul plecà din Petrograd prin Vologda-Ecaterinburg-Celiabinsk, altul plecà din Warszawa prin Moskva, Samara, Celiabinsk. De la Celiabinsk ambele exprese străbăteau Siberia prin Ircutsk la Harbin, de unde trenul se despărţeà în două: o parte plecà de la Harbin prin Nicolsk la Vladiwostok, de unde cu vaporul se trecè la Tsuruga (Japonia); cealaltă garnitură a trenului plecà din Harbin prin Antung-Seoul la portul Fusan, de unde cu vaporul, în 12 ore aproximativ, se ajunge la Simonosaki (Japonia). Această călătoria durează aproximativ 2 săptămâni, fiind calea cea mai scurtă de urmat pentru a ajunge în Japonia.

Calea de apă urmează itinerariul: Constanţa, Port-Said, Canalul de Suez-Djibuti (Africa), Colombo (Insula Ceylan), Singapore (peninsula Malacca), Saigon (Indochina), Hong-Kong (China), Shanghai (China) oraş aşezat la confluenţa fluviului Yantze-Kyang cu fluviul Wang-Po), Nagasaki (Japonia). Această călătorie durează aproximativ o lună.

A treia cale, jumătate pe uscat, jumătate pe apă. Din

Bucureşti-Paris (cu trenul) -Le Hâvre-New York (cu vaporul). Dela New York cu trenul la San Francisco, Seattle sau Vancouver (Canada). Apoi cu vaporul din aceste porturi, trecând prin insula Hawaii (portul Honolulu), străbătând Oceanul Pacific ajungi la Yokohama (Japonia). Călătoria pe această rută durează aproximativ o lună.

Ajuns în Japonia, călătorul găseşte toate înlesnirile necesare, precum şi confortul cel mai modern. Astfel, există în Japonia un biurou: «Japan Tourist Bureau» cu mai multe sucursale în oraşele mai importante, care dau vizitatorului străin, în mod gratuit, lămuririle necesare, alcătuesc itinerarii pentru călătorii de două săptămâni, o lună, etc., vând bilete, reţin camere la oteluri, etc. Acest biurou pune la dispoziţia vizitatorilor Japoniei cărţi editate, în felul Baedekurilor, germane, de către direcţiunea generală a C. F. japoneze. Putem compară pe japonezii, din acest punct de vedere, cu elveţienii, mai ales că ştiu să facă o reclamă extraordinară ţării lor, ca să atragă vizitatori şi să scoată în evidenţă pitorescul Extremului Orient, oferind în acelaş timp călătorilor confortul cel mai desăvârşit.

In cele ce urmează voiu descrie, cât se poate mai succint, Japonia, unde am locuit opt luni, precum şi situaţiunea ce această ţară ocupă în Extremul Orient.

In general, străinii petrec scurt timp Japonia şi capătă, de cele mai multe ori, idei greşite despre viaţa acestui popor, care este diametral opusă de aceia a europenilor. Străinii care locuesc mai mult timp Japonia, fiind oameni de afaceri, nu se preocupă de psihologia şi viaţa socială politică a poporului japonez. De aceea asupra Japoniei există studii superficiale şi contradictorii.

Situaţia geografică. — Japonia este un archipelag format din un mare număr de insule (vre-o 3.000 la număr), situate la Estul continentului Asiatic. Aceste insule urmează

o linie oblică dela NE la SW, fiind răspândite dela 119°.20′ la 156°.32′ long. E și dela 21°.48′ la 50°.56′ lat. N.

Intregul teritoriu al Imperiului acoperă o suprafață de 564.796 km^2. Insulele cele mai principale sunt: Honshu, care ocupă 34%, Hokkaido care ocupă 12%, Taiwan (Formosa) 5%, Kyushu 6%, Karafuto (sudul Insulei Saghalien) 5%, Shikoku 3% din întinderea totală a Japoniei, la care se adaugă peninsula Korea care ocupă 32,5%.

Intinderea coastelor Japoniei este foarte mare, așă că proporția între coaste și suprafața Imperiului este de 1:3,65, adică mai mult decât Grecia și Norvegia chiar. Această configurație destină poporul japonez către navigație și comerț, având porturi excelent adăpostite. Din acest punct de vedere Japonia se poate compară cu Anglia. In acelaș timp configurația solului și situațiunea maritimă face din Japonia una din țările cele mai pitorești din lume.

Geologie. — Din punct de vedere geologic, insulele ce compun Japonia sunt vârfurile unor munți pe jumătate scufundați, care leagă coasta Asiei cu Oceanul Pacific. Formațiunea geologică a acestor munți este foarte complicată, din cauza dislocării straturilor, provenite din erupțiunile vulcanice, care, în această țară, sunt foarte dese și violente chiar azi. Printre vulcanii activi cei mai principali citäm: Vulcanul Azo (în insula Kyushu) care are craterul cel mai larg din lume.

Pământurile de formațiune sedimentară ocupă două treimi din suprafața Japoniei, restul fiind ocupat de rocele vulcanice. Stratele sedimentare aparținând erei terțiare sunt mai numeroase. Printre munți citäm: Muntele Fuji având o altitudine de 3.800 m, care este considerat de către japonezi ca un munte sfânt din cauza formei sale conice, muntele Fuji fiind craterul unui vulcan stins.

Denumirea. — Numele de Japonia provine dintr'o corupțiune a cuvântului Nihon sau Nippon, care la rândul

său este o corupţiune dela chinezul Jih-pên (ţara de unde răsare soarele), din cauză că Japonia se află situată la Est de China.

Poeţii o numesc Yamato sau O-mi-Kuni (marea şi augustă ţară). Europenii intitulează Japonia în limbajul poetic «Ţara Soarelui», cu drept cuvânt, fiindcă o legendă japoneză atribuie poporului japonez o origină solară (descendenţi din Ama-Terasu, adică «Soarele»). Din această cauză stindardul Japoniei reprezintă un soare. Regiunea întreagă în care este situată Japonia este denumită de Europeni, în special de Francezi şi Englezi, Extremul Orient (Far East) pentrucă se găseşte situată în cea mai mare apropiere a Meridianul 180°, care împarte globul pământesc, trecând prin Oceanul Pacific, şi ca opunere regiunii de W a Americei, intitulată Far West.

Clima. — Climatul Japoniei este sănătos şi dulce, datorită faptului că cea mai mare parte din insulele alcătuind archipelagul Japonez, se găsesc în zona temperată, dar mai ales din cauza vecinătăţi mării, a vânturilor şi condiţiunilor topografice, aşa în cât, în comparaţie cu părţile Europei sau Americei aşezate la aceiaşi latitudine, temperatura Japoniei este mai scăzută iarna şi mai ridicată vara. Curenţii maritimi, care curg dealungul coastelor Japoniei, constau dintr'un curent cald venind din Sud şi unul rece dela Nord. Cel dintâiu se numeşte *Kuroshio* sau curentul Negru, din cauza culoarei sale şi care ea naştere aproape de Ecuator, fiind produs de vântul Pacificului. Curenţii reci se numesc *Oyashio* şi *Ohkotsk*; cel dintâiu se naşte din vecinătatea peninsulei Kamchiatka şi ceilalţi aproape de gura râului Amur. Iarna bate musonul de N din Siberia, iar vara bat vânturile din S W, musonii calzi dinspre Marea Chinei şi Oceanul Indian. Aceşti din urmă musoni produc în luna Iunie, o ploaie continuă, numită *Nyiubai* de către Japonezi; ea are o influenţă determinantă asupra creşterii orezului. Din cauza umidităţii mari,

vegetaţia în Japonia este foarte luxuriantă: ceace a făcut pe Pierre Loti să exclame: «Quel pays de verdure et d'ombre ce Japon. Eden inattendu»!.

Bogăţiile naturale. — Din cele expuse până aci se poate deduce că bogăţiile naturale ale Japoniei sunt numeroase şi variate. In limbajul înflorit al Japonezilor, ţara lor se numeşte, cu drept cuvânt «Toyo-aschi-wara-no-Mizuho-no-Kuni» sau în traducere: «luxurianta ţară a plantelor verzi şi a spicului de orez bogat».

Japonia este o ţară ideală, se înţelege dela sine, pentru pescuit. Există în apele Japoniei peste 800 specii de peşti. Pădurile cresc repede din cauza umidităţii şi formează una din bogăţiile principale ale Japoniei, ocupând aproape jumătate din suprafaţa acestei ţări. In Japonia cresc peste 200 specii de arbori. Subsolul ascunde bogăţii mari de cărbuni, cupru, sulf, antimoniu, aur, argint. Suprafaţa cultivabilă însă este foarte redusă, din cauza naturii muntoase a terenului, ocupând numai 15% din suprafaţa totală a ţării. De aceea pământul de cultură, fiind foarte redus, este utilizat cu maximum de pricepere. Chiar coastele munţilor se transformă în locuri de cultură.

Populaţiunea. — Locuitorii Japoniei descind din rassa indigenă a Ainoşilor, peste care s'a altoit rassa mongolică, venită prin Korea din Tibet. Caracterele rassei japoneze, sunt: faţa neagră-galbenă, pometele obrajilor eşite, foarte păroşi, mici de statură, ochii oblici, nasul turtit.

In 1872, populaţia insulelor japoneze se ridică la 33 de milioane suflete, iar în 1917 la peste 77 mil., anume: 77.556.793. De aci, se poate vedeà cât de repede se înmulţeşte poporul japonez. In mediu creşterea anuală este de 500.000 de suflete. Inmulţirea populaţiuni s'a dobândit nu numai graţie naşterilor numeroase, ci şi prin anexări. In 1895, Japonia anexează insula Formosa, având 3 mil. locuitori; în 1905, pe-

ninsula Korea şi sudul Insulei Saghalin cu 13 mil. locuitori. Densitatea populaţiunii este de 350 locuitori pe mila pătrată, venind imediat după Anglia şi Belgia. Este de notat că în Japonia, spre deosebire de alte ţări, sunt mai mulţi bărbaţi de cât femei.

Din cauza densităţii mari a populaţiunii, Japonezii emigrează foarte mult, cu preferinţă în ţările situate în jurul basinului oceanului Pacific, în special în Statele Unite (coasta Californiei). Astfel, în acest din urmă stat, au emigrat:

	Admişi	Respinşi	Câştig.
1908	16.418	5.823	11.095
1917	8.925	722	8.203

Azi se află în Statele Unite 94.370 Japonezi.

In ultimul timp Japonezii au început să emigreze chiar în Brasilia: cam 5.000 pe an. Japonezii mai emigrează în China, insulele Filipine, insula Hawai, Indochina, etc. Emigraţiunea este încurajată de guvern, impunând societăţilor de navigaţiune ca să perceapă un tarif redus emigraţilor. După ultima statistică sunt emigraţi în lumea întreagă 420.000 de Japonezi. Guvernul impune de asemenea populaţiunei, unde Statul are interes, ca să emigreze.

Japonezii emigrează cu familiile lor (sunt 117.000 femei emigrate), cumpără terenuri în ţările unde se stabilesc, trăesc ca la ei acasă, construindu-şi case după modelul celor din patrie, creând sate speciale de Japonezi. Chestiunea populaţiunii domină toată politica Japoniei, după cum vom vedea mai departe.

Limbajul. — Limba japoneză este aglutinantă spre deosebire de acea chineză, care este monosilabă. Scrisul este împrumutat dela Chinezi: adică constă în simbole, fiecare simbol reprezentând o noţiune. Japonezii ca şi Chinezii scriu cu pensula şi cu tuş în coloane dela dreapta la stânga.

Imbrăcămintea. — Este foarte simplă şi constă dintr'un kimono, care, la femei şi copii, este foarte înflorit şi cu culori

vii, iar la bărbaţi culori închise. Atât femeile cât şi bărbaţi nu poartă pălărie şi nici cămăşi. Ciorapii la ambele sexe sunt scurţi.

Incălţămintea. — Constă din sandale de lemn de paie sau plută, prinse printr'o nojiţă între degetul cel mare al piciorului şi următorul.

Coafura femeii foarte complicată şi pitorească, părul lucios fiind uns cu ulei de camelii, având forma a două aripi întoarse pe lături, un coc în sus, toate prinse cu multe ace. Batistele sunt de hârtie şi se poartă în mânecile Kimonoului, aruncându-se după întrebuinţare.

Familia. — Este baza societăţii în adevărata acceptaţiune a cuvântului. Căsătoria se contractează printr'o simplă declaraţiune la Primărie şi are ca scop procreaţiunea. Dacă femeia este sterilă bărbatul are drept să-şi ia o concubină şi copii acesteia sunt consideraţi de nevasta legitimă ca copii ei proprii. Adoptaţiunea este iarăşi foarte obişnuită în acest caz. Femeile japoneze sunt mame admirabile, poartă copii în spinare. Instituţiunea doicelor nu este cunoscută în această ţară. Femeia este respectată şi venerată, dar numai ca mamă.

Japonia este paradisul copiilor, aceştia fiind admirabil îngrijiţi şi educaţi. Nu se ceartă, nu se bat, nu ştiu să plângă. Fraţii mai mari îngrijesc pe cei mici.

Locuinţele. — Locuinţele sunt de lemn şi hârtie, foarte simple din cauza cutremurilor dese. Odăile sunt separate prin panouri care se trag. Pe jos în camere sunt aşternute covoare de paie de orez *(tatami)* pe care se culcă Japonezii aşternându-şi seara saltele. De aceea Japonezii intră în casă desculţi lăsând sandalele la uşă. In interiorul casei nu există nici un mobilier, afară de o masă scundă şi un mic şifonier. Japonezii n'au scaune, ci stau aşezaţi pe jos în genuchi. Imprejurul casei au grădini admirabile.

Hrana. — Este extrem de simplă, şi constă din orez

fiert, din pește sau moluște și din legume, peste care se toarnă sos de *soya*. Prăjiturile sunt făcute din mazăre. Copii mănâncă o speță de cartofi dulci. Ca băutură beau: *sake* (un alcool distilat din orez), ce se bea cald și mai ales *ceai verde* care se beă însă fără zahăr, în mici boluri. N'au tacâmuri, ci mănâncă cu două bețe, în special orezul, care fiind fiert foarte mult formează o pastă din care Japonezii rup bucăți cu cele două bețișoare.

Moravuri. — Japonezii sunt politicoși la extrem. Când se întâlnesc doi Japonezi se ploconesc până la pământ, își surâd continuu complimentându-se reciproc. Dacă se întâmplă ca un Japonez, pe vreme de soare, să posede o umbrelă sub care se adăpostește să întâlnească pe un altul care nu are umbrelă, el își închide umbrela sa.

Fiecare Japonez este chemat pe numele său la care se adaogă cuvântul *San*. Chiar unui servitor i se adaogă titulatura de *San*, adică Domnule. Mai mult de cât atâta, chiar munții și animalele sunt considerate ca persoane și ca atare li se adaogă la numele lor particula de *San*.

Numele femeilor sunt *simbolice*. Astfel: cutare domnișoară este numită domnișoara Bambus (Take-San) sau alta este numită Kiku-San (Camelia), alteia i se zice Setsou-San (domnișoara prea castă), unei alteia i se zice Aki-San (domnișoara toamnă); în fine, alte femei poartă nume de păsări, de ex. Cioki-San (domnișara barză).

Japonezii în loc de trăsuri au un fel de cărucior (Rikna), la care se înhamă un om. Igiena este foarte răspândită în Japonia. In fiecare zi se ia o bae caldă. Bărbierul, când rade pe cineva, poartă o placă de cauciuc în dreptul gurii, prinsă de după urechi. Japonezii sunt cinstiți până la exagerare. Ca petrecere nu au decât teatre, în care se joacă piese cu subiecte istorice sau în care se proslăvește vreun devotament către Suveran sau superiori. Anul se socotește după dom-

nitor, ascensiunea pe tron a acestuia fiind punctul de plecare. Lunile n'au nume, ci numai un număr de ordine. Nici un popor din lume nu adoră florile ca japonezii, florile fiind considerate ca divinităţi. In fiecare casă se află în mod permanent flori, în glastre sau în vase. Grădinele şi parcurile sunt neîntrecute în frumuseţe. *Floarea de cireş* este emblema naţională, iar crizantema este emblema Casei Imperiale. Aranjamentul florilor constitue o artă şi se învaţă în şcoli.

Morala. — In şcolile japoneze nu există învăţământ propriu zis religios, sau cursuri de morală. Codul moral este format din tradiţiuni familiare şi publice şi derivă din codul principiilor după care se conduceau samuraii în vechime. Aceste principii sunt numite în termeni generici «*Bushido*». Noţiunea de bine şi de rău, de cinste, de patriotizm, de împlinirea datoriei, de curaj, de binefacere, de stăpânire de sine, se transmite din generaţie în generaţie, sub formă de cutume.

La Japonezi există un sistem ultraspartan de a oţeli nervii copiilor. Astfel, de mici copii sunt trimişi noaptea în locuri periculoase, de mici sunt învăţaţi să nu sufere de frig şi de foame, să sufere durerea. Tot prin tradiţiuni se perpetuiază obiceiul *Harakiri-ului*, adică de a spintecă abdomenul pentru a muri de «o moarte onorabilă», atunci când împrejurările vieţii impun acest sacrificiu. Exemple de Harakiri abundă. Vom citâ pe acela al generalului Nogi, cuceritorul Port-Arthurului, care şi-a făcut Harakiri, când a murit Impăratul, sub care servise. După cum îl urmase în viaţă, aşă trebuiă să-l urmeze şi la moarte, pentru a da exemplu de devotament faţă de Suveran.

Religiunea. — In Japonia există două religiuni: *Shintoizmul*, care este adoptat de două treimi din populaţia Japoniei şi *Budhizmul*, adoptat de către o treime. Shintoizmul constă în cultul naturii, al strămoşilor şi al împăratului. Cu drept cuvânt s'a spus că religiunea shintoistă nu este o reli-

giune în sensul strict al cuvântului, fiindcă n'are nici un sistem de teologie sau etică, ci mai mult este un mijloc suplimentar pentru cultivarea patriotizmului japonezilor, a iubirii de pământul natal, cu scopul de a face pe japonezi conservatori și supuși Tronului imperial. Zeitatea principală este AMATERASU-OMIKAMI (zeița Soarelui). Simplicitatea templelor și puritatea sufletului și a corpului sunt caracteristicele shintoismului.

Budhismul este adaptat caracterului Japonezilor, fiind introdus din India la anul 552 d. Chr. și altoit pe trunchiul shintoismului.

Această religiune este mai metafizică, este religiunea sentimentului, consolatoare de mizeriile prezentului, procurând credincioșilor perspective de fericire în viața viitoare. Budhismul e mult mai ceremonios, iar templele unde se oficiază cultul sunt foarte pompoase. Principala zeitate este zeița KWANON (zeița mizericordiei). Budhismul a influențat în gradul cel mai întens întreaga artă și literatură japoneză.

Organizarea politică. — In istoria poporului japonez se disting diferite perioade de organizare politică, și anume: Dela împăratul JIMU-TENNO, până la Impăratul ANTOKU-TENO adică dela 660 a. Chr. până la 1192 d. Chr.; aceasta este perioada împăraților. A doua perioadă este aceea numită a *Schogunilor* sau Feodalitatea, dela 1192 d. Chr. până la 1868, în care epocă puterea împăratului a fost uzurpată de câteva familii nobile, din care se alegeau schogunii conducători, împăratul nefiind decât un simplu figurant. La 1868, s'a înfăptuit restaurațiunea puterii imperiale, suprimându-se feodalitatea, sub împăratul cunoscut în Istorie cu numele de MEIJI-TENNO.

Astăzi, Japonia este imperiu. In fruntea Statului stă Mikado-ul. Lucru interesant este că dinastia împăraților formează în Istoria Japoniei un șir neîntrerupt timp de 2574

ani. Actualul împărat Joshi-Hito este al 122-lea în linia de succesori. In Japonia, Mikado-ul este nu numai respectat de popor, dar și iubit ca un părinte, fiindcă după o legendă, toți Japonezii descind din împăratul Jimo-Tenno. Impăratul este stăpânul suprem (Shondjo) și de origină divină (Tenno), descinzând chiar din «Soare».

La 11 Februarie 1889 Mikado-ul a dat poporului său o *constituțiune*, după care el a rămas însă șeful suprem al Statului. Astfel articolul 1 spune: «Imperiul Japonez este condus și guvernat de un Impărat din dinastia unică în eternitate». Cu alte cuvinte, împăratul în Japonia nu numai că domnește, dar și guvernează, spre deosebire de ceeace se petrece în țările cu adevărat constituționale, unde regele domnește, dar nu guvernează.

Articolul 2 din Constituțiunea japoneză adaugă: «Impăratul este sacru și inviolabil. El deține drepturile suveranității și le exercită conform dispozițiunilor prezentei constituțiuni».

Impăratul, în constituțiunea japoneză, și-a rezervat dreptul de a face decrete care să țină loc de legi, de a conferi titluri și ranguri. In caz de războiu sau turburări naționale, el exercită puterea supremă, fără să țină seamă de diversele garanții date cetățenilor prin constituțiune. Tot Mikado-ul numește miniștri și modifică constituțiunea printr'un ordin dat către Dietă.

Constituțiunea Japoneză prevede un parlament (Dieta imperială) compus din două Camere: o Cameră a reprezentanților — Camera Deputaților — și o Cameră a Pairilor — Senatul.

Dieta alcătuește legile, însă este nevoie de sancțiunea imperială. Camera reprezentanților este compusă din 381 membri, aleși de cetățenii care plătesc o contribuțiune directă de cel puțin 10 yeni pe an și au vârsta de 25 ani împliniți. După profesiuni, cei mai mulți deputați sunt proprietarii

agricoli, anume 50%, avocaţii reprezintă 10% ca şi comercianţii. Restul de 30% n'au nici o profesiune. Pentru a fi eligibil trebue să fi împlinit 30 ani.

Partidele politice cele mai însemnate reprezentate în Camera Deputaţilor sunt: Seiyukai, care a fost format de prinţul Ito, cel mai de seamă om al Japoniei. Preşedintele partidului este d-l Hara, actualul prim-ministru al ţării; acest partid se poate considerà ca partidul liberal al Japoniei Al doilea partid este partidul Kenseikai, fondat de marchizul Okuma, cel mai mare orator al Japoniei. Preşedintele acestui partid este actualmente vicontele Kato, fost ambasador la Paris, fost ministru de finanţe. Acest partid este mai avansat în idei; l-am puteà considerà ca un partid radical-liberal. Al treilea partid este partidul Kokuminto, conservator, prezidat de Inukai; în fine mai este şi partidul Shinsekai.

Când mă aflam în Japonia, în 1918, forţele acestor partide erau următoarele în Cameră: Seyukai 163 deputaţi, Kenseikai 118, Kokuminto 36, Shinsekai 48, independenţi 16.

Viaţa parlamentară este destul de intensă. Se fac interpelări, care însă nu duc la răsturnări de guvern, întru cât guvernul trebue să aibă încrederea personală a Mikado-ului.

Camera Pairilor se compune din 379 membri, conform ordonanţei din 1889, şi anume: 1. Membrii familiei imperiale; 2. Principii şi Marchizii; 3. Conţii, viconţii, baronii, aleşi de către membrii ordinelor respective; 4. Persoanele numite în mod special de Impărat pentrucă au adus servicii reale statului sau în virtutea cunoştinţelor speciale ce posedă; 5. Persoanele alese de oraşe, câte una de fiecare oraş şi de către judeţe, dintre cetăţenii cei mai greu impuşi, care însă trebuesc confirmate de guvern.

Senatorii de drept au mandatul pe viaţă, precum şi cei desemnaţi de împărat. Deschiderea parlamentului în mod oficial se face la 27 Decembrie al fiecărui an de către însuşi

Mikado-ul. Cu cinci zile înainte se îndeplinesc formalităţile de validare, de constituire a birourilor şi secţiunilor. Se aleg preşedinţii şi vicepreşedinţii, anume câte trei de fiecare loc, dintre care împăratul confirmă pe unul. Mesagiul este înmânat Suveranului, de Preşedintele Consiliului de Miniştri. După ce Impăratul îl citeşte, îl remite Preşedintelui Senatului.

Mesagiul sesiunii din 1917, la citirea căruia am asistat şi eu, începeâ astfel: «Deschid dieta imperială şi ordon membrilor Camerei Pairilor şi Camerei Reprezentanţilor următoarele»: Mesagiul este foarte scurt, iar răspunsul parlamentului se dă a doua zi şi începe cu următoarele cuvinte: «Jeisei Bimbu Tenno» (Venerată Majestate, mare în înţelepciune şi putere)». Răspunsul la Mesaj este şi el foarte scurt.

Miniştrii asistă rar la şedinţele parlamentului, căci explicaţiunile se dau de viceminiştri, sau de specialişti, cari pregătesc legile.

Alături de parlament funcţionează un consiliu de coroană *(Genro)* al cărui preşedinte, în anul când mă aflam în Japonia, era prinţul YAMAGATA, fostul generalisim al armatei japoneze în războiul chino-japonez din 1895. Acest consiliu este convocat de către Mikado în toate împrejurările grave.

Astăzi există în Japonia tendinţa de a se alcătui guverne parlamentare şi de a acordâ poporului sufragiul integral.

Insă aceste tendinţe se izbesc de spiritul tradiţionalist şi conservator al poporului şi mai ales de concepţiunea politică că Mikado-ul este centrul politic şi suveranul absolut care trebue să asigure stabilitatea în dezvoltarea Japoniei, pentrucă stă deasupra partidelor şi reprezintă interesul permanent al Statului.

Organizarea socială. — In fruntea piramidei sociale stă, după cum am arătat, Impăratul, un semizeu şi familia imperială, prinţii de sânge *(kwo-betsul)*, apoi vin nobilii *(kwazoku)* anume prinţii, marchizii, conţii, viconţii, baronii, ridi-

dicaţi la rang nobil de către împărat, pe baza meritelor lor. Azi există 988 familii nobile. In al treilea rând, vine clasa *Shizuku*, descedentă din vechii Samurai (seniori feudali). Aceste familii se ridică la numărul de 400.000. In ultimul rând, la baza piramidei, stă poporul de rând, *Himin*.

Cu toată această erarhie socială, putem afirmă însă că în Japonia există o democraţie, fiindcă cei mai umili cetăţeni se pot ridică la cele mai mari demnităţi, fie dobândind o cultură superioară, fie graţie averii agonisite.

Organizarea administrativă. — Japonia este împărţită în 47 prefecturi, conduse de un guvernator. In fiecare prefectură există oraşe (Shi) şi sate (Guni); fiecare din aceste circumscripţiuni are o adunare, care asistă pe administatorii respectivi în afacerile financiare. Guvernul este compus din 9 ministere: Afacerile streine, Interne, Finanţe, Războiu. Marină, Justiţie, Educaţiune, Agricultură şi Comerţ, în fine Comunicaţiuni.

Justiţia. — Se împarte de către o Curte supremă, şapte Curţi de Apel, 291 Curţi de Judeţ, Tribunale, 500 Curţi locale, Judecătorii de pace.

Legile sunt condificate de curând, conform cerinţelor moderne.

Invăţământul. — Instrucţiunea este considerată în Japonia ca un mijloc de înălţare naţională şi, în acelaş timp, ca un mijloc pentru ca poporul japonez să ajungă pe o treaptă de civilizaţiune egală cu a popoarelor occidentale europene.

In acest scop, învăţământul primar este foarte răspândit. Azi există în Japonia 98,2% ştiutori de carte. La acest rezultat au ajuns graţie unor sforţări uriaşe, anume graţie celor 30.000 şcoli elementare, pe care le frecuentează 8 milioane de elevi, timp de şease ani, şcolile fiind conduse de peste 200.000 învăţători. Afară de aceasta, mai există în Japonia 497 de grădini de copii, susţinute din iniţiativa privată, care

sunt frecuentate de 45.000 elevi. Invățământul în Japonia este admirabil organizat, fiindcă scopul școalei japoneze nu este numai să dea cultură tineretului, ci și de a educă sufletul, dezvoltând natura umană în mod armonios.

Invățătorii școalelor primare sunt plătiți de către comunități; deabeà anul trecut statul a contribuìt cu 10 milioane yeni, pentru sporul anual al salariilor învățătorilor. Insuși Mikado-ul se ocupă de aproape de școlile primare, și, acum câți-va ani, a făcut acestor școli un dar de 10 milioane yeni.

Școli normale există în Japonia în număr de 83, așa că toți învățătorii sunt absolvenți ai acestor școli. Invățământul primar este obligatoriu. Această obligațiune se aplică în mod strict, așa că frecvența în școlile primare japoneze este cea mai mare din lume: 98, 8%. Elevii școalelor primare sunt obligați să facă, în ultimii doi ani ai învățământului primar, ore suplimentare și anume după localitate: de comerț, agricultură, lucrări manuale, economie politică. Mai mult de 80% din absolvenții școlilor elementare primare urmează școlile medii, care sunt în număr de 400 pentru băieți și 250 de fete, cu 10.000 de profesori. In școlile primare se mai învață în ultimile clase și limba engleză.

Sunt în Japonia 6.840 școli speciale industriale, ceeace explică desvoltarea industrială prodigioasă a acestei țări din ultimul timp.

Mai există în Japonia școli superioare, și anume: 9 școli politehnice, 9 școli comerciale și maritime, 4 universități ale Statului (la Tokyo, Kioto, Tokoku și Kiushy), 5 universități particulare, dintre care cele mai cunoscute la Keyo și Vaseda (Aceasta din urmă creată de marchizul Okuma). O universitate pentru femei, 55 școli de surdomuți, și alte 85 școli speciale, electrice, etc.

Armata. — Serviciul militar este obligatoriu pentru toți cetățenii ce împlinesc 20 ani. Durează trei ani în armata

activă, patru-cinci ani în rezervă, și zece ani în cea teritorială. Pentru japonezi este cea mai mare onoare de a fi soldați și de a muri pentru Impărat. Forțele militare se ridică la 29 de divizii. Ei pot ridică la prima chemare un milion de oameni, iar în total peste trei milioane de soldați perfect instruiți. Caracteristica serviciului militar în Japonia este că instrucția se dă soldaților numai de către ofițeri, grade inferioare nu sunt de cât foarte puține. Pentru formarea ofițerilor există o școală militară de cadeți lângă Tokyo la Ishigaya. Soldații japonezi se dedau la tot felul de sporturi, duel (Ken-Jetsu), Ju-Jetsu, (lupta prin viclenie) Kyu-Jetsu, (tragerea cu arcul), vânătoare, (Sumo lupta musculară).

Marina. — Japonia fiind o țară insulară, neproducând suficient orez pentru hrana populațiunii indigene, are nevoe absolută să stăpânească Oceanul. Pentru aceasta și-a creat o marină admirabilă. Serviciul în marină durează patru ani. activi, apoi trei ani de rezervă și cinci ani teritoriali. Flota cuprinde: 18 cuirasate, 17 mari crucișătoare cuirasate, 15 crucișetoare protejate și 4 neprotejate, 50 submarine, 112 torpiloare. Cifra exactă nu se poate cunoaște, căci Japonezii ascund această cifră. Porturile de războiu mai importante sunt: Yokosuka lângă Yokohama, Kure, pe Marea interioară, Saseho lângă Nagasaki, Ryojun (Port-Arthur). La Etajima există o înaltă școală navală, una din cele mai superioare școli navale existente din toată lumea.

Japonezii sunt fără exagerare cei mai buni marinari de pe pământ. Pe lângă că sunt viteji, sunt și superiori tuturor marinarilor din lume, fiindcă nu sunt de loc alcoolici și sunt antrenați de mici copii. Au făcut, după cum se știe, minuni de vitejie în războiul de la 1904.

Docuri pentru construcțiunile vaselor de războiu există la Yokosuka, unde s'a construit cel mai mare cuirasat din lume.

Situațiunea economică. — In Japonia munca este

considerată ca o plăcere, alcătuind unicul scop al vieţii. Japonezi pot fi comparaţi cu niște albine harnice, care lucrează fără preget. Astfel nu există repaos duminical în Japonia. De la ora 6 dimineaţa până la 12 noaptea întreaga familie japoneză muncește din greu. Chiar femeile sunt supuse la munci grele, ca de exemplu la încărcatul cărbunilor în vapoare. Pe de altă parte, japonezii au adoptat în cel mai scurt timp toate progresele tehnicei moderne, realizate de către popoarele cele mai înaintate din Europa și America; așa că dezvoltarea economică a făcut progrese extraordinare și azi Japonia se poate considera una din ţările celé mai înaintate din omenire sub raportul economic.

Agricultura. — Din timpurile cele mai vechi, agricultura a fost considerată de către Japonezi ca bază vieţii naţionale, Japonia fiind intitulată Toyo-Ashivara-Mizuho-Nokuni (fertila ţară acoperită de grâne). Guvernele ce s'au succedat în ultimul timp la cârma statului, au căutat să încurajeze această importantă ramură de activitate, problema agricolă formând un crez de politică tradiţională. In Japonia 60% din populaţiune se ocupă chiar azi de agricultură, cu toate progresele însemnate realizate pe tărâmul industrial.

Produsele agriculturii valorează 2 miliarde yeni anual (yenul valorează în timp normal 2,50 franci francezi; azi valorează 7,75 franci sau 1/2 *dolar american*).

Comparată cu agricultura din Europa și America, agricultura Japoniei se caracterizează prin aceea că proprietatea este extrem de parcelată, așa că exploatările par niște grădini.

In al doilea rând, agricultura japoneză întrebuinţează foarte puţin vitele, toate muncile făcându-se de către oameni, fiindcă aratul trebue să fie perfect și foarte îngrijit. De aceea se întrebuinţează mai mult sapa.

Fărămiţirea proprietăţii se explică prin marea densitate a populaţiunii și prin aceea că terenurile nu sunt plane; în

fine, prin faptul să se cultivă în cea mai mare parte orez în această ţară şi deci este nevoe ca terenul să fie irigat. In adevăr, în Japonia peste 7 milioane acre sunt *irigate*, adică aproape 3 milioane hectare.

Consecinţa acestui sistem de agricultură este că fiecare bucată de pământ se cultivă în Japonia până la extrema limită a producţiunii sale. Grâul şi orzul, ca şi orezul sunt cultivate în răsaduri mai întâi, şi apoi transplantate în pământurile unde trebue să se dezvolte. In Japonia, din aceleaşi motive, se întrebuinţează, pe o foarte mare scară, îngrăşămintele chimice şi cele naturale. Toată Japonia este irigată şi din această cauză vizitatorul străin are impresia că se găseşte în mijlocul unei imense grădini. In Japonia nu există nici o palmă de pământ care să nu fie cultivată. Foarte adesea se obţin două-trei recolte pe an pe aceiaşi bucată de pământ.

Dintre cereale se cultivă mai ales: orezul, grâul, orzul, meiul şi fasolea (soya). In ultimul timp a început să ia o mare dezvoltare cultura bumbacului, trestiei de zahăr, a cânepei şi indigo-ului. De asemenea se cultivă mult ceaiul şi duzii necesari creşterii gândacilor de mătase.

Guvernul acordă cea mai mare protecţiune agriculturii, creând staţiuni de experienţă, ferme-model, bănci speciale pentru agricultură, controlând fabricarea îngrăşămintelor chimice, etc.

Orezul. — Această plantă ocupă 57% din întinderea cultivabilă. Producţia anuală se ridică la 9 miliarde kilograme, care valorează aproximativ 1 miliard de yeni. Cultura orezului este foarte anevoioasă. Astfel sămânţa stă o săptămână în apă sărată, apoi se spală şi se usucă. Se seamănă în răsaduri, şi se transplantează apoi în luna Mai-Iunie, pe câmp.

Operaţiunea transplantării este întovărăşită de cântece. Apoi planta stă 2 luni înecată în apă. La sfârşitul lunii August, se retrag apele şi orezul începe să se coacă; în fine

în Septembrie-Octombrie, se seceră expunându-se pe garduri speciale, pentru ca să se usuce. Orezul se cultivă în terase (Paddy-fields) pentru ca să se poată face irigaţia complectă.

Din punct de vedere al producţiunii, Japonia ocupă al treilea rând printre ţările producătoare de orez din lume, venind după India şi China. In 1917, a exportat orez de 14 milioane yeni, şi a importat orez de 50 milioane yeni, din Indochina şi India. Exportul se explică prin aceea că Japonezii fiind pricepuţi, foarte comercianţi, exportează orezul indigen de calitate superioară, importând orez eftin de calitate inferioară.

Ceaiul. — Ceaiul se cultivă pe o întindere de peste 80.000 hectare, producţiunea lui reprezentând o valoare de peste 50 milioane yeni. Cultura ceaiului formează o ocupaţiune secundară a sătenilor japonezi. Se seamănă în general printre alte cereale. Cu această cultură se ocupă peste 1 milion familii, ce câştigă în fiecare an 25 milioane yeni netto. Centrele cele mai însemnate producătoare sunt: Shizuoka şi Uji. In Japonia propriu zisă se produce numai ceai verde, care se exportă în Statele-Unite şi Canada, iar ceaiul negru se produce în insula Taiwan (Formosa) fiind cel mai bun din lume, graţie tăriei şi parfumului său. Ceaiul creşte în formă de arbust ca merişorul, până la o înălţime de maximum 1,5 m.

Exportul ceaiului a atins cifra de 20 milioane yeni în 1917. Guvernul dă o mare atenţiune culturii ceaiului. A creat în acest scop o staţiune experimentală la Nishigawa lângă Tokyo. Toţi comercianţii de ceai din Japonia au alcătuit o asociaţiune, care este foarte prosperă.

Sericicultura. — Această cultură datează din sec. II a. Chr., viermii de mătase fiind introduşi din China. Producţiunea Japoniei în mătase reprezintă 38,60% din producţiunea totală mondială, fiind aproape egală cu aceea a întregii Europe, şi de 4 ori mai mare decât aceea a Italiei.

Cultura viermilor de mătase ocupă 1.500.000 familii, însă în mod accesoriu. Progresele realizate de această cultură au fost gigantice, graţie subsidiilor însemnate ce cultivatorii primesc din partea guvernului, care supraveghează creşterea ouălor de gândaci.

Valoarea produselor sericiculturii se cifrează la 800 milioane yeni anual. Fiecare familie japoneză care se ocupă cu creşterea gândacilor de mătase câştigă în mediu 107 yeni pe an.

Cultura duzilor necesari gândacilor de mătase ocupă 450.000 hectare. In Japonia se cultivă peste 400 specii de duzi mici. Sub acest raport în Japonia s'a realizat diviziunea muncii, anume: unii Japonezi cresc duzii, iar alţii gândaci de mătase. Exportul reprezintă 75% din producţiunea totală, procurând Japoniei un venit anual de peste 310.973.826 dolari americani în 1919. Mătasea se exportă mai ales sub formă de jurubiţe (habutai). In Japonia se fac studii amănunţite asupra maladiilor gândacilor, se aduc ouă de gândaci din Italia, France, etc. Ca să se garanteze calitatea mătasei exportate s'a constituit de către guvern o casă specială «Silk Conditionning House» în Yokohama. Există în Japonia o asociaţiune de sericicultură sub preşedenţia prinţului Fushimi, care se ocupă cu desvoltarea acestei industrii.

Alte culturi. — In Japonia se mai cultivă trestia de zahăr, în special în insula Formosa, de unde se exportează zahăr rafinat în valoare de 26 milioane yeni pe an. Se mai cultivă bumbacul, cânepa, tutunul, soya, cartofii dulci, etc.

Fructe. — In insula Hokaido se cultivă excelente mere care au fost de curând introduse din California. Ca mere indigene citäm merele galbene numite «Kakki». Se mai cultivă portocalele, bananele, piersicile, etc. De asemenea toate legumele care cresc la noi, se cultivă şi în Japonia, găsindu-se în orice anotimp al anului.

Animale. — Animalele domestice sunt puţin numeroase

din cauză că munca și tracțiunea se fac de oameni, iar pășuni nu sunt destule, munții fiind vulcanici, așă că iarbă nu crește pe dânșii. Se cresc boi în insula Hokaido, în număr aproximativ de 1.300.000; vaci cu lapte 55.000. Pentru creșterea cailor necesari armatei sunt două herghelii ale Statului. Totalul cailor din Japonia se urcă la 1.381.000. Rassa porcină este reprezentată prin 30.000 capete, iar rassa ovină prin 100.000 oi. Pasările reprezintă o valoare de 24 milioane yeni.

Pădurile. — In Japonia există păduri întinse, mai ales din cauza climei umede. Ca esențe cresc o mare varietate, peste 200 de speție de copaci. Pădurile acopere 2 milioane jumătate hectare. Dintre esențe citățm: copacul sugi (criptomeria japonica), aka-matsu (pinus densiflora), kinoki (chamae cyparis obtusa), kuro-matsu (pinus tubergiae), în fine bambuzul și camforul (cinamomum camphora). Din punct de vedere al proprietarilor, pădurile aparțin:

Casei imperiale	9%	Particularilor	35%
Statului	38%	Bisericilor	1%
Instituțiunilor publice .	17%		

Exportul lemnelor s'a cifrat în 1917 la 10 milioane yeni. Pădurile sunt ocrotite de legea silvică admirabil aplicată.

Pescuitul. — Poziținea geografică a Japoniei, care este înconjurată de toate părțile de mare, abundența golfurilor, a bălților și a fluviilor face ca industria pescuitului să formeze în Japonia una din cele mai importante și înfloritoare industrii. Cu invențiunea conservării peștelui, această industrie a luat un avânt și mai mare. Populațiunea ce se ocupă cu pescuitul este constituită în asociațiuni, fiecare asociațiune având o porțiune din mare, determinată de către autorități, ca să-și exercite meseria. Guvernul dă subvențiuni însemnate acelora cari se ocupă cu pescuitul în larg (pescuitul pelagic).

Vase de pescuit se găseau în Japonia 418.400 în 1917.

iar oamenii cari se ocupau cu această meserie erau în număr de 1.741.000. Pentru pescuitul în larg Japonezii posedă 6.490 vasc cu 47.000 de pescari. Valoarea totală a produselor de acest fel se cifrà la 102.000.000 yeni în 1916. Exportul s'a ridicat la 12.000.000 dintre care 1.300.000 reprezintă crabii exportați. Pește sărat s'a produs pentru 65.000.000 yeni. In Japonia se fabrică din pești îngrășăminte pentru câmpuri, numit «Guano» de pește. Se mai extrage din mări și se exportă plante maritime, moluște, etc. In 1907 s'a încheiat un aranjament pentru pescuit între Japonia și Rusia, prin care se acorda Japonezilor dreptul să pescuiască în provinciile maritime din Nordul Siberiei și în Marea Okhotsk.

Industria sării. — In Japonia nu se găsesc zăcăminte de sare. De aceea sarea se extrage din apele mării prin evaporare și cristalizare. Centrul producțiunii sunt districtele ce mărginesc marea interioară, adică marea cuprinsă între insula Hontshu și Shikoku. Sarea formează monopolul guvernului din 1905. Producțiunea se ridică la 6.000.000 t anual, valorând 11.000.000 yeni.

Zăcămintele miniere. — In ultimii anii au căpătat o importanță deosebită, în special extracția cărbunilor s'a ridicat la o cifră neașteptată, aceasta din cauza desvoltării industriale și navigațiunii maritime. Guvernul pe de altă parte a avut o politică foarte activă în această materie, protejând și încurajând extracțiunea minieră. Mai mult decât atâta, statul a luat la început asupra sa exploatarea principalelor mine pentru ca să servească de model și să stimuleze inițiativa privată. După ce aceasta era suficient de formată, minele exploatate de stat s'au retrocedat particularilor. Pentru a obține o exploatare intensă și a învăță arta exploatării miniere, s'au angajat la început ingineri străini. Azi însă nu mai există nici un specialist inginer de mine străin în această industrie. Guvernul a mai alcătuit legi și regulamente foarte

bine concepute, relative la acordarea concesiunilor miniere, subsolul aparţinând statului.

In ultimul deceniu, extracţiunea minieră a făcut progrese uimitoare. Astfel, extracţiunea cărbunilor a crescut în acest interval cu nouă milioane de tone. Zăcămintele miniere din Japonia sunt foarte bogate şi variate. Astfel se găseşte aur, argint, cupru (minierul conţine 30% cupru pur), plumb, zinc, antimoniu, fier, cărbune, sulf. Minele sunt instalate conform ultimilor cerinţe, fiind iluminate cu electricitate, iar extracţia se face prin aparate mecanice.

In 1917 erau ocupaţi în exploatările miniere 352.000 de lucrători, care căpătau salarii în valoare 77 mil. y. anual. Valoarea mineralelor extrase se urcă la 1917 la 442 mil. y. din care se exportau produse miniere pentru 140 mil. y.

Japonia este una din ţările cele mai bogate în cupru şi cărbuni. Ast-fel în 1917 s'a extras o cantitate de 61.000 t cupru, având o valoare de 118 mil. y., iar cărbuni s'au extras 27 mil. t, în 1917 reprezentând o valoare de 62 mil. y. Exportul cărbunilor se ridică la 26.500.000 y. în 1917: iar cuprul exportat reprezintă o valoare de 87 mil. yeni.

Poştă, telegraf şi telefon — Organizaţia poştei, telegrafului şi telefonului în Japonia, este perfectă şi extra-modernă. Exploatarea se face de către Stat. Există în Japonia 7.530 oficii poştale, iar telefonul este răspândit în toată ţara. Există 5 staţiuni de telegrafie fără fir. In oraşele principale se găsesc şi telefoane automatice pe stradă. Pentru scrisorile urgente s'a prevăzut sistemul express-delivery, pentru care se plăteşte un mic supliment. Poşta japoneză admite în corespondenţă telegrafică întrebuinţarea codurilor sistemul A. B. C sau Bentley. Lungimea firelor telegrafice şi telefonice este de 1.160.000 km în 1917.

Se expediază anual în Japonia 41.500.000 telegrame şi

se întreţin la telefon un miliard şi jumătate convorbiri. Scrisori se expediază două miliarde pe an.

Fapt important de reţinut este că poşta îndeplineşte şi oficiul de cassă de economie. Depozitele poştale se ridicau în 1917 la 310.000.000 y. sumă colosală dintre care 24.000.000 y., erau depuşi de studenţi, iar 21.000.000 y. de muncitorii manuali. De asemenea, poşta a introdus în 1906, în acelaş timp cu Elveţia, giro-sistemul sau cecul poştal. Graţie acestui sistem se virează în fiecare an 579 milioane yeni între depozitorii poştali prin operaţiuni în registre şi se plătesc chiar impozitele către stat, judeţ şi comună ale depozitarilor. Oficiile poştale cumpără bonuri de stat în comptul depozitarilor, pe care le ţin în depozit, încasează poliţe pentru clienţii lor, plăteşte pensiunile etc.

Căile ferate. — Căile ferate în Japonia au o întindere de peste 15 mii km. Sistemul de exploatare este modern, iar materialul necesar exploatării este astăzi fabricat în ţară. Curăţenia perfectă şi exactitatea în parcurs sunt caracteristica căilor ferate japoneze. Căile ferate aparţin azi statului în cea mai mare majoritate, adică 90%. Prima cale ferată a fost construită în 1872 între Tokyo şi Yokohama pe o întindere de 18 mile englezeşti, de către ingineri englezi, cu material englez şi lucrători englezi. Din cauza condiţiunilor topografice, munţi şi văi înguste, s'a adoptat linia de 1.20 m, ecartament. In Japonia căile ferate străbat multe tunele, aşà că costul lor reprezintă o sumă mai ridicată decât în Europa.

In 1880 s'a construit prima linie de către inginerii japonezi. La 1892 guvernul a alcătuit un program pentru desvoltarea căilor ferate, pentru un timp de 12 ani. S'a creat un buget special în acest scop. Căile ferate în Japonia, deşi sunt proprietatea statului, sunt exploatate însă după modelul căilor ferate engleze şi americane, adică după sistemul societăţilor particulare, acordându-le o autonomie complectă şi

lăsând liberă iniţiativa conducătorilor. Din beneficiul căilor ferate se trece 10% la fondul de rezervă, iar restul serveşte la mărirea capitalului şi la învestiri. Capitalul căilor ferate imperiale japoneze se ridică azi la 1.108.000.000 y., între care 774 milioane y., sunt împrumutate. Căile ferate particulare au un capital de 92 milioane y. Cheltuelile de construcţie pe anul 1917 s'au ridicat la 48 milioane y. Cheltuiala totală a căilor ferate în Japonia se cifrează la 806 milioane sau 140.000 y. pe milă (1.600 m). Căile ferate japoneze dispun de 31.913 locomotive în perfectă bună stare şi de mare vitesă.

Traficul căilor ferate japoneze reprezintă:

	Pasageri	Mărfuri
Stat	256.000.000	42.000.000 tone.
Particulare	58.000.000	7.000.000 »

Veniturile obţinute de către căile ferate exploatate de stat sunt pentru pasageri 57 de milioane y. iar pentru mărfuri 70.000.000 y.; căile ferate particulare au un venit de 7 milioane din pasageri şi 3.500.000 y. din mărfuri.

Este de remarcat că venitul din traficul persoanelor este aproape egal cu acela din traficul mărfurilor. Explicaţiunea este că transportul mărfurilor se face mult pe mare şi apoi pe canalurile foarte numeroase ce străbat Japonia. Venitul total al statului se ridică la 126 milioane y. iar al C.F. particulare la 4 milioane y. în 1917, iar profitul net se ridica pentru stat la 34 milioane y. anual, iar pentru particulari la 5.000.000 y.

Adăugăm că în 1906, guvernul a răscumpărat aproape toate căile ferate particulare, adică 2.852 mile din cele 3.247 mile aparţinând companiilor private, pe preţul de 462.000.000 y.

Ca mijloc modern de comunicaţie, japonezii mai au tranwaele electrice foarte numeroase şi utile, fiind dat că tracţiunea animală aproape nu există în Japonia. Aceste tranwae sunt exploatate de muncipii sau de societăţi private. Capitalul vărsat al comunelor sau societăţilor particulare ce se ocupă cu aceste întreprinderi se ridică la 329.000.000 y.,

suma colosală, fiind dat ca yenul valoare în timpuri de pace 2,50 fr. francezi iar azi 7,75 fr. Fondurile de rezervă al acestor societăţi se ridică la 14.000 y. posedând 1.465.000 mile, adică peste 2.050.000 km. Pasagerii transportaţi cu tranwaele electrice în 1917, au fost în număr de 840,000.000 încasările reprezentând 69 de milioane y. Câştigul net al societăţilor electrice a fost de 34.500.000 yeni, în 1917.

Marina comercială. — Din cauza poziţiunii insulare, Japonia ca şi Anglia, erâ hărăzită să devină o putere maritimă de primul ordin. Japonezii sunt cei dintâi marinari din lume, din cauză că au obiceiul mării de mici copii, precum şi graţie curajului şi sobrietăţii lor. Dar şi Statul, prin legi ocrotitoare şi subvenţii acordate, a contribuit mult la desvoltarea marinei comerciale, în aşa fel că astăzi marina comercială japoneză ocupă al treilea rang în lume, după Anglia şi Statele-Unite, având, în 1919, un tonaj total de peste 3.000.000 tone, dintre cari 599 steamere mai mari de 1000 tone, având o capacitate totală de 1.833.000 tone.

Desvoltarea marinei japoneze a avut loc în trei epoci, fiecare urmând după un războiu; prima după războiul civil cu Sudul (1874), a doua după războiul cu China (1895) şi a treia după războiul cu Rusia (1905). Cea mai mare desvoltare însă s'a dat marinei după izbucnirea războiului mondial la 1914. Dacă luăm numai vasele japoneze trecute prin canalul de Suez, avem: în 1910 s'au urcat la 550.000 tone şi în 1920 la 1.602.000 tone, adică încincit.

Inainte de anul 1920 vasele japoneze reprezentau 1,77% din întregul tonaj ce treceà pe canalul de Suez, ocupând al 6-lea loc, iar în 1920, au reprezintat 9% din întregul tonaj şi au ocupat locul al doilea.

Pentru instruirea marinarilor există un colegiu de marină şi şcoli locale create de companiile de navigaţie. Graţie acestei desvoltări a marinei, Japonia are astăzi legături directe cu

toate continentele. Vasele japoneze fac curse regulat spre Anglia, prin China, India și Egipt. Deasemenea și spre Africa de Sud, spre insulele Filipine, spre Statele-Unite, către America de Sud, spre Australia, la New York trecând prin Canalul Panama, etc.

Vasele de pasageri sunt foarte luxoase și confortabile, unele au un tonaj de peste 25.000 tone ca (Shinyo Maru, Tenno Maru).

Societățile de navigațiune sunt în număr de 52. In 1916 ele aveau un capital deplin vărsat de 174.000.000 yeni, și un fond de rezervă de 126.000.000 yeni, realizând un beneficiu net de 143.000.000 yeni anual. Cele mai însemnate dintre aceste societăți sunt: Nippon Yussen Kwaisha, posedând 450.000 t; Osaka-Shosen Kwaisha cu 251.000 t și Toyo-Kissen Kwaisha cu 200.000 t. Ca armator particular citäm pe GINGIRO KATSUTA care posedă 60.000 t pe apă și încă 90.000 t în construcție. In 1916 societățile de navigațiune au dat dividende dela 220—600%.

Un fapt demn de reținut este că de unde în 1870 Japonezii nu aveau nici un șantier de construcțiuni navale, astăzi, după numai 50 de ani posedă 216 șantiere. Această desvoltare uriașă se datorește legilor de încurajare votate dela 1882 încoace. In 1882 s'a format o societate de navigație la care Statul a subscris 2.600.000 yeni. Afară de aceasta Statul acordă acestor societăți subvențiuni în numerar și asigură un dividend minimal încurajând astfel crearea societăților de navigațiune.

In anul 1896 aceste subvenții se acordau vaselor de 1000 t cu o vitesă de cel puțin 10 noduri pe oră. Subvenția era în proporție cu distanța parcursă de vase pe an. In 1909 subvenția se acordă numai vaselor de 3.000 t parcurgând 12 noduri pe oră și făcând curse în Europa, America și Africa.

In urma acestor măsuri de încurajare, proporția vaselor

construite în Japonia a crescut față de acelea construite în străinătate, și anume: în 1907 s'au construit 173 vase în Japonia și 234 în străinătate; în 1917 respectiv 519 și 339. Numai societatea Suzuki și Co. vinde 220.000 t pe an în valoare de un miliard și jumătate de yeni.

Societatea Mitsubishi din Nagasaki construește 600.000 t. pe an, iar șantierele Kawasaki din Kobe au bătut recordul Statelor-Unite, construind un vas de 9000 t în 27 zile. In timpul războiului șantierele japoneze au lucrat chiar pentru Anglia și Franța.

Din cauza acestei desvoltări, care reprezintă o concurență aprigă contra societăților străine, puternicile societăți străine, mai ales engleze, ca: Peninsular Oriental Steam Ship Company, și-au retras cele mai multe vase, căci grație subvențiilor acordate de Stat salariilor mai scăzute, societățile japoneze sunt în măsură să facă transporturile cu prețuri mult mai reduse decât societățile străine, care astfel nu le mai pot ține piept celor japoneze. Flota comercială aduce Japoniei un colosal venit. Dela 1914—1918 au intrat în Japonia datorită flotei comerciale: 196 mil. yeni din vânzarea vapoarelor, 244 mil. y. ca navlu, închiriind vase statelor străine, și 644 milioane pentru transportul mărfurilor străine.

In 1918 au închiriat 500.000 tone Statelor-Unite. Societățile de navigațiune au tarife preferențiale pentru mărfurile produse în Japonia.

Industria.—Industria propriu zisă este de dată recentă (dela 1867). Până la această dată nu se cunoșteau decât lucrările manuale, în genere lucrări de artă: porțelanuri, lucrări în fildeș, în lemn, etc.

Grație încurajării sistematice a Statului, prin creearea de industrii model, care apoi după ce-și îndeplineau rolul educativ erau cedate particularilor; prin acordarea de subvențiuni; grație instituțiunilor de credit care procurau industriilor cre-

dit eftin, industria în Japonia a făcut progrese uimitoare. Astfel, de unde în 1867, aproape nu există industrii mecanice în Japonia, în 1885, după 18 ani deci, existau 496 stabilimente industriale cu un capital de 8.000.000 yeni. Iar în 1895 întreprinderile industriale aveau un capital de 59.000.000 y. In fine în anul 1900 capitalul industriilor s'a urcat la 158.000.000 y., adică cu un spor de 17% în timp de 5 ani. Insă adevărata desvoltare a industriei s'a realizat după războiul din 1904 contra Chinei. Dovadă că la 1911 capitalul angajat în industrii atingea cifra de 629.000.000 yeni. Războiul general din 1914, a dat un impuls formidabil industriei japoneze, această industrie rămânând stăpână absolută pe piața Extremului Orient, a Australiei, a Africei de sud, a Indiei și chiar a Statelor din Sudul Americei.

In 1917, capitalul învestit în industria japoneză se ridica la suma respectabilă de 1 miliard 560.000.000 y., adică, după cursul de azi, 53 de miliarde de lei românești. O altă dovadă de desvoltarea industrială luată de Japonia este că consumul intern al cărbunilor s'a ridicat în 1917 la 180.000.000 t anual.

Din cele ce am constatat personal, vizitând numeroase fabrici, mi-am format convingerea că Japonia are un mare viitor industrial. Faptul se explică ușor. Pe de o parte suprafața cultivabilă a Japoniei este foarte redusă, iar populațiunea se înmulțește extrem de repede. Pe de altă parte, Japonia ocupă o poziție geografică admirabilă, fiind la întretăierea drumurilor maritime dintre America, Europa și Asia. Mai mult decât atât, Japonia își poate procură forța motrice necesară industriilor foarte eftin, căderile de apă și cărbunii abundând în Japonia. De asemenea materiile prime necesare industriilor și le pot procură cu ușurință, din țările vecine, în special din China, având o marină comercială însemnată. Dealtfel la desvoltarea industrială a Japoniei a contribuit și va contribuî în foarte largă măsură elementul «om», poporul

japonez fiind extrem de muncitor, iar costul vieţei (Standard of life) fiind foarte redus, din cauza nevoilor restrânse ce au. Ca să nu ajungă la Malthusianism, Japonia trebue să devie un Stat industrial.

Dacă analizăm în detaliu desvoltarea industrială a Japoniei, constatăm că în 1917 existau 19.299 de fabrici, având 1.000.000 lucrători; dintre care 458.000 bărbaţi şi 636.000 femei. Forţa motrice a stabilimentelor industriale este produsă de motoare cu aburi, cu gaz, petrol şi mai ales căderi de apă (turbine). Căderile de apă procură industriei japoneze 374.847 HP (cai putere), iar motoarele electrice 293.386 HP.

Salariile în industria japoneză sunt foarte reduse, variind între 0,30 seni pe zi, până la 0,50 seni pe zi. (Un sen este a o suta parte dintr'un yen.) Fiecare lucrător munceşte în mediu 300 zile pe an, orele de muncă ale unei zile variind între 10 şi 12 ore pe zi. Sunt unele industrii,—şi nu dintre cele mai uşoare—în care lucrătorii muncesc 359 zile într'un an, cum sunt fabricele de electricitate.

In congresul muncei ţinut anul trecut la Washington delegatul Japoniei s'a opus la reducerea zilei de lucru, pe motiv că industria japoneză este născândă şi n'ar puteà altfel rezistà concurenţei statelor vechi industriale.

Cea mai importantă industrie din Japonia este a textilelor. In adevăr, există în Japonia 9.392 fabrici textile. Pentru ţesutul bumbacului s'au montat 240 de fabrici, dintre care cea mai importantă Kanega Fondji este prevăzută cu 45.000, de fusuri şi 3.000 lucrători. Capitalul învestit în această industrie se urcă la 94.000.000 yeni. Fabricile produc 55 milioane kg fire, în valoare de 160.000 000 y. Bumbacul brut se importă din India (205 mil. y.) Statele-Unite (84 mil. y.) China (30 mil. y.) şi Egipt (10 mil. y.) în 1917.

Ţesăturile de bumbac, de mătase, de cânepă şi de lână, fabricate în Japonia reprezintă o valoare de 564.000.000 y.

Fabricele dau dividende de 80%. Produsele se plasează chiar în India, China.

Hârtie excelentă se fabrică în Japonia, reprezentând o valoare de 44.000.000 y.

Fabricile de *chibrituri* produc o valoare de 28.000.000 y.

Fabricile de *porţelan* şi de produse de teracotă, sunt numeroase şi produsele lor ating suma de 25.000.000 y.

Covoarele ce se fabrică în Japonia, în special din paie de orez, reprezintă o valoare de 10.000.000 y.

Obiectele *lacate*, o specialitate pur japoneză, au o valoare de 14.000.000 y. anual.

Fabricaţiunile *chimice*, desvoltate în ultimii ani, reprezintă o valoare de 12.000.000 y ca acid sulfuric, cloruri de potasiu, acid nitric, carbonatul de calce, cloratul de potasiu, fosforul, culorile.

Zahărul produs în Formoza valorează 30.000.000 y.

Plantaţii de cauciuc se găsesc în peninsula Malacca. Fabricaţiunile de jucării valorează 20 mil. y.

Intreprinderile electrice, au căpătat o desvoltare extrem de mare, datorită întrebuinţării forţei idroelectrice, torentele fiind captate în Japonia cu cea mai mare îngrijire, formând căderi de apă, care după ce pun în mişcare turbine sunt răspândite pe câmpii. Lordul Charles Beresford în 1889 spunea: «nu cunosc ţară din lume unde electricitatea să fie întrebuinţată ca forţă motrice mai judicios şi mai intens ca în Japonia». Eu însu-mi m'am minunat de aplicarea ce electricitatea capătă în Japonia. Fiecare sat este iluminat cu electricitate. La Kyoto am văzut o uzină electrică — întreprindere muncipală — care este alimentată de o cădere de apă de 120 picioare. Această uzină furnizează energia electrică a oraşului care are 500.000 locuitori, pentru tramwaiele care leagă Kyoto cu satele înconjurătoare, pentrù uzina de apă a oraşului şi pentru mai mult de 60 de industrii locale. De-

asemenea serveşte la tracţiunea căii ferate înclinate, care face să treacă vapoarele direct din apa Kyoto în lacul Biwa, economisind astfel mărfurilor o dublă transbordare.

Numărul uzinelor electrice în Japonia erà, în 1917, de 1391 cu o capacitate de 919.653 kilowaţi. Capitalul învestit în aceste întreprinderi atinge suma de 488.000.000 y. Puterea ce furnizează aceste întreprinderi reprezintă pentru luminat 200.000 HP, iar pentru motoare 236.470 HP. Forţa electrică este foarte eftină în Japonia, de aceea se utilizează de toată lumea şi de către micii industriaşi la domiciliu.

Centrele cele mai importante industriale sunt *Osaka* (cu o populaţiune de 1.500.000 loc.), *Tokyo* având o populaţiune de 2.500.000 locuitori şi Kyoto (având o populaţiune de 500.000 locuitori). Există 6.930 şcoli industriale elementare.

Comerţul. — Ca popor insular şi harnic, erà fatal ca poporul japonez să devie un popor de comercianţi. Introducerea civilizaţiunii occidentale la mijlocul secolului trecut pe de altă parte, desvoltând noui necesităţi poporului japonez, aceste necesităţi trebuiau să fie satisfăcute printr'un comerţ intern intens. Putem afirmà fără să exagerăm că fiecare japonez este un comerciant, schimbul de produse făcându-se în Japonia într'o largă măsură şi în mod permanent.

Japonezii, din punct de vedere al comerţului, au întrecut chiar pe Evrei, după părerea tutulor călătorilor ce au vizitat Extremul Orient. La poporul japonez există obiceiuri sănătoase; astfel la anul nou toţi comercianţii trebue să-şi plătească datoriile. De aceea în ajunul anului nou toate mărfurile se vând extrem de eftine. Dovada desvoltării intense a comerţului intern japonez o avem în faptul că există peste 8.000 de societăţi comerciale cu un capital de peste un miliard yeni. Societăţi puternice ca Mitsubishi Goshi, Kaisha cu un capital de 200 mil. y, se ocupă de mine, construcţii navale, docuri, fabrici de hârtie, rafinărie de uleiuri, import

și export etc. Centrele cele mai importante comerciale sunt: Tokyo, Osska, Yokohama, Kyoto, Kobe, Nagoya, Fukuoka. In Japonia există 235 școli elementare comerciale și 95 de școli comerciale superioare. In centrele comerciale mai sus menționate, funcționează agenții comerciale pentru informațiuni, burse de schimb, în special pentru orez, mătase, bumbac. Există 48 astfel de burse. Transacțiunile din 1917 s'au urcat la 205 milioane hectolitri orez, iar pentru celelalte produse sau valori mobiliare, statistica ne arată că s'au făcut transacțiuni de 12 milioane yeni; pentru renta Statului un miliard y. acțiuni; 4 și 1/2 milioane y., pentru mătase și 128 milioane yeni fire de bumbac.

Există asociațiuni comerciale cu un capital de 30 milioane yeni. Mai există în Japonia 60 de camere de comerț, care însă nu sunt ficțiuni, ci realități, întrucât ajută la promovarea comerțului în mod practic și intens. Aceste camere se compun din membri aleși de fiecare societate comercială, la care se adaugă membri specialiști ce au cunoștințe speciale sau au avut o carieră strălucită comercială.

Comerțul extern. — Până la 1854, când comandorul american Perry, a forțat pe Japonezi să deschidă porturile comerțului exterior și să iasă din izolarea sa, comerțul internațional erà nul. Curând însă după acea dată memorabilă în istoria Japoniei, guvernul japonez și-a dat seama că numai prin comerțul exterior poporul va puteà ajunge la o situațiune financiară prosperă, fără de care nu erà cu putință pregătirea militară.

Azi comerțul exterior japonez este foarte activ. Repartizat pe cap de locuitor, revine la 28,35 yeni la export și 18,32 yeni pentru import. In vederea relațiunilor comerciale externe, Japonezii au creat 80 de consulate în străinătate, care se ocupă în mod activ de promovarea comerțului, furnizând comercianților toate informațiunile practice necesare. Au

trimes şi trimet mereu în străinătate misiuni comerciale, formate din oamenii cei mai competenţi, cum de ex. au trimes în Statele-Unite, în 1917, pe baronul Megatta, care a reuşit să determine pe Americani să procure Japoniei fierul de care aveà absolută trebuinţă şi care, din cauza războiului, nu erà lăsat liber la export.

Pentru consolidarea comerţului exterior japonezii au încheiat, la 1858, un tratat cu 5 puteri europene, deschizând comerţului internaţional 5 porturi. Astăzi sunt deschise comerţului internaţional 37 de porturi, cele mai de seamă fiind: Yokohama, Kobe şi Nagasaki. Graţie tuturor acestor măsuri, progresele comerţului exterior sunt gigantice, putem spune. De unde la 1868 comerţul exterior se ridicà la 26 milioane yeni anual, în 1912 a atins un miliard yeni, adică de 44 de ori mai mult, iar în 1917 numai exportul singur s'a ridicat la aproape 2 miliarde yeni, exact 1.946.000.000 yeni.

Pentru a transformà Japonia într'un mare antrepozit şi a încurajà transitul, guvernul a construit numeroase antrepozite. Exemplul guvernului a fost urmat de particulari, care au constituit 303 societăţi cu acest scop. In 1919 valoarea mărfurilor antrepozitate atingeà cifra colosală de 1.091 milioane yeni.

La 1897 Japonia adoptând etalonul de aur, această măsură financiară 'a dat un nou impuls comerţului exterior, uşurând schimbul cu toate statele europene şi cu Statele-Unite ale Americei, care aveau de mult introdus etalonul de aur.

Războiul general din 1914—1919 a stimulat o activitate comercială extraordinară în comerţul exterior japonez, prin faptul că Japonezii au rămas stăpâni absoluţi pe imensa piaţă a Chinei (peste 400.000.000 locuitori), pe piaţa Australiei, a insulelor Filipine, a Americei de Sud, a Indochinei şi chiar a Indiei, unde Englezii nu puteau, din cauza războiului

submarin, să trimeată obiectele manufacturate de care această colonie aveà nevoe. Intr'un cuvânt, datorită războiului, Japonia a rămas stăpână pe o piaţă de aproape un miliard de oameni.

Dintre produsele ce Japonia exportă mai mult, notăm: mătasea şi ţesăturile de mătase al căror export a atins cifra de 450 milioane yeni în 1917; şi s'au urcat la 620 mil. y. în 1919 ţesăturile de bumbac se exportează pentru 248 milioane yeni; metalele şi cărbunii exportaţi au valorat 172 milioane yeni în 1917; maşinile 117 milioane yeni.

Cât priveşte importul, cifra cea mai însemnată o reprezintă bumbacul brut, care se importă pentru 335 milioane, fierul 209 milioane, maşinării pentru 47 milioane, lână pentru 59.500.000 lei.

După continent comerţul exterior se descompune astfel

	Export		Import	
Asia	704	mil. yeni	475	mil. yeni
America de Nord	496	» »	362	» »
Europa	335	» »	82	» »
Australia	27	» »	39	» »
Africa	20	» »	39	» »
America de Sud .	7½	» »	14	» »

Vasele de comerţ intrate în porturile japoneze au totalizat 19.500.000 t în 1917, dintre care 14.500.000 t sub pavilion japonez, de unde în 1904 acest pavilion reprezentà numai 1.700.000 tone.

Valoarea mărfurilor încărcate sub pavilionul străin atingeau cifra de 289.000.000 în 1917, pe când valoarea mărfurilor navigând sub pavilionul japonez reprezentà 1.207.000.000 yeni. Trebue observat că în general Japonia importă materii brute şi exportează obiecte manufacturate, ceea ce dovedeşte că a devenit o naţiune industrială de prim ordin. Balanţa comercială în 1917 a dat un excedent de export de 567 milioane yeni.

Industrializarea Japoniei a avut ca corolar, o mişcare muncitorească destul de accentuată în ultimul timp. Dovadă

grevele, care de la 50 în 1914 s'au urcat la 417 în 1918 la care au participat 66.457 lucrători. Cauzele acestor greve au fost scumpetea orezului.

Băncile şi piaţa monetară. — Sistemul bancar existent în Japonia a fost imitat exact după cel din Occident, însă a fost perfecţionat şi adaptat mediului economic japonez. Primele Bănci ce s'au înfiinţat în Japonia au fost Băncile Naţionale, create pe baza legii din 1872 şi având dreptul să emită hârtie garantată prin renta statului.

Insă faţă de rezultatele slabe obţinute, biletele fiind de fapt inconvertibile, s'a retras prin legea din 1883 privilegiul acestor bănci, care au continuat să facă numai operaţiuni obişnuite de bancă. S'a creat atunci *Banca Japoniei* (Nippon Ginko), care aveă dreptul să emită hârtie monedă, garantată de stocul metalic (aur, argint). Capitalul iniţial al acestei bănci s'a stabilit la 10.000.000 yeni.

In 1897, s'a adoptat etalonul de aur care a dat elasticitate pieţii financiare, punând-o în legătură cu ţările Occidentului. Peste rezerva metalică, Banca Japoniei poate emite bancnote, însă numai cu condiţiunea ca emisiunea să nu treacă peste 120.000.000 yeni, şi ca bancnotele emise să fie garantate prin bonuri de tezaur sau rentă de a statului. Cu autorizaţia Ministerului de Finanţe, banca poate depăşi şi această limită, însă plătind o taxă de cel puţin 5% pe an.

In 1917 capitalul vărsat al acestei bănci eră de 37 mil. yeni, iar fondul de rezervă de 32 mil. yeni. Depozitele ei erau în valoare de 593 mil. Sconturi s'au făcut în valoare de 715 mil., iar împrumuturi în valoare de 1.148 mil. yeni. Profitul net a fost în 1917 de 6 mil. iar dividendul de 12%.

Alte bănci mai importante sunt: *Yokohama Specie Bank*, fondată în 1880, cu un capital de 3 mil. yeni, pentru susţinerea comerţului extern. Statul a subscris o treime din capital. Această bancă a făcut progrese admirabile,

atingând foarte bine scopul pentru care a fost creată. Astăzi ea este o instituțiune modernă similară cu cele din Europa sau Statele Unite; are 22 de sucursale, dintre care 18 în străinătate (în Europa la Lyon, în Statele Unite la New York și San Francisco).

In 1917, capitalul Băncii *Jokohama Specie Bank*, erà de 48 mil. yeni, dintre care 42 mil. erau deplin vărsați, iar fondul de rezervă se ridică la 24 mil. Profitul net realizat de această bancă în anul 1917 a fost de 6.880.000 yeni. Depozitele în bancă erau în valoare de 520 mil. yeni.

Banca Ipotecară, creată în 1897 printr'o lege specială, pentru acordarea de împrumuturi pe ipotecă, proprietarilor funciari, pe termen lung, favorizând astfel agricultura. Astăzi capitalul vărsat al acestei bănci este de 25 mil. yeni. Banca poate emite scrisuri amortizabile până la de zece ori capitalul vărsat.

Banca Industrială a Japoniei, are un capital vărsat de 20 mil. yeni. A fost creată prin legea din 1900 pentru protejarea industriei. Acordă fabricanților împrumuturi pe ipotecă asupra fabricilor, avansuri pe titluri, pe materiale în curs de fabricație. Imprumuturile acordate de această bancă nu pot depăși termenul de 5 ani.

Afară de aceste bănci mai există în Japonia *Băncile Industriale și Agricole*. Aceste bănci sunt bănci locale, de fiecare prefectură câte una, în legătură cu Banca Ipotecară. Toate aceste bănci au un capital vărsat de 50 mil. yeni în total, și un fond de rezervă de 25 mil.

Prin legea din 1899 s'a creat banca *Hokkaido Colonial Bank*, pentru procurarea de capitaluri necesare exploatării și colonizării insulei Hokkaido și insulei Karafuto. Această bancă are un capital vărsat de 6.250.000 yeni.

Banca Taiwanului, a fost creată prin legea din 1897 pentru ajutorarea comerțului, agriculturii și industriei din in-

sula Formosa. Capitalul vărsat al cestei bănci este de 22.500.000 yeni. Ea poate emite bancnote în aceleaşi condiţiuni ca Banca Japoniei.

Banca Chosen, a fost fondată în Octombrie 1900 cu un capital vărsat de 20 mil., pentru Korea. Această bancă poate emite hârtie monedă.

Una din caracteristicile organizării băncilor japoneze o reprezintă băncile de Depuneri şi Economii, create pentru încurajarea economiilor în massele populare, acordând pentru depozitele mici, dobândă compusă. Poporul japonez fiind extrem de econom, aceste bănci au luat o desvoltare foarte mare.

Ele sunt societăţi pe acţiuni. Directorii au o răspundere care durează chiar 2 ani după retragerea lor din bancă.

Aceste bănci trebue să aibă un sfert din sumele ce primesc în depozit, acoperit cu rentă de a statului, depozitată la Ministerul de Finanţe. Dacă însă depăşesc acest minim de un sfert, şi ajung să aibă depozitate bonuri pentru jumătate din sumele ce au primit în depozit, în acest caz au dreptul să sconteze chiar polițe.

In anul 1917 aceste bănci aveau depozite de 2 şi 1/2 miliarde yeni, sumă ce reprezintă 80 miliarde lei.

Băncile obişnuite, sunt supuse sub controlul Ministerului de Finanţe. Statistica oficială a acestor bănci pe anul 1917 arată: Capital vărsat 393 mil. yeni, fond de rezervă 138 mil. yeni, depozite 2.673 mil. yeni, împrumuturi şi scont 2.462 mil. yeni.

Chiar înainte de 1868 toate băncile japoneze îşi compenau conturile prin Clearing-Houses, care se află în centrele mai mari comerciale (azi în număr de 11). Ca mijloc de plată este foarte mult întrebuinţat cekul, ceeace ajută foarte mult operaţiunea de compensare. In 1917 s'au compensat 16 milioane de trate, reprezentând o valoare de 31.789.000.000 yeni.

Dobânda ce se plăteşte în Japonia este următoarea: pentru împrumutri 8, 5%, scont 7, 9%, depuneri la economie 4, 7%, depozite fixe 5 %, depozite curente 2, 7%. Pentru a ne da seama de splendida situaţiune financiară a Japoniei, vom indică cursul schimbului cu străinătatea la 1917 şi la 1921.

Anul 1917, London 2,01 shilingi = 1 yen; Paris 2,95 frcs. = 1 yen; New York 50,67 dolari = 100 yeni.

Anul 1921: London 3 shil. = 1 yen; Paris 7,87 fr. = 1 yen; New York 51 3/8 dol. = 100 yeni.

Aurul intrat în Japonia sub formă de bare şi monede a atins în 1917 suma colosală de 392.224.000 yeni, dintre care cea mai mare parte a intrat din Statele-Unite, anume 221.000.000 yeni.

Japonia are o disponibilitate în aur de 1.075 mil. yeni, în 1917, 1.600 mil. în 1918 şi 2.067 mil. la sfârşitul anului 1919, socotind şi creditul făcut aliaţilor în timpul războiului.

Situaţiunea monetară. — Din punct de vedere monetar, Japonia este o ţară în care aurul serveşte ca bază metalică a circulaţiunii fiduciare.

In 1917, Banca Japoniei (Nippon Ginko) aveà în circulaţiune 831.375.000 yeni, ceeace este foarte puţin faţă de inflaţiunea monetară din celelalte ţări. Rezerva metalică a Băncii Japoniei se ridică la 649.618.000 yeni aur şi 181.753.000 yeni în rentă de a statului şi trate considerate aur. Cu alte cuvinte, metalul preţios reprezintă 78,14%, iar garanţiile de altă natură 21,86%. Din aceste cifre se poate constată că hârtia monedă din Japonia este actualmente cea mai garantată din omenirea întreagă.

Ca substitut al monedei se întrebuinţează într'o foarte largă măsură *cekul*, mai mult poate decât în Anglia. Cekul este întrebuinţat ca instrument de plată, ceeace ajută foarte mult comerţul şi piaţa monetară.

Finanţele Statului. — Când s'a restaurat puterea imperială în 1868, sistemul fiscal al Shogunilor erà rudimentar şi finanţele statului, din această cauză, într'o stare complectă de dezordine. De abeà în 1871 s'a putut unificà admistraţiunea şi ca atare finanţele statului. Greutăţile erau foarte mari pentru a instituì un regim financiar solid, fiindcà trebuiau plătite pensiunile seniorilor feudali şi a nobililor. Aceste pensiuni au fost răscumpărate prin obligaţiuni de ale statului, ceeace a agravat dela început situaţiunea bugetară. Cheltuelile necesitate de pregătirea militară şi de organizarea modernă a Statului creşteau, iar ţara erà relativ săracă.

Pentru a echilibrà bugetul guvernul japonez din acea epocă a sporit taxele pe pământ, pe băuturile spirtoase, contractând în acelaş timp şi împrumuturi în străinătate. In 1896 taxa pe afaceri, se înfiinţează de asemenea monopolul pe tutun, taxele de înregistrare, etc. In 1899 a fost creiat impozitul pe venit şi pe soja. După războiul din 1903—905 cu Rusia s'au pus extraordinare taxe speciale; s'a introdus monopolul pe sare şi camfor, aşà că în 1907 veniturile şi cheltuelile statului atingeau suma de 1.716 milioane yeni.

Creşterea veniturilor s'a datorit desvoltării industriei şi comerţului.

Bugetul Statului. — Bugetul Japoniei are două părţi, atât la venituri, cât şi la cheltueli, şi anume: ordinare şi extraordinare.

Astfel în 1918/19 totalul veniturilor s'a ridicat la 823 mil. yeni adică cu 1/2 mai mult decât în 1915/16 împărţite astfel:

ordinare:	642 ½ mil.	Cheltueli: ordinare .	480 mil.
extraordinare: . .	180 ½ mil.	extraordinare .	343 »
Total .	823 mil.	Total . .	823 mil.

Totalul bugetului este de 1.646 mil. (faţă de 33 mil. în 1868), care este foarte redusă faţă de bugetul altor state.

La veniturile extraordinare se trec: sumele intrate din

vânzarea unor proprietăţi ale statului, din împrumuturi, din excedentul din anul precedent 163 mil.; taxe pe profiturile de război 18 mil. etc.

Cheltuelile extraordinare sunt: Intreţinerea armatei şi marinei (126 mil. yeni), finanţele 127 mil.; agricultura şi comerţul 28 mil.; comunicaţiunile 25 mil. yeni.

Impozitele mai însemnate existente în Japonia sunt:

1. impozitul funciar, care este foarte bine stabilit, în Japonia existând cadastru.

Valoarea venală se evaluează socotindu-se de zece ori renta anuală a pământului. Acest impozit produce 70 mil. yeni pe an.

2. Impozitul pe venit, care se plăteşte după cota următoare: asociaţiunile de persoane 4,5 — 17,5%; societăţile 7,5%: rentele 2%; acţiunile 3%; iar restul veniturilor 3 — 30%. Impozitul este foarte productiv, căci aduce 66 mil. yeni pe an.

3. Impozitul pe afaceri se calculează după natura comerţului, după cifra afacerilor totale, după capital, vânzări. valoarea imobilelor, a maşinilor — dacă e vorba de o industrie — după numărul funcţionarilor, lucrătorilor, construcţiunilor, etc. Produce 26 mil. yeni anual.

4. Taxa pe succesiuni, variază dela 0,5 — 4% pentru imobile; 1% — 6,5% pentru mobile şi după gradul de rudenie şi valoarea succesiunii. Astfel, pentru succesiunile mai mari de 200.000 yeni se adaugă 0,55% pentru fiecare 100.000 yeni. Cum averile nu sunt concentrate în Japonia. această taxă produce puţin, 3.600.000 yeni pe an.

5. Taxa pe băuturi spirtoase, cade mai ales pe Sake, o băutură care provine din distilarea orezului. Taxa se plăteşte pe grad şi produce 94,5 mil. yeni pe an.

6. Taxa pe sosul fabricat din soya, produce 5,283,000 yeni pe an.

7. Accizul pe zahăr, introdus în 1901, produce 26,5 milioane.

8. Taxa pe operațiunile de bancă 7 mil. jum. y. anual.

9. Poștele și telegraful produc statului un venit de 87 mil. yeni pe an.

10. Pădurile produc 12,½ milioane, y. pe an.

11. Vama produce 35 mil. y. pe an.

12. Taxa pe călători 5 mil. y. pe an.

13. Taxa pe fabricatele textile 18 mil. y. pe an.

14. Impozitul pe profiturile de război a fost creat în 1918 luându-se ca bază de plecare profitul din luna Iulie 1914. Produce 32 mil. yeni.

Statul își mai procură venituri din monopoluri si anume: din monopolul tutunului 66 mil. anual; din al sării 4.600.000 yeni, iar din acel al camforului 938.000 pe an.

Cheltuelile. Cele mai principale cheltueli ale Statului japonez sunt următoarele: armata 167 mil., marina 113 mil., finanțele 193 mil., comunicațiile 80 mil., pensiunile și anuitățile 38 mil., instrucțiunea publică 20 mil., anuitățile datoriei publice și amortismentul 139 mil. yeni.

Datoria publică. La 31 Martie 1918, statul japonez datorà: 2.498.000.000 yeni, dintre care: 1.160.000.000 în împrumuturi interne și 1.338.000.000 în împrumuturi externe, ceeace revine pe cap de locuitor la 32 yeni. Datoria ce o suportă cetățenii japonezi este deci foarte ușoară, dacă o comparăm cu datoria cetățenilor din statele europene. Statul japonez a răscumpărat peste 300 mil. yeni din datoriile externe, dela 1915 până la 1918.

Intrebuințarea acestor împrumuturi a fost cât se poate de judicioasă și productivă. Astfel pentru construcția căilor ferate s'au cheltuit 775.000.000 yeni, pentru răscumpărarea pensiunilor seniorilor feudali 96,½ mil. Pentru porturi, drenage, drumuri, s'au cheltuit 45 mil. yeni. Pentru fabricile

de oţel ale statului, linii telefonice, telegrafice 81 milioane. In fine cifra cea mai mare, anume 1.270.000.000 yeni, s'a cheltuit cu războaiele. De asemenea din împrumuturile statului s'au mai cheltuit: pentru retragerea hârtiei monedă 10½ mil.; pentru monopoluri 13 mil.; pentru exploatarea noilor teritorii cucerite 106 mil. yeni.

Situaţiunea şi rolul Japoniei în Extremul Orient.

După ce am descris Japonia din punctul de vedere geografic, economic şi financiar, vom căutà, în cele ce urmează, să analizăm poziţiunea ce Japonia ocupă în Extremul Orient, raporturile ce are cu statele vecine şi rolul ce este chemată să joace în politica mondială.

Dacă analizăm poziţiunea geografică a Japoniei în Extremul Orient, constatăm că acest Imperiu are o situaţiune privilegiată, prin faptul că se găseşte la încrucişarea drumurilor ce duc din America spre Asia şi din Europa spre Asia. Pe de altă parte prin cultura sa, prin armata şi flota ce posedă, prin oamenii de stat, buni patrioţi şi abili diplomaţi, situaţiunea politică a Japoniei este admirabilă.

Japonia apare în politica mondială ca şampionul Asiei, care şi-a asumat rolul de a redeştepta popoarele asiatice şi de a le redà independenţa, faţă de popoarele de rassă albă. Oamenii cei mai de seamă din Japonia, propovăduesc, prin viu grai şi prin scris, prin o propagandă intensă, în China mai ales «unitatea asiatică». Astfel, un mare scriitor japonez Okakura, deduce această unitate dintr'un proverb popular care circulă în China, anume că Asia reprezintă un evantail, al cărui hârtie este reprezintată prin China, spiţele prin India, iar mânerul prin Japonia. Un alt om politic de seamă din Japonia, Marchizul Okuma într'un discurs a comparat China şi Japonia «ca două aripi ale pasărei asiatice». Toţi oamenii

politici şi chiar poporul are credinţa fermă că Japonia şi China sunt destinate să coopereze în lume.

Dar pentru a ne da seama în mod amănunţit de rolul Japoniei în Extremul Orient, trebue să cercetăm raporturile dintre Japonia şi China de o parte, dintre Japonia şi Statele Unite de altă parte.

Situaţia Japoniei faţă de China. — Dacă privim o hartă a continentului asiatic, vedem că Japonia de astăzi încercuieşte China de la nord la sud. Insulele ce alcătuiesc Archipelagul japonez sunt ca un brâu care barează intrarea pe mare în China. Astfel, Japonia începe la N cu insulele Sagalieni 50^0 lat N, adică în dreptul Siberiei, mai sus de Vladiwostok, şi se întinde până la 22^0 lat S. adică până în dreptul Hong-Kongului (insula Taiwan şi insulele Pescadores).

Toate insulele ce alcătuesc Japonia nu sunt prea îndepărtate de continentul asiatic, aşa că ori când japonezii, printr'un baraj de mine pot închide drumul oceanului spre China.

Tendinţa de dominaţiune asupra Chinei este foarte explicabilă, din punctul de vedere egoistic japonez. Mai întâi similitudinea rasselor face pe japonezi să se considere ca patronii naturali ai chinejilor şi ai tuturor popoarelor care sunt de rasă galbenă. In al doilea rând, japonezii au nevoie absolută de China, pe de o parte, ca un rezervoriu din care să se alimenteze cu materii prime, în special fier şi bumbac de care duc lipsă — pe de altă parte, ca debuşeu al produselor lor industriale. Piaţa Chinei este cea mai importantă din omenire, fiind dat că poporul chinez numără peste 400 mil. suflete. Statisticele comerţului exterior ne dovedesc cu prisosinţă acest fapt. In adevăr, în 1917, s'au importat din China materii prime în valoare de 133 mil. yeni şi s'au exportat din Japonia în China materii manufacturate în valoare de 318.500.000 yeni, adică cu 116.377.000, mai mult de cât în 1916, ceea ce reprezintă o creştere foarte însemnată. Pe de altă parte,

japonezii au producţiune deficitară de orez, produsul insulelor japoneze, ne ajungând de cât pentru hrana populaţiunii timp de 8 luni de zile. Pentru patru luni de zile sunt obligaţi să importe orez. Or, piaţa mondială cea mai însemnată în producţiunea orezului, este China care se găseşte chiar în imediata vecinătate a Japoniei. In principiu însă exportul orezului din China este interzis, aşa în cât japonezii sunt nevoiţi să caute să obţie concesiuni teritoriale în China, pentru a-şi puteà satisface nevoile alimentare.

Aceiaşi problemă se pune cu fierul. Zăcămintele de fier în Japonia sunt relativ sărace. Japonezii depind în cea mai mare parte în industriile lor metalurgice de fierul ce îl importă din străinătate. In China sunt zăcăminte foarte bogate în fier, mai ales valea Yantze-Kiangului, însă chinezii nu sunt în măsură, din cauza lipsei de capitaluri şi a competinţei, să facă exploatări miniere intense.

Astfel se explică perseverenţa cu care japonezii urmăresc dominaţiunea, dacă nu chiar anexiunea Chinei. Pentru înfăptuirea acestui scop au provocat în 1894 războiu contra Chinei şi au reuşit să obţină prin tratatul dela Simonoseki din 1895, insulele Formoza şi Pescadores, ce au o suprafaţă de 36.000 km^2 şi prin aceasta au complectat încercuirea Chinei în spre Sud.

Războiul din 1904 contra Rusiei a fost provocat cu acelaş scop, spre a înlătură în China competiţiunea Rusiei. Războiul, după cum ştim, s'a terminat prin tratatul dela Portsmouth, prin care Japonia a căpătat peninsula Coreea, porţiune din continentul asiatic, cu o suprafaţă aproape egală cu a României (vechiul regat) şi prin această anexiune japonezii au pus piciorul chiar pe teritoriul asiatic, în imediata vecinătate a Pekingului. Deasemenea, prin tratatul dela Portsmouth au mai dobândit şi sudul insulei Saghalien, complectând încercuirea Chinei la Nord. Acum în urmă, prin tratatul

de pace dela Versailles, japonezii au dobândit peninsula Shantoung (cu o suprafaţă egală cu a Francei) cu portul Tsingtao, apropiindu-se astfel de Peking şi în partea sudică.

Din cauza tendinţelor de dominaţiune ale japonezilor, raporturile între japonezi şi chinezi sunt foarte înăsprite. Aproape zilnic se întâmplă riscuri sângeroase între japonezi şi chinezi, cum de exemplu citäm în 1918 Mai, când studenţii chinezi s'au luat la bătae cu studenţii japonezi în Tokyo, din cauza aranjamentului militar ce guvernul din Peking a încheiat cu Japonia. Studenţii chinezi au fost arestaţi, vre-o 40 la număr, iar ceilalţi în semn de protestare au părăsit Japonia cu primul tren, prezentându-se în audienţă Preşedintelui Republicei chineze la Peking şi cerând denunţarea aranjamentului, prin care Japonia puneă stăpânire pe armatele şi arsenalele chineze şti. Foarte adesea consulatele japoneze din China sunt devastate de către populaţiunea indigenă.

Oamenii politici japonezi caută însă, ca aceste incidente să treacă neobservate, urmărindu-şi totuşi ţinta de a stăpâni China. Astfel, faţă de devastarea consulatului japonez din Shasi din 1898, Primul Ministru Okuma declară: «Incidentul acesta dovedeşte numai că trebue să plângem pe chinezi. Japonezii sunt pionerii civilizaţiunii în Extremul Orient şi trebue să dea ca atare exemplul moderaţiunii. Mişcarea a avut un caracter de xenofobie şi se aseamănă cu mişcarea din Japonia de acum câţiva ani».

Mijloacele de infiltraţiune şi de acaparare a Chinei, pe care le întrebuinţează japonezii, sunt numeroase. Mai întâi ei aplică principiul «divide et impera», agitând prin agenţii lor provinciile din China de Sud contra provinciilor din China de Nord. Dovadă, în 1917, japonezii au dat arme şi bani guvernului din Peking, prezidat de Tuan-Chi-Jiu, un devotat al Japoniei, pentru a răpune pe adversari din Sud. In al doilea rând guvernul japonez acordă împrumuturi

guvernului din Peking în schimbul concesiunilor economice şi militare ce aceştia le consimt.

De asemenea japonezii instalează fabrici în China în care lucrătorii sunt toţi soldaţi ce sunt înarmaţi pe ascuns. In acest mod au pus stăpânire pe toate minele şi uzinele de pe valea fluviului Galben şi din Shanghai, pe pădurile din Kirin, etc.

Mai mult de cât atât, crează diferite societăţi şi asociaţiuni pentru a strânge relaţiunile între aceste două popoare, cum este, de exemplu, societatea Toho-kyo-kai, pentru cunoaşterea nevoilor şi studiarea resurselor din China. Acordă avantagii speciale negustorilor chinezi ce cumpără mărfuri din Japonia şi instalează, în toate oraşele mai însemnate ale Chinei muzee comerciale. Se amestecă în alegerea preşedinţilor republicei, susţinând candidaturile acelor Preşedinţi, care sunt devotaţi Japoniei. In 1918 sub pretextul de a apără linia Mukden-Harbin de invaziunea bolşevicilor, japonezii au pus stăpânire pe această importantă linie care duce la Peking.

Pentru a justifică politica lor, oamenii de stat şi scriitorii japonezi au parafrazat doctrina lui Monroe aplicând-o la Asia, adică susţinând că «Asia trebue să aparţină Asiaticilor». Insă în fapt dau o aplicare foarte specioasă acestui principiu. De ex. în 1896, un an după terminarea războiului cu China, Contele Okuma, Ministrul de Externe, declară: «singura cale pentru China de a-şi asigură independenţa este să adopte o politică progresistă şi pentru aceasta are nevoe de ajutorul Japoniei, care să o îndrumeze pe calea progresului. Nu numai din motive de afinităţi istorice, al vecinătăţii şi al originei comune, dar şi pentru că Japonia a făcut deja şcoală, aşă că experienţa ei poate servì Chinei, iar Japonia are la îndemână mijloacele necesare pentru a asigură propăşirea Chinei».

Un alt om politic de seamă al Japoniei Vicontele Ito,

în ședința Camerei din 24 Ianuarie 1918, spunea: «politica față de China formează chestiunea vitală pentru apărarea Japoniei însăși. Trebue să hotărîm politica noastră față de China, înainte de terminarea războiului european», iar Ministerul de Finanțe Skoda, în Mai 1918, declară: «investirea capitalurilor în China va întări situațiunea politică. Crearea băncii Chartered Exchange Bank of China, mărirea capitalului Societății East China Industrial Comp., au urmărit acest scop, care trebue neîncetat avut în vedere». Cel mai mare armator din Kob d-l Gingiro Katsuta, a declarat în 1918 într'un interview că: «Toți banii strânși în comerțul cu vapoarele îi va învesti în comerțul cu China, căci China va fi cel mai bun client al Japoniei», donând ca să ilustreze spusele sale 100.000 yeni pentru crearea unei școli de misionari japonezi în China. Profesorul universitar Masaokambe, într'o revistă publicată de Facultatea de drept a Universității din Kyoto, numărul din Iunie 1918, discută problema: «dacă China trebue să fie pusă direct sub suveranitatea Japoniei sau să se facă din ambele State o federațiune? Dânsul crede, că războiul actual din cauza embargoului pus de celelalte state, a dovedit că importanța Chinei pentru Japonia este nețărmurit de mare, din punctul de vedere al procurării materiilor prime pentru industrie și al alimentelor».

Intențiunea Japoniei de a face cuceriri teritoriale în China se dovedește nu numai prin scrieri, ci și prin fapte. Astfel în 1914, când japonezii au alungat pe Germani din Peninsula Shantung și s'au stabilit ei în locul Germanilor, — au declarat Guvernului Chinez, că se vor retrage imediat după terminarea războiului. De fapt însă ocupă această peninsulă și astăzi, iar Baronul Ishi, primul delegat al Japoniei la Liga Națiunilor, într'o ședință a sesiunii de la Geneva din anul 1920, a declarat că «Japonia nu-și va retrage trupele de cât dacă va primi garanții suficiente din partea Chi-

nei, ceea ce nu se poate obține actualmente din cauză că lipsește în China un guvern central tare».

Interesul Japoniei este ca China să rămâie neînarmată și neorganizată. Astfel, când puterile aliate în 1918, au voit să înarmeze pe Chinezi pentru a-i transportă pe frontul occidental, Japonia s'a opus din răsputeri.

Pentru a intensificà și mai mult legăturile comerciale cu China, japonezii stăruie de guvernul din Peking ca să adopte etalonul de aur, de oarece în China metalul în circulațiune este argintul, ceeace cauzează mari pierderi și greutăți comercianților japonezi. Baronul SAKATANA a fost numit în Ianuarie 1919 Consilier financiar al guvernului din Peking și în această calitate a străbătut China timp de 3 luni. Insă n'a ajuns la nici un rezultat, din cauza luptelor interne în China

In primăvara anului 1915, guvernul japonez, prezidat de Marchizul OKUMA, profitând de războiul european și deci de faptul că puterile europene aveau mâinile legate; profitând și de prestigiul ce japonezii căpătaseră față de chinezi prin instalarea lor la Tsing-Tao, a adresat guvernului Chinei, sub o formă care erà un ultimatum, o serie de cereri (21 la număr), care tindeau, unele la confirmarea drepturilor ce japonezii aveau dejà în China, sau care voiau să le conserve, iar cele mai grave și mai numeroase, tindeau nici mai mult nici mai puțin, să instituie un protectorat asupra republicei chineze.

De câteori americanii dobândesc o concesiune în China sau creiază o bancă, protestele și alarmarea presei japoneze este mare. De exemplu în 1918, când o societate americană a dobândit o concesie de cale ferată în China, tot așa când a fost vorba ca o Societate americană să puie mâna pe calea ferată siberiană și pe flota rusească de pe fluviul Amur. In Iunie 1918, Statele-Unite au remis o notă la Peking, sfătuind guvernul central să puie capăt turburărilor civile, în propriul său interes. Japonezii s'au alarmat ca niciodată. Gazetele japoneze

au învinuit Statele-Unite că se amestecă în afacerile interne ale Chinei și că se pronunță pentru partidul Președintelui Republicei LI-JUEN-HONG, în timp ce Japonia — pretindeau jurnalele — se ținea într'o strictă neutralitate. Tot astfel au protestat când Englezii au trimes încrucișetorul Sufolk la Vladivostok, în toamna anului 1917, susținând că numai Japonia are însărcinarea de a apără Extremul Orient contra invaziunii teutonice.

Dacă japonezii, cu toata stăruințele reiterate ale Angliei și Franței, au refuzat să deà un ajutor armat aliaților pe frontul occidental, aceasta se datorește faptului că voesc să-și păstreze forțele militare intacte, scopul lor final fiind cucerirea Chinei. Vicontele HARA, actualul Prim-ministru al Japoniei, a declarat de curând: «Soarta Japoniei este legată de soarta Chinei. Deaceea trebue să stăm în rezervă, așteptând cu cea mai mare răbdare și grijă desfășurarea evenimentelor».

După cum vom vedeà însă în capitolul următor, Japonia întâlnește deacurmezișul aspirațiunilor sale asupra Chinei un alt popor puternic, care râvnește deasemenea la această imensă pradă, anume poporul american din Statele Unite.

Raporturile dintre Japonia și Statele-Unite

Relațiunile dintre Japonia și Statele-Unite au fost încă de la început foarte puțin amicale. Astfel, în 1854, o flotă americană, sub comanda Comandorului PERRY, a sosit în Uraga lângă Yokohama, pentru a sili pe japonezi să încheie o convențiune comercială cu Statele Unite.

Industria Statelor Unite se desvoltase foarte mult în această epocă și cum nu puteà să concureze industria veche europeană pe piața Europei, căută în Asia debușeurile necesare. Japonezii, care au dus o viață de ermit, au refuzat propunerea reprezentantului Statelor Unite și atunci Comandorul american a dat ordin ca portul să fie bombardat.

Shogunul care guverna Japonia în acea vreme, a acceptat în mod silit tratatul de comerț, însă Japonezii nici până acum n'au uitat ofensa ce li s'a pricinuit de către Statele Unite. Și azi vorbesc cu ură de vapoarele negre americane (Kuro-Fune).

Cu mult în urmă, în 1895, Statele-Unite n'au lăsat pe japonezi să tragă tot profitul la care erau în drept să se aștepte, în urma războiului cu China. Deși japonezii au cucerit în acel război Coreea, totuși n'au putut obține această provincie prin tratatul de pace încheiat sub patronajul Statelor Unite la Simonoseki din cauza opunerii Statelor Unite, obținând numai insula Formoza. Japonezii au fost nevoiți să pregătească un alt război și mai greu contra Rusiei și să cheltuească câteva sute de milioane yeni pentru ca să anexeze Coreea, în 1905.

De atunci și până azi fricțiunile dintre Statele-Unite și Japonia au fost foarte dese, de multe ori căpătând un caracter acut. Astfel în 1907, eră să izbucnească un război între aceste două State din cauza măsurilor restrictive ce Statul californian a luat contra imigrării japonezilor. Legea care prevedeà aceste măsuri eră generală bine înțeles, căci opreà intrarea în America a tutulor emigranților de rassă mongolă. De fapt însă, se urmăreà o lovitură contra japonezilor, fiindcă se dovedise în războiul ruso-japonez, că, sub pretextul emigrărilor, japonezii pot întreprinde cel mai periculos spionaj Motivul economic al acestei restricțiuni eră că rassa galbenă face o mare concurență mânei de lucru indigene.

Conflictul s'a terminat prin înțelegerea intervenită, la 30 Noembrie 1908, între Baron Takahira, ambasadorul Japoniei la Washington și Ministrul de Externe al Repulicei Statelor Unite Elithu Root. Prin acest agrement guvernul japonez se obligă să restrângă el însuși emigrarea japonezilor în Statele Unite, îndreptând-o în alte țări. In acelaș timp

se proclamă prin art. 2 principiul «Porții deschise în China», adică acela al «înlesnirilor egale» pentru comerțul și industria tutulor statelor ce voiese să aibă întreprinderi economice în China, iar prin art. 4 se proclamă, independența și integritatea Chinei.

In 1913 însă, chestiunea imigrărilor se impune din nou în discuțiune în Statele Unite, față de un nou aflux de emigranți japonezi în California și mai ales față de numeroasele cumpărări de pământuri de către emigrații japonezi. Pentru a obvià la pericolul rezultat din aceste cumpărări, printr'o lege votată, de data aceasta de Camera reprezentanților din Washington, se interzice în mod categoric dreptul de a dobândì proprietăți funciare în Statele Unite, tutulor străinilor ce nu sunt admiși să obție naturalizarea în Statele Unite.

In 1915, după cum am văzut, se naște un conflict între Statele Unite și Japonia, din cauza celor 21 de cereri adresate de către guvernul japonez guvernului din Peking. Statele Unite se temeau că prin aceste cereri guvernul japonez caută un pretext ca să intervie în China cu forța armată și să-și anexeze noui teritorii din Celestul Imperiu.

De aceea guvernul Statelor Unite notifică guvernului chinez că «nu va recunoaște nici un acord, ce ar atinge drepturile Statelor Unite, relativ la integritatea politică și teritorială a Chinei și la politica internațională cunoscută sub numele de politica «Porții deschise».

O notă identică a fost trimeasă guvernului din Tokyo.

Cabinetul Okuma cade dela putere pe această chestiune iar Mikadoul cheamă la cârma Statului pe Contele Terauki, fost Ministru de Războiu în timpul războiului ruso-japonez, care formează un guvern de funcționari și aplanează conflictul.

Intrarea în război a Statelor Unite alături de Anglia și France, determină pe japonezi—care se găseau încă dela începutul războiului în tabăra aliaților, pe baza alianței ce o aveau în-

cheiată cu Anglia — să caute o apropiere de Statele Unite, cu scopul ca să risipească atmosfera greoaie dintre aceste două State.

Vicontele Ishi, cel mai mare diplomat al Japoniei, este trimes în Septembrie 1917 în misiune în Statele Unite. După multe desbateri Ishi reușește să încheie un acord, la 2 Noembrie 1917, prin care Statele Unite recunosc că «Japonia are interese speciale în China, mai ales în acele părți în care posesiunile respective sunt alăturate, aceasta pe temeiul principiului că vecinătatea creiază relațiuni speciale între două țări». Se repetă însă că prin această recunoaștere nu se derogheză dela principiul «Porței deschise» și că ambele puteri sunt hotărîte să respecte «suveranitatea și întegritatea teritorială a Chinei».

Conflictul s'a aplanat numai în formă. De fapt el durează și astăzi, întru cât Statele Unite ale Americei dela distrugerea Rusiei este singura putere care se poate opune la cucerirea Chinei de către Japonia. Din această cauză japonezii poartă o ură neînduplecată americanilor și invers. Vom cită numai două cazuri. In Aprilie 1918, un japonez Nakamoro a refuzat să se ridice într'un teatru din Montclair, când orchestra a intonat imnul național american. Fiind arestat el a răspuns cu dispreț: «Că nu este obligat să onoreze drapelul național american, pentru că Statele Unite n'au făcut decât rău patriei sale». In Aprilie 1889, când s'a suprimat regimul capitulațiunilor, un American ca răzbunare a asasinat trei japonezi. Ura japonezilor contra Statelor Unite a mers până acolo că în 1916 au încheiat o alianță cu Rusia ca să apere China contra intervențiunii unei a treia puteri.

In fine publiciștii nu se sfiesc să publice articole agresive la adresa Statelor Unite. Astfel Dr. Masao Kambu în revista Kenzai Rommo din Mai 1918, se întreabă:

«De ce Statele Unite se pun deacurmezișul activității

Japoniei în China, deşi nu pot invocà nici un drept anterior asupra acestei ţări? De sigur pentrucă voiesc să se asigure de viitor. Americanii agită pe chinezi contra Japoniei şi această agitaţiune prinde de minune la chinezi, fiindcă totdeauna cei îndepărtaţi sunt preferaţi. Japonia însă trebue să-şi arate intenţiunile sale pe faţă şi să caute să le susţină *cu vârful baionetelor sale*».

Totuşi sunt societăţi în China alcătuite de către americani în cooperaţie cu japonezii. Astfel, putem citâ Societatea creiată de Siems-Carey Railway şi Industrial Bank of Japan cu 6.000.000 dolari americani capital, pentru refacerea Marelui Canal, dintre care 2 1/2 mil. au fost subscrişi de japonezi 3 1/2 de americani.

De altfel Statele Unite ale Americei şi Japonia sunt destinate să coopereze în comerţul internaţional. In adevăr Japonia este unul din cei mai buni clienţi ai Statelor Unite, iar Statele Unite cel mai mare cumpărător de mătase, ceai, etc. al Japoniei. Statisticile ce am menţionat în acest studiu ne-o dovedesc cu prisosinţă.

Cu toate acestea, mai cu deosebire în urma războiului mondial, pericolul unui războiu între Statele Unite şi Japonia este de temut, prin faptul că Statele Unite, de unde nu contau ca putere militară, astăzi a devenit una din puterile cele mai mari militare din lume. Şi este ştiut că cine poartă sabie este înclinat mereu s'o întrebuinţeze. Pe de altă parte, Japonia, care înainte de războiul mondial erà o ţară săracă, azi a devenit una din ţările cele mai bogate din lume, aşà că are la îndemână mijloacele necesare financiare pentru înarmări şi pentru conducerea unui lung războiu.

«Tigrul se culcă înainte de a-şi atacà prada, spune un proverb japonez». Tăcerea Japoniei nu însemnează că s'a resemnat, ci numai că meditează şi prepară atacul. Odată însă, planul terminat, Japonia va lucrà aşà de repede şi cu atâta putere în cât nimic nu o va puteà împiedicà să-şi atingă obiectivul.

Relaţiunile dintre Japonia şi România.

Din punct de vedere al legăturilor comerciale ce România ar puteà să aibă cu Japonia, noi suntem foarte optimişti. În adevăr, cu toată distanţa care desparte aceste două ţări—prin faptul însă că japonezii dispun de o flotă comercială puternică, care deja de mulţi ani străbate canalul Suez — transportul produselor industriei japoneze în România va fi mai uşor de efectuat, de cât ar fi transportul aceloraşi mărfuri pe uscat.

Printre produsele agricole ce România ar puteà importà din Japonia şi Extremul Orient, cităm: orezul, ceaiul, iar industriale: substanţele chimice, toate materialele necesare industriilor electrice, mătăsuri, ţesături de bumbac, vase maritime. Trebue să profităm de supra producţiunea actuală din Japonia, care a provocat o mare scădere de preţuri.

Cât priveşte exportul din România în Japonia nu credem că s'ar puteà exportà de cât: benzină, petrol. sare, făina.

In orice caz suntem pe calea cea bună din acest punct de vedere. Călătoria Alteţei Sale Regale Principele Carol în Extremul Orient, a avut ca urmare trimiterea unei misiuni comerciale în România, compuse din domnii Dr. Ohno, Consul Japonez din Hamburg, şi dl. Dr. Minetomo, Viceconsul din aceiaşi localitate, care timp de două luni de zile în toamna anului trecut, au studiat legăturile comerciale ce s'ar puteà stabilì înte Japonia şi România.

Chestiunea principală ce rămâne a fi rezolvată de guvernele respective stă în mijloacele de plată yenul japonez valorând 35 lei după cursul de astăzi (Mai 1921).

Credem că o Societate, pentru comerţul cu Extremul Orient, ar aveà mari sorţi de izbândă şi ar fi foarte rentabilă.

CONCLUZIUNE.

După cum am văzut, situaţiunea economică a Japoniei este cât se poate de prosperă, iar dezvoltarea economică a acestei ţări este unică în istorie. Războiul mondial a dat un avânt extraordinar dezvoltării economice a Japoniei, care deşi a participat la războiul mondial, n'a avut să suporte nici una din sarcinele financiare ale războiului, participarea ei fiind mai mult de formă.

Războiul mondial a ridicat într'o foarte largă măsură Japonia din punct de vedere economic, din următoarele cauze:

1. Japonia a căpătat comenzi mari de muniţiuni din partea aliaţilor, din partea popoarelor din Asia şi chiar din America de sud. Aceasta a dat o mare viaţă exportului;

2. Lipsa de tonaj în lumea întreagă, pricinuită de războiul submarin şi din faptul că vapoarele aliaţilor erau ocupate cu transporturile trupelor şi alimentelor, etc. iar navile germane erau blocate, a provocat o colosală urcare a navlului în Japonia care a atins cifra maximă de 42 yeni tona. Japonia având tonaj disponibil a profitat de aceste preţuri, pentru a-şi navlosì vasele existente şi pentru a construì altele noui. Statele Unite chiar s'au văzut nevoite să închirieze peste 500.000 tone dela japonezi, plătindu-le navlul prin fier;

3. Produsele industriale şi chimice ale naţiunilor în luptă, nemai putând ajunge pe pieţele Asiei, ale Africei de sud, ale Americei de sud, ale Australiei şi Indiei, Japonezii au profitat de acest fapt, pentru a desvoltà industria lor;

4. Acumularea marilor rezerve metalice de către Japonia a dat un ajutor însemnat comerţului şi industriei japoneze.

Astfel comerţul exterior a trecut dela 700 milioane yeni, în 1913, la 3.798 milioane, în 1917.

In timpul războiului contul creditor în străinătate se urcà la 751 milioane yeni aur în 1917, din care 328 milioane

aur au fost aduse în Japonia. Desvoltarea economică s'a manifestat mai ales în ramura manufacturilor și a minelor.

Investirile noui, în timpul războiului s'au urcat la 2 miliarde 200 milioane yeni. Depozitele băncilor au progresat dela 2 miliarde yeni, în 1914, la 4 miliarde 800 milioane în 1917 și 6.038 milioane, în 1919. Acțiunile la bursă au fost cotate cu peste de trei ori prețul din 1914. Dobânzile scad dela 8,3% la 5,9%. Biletele Băncii Japoniei se urcă în 1918 la 830 mil. y. de unde, în Iulie 1914, această bancă nu aveà în circulație de cât 330 mil. yeni.

Dar faptul care dovedește și mai mult bogăția acumulată de japonezi în timpul războiului mondial, este că Japonia care datorà, în 1914, peste un miliard și jumătate yeni în străinătate și nu aveà nici o centimă plasată în străinătate, începe să-și plaseze economiile în împrumuturile statelor aliate. In 1917 Japonia posedà rentă de a Statului Francez și Englez de un miliard 159 milioane yeni, dintre care 530 milioane y. în Anglia. Deasemenea reușește să răscumpere din datoria sa externă 300 milioane yeni pe piețele străine.

Japonia într'un cuvânt ese din războiul mondial complect consolidată financiarmente fără să-și fi epuizat puterea sa militară. Azi se află într'o situațiune economică strălucită.

Nu numai că se găsește mai puternică din punct de vedere militar față de 1914, dar a devenit o țară nespus de bogată. Nu este de mirat că Japonia a devenit o țară bogată, când știm că poporul produce mult și consumă puțin, astfel că excedentul anual al economiei naționale este foarte însemnat.

In mijlocul Extremului Orient, Japonia strălucește astăzi nu numai prin virtuțile sale, prin gloria trecutului său, dar și prin bogăția sa.

Le Japon et l'Extrême-Orient

(Resumé)

Le Japon par sa position géographique, grâce à sa population de presque 80 millions d'habitants, à son instruction, à son armée et à sa flotte, grâce à des hommes d'état, excellents patriotes et habiles diplomates, joue un rôle de premier ordre dans l'Extrême-Orient et par conséquent dans la politique mondiale.

Cet Empire se présente dans la politique mondiale, comme le champion de l'Asie, à qui incombe la destinée de réveiller les peuples asiatiques et d'obtenir leur indépendance par rapport aux peuples de la race blanche. Dans ce but tous les hommes d'état du Japon, tous les écrivains, professeurs universitairs, proclament «l'Unité asiatique». Par l'Asie, les Japonais entendent «La Chine», cet imense réservoir d'hommes et de richesses.

Les Japonais ont paraphrasé la doctrine de Monroe, en l'appliquant à l'Asie; ils soutiennent que ce continent doit appartenir aux asiatiques. L'affinité des races fait que les Japonais et les Chinois doivent coopérer contre la race blanche. C'est pour réaliser ce but que les Japonais ont fait les deux guerres, de 1894 et 1904.

Les résultats de ces guerres ont été que les Japonais réussirent d'encercler la Chine par le Nord (mettant le pied dans l'île Saghalien), et par le Sud (en occupant les îles Formosa et Pescadores). En même temps les Japonais ont réussi à barer les chemins qui mènent à la Chine par l'océan. De plus, en 1915, ils ont occupé la péninsule de Schantung mettant ainsi un pied ferme en Chine.

Le peuple japonais a un besoin absolu d'occuper une portion de la Chine, parceque la production du riz indigène ne suffit pas à la population et parcequ'au Japon on ne trouve pas du fer et on ne peut pas cultiver le cotton.

Le commerce entre le Japon et la Chine est très intense. En 1917 le Japon a importé de la Chine des matières premières pour une valeur de 133 millions yens et on a exporté du Japon en Chine des matières manufacturées pour une valeur de 318,5 mil. yens, c'est-à-dire avec 116 mil. yens de plus qu'en 1916.

L'activité politique et commerciale que les Japonais développent en Chine est remarquable. Ils ont accaparé les fabriques, les mines, les fôrets, etc. Ils prennent une part active, quoi qu'en cachette, dans l'élection du Président de la République chinoise et

dans les guerres civiles entre les Fuchuns (gouverneurs des provinces en Chine).

En 1915 le gouvernement japonais présidé par le Marquis OKUMA envoya au gouvernement chinois un ultimatum, qui contenait 21 demandes, grâce auxquelles le Japon aurait obtenu un protectorat sur la république chinoise.

Les Japonais ont rencontré sur le chemin de leurs aspirations les États-Unis d'Amérique, qui ont notifié en 1915 au gouvernement Chinois: «qu'ils ne reconnaîtront pas les accords qui porteraient atteinte à l'intégrité politique et territoriale de la Chine et à la doctrine politique connue sous le nom de «la politique des portes ouvertes». A la suite de cette notification les Japonais on dû céder et rétirer l'ultimatum.

Le fait de la participation des États-Unis, à la guerre mondiale, dans le même champ que le Japon, fût suivi d'une détente dans les rapports du Japon et des Etat-Unis. En septembre 1917, un accord a été conclu par les réprésentants de ces deux puissances, le vicomte ISCHI et LANSING. Par cet accord les Etats-Unis reconnaissent que le Japon: «a des intérêts spéciaux en Chine, surtout dans les régions où les possesions du Japon et de la Chine sont contingues». Toutefois on répète dans l'accord que par cette reconnaissance, «on ne déroge pas au principe des portes ouvertes et que les deux puissances sont décidées de respecter la souveraineté de la Chine et l'intégrité territoriale de cet État».

Cependant la question de l'installation des Japonais dans la péninsule Shantung, à Wladivostok, dans les îles de Marshal et Bismark, enfin la question du mandat que les Japonais ont reçu de la Ligue des Nations pour l'île Jap, à réouvert le conflit entre le Japon et les Etats-Unis.

La lutte pour la domination du Pacifique et de l'Asie, spécialement de la Chine, qui se livre entre le Japon et les Etats-Unis, constitue un problème de la plus haute actualité et nous pouvons nous attendre à un conflit armé qui pourrait entaîner l'humanité dans une nouvelle guerre.

Nous espérons cependant que le peuple japonais, qui a comme emblême «le Soleil», sera un élément de paix dans l'Etrême-Orient et que les Etats-Unis où règne l'esprit démocratique, vont s'opposer à déchaîner une nouvelle guerre.

V.

LA NOUVELLE ROUMANIE DANS LA NOUVELLE EUROPE [1]

par

EMM. DE MARTONNE,
Professeur de Géographie à la Sorbonne,
Membre d'honneur de la Société Royale Roumaine de Géographie.

Sire,
Altesse Royale,
Mesdames, Messieurs,

Mes premières paroles doivent être des paroles d'excuses En effet, voici à peu près 25 ans que j'ai commencé à connaître et à étudier la Roumanie; voici déjà un assez grand nombre d'années que je suis membre de la Société Royale Roumaine de Géographie et c'est la première fois que je prends la parole devant cette Société. Les circonstances en sont seules responsables. Mes séjours en Roumanie étaient presque toujours des séjours d'été, ayant pour but des excursions dans les montagnes, et cela à un moment où la période d'activité de votre Société est close. Aujourd'hui, sur le conseil de votre éminent Vice-Président, j'en ai choisi un sujet qui est plutôt un sujet de géographie politique intéressant tous les Roumains et dont on pourrait peut-être s'étonner qu'il n'ait pas encore été abordé dans cette Société si active, quoiqu'il soit facile de comprendre qu'on préfère le voir traiter par un étranger.

Dans tous les Etats dont la configuration a été profondément modifiée par suite de la grande guerre les esprits réfléchis doivent se poser la même question: quelle est la

---

(1) Conférence tenue le 6 juin 1921 à la Société Royale Roumaine de Géographie présidée par S. M. le Roi FERDINAND I, et S. A. R. le Prince Héritier CAROL.

position de notre pays dans l'Europe? Quel avenir attend notre patrie dans une situation où tout est nouveau? Pour la Roumanie qui a vu doubler son territoire, tandisque tous les états voisins se transformaient, la question est particulièrement inquiétante.

Mais c'est une de ces questions qu'on se sent incapable d'aborder sans une nuance de sentiment. Ainsi le père de famille soucieux de l'avenir de son fils a peur de s'exagérer peut-être ses qualités ou, par réaction contraire, ses défauts, et sollicite le jugement impartial d'une personne étrangère à sa famille. Toute proportion gardée, c'est un avis de ce genre que je me propose d'apporter aujourd'hui.

Je dois encore m'excuser de ce que, ayant consacré la plupart de mon temps ici à des recherches de géographie physique, je vienne traiter devant vous un sujet purement politique. Cependant, vous savez peut-être que j'ai eu l'occasion, au cours de mes nombreux voyages dans presque tous les pays qui constituent actuellement la nouvelle Roumanie, de faire des observations qui se sont trouvé, dans les dernières années, présenter quelque utilité pour la fixation des frontières. C'est ce qui justifie mon audace d'aborder ce sujet devant cette brillante assemblée.

Je le ferai tout-à-fait en géographe, c'est-à-dire que ce sont des faits géographiques que je me propose d'examiner avec vous; ce sont des constatations que nous allons essayer de faire ensemble.

Tout d'abord jetons un coup d'oeil sur la carte de la nouvelle Europe et voyons quelle y est la place de la Roumanie (fig. 1).

Cette carte, il est des diplomates, historiens, hommes politiques, qui la regardent en hochant de la tête et suivant les contours des nouveaux Etats, murmurent: «Non, décidément, ce n'est pas solide».

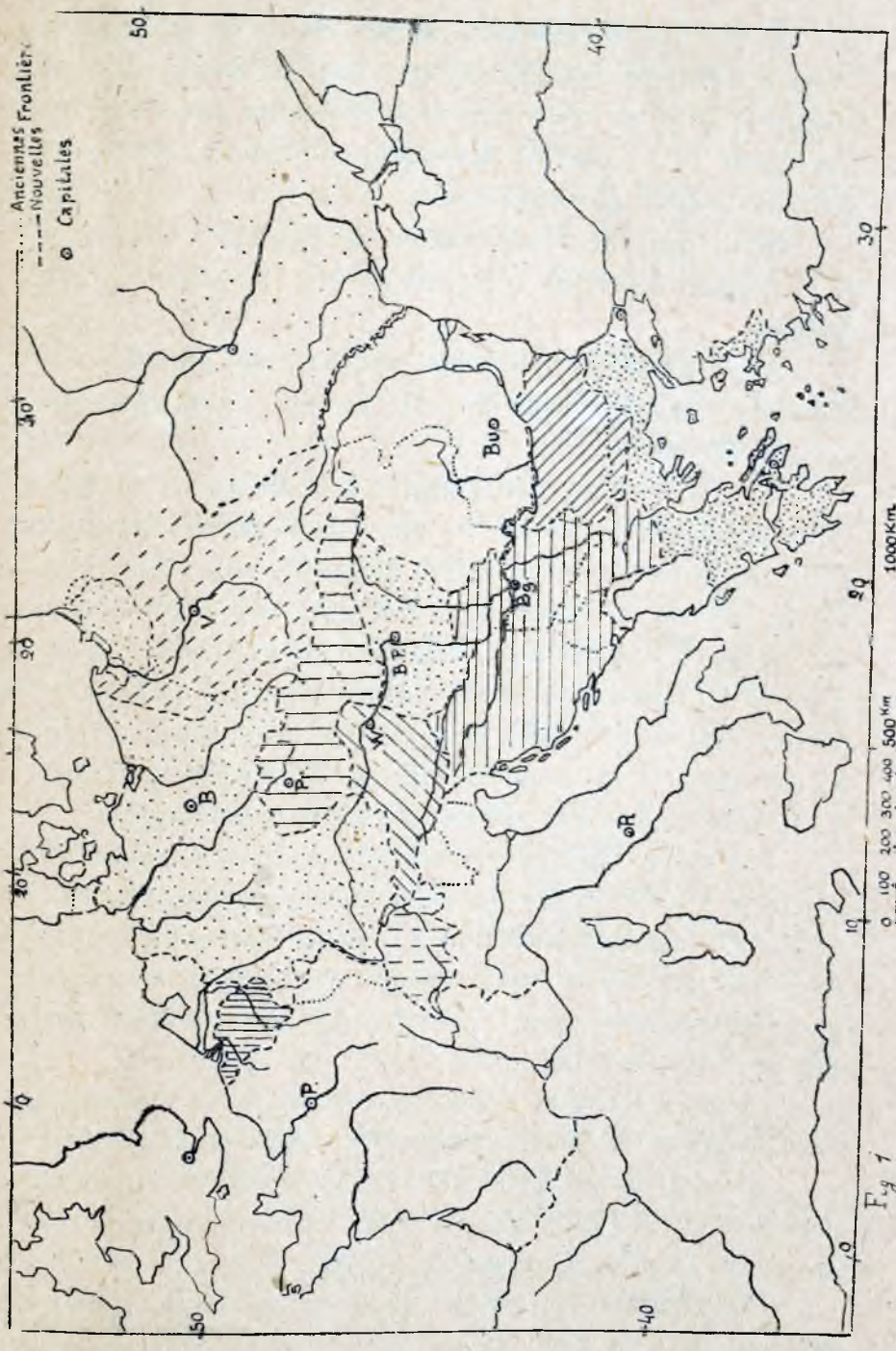
Anciennes Frontières
Nouvelles Frontières
Capitales
Buo
Bg
B
P
R
0 100 200 300 400 500 Km
1000 Km

Fig 1

Je n'ai pas à examiner s'ils ont raison de regretter l'existence d'Empires instables, qu'on s'était habitué à croire nécessaires; et si on a eu tort de remanier les frontières conformément aux voeux des populations. Prenons les faits tels qu'ils de présentent actuellement.

On a parlé de «balcanisation de l'Europe». En réalité si le nombre des Etats a augmenté, leurs dimensions se sont égalisées.

A ne considérer que leurs contours, une première constatations s'impose: celui qui a la forme la plus rationnelle c'est la Roumanie.

La Tchéco-Slovaquie s'allonge sur 800 km, de l'Ouest à l'Est, étranglée au milieu à 200 km à peine. L'Autriche s'étire en pointe jusque presqu'au lac de Constance. La Yougo-Slavie, s'étend le long de Adriatique, des l'Alpes à la Macédoine. La forme dela Roumanie se rapproche de celle d'un cerele c'est-à-dire de la figure offrant la plus grande surface avec le plus petit contour. Or, le contour, ce sont les frontières. Plus ces frontières sont développées par rapport à la surface, plus leur défense est difficile et couteuse.

L'avantage apparaît encore mieux si on compare les frontières actuelles avec celles de l'ancienne Roumanie. Sa forme en équerre appellait les attaques convergentes; on a vu, dans la grande guerre, les inconvénients d'une situation stratégique périlleuse, obligeant le pays à se défendre sur deux fronts démésurément étendus.

Dans la situation actuelle, au contraire, les forces peuvent se porter aisément sur tous les points de la périphérie.

Ajoutez encore ceci: plus de la moitié des frontières actuelles de la Roumanie sont des frontières naturelles: le cours du Danube, le rivage de la Mer Noire et le Dniestr.

Pour donner des chiffres, je dirai que la Roumanie se présente sous la forme d'une ellipse ayant 700 km pour

grande axe et 600 km pour petit axe, une ellipse par conséquent très près du cercle. Sa superficie est en nombres ronds de 293.000 km^2. La longueur des frontières n'est que de 2.669 km, dont 600 km formés par le Danube, frontière naturelle merveilleuse, 400 km formés par la Mer et 731 km formés par la Dniestr qui, dans son cours inférieur, présente une vallée marécageuse extrêmement difficile à franchir, et, dans son cours supérieur, une vallée encaissée très profonde[1]. Voilà les faits!

Donc, à ne considérer que la forme extérieure de l'Etat nous voyons un cadre presque idéal. Mais qu'y a-t-il dans ce cadre? Pour reconstruire la nouvelle Europe sur le principe des nationalités on a rencontré des très grandes dificultés. Le tracé des fontières ne pouvait suivre exactement les limites des groupes nationaux; ces limites sont le plus souvent imprécises, et le cas le plus ordinaire est celui des zones melangées. Aussi les plupart des nouveaux Etats, qui ont la prétention d'être des Etats nationaux, renferment-ils des allogènes dans une proportion assez notable; ce qui peut être une cause de difficultés intérieures.

Pour s'approcher le plus possible de la limite des groupes nationaux on s'est trouvé souvent entrainé à tracer des frontières, qui, même si elles n'offrent pas de désavantages stratégiques, ne respectent pas les rélations géographiques naturelles et semblent présenter des inconvénients économiques plus ou moins graves.

Quelle est, à ce double point de vue, la situation de la Roumanie?

Pour répondre plus facilement à cette question nous allons examiner le diagramme suivant:

Comparée à la Tchéco-Slovaquie et à la Yougo-Slavie la

(1) Le calcul de la superficie exacte de la Roumanie, et la mesure de la longueur des frontières ont été faits sur les cartes les plus détaillées.

Roumanie apparait comme l'Etat le plus étendu et le plus peuplé. La Tchéco-Slovaquie, avec une superficie très réduite, se rapproche de la Roumanie, pour la population, grâce à la densité très forte de ses districts industriels; la Yougo-Slavie offre à peu près le même rapport entre la surface et la population que la Roumanie.

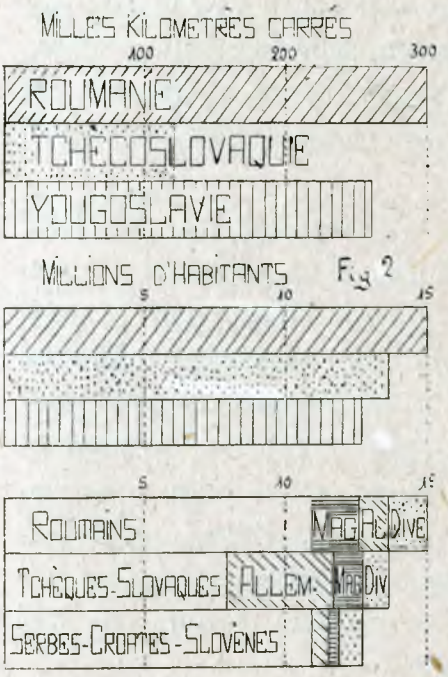

Fig 2

Le nombre des allogènes, est la donnée la plus importante. A ce point le vue la situation de la Roumanie est intermédiaire entre celle de la Yougo-Slavie qui n'en a que 3 millions sur 12,6 et celle de la Tchéco-Slovaquie qui en compte 5 et demi sur 13,6 avec près de 4 millions d'Allemands.

L'Etat Roumain renferme en effet au moins 11 millions de Roumains sur 15 millions d'habitants.

Ces chiffres sont, il est vrai, tirés des statistiques d'avant-guerre, puisqu'un recensement de la population de la nouvelle Roumanie n'a pas encore été fait, c'est-à-dire de documents hongrois, autrichiens et russes. Il ne peut y avoir l'ombre d'un doute que le nombre des Roumains est inférieur à la réalité. Toutefois, les corrections possibles ne changeraient pas considérablement les proportions.

Le point important n'est pas tant de savoir exactement le nombre des allogènes que leur qualité et surtout leur répartition. Le bloc des Allemands de la Tchéco-Slovaquie, représentant à lui seul le 1/4 de la population totale et concentré sur le pourtour de la Bohême, est sans analogue en Roumanie.

Fig. 3
TCHECO-SLOVAQUIE
Frontières de la Roumanie en 1914
Frontières actuelles de la Roumanie
Montagnes au-dessus de 500 m
Limites du bloc roumain
Plaines à grandes cultures de céréales
Régions minières
H Charbons
F Fer
O Or
S Sel
P Pétrole
Chin de Fer
Echelle 1/5.000.000e
0 50 100 150 Km
BASARAB
MOLDOVA
BUCOVINA
TRANSILVANIA
VALACHIE
BULGARIE
HONGRIE
BANAT
YOUGOSLAVIE
Hotin
Cernauti
Dniestr
Prut
Sereth
Iasi
Chisinau
Solina
Constanta
Bucuresti
Craiova
Sibiu
Cluj
Somes
Satmar
Radiamare
Debreczen
Tisza
Szeged
Timisoara
Varset
BEOGRAD

Pour préciser jetons les yeux sur une carte, où l'on a essayé de réunir un grand nombre de faits intéressants pour la structure géographique de la Roumanie (fig. 3). On y a marqué notamment la limite du bloc roumain c'est-à-dire des régions où les Roumains forment une majorité écrasante. Nous la voyons dépasser quelquefois les frontières de la nouvelle Roumanie, d'autres fois se tenir en arrière, particulièrement au sud de la Bessarabie, en Dobrogea, et dans une partie du Banat. Les allogènes n'apparaissent qu'à la périphérie et en groupes discontinus. Une seule exception: c'est la tache des Sicules ou Seklers dans l'Est de la Transilvanie.

Les Allemands, d'après les statistiques dont nous nous servons, sont environ 800.000, mais ils sont dispersés un peu partout: dans le sud de la Basarabie, ils sont mêlés aux Bulgares comme dans le nord de la Dobrogea; de petits noyaux existent aussi en Bucovine; vous savez, que les groupes les plus importants sont ceux des Saxons de Transilvanie et des Souabes du Banat.

Les Hongrois sont au nombre de 1.700.000 d'après leurs statistiques. Ils forment le seul groupe allogène compact dans la Transilvanie orientale, où les Sicules sont établis depuis 9 siècles. Ailleurs ce sont des ilots sporadiques, concentrés dans les villes et autour des villes.

C'est un phénomène très curieux en Transilvanie que le caractère essentiellement urbain de l'élément hongrois, un de ceux en tout cas qui ont causé le plus d'embarras aux défenseurs des droits de la Roumanie. Nous avons vu des étrangers mal orientés revenir d'une rapide tournée en Transilvanie en déclarant qu'ils n'y avaient vu que des Hongrois. C'est qu'ils n'avaient visité que les villes. La composition ethnique des centres urbains dans les régions de population mixtes est en réalité un phénomène artificiel; elle dépend de la nationalité du gouvernement, qui est celle des troupes, des administra-

tions, des banques, du commerce. Si vous ajoutez une pression délibérément exercée dans un sens déterminé, il est facile de comprendre que les villes de Transilvanie ne pouvaient pas ne pas devenir à peu près entièrement hongroises. Il est tout aussi facile à comprendre que cela ne peut durer maintenant. Naturellement, par la force même des choses, les villes doivent prendre une physionomie roumaine. J'ai connu l'ancien Cluj à une époque où il fallait tendre l'oreille pour saisir un mot de roumain; actuellement, dans les rues, sur la Piața Unirei, on entend le Roumain partout; et j'ai eu l'impression, au cours d'un séjour de deux mois seulement, que le roumain avait fait des progrès sensibles. Il s'agit d'un phénomène naturel et en quelque sorte nécessaire. Dans un pays où les campagnes sont en grande majorité roumaines, et où le gouvernement est roumain il n'est pas possible que les villes ne deviennent pas naturellement roumaines.

Si les Allemands, et même les Hongrois, ne représentent pas un danger réel pour la vie de la nouvelle Roumanie, à plus forte raison en est-il de même pour les autres éléments allogènes beaucoup moins importants numériquement et plus dispersés encore. La force du bloc roumain tient non seulement à sa masse mais à sa position géographique. Je voudrais insister sur cette position qui est à mon avis d'une importance exceptionnelle. Non seulement c'est une position centrale, mais c'est une position en rapport avec le trait dominant de la géographie physique de la Roumanie: avec les Carpates.

Nous touchons ici au fond même du sujet, à *la structure géographique de la nouvelle Roumanie.*

J'ai toujours été d'avis que l'ancienne Roumanie elle même était un Etat carpatique; que c'était du côté de leurs montagnes que les Roumains devaient surtout regarder. A présent la question ne se pose plus. Il suffit de jeter les yeux sur la carte (fig. 3) pour s'en rendre compte.

Les Carpates, formant la frontière de l'ancienne Roumanie, sont maintenant au centre de la Roumanie nouvelle. Déployés en arc de cercle, des Portes de Fer aux sources du Prut, ils entourent le bassin intérieur de la Transilvanie avec le massif du Bihor. Autour de cette espèce de citadelle montagneuse, se développent des glacis de plaines et de collines; arrosés par les cours d'eau qui en descendent, comme d'une fontaine: Siret, Buzeu, Oltu, Jiu, Mureş, Someş...

Or, si nous traçons sur la carte qui synthétise les traits essentiels de la géographie physique, les limites du bloc roumain, nous voyons qu'elles enveloppent partout la masse montagneuse centrale des Carpates (fig. 3).

Pour préciser il faudrait analyser à la fois la composition et la densité de la population, comme je l'ai fait dans une carte, qu'il est impossible de reproduire ici, en raison de la complication des figurés en couleurs[1]. La Bulletin de votre Société en a publié le commentaire dont vous me permettrez de rappeler les points essentiels. C'est toujours dans le voisinage des Carpates que le bloc roumain apparaît plus homogène; plus vous vous éloignez de la montagne, plus les éléments étrangers se multiplient. Tous les témoignages historiques montrent qu'il s'agit là d'un phénomène très ancien: les premièrs textes où le nom de Roumain est prononcé se rapportent à des pays carpatiques; les premières principautés roumaines se sont formées aux pieds ou même à l'intérieur des Carpates. N'est ce pas là que nous trouvons les anciennes capitales des principautés, transportées progressivement vers la plaine?

Si d'autre part nous considérons la densité de la population, nous constatons que le peuplement le plus dense s'observe non pas comme on pourrait le croire à première vue dans ces

(1) Essai d'une carte ethnographique des Pays Roumains. *Ann. de Géographie*, 1920, p. 81--98. Carte au 1 : 1.000.000.

plaines que nous voyons couvertes des plus riches moissons, mais au voisinege de la montagne, dans les collines subcarpatiques.

En dressant une carte de la densité de la population de la Valachie par régions naturelles,[1] j'ai trouvé dans la plaine seulement de 20 à 30 et exceptionnellement 40 habitants par kilomètre carré, tandis que, dans les collines, la densité atteint souvent 75 habitants par km^2, parfois 100 et, en quelques endroits, 150 c'est-à-dire le triple de la moyenne de la France. Je fais appel aux souvenirs de ceux qui ont vécu à la fois dans les plaines et dans les collines près des Carpates; n'est ce pas du côté des montagnes que vous avez trouvé les villages les plus riches? Les plus jolis costumes ne sont-ils pas ceux de Râmnic, de Câmpulung? N'est pas là que vous avez trouvé les plus jolies maisons paysannes, le meilleur goût dans les sculptures de portes de maisons et de cours?

Il semble que la région subcarpatique ait été toujours une région purement roumaine; et c'est de là que les Roumains sont descendus dans les plaines, quand la tranquillité y a paru suffisamment assurée. La raison de cette concentration dans les montagnes doit être en grande partie une raison de refuge; car, pendant des siècles et des siècles, la plaine était un séjour peu enviable malgré sa fertilité, l'homme ne sachant ce que serait le lendemain, qui brûlerait ses moissons, qui emmenerait ses bestiaux et lui même en esclavage. De plus, le paysan roumain a ses habitudes, qui semblent l'avoir lié pendant de long siècles au voisinage des montagnes.

Dans toute la péninsule balcanique, là où on trouve des groupes roumains dispersés, ce sont des pasteurs; le mot Valaque est synonime de pâtre. Le Roumain devient facilement

(1) Recherches sur la distribution de la population en Valachie. *Bul. de la Soc. R. Roumaine de Géographie,* Tome XXIII, 1902.

agriculteur de plaine, mais il se cantone volontiers dans la vie pastorale. Il aime le cadre des collines boisées, accidentées et bien arrosées, plutôt que celui des grands espaces découverts; la vie lui semble plus facile là où il a sous la main du bois pour bâtir sa maison et se chauffer, des sources et des eaux courantes, des pentes ensoleillées où prospèrent les vergers, et des vallons humides où le bétail trouve des paturages; c'est là qu'il se sont chez lui. Un peu partout existent des noms spéciaux pour désigner ces régions préférées par le Roumain. Partout où vous entendez parler de «podgoriă», des «codru» vous etes sûr que vous etes dans un vieux pays roumain. Aussi le sud de la Bessarabie, plaine steppique aussi riche que monotone, offre une mosaïque de peuples divers parmi lesquels les Bulgares, les Allemands, les Russes même. Montez vers les «codru» de Chișinău, de Cornești, vous trouvez une population purement roumaine. Et dans quelle situation? Tout à fait la même que dans les collines subcarpatiques de Valachie: de petits villages établis aux pieds des collines boisés, avec leurs vignes, leurs vergers, leurs champs, leurs prés, et leurs jolies maisons de bois aux chevrons sculptés.

La frontière occidentale de la Transilvanie a été tracée dans une plaine de population très mêlée, où les étrangers sont parfois prépondérants. Approchez des monts du Bihor, vous trouvez de hautes collines appelées encore Codru. C'est le pays purement roumain.

On ne peut donc en douter; au point de vue de la vie nationale, du passé historique et de l'avenir, les Carpates représentent quelque chose de vital pour la Roumanie. Je ne dis pas qu'une Roumanie qui ne serait pas formée autour des Carpates ne serait pas viable, mais elle serait beaucoup moins solide certainement. Une Roumanie ayant les Carpates comme axe, comme épine dorsale en quelque sorte, c'est, au point de vue de la structure géographique, un Etat bien équilibré, dont

le centre de gravité est précisément là où sont les sources mêmes de la vie nationale. C'est un Etat se présentant dans des conditions de vie saine.

Mais quels sont les éléments économiques de cette vie? Sont-ils suffisants pour le développement d'un grand Etat moderne? Voilà le dernier point à considérer. Une réponse précise est difficile, car la situation actuelle est absolument anormale. La Roumanie, comme tout le reste de l'Europe, sort de la guerre très apauvrie. Dans l'ancien Royaume, le bétail a été enlevé, les moyens de transport désorganisés; dans les nouvelles provinces il y a parfois un surplus extraordinaire de bétail, surchargeant les pâturages. La circulation des produits commerciaux ne peut se faire normalement. Tout est exceptionnel. Il est impossible de rien tirer de l'étude des conditions actuelles.

Pour me rendre compte de ce que peuvent présenter les ressources économiques de la nouvelle Roumanie, je me suis résolu à un système, que j'ai appliqué à plusieurs autres nouveaux Etats, de façon à pouvoir faire une comparaison. Des calculs longs et délicats, je vous donnerai seulement un résumé, présenté sous forme de diagrammes. Je dois cependant en indiquer le principe.

On a pris partout les chiffres de 1910, qu'il est facile de trouver dans les statistiques publiées. Depuis 1910 il y a eu des progrès économiques tels que ces chiffres sont certainement inférieurs à ceux d'avant guerre, mais probablement peu différents de ceux aux quels on peut espérer revenir quand les ravages commenceront à être réparés. Je crois donc, en prenant pour norme 1910, arriver à des totaux représentant à peu près les conditions normales. Ces totaux sont homogènes, et aussi exacts que possible, les calculs ayant été faits (pour la première fois je crois) pour l'étendue réelle du

territoire de la nouvelle Roumanie. C'est d'ailleurs dans les mêmes conditions qu'on été faits les calculs sur la superficie, la longueur des frontières, la densité de la population, déjà communiqués plus haut.

Examinons à ce point de vue, les ressources agricoles de la Roumanie comparées à celles des deux Etats nouveaux dont nous avons parlé et à celles de la France (fig. 4).

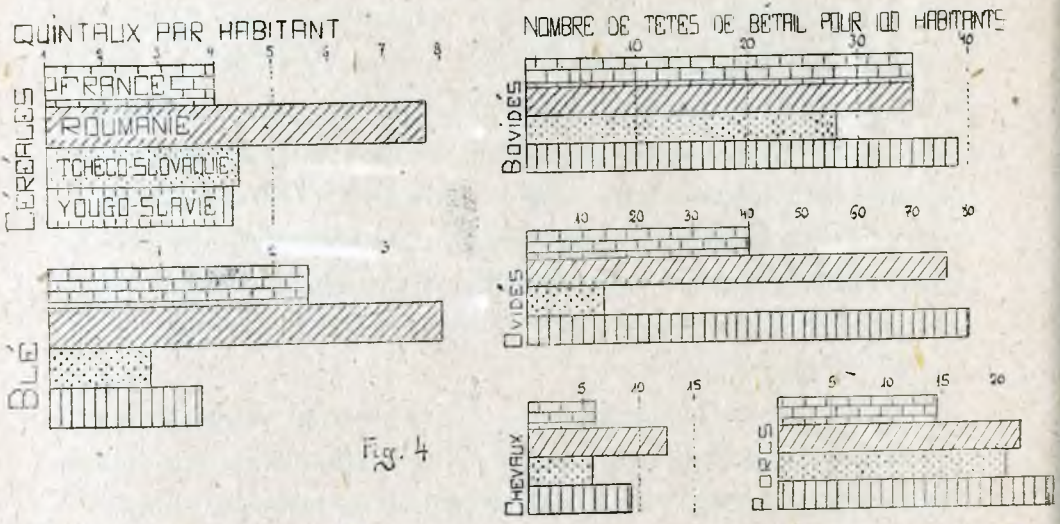

Fig. 4

J'ai choisi la France, non pas parce que je suis Français, mais parce que mon pays est un Etat moyen, qui se suffit à peu près à lui même comme production de céréales et de viande. Chez moi, quand la récolte est bonne, nous avons à peu près assez de blé pour nos besoins. Si donc nous voyons en Roumanie, ou dans un autre Etat, une proportion plus grande de céréales par rapport au nombre des habitants, nous constatons qu'il y a excédent, et si la proportion est inférieure à celle de la France nous pouvons dire qu'il y a déficit.

Le diagramme montre que la France produit à peu près 4 quintaux de céréales par habitant, la Roumanie presque 8, soit le double; la Tchéco-Slovaquie dépasse très légèrement la France, tandis que la Yougo-Slavie se trouve en infériorité légère.

Ainsi la nouvelle Roumanie dispose d'excédents formidables de céréales. Si vous considérez le blé, la situation est encore plus remarquable. La France en produit deux quintaux par tête d'habitant, la Tchéco-Slovaquie, pas même un quintal, la Yougo-Slavie un peu plus de deux quintaux, la Roumanie presque 4. L'excédent de blé en Roumanie est encore plus grand que ne l'indique la comparaison avec la France; car vous le savez, le paysan roumain ne se nourrit pas de blé en général, mais surtout de bouillie de maïs.

Examinant la répartition du bétail bovin, nous voyons que la France et la Roumanie sont à peu près sur le même pied, entre la Tchéco-Slovaquie, un peu plus pauvre, et la Yougo-Slavie légèrement plus riche.

Pour les moutons, la France n'en a que 40 têtes par mille habitants; la Roumanie presque le double; la Yougo-Slavie est aussi riche, la Tchéco-Slovaquie beaucoup plus pauvre.

Au point de vue des chevaux, la situation de la Roumanie est encore plus favorable, supérieure même à celle de la France.

Ces constatations nous amènent à la conclusion que la nouvelle Roumanie est dans une situation économique qui n'est pas sensiblement différente de l'ancienne. Tout le monde sait que l'ancienne Roumanie était un pays agricole dont presque toute l'exportation consistait en céréales, le reste étant formé presque exclusivement par le pétrole. Il n'y a pas de changement notable. Cela étonne peut être au premier abord, et j'avoue que je n'attendais pas moi même ce résultat de mes calculs. Il était cependant à prévoir et s'explique facilement si l'on essaye le contrôle géographique de ces données statistiques, contrôle absolument nécessaire d'ailleurs et sans lequel les données statistiques ne peuvent être ni interprétées ni comprises. Revenons à la structure géographique de la Roumanie (carte fig. 3).

Les différentes parties qui la composent: l'ancienne Va-

lachie, la Moldavie, la Bessarabie, la Dobrogea, la Transilvanie avec une partie du Banat, sont des régions très différentes au point de vue physique, et par suite au point de vue économique.

Ainsi la Bessarabie, par exemple, est formée presque entièrement de plaines avec quelques collines ; au contraire dans la Transilvanie les montagnes tiennent la première place. Vous devinez que ce qui manque à certaines provinces, d'autres peuvent l'avoir en abondance. Si la Bessarabie est un merveilleux pays à céréales sur presque toute son étendue, la Transilvanie doit avoir des cultures restreintes, des forêts et des pâturages plus développés. Des compensations sont probables. Elles apparaissent clairement si l'on compare les ressources agricoles des diverses provinces, comme le montre le diagramme que voici (fig. 5).

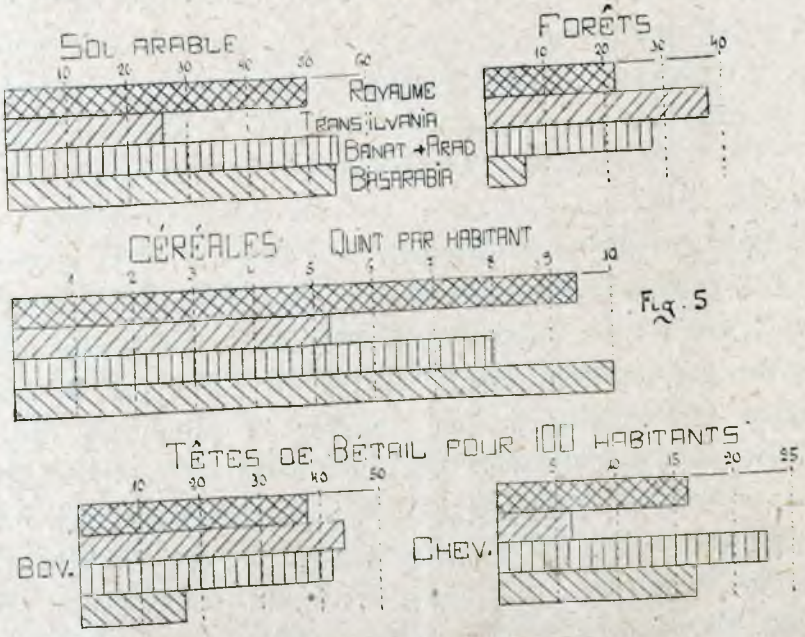

Fig. 5

Vous voyez qu'en Transilvanie l'étendue du sol arable est très restreinte comparativement à l'ancienne Roumanie, (26 % contre 50 %) mais la Bessarabie apporte ses 54 % de

sol arable, proportion qui pourra encore être augmentée. Le Banat avec ses plaines, auxquelles on a ajouté la région d'Arad, représente également une région de grandes cultures, 55%. Considérons les forêts: l'ancienne Roumanie n'en avait que 22%; la Transilvanie en a 38%, mais la Bessarabie est d'une pauvreté en arbres exceptionelle, 6%.

Voyez la production des céréales en quintaux par tête d'habitant. L'ancienne Roumanie en donnait plus de 9; la Transilvanie, avec 5 quintaux, apparaît déficitaire; mais voici la Bessarabia et la Banat avec 10 et 8 quintaux!

Si nous considérons le nombre des bovidés, nous constatons que l'ancienne Roumanie en était plus riche que la Bessarabie mais le Banat et la Transilvanie font largement compensation.

Pour les chevaux, la Transilvanie est au contraire plus pauvre que le Royaume, mais le Banat et la Bessarabie sont deux fois plus riches.

Ainsi donc, rien de changé à la situation agricole de le Roumanie par son agrandissement. L'excédent de céréales est légèrement diminué mais reste considérable. Elle est un peu plus riche en bétail. C'est toujours au demeurant un des greniers de l'Europe.

Et l'industrie? Elle était relativement peu développée dans l'ancienne Roumanie. Ne le sera-t-elle pas d'avantage dans la nouvelle Roumanie, qui acquiert, avec la Transilvanie et le Banat, des régions minières bien connues? La prépondérance de la vie agricole ne va-t-elle pas cesser, ou du moins s'atténuer? On a escompté déjà ces perspectives, sans peut-être se rendre compte qu'elles n'avaient pas qu'un côté séduisant, mais pouvaient avoir leurs difficultés.

L'examen des faits montre que, là encore, il n'y a pas de changement suffisant pour modifier l'orientation de la vie économique.

Revenons à la carte (fig. 3) où sont localisées les principales richesses minières de la Roumanie. Ce sont les pétroles de la Muntenie et de la Moldavie, le bassin de Petroşani fournissant deux million de tonnes de lignite par an, les bassins houiliers du Banat donnant du charbon propre à la métallurgie, les minérais de fer et de cuivre des monts de Reşiţa, de la Poiana Rusca, enfin les fameux gîtes aurifères du Bihor.

J'ai essayé d'évaluer — ce qui n'était pas facile — la valeur de la production moyenne de toutes ces mines et je suis arrivé à une conclusion qui m'a un peu surpris au premier abord, mais qui s'explique facilement: la seule production du pétrole équivaut à peu près comme valeur à toute la production minérale des nouvelles provinces.

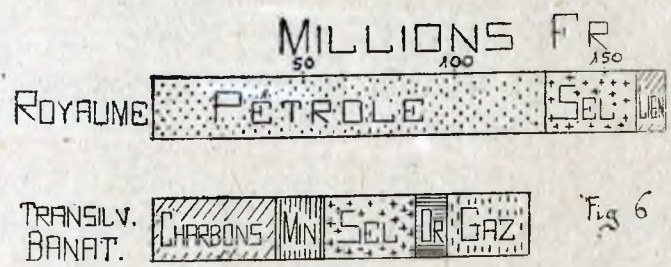

Fig 6

Voilà une relation très intéressante et dont la signification mérite d'être signalée à bien des personnes qui l'ignorent: grâce au pétrole, l'ancienne Roumanie n'est pas restée un pays exclusivement agricole; elle a fait connaissance avec la vie minière et industrielle; elle a eu à s'occuper de la collaboration de la main d'oeuvre étrangère et nationale. Ce ne sont donc pas des problèmes complètement nouveaux que pose la mise en oeuvre des richesses minières de la Transilvanie et du Banat. Il est facile d'imaginer quels seraient les dangers économiques et sociaux d'une situation opposée.

Fort heureusement, la structure économique de la nouvelle Roumanie, n'est nullement bouleversée par son agrandissement. Ce fait me paraît d'une extrême importance. Je crois que c'est un de ceux auquel on doit attacher le plus grand prix.

* * *

J'arrive à une conclusion générale, dont je voudrais faire pleinement ressortir la valeur. A tous les points de vue, la nouvelle Roumanie n'est nouvelle que par son extension, double de celle de l'ancien Royaume. Elle se présente à nous, non pas comme un Etat né de la fantaisie des diplomates, non pas comme un Etat fabriqué en vertu d'un principe abstrait, mais en quelque sorte comme le terme logique d'une évolution. Ce n'est pas un de ces Etats dont le nom même était inconnu avant la guerre. Le mot Roumanie était déjà sur la carte; l'Etat qui perpétue son nom est seulement, plus grand, mieux équilibré. Aussi rapproché que possible de l'idéal national, il réunit à peu près tous les Roumains, dans des frontières en quelque sortes idéales, autour de cette citadelle carpatique qui a toujours été le coeur de la nation roumaine. Sa vie économique n'est pas troublée par l'adjonction de nouvelles provinces dont les ressourses diverses se compensent. Ce qu'il gagne en richesses minières ne change même pas le rapport entre la vie agricole et la vie industrielle. Il n'est pas question d'adaptation à une vie complètement nouvelle, c'est l'ancienne vie qui doit continuer avec une plus grande richesse de pulsation de la circulation commerciale.

Ce développement harmonieux, il est permis de l'escompter, même en présence de la situation actuelle, singulièrement moins satisfaisante. Le temps n'a pas encore pansé les plaies de la guerre. En outre, l'Etat doublant son territoire et sa population souffre d'une sorte de fièvre de croissance, comme un enfant grandi trop vite. Le déséquilibre de la vie économique qui en résulte s'observe dans tous les nouveaux Etats et il est inévitable. Mais dans un organisme sain, ces symptômes inquiétants doivent disparaître peu à peu. Il faudrait un concours de circonstances défavorables et d'incapacités on de

mauvaises volontés, pour compromettre le retour à la vie normale, qui permet de concevoir les plus belles espérances.

Ce sont là, Mesdames et Messieurs, des faits incontestables. Je les dis simplement par ce que je les crois exacts et, non parce que j'appartiens à un pays qui a prouvé bien des fois sa sympathie pour la cause Roumaine; non parceque je suis personnellement lié à la Roumanie par tant de souvenirs et d'amitiés. Ce que je vous expose, je l'ai déjà dit à Paris et je suis prêt à le redire devant n'importe quelle Société de Géographie.

Je crois donc pouvoir conclure que la situation de la nouvelle Roumanie dans la nouvelle Europe, envisagée d'une façon tout-à-fait objective, sur la foi de faits rigoureusement contrôlés, apparaît comme un avenir plein de promesses.

La géographie politique doit considérer votre pays comme une des nouvelles formations les plus heureuses et les plus solides de la nouvelle Europe.

VI.

UN VOYAGE AUX HAUTES MONTAGNES À NEIGES ÉTERNELLES DE L'AFRIQUE TROPICALE[1]

par

Le Dr. R. JEANNEL,

Professeur à l'Université de Cluj, Sous-Directeur de l'Institut de Spéologie,
Membre correspondant de la Société Royale Roumaine de Géographie.

Le mont Kénya a longtemps été tenu pour la plus haute montagne de l'Afrique; il le cède en réalité en cela au Kilimandjaro, puisque son pic le plus élevé, Batian, se dresse à 5.650 m au dessus du niveau de la mer, alors que le dôme du Kibo atteint 6.010 m.

Le Kénya est presque exactement sous l'équateur (0°10′ lat. S), à 400 km environ de la côte de l'Océan Indien et c'est peut-être à cause de cet éloignement qu'il n'a été que peu visité par les voyageurs.

Son existence fut révélée par un missionnaire de Mombasa, le R. P. LUDWIG KRAPF, qui l'aperçut le premier de Kitui (à 150 km au SE dans l'Ukambani) en décembre 1849, c'est-à-dire dans l'année qui suivit celle où son confrère, le R. P. REBMANN, avait vu pour la première fois le dôme glacé du Kilimandjaro. Mais trente-cinq ans passèrent avant que les Sociétés savantes de l'Europe aient eu confirmation de ces découvertes de neiges éternelles sous l'équateur, auxquelles tout d'abord elles s'étaient refusées à ajouter foi.

C'est en 1883 que le Kénya fut observé pour la deuxième fois par J. THOMSON, lorsqu'il traversa le Laikipia au cours

---

(1) Résumé de la conférence, accompagnée de beaucoup de projections, tenue à Bucureşti le 6 juin 1921, à la Société Royale Roumaine de Géographie présidée par S. M. le Roi FERDINAND I et S. A. R. le Prince Héritier CAROL.

de son voyage au pays Massaï. Depuis lor quatre expéditions seulement ont traversé la ceinture de forêts qui entoure la montagne et atteint les régions alpines; ce sont celles de S. Teleki et L. von Höhnel (1887), J. W. Gregory (1893), H. J. Mackinder et C. B. Haugsburg (1899), D. E. Hutchins et W. Mac Gregor Ross (1908). L'ascension périlleuse du sommet Batian aurait été faite par Mackinder.

Au point de vue scientifique, les documents rapportés pas ces voyageurs ne concernent guère que la géographie physique et la géologie de l'ancien volcan. Presque toute la faune et la flore alpines de l'énorme massif étaient encore inconnues lorsque nous entreprîmes, M. et Mme Ch. Alluaud et moi, d'explorer les zones supérieures de la haute montagne africaine. Dans cette intention nous débarquions à Mombasa vers la fin d'octobre 1911.

Depuis la construction de l'Uganda railway, qui unit Mombasa au lac Victoria-Nyanza, à travers les immenses plaines Massaï et le gigantesque fossé du Rift Valley, rien de plus facile que d'aller de Mombasa à Nairobi. Il suffit de deux journées de trajet, dans un confortable wagon, roulant au milieu d'immenses troupeaux de zèbres, de bubales, de gnous, de gracieuses antilopes, d'autruches, de girafes qui s'enfuient à peine au passage du train et donnent au voyageur une première vision de cette extraordinaire faune de grands Mammifères africains.

Nairobi, capitale de l'ancien «British East Africa», aujourd'hui «Kenya protectorate», n'a de ville que le nom. La gare, la résidence du gouverneur, un hôtel des Postes, une banque, quelques administrations, quelques dizaines de petits bungalows en planches et couverts en tôle ondulée, le tout dispersé sur plusieurs kilomètres carrés, un village de bazars hindous et de belles avenues plantées d'Eucalyptus, tel est Nairobi. Le climat y est éternellement printanier, à cause de

ses 1.600 m d'altitude et le séjour y serait fort agréable si le «Norfolk hôtel» n'était pas une de ces affreuses gargotes comme on n'en voit que sous l'équateur et s'il ne fallait pas parcourir des kilomètres en pousse-pousse pour se rendre d'une maison à une autre.

De Nairobi on aperçoit déjà les neiges du Kénya, par les temps clairs; mais deux semaine d'étapes sont nécessaires pour traverser le pittoresque pays vallonné des Kikuyus et le plateau désert du Laikipia et atteindre le pied de la montagne.

Le Kénya ne produit pas cette merveilleuse impression d'altitude considérable qu'on éprouve au pied du Kilimandjaro ou du Ruwenzori, car sa base repose sur le plateau du Laikipia dont l'altitude moyenne est de 2.000 m. De plus l'inclinaison des flancs est beaucoup moins abrupte et on peut s'élever en pente douce jusqu'à 4.600 m; les 1.000 m restant sont formés par une pyramide terminale très escarpée, aux flancs de laquelle sont suspendus quelques névés et des glaciers.

De la base au sommet de la montagne, on traverse successivement quatre zones: une zone inférieure (1.800 à 2.400 m), une zone forestière (2.400 à 3.300 m), une zone de prairies alpines (3.300 à 4.400 m), une zone de désert alpin (au dessus de 4.400 m). Les altitudes données ici sont celles que nous avons observées sur le versant NW; il est probable qu'elles sont plus basses du côté oriental et surtout sur le versant N, comme au Kilimandjaro, à cause de l'humidité des moussons de l'Océan Indien.

Le zone inférieure est constituée par des prairies découvertes ou des prairies à bosquets. Le long des rivières qui sillonnent ces prairies s'étendent des bandes boisées, véritables prolongements inférieurs de la grande forêt. De grands troupeaux d'Antilopes d'espèces variées et de Zèbres sont les seuls occupants de ces pâturages d'où l'Administration anglaisé a systématiquement expulsé les Massaï pour les réleguer

dans de lointaines et inhospitalières «réserves». De magnifiques Lions à crinière noire habitent aussi cette zone de prairies, et les prairies à bosquets du Kénya sont peut-être la région de l'Afrique où se trouve le plus grand nombre de Rhinocéros et de Buffles.

Les forêts entre 2.400 et 3.300 m montrent une série de niveaux successifs. D'abord, entre 2.400 et 2.500 m, c'est la grande futaie où dominent les *Juniperus* et les *Podocarpus;* de gigantesques Camphriers se trouvent encore à ce niveau sur le versant sud-est. Ces forêts inférieures sont le domaine favori des Eléphants qui s'y trouvent par grands troupeaux, des Singes Colobes, des magnifiques Touracos au plumage noir et rouge et enfin des *Dendrohyrax*, insupportables petits mammifères, gros comme des marmottes qui nichent dans les arbres et font retentir la forêt toute la nuit de cris assourdissants.

Sur une vaste surface débroussaillée sous les grands arbres, nos sept tentes et nos quatre vingt porteurs formaient un véritable village où tous ont travaillé avec activité. Pendant que nous procédions à de fructueuses récoltes zoologiques et botaniques, nos porteurs Kikuyus entretenaient les haies épineuses et les grands feux destinés à éloigner les Eléphants; chaque jour une équipe, sous la conduite d'un chef, travaillait à frayer à travers la forêt un chemin vers les cimes, lorsqu'un Lion ou une troupe d'Eléphants ne les mettait pas en fuite et ne les obligeait pas à regagner le camp avec précipitation. Car les grands Animaux sont les seuls maîtres de ces forêts où l'homme ne pénètre jamais. Les Massaï et les Kikuyus en ont une terreur superstitieuse et seuls les timides Wanderobos, chasseurs d'Eléphants, s'y aventurent pour disposer leurs pièges, tranchées profondes et étroites, ou lances empoisonnées suspendues dans les passages.

Les régions moyenne et supérieure de la forêt du Kénya

(2.500 à 3.200 m) sont occupées par des Bambous gigantesques. A 2.500 m ils apparaissent sous les *Podocarpus*, mais de 2.700 à 3.000 m leur densité est telle qu'il est impossible de se frayer un chemins sans le secours de sabres d'abatis. Plusieurs semaines nous furent nécessaires pour traverser cette terrible zone des Bambous qui n'a cependant guère plus d'une dizaine de kilomètres de largeur; car ce n'était pas chose facile d'y faire cheminer les porteurs et leurs charges. Les seuls animaux dangereux à rencontrer y sont les Eléphants dont nous devions utiliser les pistes. Mais la plupart du temps la solitude est complète dans les Bambous, où règne le plus profond silence, à peine troublé par de légers souffles de vent ou les cris de quelque grand Singe que l'on met en fuite.

Vers 3.200 m les Bambous cessent et on revoit le ciel et le soleil avec bonheur! Après un niveau de forêts supérieures où des *Podocarpus* rabougris et couverts *d'Usnea* voisinent avec de belles Bruyères arborescentes, on atteint bientôt (3.300 m) les prairies alpines inférieures, émaillées de gracieux *Senecio* à feuilles blanc-velouté et à grandes inflorescences jaune d'or.

Les prairies alpines du Kénya sont très marécageuses et constituées par d'énormes touffes *d'Agropyrum* au milieu desquelles la marche est très pénible. On ne voit jamais où l'on met le pied et à chaque pas on s'enfonce dans un marais, ou tombe dans un ruisseau coulant parfois à près d'un mètre dans une crevasse. Le climat dans les régions alpines du Kénya est d'une humidité extraordinaire. Presque toute l'année le brouillard et la pluie tombent vers dix heures du matin pour ne cesser que vers minuit. Le lever du jour et les quelques heures qui le suivent sont le seul moment où l'on puisse apercevoir les cimes.

A mesure que l'on s'élève dans les prairies alpines, le sol devient un peu moins humide et les petits *Senecio* blancs à fleurs d'or font place aux extraordinaires *Senecio* arbores-

cents et aux *Lobelia* géantes. Vers 4.000 m d'altitude on se trouve au milieu d'une invraisemblable forêt de *Senecio* géants, dans un paysage comme il n'est donné d'en contempler dans aucune autre contrée du monde. Nous avons pu installer à grande peine un camp à 4.000 m dans cette région glacée et désolée des grands *Senecio* dont les troncs morts nous permettaient de faire du feu et de protéger nos porteurs contre les froids de —8° C de la nuit.

Vers 4.300 m la prairie cesse et les *Senecio* arborescents sont moins hauts et conservent sur leur tronc un épais revêtement de feuilles mortes qui les abrite des gelées. Les derniers mammifères que l'on rencontre vers 4.500 m sont *l'Hyrax* rupicole qui broute les feuilles des dernières *Lobelia* et son terrible ennemi le Léopard dont nous avons trouvé un squelette sous un rocher.

Dès 4.400 m on se trouve dans le désert alpin, c'est à dire que toute végétation phanérogamique a cessé; mais on ne peut pas dire que toute trace de vie ait disparu, car les rochers sont recouverts de Lichens de diverses espèces et cela vraisemblablement jusqu'au sommet.

Le mont Kénya est un ancien volcan actuellement à un stade d'érosion analogue à celui où se trouve le Mawensi dans le massif du Kilimandjaro. Le comte S. Teleki prétendait que le rebord de l'ancien cratère était encore en place; son compagnon L. von Höhnel en donne même les dimensions et affirme que ce cratère a 4 à 4,5 km de diamètre et 200 à 300 m de profondeur, enfin qu'il est circulaire et plein de glace! On doit se demander sur quelles observations peuvent bien être basées d'aussi fantastiques affirmations! En réalité il n'y a rien qui ressemble à un cratère et la pyramide terminale du Kénya est le volcan lui-même, dénudé et dépouillé totalement par l'érosion de son enveloppe de déjections.

La roche qui forme cette pyramide centrale est une trachyte augitique à anorthose et olivine et a reçu du géoloque anglais GREGORY le nom de «Kényte».

Il nous parait vraisemblable que l'ancien volcan devait dépasser de beaucoup l'altitude du pic actuel. MACKINDER estime que le volcan a été dénudé sur une hauteur de 300 m au dessus du sommet du pic Batian et que la bordure du cratère devait dépasser encore de 300 m cette hauteur du volcan central. Reconstitué par la pensée dans la forme du Kibo qu'il devait présenter, le Kénya dépassait probablement l'altitude du Kilimandjaro.

La masse centrale dénudée forme aujourd'hui une sorte de chaîne, orientée NW-SE, jalonnée par une série de pics: Lenana, Thomson, Nélion, Batian, Piggot, pointe des deux lacs, Haugsburg. De ces pics descendent de hautes arètes vers fe NE et le SW; entre les pics se trouvent des cols et sur chaque versant de ces cols un glacier descend, étroitement encaissé entre les arètes. A l'extrémité inférieure des arètes se dressent de vertigineuses aiguilles formant comme une couronne à la périphérie du massif central. Ces aiguilles correspondent certainement à la partie la plus externe du volcan partie qui devait être en contact avec les parois de la cheminée aujourd'hui détruite par l'érosion.

Il semble même que la majeure partie du cône volcanique ait été dépouillée. Les dykes de Kényte et de Phonolithes qui jalonnent les crêtes entre les vallées ne sont peut-être que d'anciennes intrusions mises à nu par l'ablation du cône de cendres et de déjections diverse dans lesquelles elles s'étaient formées.

Les glaciers du Kénya sont alignés de part et d'autre de la chaîne axiale. Ceux du versant SW sont de beaucoup les plus volumineux, probablement pour la même raisoncli-

matique qui fait que les forêts sont plus développées sur le versant SW que sur le versant NE.

Il neige presque chaque jour à 4.500 m et même à altitude moindre sur le Kénya, mais cela ne suffirait pas à produire des neiges éternelles si la montagne ne dépassait pas 5.000 m. Il est en effet nécessaire que les névés et les glaciers aient une certaine puissance pour contrebalancer l'action du soleil équatorial.

D'ailleurs plus la montagne est haute, plus les glaciers descendent bas, sous l'action d'un poids plus considérable. Etant à 5.000 m sur la pointe Piggott, nous avions bien au dessous de nous l'énorme glacier Tyndall dont le front doit bien descendre jusqu'à 4.400 m et peut-être même plus bas.

Toute la région alpine du mont Kénya porte des traces d'anciennes extensions glaciaires. Partout, dans la zone de désert alpin, ce ne sont que cirques, vallées suspendues, lacs glaciaires, seuils moutonnés, stries glaciaires, blocs erratiques, anciennes moraines plus ou moins bien conservées.

Dans les vallées de la zone alpine et aussi de la zone forestière, d'anciennes moraines se succèdent, d'autant mieux conservées qu'elles sont plus haut situées; elles marquent les échelons successifs du retrait des glaciers pleistocènes. Dans la forêt de bambous, vers 2.700 m, les pierres profondement enfoncée dans le sol, restes d'une ancienne moraine, servaient d'abri à une riche faune d'Animaux endogés aveugles dont la découverte fut une des plus intéressante que nous ayions faite au cours de notre voyage. D'autres débris d'anciennes moraines se trouvent même encore plus bas, jusque vers le voisinage de la lisière inférieure de la forêt (2.400 m).

Et ceci a une grande importance, car nous pouvons comprendre quelle a dû être l'origine de la faune et de la flore alpines des hautes montagnes de l'Afrique orientale.

Lorsque le front des glaciers du Kénya descendaient

jusque vers 2.600 m d'altitude, les hauts plateaux de l'Afrique orientale offraient des conditions de climat telles que la faune et la flore glaciaires pouvaient s'étendre en continuité du Ruwenzori jusqu'au Kilimandjaro et même bien au delà. Lorsque les glaciers se sont retirés sur les sommets, les espèces glaciaires ont suivi le retrait des glaciers, laissant la place aux espèces tropicales sur les plateaux.

Ainsi se sont constituées une série de faunes alpines isolées sur chacune des montagnes dépassant 4.000 m d'altitude. Grâce à cet isolement, des variations se sont produites et on comprend ainsi pourquoi chacune de ces montagnes possède ses espèces propres. Ainsi s'expliquent également les fréquentes affinités des espèces alpines de l'Afrique orientale avec des espèces australes, alors qu'elles n'ont jamais rien de commun avec les espèces tropicales vivant à leurs côtés.

VII.

CONTRIBUŢIUNI LA STUDIUL DELTEI DUNARENE

Evoluţia morfologică şi cronologică a ei

de

Prof. C. BRATESCU,

Membru corespondent al Academiei Române,
Membru în Comitetul de redacţiune al Buletinului S.R.R.G.

Contributions à l'étude du delta danubéen. Son évolution morphologique et chronologique.

I.

Ca unitate morfologică, delta Dunării este cea mai recentă formaţiune din tot pământul românesc.

Pe la sfârşitul terţiarului ea făceà parte dintr'un golf întins al M. Negre, ce înaintà până peste câmpia Munteniei, fiind limitat la miazăzi de marginea podişului Dobrogei şi al Bulgariei, iar la miazănoapte de un ţărm ce nu se poate fixà peste tot cu destulă precisiune pe o hartă.

In diluviu, delta propriu zisă iese de sub apele mării şi fundul ei, devenit uscat, se acopere într'o ultimă perioadă interglaciară cu un strat de loess, în care săpăturile canalului Sulina, din dreptul marelui M, au descoperit fosile de mamut, de rinoceros Merckii, etc. Dunărea, pe atunci, se vărsà în mare pe un singur braţ, care treceà pe lângă marginea podişului dobrogean şi, evident, îşi aveà gura mult mai spre răsărit decât locul unde se varsă astăzi braţul Sf. George. Ţărmul mării se retrăsese spre est; iar nivelul ei, raportat la suprafaţa Dobrogei, erà cu mult inferior celui de astăzi, fie din cauza unei mişcări epirogenetice pozitive a uscatului, după cum am afirmat-o într'un studiu anterior, fie din cauza

răpirii unei mari cantități din apa mărilor și oceanelor de pe glob și a imobilizării ei în uriașele calote polare și în enormii ghețari alpini, după cum susține o teorie adversă. In țara noastră această diferență de nivel se evidențiază bine prin prezența loessului la oarecare adâncime sub nivelul actual al mării (în mijlocul deltei, sub brațul Sulinei, la 7 m); prin prezența fundului primitiv al văilor cu limane la adâncimi relativ mari (ex. valea lacului Mangalia) sub același nivel actual, precum și prin alte dovezi morfologice, luate din cercetarea teraselor fluviatile și a popinelor ce înconjoară din trei părți Dobrogea.

La sfârșitul cuaternarului o nouă transgresiune a M. Negre — fie din cauza unei mișcări epirogenetice negative a uscatului, după cum am afirmat, fie din cauza creșterii nivelului mărilor și oceanelor în urma topirii calotelor polare și a ghețarilor, după o altă teorie; fie în fine, din cauza umplerii basinului M. Negre cu ape din Mediterana, venite prin Bosfor, după deschiderea acestuia — după o a treia teorie — acopere din nou spațiul deltei și-l transformă într'un golf. Vârful acestui golf înaintă departe în susul Dunării care, din acest moment, își începe un nou ciclu de sedimentare activă; iar după ce fluviul ajunge cu gura sa la răsărit de îngustimea Isaccei, din acel moment începe și adevărata istorie a actualei delte dunărene.

Poate că nici o altă unitate morfologică din țara noastră nu s'a bucurat de atenția mai multor cercetători ca această deltă. S'au stabilit o sumă de adevăruri privitoare la fiziologia ei, admirabile prin justețea observațiunii și prin precisiunea datelor; s'au construit hărți care, cum este harta Serviciului pescăriilor, ridicată în 1909—1911, sunt adevărate capo-d'opere ale cartografiei și științei române; s'au publicat lucrări de valoare, cum sunt studiile d. Dr. Gr. Antipa, etc.; dar, în ceea ce privește problema creșterii în

timp şi spaţiu, adică evoluţia deltei Dunărene, s'au afirmat şi greşeli capitale, pe care voim a le înlătură în articolul de faţă.

S'a spus anume că vechiul golf din deltă, prin acţiunea de sedimentare a curentului litoral al mării, a fost isolat printr'un cordon de nisip dela Jibrieni şi până aproape de Istria; că astfel golful a fost preschimbat într'un liman; că numai *după aceia* Dunărea şi-a resfirat braţele, sedimentându-l; iar când fluviul a ajuns cu gurile sale la primul cordon marin (cel dela Jibrieni până la Istria), el şi-a deschis drum printr'însul spre mare, pentru a-şi continuă mai departe acţiunea sa de înnisipare. S'a mai spus apoi, în ceea ce priveşte vârsta, că, în vremea lui Herodot (sec. V a. Cr.), Dunărea abiă începuse a se desface în braţele sale la prima bifurcare dintre Tulcea şi Ismail. Aceasta ar însemnă că delta noastră nu are o vechime mai mare de circa 2.400 ani![1]

Adevărul însă stă cu totul altfel. Aceasta se va arătă în cele ce urmează.

II.

1. — Privită pe o hartă, delta Dunării se poate împărţi în două mari regiuni. Fiecare dintre ele poartă anumite caractere morfologice, determinate de agentul principal, care a contribuit la zidirea uscatului din deltă. Aşă, s. e., pe când în prima regiune — care se întinde dela bifurcarea Dunării spre Ismail şi până la cel dintâi cordon de origine marină, compus din grindul Răducului, grindul Ceamurlia şi marginea de vest a insulei Caraorman — uscatul este alcătuit *numai din grinduri de origine fluviatilă*, adică zidite din nisipul şi mâlul depus pe ţărmuri de revărsările Dunării, cu excepţia grindului Chiliei, care e un rest din pământul Basarabiei, rămas în deltă — în regiunea a doua, adecă dela

[1] Critica amănunţită a acestor afirmări s'a făcut în *Analele Dobrogei* An. II No. 2 şi 3.

cordoanele marine pomenite mai sus și până la actualul țărm al mării, uscatul este alcătuit *aproape exclusiv din cordoane litorale marine* și numai de-alungul fluviului din grinduri fluviatile.

In prima parte a deltei agentul care a zidit uscatul este numai fluviul, pe când în partea sa de răsărit este mai ales marea.

Incă din a doua jumătate a secolului trecut Ernest Desjardins ne-a atras atenția asupra cordoanelor litorale rămase între brațele Dunării și după care s'ar putea urmări fazele creșterii succesive ale deltei în partea sa din spre mare; dar aceasta a făcut-o mai mult în treacăt; și, de atunci, în toată literatura geografică cunoscută mie, nu am întâlnit un studiu care să fi utilizat aceste cordoane, pentru a urmări mai amănunțit creșterea deltei. De altfel un asemenea studiu era aproape imposibil înainte de publicarea admirabilei hărți idrografice a deltei, executată de Serviciul pescăriilor statului.

Cum se formează un cordon litoral marin în deltă? Răspunsul la această întrebare este ușor. N'avem decât să privim fenomenele actuale, așă cum se petrec sub ochii noștri.

Ca să se formeze un cordon litoral, e nevoie, pe de o parte, de materialul din care e zidit cordonul, adecă de *nisip*; iar de alta, de un agent, care să ia acest nisip și să-l întindă în sens orizontal și să-l înalțe în sens vertical, adecă *de un curent litoral,* de *valuri* și de *vânturi.*

De unde poate proveni nisipul? El nu poate avea decât două origini: 1. sau din dărâmarea coastelor înalte, pe care valurile, mai ales în timp de furtună, le surpă și le macină mărunt, prefăcându-le în pietriș, nisip și mâl fin; 2. sau de la gurile unui fluviu sau râu, care aduce o mare parte din materialul măcinat în drumul său, spre a-l depune în mare.

Dacă privim ceeace se petrece astăzi la gurile Dunării, vedem că acî materialul, din care sunt zidite cordoanele li-

torale, este format exclusiv din nisipul cărat de fluviu în mare. Un exemplu frumos îl avem la gura braţului Sf. George. De îndată ce acest braţ ajunge la mare, el se bifurcă în două guri principale: una meridională, care se înnisipează pe măsură ce trece timpul şi una nordică, pe care trece curentul principal al fluviului şi care e destinată să rămâie singura gură a braţului Sf. Gheorghe. Pe acest canal nordic fluviul îşi împinge sedimentele sale în mare, până în zona curentului litoral marin, ce se coboară din spre Sulina, pe lângă ţărm. Acolo nisipul este răpit de curent şi purtat spre miazăzi, formând o bară sau un grind submarin, care cu timpul creşte până ce iese la suprafaţă. Astfel s'a ivit de-asupra apei, în în anul 1897, lunga şi îngusta insulă *Sacalin*, care imită în totul, ca formă, direcţie şi geneză, cordoanele litorale mai vechi dela sudul braţului Sf. Gheorghe.

Aceasta este origina tuturor cordoanelor litorale marine din cuprinsul deltei Dunărene. Dar, să notăm bine: *ca să fie posibilă formarea lor, a fost necesară existenţa în apropiere, a unei guri de fluviu, care să verse nisip şi existenţa unui curent litoral, care să-l întindă în anumită direcţie.*

Dacă acest fapt este evident pentru toţi, atunci primul cordon litoral şi cel mai apusean din deltă, adecă Răducul-Ceamurlia-marginea de apus a insulei Caraorman, nu şi-a putut luà naştere de cât *după* ce gurile Dunării au ajuns cu sedimentarea lor în locul indicat de acest cordon, adecă în zona de acţiune a curentului litoral marin, ce se coboară spre SW în prelungirea coastei Basarabene. Aceasta exclude însă cu totul afirmarea existenţei unui liman, care ar fi primit în vârful său, din sus de Tulcea, apele Dunării şi care ar fi fost izolat printr'un cordon de restul mării, cu mult înainte de sosirea gurilor Dunării în locul unde s'a desvoltat acest cordon.

2. — S'a spus că dela Jibrieni şi până aproape de Istria

curentul litoral ar fi întins un singur cordon care, prin urmare, ar fi unul singur și de aceeași vârstă peste tot.

O analiză mai atentă a hărții idrografice a deltei este suficientă spre a ne instrui și asupra acestui punct.

Care sunt părțile componente ale cordonului Jibrieni-Istria și care este vârsta lor relativă?

Distingem următoarele patru părți:

a. Insula nisipoasă, formată din mai multe cordoane litorale alăturate, dela Jibrieni la Vâlcov;

b. Marginea de apus a insulei Letea;

c. Grindul Răducul-Ceamurlia-marginea de apus a insulei Caraorman;

d. Grindul Crasnicol-Dranov-Insula Lupilor până la N de Istria.

Nu toate aceste secțiuni sunt deopotrivă de vechi, fiindcă nu toate s'au format în acelaș timp; ba încă, după cum vom vedea, între o secțiune și cealaltă a trebuit să treacă un interval de timp de multe veacuri!

Grindul Răducului-Ceamurlia-cordonul de apus al insulei Caraorman sunt partea cea mai veche; ele reprezintă primul țărm pe care l-au zidit curentul litoral și valurile în dreptul deltei. Nisipul acestui țărm a provenit dintr'o gură meridională a primei delte secundare a Chiliei, pentru grindul Răducului; și din gura Sulinei, când se află în această parte, pentru grindul Ceamurlia și Caraorman.

Mult mai nouă în timp este marginea de apus a insulei Letea, care margine, curios dar firesc, a crescut dela sud către nord, după cum se poate deduce din hartă. Intr'adevăr, insula Letea nu e decât o asociație de cordoane litorale apropiate, mai dese în spre N, mai resfirate în spre S. Insă aici direcția cordoanelor este alta ca la secțiunea anterioară. Pe când în grindul Răducul-Ceamurlia-Caraorman cordonul s'a

întins dela N spre S, în insula Letea cordoanele au căpătat o direcție dela NW spre SE.

Oare de ce?

E foarte simplu. Curentul litoral are tendința să prindă un cordon litoral, întocmai ca pe o ghirlandă, de două puncte mai rezistente. Dacă însă spre NW punctul mai statornic era o gură a primei delte secundare a Chiliei, spre S punctul se mișcă în spre E. De ce? Fiindcă spre S avem brațul Sulinei care, cu cât înaintă mai spre E, cu atât silia curentul litoral să se arcuiască și el mai spre E și, astfel, să zidiască un cordon arcuit în spre SE. Mai scurt: *direcția NW-SE a cordoanelor din insula Letei este rezultanta medie a direcțiilor celor două forțe, dintre care una, curentul litoral, tindeă spre S, iar cealaltă, curentul fluvial al Sulinei, tindeă spre E.* Aceasta este cauza pentru care cele trei insule din deltă: Letea, Caraorman și Sărăturile cu Ivancea au, mai mult sau mai puțin, forma unor evantaie cu cotorul în sus și cu bețele resfirate în jos și spre dreapta. Dar nu acesta este punctul principal în tema noastră.

Principal este faptul că *marginea de apus a insulei Letea nu s'a format dintr'odată și nici dela N spre S, ci invers!* Priviți numai harta! Toate cordoanele Letei se articulează cu această margine apuseană a insulei formând un unghiu ascuțit. Și, de oarece cordoanele meridionale sunt mai vechi, fiindcă sunt mai în interiorul deltei, iar cele nordice sunt mai nouă, fiind mai aproape de mare, rezultă că unghiul, sau vârful ce-l formează ele cu marginea apuseană a insulei s'a tot ridicat spre N, până ce a ajuns în locul unde se află astăzi satul Periprava. Aceasta înseamnă că, în prima deltă secundară a Chiliei, brațele sudice au fost mai active la început; pe urmă au murit treptat-treptat, de oarece curentul principal al fluviului se deplasă pe brațe din ce în ce mai nordice. Exact ceeace se petrece astăzi la jumătatea de

S a deltei secundare actuale a Chiliei. Numai că aci nu se mai formează cordoane litorale, condițiile de formare nefiind favorabile.

Cea mai nouă parte a cordonului prim din deltă este Crasnicolul și Dranovul, cu prelungirea lor spre Istria. Ea este contemporană cu grindul Ivancei, în continuarea căruia se și găsește. Dar grindul Ivancei, după cum vom vedeà mai departe, s'a format târziu de tot, după ce gura Sulinei a ajuns în locul unde se află astăzi.

Rezultă, așa dar, că:

1. *Cel mai apusean cordon litoral din deltă, adică cel de la Jibrieni până la N de Istria, nu este unul singur, de oarece studiul său mai atent ne arată că este format din mai multe secțiuni de diferite vârste* și, prin urmare, el nu a fost zidit ca un dig neîntrerupt, în toată lungimea sa, așà încât să separe un ipotetic golf de restul mării și să-l transforme într'un fel de liman;

2. *Aceste secțiuni ale cordonului cel mai apusean din deltă nu și-au putut luà naștere decât numai după ce brațele Dunării au ajuns în locul unde se află cordoanele astăzi, așà în cât curentul litoral să aibă de unde luà nisipul necesar zidirii lor.*

Este evident că curentul litoral aduce puțin nisip și din spre coasta Basarabiei, dar în așà de mică măsură, în cât el n'a fost în stare să zidească nici măcar insula nisipoasă Jibrieni-Vâlcov, al cărei nisip, după cum ne arată harta rusească 1/42.000, nu are altă proveniență decât din cele patru brațe nordice Basarabene ale primei delte secundare a Chiliei, brațe care astăzi au murit;

3. *Care sunt etapele înaintării deltei dunărene în M. Neagră?* — Urmărind cordoanele litorale marine din cuprinsul deltei, după harta hidrografică a Serviciului pescăriilor Statului, observăm că primul țărm de mare, zidit de valuri

și curent la gurile Dunării, este indicat prin grindurile Răducul-Ceamurlia-cordonul apusean al insulei Caraorman.

Intr'un stadiu următor și anume după ce insula Caraorman a fost complect terminată prin adăogirea unei serii de cordoane litorale la primul cordon apusean și după ce delta a înaintat spre răsărit dincolo de țărmul indicat prin grindul Luminei și ramura răsăriteană grindului Răducul-țărmul Mării se fixează, pentru o vreme, la o linie însemnată prin grindul Părului și grindul lui Ichim, la N de brațul Sulinei; iar la S, prin grindul Busurca, prelungit spre SW cu grindul lui Roșu.

Dintr'o singură privire a hărții se vede că, *pe când gura brațului Sf. Gheorghe rămâne aproape staționară la locul de contact între fluviu și grindul lui Roșu, iar gurile primei delte secundare a Chiliei în fața insulei Letea, care încă nu există — gura Sulinei, și cu ea și delta, au înaintat spre răsărit pe o distanță de aproape 17 km!*

De altă parte țărmul deltei, din coneav cum erà la început, devine puternic convex, făcând spre vărsarea Sulinei, în punctul Busurca, un unghiu aproape drept, cu vârful spre mare.

Intr'un stadiu imediat următor, țărmul mării se fixează la o linie însemnată, la N de brațul Sulinei, prin grindul Lat-Pocora-Semiratca; iar la S prin actualul țărm al mării până la miazăzi de gura gârlei Impuțita și de acì prin grindul Ivancea, până la brațul Sf. Gheorghe, pentru a se prelungì, la S de acest braț, prin grindul Crasnicol.

In această fază, tot ce cade la SE de grindurile Ivancea-Crasnicol până la țărmul actual al mării, erà în domeniul M. Negre și nu al deltei; și, la fel, tot ce cade la NE de grindul Lat-Pocora-Semiratca — adecă toată insula Letei începând dela satul cu acelaș nume, și toată delta secundară actuală a Chiliei — de asemenea nu există ca parte alcătuitoare a deltei.

Dunărea Chiliei își vărsà apele și sedimentele în mare

prin numeroasele guri ale primei sale delte secundare, prin urmare tot la apus de insula Letei, care încă nu există și, pe măsură ce trecea timpul, își deplasă curentul principal tot mai spre N, lăsând brațe moarte sau gârle în spre S; Dunărea Sulinei se vărsă în mare la Sulina de azi; iar Dunărea Sf. Gheorghe la punctul Ivancea. Delta Dunării înaintă în dreptul brațului Sulina, după cum ne arată harta, un bot intrat adânc în mare.

Prin urmare: *țărmul actual al M. Negre la Sulina a fost contemporan cu țărmul mării în punctul Ivancea și cu prima deltă secundară a Chiliei.* Această constatare este un fapt tot atât de sigur ca și cel mai sigur fapt și oricine analizează harta idrografică a deltei, nu se poate să nu-l recunoască. Stăruim asupra lui, de oarece ne va servi mai târziu în cercetarea noastră.

De acì înainte țărmul mării rămâne relativ staționar la Sulina timp de secole întregi, până în vremea noastră, în timp ce delta crește puternic în dreptul gurilor Chiliei, unde se formează mai întâi marea insulă a Letei, din adăogirea succesivă a unei serii de cordoane litorale la primele cordoane mai vechi; apoi, după ce întreaga insulă e zidită, Dunărea Chiliei își adună brațele într'un mănunchiu la Periprava și de acolo își desfășoară o a doua deltă secundară, câștigând din mare, în a doua jumătate a secolului trecut, aproximativ 80 m pe an. De asemenea delta începe să crească și în dreptul gurii Sf. Gheorghe, înaintând în mare din etapă în etapă, după cum ne arată cordoanele, dela Ivancea până la actualul țărm și câștigând o întindere, în linie dreaptă, de peste 16 km.

Ce rezultă de aici?

Dacă într'un stadiu anterior gura Sulinei înaintează în mare pe o distanță de 17 km, în timp ce gurile Chiliei și Sf. Gheorghe rămân aproape staționare; iar într'un stadiu ur-

mător gura Sulinei rămâne vreme foarte îndelungată staţionară şi celelalte două guri înaintează în mare aproape 16 km — rezultă că *delta Dunării n'a crescut la toate gurile sale în chip egal şi cu acelaş ritm, ci treptat, pe sectoare şi în etape, asemenea unui front ce înaintează desfăşurat pe un câmp deschis: când unele unităţi pornesc la atac, celelalte stau pentru a le susţine; iar când cestelalte înaintează, cele dintâi se opresc.*

Această capricioasă şi totuşi firească creştere a deltei Dunărene nu-şi poate găsi explicarea decât în modul de funcţionare al agenţilor cari zidesc o deltă, în schimbările produse în funcţionarea lor în cursul timpului, precum şi în raporturile spaţiale nouă ce se creează.

Iată, în linii mari, evoluţia în spaţiu a acelei părţi din delta Dunării, care se caracterizează prin cordoane litorale marine şi insule compuse din cordoane litorale. Ori şi cine poate urmări acum creşterile succesive ale acestei părţi din deltă, unind pe harta idrografică, cu un creion colorat, cordoanele ce au fost contemporane.

4. *Cronologia deltei.* — Cele câteva încercări, făcute mai mult în treacăt, de a precizà creşterile în timp ale deltei dunărene, adecă evoluţia sa cronologică, nu pot însemnà nimic în progresul cunoştinţei noastre asupra acestei regiuni. Vina stă, pe deoparte, în aceea că nu s'au folosit toate izvoarele istorice, care pot aduce oarecare lumină în această chestiune; iar de alta, în faptul că s'au folosit unele criterii care, în aplicarea lor, nu pot aveà decât o valoare limitată în timp şi spaţiu; aşà ar fi s. ex. criteriul actualei creşteri a deltei la gurile fluviului. De aceea s'a ajuns să se deà întregei delte dunărene o vârstă surprinzător de mică, o vârstă care nu trece dincolo de vremea lui Herodot!

Pentru limpezirea acestei chestiuni vom folosì, ca izvoare informaţie, o serie de *periple* şi *portulane* medievale; apoi

însemnata operă de geografie politică: *De administrando imperio,* a împăratului bizantin Constantin Porphyrogenetul și, în fine, două mărturii din antichitate: una a naturalistului Plinius cel Bătrân și cealaltă a istoricului grec Herodot. Toate aceste izvoare le vom coroborà cu harta idrografică a deltei, pentru a trage cu toată severitatea, numai concluziunile care se impun.

a. Așà dar, o primă întrebare: *care este cea mai mare vechime a țărmului deltei la târgușorul* Sf. Gheorghe, *pe care o putem stabilì istoricește?*

Cea mai veche mărturie despre localitatea Sf. George — așezată la gura Dunării cu acelaș nume — o găsim în *Periplus Ponti Euxini octuplus.* Anume, în anul 1318, un oarecare Petrus Vesconte pomenește la coasta Dobrogei, între alte locuri bune de ancorat, și porturile Sf. Gheorghe și Sulina.

Ambele nume apar apoi în acelaș Periplu: în apograful fraților Pizigani din 1367; la Icolaus *(sic) filius* C. Pasqualini Nicollai de Venetijs în 1408; la Gratiosus Benincasa Anconitanus în 1480[1]; la *un anonim* între anii 1530—50; în Diegi Homen *cosmographi opus* din 1561[2]; la Ioan Martjnes *en Messina* în 1570, etc. Mărturiile despre existența acestor porturi, acum cinci, șase veacuri, se pot înmulți. Le găsim în atlasul intitulat *Periplus,* tipărit de A. E. Nordenskiöld la Stockholm în 1897. Intre alte izvoare citez acì: *atlasul catalan* din 1384 (Blatt XVI); harta semnată de Conte Freducci din 1497 (Blatt XXII); periplul lui Voltius din 1593 (p. 31); harta lui Bartholomeus Crescentius din 1596 (Blatt XXXI) etc. Toate aceste izvoare ne arată continuitatea unei vieți comerciale în porturile maritime dobrogene, între sec. XIV și XVII. Dintre ele însă, de sigur, cel care pentru tema noastră prezintă cel mai viu

(1) După Nordenskiöld, 1467 (Blatt XL)
(2) Idem, 1569 (Blatt XXVIII).

interes, este harta din **1318** a lui PETRUS VESCONTE[1], ca fiind cea mai veche mărturie. Dacă se va descoperì un izvor şi mai vechiu, concluzia noastră câştigă cu atât mai mult în tărie.

Pe atunci Voevodatul Moldovei încă nu erà întemeiat; iar Voevodatul Munteniei se află abià la începuturile sale. Prin urmare, în aceste vremuri aşà de îndepărtate pentru viaţa istorică a poporului nostru, ţărmul mării, în dreptul celor două guri meridionale ale Dunării, se găsià cam în acelaş loc ca şi astăzi, adică tot la Sulina şi la Sf. George.

Concluzia: în decurs de 600 ani, delta Dunării nu ne arată o creştere sensibilă la cele două guri meridionale ale ei.

Anul 1318 reprezintă, prin urmare, momentul cel mai târziu când ţărmul deltei ajunge, în creşterea sa, la Sf. George. Dar aceasta însemnează că ţărmul mării puteà fi la Sf. George şi înainte de această dată şi că cifra de 600 ani poate fi şi mai mult sporită.

b. Pentru *Sulina* ne stă la îndemână o ştire mult mai veche. Ea apare la CONSTANTIN PORPHYROGENETUL, în sec. X d. Chr. (circa 950). In opera sa politico-geografică *De administrando imperio,* împăratul ne povesteşte cum Ruşii, pornind expediţiile lor de piraterie spre Constantinopol, coboară mai întâi pe Nipru la vale în luntri numite *monoxyla*, adecă în piroge scobite dintr'un singur trunchiu[2] şi, ajungând la mare, plutesc dealungul coastelor spre miază-zi. Intre multele popasuri ce le fac în drumul lor, unul este şi la Sulina.

Povestirea aceasta merită o atenţie deosebită. Iată textul:

„... ἡνίκα δὲ γένηται καιρὸς ἐπιτήδειος, ἀποσκαλώσαντες· ἔρχονται εἰς τὸν ποταμὸν, τὸν ἐπιλεγόμενον Ἄσπρον. καὶ ὁμοίως

(1) A. E. NORDENSKIÖLD: *Periplus*, Blatt. VI Aceiaşi hartă o găsim şi la p. 33, XIII sub titlul: *Chart of the Black sea by Marino Sanudo* (or Petrus Vesconte) about 1320. From KONRAD KRETSCHMER.

(2) Asemenea luntri se găsesc şi azi în ţara noastră prin jud. Iaşi, Buzău, Ilfov, etc. Eu însumi le-am văzut pe lacurile din acest din urmă judeţ.

κ'ἀκεῖσε ἀναπαυσάμενοι, πάλιν ἀποκινοῦντες, ἔρχονται εἰς τὸν Σελινὰν, εἰς τὸ τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ λεγόμενον παρακλάδιον: καὶ ἕως οὗ διέλθωσι τὸν Σελινὰν ποταμὸν, παρατρέχουσιν αὐτοῖς οἱ Πατζινακῖται; καὶ ἐὰν πολλάκις ἡ θάλασσα μονόξυλα εἰς τὴν γῆν ἀπορρίφῃ, σκαλώνουσιν ὅλα, ἵνα τοῖς Πατζινακίταις ἀντιπαραταχθῶσιν ὁμοῦ; ἀπὸ δὲ τὸν Σελινὰν οὐ φοβουνταί τινα, ἀλλὰ τὴν τῆς Βουλγαρίας γῆν ἐνδυσάμενοι, εἰς τὸ τοῦ Δανουβίου στόμιον ἔρχονται; ἀπὸ δὲ τοῦ Δανουβίου καταλαμβάνουσιν εἰς τὸν Κωνοπάν. καὶ ἀπὸ τοῦ Κωνοπᾶς εἰς Κωνσταντίαν, καὶ ἀπὸ τῆς Κωνσταντίας εἰς τὸν ποταμὸν Βάρναν...[1]

Adică, în traducere:

«... *iar când soseşte timpul priincios, îmbarcându-se, ei vin la fluviul numit Alb; şi acolo deasemenea se odihnesc; şi iarăşi pornind, ajung la Selina, la aşà numita vărsare a fluviului Dunărea; şi până ce să treacă de braţul Selina, îi urmăresc Pecenegii; iar dacă uneori marea aruncă la ţărm unele luntri, ei se coboară pe ţărm cu toţii, pentru ca la olaltă să ţie piept Pecenegilor; iar dela Selina nu se mai tem de nimeni ci, intrând în ţara Bulgariei, ajung la gura Dunării; iar de acì o apucă spre Conopa; şi dela Conopa la Constanţa; şi dela Constanţa la râul Varna....*»

Să cercetăm mai de aproape acest pasaj:

Fluviul Alb, Ἄσπρος, este *Nistrul,* la vărsarea căruia găsim mai târziu şi localitatea Cetatea-Albă, pe tătăreşte: Ak-kerman.

Dela gura Nistrului, un al doilea popas îl fac piraţii Ruşi la gura Sulinei. Textul grec ne dă forma Σελινὰ=Selina, şi specifică: «*la aşà numita vărsare (ramura) a fluviului Dunărea*». Probabil că avem a face cu o formă alte-

(1) C. PORPHYROGENETA: *De adm. imp.* ed. Anselmi Banduri, Tom. I. Parisiis. 1711, cap. IX p. 59.

rată a adevăratului nume. In greaca veche σωλήν-ῆνος (ὁ) = Solin. are însemnarea de canal[1]. Acestui cuvânt îi corespunde în greaca modernă forma σουλῆνα = Sulina, cu acelaș înțeles[2]. Textul ne spune precis că *Sulina este un braț, o gură a Dunării, și nu o localitate.* Dar noi înclinăm a crede că la gura acestui fluviu se află și o mică așezare omenească, probabil de pescari, cum se constată mai târziu; iar *ceeace afirmăm cu tărie este că locul de popas al Rușilor se află chiar pe locul Sulinei de azi.* La această concluzie ne conduce însăși cercetarea hărții idrografice a deltei.

Intr'adevăr: am stabilit în punctul 3 al acestui studiu, ca un fapt solid, că cordonul litoral actual al mării la Sulina și la S de oraș a fost, într'o vreme îndepărtată, contemporan cu cordonul litoral al Ivancei și cu gura brațului Sf. Gheorghe în punctul unde e cătunul Ivancea.

De altă parte am stabilit că țărmul mării la 1318, se află lângă târgușorul Sf. Gheorghe care, pe atunci, era un port bun de ancorat corăbiile. Intre Sf. Gheorghe însă și Ivancea e o distanță, în linie dreaptă, de circa 13 km.

Și acum, dacă delta Dunării rămâne relativ staționară la Sf. Gheorghe dela 1318 până astăzi[3], adecă dacă ea nu înaintează în mare decât foarte puțin în curs de 600 ani, atunci e greu de admis că ea va fi crescut dela Ivancea până la Sf. Gheorghe, adecă pe o distanță de 13 km, numai în 370 ani, fiindcă atâția sunt dela C. PORPHYROGENETA până la data periplului lui PETRUS VESCONTE (circa 950—1318). Și dacă țărmul mării se află pe la 950 undevà, la E de Ivancea, poate chiar aproape de Sf. Gheorghe—atunci e clar că pe brațul

(1) *Dict. grec.-franç.* par M. A. BAILLY, éd. II, 1897, p. 1889.

(2) Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ὑπὸ Ἀνδρέου Κοραϊμηλίδ, ἐν Ἀθήναις, 1852, pag. 1384.

(3) Facem abstracție de slaba creștere pe care o afirmă delta în această parte și ținem în seamă creșterile mai însemnate, dela un cordon litoral la cordonul imediat următor.

Sulina el se află tot unde e astăzi, de oarece ne-am convins cu toții că grindul Ivancei și gura Dunării la Ivancea au fost, în trecut, contemporane cu gura Dunării la Sulina.

Așă dar, cu deplină siguranță, noi putem afirmă că în secolul X d. Chr. țărmul M. Negre pornià, ca și astăzi, dela Sulina spre miazăzi, până mai jos de înbinarea cu grindul Ivancea, iar de acolo se continuà pre SW pe lângă unul din numeroasele cordoane litorale ce se găsesc între Ivancea și Sf. George. O simplă aplicare a raționamentului de mai sus pe harta idrografică ne poate convinge despre aceasta.

Și, dacă este așà, atunci gura Sulinei, în sec. X d. Chr., se găsià cam în acelaș loc unde se găsește și astăzi, cu o foarte mică diferență în spațiu. *Aceasta însemnează că de aproape 1000 ani (950—1921) delta Dunării n'a crescut mai de loc în dreptul acestui braț de fluviu.*

Și iată cum mărturiile istorice vin să coroboreze concluziile la care am ajuns din simpla cercetare a hărții idrografice.

Dar atunci nu mai avem dreptul să afirmăm acele creșteri accelerate ale deltei, așà precum au făcut-o cercetătorii dinaintea noastră.

Textul împăratului C. Porphyrogeneta ne mai informează că piratii Ruși[1], până ce să treacă de gura Sulinei, sunt urmăriți de Pecenegi, cu cari chiar au ciocniri, când valurile, aruncând la țărm unele din monoxylele lor, îi silesc să debarce cu toții, ca să-și apere tovarășii în primejdie. Amănutul acesta ne este dat când se povestește drumul Rușilor între gura Nistrului și a Sulinei.

Unde poate fi acest loc de conflict cu Pecenegii?

El poate fi pe coasta Basarabiei, cu toată piedica ce o puneau limanele adânc intrate în uscat și despărțite de mare

(1) Rușii, de cari se vorbește acì, nu sunt Rușii actuali, de neam slav, ci un trib germanic.

prin limbi înguste de nisip, dar și în cuprinsul deltei, pe marea insulă a Letei, cuprinsă între brațul Chiliei și al Sulinei.

Textul lui C. PORPHYROGENETA ne arată indirect că această insulă exista pe la anul 950 d. Chr.: dacă nu în întregime, cel puțin în cea mai mare parte a ei. Cred că nu în întregime și iată de ce: hărțile ridicate de Comisia Europeană Dunăreană ne arată o creștere a deltei la gurile Chiliei, de aproximativ 80 m pe an. De oarece delta actuală a Chiliei, dela punctul Periprava până la mare, are o întindere în linie dreaptă de circa 12 km rezultă că ea nu există acum 150—200 ani, aceasta însă numai în cazul când creșterea repede de azi a fost aceiași și în decursul celor 200 ani din urmă. Hărțile mai vechi, din a doua jumătate a sec. 18-ea, ori cât de neprecise ar fi ele, par totuși a confirmă presupunerea noastră.

S'ar puteà spune, prin urmare, că pe la 1700 marea udà marginea de răsărit a insulei Letea. De la 1700 până la 950 însă sunt 750 ani; iar în acest răstimp ne vine greu să admitem că valurile și curentul litoral vor fi putut clădì *toată* seria de cordoane ce formează insula Letei, așa în cât ea să nu fi existat la anul 950 — când, de altă parte, vedem ce mult a întârziat și întârzie țărmul mării la un grind ca al Sulinei (cel puțin 1000 ani!), sau la Sf. George (cel puțin 600 ani!).

Nu greșim, prin urmare, dacă *afirmăm că în timpul lui* CONSTANTIN PORPHYROGENETA, *adică în sec. X d. Chr., insula Letea nu există în întregime, dar că există în cea mai mare parte a ei*; fiindcă în alt loc, din pricina bălților, mlaștinilor și apelor de tot soiul, nu s'ar puteà descoperì un teren potrivit pentru micile hărțueli dintre piratii Ruși și Pecenegii nomazi. Iar textul afirmă clar că Pecenegii îi urmăresc pe Ruși, de-alungul țărmului mării, până la Sulina.

Rezultă, din toate acestea, că *delta Dunării a crescut mult mai greu de cum s'a afirmat* și cred că am dovedit-o

în deajuns, când am arătat că țărmul a rămas aproape staționar la Sf. Gheorghe cel puțin 600 ani, iar la Sulina cel puțin 1000 ani!

c. Din cercetarea unor izvoare și mai vechi decât cele pomenite acì, precum ar fi mărturiile lui ARRIAN, PTOLEMEU, STRABO, OVIDIUS, POLYBIUS, PLINIUS CEL BĂTRÂN, HERODOT, etc., nu putem ajunge la niciun resultat positiv cu privire la fixarea unui țărm al deltei în epoca corespunzătoare. Scriitorii aceștia ne dau doară *numele* brațelor Dunării, sau *numărul* gurilor ei, sau *distanța* în stadii dintre guri — distanță care variază dela un izvor la altul și, deci, trebuește privită cu oarecare rezervă — sau cevà amănunte cu privire la formarea de *bancuri submarine*, sau chiar și *coordonatele* gurilor, care deasemene sunt lipsite de rigurositatea științifică.

Așà s. ex., PLINIUS CEL BĂTRÂN pomenește în delta Dunării de o insulă numită *Sarmatica* lângă brațul *Calonstoma* și de un al doilea braț, numit *Pseudostoma* (gura falșe), care în insulă poartă numele de *Conopon diabasis* (Vadul Țânțarilor), nume care amintește pe *Conopa*, localitatea pomenită și de C. PORPHYROGENETA în sec. X d. Chr., ca loc de popas al piraților Ruși, nu departe de gura Sf. Gheorghe. Dacă am identificà această insulă Sarmatică cu actuala insulă Caraorman dintre brațul Sulinei și Sf. Gheorghe, concluzia n'ar puteà fi alta decât că insula Caraorman există în antichitate, pe vremea lui PLINIUS; dar unde va fì fost țărmul mării, aceasta nu o putem ști.

Nici din utilizarea mărturiilor lui HERODOT asupra gurilor Dunării nu putem scoate concluzii, care să lumineze chestiunea noastră. Tot ceeace ne poate da acest scriitor cu privire la fluviul nostru se reduce la următoarele cunoștințe:

1. Că Dunărea este cel mai mare dintre toate fluviile pe care *le-a văzut* în călătoriile sale (IV, 48);

2. Că Dunărea, spre vărsare, este un fluviu al Scythiei (IV, 51);

3. Că Dunărea se varsă în mare prin cinci guri (IV, 47)

4. In fine, că flota greacă, pusă în slujba lui Darius, a plutit *pe Dunăre,* dela țărmul mării și până la puntea lui. Darius (Isaccea), două zile de drum (IV, 89), adică 1400 stadii, sau 220 km (IV, 85—86), cifră care, de bună seamă, este foarte exagerată și nu ne poate servì într'o lucrare științifică pentru fixarea țărmului deltei în vremea sa.

Nu se menționează nicăeri în Herodot că în locul deltei actuale ar fi fost atunci un golf și nici că vărsarea Dunării în acel golf se află din jos de Isaccea[1]. Prin urmare, nici concluzia că delta n'ar aveà o vechime mai mare de circa 2.400 ani, nu poate rezistà.

Dacă în valea Dunării de jos ar fi înflorit o civilizație tot așà de veche cât și cea egipteană și dacă în sânul acestei civilizații multimilenare s'ar fi simțit un interes deosebit pentru asemenea probleme geografice, de bună seamă că astăzi n'am fi nevoiți a lăsà atâta gol în cunoștința noastră și nici a recurge la ipoteze, spre a satisface nevoia de știință a spiritului nostru curios de a cunoaște, ci, cu certitudine deplină am puteà urmărì, după o serie de hărți, din veac în veac, fazele evoluției morfologice și cronologice ale acestei delte dunărene.

Contributions à l'étude du delta danubéen.

(Résumé)

Au point de vue génétique, le delta du Danube — la plus nouvelle unité morphologique de notre pays — peut être divisée en deux régions bien distinctes: dans la première, comprise entre la Ceatal Ismail et les grandes îles alluvionnaires Letea et Caraomer, la terre ferme est formée exclusivement de dépôts d'origine fluviatile, excepté

1) Vezi: *Analele Dobrogei,* An. II. No. 3, pag. 379 și urm.

le terrain de Chilia, qui n'est rien autre chose qu'une partie de la Basarabia qui est restée dans le delta; dans la seconde région, celle du côté de la mer, le sol est presque exclusivement formé par de cordons littoraux marins.

L'auteur s'occupe dans cette étude spécialement de cette deuxième région, en poursuivant son évolution morphologique et chronologique. Il démontre, basé sur les causes actuelles, comment prend naissance un cordon littoral marin, donnant comme exemple l'étroite et longue île de sable Sacalin, près de l'embouchure du bras Sf. Gheorghe, arrive à la conclusion suivante: pour qu'il soit possible la formation de cordons littoraux dans ce delta, il est nécessaire l'existence d'une embouchure fluviale qui apporte du sable à la mer et encore l'existence d'un courant littoral qui amène ce sable dans une direction linéaire bien définie.

Cette constatation est le premier argument contre l'affirmation que le premier cordon littoral, de Jibrieni jusqu'au N d'Istria, se serait formé beaucoup plus antérieurement au moment où les embouchures du Danube seraient parvenues à l'endroit où se trouve ce cordon et que le Danube se serait déversé, dans le passé, dans une espèce de liman.

Le second argument c'est le fait que le soit disant premier cordon littoral n'est pas en réalité un seul cordon, qui ait dans toute sa longueur le même âge, mais il est formé de plusieurs sections nées à des intervalles de siècles.

L'auteur démontre ensuite les étapes de la progression du delta danubéen dans la M. Noire, d'après les cordons qui figurent sur le carte hydrographique du delta, relevée par le service des pêcheries de l'Etat en 1909—11.

Le premier rivage de mer formé par le courant littoral et par les vagues aux embouchures du Danube a été le rivage marqué par les dépôts Răducul-Ceamurlia-bord W de l'île Caraorman.

Une étape ultérieure, plus importante, est celle représentée par grindul Părului et grindul lui Ichim, au N du bras de Sulina; au S par grindul Busurca prolongé au SW par grindul lui Roșu.

Un seul coup d'oeil sur la carte montre que, tandis que l'embouchure du bras Sf. Gheorghe reste presque stationnaire au point du contact du fleuve avec grindul lui Roșu, l'embrouchure de Sulina et avec elle le delta — aux embrouchures du premier delta secon-

daire de Chilia vis-à-vis de l'île de Letea qui n'existait pas encore — a progressé vers l'Est sur une distance de presque 17 km!

Dans le stade suivant le rivage de la mer se fixe à une ligne marquée au N par le bras de Sulina, par grindul Lat-Pocora-Semiratca, et au S par la rive actuelle de la mer jusqu'au S de l'embouchure de la rivière Inputita et, de là, par le grindul Ivancea jusqu'au bras de Sf. Gheorghe, pour se prolonger, au S de ce bras, par le grindul Crasnicol.

Dans cette phase tout ce qui se trouve au SE de Ivancea-Crasnicol jusqu'à la côte actuelle de la mer, était encore du domaine de la M. Noire et non pas de celui du delta; de même tout ce qui se trouvait au NE de Lat-Pocora-Samiratca, soit presque toute l'île de Letea, n'existait pas comme partie constitutive du delta.

Il est important à retenir, pour l'évolution chronologique du delta, le fait que la rive actuelle de la mer à Sulina a eu une vie contemporaine avec le rivage de la mer à Ivancea.

Après cette étape, la côte reste relativement stationnaire à Sulina pendant de siècles, jusqu'à notre époque; pendant ce laps de temps le delta augmente puissament au niveau des embouchures à Chilia, où se forme d'abord la grande île de Letea, par l'adjonction successive d'une série de cordons littoraux aux cordons plus anciens et par le développement d'un delta secondaire — ainsi qu'au niveau de l'embouchure Sf. Gheorghe, où le delta s'avance en mer de 16 km.

Il en résulte que le delta du Danube ne s'est pas agrandi d'une manière égale et au même rhythme à toutes ses embouchures, mais successivement, par secteurs et par étapes, tout comme un front dont les unités avancent successivement à l'attaque en se soutenant les unes les autres.

Plus loin l'auteur examine l'évolution chronologique du delta, en combattant l'afirmation que ce delta n'aurait pas une ancienneté plus grande qu'environ 2.400 ans. Comme source d'informations il utilise d'abord une série de périples et de portulanes du moyen âge et modernes et ensuite l'œuvre de géographie politique de l'empereur bizantin C. PORPHYROGENETA *De administrando imperio* ainsi que les écrivains de l'antiquité, particulièrement PLINE le vieux et HÉRODOTE.

Un point de départ c'est le périple de PETRUS VESCONTE de 1318, d'où il résulte que le port Sf. Gheorghe, situé actuellement

à l'immédiate proximité de l'embouchure du bras Sf. Gheorghe, ainsi que le port de Sulina existaient au XIV-me siècle. Conclusion : pendant 600 ans, le delta du Danube n'indique aucun accroissement sensible à ses embouchures méridionales.

D'autre part, l'auteur démontre que la localité de Sulina existait au X-me siècle à l'endroit même où elle se trouve aujourd'hui et ceci parceque son nom est cité par C. PORPHYROGENETA et par ce fait morphologique que la côte de la mer à Sulina a eu la même vie contemporaine que le rivage de la mer à Ivancea. Entre Ivancea et la petite ville Sf. Gheorghe, qui existait en 1318, il y a envion 13 km de delta, qui ne pouvait pas être déposé dans le court intervalle de 350 ans (950—1318), de C. PORPHYROGENETA à PETRUS VESCONTE. Il en résulte que le rivage de la mer au X-me siècle étant à l'E de Ivancea sur le bras de Sulina, il devait nécessairement être à Sulina. Conclusion: depuis environ mille ans le delta du Danube n'a pasque pas augmenté au niveau de l'embouchure de Sulina.

En examinant les sources de l'antiquité relativement au delta, l'auteur combat l'interprétation erronée donnée au texte de HÉRODOTE en ce qui concerne les embouchures du Danube et arrive à la conclusion que, d'après les sources de l'antiquité, on ne peut réussir à établir où a pu se trouver le rivage de la mer à l'époque correspondant à chacun des écrivains. L'auteur est incliné à attribuer au delta danubéen un âge beaucoup plus grand que 2.400 ans, un âge qui pourrait compter plusieurs milliers d'années.

VIII.

DELTA DUNĂRII

de

Colonelul IONESCU M. DOBROGIANU,
Membru al Societății Regale Române de Geografie.

Le delta du Danube.

I.

Câteva păreri ce pot prinde bine la studiul ei.

Quelques opinions qui peuvent être utiles à son étude.

Problema formării deltei Dunării este una din cestiunile, care au frământat mintea atâtor învățați — naturaliști, geografi și istorici — începând cu HERODOT, trăitor în veacul al V-lea a. Chr.

Sunt, poate, cel mai puțin autorizat — prin modestele mele cunoștințe — să desleg niște cestiuni așà de grele; totuși am luat și voi luà în cercetare două din fețele acestei probleme. Am pus, mai acum 12 ani, un punct de întrebare geologilor, asupra cursului celui de al cincilea braț al Dunării, numit de geografii vechi *Peuce, Hieron* sau *Sacrum*.

Redeschid discuția — după o parte introductivă morfologică — deși multora le pare o erezie științifică.

Indemnat de articolul, *Contribuțiuni la studiul deltei dunărene,* publicat de d. Prof. C. BRĂTESCU (*Analele Dobrogei*, II, 2) ca întâmpinare unui studiu al d-lui Dr. GR. ANTIPA, *Probleme privitoare la delta Dunării* (*Anal. Ac. Rom., Sect. șt.*, II, 36) și, cu toate că nu am la îndemână niciunul din isvoarele celui dintâi, voi reluà în desbatere această importantă problemă, servindu-mă numai de aceiași bibliografie, de care m'am servit în 1909, la alcătuirea unei comunicări, pe

care am avut onoarea s'o desvolt la Soc. noastră de Geografie, *Formarea deltei Dunării (Bul. S.R.R.G.*, T. 30), fără ca să am măcar acum cu mine lucrările pe care le-am consultat atunci. Am însă în faţa mea excelenta şi cea mai complectă hartă idrografică a deltei, din 1911.

N'am intenţia să combat părerile emise de alţii, nu lucrez în pofida nimănui; ci din contra confirm pe cele care îmi vor servì ca puncte de sprijin în cercetările mele. Pun astfel cestiunea în desbatere, cu convingerea că adevărurile ştiinţifice nasc din ciocnirea ideilor.

1.

Dintre nenumăratele feţe, pe care le prezintă problema formării deltei dunărene, de două din ele mă voi ocupà în acest articol: de *evoluţiunea* ei morfologică şi de *izvoadele* pe care ni le-au lăsat geografii şi istoricii antichităţii, aplicate pe configuraţia actuală a deltei şi a terenului învecinat ei.

Trei sunt agenţii principali care au contribuit la formarea deltei fluviului nostru: *a.* Curentul fluvial; *b.* Curentul litoral maritim; *c.* Vânturile.

a. Cercetările şi observaţiunile făcute în curs de 25 ani — dela 1887 la 1911 — de Comisiunea Europeană Dunăreană (C.E.D.) au dovedit, că Dunărea aduce cu ea anual la guri în mediu cantitatea de 82 milioane tone de aluviuni, care se împart, odată cu volumul de apă ce curge pe braţe, în chipul următor:

67% sau 58.940.000 t aluviuni, o apucă pe braţul Chilia; 24%, deci 19.680.000 t aluviuni, curg pe braţul Sf. Gheorghe; şi numai 9%, adică 7.380.000 t din aceste aluviuni se îndreaptă pe braţul Sulina.[1]

Astfel este astăzi starea lucrurilor la gurile Dunării şi

[1] Este cunoscut, că volumul mijlociu al apelor Dunării, este la Isaccea, 9,180 m^3 şi că se împarte astfel: 67% pentru braţul Chilia, 9% pentru braţul Sulina şi 24% pentru braţul Sf. Gheorghe.

nu cred să fi existat în trecut vre-un alt agent, care s'o fi modificat întru câtva. Apa duce așà dar, pe brațul Chilia cea mai mare cantitate de aluviuni; iar pe cel al Sulinei, cea mai mică. De reținut.

Iuțeala *curentului fluvial* stă în raport direct cu înclinarea albiei, și în raport invers cu adâncimea, cu lărgimea ei și cu numărul coturilor sau al ramificațiilor. Ca înclinare, toate brațele ar trebuì să curgă deopotrivă de repede, terenul deltei fiind înclinat uniform către răsărit; întru cât privește celelalte condițiuni, ele sunt de natură a ne dovedì că brațul Sulina curge cel mai repede. O probă morfologică: brațul Sulina se varsă și s'a vărsat întotdeauna printr'o singură gură, pe când celelalte două formează la guri, sau o deltă (ca brațul Chilia), sau insule (ca brațul Sf. Gheorghe). Iuțeala curentului fluvial este coprinsă, pentru brațul Sulina, între 2 m și 9,50 m pe secundă și variază după cum apele sunt în scădere sau creștere.

b. Unul din succesele obținute de Sir CHARLES HARTLEY, primul inginer resident al C.E.D., asupra navigabilității gurii și brațului Sulina, a fost descoperirea și observațiunile sale relative la modul de a lucrà al *curentului litoral maritim*, ce vine din M. Azov — format din vărsarea Donului — și se îndreaptă dela N la S, nu departe de coasta apusană a mării Negre.

Acest curent târăște cu el materiile aluvionare, ținute în suspensiune de apele brațelor. Așà că problema despotmolirii gurii Sulina a fost rezolvită în parte de însăși acțiunea acestui curent, în unire cu aceia a curentului fluvial. Și iată cum: S'au îndreptat toate coturile și s'au căptușit cu piatră malurile brațului; astfel dar, aceiași cantitate de apă ce curgeà altă dată pe un profil transversal de 137 m^2, acum curge pe un profil numai de 91 m^2; așa că iuțeala curentului fluvial (pentru brațul Sulina) mărindu-se, împinge materiile aluvionare

până în acțiunea curentului costal, care le târăște către S; vânturile când bat, le împing la coastă.

Se înțelege, că acțiunea acestor două curente nu era de ajuns pentru despotmolirea gurii Sulina, unde mai lucrează acum și dragele. Cred greșită părerea celor care afirmă, că curentul marin costal ar fi rezultatul acțiunii vânturilor. Nu. El naște din vărsarea fluviilor puternice: Donul, Nipru, Nistru.

Iuțeala acestui curent este mărită, micșorată și uneori chiar întoarsă sub acțiunea vânturilor; așă vânturi de N, care sunt cele mai frecuente și mai puternice, măresc iuțeala, curentului către S; pe când vânturile de S, o micșorează; ba câteodată chiar, întorc cu desăvârșire curentul în sens contrariu, îndreptându-l deci dela S către NE. Din observațiunile culese la gara Sulina de C. E. D. s'a dovedit, că la două km dela coastă, iuțeala acestui curent este coprinsă între 3 și 30 m pe minut și că acțiunea lui este de 10 ori mai mică la fund decât la suprafața apei.

Dacă acest curent marin — un adevărat fluviu ce curge nu departe de coastă — lucrează acum cu 30 m pe minut la suprafața apei și la 2 km dela țărm; acțiunea lui va fi cu atât mai puțin simțită pe lângă țărmul actualei delte, decât la centrul curentului și mai puțin atunci când fluviul a trebuit să-și clădească delta; căci cu cât ne depărtăm de traiectul lui, cu atât acțiunea îi va fi mai mică.

Este adevărat, că curentul se deplasează pe măsura înaintării uscatului; dar el nu conturnează toate inflexiunile coastei. Iată ce ne spune în această privință d. Vidrașcu (*Lunca Dunării,* în Bul. S.R.R.G., T. 36, p. 156): «Avansarea rapidă a gurii Stambulului Vechiu conține în ea un germen de îngrijorare, o serioasă amenințare a navigației pe fluviu; căci această gură apropiindu-se prea repede de Sulina, va aduce aci o puternică potmolire; *în plus, că va îndepărtă*

de coastă curentul marin, care e de un mare folos la gura Sulinci».

Un corolar urmează în mod firesc, că de oarece acţiunea curentului litoral marin este cu atât mai puţin simţită, cu cât intrăm mai mult în interiorul deltei (spre apus de Sulina), toate aluviunile aduse de fluvii la începutul clădirei deltei sale urmează se se fi depus şi contribuit la această lucrare uriaşe; aşa că delta a înaintat în mare altădată cu o repeziciune mult mai mare decât înaintează astăzi şi cu cât, de sigur, va înaintă de viitor, când mare parte din aluviuni, în loc să se depună la guri, vor fi târâte către Sud.

Astfel dar potmolirea lacului Razelm trebue să fie cu totul nouă, aceeace explică existenţa până mai târziu încoace a cuibului aceluia de corsari dela Enisala, întărit prin întâia jumătate a secolului al XV-lea de Sultanul Mahomed I.

Străvechia cetate a Histriei, aşezată pe un promontoriu în faţa Caranasufului erà accesibilă vaselor ce veniau de pe mare, până în epoca târzie romană. D. V. Pârvan (*Histria*, IV, pag. 587/55) crede «că nu numai pe la anul 50 d. Chr. ci încă cel puţin două veacuri după aceasta zidurile Histriei mai erau bătute tot de valurile Pontului Euxin, iar nu de ale lacului Halmyris». Eu atribui plutirii vaselor de mare către Histria un timp mai îndelungat încoace, până prin sec. VII-lea, când cetatea a fost distrusă de bulgari.

Acum cea mai mare adâncime a lacului Sinoie este de 1.67 la mijlocul lui.

Din cercetările de până acum, două principii trebuesc reţinute: că cele mai puţine aluviuni sunt aduse de braţul Sulina, care curge şi a curs cel mai repede dintre braţele Dunării şi că acţiunea curentului marin costal n'a avut în trecut vre-o înrâurire mai însemnată asupra materiilor aluvionare, care s'au depus la guri, contribuind astfel la formarea mai repede a deltei; iar în viitor uscatul va înaintă cu mult

mai încet. Vom vedeà mai jos, că clădirea deltei se scindează în două părți bine distincte: partea apusană, până la grindurile Leti-Caraorman, la care n'au contribuit nici vânturile și nici curentul litoral marin, ci aluviunile s'au depus pe dea'ntregul la fund; și partea răsăriteană, la care au lucrat toți cei trei agenți despre care am vorbit.

c. Agentul cel mai de ținut în seamă, și care a contribuit cel mai mult la formarea deltei, a fost vânturile, care suflă dela larg. După direcția lor, ele lucrează într'un fel sau într'altul asupra materiilor pe care fluviul le depune la gurile sale. Așà, sub acțiunea vânturilor din interior, nivelul mărei în lungul coastei scade cu 0,45 m sub nivelul său mijlociu; din contra când vânturile bat dela larg, acest nivel se ridică cu 0,80. Și cum vânturile dinspre răsărit sunt cele mai dese și mai violente, ele lucrează nu numai în contra curentului format de fluviu la gurile sale, dar și asupra valurilor, care clădesc dealungul coastei un cordon litoral din nisip de mare amestecat cu conchilii. Acestea sunt observațiuni culese de Comisiunea europeană dunăreană. Plajele din lungul coastei M. Negre s'au format din acțiunea combinată a curentului și a vânturilor; unul a târît aluviunile spre S, iar celelalte le-au împins la coastă (Vidi și VIDRAȘCU, *Lunca Dunării*, p. 150).

*

Inainte de a procede mai departe asupra felului cum acești trei agenți au conlucrat la formarea deltei, se impune să aruncăm o privire mai scrutătoare asupra configurației ei. Citim ca într'o carte deschisă felul cum s'au clădit cele două basinuri din care se compune delta și cauzele diferențierii lor.

Dintr'o cercetare mai migăloasă a excelentei hărți idrografice[1] a deltei, ridicată de Serviciul pescăriilor Statului,

(1) Fără a aveà înaintea ochilor această hartă, nu se poate pricepe articolul de față.

între anii 1909/11, tragem observaţiunile următoare, care de altfel n'au scăpat d-lor ANTIPA şi BRĂTESCU *(loc. cit.)*.

Delta Dunării se poate împărţi morfologiceşte în două mari regiuni, fiecare cu caracterile ei distincte, determinate de agentul principal care a contribuit la clădirea uscatului. *A.* Partea dela vestul marilor grinduri păduroase Leti şi Caraormanul — între cari grindurile mai mici Răducul şi Ciamurlia le serveşte de trăsură de unire — este zidită numai de nisipul şi de mâlul depus de braţele Dunării, deci este de formaţiune fluvială; *B.* Partea răsăriteană acestor grinduri, la clădirea căreia au contribuit şi Dunărea şi marea. Cea d'a doua a clădit, iar întâia a umplut.

Dar să împingem mai departe cercetările. Pentru ce s'a întâmplat aşă, şi nu într'altfel: In partea apuseană a deltei toate grindurile — dar absolut toate — au orientarea în direcţia curgerii braţelor şi chiar a gârlelor. Aşă, afară de grindurile care ţărmuesc braţele, mai sunt: grindul gârlii Pardina; grindul Stipoc, care formează ţărmul stâng al Sahanei Iacob; grindul gârlii Şontea; grindul Sahanei Păpădia şi în fine grindul gârlii Ruscăi. Toate acestea au orientarea dela W la E. Ele dovedesc îndeajuns că sunt formate din mâlul şi nisipul depus, fie de braţe, fie de gârle. Nici marea şi nici vânturile n'au contribuit la clădirea acestor grinduri, căci, în acest caz, erà natural ca orientarea lor să fie dela N către S, aşă după cum sunt îndreptate grindurile părţii a doua a deltei.

In jumătatea răsăriteană, adică dincolo de grindurile păduroase: Caraorman-Leti şi cele care le unesc: Ciamurlia-Răducu, grindurile diferenţiază radical de cele din jumătatea apuseană. Ele sunt formate din cordoane litorale marine. Dovadă, conţin, nisip de mare amestecat cu conchilii; aceiace nu e cazul la grindurile fluviatile. Apoi orientarea lor este mai mult sau mai puţin transversală braţelor, adică aproape în direcţia valurilor formate de vânturi. Nu e vorba aci de

grindurile fluviatile clădite de braţele fluviului. Prin acţiunea vânturilor care bat dela larg, nisipul şi conchiliile formează nişte praguri. Acestea sunt cordoanele litorale succesive. Sub protecţia unui cordon litoral, materiile pământoase şi nisipul ţinute în suspensiune în timpul creşterilor şi revărsărilor periodice ale fluviului formează între braţele lui — după retragerea liniştită şi înceată a apelor mari — un strat de nămol, d'asupra căruia creşte o vegetaţiune spontană, care îl fixează şi îl consolidează numai decât.

Cine observă cu atenţiune cum lucrează fluviul la gura Sf. Gheorghe se va convinge de acest adevăr morfologic. Acţiunea se pertece sub ochii noştri, chiar. Insula Sahalin este rezultatul revărsărilor extraordinar de mari, din primăvara anului 1897. Atunci a eşit de sub apă. Este un viitor cordon litoral marin. Forma ei alungită îi trădează funcţiunea ce va îndeplini cu timpul. Observe cineva cu câtă grije ocolesc acest cordon curbele batimetrice ale adâncimilor mari şi cum îl înconjură cele cu adâncimi mici. Parcă într'adins vor să ne încredinţeze de tendinţa pe care ar aveà-o acest cordon de a se unì cu uscatul. Când această unire se va înfăptuì, atunci golul se va umple cu mâl provenit din revărsările braţului ; iar Sahalinul va devenì un grind, ca şi cele de pe coastă: Mocirla, Crasovchi şi Vasile. Gura Sf. Gheorghe şi-a rezervat scurgerea pe la N Sahalinului.

*

Sunt de părere c'ar fi timpul acum să ne întrebăm: de ce, în prima parte a ei, delta a fost formată numai de revărsările fluviului, iar în partea răsăriteană a contribuit şi fluviul şi marea cu cordoanele ei litorale clădite de vânturi? şi care a fost cauza?

Influenţat-au vânturile în acelaş fel şi asupra părţii apusene a deltei? Eu cred că nu. Căci atunci şi în această parte

s'ar fi format aceleași cordoane litorale paralele frământării valurilor.

Sub acțiunea curentului costal și mai ales a vânturilor dominante, în special cel de NE — care au închis gurile tuturor limanurilor sud-basarabene — s'a clădit la gurile fluviului nostru un cordon litoral de la Gibrieni până la capul Midia și pe care gurile barțelor l'au spart la Periprava, la Ciamurlia-Răducu, între Ivancea mare și cea mică.

Primul cordon marin ce s'a format a fost grindurile Gibrieni-Letea-Răducu-Ceamurlia-Caraorman-Lumina-Roșu-Crasnicol. Aceasta trebue să se fi petrecut «încă înainte ca fluviul să fi început construirea acestei noua părți a deltei. în timpul când el își întrebuința aluviunile sale în construcțiunile pe care le făceà în liman», observă dr. Antipa (*Delta Dunărei*, pag. 88). Astfel dar grindurile-Leti-Răducu-Ciamurlia și Caraorman închizând foarte de timpuriu basinul anterior al deltei, vânturile n'au contribuit întru nimic prin acțiunea lor la clădirea părții ei apusene; ci tot mâlul se depuneà la fundul limanului. Așà se explică neexistența grindurilor transversale aci.

A rămas până acum un punct de întrebare, ce trebue pus naturaliștilor, existența celor două păduri, cu copaci de esență tare, stejar și ulm, din insulele Leti și Caraormanului. Nici o deltă a vreunui alt fluviu, nu are o floră așà de viguroasă ca delta Dunării și e de regretat că nici unul dintre specialiștii noștri, după câte știu, nu s'a ocupat de existența acestor păduri, un adevărat fenomen științific.

Sunt informat, că o societate de naturaliști streini ar fi intervenit la Ministerul de domenii, ca să ia măsuri în contra dunelor de nisip din insulele Leti și Caraorman și care tind a nimici ce a mai rămas din aceste două păduri. De sigur, o tăiere a lor ar fi cea mai mare crimă ce s'ar aduce științei. Cu drept cuvânt geologul Hermann Credner din Leipzig atrăgeà, în 1904, atenția dr. Antipa asupra însemnătății stu-

diului deltii Dunării. O conlucrare a unui botanist cu un geolog, în cercetarea acestor păduri de la gurile fluviulni nostru, ar descoperì adevăruri necunoscute nouă până acum. Ar mai trebuì lămurită și cestiunea pentru ce în grindul Chiliei nu crește stejarul și ulmul. Trebue ca constituția geologică a substratului deltaic pe care cresc acești copaci să difere de pintenile basarabean al grindului Chiliei. D-l dr. ANTIPA crede, «că dunele de la Caraorman erau dejà fixate pe timpul Romanilor, de oarece aci am găsit mai multe vârfuri de săgeți de fier în patru muchii, având forma cunoscută a săgeților romane». Această afirmațiune întărește spusele lui POLYBIU *(Histoire générale*, Lib. IV cap. 10*)* trăitor în veacul al II-lea a. Chr.: «Dunărea care parcurge o mare parte a Europei se varsă în Pont prin mai multe guri, materiile pe care le aduce cu sine formează la o zi departe de țărm niște ὀλήδος (piepturi), de care se lovesc vasele în timpul nopții, așa că marinarii trec pe aci prin mari pericole. *Acești monticuli nu se formează în lungul țărmurilor, ci mult mai departe în mare, pentru că fluviul târăște nisipul și alte materii, pe care le transportă până într'un punct, unde puterea curentului încetează de a lucrà în contra rezistenței valurilor.*» Citatul acesta al lui POLYBIU vorbește, cred, de aceste două grinduri, cele dintâi care s'au clădit la gurile fluviului.

Cu date morfologice și cu citate istorice se poate stabilì aproape neîndoios, că, pe la începutul erii creștine, fluviul trebue să-și fi clădit partea apuseană a deltei sale.

Ne întoarcem înapoi cu trei secole și jumătate de la spusele lui POLYBIU și punem întrebarea: care trebue să fi fost configurația terenului la vărsarea fluviului nostru pe timpul lui HERODOT?

Iată ce ne spune «părintele istoriei», care «a văzut gurile marelui nostru fluviu». El vroind să arate până unde se întindeau hotarele Scythiei spre Thracia, ne spune (Car-

tea IV, cap. 99): «Mai încoace de Scythia, pe coasta mării se află Thracia. Scythia începe de unde coasta formează un golf; în această parte de loc se și varsă Istrul cu gura întoarsă spre răsărit», după ce în aceiași carte spune la cap. 47 «că Istrul se varsă în Pont prin 5 guri».

Pentru a pune în concordanță aceste două citate din Herodot obligați suntem să admitem, că la gurile fluviului nostru erà un golf dar existà și o deltă, care nu știm până unde se va fi întins, dar cert, după afirmările lui Polybiu, ea erà cu mult spre apus de grindurile Leti și Caraormanului.

In partea răsăriteană a Deltei, vânturile au clădit cordoanele litorale succesive; iar înapoia lor aluviunile aduse de brațe, s'au depus la revărsările și după retragerea înceată a apelor mari. Tot prin acțiunea vânturilor s'au mărit și cele două grinduri Leti și Caraorman, prin adăogirea altor cordoane nouă.

A fost foarte natural ca cel dintâi să crească mai mult; pentrucă și aluviunile aduse de brațul Chilia (care a contribuit la zidirea grindului Leti) sunt în cantitate cu mult mai mare (50 mil. t aluviuni), decât cele ale brațului Sulina, ziditorul Caraormanului. La clădirea părții răsăritene mai lucrează și curentul litoral marin, care nu lasă ca toate aluviunile să se depună la guri, ci o bună parte este târîtă de acest curent spre S. Așa că creșterea deltei a fost cu mult mai înceată aci, decât în basinul vestic. A fost și va fi cu mult mai înceată cu cât delta va înainta în acțiunea tot mai puternică a curentului costal. De acum înainte uscatul va câștigà cu mult mai greu.

*

Nu mergem mai departe, fără a trage niște considerațiuni din forma actuală a deltei și a unor amănunțimi ce păreau, până la ridicarea hărții idrografice din 1911, de mică importanță. Vor mai fi ele și altele, care ne scapă noă.

1-a Observație. Nu mă împac de fel cu părerea altor

cercetători, care cred că partea ramificată în braţe dintre grindul Chilia şi Periprava, ar fi fost o primă deltă secundară a braţului Chilia. Atunci, pentru ce n'am admite, că şi braţele care închid ostroavele dintre Pardina şi Chilia-Veche, au fost şi ele odată o deltă. Şi atunci am fi avut în lungul acestui braţ, trei delte. Nu. Este foarte judicioasă observaţia, că grindul Chilia ar fi o bucată din pământul basarabean rămas în deltă. Nu tot astfel se poate spune şi despre grindul Leti, care e pământ curat dobrogean şi care, împreună cu grindul marin pe care se află orăşelul pescăresc Vâlcov, formează o strâmtoare. Aşa dar braţul Chiliei a fost gâtuit în două locuri, la Chilia-Veche şi la Periprava-Vâlcov, iar până să-şi sape drum spre mare, apa umflându-se şi-a croit braţele, care închid între ele 8 ostroave din sus şi 5 din jos de orăşelul Chilia-Veche.

Numai după ce braţul Chilia a scăpat din strâmtoarea Periprava-Vâlcov, a început să-şi clădească delta sa secundară, asupra căreia a înrâurit aşa de mult cürentul costal marin, că a înclinat-o în direcţiunea lui, adică spre S. Şi oricâte prefaceri va avea această deltă secundară, ea nu se va mai închide intrând în acţiunea curentului marin.

Cele cinci gârle: Sahana Palucova, Zamirova, Bratuşca, Hamgica şi Gulimanca Seacă, ce s'au presupus de alţii a fi fost nişte braţe atrofiate ale unei prime delte secundare, foarte probabil ademeniţi fiind de convergenţa acestor gârle spre braţul Babina, ele nu sunt în realitate decât nişte canale săpate de pescari pentru a comunică mai deadreptul cu lotcile lor din ghiolurile Merheiul mare şi mic în braţul Chiliei. De altfel, toate braţele şi ramificaţiile lor şi-au clădit pe amândouă ţărmurile, sau cel puţin pe unul din ele, grinduri; aşà se observă la toate ramificaţiile braţului Chilia, pe când la cele cinci sahale nu se vede nici o urmă de grinduri. Ele nu sunt braţele unei presupuse delte, ci gârle făcute de pescari.

2-a Observaţie. Numeroasele coturi de pe braţele Sulina (Papadia, Argagnis, Marele M; toate îndreptate de C. E. D.) Sf. Gheorghe (Morughiol, Caciatina, Calinova şi Ivancea) şi neexistenţa unor asemenea coturi în partea răsăriteană ale acestor două braţe, ne pun un nou punct de întrebare, căruia îi răspundem, după noi, că ele provin din acel prag, pe alocurea întrerupt, format de grindurile: Leti, Raducu, Ciamurlia, Caraorman, Lumina, Roşu, Ivancea şi Crasnicol.

A fost un timp, când apele braţelor lovindu-se de acest prag au rămas câtăva vreme staţionare şi umflându-se, au dat naştere acelor şerpuiri, până ce apa şi-a croit făgaş către răsărit. Scăpate de cele două guri (Răducu-Ciamurlia şi Ivancea-Crasnicol), braţele Sulina şi Sf. Gheorghe şi-au continuat liniştite drumul lor, fără a se mai fi încovoiat în şerpuiri.

3-a Observaţie. De ce în partea lor răsăriteană, din cele trei braţe, numai Sulina curge drept către răsărit, pe când celelalte se înclină în sensul curentului costal, adică spre Sud? Cauzele sunt: repeziciunea curentului fluvial mai mare pe braţul Sulina decât pe celelalte două şi cantitatea materiilor aluvionare mai mică pe acest braţ central.

4-a Observaţie pe care mi-o sugerează provenienţa şi aşezarea grindului Sărăturilor. El este rezultatul luptei dintre curentul fluvial dela gura Sf. Gheorghe cu curentul litoral marin. Şi grindul dintre Vâlcov şi Gibrieni este de aceiaşi origină. Se înţelege, că şi vânturile care suflă dela larg şi-au avut partea lor contributivă de lucru, la zidirea acestor 2 grinduri.

Va fi fost un timp, ce pare să fi corespuns cu începutul erii creştine, când golful dela gurile fluviului nostru, şi despre care vorbeşte Herodot, se va fi umplut cu aluviuni; după ce vânturile vor fi închis mai întâi prin grindurile Gibrieni-Vâlcov, Leti-Răducu, Ciamurlia-Caraorman şi Roşu-Crasnicol latura răsăriteană a acestui basin. Nu vreau să înţeleg prin

aceasta, că vechimea părții apusene a deltei, nu trece dincolo de Herodot.

Când ne gândim la imensa cantitate de 75 mil. tone de aluviuni, pe care fluviul o aduce anual la gurile sale și când cunoaștem, după cele stabilite mai sus, că aceste aluviuni au fost toate depuse la guri, fără ca curentul marin să fi târît o parte din ele spre S, lesne putem deduce, că umplerea basinului apusan al golfului acestuia s'a făcut cu mult mai repede, de cât câștigă acum terenul din mare. Brațul care a avut cel mai puțin de lucru a fost cel al sf. Gheorghe. El este țărmuit la S de dealul stâncos ce formează Buceacul dobrogian cu peninsula Dunavățului; așà că, din tot cuprinsul deltei, el n'a avut de clădit de cât porțiunea dela gura Dunavățului, până la grindurile Crasmicol-Dranov. Cred că ar fi justificată părerea, pentru ce în părțile lor apusene insulele Leti și Sf. Gheorghe sunt sămănate cu foarte multe lacuri; pe când în insula Dranovului nu e de cât lacul cu acelaș nume. Pentru că cele 18 mil. tone de aluviuni, aduse anual de brațul Sf. Gheorghe, s'au depus pe o suprafață cu mult mai mică de cât de celelalte.

Și, dacă trebue să indentificăm cu d-l C. Moisil *(Cetăți romane pe brațul Sf. Gheorghe,* în *Bul. Comis. Mon. Istorice,* II, Nr. 2, pag. 90), ruinele cetății aflătoare azi pe pintenile format de dealul Carabair, cu localitatea veche «In Plateypegiis», care, după *Notitia Dignitatum,* erà locul de staționare al flotei romane dela gurile Dunării, atunci trebuește să afirmăm: sau că sedimentele aduse de brațul Sf. Gheorghe nu atinseseră pe atunci acest pintene stâncos, sau mai de grabă că gârla Clinețul erà navigabilă pentru vasele ce veniau la iernatic aci, și că nu erà atrofiată ca astăzi.

*

Diferențiez cu desvârșire de părerea altor cercetători asupra modului de înaintare a uscatului în partea răsăriteană a deltei.

Unii cred, c'a fost o vreme când spre N de braţul Sulina, uscatul, prin grindurile Pocora şi Semiratca, ar fi înaintat până unde se găseşte gura Sulinei de azi şi că de aci ar fi continuat, tot pe ţărmul de acum al mării, până la grindul Ivancea, pe care l'ar fi urmat până la cherhanaua Ivancea, pentru a se continuà spre S prin grindul Crasnicol. Că spre răsărit de acest uscat, adică pe unde este astăzi grindul massiv al Letei (la N) şi grindul Sărăturile (la S), totul ar fi fost în domeniul mării. Aşà dar, după părerea unor cercetători (C. Brătescu) uscatul ar fi format într'un timp «un bot adânc intrat în mare», cu Sulina actuală ca punctul cel mai înaintat. Că într'un stadiu următor, uscatul, la gura Sulinei şi în tot lungul coastei mării, ar fi rămas staţionar, în timp ce a înaintat spre braţele Chilia şi Sf. Gheorghe.

Iată ce ne spune un foarte bun cunoscător al deltei, d. Ing. Vidraşcu (*Lunca Dunării* în *Bul. S. R. R. G.*, 36, p. 157) care a studiat 7 ani regiunea aceasta şi a ridicat harta idrografică a deltei, despre care am vorbit. El arată că: *Pe ţărmurile joase ale mărilor există legea continuităţii plajelor, pe care o găsim şi la marea Neagră; adică legea prin care marginile mării se prezintă ca o linie continuă, fără intrări prea pronunţate ale mării în uscat şi fără avansări ale uscatului în mare.* Şi nici nu se puteà ca uscatul să fi lucrat altă dată într'alt fel decât azi; când ştiut este, că progresul lui asupra apei se datoreşte aceloraşi agenţi, înainte ca şi acum.

Nu cred admisibil, ca uscatul pe braţul Chiliei să fi rămas staţionar, iar pe braţul Sulina să înainteze, când constatat este că cel d'întâi (ziditorul insulei Leti) aduce anual 50 mil. tone de aluviuni, adică de 100 ori mai mult de cât braţul Sulina (care a clădit ins. Sf. Gheorghe); când vânturile şi curentul marin au lucrat în acelaş fel altă dată ca şi

acum și când în fine brațul Sulina a fost cel mai puțin activ dintre brațele Dunării.

Urmărind curba batimetrică de 6 picioare sau 1,83 m d. VIDRAȘCU a stabilit că, în dreptul gurii Chilia, uscatul a înaintat cu 80 m anual; iar la gura Sf. Gheorghe cu 45. La gura Sulinei, uscatul înaintează numai cu 20 m pe an după cercetările Comisiunii Europene. In înaintarea lui uscatul n'a făcut salturi așà de mari, cum s'ar crede, pentru că n'aveà de ce. Nu erà nici un agent care să le provoace.

Inc'o dovadă, că brațul Sulina a acționat cel mai slab, este și regiunea semănată cu lacuri din partea răsăriteană a insulei Sf. Gheorghe; pe când la N, în insula Leti, și spre S, în insula Dranovului nu sunt asemenea lacuri. Nămolul adus de aceste două brațe extreme fiind în mai mare cantitate, a înlocuit apa. Nu se poate măsurà cu cotul progresul uscatului în trecut și nici nu se poate stabilì cronologicește exact până unde se întindeà delta la cutare epocă. Și asemenea greșeală declar, că am făcut-o și eu într'o comunicare din 1909, susținută la S.R.R.G. Dacă delta înaitează acum în mediu la mijlocul ei cu 20 m pe an, nu tot așà va fi înaintat în vechime și nu în aceiași măsură va înaintà în viitor. Curentul litoral marin acționează într'un fel sau într'altul (mai repede sau mai lent) după cum e mai aproape sau mai departe de coastă. El se deplasează în interiorul mării, dar nu în măsură așa de apreciabilă, iar acțiunea lui rămâne aceiași în raport cu coasta. Inchipuiască-și cinèva un râu ce curge în mare; pe la mijloc iuțeala curentului va fi totdeauna mai mare de cât pe la margini. In acelaș fel lucrează și curentul marin asupra coastei mării.

2.

Recunosc, că poate nu am pregătirea suficientă pentru cercetarea celei de a doua fețe a problemei, asupra cursului brațului al cincilea al Dunării. Voi încercà să reproduc spusele

scriitorilor vechi şi cum se pot aşterne ele pe o hartă modernă. Toţi învăţaţii moderni care sau ocupat cu studiul acestei regiuni — când a fost vorba să identifice vechile braţe ale Dunării, după datele scriitorilor antichităţii, cu cele actuale — s'au sfiit să meargă mai jos de braţul Sf. Gheorghe. Brandis (la P. W., IV, 2117 sqq.) de comun acord cu Kiessling (tot la P.W. VIII, 1531), identifică, zice d. V. Pârvan (*Histria*, IV, 586/54), pe baza informaţiunii unanime acelor antici, gura Sf. Gheorghe cu Peuce. Ori tocmai cei vechi nu spuneau aşà. Şi această părere o împărtăşeşte şi d-sa.

Pentru a introduce în discuţie cursul acestui braţ, cred că e mai întâi necesar, chiar foarte necesar, să citez în traducere toate spusele autorilor clasici vechi privitoare la chestiunea ce ne interesează.

Voi începe cu cel mai vechiu, cu Herodot, care la cap. 89 din Cartea IV, când povesteşte unde a fost aruncat podul lui Dariu, spune: «că flota plutind drept spre Istru, a urcat cursul fluviului, până în punctul unde se despart braţele lui şi acolo s'a aruncat podul». Şi Herodot nu vorbeşte după spusele altora; el a văzut locurile acestea, zice Dim. I. Ghica.

Ptolomeu în geografia lui (Lib. IV, Cap. 10, § 2) nu ne mai pune în nici o îndoială, când arată «că despărţirea I-a a braţelor, cea de la oraşul *Noviodunum*, înconjoară pe la insula numită Peuce şi se varsă în Pont prin gura Sacră sau Peuce». O parenteză. D-l V. Pârvan (*op. cit.* pag. 586/54) recuncaşte că «Ptolomaios ne asigură textual că Hieron Stoma şi Peuke e acelaş lucru»; dar, la 2-3 rânduri mai sus din acelaş text al lui Ptolomeu se arată şi unde se despărţià acest braţ din Dunăre. Inchid parenteza.

Pliniu cel bătrân (*Historia naturalis*, Lib. IV, Cap. 24) vine cu un detaliu şi mai preţios pentru cercetările noastre, când zice că acest braţ nu se vărsà d'a dreptul în Pont «ci într'o baltă mare de 19.000 paşi lungime, că din acelaş

braţ şi d'asupra Histropolei se formează un lac ce are un circuit de 63.000 paşi, care se chiamă Halmyris». Eu am văzut, şi cred c'am văzut bine, în balta pomenită de Pliniu, lacul Babadag şi mlaştinile din cursul inferior a Teliţei, numite «coada bălţii»; iar Halmyris = Razelm.

Iată pentru ce, atras de aceste două puncte de reper, (Noviodunum lui Ptolomeu şi balta lui Pliniu) am fost ademenit, acum 12 ani, a urmări cursul acestui braţ pe valea Teliţei şi Valea adâncă. N'o fi fost pe aci cursul braţului Hieron sau Peuke; dar nici izvoadele acestor doi autori vechi de atâta greutate, nu se pot aşterne altfel pe o hartă modernă. N'o fi fost posibilă ridicarea terenului — de la începutul erii creştine încoace — între capetele văilor «Adâncă şi Largă» — după cum nu admite d-l Murgoci *(Studii de Geografie fizică în Dobrogea de Nord*, în *Bul. S.R.R.G.*, 33, pag. 187), dar nici spusele lui Herodot, Ptolomeu şi Pliniu nu pot fi înfrânte.

Netezească învăţaţii, cărora le las deschisă chestiunea. Eu aşa o văd, şi am motive destul de puternice d'a nu-o vedeà într'altfel.

*

De teamă d'a nu eşì din cadrul deltei actuale se comit, după mine, alte greşeli, de cei care se întreabă, ce înţelegeau cei vechi prin insula Peuke. Eu am coprins în acestă insulă nu numai delta aluvională, în întinderea din ce în ce progresivă a ei, dar mai ales toată partea quasi-peninsulară dintre Razelm, Teliţa, Dunăre şi braţul Sf. Gheorghe. Numai astfel se justifică numirea ei de Peuke, adică o regiune în care cresc pinii «insula pinilor» şi care erà mare cât Rodos. Acum delta are 2.700 km^2 şi împreună cu insula Dranovului 4.300 km^2. Puteau creşte pini în delta, dacă nu vom înţelege prin acest cuvânt, de cât partea strict aluvionară, după cum crede d-l dr. Antipa (*Delta Dunării*, pag. 91).

D-l V Pârvan (*Histria*, IV, pag. 593/61), discutând hotărnicia Histriei, vorbește despre scutirea de vamă pentru pinii de facle (δα'δα) «*care se tăiau din insula Peuke, ori poate mai de grabă pe massivul Beş-Tepe*». Deci și d-sa caută să ocolească afirmarea, c'ar fi crescut pini în deltă, ci mai de grabă pe Beş-Tepe. Dar massivul aceșta nu intră în Peuke, de cât în cazul ipotezei noastre.

Ceva foarte apropiat părerii mele asupra Peucei găsesc într'o notă — destul de în treacăt dată — «scriitorii din antichitate descriu insula Peuce ca o insulă muntoasă, acoperită cu pini (de unde și numele) și mare cât Rodos. Ea prin urmare, în nici un caz nu poate fi confundată cu delta Dunării. *Eu am indentificat-o utilizând toate izvoarele antichității cu acea parte peninsulară a Dobrogiei, care e coprinsă între Dunăre, L. Razim și valea Teliței*» (C. Brătescu *Delta Dunării* în *Analele Dobrogiei*, 1921, pag, 233, nota 1). Abiă după 12 ani, autorul notei cu pricina, parcă întru câtva convins, că poate părerea mea să nu mai fie o erezie științifică mă așează într'o notă la coadă. Eu cred, că dacă începutul graniței orașului autonom, Histria, după inscripția descoperită aci pe un cippus de d. Pârvan, s'ar pune în lacul Babadag, ca fiind fosta gură Peuce; iar nu pe brațul Sf. Gheorghe, la cotul dela Caciatina, s'ar explică multe nepotriviri, în special cestiunea pescuitului de Histriani, dela Caranasuf, tocmai la Caciatina.

Iar zicerea din scrisoarea de pe acel cippus, datând din anul 44 d. Chr., «că cu toate că orașul vostru e așà de departe de gurile fluviului», confirmă măsurătoarea lui Arrianus (anul 134 d. Chr.) «că dela gura Peuce, cea din urmă a Dunării, până la orașal Histria, sunt 500 stadii», sau 105 km.

*

Descoperirile ulterioare — fie la Histria sau la Ibida (?), fie la Halmyris, pe care eu îl indentific cu Babadagul, sau

cel mult trebuie căutat pe undeva foarte aproape de el, iar nu la Dunavățul de sus, după cum ipotetic îl așează d. PÂRVAN — vor da dreptate părerilor mele asupra brațului și gurii Peuce și care acum par erezii științifice.

Până atunci, închid capitolul, cu credința nestrămutată că aceiace am scris acum 12 ani, rămâne în picioare. Nici o probă ponderoasă n'a fost adusă d'atunci încoace și care să facă să cadă teoria mea.

II

Ceva, tot despre delta Dunării.

Quelques choses toujours sur le delta du Danube.

Intre învățații, care s'au devotat studiului problemii așà de complicate a formării deltei dela gurile fluviului nostru, d. dr. GR. ANTIPA ocupă de sigur locul de onoare, atât prin autoritatea sa științifică, cât mai ales prin lucrările sale destul de exacte și de amănunțite asupra acestei chestiuni. D-sa este un profund cunoscător al deltei, atât sub raportul topografic — sub auspiciile D-sale, d. Inginer VIDRAȘCU, a ridicat cea mai exactă și mai complectă hartă idrografică a deltei — cât și din punctul de vedere morfologic. Distinsul cercetător, întemeindu-se pe spusele lui HERODOT, afirmă că: Dunărea se vărsà pe atunci (sec. V a Chr.) într'un golf al mării Negre, prin 5 guri, mai jos de Isaccea. Acestor afirmațiuni se împotrivește d. Profesor C. BRĂTESCU, care caută să dovedească prin *Contribuțiuni la studiul deltei dunărene* din *Analele Dobrogiei*, An. II, că HERODOT a fost rău interpretat.

Sunt cel mai puțin autorizat, prin modestele mele cunoștințe, să mă amestec în discuția acestor doi învățați și cu atât mai puțin să se creadă, că mă fac prin acest articol apărătorul d. dr. ANTIPA. Imi voi spune și eu smeritele mele păreri în această privință, atât pe cât li-am putut pricepe

din citirea lui Herodot, precum și din consultarea altor izvoare, cu destulă greutate, pentru a fi demne de crezare. Fac dela început atent pe cititor, că nu utilizez alte traduceri ale lui Herodot, decât ediția românească a lui Dim. I. Ghica, de oarece, premiată fiind de Academia noastră, îmi inspiră cea mai desăvârșită încredere. N'o fi urcat Herodot prea departe cursul Dunării, ca să'l cunoască «de visu»; dar cel puțin până la bifurcația brațelor ei, acolo unde Dariu a pus să se arunce podul, de sigur că trebue să'l fi fost vizitat; pentrucă Herodot însuși afirmă: Istrul, cel mai mare dintre toate fluviile pe care le-am văzut noi (IV. 48). Așa dar regiunea gurilor, sau actuala deltă a fluviului, nu-i erà necunoscută «părintelui istoriei». Și când Herodot spune, în Cartea II la cap. 33, că: «Istros, după ce a străbătut toată Europa, *se vărsă în Pontos Euxinos, acolo unde coloniștii din Milet locuesc Istria*», el nu afirmă un neadevăr, și nici nu «se poate luà ca un mod de exprimare», după cum crede d. C. Brătescu.

Citațiunile binecunoscătorului istoric, de la cap. 89 a Cărții IV-a: «Flota plutind în susul fluviului două zile dela mare, făcù un pod la o îngustime a fluviului, *acolo unde se desfac gurile (brațele) Istrului*», puse față în față cu cele despre care vorbirăm mai sus, dela cap. 33 a Cărții II-a, întăresc pentru a treia oară părerile mele, care au fost luate drept o erezie științifică. Eu am spus, mai acum 12 ani: «că un braț al Dunării se despărțeà la Isaccea și se vărsà în mare prin lacul Babadag și lagunele Razelm», pe țărmul cărora se găsește Istria, Istropolis, al cărui nume (orașul Istrului) n'ar aveà nimic comun cu fluviul nostru, de n'ar fi pe departe chiar în vre-o atingere de nume cu el.

Pretutindeni unde învățații în cap cu d. dr. Antipa, dau peste citatul de la Cap. 89 a C. IV-a a lui Herodot, și voesc să-l pună în concordanță cu starea actuală a ținu-

tului mărginaș gurilor Dunării, pun citatul cu pricina în sarcina gârlii Somova, care se desparte din Dunăre cevà mai jos de Isaccea; dar în loc de a se vărsà în mare după arătările lui Herodot vine să-și împreune apele tot cu Dunărea, sub poalele promontoriului dela vestul orașului Tulcea. De 12 ani, de când întemeiat pe spusele lui Herodot, Pliniu, Anrian și Ptolemeu, caut să atrag atențiunea învățaților noștrii, ca să-și îndrepte cercetările lor geografice asupra cursului brațului Sacrum, care închideà pe la Sud insula Peuce, mare cam cât Rodos; dar în zadar. Și totuși adevărul este acesta, că nimeni până acum n'a reușit să înlăture afirmațiunile atâtor geografi vechi, bine cunoscători ai locului. Și apoi este de neadmis o greșală așa de grosieră din partea acestor geografi, ca să nu bage de seamă că gârla în chestiune se despărțeà și se vărsà tot în Dunăre, cum e cazul cu Somova și să nu o confunde cu un alt braț, care aveà cu totul altă direcție și altă gură (brațul Sacrum, Hieron, Peuce).

Golful (Κόλπος) *lui* Herodot (C. IV. cap. 99). Este vorba despre cel aflător pe atunci la gurile Dunării; sau de vre-un altul așezat cu mult mai spre miazăzi, pe la Varna sau Burgas? după cum crede d. Brătescu. Și pentru a mutà așà de jos golful de pe coastele apusane ale Pontului, d. Brătescu după ce citează un fragment din cap. 99 al c. IV: «dela Istru încolo începe Scythia-veche», deduce că și în Dobrogia erà, pe vremea lui Herodot, o Scythie: «probabil Scythia-nouă. Mai târziu, în timpul Imperiului Roman, numele de Scythia minor (nu nouă adaog eu) se încetățenește pe deplin, pentru Dobrogia» adaogă autorul articolului. In nici o parte nu pomenește Herodot de «o Scythie minor» cu atât mai puțin de «o Scythie nouă». Tot ținutul străbătut de Dariu până la Dunăre, în expediția lui împotriva Sciților, Herodot îl numește Thracia (cap. 88 și 89 Cart. IV); iar poporul care locuià în Dobrogia, erau Geții, după cum rezultă

din cap. 93 al Cart. IV: «Inainte de a sosì la Istru, primul popor pe care îl supuse, fură Geţii». Şi mai departe: «Thracii care locuesc mai sus de Apolonia şi Mesembria se predară fără luptă, iar Geţii hotărându-se la o rezistenţă îndărătnică, fură supuşi de îndată».

Iar cât priveşte de Scythia-minor, provincia noastră transdunăreană, nu fu numită aşà decât dela anul 297, dela organizarea Imperiului Roman sub Diocletian. Mai 'nainte ea făceà parte integrantă din Moesia Inferior. Basarabia nu erà denumită astfel, cât timp a făcut parte din Moldova; ci numai după 1812, Ruşii i-au dat această numire. Acelaş lucru s'a întâmplat şi cu Dobrogia (Scythia minor, în opoziţie cu Scythia major) care pe timpul lui Herodot (sec. V a. Chr.) nu aveà o numire deosebită. Se ştie numai, că poporul care o locuià erau Geţii după însăşi afirmările lui Herodot (IV, 49). Nouă nu ne este îngăduit să facem deduceri Hotărît lucru: *Istrul erà graniţă între Thracia şi Scythia.*

Dacă este aşà — şi în nici un caz altfel — oricum ar vroì să traducă d. Brătescu începutul cap. 99 din C. IV[1] interpretarea ce-i trebue dată (eu admit cu d. Brătescu că golful din scrierea lui Herodot, erà în Tracia, iar nu în Sciţia) este că după golf «se întinde şi Scythia» (după cum zice d. Brătescu) şi că Istrul se varsă în Scythia — după cum rezultă şi din cap. 47, C. IV: «Mai întâi vine Istrul, care are 5 guri» şi cap. 48: «Istrul este primul dintre râurile Scythiei».

Iată acum, cum interpretează d. Brătescu pasagiul tradus

(1) D-sa îl traduce astfel: «Inainte de ţara Scythiei — scrie **Herodot** — se întinde pe lângă mare, Thracia, iar după ce *această ţară formează un golf*, se întinde şi Scythia; şi Istros se varsă în ea, îndreptându-şi gura spre vântul Eurus», iar în notă, după ce reproduce tot pasagiul grec, îl însoţeşte şi de traducerea germană a lui **Baehr. Dim. I. Ghica**, deşì nu-i erà necunoscut textul lui Baehr, e mai aproape de realitate, când traduce: «Mai incoace de Sciţia, pe coastele mării, se află Tracia, Sciţia începe de unde coasta formează un golf în acea parte de loc se şi varsă Istrul (în mare) cu gura întoarsă spre răsărit».

în notă: «El (Herodot) afirmă că golful se găsește în Tracia și că dela acest golf, spre Nord începe Scythia, în care se află Istrul. Prin urmare faimosul golf, de care vorbește Herodot nu poate fi confundat de loc cu vre-un golf, ce ar fi existat în sec. V a. Chr. în locul actualei delte dunărene (sic), ci mai degrabă trebuește identificat cu golful pe care-l înaintează marea Neagră în părțile Traciei de atunci, adică spre Varna și Burgas de astăzi. Cercetările archeologice făcute în timpurile noastre ne-au încredințat pe deplin că ținuturile scitice se întindeau spre miazăzi, în Dobrogia, până la râul Zyras, astăzi Batovsca, sau Valea-fără-iarnă, dintre Varna și Balcic. Dela acest hotar în spre Sud începeà teritoriul Traciei, în care Herodot spune că *marea formează un golf*».

Mai întâi semnalăm o inconsecvență a d. Brătescu. D-sa în citatul lui Herodot, ne spune: «că această țară (Tracia) formează un golf» iar acum: «că marea formează un golf». Interpretarea dedusă din pasagiul lui Herodot ne angajează la o nouă discuție, pentru care cerem scuze cititorilor; dar trebue făcut lumină în jurul acestui punct foarte important asupra topografiei ținutului dela gurile fluviului. Dela început trebue precizat, că vorbim despre deltă pe timpul lui Herodot, adică în secolul V a. Chr., iar nu la sfârșitul veacului III d. Chr. și pentru a lămuri cestiunea ne vom servi tot de un citat din Herodot, ca să vedem: «dacă ținuturile scitice se întindeau spre miazăzi, în Dobrogia, până la râul Zyras, dintre Varna și Balcic; și dacă dela acest hotar (Zyras) înspre sud începeà teritoriul Traciei», după cum afirmă d. Brătescu. Că Tracia se întindeà până la Istru, și în nici un caz mai spre S, o dovedește cap. 80 din Melpomene a lui Herodot, care iată ce ne spune: «Sciții puseră în capul lor pe Octamasada, fratele lui Scilas, contra căruia se resculară. Acesta, când află de cele ce se pregăteau în contra lui, fugì în Tracia; Octamasada *prinzând de veste pornì cu oștire în*

contra Traciei; când ajunse la Istru, Tracii se împotrivirâ». Cred că am lămurit cu desăvârșire cestiunea golfului despre care vorbește HERODOT, că erà cel dela gurile Dunării și nicidecum cel dela Varna sau Burgas.

*

Concluziunile la care ajunge d. dr. ANTIPA: 1. că primul cordon litoral marin este cu mult anterior sosirii gurilor Dunării în locul unde aceste guri îl străbat; 2. că acest cordon litoral, de la Gibrieni până la Istria, este unul singur și are peste tot aceiași vârstă, bine înțeles relativă, le găsesc foarte întemeiate.

Am expus într'un articol anterior părerile mele asupra formării primului cordon litoral marin. Fără să mai insist asupra acestei cestiuni, voi amintì că, numai din cauza piedicilor pe care le puneà brațelor Dunării, acest cordon (Gibrieni-Vâlcov-Letea-Răducul-Ciamurlia-Caraorman-Luminei-Roșu-Ivanca-Crasnicol) apele umflându-se au reculat și au divagat, dând naștere numeroaselor coturi (de pe brațele Sulina și Sf. Gheorghe) și ramificații care închid între ele insule (cum e cazul la brațul Chilia), fapt ce se observă numai în basinul apusan al deltei și nici de cum în partea ei răsăriteană.

D. BRĂTESCU crede că a fost imposibilă formarea acestui prim cordon litoral marin, fără ca brațele Dunării să fi ajuns mai întâi la el, și apoi, din nisipul și malul adus de guri, să se fi format cordonul sub acțiunea curentului marin și a vânturilor, etc. Cu alte cuvinte fluviul însuși trebuia să-și aducă la guri materialul cu care să-și clădească cordonul; căci iată ce spune d-sa în articolul citat, la pag. 388: «Un golf de mare, de sigur, a existat în delta Dunării, dar în timpuri mult mai vechi, atunci când fluviul se vărsà în el undeva, pe la Ceatalul Ismailului; însă în acele vremuri nu se poate admite de loc existența unui cordon litoral de la Jibrieni

până la Istria, căci curentul litoral, ce se continuă prin golf în prelungirea coastei basarabene, adică spre SSW n'aveà de unde luà o cantitate așa de mare de sedimente din care să zideascâ un cordon. *A trebuit deci, ca fluviul mai întâi să înainteze în vechiul golf cu brațele sale până în zona curentului marin și numai după aceia* (cuvintele «după aceia» subliniate de autorul articolului) *din nisipul fluviului, răpit de curentul marin să înceapă a se formà cordonul».*

Dacă așà trebuià să se petreacă lucrurile la gurile fluviului nostru, atunci vine întrebarea firească: «din sedimentele căror fluvii s'a format cordonul litoral marin, care a închis gura lacului Razelm și care se întinde în lungul coastei până la Mamaia și chiar la Constanța? Oare nu e clădit de aluviunile aduse de Dunăre? De sigur că da. Și încă mai cred, că la clădirea primului cordon litoral, pe lângă aluviunile împinse de curentul fluvial dincolo de gurile de pe atunci, până ce acele aluviuni să intre în acțiunea curentului marin; dar au mai contribuit, și încă într'o foarte largă măsură, și aluviunile aduse de curentul marin din fluviile dela N mării Negre, după cum vom arătà îndată.

Nu se poate de altfel concepe nici într'un chip, după cum crede d. Brătescu, că grindul Jibrieni-Vâlcov să fi fost clădit de vreunul din brațele secundare ale Chiliei și nici de vreuna din gârlele moarte acum, din regiunea Jibrieni-Vâlcov (*Loc. cit.*, pag. 391, nota 1).

Vom mai arătà încă cum sahalele dobrogene, ca și cele basarabene, n'ar fi fost în stare să clădească un grind așa de lat; când ele înșile nu și-au format nici propriile lor maluri aluvionare. O dovadă mai mult, că curentul litoral marin, iar nu gârlele basarabene, a zidit grindul Jibrieni, mai e și împrejurarea, că chiar acum, când gârlele acestea sunt atrofiate, golful Jibrieni este neîncetat potmolit, cu aluviunile târîte și colmatate aci, de curentul litoral marin. Și, pen-

tru că venì vorba de curentul litoral marin, este nevoe să deschid o parenteză, în care va intrà tot ce am citit eu asupra provenienţii acestui curent din M. Neagră, rămânând ca deslegarea definitivă a cestiunii să ni-o dea d. S. Mehedinţi cu autoritatea d-sale în asemenea materie.

Am înaintea mea lucrarea sa *România*, în care iată ce citesc la pag. 175: «Apa din Egeea fiind mai sărată, în loc să se amestece cu salmura mării Negre (îndulcită de Dunăre, Nipru, Don şi alţi afluenţi), ea s'a coborât la fund. Şi astfel s'au făcut două mări: una amară şi sărată în fund; alta în faţă, mai sălcie şi mai uşoară. Şi a mers lucrul aşa, până ce apa grea venită din Mediterana a silit apele uşoare ale mării Negre să iasă prin Bosfor. Aşa că, de unde la început erà numai un curent din Egeea spre marea Neagră, s'a pornit de la o vreme şi un al doilea curent, din marea Neagră spre marea Egee. Şi aşa curg şi până astăzi: *cel sărat şi amar se târăşte pe fundul Bosforului, iar cel mai puţin sărat şi sălciu (îndulcit de râuri şi de ploi) lunecă întocmai ca untdelemnul la suprafaţă, coborând spre Marmara*».

Eu înţeleg din cuprinsul pasagiului acestuia, că curentul despre care se vorbeşte, este tocmai acel pe care-l căutăm, adică este curentul litoral marin. Şi mai înţeleg cevà mai mult, că curentul acesta litoral: «*puţin sărat şi sălciu (îndulcit de râuri)*» provine din apele dulci ale Donului, Niprului, Bugului, Nistrului, Dunărei şi altor afluenţi tributari ai m. Negre.

Un perfect acord de teorii se stabileşte între citatul de mai sus şi cele pe care le-am culeş mai acum vre-o 21 ani, dintr'o scriere destul de autorizată, fiind opera unui marinar distins şi idrolog desăvârşit. E vorba de tratatul lui Corréard intitulat *Guide maritime et stratégique dans la Mer Noire*, cu un atlas de 29 planşe mari, Paris, 1854. Iată ce scrie Corréard, la pag. 18—19 din tratatul său: «Curentul cel mai puternic, ce există în Marea Neagră, ese din marea Azov;

datorește origina sa vărsării Donului. Eșit din strâmtoarea Kertch, curentul se îndreaptă către SW pe lângă coastele meridionale ale Crimeei; iar la capul Kersones se împarte în diferite direcțiuni, din care cel dinspre NW este cel mai puternic. După ce întâlnește curentele ce nasc din vărsările Niprului, Bugului și Nistrului, acestea îl silesc a-și schimbă direcția către S, unde, întâlnind formidabilul curent născut din vărsarea Dunării, *cu toate formează un adevărat fluviu în mare care-și are scurgerea către S, cu o iuțeală destul de simțită.* Partea cea mai considerabilă scapă pe Bosfor; iar prisosul își continuă drumul pe lângă coastele Asiei-Mici, Georgiei și Rusiei meridionale, pentru a face din nou circuitul mai sus descris».

Imi pare însă o nepotrivire, contrazicere chiar, între citatul sus pomenit al d. S. MEHEDINȚI și cel dela pag. 176 din aceiași scriere în care vorbind despre curenții Mării Negre, d-sa zice: «Vântul, cel mai puternic și cel care bate mai des în aceste ținuturi, este cel dinspre NE, Crivățul. Și fiindcă basinul Mării Negre este rotund, vântul acesta pornește apele dinspre Odesa spre Constanța; așa că dela gura Nistrului se simte venind un curent spre delta Dunării și apoi mai departe pe lângă țărm, dând ocol mării întregi.

Acum înțeleg, că curentul litoral marin nu provine din apele dulci ale fluviilor tributare Mării Negre; ci vânturile sunt acele care-l nasc și-l pun în mișcare; ca și când acțiunea acestui curent ar încetă odată cu vânturile. Ori constatat este că curentul acesta litoral curge și atunci când vânturile încetează de a bate. Este foarte adevărat, și eu am mai spus aceasta în precedentul meu articol; că acțiunea acestui curent este mărită sau micșorată sub influența vânturilor; dar că încetează cu desăvârșire pe timpuri liniștite, nu.

Inchid paranteza și las d. MEHEDINȚI cuvântul din urmă.

*

Insula Sachalin. Privesc pe excelenta hartă hidrografică lucrată pe scara 1/50.000 pe care n'am avut-o la alcătuirea precedentului meu articol şi citesc ca într'o carte procesul morfologic petrecut sub ochii noştri chiar la una din gurile fluviului nostru. Insula Sachalin, eşită din valurile mării, în faţa gurii Sf. Gheorghe, în urma viiturilor extraordinar de mari din primăvara anului 1897, am găsit-o în atlasul lui CORRÉARD din 1854 sub forma unui banc de nisip. Imi pare rău că nu mai am la îndemână atlasul acesta — mi s'a furat în timpul năvălirii bulgare — şi care mi-ar fi servit la un studiu comparativ între starea de atunci şi aceia de acum, dela gura Sf. Gheorghe.

La colţul de apus al satului cu acest nume, braţul se bifurcă: o parte (cea mai importantă) curge pe sub dealul format din dune de nisip. Ea are adâncimi de peste 6 metri chiar sub promotoriul dela răsăritul satului; este gura Sf. Gheorghe. Partea cea mai îngustă şi mai puţin adâncă, numită gura Câinelui, înconjură prin braţele ei patru insule: Ostrovul Mare, Ostrovul Mic, Ostrovăţul şi Ostrovul cu far înşirate în această ordine dela N la S. Lângă Ostrovăţul s'au mai format încă patru bancuri de nisip, eşite la suprafaţa apei în formă de mici insule. In larg, la 2½ km departe de farul C. E. D. se întinde, în formă alungită, dela N la S insula Sachalin, care a eşit de sub apă la început ca două insule — aşa le-am văzut eu în zilele de 18 şi 19 Iulie 1897, când am fost pe acolo — iar acum formează una singură, lungă de aproape 5 km. Pe ea acum sunt câteva colibe de pescari, iar pe margini e tivită cu o perdea de sălcii.

Cu toate adâncimile relativ mari, între 4 şi 5 m, gura Câinelui şi ramificaţiile ei tind a se potmoli la vărsare unde adâncimile nu trec de 0,60, în unele părţi, mai mici (0,25); aşă că cu timpul va deveni un braţ atrofiat, o gârlă. Nu

tot astfel se poate spune de braţul principal, Sf. Gheorghe, în care apele de şi descresc până la 2 m la gură, totuşi adâncimile mari (dela 5 m în sus) sunt foarte aproape de ea. E de prevăzut că, nu după multă vreme, gura Sf. Gheorghe va rămâne singură.

In basinul acesta încadrat între cele patru insule înşirate în lungul coastei şi Insula Sachalin, nicăieri adâncimea apei nu atinge un metru, în cât distanţa aceasta poate fi străbătută de un om fără să fie nevoit să înoate. Ce este mai caracteristic, că curba batimetrică de 1 m, îndată ce ocoleşte pe la E şi S insula Sachalin, se frânge în unghiu drept spre a se orientă către coada grindului Mocirla. Micile adâncimi de apă dintre insula Sachalin şi acele de lângă coastă, cum şi tendinţa pe care o au curbele isobate ale adâncimilor mici, de a se unì cu grindurile existente ne dă dreptul să afirmăm, că peste curândă vreme plaja dintre insula Sachalin şi coastă se va colmatà cu sedimente; iar această insulă va devenì un cordon litoral, ca şi grindurile ţărmurene: Movila, Crasovchi, etc. In nici un caz însă nu se va formà aci o deltă aşà după cum crede d. dr. ANTIPA (*Dunărea*, pag. 60).

Pe braţul Sf. Gheorghe, malul stâng înaintează ca un promontoriu şi depăşeşte cu vre-o 3 km pe cel drept. Care să fie cauza de a rămas spre S un astfel de golf?

Aci a fost o continuă luptă între cele două curente, fluvial şi marin, şi erà natural ca cel mai puternic să învingă. Curentul fluvial, mult mai puternic, a împins treptat spre larg pe cel marin şi astfel cu timpul cordoanele succesive litorale şi dunele prinzând consistenţă s'a clădit promontoriul, pe care s'a aşezat în urmă satul. Lupta aceasta n'a încetat nici acum. Cine observă cu atenţiune harta vede în colţul răsăritean al promontorului Sf. Gheorghe un pintene format de curba batimetrică cu adâncimea de 1 m şi care are tendinţa de a eşì la suprafaţa apei. Materiile aluvionare

aflate în făgaşul canalului, cele mai grele, sunt împinse de curentul fluvial până în acţiunea curentului marin, care le târăşte spre S; valurile frământate de vânturi le împing dealungul insulei Sachalin, care se îngroaşe şi se alungeşte din ce în ce către S. Aluviunile mai uşoare, nisip mai fin, aflate mai la suprafaţa apelor turburi se revarsă pe plaja dintre insulă şi ostrovele ţărmurene, şi care cu timpul vor umple această plaje. Formarea şi progresele insulei Sachalin stau în funcţiune de existenţa promontoriului dela gura Sf. Gheorghe, care, dacă nu s'ar fi format, ca să slăbească, la început, puterea curentului marin şi apoi să'l depărteze de coastă, aluviunile ar fi târîte mai spre S; iar insula Sachalin nu s'ar fi format aci, unde se află acum, sau chiar n'ar fi existat de loc.

*

Am afirmat, în articolul meu precedent, că cele 5 sahale: Palucova, Zamirova, Bratuşca, Hamgica şi Sulimanca Seacă, care toate au ca punct de convergenţă braţul Babina, ceva mai sus de origina braţului Cernofca (secundarele braţului Chiliei) nu sunt foste braţe ale unei prime delte chiliane — după cum cred unii cercetători — ci sunt nişte gârle croite de pescari prin stufiş, pentru a exploată mai înlesnicios regiunea marilor lacuri dintre cele două grinduri: Chilia şi Letea.

Acum când am înaintea ochilor excelenta hartă idrografică a d. Ing. Vidraşcu, scala 1/50.000, pot întări această părere — fără teamă de a fi contrazis — pe observaţiunile trase din hartă. Toate cele cinci sahale aunt lipsite de mâluri aluvionare, care s'au format pe marginele tuturor braţelor Chiliei (Babina, Cernofca, etc.) şi care au 7 hidrograde, aceiace pentru regiunea ce ne interesează înseamnă o înălţime de un metru d'asupra etiajului. Am mai arătat, că apele braţului Chilia dând peste stăvilarul format de grindul Gibrieni-Vâlcov-Periprava-Leti, au stagnat o bună bucată de vreme; ceva mai mult, ele au reculat. A fost deci un moment de divagare — cum

se numește în termeni de idrologie — în care timp brațele au început să-și formeze malurile aluvionare, care cu încetul, și la viiturile apelor mari de primăvară, ele s'au îngroșat și se îngroașe sub ochi chiar; puțin simțit, dar totuși se îngroașe.

Sahalele despre care este vorba n'au acest fel de maluri aluvionare; deci este cu desăvârșire exclusă părerea, că ele ar fi fost brațele unei prime delte de odinioară și cu atât mai puțin să fi contribuit, prin aluviunile târîte prin albia lor, la clădirea primului țărm apusan al grindului Răducu— după cum vor să dovedească unii cercetători. Aceste Sahale n'au fost în stare să-și clădească loru-și maluri aluvionare; cum putut-au oare să fi contribuit la formarea unui cordon litoral?

*

Stăvilarul grindului Chiliei, care a oprit apele brațului cu acest nume un timp destul de îndelungat — pentru ca și cele secundare lui să-și fi fost clădit malurile aluvionare — îmi atrage băgarea de seamă să-mi arunc privirea pe hartă cevà mai în susul apei, la basinul destul de curios — spuzit de o mulțime de lacuri mici și unite între ele prin numeroase gârle — din regiunea Pardina-Tatanir. L-aș puteà numì basinul Pardina, după gârla cu acest nume care îl străbate pe la mijloc; și să-mi pui întrebarea asupra provenienții lui.

Nu găsesc de prisos, ca să-i facă o scurtă descriere topografică, pentru înțelegerea procesului morfologic de clădirea marginelor lui și de colmatarea întregului basin.

Regiunea ia aproape forma unui triunghiu dreptunghiu, a cărui ipotenuză ar fi representată prin malurile aluvionare ale brațului Chiliei și brațele secundare lui, dintre cotul Bugeacului și orașul Chilia dobrogiană. Catetele: cea mai lungă e formată de grindul Stipoc, iar cea scurtă de grindul destul de lat al Chiliei, care se ascute către S, pentruca, prin

grindul Batacu, să se unească cu acel al Stipocului, lângă ghiolul Batacu situat în unghiul drept. Cum vedem, laturile triunghiului sunt înalte (grinduri fluviale), iar interiorul, după cum am spus, spuzit de lacuri și de gârle; iar acolo unde acestea lipsesc împărățește în voie trestia. Știm, că grindul Chiliei este un teren vitreg aci, el este de origină basarabeană și s'a înfipt ca un pintene în deltă, cu mult mai înaintea formării ei. Când apele brațului — care e cel mai mare dintre toate căci absoarhe 17/27 al debitului total fluvial — au dat peste pragul acesta destul de lat și de consistent, ele au reculat și au divagat. Atunci cred, că s'a bifurcat brațul destul de însemnat, desigur pe atunci numită azi Sahana Iacob, care a curs până la ghiolul Batacu, unde s'a frânt în unghiu drept, pentru a se îndreptà către Nord pe sub grindul Batacu — prelungită acum prin Sahana Batacova și gârla Pardina — și pe sub acel al Chiliei.

Odată cu divagarea apelor, aluviunile aduse de braț, dând de pragul Chiliei, s'au răsfrânt către S, au îngroșat și prelungit grindul către miazăzi, prin acel al Batacului. Pe de altă parte brațul destul de mare altădată, Sahana Iacob, își clădeà malul său aluvionar, actualul grind al Stipocului, care cu timpul s'a unit cu Batacu. Inălțimea grindului Stipoc atinge pe alocurea 3 m; iar maximum de înălțime al grindului Chilia, trece cu cevà peste îndoitul acestuia.

Intr'o vreme, gura acestui mare braț, trebue să fi fost, probabil, pe la Sudul ghiolului Batacu, pe acolo pe unde se văd urmele a două gârle, care sparg grindul pentru a se scurge în Lopatna. Mai sunt și alte spărturi în grindul Batacu, din care una mai importantă, aceia unde se unește el, cu coada grindului Chiliei, străpuns de gârla Jidanului care unește gârla Pardina cu ghiolul Rădăcinoasa (Babițelor).

Stagnarea apelor la pragul format de grindul Chiliei, trebue să fi dăinuit foarte multă vreme; nu numai pentru

ca Sahana Iacob să fi avut timp să-şi clădească malul său aluvionar; dar chiar tot interiorul triunghiului descris, să se fi colmatat cu aluviunile aduse de braţul Chilia şi de numeroasele gârle, care brăzdează regiunea dela Apus către Răsărit (Sahana Mare, Sahana Gotca, Sahana Repedea, Sahana şi gârla Pardina, Sahana Adâncă). Dovadă, că a trebuit să fi trecut un timp destul de apreciabil, până când apele să fi spart grindul aşà de gros al Chiliei, este că interiorul triunghiului se află aproape plin cu aluviuni. Nu găsim decât la fundul lacului celui mai întins, deci mai important din toată regiunea Tatanir, adâncimea maximă de 1 m; pretutindeni încolo, apa este foarte mică, lacurile chiar au devenit nişte stârpituri. Trebue să repet, aceia ce am spus în articolul precedent, că curentul marin, n'a avut în părţile acestea nici o înrâurire.

Ar fi poate prea îndrăsneţ din parte-mi—un modest cercetător — să suprapun pasagiul din PTOLEMEU, privitor la gurile Dunării, peste vre una din gârlele ce sparg grindul Batacu. Las altora mai competinţi ca mine, sarcina de a identificà braţele descrise de PTOLEMEU, cu numeroasele gârle din deltă.

*

Imi pare fantastică şi cu totul ciudată părerea, că cel mai vechiu dintre cordoanele litorale marine ar fi acel format de grindurile Raducului, Ciamurlia şi Caraorman şi că: «mult mai nouă în timp este marginea de Apus a insulei Letea, care margine, curios, dar firesc a crescut dela S către N (*loc. cit.*, p. 389). Aceasta ar însemnà, că curentul litoral marin, care a contribuit la zidirea acestor cordoane, ar fi avut direcţie cu totul răsturnată, adică de la SW către NE. Cele trei grinduri (Gibrieni, Letea şi Caraorman) au partea lor massivă şi consistentă, tocmai pe aceia aflătoare în calea curentului litoral, adică latura lor de apus. Este, ca şi cum ar prezentà curentului, spatele. Ori tocmai formele

acestea evidenţiază procesul morfologic petrecut la gurile fluviului. Curentul litoral care a clădit dunga dispărţitoare de perisipuri dintre coasta mării şi lacurile băsărăbene, în traiectul lui către S W a format primul prag, latura apusană a cordoanelor marine: Gibrieni-Vâlcov, Periprava, Letea-Răducul şi Ciamurlia-Caraorman. Ordinea firească a fiinţării lor, îmi pare mai naturală aceasta.

Dacă privim pe hartă aceste trei insule (Gibrieni, Letea, Caraorman) observăm că laturile lor răsăritene au un aspect zdrenţuit. Aceasta se datoreşte acţiunii vânturilor violente, care bat tocmai din partea încotro sunt orientate zdrenţele grindurilor, sau mai bine grindurile zdrenţuite.

Autorul articolului sus pomenit citează la o laltă cele trei insule din deltă (Letea, Caraorman şi Sărăturile) şi le compară — foarte sugestiv de altfel — «cu nişte evantaie care au cotoarele în sus şi cu beţele resfisate în jos şi spre dreapta». Dar tocmai comparaţia aceasta ne cam încurcă. Ea nu se aplică la toate cele trei insule, de oarece la grindul Sărăturile beţele evantaiului sunt resfirate spre stânga. Atunci de ce oare?

Şi acì avem un exemplu morfologic, care pune, cred, într'o mai vie lumină părerea mea. Şi grindul Sărăturile prezintă spetele curentului litoral marin. Partea cea mai massivă şi mai consistentă a lui, este aceia despre mare. Când acest grind s'a mai îngroşat şi înălţat s'au născut dunele, asupra cărora vânturile încep a'şi exercità influenţa lor.

Când nisipurile şi sfărămăturile de scoici, zice d. Vidraşcu, în *Regiunea inundabilă a Dunării*, pag. 66—7, aduse de valurile şi de curentul mării sunt în cantităţi mari, atunci plajele se lăţesc mult, iar vânturile îşi rezervă un rol important. Nisipurile uscate de la suprafaţă sunt luate de vânturi şi sunt îngrămădite, întocmai cum iarna viscolul troeneşte zăpada. Astfel avem dunele de nisip. Ceea ce trece

de 1,30 m înălţime la plajele de la gurile Dunării este datorit numai acţiunii vânturilor. Astăzi avem formaţiuni puternice de dune la Vâlcov şi la Sf. Gheorghe. Dunele de la Letea au înălţimi ce ating 14 m; cele de la Caraorman sunt cevà mai mici. Eu cred, cu d. VIDRAŞCU, că beţele resficate spre stânga ale evantaiului de la Sărăturile, sunt provenite din nisipul împins de vânturi de pe ţărmul mării spre interior; şi când ele sunt mai violente, dune întregi sunt troenite, întocmai ca zăpada. E natural că troenii aceştia să se tot mute către interiorul uscatului. Aşa sunt grindurile Portocală şi Purcelul pentru insula Sf. Gheorghe; de aceiaşi formaţiune sunt şi cele zdrenţuite din Insula Letea. Mai cred, de asemeni că nici odată nu va fi fost un golf aşà de mare la gura Sf. Gheorghe, ca acel bănuit de d. BRĂTESCU, adică triunghiul dintre grindul Ivancea — şi el o făptură eolică — coasta mării şi braţul Sf. Gheorghe. Căci repet spusele d-lui VIDRAŞCU: «Pe ţărmurile joase ale mărilor există legea continuităţii plajelor, pe care o găsim şi la marea Neagră; adică legea prin care marginele mării se presintă ca o linie continuă, *fără intrări prea pronunţate ale mării în uscat şi fără avansări ale uscatului în mare*». Şi Ing. VIDRAŞCU a făcut studii îndelungate la faţa locului. Noi facem presupuneri după hartă.

Ceva şi despre insula Caraorman. Orientarea acestui grind în afara normalei (încovoiat spre răsărit) ce ar fi trebuit să urmeze curentul litoral — o linie dreaptă, aşà cum e orientată latura apusană a grindurilor Gibrieni-Letea-Raducul şi care ar bate drept în promontoriul celor două Dunavețe— mă întăreşte în credinţa că substratul-temelie, ale acestui grind — acel ολῆθος, despre care vorbeşte POLYBIU — este de o altă natură decât aluvionară. De aceia a crescut pe el o floră aşà de viguroasă, stejar, frasin, ulm. Normal grindurile Ciamurlia-Caraorman nu trebuiau să fie încovoiate.

*

Să analizăm cu toată atenţiunea procesul morfologic ce se petrece la gura Chiliei. La început, când acest braţ a spart cordonul litoral Gibrieni-Letea, a curs într'o singură matcă un timp destul de îndelungat, până ce a trecut de Vâlcov, unde începe să se ramifice. De sigur, că acţiunea curentului fluvial pe acest braţ, care absoarbe 17/27-a parte din totalul debitului Dunării, trebue să fi întrecut cu mult acţiunea curentului litoral. Lupta dintre aceste două curente a dat naştere grindului ce se întinde pe ţărmul stâng al braţului din dreptul Peripravei până la Vâlcov. Acţiunea petrecută acì pe vremuri este aidoma cu aceia ce se desăvârşeşte acum sub ochii noştri, la gura Sf. Gheorghe.

Dacă privim harta observăm, că promontoriul Vâlcovului este la fel format şi aşezat ca cel dela Sf. Gheorghe. La Sud, şi de unul şi de celalt, sunt două golfuri, diferenţierea între cele două braţe trebue să fi fost: că de vreme ce pe braţul Chilia veneà o cantitate mai mult ca îndoită de aluviuni (63%) decât pe braţul Sf. Gheorghe (30%), erà natural ca şi progresele uscatului să fi fost cu mult mai simţite pe unul decât pe celalt. O însemnată cantitate de aluviuni însă a fost luată de curentul litoral şi târîtă către SW. în direcţia traiectului şi astfel s'a format marginea apusană a grindului Letea. Cu vremea cordonul acesta litoral s'a îngroşat şi s'a înălţat. Credinţa mea mai este, că aluviunile acì s'au suprapus peste un substrat-temelie de natură cu totul alta decât cea aluvionară — numai aşà se explică existenţa pe acest grind a unei floare atât de viguroase, ca stejarul, ulmul, etc. în cât terenul a fost prielnic unei desvoltărei aşà de mari, ca aceia pe care o are acum Grindul Letei.

După ce braţul Chiliei a trecut de Vâlcov, a început să se ramifice. Cantitatea de aluviuni s'a împărţit şi ea. Din cele 8 braţe principale ale deltei Chilia (Belgarod, Ociacov,

Ancodinovo, Otnoino, Poceanoi, Noul Stambul, Cubauscoie și Stari-Stambul), două sunt cele mai adânci : Ociacovul și Stambulul Vechiu, pe care curg cele mai multe aluviuni. Acesta din urmă a jucat un rol precumpănitor la clădirea grindului Letei. Adâncimea brațului Ociacov este menținută prin dragare. Acest braț, din cauza direcției lui de acum în bătaia curentului marin și a vânturilor violente, este continuu amenințat să se potmolească, la început la gură și apoi progresiv în cursul lui. Așà trebuie să se fi petrecut lucrul și în trecut la gura Ociacovului.

Stari-Stambul a fost și va rămâne brațul principal. După studiile d-lui HARTLEY «Volumul apelor brațului Vechiului Stambul (care fiind în prelungirea celui principal, Chilia, devine el însuși principal) reprezintă a 22/40-a parte din greutatea totală a aluviunilor Chiliei». In mijlociu, Dunărea aduce în 24 ore cantitatea de 177.000 tone de aluviuni (ANTIPA, *Dunărea,* pag. 165). Deci pe brațul Stari-Stambul înseamnă că se transportă 61.330 t de aluviuni, în cele 24 de ore.

După calculele inginerului hidrograf rus SEMENOF, care a făcut amănunțite și locale cercetări asupra creșterii deltei Chilia, vechimea ei nu trece cu mult peste 200 ani. Deci pe vremea lui DUMITRIE CANTEMIR, bănuesc că abiă să se fi început bifurcarea brațelor spre răsărit de Vâlcov. SEMENOF afirmă că, în interval de 73 ani (1829—1902), delta Chiliei a înaintat în mediu anual cu 72 m; așà că curentul marin s'a tot deplasat către răsărit pe măsura progreselor făcute de delta aceasta secundară. Acum gura Stari-Stambul înaintează câte 15 m anual spre Sud.

«Avansarea rapidă, zice D. VIDRAȘCU *op. cit.* p. 64, a gurii Stambulului-Vechiu, conține în ea germene de îngrijorare, o serioasă amenințare a navigației pe fluviu, căci această gură apropiindu-se prea repede de Sulina, va aduce aci o puternică potmolire, în plus că va îndepărtà de coastă

curentul marin, care e de mare folos la gura Sulinei. Dacă repet citaţiile D. Vidraşcu, o fac pentru că principiile formulate de d-sa se aplică în mai multe locuri.

Clădirea grindului Letea nu se atribue decât într'o foarte strânsă măsură curentului litoral marin. In cea mai mare parte el e datorit materiilor aluvionare aduse de braţul încovoiat al Stari-Stambulului, dela Vâlcov în jos. Iată pentru ce grindul acesta, parc'ar fi o pară cu coada atârnată la Periprava. In timpul apelor mari, braţul Stari-Stambul îşi revarsă nămolul. Valurile frământate de vânturile NE, au împins aluviunile acestea către SW. La arşiţa soarelui, nisipurile devenite mişcătoare «sunt purtate de vânturi şi îngrămădite întocmai cum iarna viscolul troneşte zăpada. Astfel avem dunele de nisip», zice D. Vidraşcu, pag. 67. Aş puteà afirmà, că grindul Letea este mai mult făptura acţiunilor eolice.

Şi la gura Chiliei, ca şi la Sf. Gheorghe, avem frumoase exemple morfologice, petrecute sub ochii noştri chiar. Vreau să vorbesc despre grindul mare, prelungit prin grindul Mostiştea; iar ceva mai la răsărit, grindul Vinicipla. Nu se poate desigur susţine, că ele ar fi fost clădite de curentul marin, ci sunt curate grinduri fluviale. Cu timpul ele se vor îngroşà şi înălţà; iar mai târziu se vor lipì de latura răsăriteană a grindului Letea; iar ghiolurile Prundoi şi Sărat ca şi Sahana Cihin se vor încorporà grindului principal, aşa cum trebue să se fi petrecut cu ghiolul Nebunului şi cu lacurile dintre Rosetti şi Sfistofca.

Cordonul litoral marin dintre puntul Cardon şi Capul Mosura este de formaţiune cu totul nouă — după viiturile extraordinar de mari ale apelor din primăvara anului 1897. In ziua de 21 Iulie 1897, am mers cu căruţa ca pe un podiş, pe cordonul litoral marin dela Sulina până la punctul Cardon — mă duceam prin Sfiştofca la Periprava. Pe atunci Cardonul erà aşezat pe o sprânceană de deal, poalele căruia

erau scăldate de valurile mării, foarte liniştită în ziua aceia. Căruţaşul mi-a spus, că tot acolo bat talazurile şi în anii cu apele mai mici. Acum în faţa Cardonului s'a aşternut o dungă de nisip bătăturit de valuri şi lată de peste 600 m. Drumul care se vede trasat pe hartă prin faţa Cardonului erà pe atunci prin dosul lui (pe la Vest), Capul Mosura erà numai la câţiva metri spre răsărit de stâlpul milei 6; acum până la cap, sunt peste 500 m. Acum, înţeleg 1910, când s'a ridicat harta de care mă servesc.

Câtă schimbare într'un interval de timp aşa de scurt. Acolo unde, mai acum 13 ani, băteau valurile mării, acum sunt dungi de nisip înalte pe alocurea de aproape 1 m d'asupra nivelului mării. Şi acestea se datoresc nici decum curentului litoral, ci aluviunilor aduse de braţul Stari-Stambul şi împinse de valuri la ţărm.

Mai acum vre-o 40 de ani, între capul Mosura şi gura Stambulul-Vechiu existà golful Baba-Hasan sau Baia Massurah din hărţile C. E. D. Această baie s'a potmolit; iar în locul ei luneçă un fir de apă numit gârla mare, ce are abia 0,60 m adâncime; iar la gură 0,15 m. Gura Stambulul-Vechiu aflată în 1819 — după hărţile ruseşti — cu mult mai la N de Capul Mosura, acum îşi varsă apele la vre-o 2 km spre miazăzi. Pentru ca să ai în dreptul acestei guri adâncimi de 1 m, trebuie să înaintezi în mare, 2 km, adică acolo unde nu de mult erau adâncimi de 5 m.

Stari-Stambul are tendinţa de a-şi unì gura cu uscatul — foarte probabil pe la punctul Cardon — şi atunci toată regiunea acoperită cu trestie, coprinsă între coasta răsăriteană a marelui grind Letea şi braţ va devenì un basin închis, care cu timpul se va umple cu aluviuni şi se va întrupà cu grindul principal. Braţul şi-a rezervat o scurgere în mare printr'o ramificaţie, care cu timpul va devenì gura principală şi îndreptată către răsărit.

* * *

Nu mă pun în proptă cu învăţaţii; deci rog să nu se supere nimeni. Nu mi-am expus decât smeritele mele păreri, trase din cele ce-am citit o viaţă întreagă, văzute şi cercetate de mine. In totdeauna m'am întrebat, de ce s'a întâmplat aşà şi nu într'altfel; iar răspunsurile şi observaţiile le-am aşternut acì. Deci:

Cela ce găseşte vină
Şi o vrea să facă mai bine,
Nu stau cu el în pricină
Slobod este dela mine.

Aşa zice înţeleptul ANTON PANN.

Le delta du Danube

(Résumé)

I. Trois sont les principaux agents qui ont contribué à la formation de ce delta:

a. *Le courant fluvial* qui apporte annuellement aux embouchures 82 mil. t d'alluvions, dont: envion 55 mil. par le bras Chilia, 18.580.000 par le bras de Sf. Gheorghe et seulement 7.380.000 par le bras de Sulina;

b. *Le courant marin* qui entraine les alluvions vers le S ce qui a causé l'ensablement du lac Razelm, anciennement golfe de mer (Halmyris) et où il y avaient de villes comme Istria dont l'existence est prolongée jusqu'à une époque tardive romaine. C'est sur la rive de Razelm que MOHAMED I fit elever au milieu du XIV-me siècle la forteresse de Enisala;

c, *Les vents.* Les alluvions amenées aux embouchures par le courant fluvial et entrainées vers le S par le courant marin sont chassées par les vents violents du large qui les poussent vers la côte formant ainsi les cordons littoraux.

La carte hydrographique du Service des pêcheries montre que le delta au point de vue morphologique comprend deux parties bien distinctes: la partie occidentale ou bien le bassin formé par le fleuve et la partie orientale à la construction de laquelle a contribué la

mer aussi. La ligne de démarcation est formée par Leti-Răducu-Ceamurlia-Caraorman. Tandis que dans le bassin occidental il n'y a que les dépôts alluvionnaires fluviales le long des bras, dans celui du levant il y a aussi de dépôts transversaux formés par le sable de mer mélangé aux conquilles ce qui ne se trouve pas du côté occidental. Par leur action les vents qui soufflent du large forment le long des côtés les cordons littoraux sous la protection desquels les alluvions apportés par le fleuve durant les innondations forment, après le retrait lent des eaux, une couche de bourbier qui se consolide avec le temps. Nous avons un exemple typique: l'île Sacalin qui s'est formé sous nos yeux vis-à-vis de l'embouchure Sf. Gheorghe après les grandes eaux au printemps de 1897. Je pense même que le premier cordon littoral (Leti-Caraorman) qui a partagé les deux bassins du delta, a été favorisé par la circonstance que le sous sol sur laquel il a été élevés est de nature rocheuse.

Grindul Letea est plns volumineux que celui de Caraorman car le bras de Chilia — qui a donné naissance au premier — apporte près de 8 fois plus d'alluvions que le bras de Sulina qui a formé le second. Les cinq rivières qui se ramifient du bras de Babina sont dûes aux pêcheurs, autrement elles auraient également leurs grinds fluviaux comme tous les bras, même les secondaires. Les nombreux coudes et ramifications qui forment des îles à l'ouest des trois bras et la non existence des coudes dans le bassin oriental s'expliquent par le fait que lorsque les bras du fleuve ont buté contre le grind Letea-Caraorman, les eaux ont reculé et ont divagué; c'est durant ce temps que se sont formés les bras et les coudes du bassin occidental, car vers l'orient les eaux ne rencontrant pas de résistence leur écoulement n'a pas donné lieu à des coudes et ramifications sauf le bras de Chilia ainsi qu'on le verra plus loin.

Je diffère radicalement de l'opinion d'autres chercheurs que dans le bras de Sulina la terre ferme aurait progressé jusqu'à la ville actuelle et que delà elle a suivi le rivage de la mer presqu'à Ivancea jusqu'à la pêcherie de même nom; tandis que la terre ferme serait restée stationnaire aux bras de Chilia et de Sf. Gheorghe. Cette proéminence ne pouvait pas être formée car c'est le bras de Sulina qui cherrie le moins d'alluvions. Voici ce que dit à ce sujet M. l'Ing. Vidrașcu: «Pour les rivages bas des mers il existe la loi de la continuité des plages, loi que l'on trouve également à la mer Noire; c'est la loi d'après laquelle la rive présente une ligne

continue sans pénétrations trop prononcées de la mer dans la terre ferme ainsi que sans des avances de celle-ci en mer.

Tous les savants modernes, lorsqu'il s'est agit d'identifier les anciens bras du Danube avec les nouveaux, se sont abstenus de descendre plus bas que le bras Sf. Gheorghe. Et cependant d'après HÉRODOTE et PTOLÉMÉE on déduit sans doute que les bras du Danube anciennement se partageaient à Isaccea et que selon PLINE ils débouchaient dans un lac. J'ai soutenu il y a douze ans et je soutiens encore l'opinion basée sur les citations de ces trois anciens géographes, que le cinquième bras — et le plus méridional du Danube — partait d'Isaccea et débouchait dans le lac Babadag, malgré l'opposition de plusieurs savants actuels, qui traitent mon opinion d'hérésie scientifique.

Et «Peuce» — qui était le nom antique de l'île limitée au S par le bras de même nom — signifie «l'île aux pins». Comment justifier ce nom maintenant lorsque le pin ne croit pas dans le delta? M. PÂRVAN — qui évite d'identifier le bras Peuce avec le cours de Telița — dit que les pins croissaient au Beș-Tepe. Alors nous sommes obligés d'admettre l'opinion que l'île Peuce s'étendait au S en deçà du bras Sf. Gheorghe, car ce n'est que de cette manière elle pourrait comprendre Beș-Tepe.

H. M. BRATESCU n'admet pas le golfe (κόλπος) de HÉRODOTE au V-me siècle, aux embouchures du Danube; et il l'identifie avec le golfe de Burgas. Or, d'après les citations de HÉRODOTE on en déduit certainement que la Thrace s'étendait au V-me siècle a. Chr. presqu'au Danube d'où commençait la Scythie. Le golfe de HÉRODOTE était donc aux embouchures du fleuve.

Le courant littoral marin prend naissance des courants des grands fleuves: Don, Nipru, Bug, Nistru et le Danube. C'est l'opinion de CORRÉARD. Ce ne sont donc pas les vents NE qui produisent ce courant marin,

L'île de Sacalin est un futur cordon littoral car les courbes bathymétriques de petites profondeurs sont entre elle et la côte qu'elle rejoindra avec le temps tout comme il est arrivé avec les grindurile Mocirla, Crasovchi, etc. M. ANTIPA pense que c'est là, à l'embouchare de Sf. Gheorghe, que se formera le delta.

Le grindul Chilia est un reste de la terre de la Basarabia incorporée au delta beacoup antérieurement à sa formation. C'est pourquoi lorsque le bras Chilia a rencontré cette résistence, les

eaux ont reculé et ont divagué. Ce qui a eu pour conséquence la formation du bassin sous forme de triangle rectangle de la région de Pardina où il y a une quantité de petits lacs peu profonds.

Elle me paraît invraisemblable l'opinion que le grind Letea s'est formé du S au N comme pensent quelques savants trompés par les cordons littoraux déchiquetés au S de ce grind qui me paraît être plutôt de formation éolique qu'alluvionnaire. Les grinduri Letea et Gibrieni ont longuement mis une barrière au bras de Chilia qui à reculé et qui s'est divisé en plusieurs bras secondaires qui renferment des îles. La dernière ramification, celle de Vâlcov, je la considère tout-à-fait nouvelle. Au temps de D. CANTEMIR, il y a donc 200 ans, le bras de Chilia commençait à peine à se ramifier. L'embouchure Stari-Stambul commence, à inspirer de l'anxiété au sujet de l'embouchure de Sulina qui sera ensablée; et cependant l'embouchure de Stari-Stambul était, d'après les cartes russes de 1829, beaucoup plus au N que le cap Masurach où se trouvait le golfe de ce même nom et qui est maintenant colmaté par les alluvions charriées par ce bras.

Dans un voyage d'études que j'ai fait en juillet 1897 dans ces endroits, la côte se trouvait de 5—600 m plus à l'intérieur; le point Cardon était alors sur la rive même tandis qu'actuellement il est à 600 m de l'eau.

Je soumets aux hommes de science de vérifier si le bras Peuce peut être identifié avec une partie du ruisseau Telița; car les indications des anciens géographes ne peuvent pas être dessinées sur une carte moderne qu'en admettant mon hypothèse.

IX.

I. DOUĂ MOMENTE DIN ÎNAINTAREA ARĂTURILOR PE BĂRĂGAN

II. ORAŞUL CĂLĂRAŞI

de

Prof. VINTILĂ MIHĂILESCU,

Asistent la Seminarul de Geografie,
Membru al Societăţii Regale Române de Geografie.

I. **Deux moments dans la progression du labourage au Bărăgan.**
II. **La ville de Călăraşi.**

Procesul recentei transformări a Ţării noastre, din ţară de păşuni în ţară de arături, se poate urmări relativ uşor în tot vechiul Regat. In apusul şi centrul câmpiei române arăturile au gonit pădurile (acelaş lucru între Siret şi Prut); în stepă ele au gonit păşunea. Aproape sub ochii noştri, această din urmă prefacere s'a petrecut în Bărăgan, Burnas, Oltenia sudică, parte din stepa Nord şi Sud moldoveană.

Luând ca termen de comparaţie cu actuala hartă topografică 1/100.000 (ridicată pe teren între 1898-99), harta publicată după originalul austriac din 1853 în 1857, putem dobândi reprezentarea cartografică a două momente din desvoltarea economică a câmpiei la distanţă de aproximativ o jumătate secol. Fiindcă însă în Bărăgan fenomenul e mai nuanţat decât oriunde în restul câmpiei, alegem acest ţinut pentru a dà imagina repezii treceri dela păşune la arătură în stepă. Vom încercà apoi o explicare a acestui fapt.

Bărăganul, în înţelesul larg de stepă răsăriteană a Munteniei, cuprinde judeţele Ialomiţa, Brăila, parte din Ilfov, Buzău şi R.-Sărat având legături nemijlocite cu Moldova şi Basarabia[1]

(1) In adevăratul ei înţeles istoric: adică stepa Bugeacului.

Din toate punctele de vedere în general iar — în special — pentru fenomenul economic ce va fi pus în evidenţă, partea cea mai caracteristică a întinsei stepe însă o formează Bărăganul în înţelesul vechiu popular[1]. Fenomene de ordiu uman şi biologic limitează acest ţinut între Ialomiţa (lunca bogată, mare densitate a populaţiei), Dunăre (aceleaşi caractere) şi valea Căpitanului, care prin Agova dă în Mostiştea. (Dealungul acestor văi până în Mostiştea şi în valea aceasta întreagă sunt presărate sate mai vechi, încep să apară păduri: Vărăşti, Obileşti, Lehliu, Bârcă).

Pe la 1850 Bărăganul acesta era — cu excepţia înălţimilor alpine — cel mai depopulat ţinut al Ţării. Pe harta rusească din 1835, revăzută în 1853, el reprezintă cel mai întins gol din Câmpie. La Nordul lui terasa înaltă a Buzăului, mai puţin cea joasă, erau într'o fază înaintată de colonizare[2] şi chiar de cultivare a pământului, iar coborîrile pe văi spre Apus (Ialomiţa, Mostiştea, Dâmboviţa ale muntenilor, delenilor şi ardelenilor, de multă vreme se apropiaseră de Dunăre nelăsând decât colţul stepic de SE al jud. Ilfov mai cuprins însă de arături, cel puţin dinspre Nord şi Sud[3]. Aceste fapte justifică şi mai mult restrângerea terenului de cercetare la Bărăganul propriu zis.

Comparând întinderea arăturilor cu cea a păşunelor la 1853 şi la 1900, observăm (Fig. 1) următoarele:

1. Păşunea şi fâneaţa cuprindeau (la jumătatea secolului trecut) o fâşie neregulată foarte largă — rar întreruptă de arături — în S Ialomiţei şi chiar pe marginea terasei din Sud a râului. Aici se apropiă — spre vărsare — mai mult de apă pe când pe malul stâng arăturile, foarte înaintate spre Apus

(1) Em. de Martonne, *La Valachie*,, pag. 189. v. şi hărţile. Cf. şi harta austriacă.

(2) G. Vâlsan, *O fază la populaveà Ţărilor-româneşti.*

(3) Harta rusească statistică din 1835. Cf. şi Catagrafia din 1810 (manuscript la Academie).

se îndepărtau lasând loc păşunei în locuri joase expuse inundaţiei. Satele, înşirate mai toate de alungul terasei şi pe dreapta Ialomiţei, erau cuprinse în aceasta fâneaţă şi păşune. Unele din ele aveau însă arături în jurul lor;

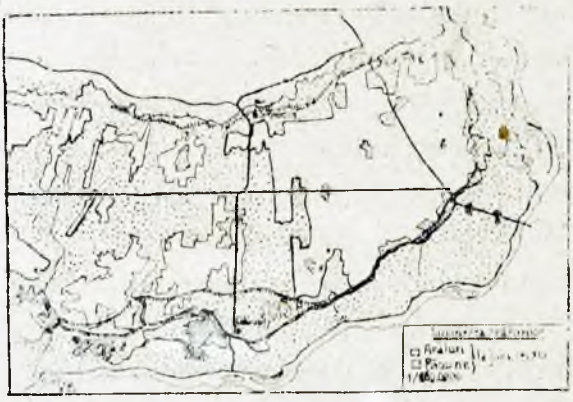

Fig. 1.

2. Toată jumătatea apuseană a Bărăganului era o întinsă păşune[1] în care arăturile apăreau ca petice izolate, adevărate insule în marea de ierburi. Ceva mai multă întindere, dar foarte mare neregularitate, aveau suprafeţele arate spre Sud. Ele se opreau însă mai pretutindeni lângă coastă ;

3. In toată întinderea centrală dintre Călăraşi şi Slobozia şi de-alungul actualei căi ferate Lehliu-Ciulniţa, arăturile ocupau întinsuri izolate şi nu tocmai mari. De remarcat în deosebire golul din jurul oraşului Călăraşi şi faptul că prin regiunea păşunelor înalte treceau tocmai drumurile veche Silistra-Călăraşi, Slobozia-Brăila şi, mai puţin, Călăraşi-Bucureşti;

4. Aceaşi îndepărtare de ape a culturilor arată şi valea Mostiştei ca şi toate celelalte râuri ce străbat Bărăganul spre Sud. Lucru se vede bine la Moştiştea şi Jegălia, iar mai puţin clar, la Gălăţui, Potcoava, Barza;

5. In schimb toată jumătatea răsăriteană a Bărăganului fusese cucerită de alături, cari în tot cotul de la Jegălia la Vlădeni ating malul Dunării, spre Ialomiţa fiind respinse mai către Sud. In acest spaţiu păşunea apare cu caracterul

(1) Moşiile lungi cu un capăt la Ialomiţa aveau: păşune şi pădure spre râu, arătură la câmp v. S. Mehedinţi. *Die rumänische Steppe.* Cf. şi hotărnicirile la Ministerul de Domenii.

însularității, aproape ca arăturile în mijlocul ierburilor din Apus, întinzându-se mai mult pe văi (Jegălia, valea Meiului). Partea răsăriteană prezintă adică înfățișarea actuală a întregii regiuni și însemnă deci începutul cuceririi stepei de către cereale. La jumătatea sec. trecut cucerirea aceasta de la E spre W, era destul de înaintată de vreme ce prinsese aproape jumătatea ținutului ce ne preocupă.

In tot cuprinsul dintre Ialomița, Dunăre, Moștiște respectiv Agova și Valea Căpitanului, satele urmau, la aceas dată, periferia, înaintând doar între Moștiște și Barza mai în interior. Prin lumea ierburilor înalte străbăteau drumuri mai mari sau poteci a căror structură caracteristică dovedind folosirea lor spre legătură între Ialomița și Dunăre, se vede mai clar în harta rusească din 1835.[1] Pe drumuri, de obicei la răspântii, sunt însemnate hanuri de lemn sau piatră, unele din ele evoluate mai târziu în sate,[2] pe alocuri, tot lângă drumuri de obicei, case de piatră (conacuri) izolate sau case de lemn (colibe ciobănești sau ale îngrijoritorilor de la suhaturi[3] de pe moșiile mănăstirești sau boerești). Târle sunt arătate puține (2 — 3) față de numărul însemnat al celor din Nordul Ialomiței. Ciobani se știe însă că treceau spre Baltă și Dobrogea de multă vreme și în direcții destul de constante pentru ca să se păstreze numele unor drumuri în legătură cu trecerea oilor[4]. Crucile și puțurile în fine erau ultimele semne ale trecerii sau popasurilor oamenilor pe aici.

După indicii toponimice, după însemnări de călători și după amintirile localnicilor, la aceiaș epocă «Bărăganul stră-

(1) Asupra acestei structuri cari se păstrează și azi (și ca o oglindă a împărțirei proprietății) a atras atenția d. G. Vâlsan op. cit. pag. 14.

(2) Dor mărunt, Raimic-Călărașii au fost și ei la început han.

(3) V. de ex. Moșia Bueștii (plan la Min. de Domenii). Se vede desimea suhaturilor.

(4) v. Hotărnicia moșici Blagodeasca de pildă: drumul oilor. Crâmpee apar și pe hărți topografice.

bătut de poștă, de negustori, din spre Silistra, Brăila și București[1], de vânătorii dropiilor, de țărani mărginași ca și de ciobanii ardeleni pentru începuturi de cultură sau păscutul oilor, erà un vast teren ierbos stăpânit mai ales de cai (centru și sud) și cornute (spre Ialomița).

Caii creșteau sirepi în mijlocul bălăriilor, adăpostiți iarna doar de un paravan de trestie dinspre Crivăț, pe moșiile în șuviță[2] cu un cap la apă și unul în mijocul câmpiei, ale mânăstirilor (în primul rând), ale boerilor, ale Domnitorului și puține ale răzășilor[3]; cornutele erau ținute mai cu grije în suhaturi. Desigur ceiace spune SULZER spre sfârșitul sec. XVII despre puțina grijă ce se dă aici vitelor e adevărat și pentru jum. sec. XIX. Spre baltă țăranii țineau turme întregi de porci.

Azi au dispărut caii sirepi, turmele de porci, o însemnată bogăție, trăiesc numai în amintirea (nu prea îndepărtată) a locuitorilor, doar boii de Ialomița, și ei mai decăzuți, s'au păstrat grație pășunelor încă întinse din lunca râului cu maluri nesigure. Azi stepa e complect cucerită de cereale; Bărăganul a devenit un ținut al grâului în primul rând. Arăturile predomină dela Dunăre, la Ialomița și Moștiștea pășunea apare în petice unghiulare în care se simte măsurătoarea, ocolește satul cu șuvițe sau desenează văile mai mari puțin depărtându-se de malul apelor (Găiătui, Agova), fiind alungată din depresiunile lipsite de apă deși foste văi (Jegălia, valea Meiului). Că numeroase petice geometrice mai mari sau mai mici apar în jurul târlelor, al armanelor, *iar ca islaz izolat de sat, foarte rar.* In fine spre Ialomița, arăturile au trecut, în bună parte malul înalt în luncă întinzându-se și în locuri știute inundabile[4], iar la Dunăre, depășind pretutindeni coasta câmpiei și terasa, au pătruns și în Baltă.

(1) Harta dramurilor de la 1842 în *Anuarul Țării-Românești* (1842).
(2) Lucru se observă și azi pe hărțile topografice.
(3) Fotino.
(4) *Monografia comunei Armășești.*

Tot pentru azi se constată, paralel, întinderea în suprafaţă a unor sate cu împreunarea de cătune (de pildă Feteşti, Rosetii Volnaşi, Cocargea, Ciocăneşti etc.), apariţia satelor de tip american, a numeroaselor târle, a armanelor, creşterea numărului puţurilor şi aşezarea drumurilor de fier (1886—95) cu gările şi plantaţiile de salcâm din jurul lor.

* * *

In cele următoare vom încercà să schiţăm ritmul acestei prefaceri economice a Bărăganului şi să explicăm direcţiile urmate de arături în cucerirea stepei.

Bărăganul a fost multă vreme simplu *ţinut de trecere* în calea poştei, a vânătorilor, a ciobanilor, a trimişilor Domnitorului ori Sultanului, a negustorilor în fine. Chiar secolul al XVII când ridicarea Silistrei atrage mai multă lume (trimişi şi negustori) pe drumurile Brăila—Silistra şi Bucureşti—Silistra, nu şterge nimic din caracterul său de zonă de trecere încadrată între locuri de popas sau oprire. In drumul transhumanţei spre Baltă sau mare, ciobanii ardeleni sau — eşind din satele lor prea încărcate — locuitori dealurilor, poposeau întemeind sau nu sate, în larga vale a Ialomiţei, sau, trecând prin ierburi, se opreau la Borcea ori la Dunăre (spre Moştiştea, drum natural). Nimic nu ne împiedică să credem însă că ciobanii ardeleni şi slugile mânăstirilor, boerilor şi domnului cu moşii şi mori pe Ialomiţa de pildă, nu foloseau păşunea Bărăganului încă din sec. XVII şi poate şi mai de timpuriu. In chipul acesta la caracterul său de zonă de trecere trebuie adăogat cel de zonă de păşunat şi de vânătoare[1] ceeace îusemnează o stăpânire puţin mai durabilă în timp.

Primele culturi s'au făcut pe podiş, dincolo de coastă deci, de vreme ce chiar la jum. sec. XIX ele fugeau de lun-

[1] Există de altfel şi probe directe.

cile râurilor. E de prisos să mai pomenim că sub forma insulară ele stau în legătură cu satele periferice încă dela întemeerea acestora. Cu toate că bogăţiile ţării în vremea lui Brâncoveanu de pildă constau mai mult în vite, vin, ceară şi miere, mărturiile din vremea gospodarului domn pomenesc de exportul grânelor prin schelele Dunării. Schelele Ialomiţei cari îi sunt cunoscute lui Fotino la începutul sec. XIX sunt însemnate şi pe harta din Del Chiarro. Ele se înşiră toate pe Borcea: Stelnica, Timbureştii, Lichireşti, a patra e aşezată mai spre Apus pe braţul Dunărei care duce la Silistra: e schela Ciocăneştilor unde domnul luă vamă pentru Giurgiu încăput de mult în mâna Turcilor. Tot aceleaşi schele se folosesc şi la jumătatea sec. XIX. La ele veneau negustorii turci de încărcau oile şi grânele.

In afară de mai vechile culturi din apropierea satelor mărginaşe prin urmare, putem să conchidem, pe baza existenţei de cel puţin un secol şi a acestor schele ale Borcei, precum şi pe baza extensiunei mari pe care arăturile o arată în E. Bărăganului că ele cuceriseră o parte mai continuă a podişului înalt dinspre Borcea încă din sec. XVIII, ceea ce înseamnă că Bărăganul, propriu zis începe să-şi piardă încă de pe această vreme din caracterul unei simple zone de trecere, de păşunat şi de vânătoare.

Cucerirea stepei de către cereale nu poate luă însă avânt pentru că tocmai în aceste secole XVII şi XVIII se constată o mişcare de eşire a locuitorilor din ţară. De pe urma acestei mişcări se pare că a folosit în bună măsură Dobrogea *dar şi malul Borcei*, popas pentru ardeleni şi *ultimă oprire a fugarilor cari ori când puteau trece dincolo în caz de urmărire* (satul Daieni, cf. şi cazul Rutenilor de pe Cordonul Bucovinei). A putut urmă deci o slăbire a populaţiei chiar pe Ialomiţa şi o întărire a celei de pe Borcea în special. Unde erâ treacăt mult al oştilor şi trimişilor etc.

(dealungul drumurilor și'n N Călărașilor de pildă) se constată în schimb o depopulare completă. (Un călător contemporan observă că ținutul din jurul Lichireștilor era «omnino depopolata»)[1].

Sfârșitul secolului XVIII însă și mai ales epoca ce urmează după 1829 însemnează mari prefaceri. Anarhia din imperiul turc urmată de slăbirea și desordinea pașalâcurilor turcești dela Dunăre, cari nu mai pot fi acum protectoarele populației, pune capăt mișcărilor metanastasice centrifuge și le preface în curente de reîntoarcere. D-l C. Brătescu, într'un articol publicat în Neamul Românesc pe vremea războiului, pornind dela observarea dubletelor de sate din Dobrogea și malul ialomițean al Borcii — primul loc de oprire în drumul spre țară — ajunge la concluzia unei mișcări de populație dinspre E spre W. Mișcarea e generală de altfel și cuprinde tot malul Dunării[2].

Pe de altă parte în urma răscoalei lui Horia se produc treceri în massă ale ardelenilor dincoace de munți[3]. Și harta rusească din 1835 și harta austriacă arată sate de ungureni pe Ialomița. Inaintarea fugarilor ardeleni nu se oprește aici, ei se găsesc și în sate de pe malul Dunării și dela Borcea. Pentru același sfârșit de secol Sulzer pomenește de hotărârea domnului Țării Românești de a permite așezarea și folosirea pășunelor din județul Ialomița și toate județele mărginașe Dunării, transilvănenilor «cari cu vitele lor se mărgineau până acum să șadă la munte». Firește nu poate fi vorba aici de începutul transhumanței, care era o veche necesitate și o veche practică, ci de o reglementare mai strânsă și de o accentuare a mișcării. E plin Bărăganul de amintirea în toponimie a acestei circulații ciobănești peste stepă și în stepă:

(1) N. Iorga, *Studii și documente, IV, 115.*

(2) Dovadă populația bulgară de pe terasa ialomițeană a Dunării: Ceacu, Călărașii vechi, Cacomeanca, Ciocănești, etc.; petiția Silistrenilor către domn. După Fotino erau în jud. Ialomița la începutul sec. XIV 899 familii de bulgari

(3) I. Nistor, *Emigrările de peste munți.*

movile, puţuri, văi, bălţi, târle devenite cătune poartă în covârşitoare majoritate nume ardeleneşti. Curentul de imigrare ardelenesc N-S cu devieri pe lunca Ialomiţei spre S W şi S E, a fost întărit prin coborârea sătenilor din dealurile suprapopulate ale Buzăului şi Râmnicului (Muntenii-Buzău).

Daçă ne gândim că şi după 1770 boerii încep să manifeste dorinţa de proprietate deplină şi cât mai întinsă în legătură cu cererea din ce în ce mai mare de grâne în Apus[1], că prin creiarea proprietăţii mari consolidate şi apariţia arendaşilor se dobândeşte gustul câştigului cât mai nemăsurat care se întrevede în cultura grâului şi porumbului, înţelegem că o nouă fază începe în agricultura Ţării. Libertatea comerţului pe Dunăre după Adrianopol (1829) accentuiază şi mai mult noua direcţie. In stepa din răsăritul Munteniei, într'o vreme când acelaş fenomen se petrece şi în stepa Nord moldoveană de pildă, se simte mult nevoia de braţe. Ele sunt pompate de pretutindeni şi vin din direcţiile indicate întărindu-se astfel prin cererea moşierilor o mişcare ce-şi avea adânci cauze organice. Ritmul populării Bărăganului se accelerează. Satele ialomiţene, dunărene şi depe Moştiştea ca şi din colţul S W primesc lăturalnici, se întemeiază cătune nouă, se desprind sate nouă: multă vreme însă colonizarea îşi păstrează *caracterul periferic* mai vechiu. Târle statornice făcute din bordeie apar prea puţine pe harta austriacă cum am văzut. Cultura începuse însă în Bărăgan şi aceasta însemnează apariţia puţurilor, movilelor, a colibelor, a conacurilor, a drumurilor aşà cum se vede pe aceiaşi hartă; aceasta însemnează că populaţia nu se aşează încă statornic înăuntru stepei: chiar când săteni de pe Ialomiţa îşi părăsesc locurile pentru a se îndreptà spre Sud ei se opresc străbătând stepa, tocmai pe malul Dunării. *Aşa dar, în afară de regiunea de popas a Ialomiţei, populaţia se îndesise în special în două părţi: pe malul*

(1) N. Iorga, *Constatări.*

Borcei şi în colţul dintre Mostişte şi Gălăţui; iar cultura pătrunsese mai adânc în Bărăgan fără ca populaţia să o urmeze (Incep. sec. XIX).

In această fază surprinde Bărăganul topograful austriac. Am văzut înfăţişarea ţinutului la această epocă. Caracterul cel mai important erà înaintarea arăturilor dela Răsărit spre Apus în massă continuă iar în Apus dinspre Dunăre şi Ialomiţa sub formă insulară. Cu toate că după 1850 împrejurările politice şi în general economice rămân definitiv favorabile culturilor şi aşezărilor omeneşti, totuşi pe de o parte stepa persistă încă în Apus, iar satele nu se aşează nicăieri în Bărăganul propriu zis: chiar târlele sunt prea puţine. Explicaţia o dau împrejurările fizice.

Bărăganul e ca un podiş cuprins între luncile periferice. El se înalţă dinspre Dunăre spre Ialomiţa, spre N W, şi spre Borcea. In această parte apare chiar o însemnată particularitate. Valea Jegăliei se continuă spre Nord printr'un fel de prag a cărei parte joasă priveşte spre Apus. Denivelarea acestei trepte e de c. 20 m. Astfel o treime din Bărăgan, cea cuprinsă în cotul Borcei (până la Stelnica) e un podiş mai înalt care trece spre Hagieni de 80 m. Acest podiş mai înalt nu-i brăzdat de nici o vale, iar pânza apelor freatice din subsolul său e mai joasă de cât în Apusul regiunei unde nu numai că nivelul piesometric e mai spre faţă, dar şi o sumă de văi întrerupe monotonia ţinutului. După un studiu asupra regimului pluviometric datorit d-lui Hepites (1900) în schimb însă cantitatea de ploaie căzută în R. până în linia Călăraşi-Ciulniţa e mai mare (5—600 mm anual) decât în Apus (4—500 mm anual)[1]. Condiţiunile fizice arată deci deosebiri între Bărăganul cultivat pe la 1850 şi cel rămas stepă. Deosebirea se resfrânge şi în domeniul aşezărilor omeneşti.

(1) In parte şi recenta hartă pluviometrică publicată în *Buletinul Soc. regale române de geografie* (tom. XXXIX) arată acelaş lucru.

Cele mai multe sate (mari pentru acea vreme: 250-850 suflete) sunt înșirate pe Borcea dela Gaița până la Socariciu și pe terasa sudică a Ialomiței până spre Ciulnița. Ele corespund aproape în totul petei albe de pe hartă. In Apus satele mari mai totdeauna se găsesc în apropierea insulelor mari cultivate. In schimb regiunelor ierboase le corespund sate mult mai mici. Rezultă de aici o mai mare îngrămădire de populație în Răsărit și Apus. Ne-am lămurit în parte cauzele acestui fenomen. In a doua jum. a sec. XIV importanța satelor dela Borcea crește, iar între ele se ridică mai mult Lichiresti cari se bucurau de poziția cea mai centrală. Populația noului oraș a lui ȘTIRBEI se compune din emigranți de peste Dunăre, din satele de pe coastă (Ceacu, Călărași-Vechi, Ciocănești) dar și mulți veniți din Apusul văii Ialomiței (Marslienii de pildă). Indesirea populației la Borcea se continuă deci și după 1850. Noui veniți sunt lăturalnici și numai rar întemeiază sate nouă Ei se concentrează deci tot pe lângă Dunăre. Nici o așezare sus pe podiș.

Așa dar cantitatea mai mare de ploaie, îngrămădirea mai mare de populație, șchelele în progres din pricina cererii mai mari de grâne cari se aduceau în punctele cele mai apropiate pe apa de Brăila, lămuresc desigur într'o largă măsură înaintarea arăturilor dela E spre W; precum prea marea adâncime a nivelului apelor freatice explică neașezarea satelor pe podișul Hagienilor.

In Apus locul cel mai favorizat era regiunea deservită de schela Ciocăneștilor, cuprinsă între valea Gălățuiului (pe care câteva sate înaintaseră spre Nord) și Moștistea drum natural folosit și de Ardeleni. Avem pentru acest colț de Bărăgan mărturia prețioasă a lui EVANGHELIE ZAPPA[1]. Sistemul arendării începuse și lăcomia de câștig nu avea margini. Brațe erau pompate de peste Dunăre (Bulgari și Ro-

(1) E. Zappa, *Trântorul*.

mâni) și dinspre Ialomița. Arăturile se întindeau repede dela S la N, spre mijlocul Ialomiței. In acelaș timp, cu mai multă cruțare a pășunei, ele înaintau dinspre Ialomița spre Sud. Așezându-se pe moșiile boerești, mânăstirești sau domnești, ori pe locurile nimănui, rolul de căpetenie l'au jucat aici Ardelenii așezați în târle, îngrămădire de bordee în jurul cărora erau crescute vitele și se făceau și arăturile. In vremea ridicării hărții austriace erau însă, cum am văzut, prea puține. O bună bucată de vreme chiar după 1860, Bărăganul nu s'a pierdut, înăuntrul lui cel puțin, caracterul de stepă, cu toate că așezările satelor chiar erau mai ușor de făcut aici. In acest fel prefacerea ultimului refugiu al stepei, în arături e foarte recentă (după 1886 chiar) și s'a petrecut, urmând o direcție Apus-Răsărit, în urma a două fapte noui decisive: (Fig. 2).

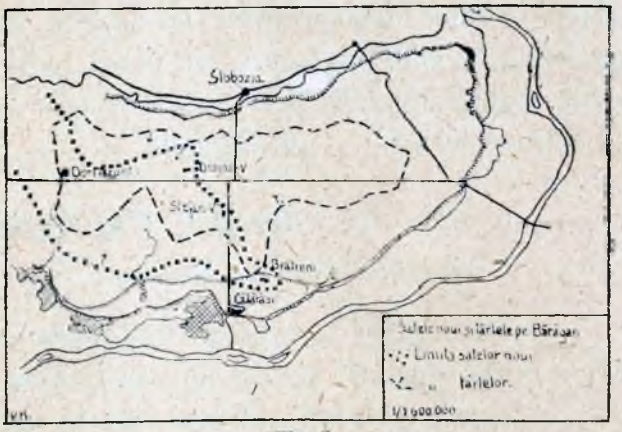

Fig. 2.

1. Colonizarea de Stat, care se adăugă la coborîrea târlașilor de pe Ialomița și poate chiar din târlele mai vechi dela Nord de Ialomița, colonizare făcută pe văile din colțul S W (Gălățui, Barza, Agova, Căpitanului, etc.) și oprită acolo unde dispariția acestor văi nu mai oferea locuri de așezare statornică;

2. Așezarea căilor ferate (după 1868 și 1895) cari au venit cu gările, cantoanele, pompele, plantațiile de salcâmi, etc.

Aceste două fapte au exagerat în chip excepțional ritmul transformării stepei. Târlele se îndesesc și se rânduesc de o parte și alta a drumului de fer, așă cum arată destul de

suggestiv schița, oprindu-se însă chiar ele la pragul Jegăliei. Arăturile gonesc de pretutindeni păşunea, iar când drumul spre mare e deschis deadreptul peste podui dela Borcea, o alungă fără milă chiar din văi, năvălesc peste terase, pătrund chiar în lunca Dunărei şi a Ialomiţei unde se face cultură aleatorie.

In acest chip şi din aceste principale cauze Bărăganul crescător de vite, şi multe şi alese, s'a prefăcut chiar sub ochii noştrii în grânar. Cei ce au arătat că ritmul şi intensitatea acestei transformări economice au fost vătămătoare pentru economia naţională, ar puteà, găsì cea mai bună ocazie acum, când stepa se pare că ş'a cucerit o parte din drepturi, să împiedice, prin o propagandă vie, repetarea unei greşeli.

II. ORAŞUL CĂLĂRAŞI

(Origină, Evoluţie, Structură, Rol economic)

Suntem, după o expresie dint'un articol al D-lui profesor Mehedinţi, singurul popor ale cărui oraşe sunt străine. Alături e invazia ruteană, ungară etc. la marginele Ţării, trebuie trecută în rândul marilor probleme naţionale, această chestiune a oraşelor. Numai studiile atente şi obiective cari ne vor da pentru fiecare oraş geneza, evoluţia, structura şi rolul său economic cultural, ne vor lămurì pe deplin cauzele organice cari au făcut ca un popor întreg, destul de bine înzestrat, să nu ia parte prea însemnată sau să fie îndepărtat dela viaţa orăşenească, nu numai în ţinuturi cu naţii privilegiate (Ardealul, Bucovina, Basarabia) dar şi în cele unde erà stăpân la el acasă: vechiul Regat, în special Moldova de Nord.

Pătrunderea în tainele genezii, evoluţii, structurei şi funcţiunilor cultural-economice îndeplinite în prezent de un oraş e desigur cu atât mai grea cu cât aglomerarea omenească e mai numeroasă, mai împestriţată, deci mai complectă. De aceia, pentru a se ajunge şi la o metodă de cercetare proprie

oraşelor noastre, trebuie să se înceapă dela centre mai mici şi, dacă se poate, nouă. Oraşul Călăraşi îndeplineşte, ca şi mai toate oraşele noastre dunărene, aceste condiţii.

Lunca dunăreană între Argeş şi Ialomiţa. — La cam patru km E de Silistra se ridică spre N, cu puţine sinuozităţi, braţul Borcei. El se desface din Dunăre în dreptul insulei Ostrov acolo unde fluviul se desparte în trei ramuri (Dunărea, Plosca şi Borcea). La cam 6 km spre N de acest punct, Borcea face cotul în unghiu ascuţit spre ESE, iar după un mare ocol orientat spre S şi tăiat — de puţină vreme — de Jirlău, îşi ia direcţia paralelă cu cea nouă a Dunării (NE). Porţiunea din Borcea între confluenţa cu braţul Plosca şi cotul în unghiu ascuţit desparte lunca Dunării în două: la dreapta bălţile Borcei, la stânga iezerul Călăraşi care, cu sumedenia bălţilor anexe, face să se depărteze malul luncii (terasa inferioară) cu 14 km spre N de apa fluviului adică mai mult de cât ori unde până la bălţile Borcei. Regiunea luncii, fără putinţă de străbatere în vremea revărsărilor, se întinde spre W până la Argeş, spre E până la gura Ialomiţei. In timpul apelor mari, Borcea se uneşte cu bălţile din dreapta şi din stânga. Rămân deasupra apei doar «grădiştele» şi drumul paralel cu braţul construit de Ruşi odinioară. In perioada apelor mici lunca e trecută, ca pretutindeni, pe numeroase poteci, iar, în tot timpul anului, pe calea apei sau pe ghiaţă.

Braţul cel mai avantajos.—Dela gura Argeşului până la a Ialomiţei, încă două braţe analoage Borcei stabilesc legătura între marginea terasei şi apa fluviului. Unul, devenit acum privalul Botul Dunăricii, aproape împodmolit, erà la începutul sec. XIX încă braţ ce deserveà schela Ciocăneştilor arătată pe harta alipită operei lui Del Chiarro[1] printr'acelaş semn de «sat mare» ca şi Lichireşti (Călăraşi) şi numărată printre

[1] Del Chiaro, *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia*. Ed. N. Iorga.

schelele vii ale județului Ilfov de către Tunusli[1] și Fotino[2]. Brațul Dunăricii făceà cot la marginea terasei și curgeà pe sub ea până la iezerul Călărași[3]. Al doilea braț se află spre E de Borcea și se desparte brusc la capătul nordic al ostrovului Turcese făcând multe coturi în unghiu și curgând pieziș prin baltă până la unirea sa cu Borcea, în dreptul satului Socariciu. Pe harta rusească e arătat ca un braț nu tocmai însemnat și cu un curs puțin fixat. Acest braț numit Râul pare să ducă acum tot atâta apă dacă nu mai multă de cât Borcea între Călărași și Ostrov. Totuși, din cauza mai îndelungei sale rătăciri prin Baltă, mai marii lungimi și a neegalității fundului, precum și din pricina așezării lui mai spre E de Silistra, nu ar puteà fi încă preferat Borcei, care dintre drumurile de apă de-alatul luncii rămâne singur cel mai avantajos din următoarele motive:

1. Pentru că e cel mai scurt drum (6 km față de 10 ai Râului). Aici terasa inferioară, care se depărtase la Nordul Iezerului cu 14 km de Dunăre, se apropie de ea ca o peninsulă până la 6 km pentru ca apoi, luând direcția Borcei, să se depărteze din nou;

2. Pentru că talvegul său e îndeajuns de adânc spre a permite accesul vaselor fluviatile când apele se află la etiaj[4] și chiar a unora de mare în timpul apelor crescute[5];

3. Pentru că se află la cotul spre NE al Dunării servind de vad unuia dintre cele mai vechi drumuri și celui mai însemnat punct strategic de la Dunărea de jos.

Orașul Călărași. Făcând deci dublet cu Silistra la

(1) Tunusli. *Istoria Valahiei*

(2) Fotino, *Istoria Moldo-Valahiei.*

(3) . . . . . și răspundeà la schela ichrești» (Tunusli op. cit. v. și harta rusească afla de d. G. Vâlsan, la Berlin).

(4) Etiajul 5,45 m; cea ce dă pentru diferite puncte socotind și adâncimele sub nivelul mării 6,45 — 8,45 în cazul etiajului, 7½ — 12 m în cel al apelor mari de vară și toamnă, 14 — 16 m creșterile extraordinare maxime.

(5) La apele mici activitatea portului scade din cauza depărtării la care rămân vasele mari. Vasele mari vin ușor încărcate, și, după însemnări statistice, nu încarcă grâne.

cotul Borcei, pe colțul de terasă joasă neinundabilă ce înaintează între două lărgimi ale luncei, în singurul punct care, de la gura Argeșului la a Ialomiței, permite trecerea cea mai lesnicioasă peste Baltă, vechiul sat Lichirești — trecând prin fazele: punct de pază, căpitănie, schelă, han, bâlci anual, a putut luă înaintea atâtor sate așezate de-alungul terasei inferioare și ostroave și ajunge Călărașii de azi atunci când tocmai aceste condiții de spațiu geografic l'au pus în serviciul hinterlandului (Bărăganul) care trecea grăbit de la o fază economică la altă.

* * *

Fizionomia orașului. Creșterea lui în suprafață. — Orașul se întinde de-alungul malului pe loc șes și conturul său răsfrânge liniile mari ale marginei terasei. Străzile drepte, paralele cu Borcea, tăiate perpendicular de altele cu direcția N-S, constituiesc dovada cea mai bună a tinereții sale, căci abiă 70 ani au trecut de la ridicarea lui după planul inginerese din 1851. Rețeaua aceasta regulată se întinde pe o suprafață de aprox. 1,5 km^2 (ca și Silistra) exceptând anexa orașului: vechiul sătuleț Măgureni. Drumurile au comun însă doar regularitatea căci înfățișarea lor variază de la cele pavate cu piatră cubică în centru, la cele curat de țară, nepavate, la periferie — lucru de altfel comun orașelor noastre. Același lucru se poate spune despre case: absolut moderne la centru, de târg românesc pe unele din străzile comerciale, de tip țărănesc evoluat (casa cu pridvor lung pe stâlpi prismatici) mai la margine și chiar pe unele străzi dinspre centru. Vom vedeà că aceste case, care ocupă o bună parte din oraș corespund originei populației călărășene. In general și casele, prin regularitatea dispoziției lor cât și prin întinderea celor occidentalizate, răsfrâng vârsta tânără a Călărașilor nedând nici un indiciu direct asupra relativei vechimi a așezării oamenești de aici.

La această simetrie a străzilor şi rânduirii caselor se adaogă cea a pieţilor, grădinilor, locurilor libere din oraş, mai toate de formă pătrată sau dreptunghiulară.

Ies însă în afară din obişnuitul oraşelor, magaziile de grâne comune tutulor porturilor dunărene. Ele imprimă o fizionomie particulară aşezării. Înşirându-se de obiceiu pe unele străzi de-alungul drumului de multe ori apar însă şi în fundul curţilor mari pătrate fie servind în întregime pentru depozitarea cerealelor, fie având în partea lor de jos grajduri ori şoproane. Astfel de magazii făcute din lemn, încăpătoare, marea majoritate vechi, se întâlnesc exclusiv în partea răsăriteană a oraşului (cadrilaterul Mihai-V. Viitor, Cuza-V., Sf. Nicolae). Ele sunt ale particularilor călărăşeni şi clădite în curtea proprietarilor, cari se şi îndeletnicesc cu cărăuşia cerealelor; această ramură de activitate (transportarea şi îngrămădirea cerealelor în magazii) fiind pe de-a'ntregul în mâna Românilor.

Cum prin această parte a oraşului trece şi linia ferată ce duce în port şi cum tot pe-aici s'a construit, de curând, şosea până la apa Dunării spre a mărginì spre R. un cheiu special pentru cereale,[1] în partea răsăriteană a lor se concentrează activitatea economică de primul ordin a Călăşilor: negoţul cu cereale.

In această jumătate răsăriteană (socotită din str. Slobozia) se află de altfel şi cea mai veche biserica (Sf. Nicolae), piaţa, primăria, portul, cele câteva străzi pe care se face comerţul nevoilor orăşeneşti şi săteşti — străzile-târg deci; şi tot aici înfine, în cadrilaterul ce închide aria de răspândire a magaziilor de grâne, se văd şi cele mai multe şi vechi case de tip românesc (casa cu pridvor) înaintând până la actuala axă a oraşului (str. Slobozia). Aceste consideraţii duc la concluzia

(1) Proiectul dinnaintea războiului.

că aici se află locul de așezare al vechiului sat, apoi târg Lichirești[1] (Fig. 3).

Jumătatea apuseană e, exceptând perferia, și ca înfățișare mai nouă. Aici se află clădirile de caracter administrativ mai noi, cele culturale, cele industriale. Din partea aceasta

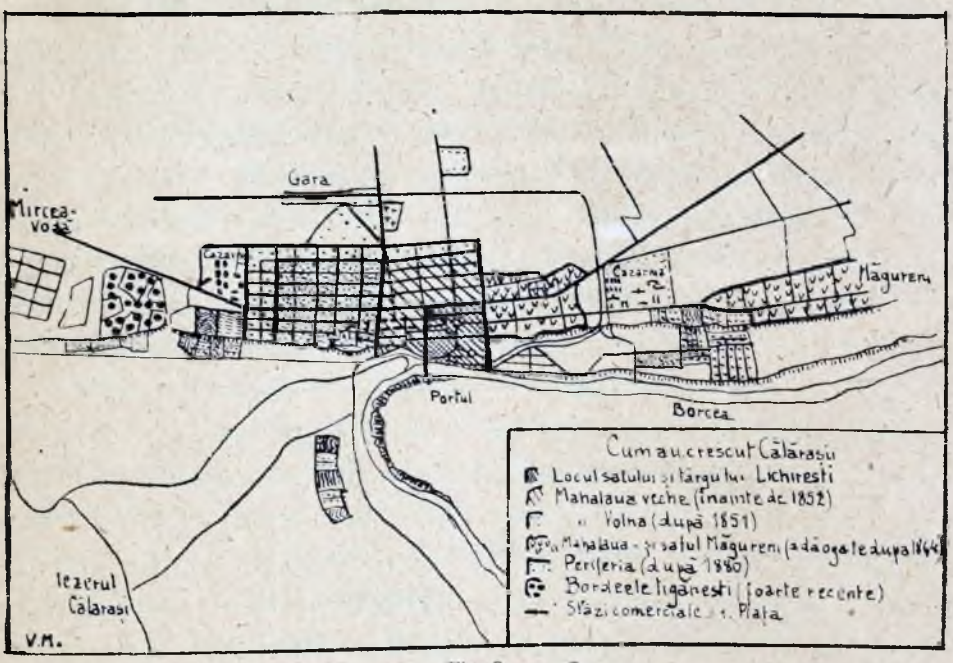

Fig. 3.

se simte, în schimb, atracția bălților prin așezarea baracelor pescărești, prin îngrămădirea butoaielor pentru încărcarea peștilor, prin depozitarea, în partea apuseană a portului, a

[1] Schela de grâne Lichirești e menționată la Tunusli (1808), la Fotino în acelaș șir cu alte schele dunărene (Stelnica, Timpurești, Ciocănești). Ca sat însă, ca sat mare chiar, sunt arătați pe harta lui Cantacuzino (folosită și de Del Chiarro),—din 1700 — satele mari ca Lichirești, Ciocănești etc., sunt urmare a accentuării orientării comerțului Țării-Românești către Turcia încă din secolul al XVII. (N. Iorga, *Istoria Comerțului*, pag. 328 sq). Oile, lemnele, ceara grânele se strâng la vaduri. Domnul vămuește la Lichirești și Ciocănești încă de pe acum. La începp. sec. XVIII se așează aici o căpitănie iar cel puțin dela începutul sec. XIX se află aici un târg - schelă și un loc de popas-han. O sumă din informațiile istorice sunt datorite d-lui Țopescu, institutor în Călărași. D-sa s'a ocupat și a și publicat în parte note asupra trecutului orașului în sec. XIX.

lemnelor de salcie tăiate din baltă, a fânului adus tot de acolo, atracția pășunei folosite pentru creșterea oilor, vitelor mari și porcilor, altă dată o însemnată bogăție a călărășenilor; atracția apei și a bogatelor aluviuni din luncă folosite, mai ales aici de frumoase grădini de zarzavat. Celalt cadru natural: Balta și așezarea ei spre intrarea drumului Bucureștilor, au imprimat deci acestei părți apusene pe de o parte caracterul unor forme economice inferioare negoțului, mai apropiate de viața satelor (pescuit, creșterea vitelor, agricultură), pe de alta un caracter superior: cel administrativ-cultural.

Acest întreg cartier a și fost așezat mai târziu (totuși înainte de 1853) și se numește Volna (alcătuit din oameni liberi).

Orașul a crescut și dincolo de aceste mahalale mai vechi. Spre E în special a înaintat de-alungul șoselei așă că prin adăogarea unui nou cartier: Mahalaua — care dela străzile nepavate până la casele aproape de țară, întrerupte spre Borcea de bordee, oglindește starea socială scăzută a locuitorilor săi. — prin construirea cazărmei reg. 23, a fost anexat (oficial dela 1864) vechiul sat Măgureni (Cretești). Orașul continuând să crească, s'au vândut mai târziu (1880-81) locuri pe o șuviță la N și W orașului (actuala mahalaua Periferia).

In fine, tot la marginea apuseană, se văd noualе cazarme (Cazarma de Cavalerie) iar pe marginea terasei, ridicate din loessul ei nisipos, bordeele în neregulă (cam 34) ale țiganilor spoitori și lăptari (bivolari) așezați aici doar de câțiva ani înaintea războiului. Această nouă mahala (Bordeele sau mahalaua țigănească) a apropiat Călărașii de satul tip nou Mircea-Vodă așa încât acum doar o grădină de zarzavat și un petic de islaz le mai desparte.

Astfel în curs de aproximativ 50 ani orașul Călărași a crescut grabnic (s'a împătrit față de ce era la întemeerea lui de către Știrbei) arătând o tendință de a se mări în lături de-alungul terasei Dunărene f. mult iar spre N., spre câmp,

mult mai puțin. Dela ultimul adaos (Bordeele din 1895) ritmul lărgirei suprafeței ocupate de clădiri, a scăzut cu mult.

Aceste mahalale de vechimi diferite, închid suprafața pomenită de 1.5 km² și alcătuiesc «corpul orașului».

Structura populației. — Ca orice oraș periferic așezat la o apă mare navigabilă, Călărașii trebuie să îndeplinească funcția de loc de concentrare a unor mărfuri dinăuntru țării sau a risipirei altora spre interiorul ei (funcția de vad), iar, ca oraș numai, cea de târg al satelor de pe o suprafață anumită.

Prefacerea Călărașilor în târg (târgul Lichirești) la începutul sec. XIX a răspuns nevoii trecerii mai frecvente peste fluviu,[1] apoi, în imediata legătură cu aceasta, nevoii de aprovizionare a satelor mici din apropiere, cari creșteau acum ca număr și importanță prin imigrări de peste Dunăre și de peste stepă. Hanul fraților Lichirești, prefăcut apoi în târg periodic anual, lămurește această din urmă nevoe. La această epocă însemnătatea centrului nostru ca schelă nu putea să fi fost mai mare de cât a celorlalte schele similare (Stelnica, Țimpurești) cu atât mai mult cu cât imediat în Nordul actualului oraș se întindea pășunea. In măsura întinderii culturei de la periferie spre înăuntrul Bărăganului însă, însemnătatea Lichireștilor crește. Interesele de ordin economic și cele de ordin administrativ (vadul) fac ca târgul să fie prefăcut în capitală de județ, la 1832.

Perspectiva desvoltării Călărașilor se accentuiază și mai mult în vremea lui ȘTIRBEI. Ei devin acum oraș liber, ia numele de Știrbei, și oameni încep să curgă din multe părți spre a'l populă.

Alcătuirea populației călărășene mai vechi se poate ur-

(1) Aici se întâlneau de multă vreme încă Drumurile Bucureștilor cu al Brăilei. v. N. Iorga, *Istoria Comerțului*, acte p. vadul Silistrei în *Studii și Documente* și în I. Bogdan, *Relațiile Țării Românești cu Brașovul*. In sec. XIX crește din nou importanța militară a Silistrei.

mări pe baza actelor păstrate în arhiva Primăriei locale. Majoritatea covârșitoare a celor ce'și cumpărau loturi în oraș era alcătuită din Români funcționari, negustori sau meseriași plugari *veniți în primul rând din sate ialomițene*, în al doilea rând din cele de pe marginea teraselor dunărene. Merită o mențiune specială, din cauza împrumutării numelui și a contigentului dat, Călărașii-vechi, sat așezat pe terasa superioară. El nu are însă nici-o legătură directă cu întemeerea Lichireștilor ca sat, han și târg [1].

Elemente din clasele înalte ale societății n'au intrat în alcătuirea populației noului oraș deși ele se citează printre cei dintâi și mai însemnați proprietari. Acești proprietari, mulți din anturajul lui ȘTIRBEI, care dorea din suflet ridicarea orașului, posesori de moșii pe Bărăgan, n'au locuit aici, precum nu locuiesc nici acum.

După Români sunt de pus imediat Bulgarii. Ei se pot cunoaște după nume și sunt veniți parte din Silistra, odată cu un contigent de Români [2], parte din satele cu elemente amestecate așezate pe malul înalt al luncii.

Celelalte nații sunt slab reprezentate. Evreii, indicați prin numele de jupân sau «Ovreiul», Armenii, Grecii, se pierd în massa celorlalți; și chiar astăzi, în afara comerțului cu grâne — lucru care își are desigur o covârșitoare importanță — ei nu au nici importanța numărului, nici pe cea economică a predominării în comerț.

Cel puțin o parte din Bulgarii așezați aici de la început s'au asimilat în curgerea jumătății de veac trecute, lucru ce se poate deduce după date statistice, informații, dar și după

---

(1) Desigur Călărașii vechi erau satul de Călărași, păzitori ai vadului (N. Iorga, *Istoria Armatei*).

(2) v. petiția Silistrenilor către Domnitor în **Popa-Lizeanu**, *Dârstiorul nostru*, anexe.

înfățișarea fizică a unor călărășeni. Nu se poate spune acelaș lucru despre ceilalți străini [1].

Desrobirea orașului de sub Administrația Eforiei în vremea lui ȘTIRBEI, a răspuns unei nevoi simțite de mulți (v. declarația actului de întemeere în arhiva Primăriei). El a absorbit mereu populația din județ și de aiurea așà că imigrările au continuat în toată vremea până în ultimii ani: de unde nevoia creierii menționatelor mahalale la intervale destul de scurte.

Nu se poate invocà sporul pe calea nașterilor, căci, printre altele, — lucru periculos pentru oraș — dă dese excedente de morți [2] făcând ca vitalitatea destul de slabă și așa (2,7% în 1912) să nu poată spori în perioade lungi cifra mijlocie a creșterii naturale, anuale. Dela 1874 până azi se poate spune că această mijlocie nu trece cu mult peste 300. In acest chip mai puțin cu mult pe calea nașterilor și mereu prin noui așezări din afară, capitala județului s'a văzut sporindu-i f. grabnic populația, iar odată cu ea densitatea.

Având în 1852 abia 152 familii (760 suflete), prin continuă creștere ajunge în 1912 la 13.000 locuitori.

Statistica mai îngrijită începând cu 1884, arată cum compoziția etnică se păstrează calitativ dar nu și cantitativ. Anume se obsearvà o simțitoare descreștere a străinilor, cea ce nu se poate explicà decât prin asimilare și doar la evrei — poate și la catolici și protestanți — prin emigrare, ceeace din punct de vedere economic — având în vedere caracterul de reactiv-economic al celor dintâi — poate fi și un semn rău.

---

(1) Ei par a fi în descreștere după statistică:

1894	Ortodoxi (Români și Bulgari)	9.769	1899	10.405
	Catolici protestanți	310		200
	Mahometani	6		26
	Mozaici	410		357

(2) Cauza principală: frigurile de baltă, cari pregătesc terenul pentru tuberculoză.

Compoziția socială rămâne aceiași; funcționărime, dar și mai multă negustorime.

* * *

Funcțiunile externe ale orașului. — Un oraș trebue conceput însă nu numai ca o îngrămădire de case, străzi și oameni cu o anumită fizionomie cu o viață economică și culturală mărginită la acest cadru restrâns, ci mai ales ca un organism complex cu funcțiuni mult mai largi a căror arie de manifestare trece mult de cea a orașului clădit (cadrul restrâns). (Fig. 4).

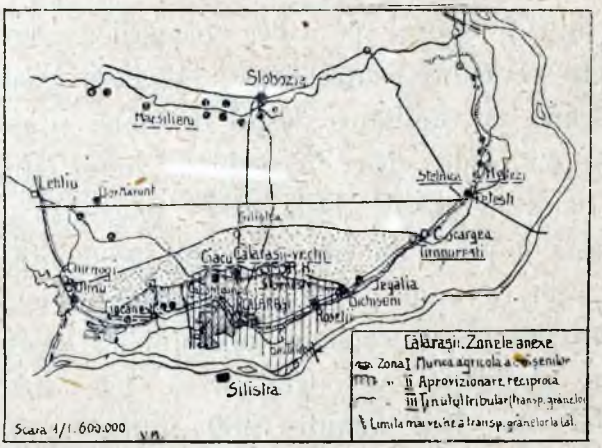

Fig. 4.

O parte din populație, mai ales cea periferică, rămâne — lucru obișnuit la orașele din Orient — legată de viața agricolă sau, în legătură cu nevoile imediate ale orașului, se consacră unor ocupații cari duc la o mai strânsă legătură între om și pământ.

La un oraș de câmp și Baltă cum sunt Călărașii această *prelungire imediată* a sa ar puteà aveà o deosebită importanță. Totuși se pare că mai mult a fost decât este o activitate în acest sens aici. Inainte de a fi năpădit cerealele până în marginea terasei inferioare, izlazul de 800 hectare cu care fusese înzestrat orașul pentru nevoile sale agricole și pentru întinderea lui viitoare erà folosit, după cât spun locuitorii, fie pentru plugărie fie, mai cu seamă, pentru creșterea vitelor (în bălți turme de porci). Lucru se confirmă și prin datele statistice din 1860. In hotarul orașului se aflau:

200 hectare arături, 200 fânață, 300 islaz, 300 pădure de tufă. Chiar în oraș locuiau: 138 proprietari agricultori, 5 arendași și îngrijitori, 81 muncitori agricoli, 210 clăcași.

Repedea întindere a arăturilor pe Bărăgan, prefăcând Călărașii într'un loc de accentuat trafic al grânelor a orășenizat munca orășenilor-plugari, a îndrumat adică spre port și spre negoțul cu cereale o bună parte a populației.

Astăzi această suprafață e folosită de lungul șir al cărămidăriilor ce întrebuințează loessul nisipos (solul bălan) din tot Nordul orașului, de pepiniera județeană, de arăturile din E și N, de pășunea pe care o folosesc în N W bivolii țiganilor lăptari din Bordee, de grădinile de zarzavat ce cuprind locurile dintre malul înalt și apa Dunării[1], înfine de foarte puțini pescari călărășeni, cari pescuesc în iezer sau în Dunăre mai mult pentru nevoile lor decât pentru negoț (adevărații pescari sunt turtucăienii și lipovenii din deltă). Călărășenii, veniți de peste Bărăgan, mărturisesc că nu au nici pricepere nici unelte.

Trebue adăogat că parte din arăturile ce se văd în hotarul moșiei[2] orașului sunt făcute de brațe din sate, ceeace reduce de fapt și mai mult numărul orășenilor rămași la treburile agricole.

Vom mărgini deci această suprafață pe plan semnalând că amestecul muncii sătenilor în cuprinsul acestei «prelungiri imediate», nu este rar iar aplicarea orășenilor la exploatarea bogățiilor din ea (mai ales Balta) e mult scăzută față de trecut.

Dincolo de zona imediată a expansiunei muncei orășenești care nu-și găsește plasare înăuntru orașului, se întinde altă zonă mai însemnată, în care factorii activi sunt aproape exclusiv țăranii: e *zona apropiată de aprovizionare reciprocă*

(1) Orășenii sătenii din Mircea Vodă, Bulgarii ce locuiesc în bordeele din grădini, fac spre Dunăre diguri primitive de apărare, ceeace nu împiedică uneori inundarea straturilor.

(2) Redus în 1914 de Stat care a luat comunei o parte din islaz.

Orașul are nevoie de brațe când e aglomerare în port, de hrană zilnică, de aprovizionare cu combustibil, etc., iar satele absorb din târg ceiace industria locală nu le poate procură.

Intrucât nu-i desvoltată în Călărași — lucrul de mirat — o industrie derivată din produsele agricole[1] nu poate fi vorba de sate apropiate cari în chip obișnuit să-și transporte la oraș grâul și porumbul spre măcinare. Vitele se aduc din satele ce se înșiră pe terasa superioară și câteva din cele de pe terasa inferioară. Iezerul contribue prin munca Turtucăienilor și Lipovenilor, ce-și au locuințele pe marginea lui, la aprovizionarea cu pește a pieții. Ostroavele din dreapta Borcei până la Tâlchea (inclusiv) sunt, în chip obișnuit, cele ce procură lemnele de salcie de peste an. Această a doua zonă se întinde dela oraș pe o rază de aproximativ o poștă, distanță dela care vin relativ *mai frecvent* țăranii la târg sau în port pentru diferite munci.

Radierea spre Bărăgan a materialelor și mărfurilor venite în port, se face pe o arie care coincide cu ceiace s'ar puteà numì *ținutul tributar* orașului. Aceasta constitue ultima și cea mai întinsă zonă anexă. Intreaga zonă drenează produsele exportabile (în prima linie cerealele și numai apoi — mult mai slab acum — vitele) spre Călărași. Țărani, exceptând cei ce au un drum mai des la oraș (raza de o poștă) și deci putința de a se aprovizionà săptămânal, își fac târguelile când aduc grânele. Acest ținut tributar își are hotarul, spre Apus, la Moștiștea (punctul extrem la N, satul Ulmul); spre Răsărit, Cocargeaua, iar la N o linie cu o ușoară ridicare la Siliștea, unind cele două puncte extreme. El coincide aproximativ cu limita dinspre stepă și suprafața arătată la Sud înainte de întinderea culturei în mijlocul Bărăganului (Fig. 1).

Inainte de 1895 (Podul) «ținutul tributar» era mai întins.

---

[1] Mai există o moară de tărâțe, făina p. consum se aduce dela Slobozia.

Spre W și N, până la o linie Mănăstirea, Chirnogi (pe Mostiște), Lehliu (unde se opreà transportul grânelor la Oltenița), iar spre E și N dealungul Dunării, ipotetic, până aproape de gura Ialomiței. Linia București-Constanța a împins spre Sud limita de N a celei de a III-a zonă anexă. Repedele avânt luat de orașul lui ȘTIRBEI-VODĂ, *care trebuià să devie depozitul recoltei din întreg Bărăganul,* a fost vădit stingherit. De acì impresia locuitorilor că i s'a dat o mare lovitură orașului care vegetează, în prezent, și că acum comuna recurge la paleative pentru a-i mai da viață (cazarme, școli).

Desvoltarea băncilor, magaziile de grâne de pe străzile din mahalaua Veche, negoțul de cereale, cele câteva străzi comerciale centrale, portul, convorbirile dintre locuitori, datele statistice cer clasificarea Călărașilor printre orașele întemeiate și întreținute de negustori și având ca principală rațiune a existenței lor într'adevăr schimbul înainte de toate și anume:

1. *Negoț cu locuința și cu hrana* pentru trecătorii dela și spre Silistra. Urmărind cu ajutorul datelor statistice frecvența în portul Călărași, e lesne de observat un continuu spor până la anexarea Dobrogei; dela această dată o creștere exagerată care se accentuiază și mai mult după 1886 (data întemeierii liniei Ciulnița-Călărași), pentru a ajunge punctul culminant în 1894 (podul de peste Borcea). De la această dată o grabnică scădere, pe care a întrerupt-o brusc anexarea Cadrilaterului, care redă Călărașilor însemnătatea vadului de odinioară;

2. *Negoț cu grâne.* — Pe acesta îl fac și Românii dar mai mult Evreii și Grecii (din 40 negustori de grâne, 15 sunt Români, restul Evrei și Greci [1]). Depozitarii însă și samsarii, cari merg prin sate sunt, Români, ca și în alte porturi dunărene. Magaziile din orașe nu rămân nici când goale, ba chiar se mai clădesc și altele nouă.

(1) Comunicare verbală a d-lui Tiberiu Chiril, profesor în Călărași.

Acest negoţ însă a suferit o devierę (mai mult de cât o scădere) în urma creierii liniei ferate Ciulniţa-Călăraşi (1886) apoi o reală scădere prin construirea podului Feteşti-Cernavoda, peste care a început drenarea grânelor direct la mare, evitându-se astfel cabotajul între Călăraşi şi Brăila [1]. Potrivit cu obiceiul şi nevoile agriculturei noastre, tendinţa este ca recolta să se exporte cât mai neîntârziat. De aici transportul direct în port şi încărcarea de-adreptul în şlepuri. Şoseaua cea nouă, construită în partea de E a portului, duce la un viitor cheiu consacrat exclusiv cerealelor; ea va avea deci drept urmare o scădere a nevoii de înmagazinare. Totuşi magaziile vor fi încă multă vreme necesare, probă că, cu tot transportul direct în port, cel puţin $^1/_2$ din cantitatea exportată prin Călăraşi, se depozitează încă în oraş. Întemeierea unei industrii a morăritului ar puteà de asemenea ridicà această ramură principală a activităţii locuitorilor din porturile dunărene mai mici şi i-ar face pe cei interesaţi să vadă în culori mai puţin negre viitorul.

Cât timp portul va fi viu, oraşul, care-i anexa lui, nu poate fi serios ameninţat. Ceace Călăraşii au pierdut prin linia Bucureşti-Constanţa, au câştigat prin întinderea culturei mereu mai spre Baltă şi mai spre 'năuntru Bărăganului. E drept că parte din produsele ce ar fi putut fi drenate spre Călăraşi, şi cari chiar veneau acolo, au fost definitiv smulse de către linia ferată cea nouă; totuşi statisticile arată un aproape continuu spor al numărului de tone exportate prin acest port, ceace face cel puţin ca el să-şi păstreze locul în şirul celorlalte porturi dunărene. In acelaş timp comparaţia între producţia totală de cereale a jud. Ialomiţa (resp. aria de posibila drenare a grânelor spre Călăraşi) şi cantitatea exportată prin acest punct, ne arată înălţimi ce trec în general de $^1/_4$ a acelei producţii totale.

(2) v. diagrama de pe harta cu zonele anexe

Prin urmare, deși port al bogatului județ Ialomița, acest oraș, prin așezarea lui excentrică — aducătoare totuși de unele avantagii — a trebuit să-și vadă «ținutul tributar» restrâns din cauza liniei București-Constanța.

Această împrejurare de Geografie umană, i-a împiedicat repedea desvoltare spre care tindeà, potolindu-i avântul *și reducând totul la o lentă dar continuă desvoltare.* Această încetinire a progresului, care se resfrânge în diferitele cifre ce arată mișcarea portului, foarte mult în continua dar înceata creștere a numărului locuitorilor, în viața puțin vioaie a localnicilor, dă într'adevăr impresia stagnării treburilor.

Totuși cum lucrurile par să fie departe de a stà așà de rău, pot sfârși prin următoarele observații-concluzii:

1. Aria care poate fi folosită sau deservită de orașul Călărași cuprinde cel puțin 1/4 din județul Ialomița. Orașul se află la limita a două regiuni geografice bine definite (Balta și Câmpul) și în putința de comunicare pe apă cu principala arteră (cea a Dunării), drept în fața unui punct militar de însemnătatea Silistrei. Acestea sunt faptele statornice din cuprinsul cadrului și spațiului geografic;

2. Ei vor rămâne — chiar dacă situația lor excentrică i-ar face din ce în ce mai nepotriviți pentru reședința județeană — important punct de trecere, unic centru de concentrare a produselor «ținutului tributar», târg pentru satele învecinate;

3. Nu pot fi toate porturile porturi mari. *Totuși fiecare își poate îndeplini cu hărnicie rolul indicat de cadrul și spațiul geografic, pentru a căror înțelegere și folosire integrală, trebuie să se lucreze pe toate căile.* Căci orașul Călărași poate aștepta încă mult dela o cultură intensivă posibilă, prin irigări, în regiunea sudică a Bărăganului mai umedă și mai influențată de Baltă. Ei pot să se ridice de asemeni prin crearea unei serioase industrii locale, care ar permite transportare de făină nu de grâu și porumb și ar ocupà multe

brațe. O exploatare îngrijită a Bălții, ca pășune, ca loc pentru zarzavat, ca pește, din partea locuitorilor (din Călărași și satele de pe terase), ar crește cu mult importanța actualului port.

In rezumat de pe suprafața aceasta în centrul căreia se află Călărașii, s'ar puteà scoate mult mai mult decât azi. *Ca în atâtea alte ținuturi ale noastre și aici condițiile de așezare și cele fizice sunt superioare muncii depuse până în prezent.*

Astfel dacă orașul Călărași se 'află azi într'o lentă desvoltare, care poate lăsà impresia stagnării, el e scos de-acum din rândul orașelor pe cari norocul celor mai fericite împrejurări trecătoare le-a ridicat grabnic și e trecut în categoria celor ce nu au să aștepte înflorirea lor decât dela munca orășenilor și sătenilor și punerea în exploatare intensă a întregii arii deservite.

X.

O HARTĂ DIN ANUL 1835 A JUDEȚULUI DOLJ

de

Prof. IOAN C. BĂCILĂ,
Licențiat în Istorie și Geografie,
Membru al Societății Regale Române de Geografie.

Une carte de l'année 1835 du districte de Dolj.

In colecția de hărți ale Academiei Române se găsesc șase hărți manuscrise — dintre cari trei colorate — făcute prin anul 1835, an care se poate dată după scrierea cirilică din acel timp. Hărțile sunt lucrate izolat și nu au o continuitate între ele; fiecare foaie reprezintă câte o plasă, cari, toate la un loc, ne dă județul Dolj. Din observarea hărților se vede că plășile cari compun județul Dolj sunt următoarele: Câmpul, Balta, Amaradia, Dumbrava, Ocolu și Jiul de jos. In primele trei plăși se dă satele cu numărul familiilor și distanța, în ceasuri și minute, dela un sat la altul, iar în celelalte se dă numai satele, și drumurile cu distanțele lor — tot în ceasuri și minute — dela un sat la altul. Execuția acestor hărți variază foarte mult; astfel la plășile Câmpul și Balta — cari sunt colorate — desemnul este foarte bun, plasa Amaradia — deasemenea colorată — mai puțin exactă, iar la celelalte plăși conturul lor este ceva convențional.

Hărțile sunt făcute mai mult după apreciere, n'au nici o scară și așezarea satelor este aproximativă. Foile sunt lipsite de relief, dar se dă o atenție deosebită drumurilor, stațiunilor de poștă și distanțelor în ceasuri și minute dela un sat la altul, iar ceasul este socotit «*ca la 4.000 de stânjeni, cu căruța în trapătul cailor*».

Autorul care a făcut aceste hărți nu se știe, dar par să fie făcute de vr'un inginer hotarnic român, care a mers

din sat în sat, imitând hărţile Dunării şi ale munţilor Carpaţi privitoare la Muntenia şi Oltenia, făcute de Carol Beghenau în anul 1834 şi care, în hărţile lui, dă distanţa între pichete în ceasuri şi minute şi arată drumul prin puncte sau linii scriind şi distanţa pe hartă. Autorul nostru necunoscut a căutat să se ţină de această metodă cartografică şi a introdus-o şi el în hărţile lui.

Din aceste hărţi se vede că judeţul Dolj în acest timp erà împărţit în şease plăşi şi aveà 234 de sate cu peste 30.000 de familii. Dionisie Fotino în *Istoria generală a Daciei* din 1818—1819, dă în judeţul Dolj 10 plăşi cu 146 de sate[1], iar mai târziu, profesorul I. Genilie în *Geografie istorică, astronomică, naturală şi civilă a continentelor în general şi a României în parte,* Bucureşti, 1835. dă în judeţul Dolj şase plăşi: *Balta, Câmpul, Dumbrava, Gilortul, Amaradia* şi *Jiul,* dar fără să arate numărul satelor.

Această hartă trebue să fi fost cerută de către administraţia judeţului sau de Divanul din Bucureşti, ca să se ştie câte familii sunt şi câte sate cu distanţele lor. Ea trebuià să aibă mai mult o întrebuinţare statistică-economică, poate pentru biruri, poate pentru numărul familiilor, în orice caz ea trebuià să fie o oglindă credincioasă a judeţului.

Importanţa acestei hărţi este că ştim câte sate au fost în acel timp, şi comparând-o cu o hartă din timpul nostru, putem să ne dăm seama de creşterea populaţiunii şi a satelor din această parte a câmpiei oltene.

Aşà cum se prezintă harta, cu defectele ei, cu lipsa de cunoştinţe topografice ale autorului, este foarte interesantă pentru partea statistică ce ne-o dă, deşi necomplectă, şi pentru măsurătoarea întrebuinţată în acel timp.

---

(1) Tomul III, pag. 177, trad. G. Sion, 1859. Plăşile erau următoarele: *Câmpul* cu 15 sate, *Balta de sus* 8 sate, *Balta de jos* 11 sate, *Dumbrava de jos* 14 sate, *Dumbrava de sus* 14 sate, *Jiul de jos* 17 sate, *Jiul de sus* 13 sate, *Hamrezul de jos* 14 sate, *Hamrezul de sus* 19 sate şi *Gilortu* 11 sate.
I. Genilie dă plasa Gilortu, pe când în hartă este plasa Ocolu.

Această hartă, care face parte din primele hărți ale Munteniei făcute de un român, aduce o contribuție prețioasă la istoria cartografiei românești și la studiul geografiei în țările române, în primele decenii ale secolului XIX.

Plasa Câmpul.[1] — Această plasă se mărginește la răsărit cu «Plasa Dumbrăvii de Doljiu», la apus cu «Apa Dunărei» și «Turkiea», la miazăzi cu «Plasa Bălții de Doljiu» și la miazănoapte cu «Plasa câmpu de Mehedinți». La Dunăre sunt arătate și insulele numite ostroave, și sunt în număr de 12: Cetatea,..... Cucuiova, Polca, Calafat, Kikinete, Schela Veche, Boldanu, Canapa, Akalia, Patrinu. Tot dealungul Dunării sunt arătate și pichetele, cu numele și numărul lor. Pichetele în această plasă merg dela No. 40 la 59; cele dela 1—39 se găsesc în județul Mehedinți. Pichetele sunt următoarele: 40 Ulmu, 41 Cetatea, 42 Fântâna Banului, 43 Pichetu de sus, 44 Pichetu de jos, 45 Komarni, 46 Pichetu nou, 47 Serpostu (?), 48 Kruțu, 49 Gârlicenci, 50 Schela veche, 51 Ciuperceni, 52 Bogdanu, 53 Râioasa, 54 Canapa, 55 Dârventu, 56 Arceru, 57 Braniștea, 58 Pistrinu, 59 Valea Largă. In această plasă nu se dă nici un râu, decât 4 bălți dealungul Dunării, și, tot dealungul Dunării până la Calafat, sunt date înălțimile prin linii, mai sunt arătate pădurile tot pe lângă Dunăre și la Nord. Din Turcia se dă o foarte mică parte și câteva râuri: Arcec și Smorden, iar ca localități sunt arătate Cașova, Stanotâru, Vidinu, cu două cetățui, apoi la Sud de Vidin, Bocovăț, Arceru, Plevița, Smorden și cetățuia Lomu.

In această plasă satele sunt în număr de 29 cu o populație de 5.691 de familii. Satele sunt reprezintate prin cercuri, în interiorul cercului numărul de ordine și numărul de familii.

---

(1) 1 foaie colorată, 53×40,5. Sus în partea dreaptă are titlul: *Plan | ideal | al | Plăși Câmpu | din | Județul Dolju.*

Satele sunt următoarele[1]: Calafatu «reşedinţa suptcârmuirii plăşii Câmpul» 368 familii, Coman 64 fam., Maglavitu 247, Hunia 199, Moreni 53, Fântâna Banului 129, Cetatea 214, Ulmu 101, Poiana Pleniţii 61, Pleniţa 411, Orodelu 168, Cornu 115, V. Teiu 57, Vârtopu 148, Caraula 207, Risipiţi 304, Dobridoru 98, Moţăţai 326, Galiţa[2] 315, Rudari 114, Corlatele 100, Perişor 102, Giubega 108, Paliciuica 100, Piscu 58, Tunari 91, Poiana[3] 992, Desa 181, Ciuperceni[4] 264 familii.

Sate mai importante sunt arătate Calafatu şi Poiana, cu toate că satu Calafat are 368 de familii şi Poiana 992 familii, dar fiindcă este port la Dunăre şi este reşedinţa plăşii, este pus în fruntea satelor şi Poiana este pusă a doua numai din cauza numărului de locuitori. Satele sunt legate între ele prin drumuri însemnate printr'o linie dreaptă arătându-se distanţa dela un sat la altu prin ceasuri şi minute. Unitatea de lungime este ceasul care are 4000 de stânjeni, după cum arată şi o notiţă depe hartă: «Distanţa de un ceas s'a socotit cu căruţa în treapădul cailor, adecă păn la 4000 stg. (stânjeni)». Ca centre de încrucişare a drumurilor sunt: Poiana, Moţăţei, Caraula şi Poşta Scripetu[5].

Această plasă cuprinde aproximativ plăşile de astăzi: Cetatea, Poiana, Giubega şi Pleniţa.

Plasa Balta[6]. — Această plasă se mărgineşte la răsărit cu «Plasa Jiului de jos». la apus cu «Plasa Câmpului», la miazăzi cu Dunărea care o despartă de «Ţara turcească» şi la miază noapte cu «Plasa Dumbrava». La Dunăre, în

(1) Satele le dau în ordine numerică şi cu numărul de familii, după cum sunt şi în hartă.

(2) Astăzi este numită Galicea Mare.

(3) Astăzi se numeşte Poiana Mare.

(4) Astăzi se numeşte Ciupercenii Vechi.

(5) Poşta Scripetu nu este arătată ca sat, dar loc de poştă unde se schimbă caii.

(6) 1 foaie colorată, 42×56 cm.

porțiunea cât ține această plasă se dă toate insulele (ostroavele) și pichetele cari sunt în număr de 15.

Insulele Dunării din această plasă sunt următoarele: Ostrovu Nou, Lomu, Galaoanu, Gitanu, Kikinetele și Copanița. Pichetele sunt numerotate dela 60—74, și fiecare cu numirea lor: 60. Chimirțeoa, 61. Lomu, 62. Raltu, 63. Negoiu, 64. Galaoana, 65. Catanelu, 66. Bistrețu, 67. Cralovici, 68. Cetatea, 69. Zătonu, 70. Bârca, 71. Măceșu, 72. Măceșu de jos, 73. Nedeia, 74. Țigăra.

Dealungul Dunării se dă un lac numit Balta, care începe din plasa Câmpul și se isprăvește în plasa Balta; râuri se dă numai «apa Dăsnățuiului» cu 4 poduri și se varsă în balta Dunării, iar în partea nordică spre plasa Dumbrava se arată oare cari păduri sau mlaștine, iar dealungul Dunării în «Țara turcească» se dă înălțimele reprezentate prin linii haşurate. Plasa Balta cuprinde aproximativ plășile de astăzi: Băilești, Bârca și Segarcea. Satele sunt în număr 34 reprezentate prin cercuri, în cercuri este numărul de ordine al satelor și alături numărul familiilor cari sunt în număr de 5309. Sate mai importante sunt: Bârca, Băilești, Măceșu de jos, Rastu, Nedeia și Segarcea, aici fiind și întâlnirea drumurilor din plasă, la Cioroiașu este stație de poștă. Satele sunt legate între ele prin drumuri reprezentate printr'o linie dreaptă și distanța este dată în ceasuri și minute.

Satele sunt următoarele: Ionelele 36 familii, Urzicuța 192 fam., Amzulești 32, Afumați 110, Boureni 124, Băilești 629, Saca 52, Gâdiciu 125, Rastu 264, Negoiu 119, Catanele 64, Coveiu 90, Bistrețu 226, Plosca 87, Cârna 198. Goicea 148, Măceșu de jos 328, Măceșu de sus 91, Nedeia 229, Știgera[1] 137, Urzica 82, Intorsura 131, Lipovu ungureni 84, Lipovu rumâni[2] 93, Segarcea 295, Cerătu 157,

(1) Astăzi este Gighera.
(2) Astăzi este Lipovu.

Portărești 59, Girgița Ciaromela 95, Girgița Curmătura 149, Săliștea[1] 168, Coroiașu 77, Trocheşti 44, Lipovu de sus 32, Bârca «tahtu plășii Balta j. Doljiu» 562 familii.

Plasa Amărăzii[2]. — Această plasă se mărgineşte la răsărit cu «Plasa Olteţului de jos, Judeţul Vâlcea» şi cu «Plasa Olteţului de sus Judeţul Vâlcea», la apus cu «Plasa Jiului de sus de Dolj», la miazăzi cu «Plasa Olteţului Judeţu Romanaţi» şi cu «Plasa Ocolului de Dolj» şi la miază noapte cu «Plasa Gilortului Judeţul Gorj». Ape cari curg în această plasă se dă «Apa Amărăzii» cu 12 poduri, «Râul Plosca» şi «Râul Gemărtăului» cu 6 poduri, cari toate sunt însemnate pe hartă. Satele sunt numerotate şi sunt în număr de 42 arătându-se şi numărul familiilor, iar drumurile între sate sunt însemnate cu o linie dreaptă arătând distanţa între ele în ceasuri şi minute. După cum arată o notă dedesubtul hărţii. «Distanţa de un ceas sa socotit cu căruţa în treapădu cailor adecă până la 4000 stânjini». Apele sunt colorate cu albastru, satele sunt însemnate cu cercuri şi în interiorul cercului este numărul de ordine scris cu roşu; distanţa între sate cât ţine întinderea plăşii este colorată cu verde şi marginele plăşii cu roşu. Ca drum principal se dă drumul care merge dealungul apei Amărăzii şi o taie la sud de satul Negoeşti şi merge în linie dreaptă. Drumul are următoarea însemnare «Drumul mare al amărăzii care are depărtarea din satul Căprenii de jos până în satu Mileşti de jos ca la 5 ceasuri». Această plasă cuprinde aproximativ plăşile de astăzi Stoina, Negoeşti şi Amărăşti cu o populaţie de 3778 de familii. Ca centre de întâlnire a drumurilor nu sunt decât satele Amărăşti, Zeicoiu, Bulzăşti şi Murgaşu. Populaţia cea mai deasă este deoparte şi de alta a râului Amaradia; sate cu o po-

(3) Astăzi este Seliştea Crucii.

(1) O foaie colorată 47×36 cm. Sus în partea dreaptă are titlu: *Plan | Idealu | al | plăsi Amărăxii | din | Jude'ul Doliiu*

pulație mai mare sunt Negoești și Bulzești, 9 sate au o populație peste o sută de familii și 31 de sate au sub 100 de familii.

Distanțele și satele din alte plăși, dar cele mai apropiate de această plasă, nu sunt date exact, sunt prea apropiate, dar se vede că a vrut numai să le arate distanța în ceasuri.

Satele din această plasă sunt următoarele: Milești de jos 126 familii, Mileștii de sus 70 fam., Mălăeștii de jos 74, Mălăeștii de sus 59, Goești 138, Vladimiru 25, Muereni 72, Adâncata de jos 68, Adâncata de sus 64, Pometeștii de jos 55, Negoești 298, Godeni 89, Spineni 83, Melinești 74, Odoleni 84, Bodăești 105, Ohaba 74, Valea Boului 93, Crușețu 76, Păișanu 83, Stoina 94, Ciorarii 47, Căprenii de jos 80, Băloșanii 78, Toiaga 58, Ulmetu 31, Socoteni 75, Slăbuța 102, Văluța 108, Mierea Birnici 110, Amărăști 99, Fărcașu 67, Columbu 83, Pălcașu[1] 61, Soceni 57, Zeicoiu 112, Velești 71, Balota de sus 42, Balota de jos 66, Baia de sus și de jos 121, Murgașu 145, Bulzăști 261 familii.

Plasa Dumbrava[2]. — Această plasă cuprinde aproximativ plășile de astăzi: o parte din plasa Balta Verde, plasa Vela și plasa Brabova; se dă conturul plășii arătându-se și hotarele ei. In partea de răsărit are ca hotar râul Jiu și se mărginește «spre această parte de nor[d] să învecinește cu plasa Jiului de Sus acest județ». In partea de apus se învecinește cu două plăși, cari sunt despărțite de râul Dăsnățuiul și la nordul râului se dă delimitarea plășii «De aici cu plasa Dumbrava de Mehedinți» la sudul Dăsnățuiului este altă plăsă. «De aici cu plasa Câmpu de Mehedinți», iar în partea de sud se învecinește cu trei plăși, având următoarea însemnare: «De aici cu plasa Câmpul de acest județ Dolj», care ține din dreptul satului Călugărei până în șoseaua prin-

(1) Astăzi pare să fie Fărcășeanca.
(2) 1 foaie necolorată 52×41 cm, cu titlul «Plasa Dumbrava cu 51 sate»

cipală care se numeşte «Drumu Bucovăţului». «De aici cu plasa Balta de acestuiaş judeţ», care ţine dela «Drumu Bucovăţului» până la răsărit de drumul Calafatului; apoi dela drumul Calafatului până la Jiu cu plasa Jiul de jos. «De aici cu Jiu de jos acest judeţ». In această plasă se dă numai două ape curgătoare, la apus «Pârâu Dăznăţuiu» şi «Râu Jiu», arătându-se prin săgeţi direcţia curgerii lor. Drumuri principale sunt în număr de şase, care toate pornesc dela Craiova şi arătându-se distanţa în minute, numai cât ţine întinderea plăşii.

Aceste drumuri numărându-le dela nord la sub sunt următoarele:

1. «Drumul poştii vechii al Cerneţului» care face hotarul de nord al plăşii, cu plasa Jiului de sus al acestui judeţ, şi trece prin satele Gogoşu, Sopotu, Beloţu, Sârsca şi Obedinu, dela Obedinu trece Jiul spre Craiova. Acest drum are o lungime de 420 minute;

2. «Drumu Bechetu», trece râul Dăsnăţuiul, apoi prin apropierea satelor Mosna, Răchita, Pleşoiu de sus şi de jos şi Breasta, de aici trece Jiul spre Craiova. Acest drum are o lungime de 400 minute;

3. «Drumul Lemnii» are o direcţie dela sud la nord, dela Plopşoru lângă râul Dăsnăţuiul până la satul Târpeziţa, iar de aici spre răsărit până la satul Leamna şi de aici trece Jiul spre Craiova. Acest drum are o lungime de 480 minute;

4. «Drumul Bucovăţului» merge dela sud spre nord, trece prin satele Mărăcinele, Ciutura, Vârnovu, Bucovăţ, aici se întâlneşte cu drumul Lemnii şi trece Jiul spre Craiova. Are o distanţă de 400 minute;

5. «Drumu poştii Calafatu» merge dela sud spre răsărit, trece râul Dăsnăţuiul şi prin satul Palilula, de aici o ia spre răsărit spre Craiova, după ce trece râul Jiu. Are o lungime de 380 minute;

Pe acest drum al Calafatului este și Poșta Prodilă.

6. «Drumul Volcea bisericii (?)» merge dela sud spre răsărit și trece prin satul Livezu de jos și se întâlnește cu drumul Calafatului lângă satul Palilula. Are o distanță de 210 minute.

Această plasă are mai multe sate în partea de răsărit lângă Jiu, la sud pe lângă râul Dăsnățuiu și în partea de apus, centrul plășii este foarte puțin populat Centre de încrucișare ale drumurilor spre apus, sunt satele Pietroaia, Căciulatu și Târpeziță; în centru este satul Vârvoru și la răsărit satul Bucovățul.

In această plasă sunt arătate drumurile, punctate, fără linii ca la alte plăși, cu distanța în ceasuri și minute; două râuri, și satele cari sunt în număr de 51, fără să se arate numărul locuitorilor.

Satele sunt următoarele 51: Gogoșu, Gogoșița, Saca, Karpinu, Sopotu, Urdinița, Brabova de sus, Brabova de jos, Răichita, Bașcovu, Pietroaia, Pleșoiu de sus, Pleșoiu de jos, Solomonești, Beloțu, Sârsca, Predești, Obedinu, Geblești, Mosna, Breasta, Kăciulatu, Bucovicioru, Lazu, Târpezița, Vârbița, Vârbicioara, Kălugărei, Gubaucea, Scafestești, Vela, Plopșoru, Sălcuța, Tencănău, Mărăcinele, Târnăvița [1], Fântânelele, Gabru, Ciutura, Vârvoru, Panaghia, Palilula, Leamna, Bucovățu, Podari, Livezu de sus, Vârâții, Glodu, Livezu de jos, Kalopăru, Dâlga.

Plasa Ocolu [2]. — Această plasă, care cuprinde aproximativ plășile de astăzi Simniciu și plasa Balta Verde, are ca hotare naturale râul Jiul, Tăsluiul și Amaradia. Cu toate că conturul plășii este deabia schițat prin puncte, pe marginea hărții sunt următoarele hotare: la «Răsărit să înveci-

(1) Astăzi Târnava.

(2) O foaie manuscris, necolorată 57×41 cm. Foaia este scrisă cu două cerneli diferite și două scrieri; numerele satelor este o cerneală și desenul altă cerneală.

neşte cu plasa de Romanaţi» şi cu râul Tăsluiu, la «Apus să învecineşte cu plasa Dumbrava acest judeţ» şi cu râul Jiul; la Sud [1] «să învecineşte cu plasa Ocolu de Romanaţi» şi cu «plasa Jiul de jos acest judeţ»; la Nord [1] să mărgineşte cu râul Amaradia şi «se învecineşte cu plăşile Amaradia şi Jiul de sus acest judeţ». Ca râuri în această plasă sunt arătate, în partea de Răsărit «Apa Tăsluiu»; la Apus «Apa Jiului» şi la Miazănoapte «apa Amărăzii», cari toate formează hotarul plăşii. Drumurile principale sunt în număr de 10, cari toate pleacă din Craiova — unde este şi centrul de încrucişare al lor — şi sunt arătate prin două linii paralele, având şi distanţa lor în minute, dar numai cât ţine această plasă [3].

Astfel spre Răsărit pleacă următoarele drumuri: 1. «Drumul Vâlci» lung de 180 minute. 2. «Drumul Olteţului» ce pleacă din drumul ce duce spre Bucureşti, de 180 minute. 3. «Drumul Bucureştiului» cu distanţă de 180 minute şi la sfârşitul plăşii se află o poştă. Toate aceste trei drumuri trec râul Tăsluiu. Spre Apus, tot din Craiova pleacă alte trei drumuri: 1. «Drumul Calafatului» cu o distanţă de 30 minute. 2. «Drumul Bresti» cu o distanţă de 30 minute. 3. «Drumul Cerneţului vechi» cu o distanţă de 75 minute. Toate aceste trei drumuri trec râul Jiul. Spre Miazăzi pleacă două drumuri: 1. «Drumu Cerneţului cu poştă» cu o lungime de 75 minute, care trece apa Amaradia, şi 2. «Drumu Amărăzi» care merge până la râul Amaradia lângă satul Romaneşti şi de aici merge paralel cu râul Amaradia.

Satele acestei plăşi, cari sunt în număr de 37 şi sunt numerotate, nu are numărul familiilor, dar se arată în minute distanţa între ele.

Satele sunt aşezate pe marginea celor trei ape şi spre

(1) In hartă este scris «Nordu».

(2) In hartă este scris «Sudu».

(3) Dedesubtul hărţii, în stânga, este o notă care spune «distanţele se vor arăta în ceasuri şi minute...».

partea de Sud a plășii, centru acestor sate este Craiova, arătată prin două cercuri concentrice și în mijloc este litera inițială *K*. Satele sunt următoarele: Motoci, Urecheşti, Miscii, Mlecăneşti, Ghercești, Gârleștii de sus, Lânga, Gârleștii de Jos, Nichitoaia, Pieleşti, Pârşani, Şimnicu de jos, Cornetu, Cioroiu, Isvoru, Floreşti, Romaneşti, Şimnicu de sus, Albeşti şi Breaza, Işalnița [1], Troaca, Cernelele, Mofleni, Popoveni, Balta Verde, Malu Mic, Malu Mare, Săcuiu, Teascu, Ghindeni, Coşovenii de sus, Coşovenii de mijloc [2], Coşovenii de jos, Lăcrița de jos, Lăcrița de sus, Cârcea, Preajba.

Plasa Jiului de jos [3]. — Această plasă, care cuprinde aproximativ plășile de astăzi Gângiova, Rojiștea, partea de răsărit a plășii Segarcea și cevà din partea de apus a Județului Romanați, la «răsărit să învecinește cu plasa Balta Județul Romanați», la «apus să învecinește cu plasa Balta Județu Doljiu» și cu «plasa Dumbrăvi Județul Doljiu»; la miăzăzi cu «Apa Dunării» și la «miază noapte să învecinește cu plasa Ocolu» și cu «plasa Ocolu Județul Romanați». Dealungul Dunării se dă pichetele cari sunt în număr de cinci și au numere dela 75 la 79 și toate cu numele lor: 75 Gânciova, 76 Ostrovu nou, 77 Gernoetu, 78 Călărași, 79 Ascunsa. Ca râuri se dă «Apa Jiului» care are patru poduri și zece mori și un afluent al lui, care curge paralel cu el, dar nu este numit [4] și are patru poduri. Ca însemnare topografică, se dă scris unde se varsă Jiul în Dunăre, că se află «struguri și livezi»; în centrul plășii, începând dela drumul Craiovei până în partea de apus a plășii, se arată patru păduri, fiecare însemnată «pădure mare». Așà o «pădure mare» este în partea de răsărit a râului Jieţul, a doua în partea de apus a Jiului, a treia în partea de răsărit a Jiului

(1) Dela Işalnița la celelalte sate nu este arătată distanța.
(2) Dela Coşovenii de mijloc la celelalte sate nu este arătată distanța.
(3) O foaie manuscris. necolorată 45×55 cm.
(4) Este râul Jieţul.

și a patra în partea de apus a plășii, spre plasa Balta Verde și Dumbrava a Județului Doljiu.

Drumurile sunt date cele mai principale, cari sunt în număr de șapte, arătându-se și distanța lor în minute, dar numai cât ține plasa. Așà, începând dela răsărit la apus, sunt următoarele: 1. «Drumul Sării» lung de 240 minute, car pleacă dela poșta Bechet[1] spre Craiova; 2. «Drumul Oprinu» pleacă tot dela poșta Bechet, este lung de 260 minute și se întâlnește cu «Drumu Craiovii» mai jos de satul Dobrești; 3. «Drumu Craiovii» lung de patru ceasuri — dar până unde se întâlnește cu «Drumu Oprinu» este lung de 80 de minute — și trece printre cele două lacuri numite «balta Giormanele»; 4. «Drumu spre Jiu» lung de două ceasuri, care merge mai jos de satul Tămburești, tae râul Jiețul și se întâlnește cu «Drumul Vechiu» și trece Jiul pe un pod; 5. «Drumul Vechiu» merge paralel cu Jiul și Jiețul până când se întâlnește cu «Drumul spre Jiu» și trece printr'o «pădure mare»; 6. Un alt drum, fără nume, merge spre răsărit dealungul Jiului și printr'o «pădure mare»; 7. Alt drum fără nume, trece pe la miază noapte tăind Jiul și drumul 6.

Sate mai numeroase sunt spre apusul plășii, în partea dreaptă a Jiului și pe drumul Craiovii. Centru principal este Bechetu, de unde pleacă și drumul spre Craiova. Satele din această plasă sunt în număr de 41, sunt numerotate, se arătată distanța între ele în ceasuri și minute, dar nu se arată numărul familiilor[2]. Satele sunt următoarele: Bechetu

(1) Poșta Bechet este la oarecare distanță de satul Bechet, aici se întâlnesc două drumuri.

(2) Numărătoarea o dau după numărul de ordine de pe hartă. Pe dosul hărții este scris numele satelor după poziția lor: *Satele din centrul plășii*: Piscul Sadovi, Damianu, Sadova, Răeți, Căciulătești, Dămianu (?) Murta, Gorocelu. *Satele de apus*: Zavalu, Comoșteni, Gângiova, Grecești, Rebegi și Tunești, Horezu-Poenari, Nițuești, Valea Stanciului, Poropleda, Bârza, Țuguești, Padea, Drănicu, Foișoru, Belcinu. *Satele de răsărit*: Lăcusteni de sus, Lăcusteni de jos, Mărșanii, Marotinu de sus, Giarocu Mare, Adunați din Giarmane, Puțurile. *Satele de Miază*

(tahtu) plășii Jiului de jos, Județul Dolji, Călărașu, Ascunsa, Ostroveni, Orășeni, Grindeni, Lișteava, Piscu Sadovi, Damian, Sadova, Răeți, Căciulătești, Dobrești, Murta, Gorocelu, Lăcusteni de sus, Lăcusteni de jos, Marotinu de sus, Mărșani, Tămburești, Rojiștea de jos, Rojiștea de sus, Puțurile, Giorocu Mare, Bratovăești, Giarmanele, Adunați de Giarmane, Zavalu, Comoșteni, Gângiova, Grecești, Rebeci și Tunești[1], Horezu-Poenari, Nițuești, Valea Stanciului, Poropleda, Bârza, Țugurești, Padea, Drăniciu, Foișoru, Belcinu.

---

noapte: Tămburești, Rojiștea de jos, Rojiștea de sus, Bratovăești, Giarmanele. *Satele de miazăzi:* Bechetu, Călărașu, Ascunsa, Ostroveni, Orășani, Grindeni, Lișteava.

(1) Acestea sunt scrise pentru un singur sat, pe harta Județului Doljiu din anul 1911 sunt două sate, Grecești și Rebegi.

XI.

ASUPRA NUMELOR GEOGRAFICE ŞI ALTE CHESTIUNI [1]

de

ST. C. HEPITES,

Membru al Academiei Române,
Vicepreşedinte al Societăţii Regale Române de Geografie.

Sur les noms géographiques et autres questions.

Domnilor Colegi,

Mai 'nainte de toate sunt dator să exprim cele mai adânci mulţumiri Maiestăţii Sale Regelui, Augustul nostru Preşedinte şi Maiestăţii Sale Reginei, Augusta noastră Prezidentă de Onoare, pentru frumosul gest ce au avut de a exprimă, din propria Lor iniţiativă, dorinţa de a veni să prezideze această şedinţă când au aflat, prin circulara care a fost primită de toţi domniile-voastre, că Adunarea Generală a fost convocată pentru ziua de astăzi.

Maiestăţile Lor au binevoit a contramandà această Inaltă hotărîre, foarte onorătoare pentru Societatea noastră, când s'a afirmat Maiestăţilor Lor că întrunirea de astăzi are un scop curat administrativ, căci cele câteva vorbe, cu care sunt înscris în *Ordinea de zi*, nu au pretenţiunea de a constituì o conferinţă ci, cel mult, o convorbire asupra unor chestiuni pe care le găsesc interesante de a le expune meditaţiunii şi hotărîrilor d-voastră.

Mai sunt încă dator să vă cer un bil de îndemnitate pentrucă această sală, în care au loc — mulţumită Inaltei hotărîri a M. S. Regelui — întrunirile Adunării noastre generale,

(1) Convorbire la şedinţa Adunării Generală din 18 Decembrie 1921 a Societăţii Regale Române de Geografie.

fiind ocupată zi cu zi, nu am putut-o găsi liberă mai 'nainte de 18 Decembrie, aşà că siliţi am fost să facem convocarea pentru această zi, derogând astfel la art. 13 din Statute, care prevede că dânsa să aibă loc în prima jumătate a lunei Decembrie. Noi am depăşit această epocă cu trei zile şi de aceea vă cerem un bil de îndemnitate.

* * *

Un compatriot al nostru, d. ALEX. A. C. STURDZA, a ţinut, la Paris acum 20 ani în 1902, în folosul nenorocitelor victime din insula Martinica, o conferinţă, sub titlul *La România*[1] *moderne comme facteur de la civilisation en Orient*, în care între altele, a spus: «La România, il faut qu'on le sâche, n'est nullement un état balcanique; elle n'est ni en Turquie, ni en Bulgarie, ni dans l'Extrême Orient, ni au Kamchatka; la România est en România».

Ştim, din experienţa de toate zilele, ce greu pătrunde ştiinţa în massele poporului, ce greu se înlocuesc în creerul omului de rând ideile fantastice în care a fost crescut, prin altele bazate pe fapte reale. S'ar părea că cunoştinţele geografice — deşi se predau chiar din momentul în care copilul păşeşte pragul şcoalei — sunt şi mai greu de asimilat şi dreptate mare are compatriotul nostru să strige în mijlocul Parisului: «România nu este nici în Turcia, nici în Bulgaria, nici în Extremul Orient şi nici în Kamchatka; România este în România».

Dacă răsboiul ce am dus peste Dunăre acum 45 de ani, sub conducerea neuitatului nostru înţelept Rege CAROL I, pentru independenţa noastră şi pentru liberarea Bulgarilor, nu a avut de rezultat ca cel puţin existenţa Ţărei din nou aşezată pe stâlpi solizi să fie cunoscută de popoare, pentru ca în urma expoziţiei universale dela 1900, un compatriot să găsească că e necesar a arătà unde este şi ce este Ro-

(1) Conferenţiarul ziceà şi scria *Roumanie*.

mânia, gândesc, că cel puţin acum, în urma marelui războiu în care Ţara noastră a luat atât de mare şi de strălucită parte sub viteaza conducere a Marelui Rege, Augustul nostru Preşedinte, care ne-a întregit neamul, gândesc, zic, că puţini trebue să fi rămas din cei care nu vor fi auzit despre România sub una din numirile România, Roumanie, Roumania, Rumania, Rumenia, Rumänien, sau numai ştiu cum.

Da, admit acum că numele Ţării noastre ar fi cunoscut în lume; avem dovadă însă că — nici cel puţin în Ţara cu care negreşit avem cea mai mare afinitate şi cele mai strânse legături de tot felul—nu s'a ajuns să se ştie de toţi care e, şi cum se numeşte capitala ei. Lucrul acesta e cu atât mai trist — nu ştiu dacă-i pentru ei sau pentru noi — pentrucă dovada ne vine dela o Societate de Geografie. Un amploiat, deci un om care are o oarecare cultură, al aceleiaşi Societăţi scrie pe plicul care ne este adresat:

Buletinul Socetăţii Regale de Geografie (foarte curat scris în româneşte). **Budapest.**

Ungurul, negreşit fericit că poate arătà greşala unui neprieten, şterge numele capitalei lui şi adaogă «Retour à....»; dar pe urmă se înduioşează, probabil, de neştiinţa expeditorului, şterge ce a scris şi adaogă în nemţeşte-franţuzeşte:

Bukarest (Roumanie).

Nu aceasta este prima scrisoare care ne soseşte cu adrese atât de rebele faţă de Geografie. Inainte de războiu făcusem o colecţiune de asemenea dovezi a puţinelor cunoştinţe geografice, colecţiune pe care am încredinţat-o unui bun prieten şi coleg, regretatul Dimitrie Olănescu-Ascanio, fostul Comisar general al României la Expoziţiunea Universală din 1900; dar mai am alte câteva.

Ce trebue să deducem din această stare de lucruri?

Că trebue să concurăm, pe toate căile, spre a face să se cunoască Ţara noastră.

Un prim mijloc, şi negreşit cel mai eficace, este răspândirea cu profunzime a publicaţiunilor relative la dânsa. Conferinţa ţinută, în chiar această incintă la începutul verei trecute, de profesorul DE MARTONNE *La nouvelle Românía dans la nouvelle Europa,* care se tipăreşte în acest moment în *Buletinul* nostru, este negreşit o lucrare menită să deştepte atenţiunea fiecăruia asupra acestei Ţări, căci e concepută, cum se zice, «pe înţelesul tutulor». Ne propunem a interesă pe prietenii Societăţii noastre de a ne ajută spre a tipări câteva zecimi de mii de exemplare din această conferinţă spre a le împrăştiă apoi în străinătate prin agenţii noştri diplomatici şi consulari. In aceiaşi categorie pun, dacă ar fi tipărită în franţuzeşte, şi conferinţa făcută astă primăvară, tot aci, de către colegul nostru Inginer MANOILESCU tratând despre *Isvoarele de energie şi situaţia geografică a diferitelor industrii în România* precum şi frumosul memoriu al unui alt coleg al nostru, generalul BURILEANU, tipărit în vol. 39 al *Buletinului* şi pe care ni l-a comunicat într'o conferinţă ţinută, tot în acest local, în Aprilie 1920, sub titlul *Industria metalurgică a Banatului şi Transilvaniei.*

* * *

Un alt mijloc pentru a ajută la cunoaşterea ţării este şi acela de a îndreptă greşelele care se fac asupra ei în publicaţiunile străine.

Astfel, acum aproape 20 de ani, în 1904, s'a ţinut la Societatea noastră conferinţa mult aplaudată a aceluiaşi d. ALEX. STURDZA sub titlul *România nu aparţine peninsulei balcanice propriu zise nici ca pământ, nici ca neam, nici ca Stat,* conferinţă desvoltată mai pe larg într'un mare frumos volum *La terre et la race roumaines.*

Pe argumente temeinice, conferenţiarul arată că nici din punctul de vedere geologic şi geografic, nici din cel etno-

grafic şi antropologic, nici, în fine din cel psihologic şi social, România de acum 20 de ani nu aparţine peninsulei balcanice nici ca pământ, nici ca neam, nici ca Stat şi cereà Societăţii noastre să intervină către Societăţile geografice precum şi către Institutele cele mai principale de cartografie pentru ca, în viitoarele atlasuri şi hărţi geografice, România să fie scoasă din nomenclatura statelor balcanice acordându-i «printre Statele europene civilizate, neatârnate şi de sine stătătoare locul ce i se cuvine în cartogtafia ştiinţifică».

Societatea a primit bucuros această propunere şi a adresat, în Iulie 1904, o circulară însoţită de un memoriu desvoltător al chestiunei, tutulor Societăţilor şi Instituţiunilor ştiinţifice cu care erà atunci în relaţiuni şi . . . . atâta tot. Această circulară n'a avut nici un rezultat; nu s'a primit la Societate nici un răspuns, favorabil sau nu; nu cunosc ca această chestiune să fi dat loc la vre-o discuţiune sau critică într'o revistă de specialitate. Societatea, adică conducătorii ei, Comitetul, s'a mulţumit cu această tăcere şi chestiunea a fost uitată. *România a rămas, fără judecată, tot ţară balcanică deşi graniţele ei s'au întins trecând în partea opusă departe de Balcani, cuprinzând într'însa munţii noştri, adevărat ai noştri, întregi Carpaţii.*

Făcând această critică Comitetului, mă acuz eu însu-mi de această negligenţă sau nepăsare căci sunt singurul, cu încă un coleg, care mai ne aflăm în Comitet din cei cari, în 1904, am luat hotărîrea de a ne scoate Ţara din Balcani şi s'o punem în Carpaţi unde, cu bună dreptate, îi este locul căci dânşii îi formează azi coloana vertebrală.

Imediat după armistiţiul încheiat la finele anului 1918 apărù în 1919 la Namur, în Belgique, o Geografie pentru şcoalele secundare, în care, vorbindu-se de peninsula balcanică, după ce tratase despre România, autorul, d. Halkin, profesor de Geografie la Universitatea din Liége, scrie următoarele

cuvinte pe care le-am reprodus la pag. 232 a vol. 38 din *Buletinul* Societăţei noastre pe 1919 :

«România este adeseori considerată ca făcând parte din «Statele balcanice ; astăzi, când dânsa e mărită cu Transilvania, «Basarabia şi Bucovina, se cuvine a o clasă printre Statele «Europei centrale cu atât mai mult cu cât ea nu are la Sud «de Dunăre, limita septentrională a peninsulei, decât un teri- «toriu foarte mic, Dobrogea».

La această sentinţă am adăogat din parte-mi tot acolo :

«Ne pare bine că profesorul din Liége şi membru coresпondent al Societăţei noastre, este de părerea compatriotului nostru ALEX. STURDZA, expusă cu multe argumente în conferinţa din 1904 sub titlul sugestiv: România nu aparţine peninsulei balcanice propriu zisă nici ca pământ, nici ca neam, nici ca Stat, publicată în *Buletinul* nostru, tom. 25.

«Domnul HALKIN ne asigură că nu avusese cunoştinţă de lucrarea lui STURDZA».

Cu atât mai bine şi încă cu atât mai bine cu cât, la epoca când colegul nostru HALKIN tipări rândurile citate, Societatea noastră nu aveà nici o relaţiune cu dânsul şi eu însu-mi nu-l cunoşteam personal tot aşà după cum nici acum nu-l cunosc, deşi suntem acum în frecuentă corespondenţă[1].

Din cele ce spusei rezultă că chestiunea situaţiunii Ţării noastre pe harta Europei, părăsită de Comitetul nostru timp de aproape 20 de ani, a fost redeschisă de un profesor de Geografie belgian şi cred că merită ca Societatea noastră să reià în studiu această chestiune spre a o duce la bun sfârşit.

Ca un început am reprodus, în vol. 39 al *Buletinului*, publicat în cursul primăverei ce trecurăm, circulara din 1904 şi Memoriul ce o însoţià; m'am adresat la Paris, la Gotha

(1) Aflăm acum dela un şcolar al său german, **Dr. Martin Block**, că şi profesorul **Ernst Friedrich** de Geografie economică (Wirtschaftsgeographie) dela Universitatea din Leipzig, profesează acelaş lucru cu privire la poziţia României în Europa.

și la Leipzig, cu aceiași cerere, la cartografii cari se ocupă acum cu publicarea unor atlasuri corespunzătoare cu nouăle împărțiri ale Europei.

Cred însă că trebue făcut mai mult ca să nu lăsăm să se perpetueze aceiași greșeală atribuind Statului eminamente *carpatin* numele de *balcanic*. Pentru a ne apropià de țelul dorit trebue să atragem de partea noastră pe geografii și cartografii străini, și acì e greutatea, greutate ce negreșit va fi învinsă.

* * *

Un lucru însă care ne poate numai decât apropià de Țările centrale ale Europei și care nu ne poate aduce decât foloase, stă în mâna noastră și-l putem pune în practică ori și când vom voì. Vreau să vorbesc de schimbarea orei oficiale, după care se regulează activitatea întregei noastre Românii, acum mărită. Relațiunile noastre cu țările dinspre răsărit sunt minime; înlesnire trebue să se facă relațiunilor noastre cu occidentul.

Domniile-voastre știți că în teorie fiecare localitate pe fața globului pământesc are o oră proprie și anume: mezul zilei, adică 12 ore civile, nu astronomice sau siderale, este atunci când Soarele trece la meridianul său, și mai știți că această oră nu se socotește după Soarele adevărat pe care-l vedem și a cărui mișcare — respectiv a pământului — nu e uniformă, ci după un Soare fictiv imaginat de astronomi și care Soare are o mișcare perfect uniformă impusă de dânșii. Orologiile fiind astfel regulate după meridianele fiecărei localități, ar prezintà mari greutăți pentru mersul trenurilor, și persoanele care călătoresc cu dânsele ar trebuì să-și modifice ceasornicul la fiecare localitate prin care trece spre răsărit sau apus.

Pentru a se 'nlătură acest inconvenient s'a făcut învoiala ca o oarecare suprafață a globului să aibă aceiași oră așà ca dânsa să se schimbe numai când din această suprafață

trecem în porţiune vecină. S'a admis deci ca suprafeţele în chestiune să fie acele ale unor fusuri sferice şi anume a suprafeţelor coprinse între două meridiane terestre depărtate de 15^0 adică de o oră. S'a mai admis drept meridian de origină acela care trece prin Observatorul astronomic din Greenwich şi întâiul fus să se 'ntinză la $7^0 1/2$ în dreapta şi în stânga acestui meridian. Când Soarele trece la dânsul întreg fusul are ora 12 care se numeşte *ora Europei occidentale.* Se înţelege că acest timp nu se mărgineşte exact la cele două meridiane care delimitează fusul în chestiune, ci aceste limite se modelează după fruntariile ţărilor coprinse mai mult sau mai puţin în acest fus pentrucă, pe cât posibil, o ţară — afară dacă este prea întinsă — să nu aibă în totalitate decât o singură oră; bine înţeles, că dacă lăţimea unei ţări e prea mare, ea poate aveà două sau chiar mai multe ore.

Timpul Europei occidentale adică acela al meridianului dela Greenwich este adoptat de următoarele State: Great Britain, Ireland, France, Espana, Portugal, Tunisie, Algérie, Corse, Belgique, Nederland.

Fusul coprins între meridianul $7^0 1/2$ până la $22^0 1/2$ va aveà un timp care avansează tocmai cu o oră asupra meridianului de origină, el se numeşte *timpul Europei centrale* şi se aplică următoarelor State: Helvetia, Italia, Malta, Germania, Norge, Sverige, Danemark, Ceskoslovakia, Austria, Serbia, Hungaria.

In fusul următor de 15^0 timpul avansează cu 2 ore faţă de cel al primului fus; el este *timpul Europei orientale* care coprinde: partea vestică a Rusiei până la Moskva, Finland, Polska, România, Bulgaria, Grecia, Turcia, Egypt şi Asia-Mică.

Ora noastră diferesţe deci de aceea dela Greenwich de 2 ore, căci ne-am clasat noi înşine în Europa orientală. Contra acestui lucru am protestat acum 30 de ani, în conferinţa ce am avut onoare de a ţineà la această Societate la 20 Martie 1892,

după ce s'a pus în aplicare acest sistem orar la căile noastre ferate[1], pe când ar fi fost tot atât de lesne, şi mai folositor de a adoptà ora Europei centrale, pe care o aveà, cu Austria şi Hungaria, Maramureşul, Crişana, Banatul, Transilvania şi Bucovina.

Când apoi aceste provincii ne-au fost alipite spre a formà România de astăzi, li s'a dat şi lor, în contra intereselor întregii Românii, ora Europei orientale, regiune cu care nu aveam decât foarte puţine relaţiuni, pe câtă vreme ar fi trebuit să adoptăm, noi, Vechiul Regat, ora Europei centrale pe care o aveau de 30 de ani Bucovina, Transilvania şi Banatul şi aşà dupăcum o au şi acum ţările vecine cu noi spre N şi W: Ceskoslovakia, Hungaria şi Serbia. Avantajul ar fi mai întâi că am aveà aceiaşi oră cu Statele cu care avem cele mai întinse relaţiuni şi apoi că *prin acest singur fapt ne-am pune de-adreptul prin noi înşine în grupa Statelor Europei centrale*, scăpând astfel, cel puţin în această privinţă, de comunitatea Statelor balcanice.

In viaţa de toate zilele, această modificare de oră n'ar aduce absolut nici o stânjenire. Proba cea mai strălucită este că, în France şi alte Ţări, pe lângă ora normală, adică pe lângă ora fusului la care aparţin, se utilizează, de câţiva ani, aşa zisa *Ora de vară* care se deosebeşte de un ceas de cea normală. Astfel France, a cărei timp normal este acela al Europei occidentale, adică al meridianului dela Greenwich, întrebuinţează, între două epoce care se hotărăsc în fiecare an, un timp care avansează cu o oră, adică se utilizează timpul Europei centrale. In anul 1920 epocile fixate pentru schimbarea orei au fost: 15 Februarie şi 24 Octombrie; aşà încât dela 24 Oct. până la 14 Febr., adică în aproape 4

(1) Inaltul Decret No. 3.111 dela 15 Noembre 1891, publicat în *Monitorul Oficial* No. 181 din ziua următoare, conţine următoarele la art. II:

«Se introduce cu începere dela 1 Decembre, în serviciile publice din toată ţara, ca oră oficială, oră adoptată de căile ferate române, stabilită la ultima conferinţă ţinută la Stockholm în zilele de 17 şi 18 Iunie din urmă şi la care conferinţă au luat parte şi delegaţii căilor ferate române».

luni, s'a întrebuinţat ora normală, iar în aproape 8 luni, dela 15 Febr. la 24 Oct., s'a întrebuinţat o oră avansată cu 60 minute. Singurul inconvenient este că de două ori pe an, la epoci bine hotărîte, toate orologiile sunt date odată *înainte* cu 60 minute şi odată *înapoi* cu acelaş număr de minute. Economia însă care rezultă în consumaţia de lumină artificială compensează, cu vârf şi îndesat, acest neînsemnat inconvenient.

Intrarea deci a României în fusul Europei centrale nu ar aduce nici o perturbaţiune în obiceiurile vieţii civile şi va aveà avantagiile arătate mai sus.

* * *

Venim acum la chestiunea numelor geografice, cum trebuesc ele scrise[1].

In mai multe Congrese de Geografie, naţionale sau internaţionale,[2] s'a ridicat şi s'a discutat chestiunea numelor geografice. Astăzi când, mai ales în Europa, Africa şi Asia, s'au produs, şi sunt încă pe cale de a se produce, atâtea schimbări în fruntariile şi stăpânitorii vechilor State, şi când se crează alte State, chestiunea numelor geografice este de cea mai palpitantă actualitate. Intr'adevăr, fiind nevoe de a se tipări cărţi, hărţi şi atlase geografice nouă, trebue să se ştie sub ce numiri să se înscrie diferitele localităţi şi accidente geografice — mări, fluvii, lacuri, munţi, etc. — după faţa globului pământesc.

Al 31-lea Congres al Societăţilor franceze de Geografie, care s'a ţinut în Iulie 1913 la Paris, a luat între altele, următoarea hotărîre în această chestiune[3]:

«Să se cerceteze cu mare îngrijire valoarea semnificativă

(1) Cele ce urmează au fost deja publicate în *Analele Dobrogei* de sub eminenta direcţiune a Prof. **C. Brătescu**, colegul nostru.

(2) Cele din urmă sunt: Al 31-lea Congres al Societăţilor geografice din France ţinut la Paris în 1913 şi al X-lea Congres internaţional de geografie ţinut la Roma în 1913, fără de a cită pe al VIII-lea Congres italian de geografie care s'a ţinut anul acesta la Firenze dar care nu şi-a publicat încă lucrările sale.

(3) *Buletinul Societăţii Regale Române de Geografie*, Tomul 36, pag. 739.

«și etimologie numelor diverselor locuri. Să se *păstreze cu «scrupulorizate* pe cât va fi posibil *forma lor ortografică «națională»*.

Această hotărîre cuprinde un principiu sănătos care ar trebuì să fie adoptaț de toată lumea: numirile geografice să fie întrebuințate cu *ortografia lor națională.*

Se înțelege pentru acele idome care întrebuințează alfabetul latin. Congresul internațional de geografie, ținut la Roma în acelaș an, a arătat cum s'ar puteà ajunge și la unificarea numirilor din țările care întrebuințează alte caractere decât cele latine. Acì nu ne vom ocupà de această din urmă chestiune.

Lucrul rațional ar fi ca, așà după cum un om pe lume are un nume pe care nu-l poate schimbà, în țărila civilizate, decât în virtutea unei legi sau dispoziținni legale, tot asemenea o localitate sau accident geografic după fața globului ar trebuì să nu poarte decât un singur nume și care să nu se schimbe sau să se modifice decât deasemenea printr'o dispoziținue legală. Este natural ca un Stat, în cuprinsul fruntariilor sale, să fie suveran a hotărî numele unei localități sau accident geografic, tot dupăcum dânsul va fi suveran să-l schimbe sau să-l modifice.

Pentru scopul ce urmăresc nu mă preocupă acum chestiunea celui mai potrivit nume ce ar trebuì să poarte o localitate; nu mă preocupă adică chestiunea dacă, spre exemplu, importantului nostru port dela Marea Neagră ar trebuì să i se zică Tomis, Constantia, Constantinea, Constantiana, Tritonice, Kiustendje, Constanța sau altfel. Guvernul Român a hotărît a i se zice Constanța, acesta trebue să fie, *pentru toată lumea*, singurul său nume cu ortografia sa și fără nici o modificare. Cu atât mai rău pentru acest guvern dacă nu a botezat orașul cu numele cel mai potrivit, ceiace aci nu e cazul, mă grăbesc să adaug. Tot asemenea înțeleg a nu mă preocupà cum ar fì mai bine să se zică, spre exemplu, capitalei Austriei: Vindebonna, Wien, Vienne, Bécs, Beci, Vienna,

Viđén, Viedén, Viena, ect., căci guvernul austriac hotărînd numele Wien pentru capitală sa, acesta trebue să fie adoptat de toată lumea, până ce acelaş guvern, sau un altul care-l ar înlocuì, ar hotărî schimbarca lui.

Singurul lucru care mă preocupă acum, este cum ar rebuì pronunţat şi scris numele unei localităţi în diferitele idiome spre a ne scăpà de haosul de nume în care se sbat geografii şi de complicaţiunile nomenclaturei geografice.

Cred că ar fi în interesul tutulor dacă s'ar adoptà, pentru hotărîrea şi scrierea numelor geografice următoarele principii foarte simple:

1. In interiorul unui Stat, dânsul e suveran să hotărască numele fiecărei localităţi; pentru colonii, Metropola are acest drept;

2. Aceste numiri cu ortografierea lor vor fi adoptate, fără nici o modificare, oricare ar fi idioma în care se întrebuinţează.

Adoptându-se aceste principii, textele de geografie, hărţile şi atlasele geografice, scrise în orice limbă, vor coprinde fiecare localitate cu acelaş nume, cu ortografia naţională adică a Statului suveran. Vom scăpà astfel de greutatea de a cunoaşte, pentru una şi aceiaşi localitate, diferitele sale numiri după idioma în care sunt exprimate. Vom mai scăpà şi de complicaţiunea care se aduce — dupăcum mai este obiceiul, care pare a se lăţì încă şi mai mult acum după răsboiu — indicându-se pe hărţi sau atlase, pe lângă numele naţional, numirile sale în alte idiome.

Chestiunea se reduce în definitiv la a întrebuinţà *întotdeauna* numele localităţilor în limba Ţării din care ele fac parte iar nu în idioma în care se vorbeşte sau să scrie. Cu alte cuvinte, aşà dupăcum numele unei persoane nu se traduce dintr'o limbă într'alta — căci prin nici o minte sănătoasă n'a putut trece idea de a spune d-lui Rivière, spre ex., d. Râu

sau d-lui Paternoster d. Tatanostru — nici numele geografice să nu se traducă. Vorbindu-se deci de Alba Iulia, de Balta Albă sau de Crișul Negru nu se poate zice în franțuzește «La Blanche Julie» sau «Julie la Blanche», «Le Lac Blanc» sau «Le Criș Noir» sau cevà analog în oricare altă idiomă. Pentru toată lumea Alba Iulia Balta Albă și Crișul Negru vor fi «Alba Iulia», «Balta Albă», «Crișul Negru».

Mai mult decât atât, numele unei localități nici nu poate fi modificat pentru ca, pronunțat într'o altă limbă decât cea națională, să se asemene cu aceasta. Acest lucru este evident, căci tot așà dupăcum nu e permis de a scrie numele învingătorului Foch decât astfel iar nu, pentru a se pronunță la fel: Fosh în englezește, Fosch în nemțește, Foș în românește și cine mai știe cum în alte idiome, tot asemenea nu se poate concepe ca orașul București să se scrie Boucourechti și Crișul, Crichoul pentru a se pronunță la fel în franțuzește.

Orice modificare, cât de mică, introdusă la un nume propriu, îi schimbă fizionomia și aceasta nu se poate admite.

Este, credem noi, o greșeală ca, sub cuvânt de a înlesni pe școlarii francezi, spre exemplu, să se introducă în manualele de geografie — așà dupăcum am văzut că se face — numirile geografice străine modificate în special pentru uzul francez; căci, dacă în fiecare Stat s'ar procede la fel, una și aceiași localitate va sfârși să fie scrisă în atâtea feluri câte idiome diferite sunt. Aplicându-se acelaș sistem într'o Geografie românească ar trebuì să scriem, spre ex., *Seven* când s'ar vorbì de munții *Cévennes*, *Nis* în loc de *Nice*, sau *Pari* în loc de *Paris* și atunci ne'ntrebăm dacă ar fi vre-un francez care să ghicească că cuvintele Seven, Nis sau Pari ar fi cuvintele franțuzești Cévennes, Nice și Paris scrise pe românește.

Tot ceiace s'ar puteà face în aceste manuale, ar fi ca, pe lângă numele scris *așà cum trebue* (adică cu ortografia națională) să se pună în parenteză cum s'ar scrie în idioma

manualului geografic spre a fi citit cam la fel. Astfel s'ar puteà scrie Jiu (Jiou); şcolarul francez va cunoaşte pe deoparte forma exactă a cuvântului şi va mai ştì cum să-l pronunţe[1].

Ori şi care ar fi deci idioma întrebuinţată, se va zice şi se va scrie întotdeauna: *London* (iar nu Londres, Londra. etc.), *Marseille* (iar nu Marseilles, Marsiglia, Marsella, Marsilia, etc.), Kjobenhavn (iar nu Copenhague, Copenhagen, Kopenhagen, Copenhaga, etc.), *München* (iar nu Munich, etc.) *Praha* (iar nu Prag, Prague, Praga, etc.), *Bucureşti* (iar nu Bucarest, Bucharest, Bukarest, Bukharest, Boucarest, Boucarechti, Boucourechti, etc.), etc.

Acelaş lucru pentru numele ţărilor. Vom zice şi vom scrie deci în orice idiomă: *France* (iar nu Frankreich, Francia, Franţa, etc.), *Bayern* (iar nu Bavière, Bavaria, etc.), *Preussen* (iar nu Prusse, Prusia, etc.), *Italia* (iar nu Italie, Italy, Italien, etc.), *Polska* (iar nu Pologne, Poland, Polen, Polonia, etc.), *România* (iar nu Roumanie, Roumania, Rumania, Rumenia, Rumänien, etc.), *Dobrogea* (iar nu Dobruja, Dobroudscha, Dobrudja, etc.), *Basarabia* (iar nu Bessarabie, Bessarabien, etc.), etc.

Ştim, că din iniţiativa Direcţiunii generale a poştelor noastre, s'a alcătuit, şi este pe punctul de a se publicà, un catalog al tutulor localităţilor din România care pot fi deservite printr'un oficiu poştal, telegrafic sau telefonic. Fiecare numire românească este însoţită de celelalte numiri ce au mai purtat sau poartă în alte idiome. Aşteptăm cu nerăbdare apariţiunea acestei lucrări făcută negreşit cu scopul ca numele

(1) Sunt însă manuale franceze de geografie în care această metodă este adoptată în mod invers, adică, se scrie mai întâi numele aşà cum se pronunţă şi în paranteză numele corect, Jiou (Jiu). Acest sistem nu trebue admis, căci principalul nume fiind Jiu, el trebue pus în evidenţă, deci în prima linie şi aceasta până ce şcolarul va aflà cum se pronunţă litera *u* în româneşte şi atunci se va suprimà parentezul.

românești să fie cele oficiale și deci singurele întrebuințate în corespondență în oricare idiomă s'ar face dânsa.

Rămâne o greutate cu Statele bi sau trilinguae ca Belgique sau Belgie, Helvetia, etc. Dar și aci, pentru simplificarea hărților sau atlaselor, nu se poate pretinde a se scri acelaș cuvânt în două sau trei idiome; se va mărginì a se dà, pentru fiecare regiune, numirile în limba dominantă până ce un compromis național va statuà numirile unice.

In ceiace privește accidentele geografice (mări, fluvii, lacuri, munți, etc.), care aparțin unui singur stat, ele se vor numì și scrie întotdeauna cu numele ce-l poartă în acest stat. Astfel râul Dâmbovița, lacul Brateș se vor scrie întotdeauna și în orice limbă «Dâmbovița», «Brateș». Pentru acele accidente geografice care se întind dincolo de fruntariile unei țări în țările învecinate sau care formează hotarul cu acestea și care au câte un nume diferit în fiecare din aceste state (Nistru, Dniestr), aceste numiri vor fi păstrate deocamdată în întinderea fiecărui stat până ce, printr'o înțelegere internațională, s'ar stabilì unificarea lor. Astfel pentru marele nostru fluviu căruia, în țările prin care trece, i se zice respectiv Donau, Dunaj, Duna, Dunav, Dunăre, se vor păstrà în mod provizoriu, aceste numiri în Germania, Austriá, Ceskoslovacia, Hungaria, Yugoslavia, Bulgaria și România. Ar dispare astfel din uz cuvintele Danube, Danubio, Dunai, Dunaris, căci prin nici o țară pe unde trece Dunărea, ea n'are aceste numiri care pot fi considerate ca traducerea în diferite idiome a numelui marelui fluviu.

* * *

In așteptarea unei hotărîri internaționale care să stabilească în mod definitiv numirile geografice, unele din instituțiunile care se ocupă cu nomenclatura geografică au început să-și formeze, pentru trebuințele lor, catalogul numirilor geografice. Astfel Societatea Regală de Geografie din London

al cărei Patron este însuşi M. S. Regele britanic, a numit din sânul ei un Comitet permanent cu însărcinarea de a întocmì şi publicà un catalog de numirile geografice aşa cum să fie adoptate de acea societate şi de oficialitatea britanică. Comitetul poartă numele de «Comitetul permanent al numelor geografice pentru uzul oficialităţii britanice», sub preşidenţia Generalului-Major Lord EDWARD GLEICHEN. Acest comitet a şi publicat, până în prezent, două liste alfabetice: una cu nume din Europa, alta cu nume din Asia[1].

In fiecare dintr'aceste liste se dă mai întâiu numele adoptat de Comitet (scris cu litere grase) şi apoi celelálte numiri ale sale. Reproduc acì cel dintâiu nume românesc din cele vre-o 30 care sunt date din România:

Alba Iulia: pron. Alba Yulya: Transylvania, Rumania: Germ. Karlsburg; Mag. Gyulafehérvar, pr. Djula-

Celelalte nume din România adoptate de Comitet sunt cele următoare:

Bistriţa sau Bistritsa
Brăila (nu Braïla, Ibrail)
Braşov sau Brashov
Bucharest (Rom. Bucureşti)
Cernavoda
Cluj
Constanţa sau Constantsa (nu Constantza, Constanza, Kustendji)
Czernowits (nu Cernovitz, Rom. Cernăuţi)
Danube (Rom. Dunărea)
Daiester (Rom. Nistru)
Dobruja (Rom. Dobrogea)
Focşani sau Focshani (nu Fokchany)
Galatz (Rom. Galaţi)
Jassy (nu Jassi, Rom. Iaşi)
Kishinew (pr. Kishinyóf, Rom. Chişinău)
Odorhei
Oltu
Oradia Mare
Orsova
Pietroşani sau Pietroshani
Rădăuţi sau Radautsi
Sătmar
Sibiu
Sighetul Marmariei[2]
Sighişoara
Silistra (nu Silistria)
Târgu Secuilor
Temişoara
Tisa
Turtucaia (nu Turtukay, Toutrakan).

Cele mai multe dintr'aceste nume sunt corect scrise (acele cu italice) şi trebue să ne mulţumească cu atât mai

(1) In momentul când fac corectura a apărut şi a treia listă coprinzând 250 nume din Africa.

(2) Acì este probabil o greşeală de tipar: Marmariei în loc de: Marmaţiei

mult cu cât s'a adoptat în Imperiul britanic literile noastre speciale care nu figurează în alfabetul englez: ă, â, ș, ț.

Sunt unele localităţi cărora li se arată numele românesc dar care nume nu sunt adoptate de englezi deşi localităţile sunt în România. Astfel se arată numele Bucureşti dar se adoptă Bucharest, Cernăuţi dar se adoptă numele nemţesc Czernowits, Dobrogea dar se adoptă Dobruja, Galatz pentru Galaţi, Jassy pentru Iaşi, Kishinew pentru Chişinău. Dintre acestea sunt însă unele numiri adoptate de Comitet dar pe care nu le putem admite sub nici un cuvânt: Czernowits, Dobruja şi Kishinew.

Indată după apariţiunea primei liste a Comitetului permanent, am scris preşedintelui său Generalul-Major Gleichen, arătându-i câteva incorectitudini care s'au şi corectat în a doua listă publicată. Am insistat mai cu seamă asupra cuvintelor Czernowits şi Kishinew care au fost adoptate de Comitet pentru uzul oficialităţii britanice. Am arătat, pentru cel dintâi din aceste cuvinte, că Cernăuţii mai înainte de 1772, când o parte din Moldova de sus a fost răpită de Austriaci, erà un orăşel moldovenesc căruia Nemţii i-au schimonosit numele în Czernowitz şi că e drept şi logic prin urmare ca, astăzi când el s'a întors la patria mamă, să-şi reià numele sub care fusese în tot timpul cunoscut în România şi deci am cerut ca să se adopte numele românesc Cernăuţi. Deasemenea am cerut ca, în loc de Kishinew, să se adopte în nomenclatura engleză numele românesc Chişinău pe care-l aveà acest oraş al Moldovei orientale înainte de anul 1812 când partea Moldovei de dincolo de Prut ne fu răpită de către Ruşi cari, şi dânşii, schimonosiră numele oraşului în Kishinew. Astăzi, când oraşul a redevenit românesc, e drept şi logic să-şi reià numele românesc pe care-l aveà înainte. Am mai cerut în sfârşit ca, pentru Capitala Regatului, să se adopteze numele său românesc Bucureşti sau cel puţin să se scrie Bu-

carest — aşà cum de obiceiu se scrie acum în France — fără de a se mai adăugà lângă c litera h care este acì absolut de prisos.

. Preşedintele Comitetului permanent al numelor geografice din London a supus desbaterilor Comitetului său cererile mele şi a avut amabilitatea de a-mi comunicà că, deşì dânsul admite Bucarest, totuşi Comitetul nu a admis aceste trei cereri. Mi-a părut foarte rău de această hotărîre a Comitetului căci mă muncesc de geaba şi nu-mi pot dà seama de puternicele motive ce va fi având Comitetul ca să oblige pe englezi de a da unor localităţi româneşti nume nemţeşti, ruseşti sau chiar englezeşti (căci Bucharest rămâne acum un nume englezesc, Francezii scriind Bucarest). Imi place totuşi să sper că, inspirându-se de hotărîrea luată de Congresul dela Paris din 1913, geografii englezi vor parvenì să păstreze pe cât va fi posibil, *forma ortografică naţională* care, pentru Cernăuţi, Chişinău, Bucureşti, nu poate fi decât cea arătată acì de oarece toate aceste localităţi sunt în România.

*

In recenta mea călătorie la Paris, am avut prilejul să discut chestiunea numelor geografice cu mai mulţi geografi şi distinşi profesori de geografie. Toţi sunt de acord că trebue adusă, şi cât mai repede, o îndreptare în haosul ce domneşte acum în aceste nume, însă toţi recunosc greutăţile practice pentru a realizà o uniformitate în această nomenclatură. Şi eu îmi dau perfect seama de dificultăţile ce sunt de învins pantru a ajunge la această uniformitate, cred însă că chestiunea e destul de importantă ca să încercăm a le învinge. Pentru a ajunge la aceasta trebuesc negreşit să se înceapă în mod serios; şi acei care ar trebuì să ia iniţiativà sunt tocmai profesorii de geografie dela unii dintre cari am auzit invocându-se nişte greutăţi cari mi se par cu totul nefundate.

Astfel unul dintr'înșii îmi supuneà: «pentru ca dorința d-v, de a se scrie numirile geografice românești cu ortografia națională, să se poată realizà ne va trebuì mai înainte de toate să avem caracterele speciale de imprimerie, pe ă, â, ș, ț. etc. Tipografii noștri (în France) nu le au și chiar dacă le-am întrebuința, publicul n'ar ști să interpreteze aceste semne».

Asupra primei observațiuni se poate răspunde că în alfabetul francez sunt *cel puțin 11* litere care nu se întrebuințează în scrierea română: é, è, ê, ë, ï, ô, ç, k, q, w, y și cu toate acestea mai toți tipografii noștri au toate aceste caractere Tipografii francezi n'ar aveà să adauge la materialul lor decât numai trei litere din alfabetul român, pe ă, ș și ț care nu există în cel francez (pe â îl are, *âme;* pe î deasemenea, *abîme)* și cred că această mică sporire de material nu ar sărăcì întreprinderile tipografice din France sau de aiurea. Aceiași observațiune mi s'a făcut și de un geograf englez; răspunsul este acelaș.

In ceiace privește a doua obiecțiune, că publicul n'ar ști să interpreteze aceste semne, mi se pare că nu merită discuțiune de oarece cărțile se scriu, dacă nu pentru oamenii instruiți, cel puțin pentru cei cari doresc să se instruiască; nu trebue să ne perdem timpul ocupându-ne de ceilalți cari n'au această dorință. Cert este că tot francezul care știe să citească cum trebue numele lui Shakespeare va fi în stare să învețe cum să interpeteze caracterele noastre ă, â = î, ș, ț.

*

Ca concluziune la cele mai sus expuse, îmi permit a face propunerea ca, pentru a începe, noi Românii, în ori și ce limbă am vorbì sau am scrie, să întrebuințăm, când e vorba de localități din România — astăzi mare — numai numirea românească, repet *în orice limbă ne-am exprimà sau scrie.* Nu vom schimonosì prin urmare numirile românești spre a

le transformă după pronunţia în cutare sau cutare limbă [1] ci totdeauna le vom întrebuinţă, în vorbă sau în scris, cu adevărata lor numire românească. Fie că vorbim sau scriem grecește, nemțește, rusește franțuzește, englezește, italienește sau în orice altă idiomă, vom zice și vom scrie: România, Bucureşti, Constanţa, Tulcea (iar nu Toulcha sau altfel), Galaţi, Brăila, Mărăşeşti (iar nu Marachechti sau altfel), Chişinău, Cernăuţi, Huşi (iar nu Houchi, Huschi sau altfel), Fălticeni, Făgăraș, etc.

Les noms géographiques et autres questions

(Résumé)

L'auteur, faisant allusion à une lettre venant d'une Société de Géographie d'un grand pays, se plaint de ce que même ses fonctionnaires ne connaissent pas le nom de la capitale de royaume de la România. Il a fallu que la lettre, adressée à Budapest, soit dirigée à Bucureşti par la poste hongroise pour qu'elle arrive à destination.

En deuxième lieu, l'auteur rappelle la circulaire expédiée en juillet 1904 par la Bureau de la Société à toutes les Sociétés de géographie et aux Institutions cartographiques avec lesquelles il était en relation et qui demandait «qu' accorde à la România parmi les Etats européens la place qui lui revient dans la cartographie scientifique en dehors des pays balcaniques» et cela en vertu de la démonstration faite par Mr. ALEX. STURDZA que la România n'appartient pas à la péninsule balcanique proprement dite ni comme sol, ni comme race, ni comme Etat. A l'appui l'auteur reproduit le passage suivant du Cours de Géographie publiée en 1919 à Namur par Mr. HALKIN. professeur de géographie à l'Université de Liége:

«La România est souvent considérée comme faisant partie des

(1) Aşà cum fac mulţi Popeşti şi Ioneşti cari, îndată ce trec graniţa — şi fără să fi cerut Ministerului Justiţiei cuvenita rectificre a numelui — se botează din propria lor putere Popesco, Ionesco. Pentru francezul care nu ştie că, afară de limba lui, în toate celelalte idiome litera u se pronunţă aşà cum o pronunţăm noi, iar nu cum o pronunţă el, nu-mi poate fi ruşine de a-mi păstrà, şi în ţara lui, numele românesc de Popescu, Ionescu, etc. Intr'altfel francezii ar trebuì să scoată din limbajul lor, când vorbesc cu un român, multe cuvinte care nu s'ar cuvenì să i le spună.

«Etats balcaniques; aujourd'hui qu'elle s'est agrandie de la Transil-«vania, de la Basarabia, de la Bucovina, il convient de la classer «parmi les Etats de l'Europe centrale d'autant plus qu'elle ne possède «au S de Danube, limite septentrionale de la péninsule, qu'un tout «petit territoire, la Dobrogea».

Les monts Carpați formant, pour ainsi dire, la colonne vertebrale de la România actuelle, celle-ci est certainement un pays carpatique et nullement balcanique et s'unissant à la conclusion de M. HALKIN l'auteur demande que la România soit comptée parmi les Etats de l'Europe centrale.

En troisième lieu, l'auteur demande que la România adopte l'heure de l'Europe centrale au lieu de celle de l'Europe orientale qu'elle a maintenant, bien que le Banat, la Transilvania et la Bucovina avaient, jusqu'au moment de leur incorporation au royaume de România, l'heure de l'Europe centrale.

Enfin l'auteur s'occupe du noms géographiques. Il ses appuie sur la décision prise, par le 31me Congrès des Sociétés françaises de Géographie tenu à Paris en juillet 1913, dans les termes suivants: «Que l'on recherche avec grand soin la valeur significative et l'étymo-«logie des noms de lieux; que leur forme orthographique nationale soit «scrupuleusement conservée dans la mesure du possible» et demande que chaque localité ainsi que chaque accident géographique — mers, fleuves, lacs, montagnes, etc. — n'ait qu'un seul nom, celui de l'Etat souverain auquel il appartient; le nom sera écrit avec l'orthographe nationale sans aucune modification quelque soit l'idiome employé.

Ainsi l'on écrira *România* et non pas Roumanie, Roumania, Rumania, Rumenia, Rumänien, etc., *București* et non pas Bucarest, Bucharest, Bukarest, Bukharest, Boucarest, Boucarechti, Boucourechti, etc., *Polska* et non pas Pologne, Poland, Polen, Polonia, etc., *Marseille*, et non pas Marseilles, Marsiglia, Marsella, Marsilia, etc., *Cévennes* et non pas Seven comme on l'écrirait en roumain s'il fallait l'écrire pour être prononcé comme en français, *London* et non pas Londres, Londra, etc.

L'auteur s'étonne que la Comité permanent des noms géographiques de la Société royale de géographie de London vient d'adopter, pour l'usage de l'officialité anglaise, les noms *Czernowits* et *Kishineu* pour deux localités appartenant *depuis toujours à la România* nommées *Cernăuți* et *Chișinău* et dont les noms ont été dénaturés par

les Autrichiens et les Russes lorsque ces localités étaient sous leur domination.

Les accidents géographiques trouvés à l'intérieur des frontières d'une pays porteront uniquemeut le nom de l'État auquel ils appartiennent : le lac *Brateș* sera toujours et par tous écrit de cette seule monière.

Pour les accidents géographiques qui s'étendent au delà des frontières d'un État dans les États voisins ou qui forment les frontières et qui ont des noms différents dans ces États (Nistru, Dniestr), ces noms seront provisoirement conservés dans chaque État jusqu'à ce qu'une entente internationale établira un seul nom.

Ce n'est que de cette manière qu'on pourra arriver que les textes ou atlas de géographie écrits dans n'importe quel idiome comprendront les mêmes noms géographiques.

L'auteur termine sa communication par les mots suivants :

«Comme conclusion je me permets de faire la proposition que, pour commencer, nous les Roumains, quelque soit l'idiome, nous employions, quand il s'agit de localités de România, seulement la dénomination roumaine, je répète *quelque soit l'idiome*. Nous ne dénaturerons donc pas les noms roumains pour les transformer selon la prononciation dans telle ou telle langue, mais nous les emploierons toujours, en parlant ou en écrivant, avec leur vrai nom roumain. Que nous parlions ou écrivions en grec, en allemand, en russe, en français, en anglais, en italien ou tout autre idiome, nous dirons et écrirons toujours : România, București, Constanța, Tulcea (et non pas Toulcha ou autrement), Galați, Brăila, Mărășești (et non pas Marachechti ou autrement), Chișinău, Cernăuți, Huși, (et non pas Houchi, Huschi, etc.), Fălticeni, Făgăraș, etc.»

FAPTE, CRONICA, NOTIŢE, INFORMAŢIUNI

Le Roi Ferdinand

Pour la première fois depuis qu'il est monté sur le trône de Roumanie, le roi FERDINAND revient en France. Il importe qu'il y soit accueilli avec ferveur, avec émotion, et que nous attachions notre pensée reconnaissante à la noblesse morale grâce à laquelle ce souverain, Allemand d'origine, conduisit son peuple en armes contre les bataillons des empires centraux.

Tous ceux qui ont approché le roi FERDINAND connaissent sa cordialité familière, son énergie tranquille, son honnêteté minutieuse et rigoureuse — honnêteté dont, roi, il entend être le sujet. Au plus grave tournant de son histoire, la Roumanie a eu au-dessus d'elle, pour sa plus haute sauvegarde morale, la loyauté de son souverain. Loyauté d'autant plus belle qu'elle était traversée d'angoisses et de tristesses; loyauté d'autant plus grande qu'elle avait mesuré tous les chagrins qu'allait lui causer le respect d'elle-même; loyauté d'autant plus émouvante qu'elle ne cessa jamais de s'exprimer avec la fierté d'un roi et la simplicité d'un homme.

Je revois la triste matinée où les troupes austro-allemandes entrèrent à Bucarest. Depuis trois jours, sur l'Argeş la bataille avait fait rage. Quelques heures auparavant, nous avions pensé tenir la victoire et, sans le craquement de la division Socec, les troupes ennemies, qui venaient de passer le Danube sous les ordres de MACKENSEN, y eussent été rejetées en désordre. Il aurait sans doute fallu ensuite livrer une seconde bataille à l'armée de FALKENHAYN, qui avait envahi la Roumanie par la vallée de Jiu, mais tout était prévu pour faire face vers l'ouest et préserver Bucarest de cet autre danger. Le sort des armes ne le voulut point, et l'armée roumaine dut se replier vers le Nord.

Je revois le roi FERDINAND descendant de son automobile — devant la mairie de Buzău — et se dirigeant vers un de nos officiers:

— Colonel, vous allez voir le général Berthelot?

— Oui, Sire.

— Vous lui direz simplement que ma confiance reste entière et que je ne regrette rien.

Une telle parole prononcée à l'instant où l'ennemi, fifres en tête, pénétrait dans sa capitale n'est-elle pas d'une singulière grandeur?

* * *

Quelques semaines plus tard, alors que l'armée roumaine avait pris ses positions sur le Siret et se préparait à livrer la glorieuse bataille de Mărășești, où l'effort de MACKENSEN devait se briser contre nos alliés, une grande bataille, dont nous ignorons trop les péripéties et qui coûta aux Austro-Boches près de cent mille hommes, le roi FERDINAND, dans un entretien qu'il voulut bien m'accorder, renouvelait l'expression de son ferme espoir.

Depuis cinq mois que dure notre guerre, me dit le Roi, pas un instant je n'ai éprouvé un regret, car pas un instant je n'ai eu le sentiment de m'être trompé sur le destin de ce pays. Lorsque j'eus pris possession du trône, la pensée du rôle que devrait jouer la Roumanie dans le grand conflit absorba toutes les minutes de ma vie. Cela, c'était le grand devoir auquel je ne pouvais ni ne devais me dérober. Que de luttes! Que de débats intérieurs! Dès le début je m'étais imposé cette règle de conscience: faire abstraction de moi-même, ne tenir compte ni de mes origines ni de ma famille; ne voir que la Roumanie, ne penser qu'à elle, n'agir que pour elle! On ne règne pas sur un peuple pour soi-même, mais pour ce peuple. C'est en cela que consiste l'honnêteté d'un roi. Je me suis efforcé de lui rester fidèle. Lorsque peu à peu, à force de méditation, de réflexion, j'eus acquis la conviction que la place de la Roumanie était avec les peuples de l'Entente, qu'elle était de race et de vocation latines, que son intérêt — non pas son intérêt provisoire, mais son intérêt permanent, historique — devait la ranger aux côtés de la France, de l'Angleterre et de l'Italie; qu'en négligeant cette mission elle devenait ce qu'elle avait été si longtemps: la vassale d'une autre puissance, et qu'elle anéantissait tout ce qui fait la noblesse et la grandeur d'un pays: l'unité nationale, la liberté d'action, l'indépendance, alors j'éprouvai un grand réconfort, parce que je voyais avec certitude la route à suivre. Mais en même temps je ressentais une grande tristesse, parce que je comprenais tout ce dont cette route allait m'éloigner à jamais: ma famille, mes amis d'autrefois, mes affections d'enfance... Ce fut en moi la lutte de ma conscience et de mon coeur... Ma conscience l'a emporté. Il fallait qu'il en fût ainsi. Alors je peux bien conserver l'espoir de vaincre un MACKENSEN, puisque j'ai déjà vaincu en moi un HOHENZOLLERN.

* * *

Noble et grande parole, digne d'un héros de SHAKESPEARE. Le roi FERDINAND avait été bon fils et bon neveu. Il avait conservé avec piété le souvenir du château de Sigmaringen, de ses tilleuls séculaires de son étang plaisible comme un «lied», de sa forêt terrible et enfantine comme un drame de SCHILLER — de ce cadre où le vieux conte se met tout de suite dans ses meubles

et la vieille légende dans ses arbres. On ne peut pas oublier l'endroit où l'on est né, et le roi de Roumanie revoyait la réunion de famille autour de la table de chêne, aux grandes fêtes de l'année et il évoquait une atmosphère pieuse, bourgeoise et princière de vieilles prières, de vieilles chansons et de vieux usages, les longues veillées de la Noël avec leur sonorité et leur lumière de cloches et d'étoiles, où pour que la forêt soit invitée, l'on plaçait un petit sapin sur la table!

C'est à la douce persuasion de souvenirs tels que ceux-ci que dut s'arracher le roi FERDINAND, le jour où il estima que sa mission et son honneur de roi le commandaient. Il lui fallut oublier les visages aimés, les paysages, les arbres, les rochers, toute sa jeunesse — et souffler une à une les bougies du petit sapin de Noël. Il lui fallut faire mourir tout cela en lui... lentement. Il y parvint à force de courage et de loyauté. Il pouvait désormais régner sur les autres, puisqu'il avait appris à régner sur lui-même.

«Que la vie est singulière, voulut bien me dire le roi. Un grand nombre des officiers qui combattent contre mes troupes ont été mes amis, mes camarades de régiment. Je connais beaucoup MACKENSEN, qui habite aujourd'hui mon palais à Bucarest. Mes adversaires estiment que tout cela devait créer des liens au roi de Roumanie... Ne savent-ils donc pas que les devoirs ont une hiérarchie, que chacun de nous ne choisit pas, et que celui qui s'imposait à moi était de défendre la Roumanie et d'assurer son indépendance dans le présent et sa grandeur dans l'avenir? Les Allemands disent: «L'Allemagne au-dessus de tout!» Moi, j'ai dit: «Mon devoir au-dessus de tout!»

Et pendant qu'il parlait avec tant de noblesse et de simplicité, l'envahisseur accablait d'outrages et de menaces le roi FERDINAND; et il était bien convenu à Berlin et à Pesth que, si l'on parvenait à s'emparer de sa personne, il passerait en jugement et payerait de sa vie, ou tout au moins de sa liberté, sa fidélité aux destinées de son peuple. Tels étaient les projets de la brutalité germanique, furieuse et déconcertée de rencontrer un roi là où elle pensait ne rencontrer qu'un complice, et qui maladroitement se dépêchait de mêler à sa couronne ce qu'il fallait d'épines pour qu'elle devînt à tout jamais royale.

* * *

Voilà ce dont nous avons le devoir de nous souvenir en ces jours où par notre accueil il importe que nous marquions avec éclat au roi de tous les Roumains notre respect et notre gratitude.

Souvenons-nous aussi que si la Roumanie a dû provisoirement mettre bas les armes, ce n'est pas parce qu'elle a été attaquée par devant, mais parce qu'elle a été trahie par derrière.

Souvenons-nous que, malgré toutes les horreurs de l'invasion

de l'épidémie et de la débâcle russe, la Roumanie est restée fidèle à la France, pour qui elle n'a jamais eu que des mots d'amour et des gestes de sacrifice.

Souvenons-nous que dans des heures d'angoisse les bataillons roumains ont détourné de notre front et attiré sur le leur plus de quinze divisions austro-allemandes.

Souvenons-nous que, même après l'abominable paix imposée par les Allemands à la Roumanie, celle-ci resta si frémissante et si inquiétante sous le joug de l'envahisseur, que l'envahisseur dut conserver en Valachie six divisions d'occupation.

Souvenons-nous que les soldats roumains, mourant sous le feu ou sous le typhus, murmuraient en expirant: «Nous sommes heureux de mourir pour notre pays et pour la France»..

Souvenons-nous que nous avons en Roumanie un foyer de sympathie et de dévouement dont nos diplomates eux-mêmes n'ont pas pu avoir raison.

Souvenons-nous que le roi FERDINAND, orienté par l'activité souveraine et le courage rayonnant de la reine MARIE, a été le plus ferme et le plus fervent des alliés, et qu'il est juste de l'acclamer très haut et de le saluer très bas.

Robert de Flers de l'Académie française,
Membre d'honneur de la Société Royale Roumaine de Géographie (1).

Orașul Târgu Mureș

Râul Mureș, după un parcurs de 46 km, dela origină, având direcția către N, intră în județul Mureș-Turda aproape de Toplița, schimbându-și cursul către W, iar la Deda, se îndreaptă spre SW până ce iese din județ, la satul Nirastau. Astfel, străbătut de râul Mureș, județul Mureș-Turda este împărțit în 3 părți distincte:

a. Partea de N, e constituită de munții Călimanului cu vârful Pietrosu (2.102 m). Pe acest massiv se găsesc urși, căprioare, mistreți, etc.; *b.* Partea de E, e formată de munții Georgieni (Giurghiului) a căror înălțime atinge 1.777 m; *c.* Partea de W, e compusă din dealuri cu înălțime de 4—500 m ce se întind până la Cluj. Această regiune e străbătută de văi cu bălți care se scurg în râul Mureș. Panta de scurgere a râului Mureș e de 1,19 m la 1.000 m. Lățimea, în dreptul orașului Reghin, e de 70 m; adâncimea de 0.60—1.50 m. Dela Reghin în jos, se poate merge cu pluta; dela Uioara cu luntrea; iar dela gura râului, se poate merge cu vaporul 11 km în sus. Dela Uioara până la gura râului, sunt 367 km. Diferența de altitudine între isvor și gura Mureșului e de 811 m.

Târgul Mureș. — Oraș cu drept de municipiu, e situat în partea SW a județului pe malul stâng al râului Mureș, între râu și

(1) *Le Gaulois*, 31 juillet 1921.

dealul Mare la altitudinea de 330 m. Așezat în centrul Ardealului, e cheia de comunicație, centrul comercial și punct strategic important.

Clima e temperată. Temperatura medie dedusă dela 1896 la 1900, e de 9,1 C⁰ mergând dela — 25⁰ până la + 32⁰,1. Numărul zilelor de ploaie pe an, e de 73; iar media apei căzute 714 mm.

Populația. — Creșterea populației orașului a mers după cum urmează: în 1869 erau 13.018 loc.; la 1880 erau 13.192; la 1890, 14.575; la 1900, 17.715, iar cu soldații, 19.522. Intre anii 1880/90 populația a crescut cu 10,5%, Românii cu 3,8%; între 1890/900 cu 34%, Românii cu 6,6%. Populația actuală, e de 23.178 Maghiari, 3.947 Români; 3.246 Evrei; 446 Germani; 171 alte națiuni; ceiace face un total de 30.988 locuitori.

După o statistică ungară, la anul 1900 populația Tg.-Mureșului împărțită pe naționalități și religiune era:

Unguri	16.705	Catolici	5.532	Evrei	1.658
Germani. . . .	686	Grec. catolici. .	1.352	Luterani . . .	556
Români	1.864	Grec. orientali .	1.033	Unitari	470
Alți	367	Reformați . . .	8.915	Alți	6
Total . . .	19.522			Total . . .	19.522

Adecă: 85,5% Unguri, 9,5% Români, 3,5% Germani, alți 1,4%.

Suprafața orașului e de 3.250 ha pe care sunt zidite 3.233 case. Toate stradele, au numiri românești, și sunt complect asfaltate.

Veniturile orașului. — Sunt aproximativ de 5 mil. lei.

Cheltueli, sunt de 5.200.000 lei; creditul extraordinar, se ridică la 600.000 lei. La aceasta se adaogă datoria de 30 milioane coroane împrumut hipotecar la băncile din Budapest.

Monumente. — Statuia lui Kossuth Lajos, diplomat la 1848, a lui Bem József general, Petőfi Sandor poet, Rákoczy Ferenc Principele Ardealului. Toate acestea au fost doborîte cu ocazia revoluției din 1918, rămânând numai soclurile; iar statuele cele de bronz, se găsesc în păstrare la Primărie. Un obelisc, ridicat martirilor Secui Horvath, Galffi, Török, împușcați la 1852, există.

Clădiri. — Palatul cultural, ridicat în 1912 din implusia prefectului orașului din acea vreme G. Bernady, este o clădire demnă de admirat: are o sală spațioasă de teatru cu o foarte bună acustică, deasupra scenei este o orgă prea frumoasă.

La al doilea etaj este o bibliotecă populară, care are 15.250 opere, în 20.204 volume latine, franceze, italiane, engleze și ungare, și vre-o 2.000 volume românești donate, anul acesta, de Ministrul Trancu-Iași.

La al treilea etaj sunt trei săli cu tablouri dintre cari unele de mare valoare. Printre ele, există un tablou din ale renumitului pictor Munkacsy. In interiorul palatului mai sunt 2 săli mari, cari servesc pentru concerte și baluri. Toate ferestrele din această clădire sunt pictate.

Primăria, așezată în fața palatului cultural, în centrul orașului

pe strada principală, Regele Ferdinand. Clădirea, care are 2 etaje și un turn cu un orologiu cu 4 cadrane, este acoperită cu plăci de terecotă. In afară de serviciile ei, Primăria coprinde câteva săli rezervate prefecturei orașului. Sala de recepție este așezată în față; iar fereastra cea mare, aveà pe geamuri portretul lui Franz Iosef în mărime naturală lucrat admirabil în culori. Acest geam, în urma unui accident, a fost spart. Un conservatorism rău înțeles face ca și astăzi denumirile diferitelor săli să fie scrise numai în ungurește. Marca orașului, frumos gravată, se vede la fie ce pas și în mai toate actele primăriei.

Strada Regele Ferdinand, unde este Primăria, are o lărgime de aproximativ 80 m și e lungă de 500 m. Această stradă servește de piață de zarzavat, în fiecare zi până la 11 ore, când se curăță totul, servind apoi de loc de promenadă. Ungurii o numesc «Corzo».

Liceul Mihai Viteazu, la extremitatea de NE a orașului pe coasta dealului Mare, e o clădire monumentală, ridicată la 1910; are 3 etaje și cuprinde 297 camere.

Școala de notari în apropriere de Primărie, e o clădire cu 3 etaje, cu calorifer, electricitate și gaz metan. Deși proprietate a Primăriei, totuși a trecut din mână în mână, adică a fost luată de Minist. Instrucției, apoi de cel de războiu, de spitalul de ochi, etc., în definitiv n'a îngrijit-o nimeni și e aproape a se ruină.

Apa e adusă din Mureș. Uzina, are 3 secții de motoare, care transportă zilnic 4.500—4.600 m³ apă. Totuși apa nu e bună de băut fiind adusă direct din râu și neozonizată. Presiunea nu e suficientă pentru a fi adusă în casele de pe dealuri mai ales la etaje. Din această cauză, deși aproape toate casele au băi, ele nu pot fi întrebuințate.

Carnea se consumă multă. Iată vitele tăiete în cursul lunei Iunie 1921 la abatorul din localitate: 4 tauri, 19 boi, 139 vaci, 555 juncani, 262 juninci, 367 viței, 49 bivoli, 19 oi, 67 miei, 6 iezi, 664 porci, 4 purcei, afară de pasări.

Lumina. — Orașul e luminat cu electricitate; iar gazul metan e adus până în apropiere. Primăria e aprovizionată cu toate țevile pentru a-l introduce în oraș. Uzina electrică are 3 turbine, 2 motoare Diessel a 300 cai putere și un motor de rezervă. Energia electrică e de 240.000 kw/oră pe lună.

Incălzitul se face obișnuit cu lemne. Sobele sunt în mare majoritate de teracotă fabricate în apropiere.

Grădini publice sunt două: Elba și Somostetö, amenajate pentru football și tenis.

Serviciul medical și instituțiuni de binefacere.—Primul spital datează dela 1812. Azi în oraș sunt spitale civile și un spital militar. Spitalele civile cuprind secții pentru boale interne, molipsitoare, chirurgicale și nașteri, amenajate cu toate cele necesare.

Afară de spitale, există, în apropiere de Liceul militar, un

oficiu pentru copii găsiți. Acești copii sunt crescuți în oficiu și îngrijiți până ce sunt în stare a se întreține singuri. Până la 1916, serveà la maghiarizarea copiilor găsiți. Din anul acesta a luat ființă orfelinatul «Mitropolitul Primat Miron Cristea» care are un efectiv de circa 100 orfani. Prima grădină de copii datează dela 1856. Mai există înainte de războiu un institut de binefacere unde multe orfane învățau clasele primare, și în urmă devenau servitoare.

Mijloace de comunicație. — *a.* Căi ferate. Linia Tg. Mureș-Reghin, care merge pe valea Mureșului, trece în valea Oltului, merge prin Mercurea Ciuc, Sepsi San-George, la Brașov și București; Tg. Mureș-Ludoș de Mureș-Feldioara-Războieni (Cucerda). De acì, se poate merge fie spre Cluj, fie spre Arad-Timișoara fie spre Sibiiu sau spre Brașov-București; calea ferată îngustă dela Tg.-Mureș către Bandul de câmpie din același județ; Idem Tg. Mureș-Mercurea Niraj către băile Sovata; dela Ludoșul de Mureș se poate merge către Bistrița.

b. Șosele. — Dealungul Mureșului e o șosea națională, care vine dela Sighișoara și ureă valea Mureșului până la origina trecând de acolo, pe valea Oltului deoparte și către Moldova de alta. Dela Reghinul săsesc se desprinde o altă șosea care trece în județul Cojocna. Dela Tg.-Mureș, pornește o șosea județeană, care trece în județul Cojocna; o alta prin Bandul de câmpie în județul Turda-Arieș; o a treia străbate massivii dintre văile Mureș-Niraj și Niraj-Târnava mică, iar de acì către Sighișoara sau Dicio-Sanmartin. In fine, dealungul văilor Niraj și Târnava mică, sunt alte șosele cari se leagă prin o alta cu Reghinul săsesc.

Cultul. — In tot județul, în fiece sat, sunt mai multe biserici după diferitele religii. Ba religii sunt cu mult mai multe decât biserici de oărece sunt o mulțime de propagandiști veniți din diferitele colțuri ale lumei și propagă aci — cu sau fără știrea autorităților — religii nouă și tendențioase contra bunelor moravuri și contra Statului. Așà sunt: baptiști, nazarineni, sambaptiști, anabaptiști, adventiști, în afară de religiile recunoscute de Stat. Unii cred în învierea morților peste 4 ani, alții pretind că nu este bine a purtà armele (aceasta se propagă printre Români).

In Târgu-Mureș sunt: 3 biserici catolice; 2 calvine (reformate); 1 greco-catolică; 1 unitară; 1 evangelică, și una mică, numai din scânduri, greco-ortodoxă; 1 evreiască ortodoxă și 1 evreiască neologă. Sunt familii, unde fiecare membru e de câte o religie deosebită. Ceiace strică sătenilor, și de care se vor folosì semănătorii de religii nouă, este lupta de predominare a greco-catolicilor cu greco-ortodoxi.

Justiția. — Incă din vechiul regim, se află la Târgu-Mureș un tribunal și o curte de apel, care s'au păstrat și acum. Clădirile sunt proprii, destul de încăpătoare și în apropiere, dând în aceiași curte. La tribunal sunt 2 secții cu 10 magistrați. La curte două

secții cu 12 magistrați. E vorba să se înființeze și a treia secție, a contenciosului.

Invățământul. — In afară de școlile primare (elementare) cari sunt atâtea câte religii sunt, școlile secundare sunt numeroase în clădiri monumentale. Așà avem: școala medie civilă de Stat, școala medie civilă catolică, șc. medie civ. reformată, șc. comerc. infer., șc. profesională de fete, liceul reformat care datează din 1575 iar clădirea, renovată în 1910, e mai mare și mai frumoasă ca liceul Lazăr din București!. Liceul catolic, liceul «Papiu Ilariu», liceul militar «Mihai Viteazu», șc. comercială super. (ung.), liceul de fete orășenesc, liceul civil de băeți, liceu de fete (român), șc. de meserii și conservator.

Presa este prea numeroasă față de populația orașului. Ziarele apar zilnic, săptămânal sau bilunar. Avem 8 tipografii în oraș, un teatru și un cinematograf.

Biblioteci. — Pentru cultura poporului s'au înființat 3 mari biblioteci:

Biblioteca Contelui, așezată într'o casă veche pe strada Ștefan cel Mare. Deasupra ușei de intrare, pe o placă de marmoră albă, stau gravate cuvintele: Musis Patriis Gratisyue Posteris D. D. Sam. S. R. I. Com. Teleki.

Printre cărțite vechi, am găsit scrierile lui SENECA tipărite la 1470, o biblie ungară dela 1579, o aritmetică ungară din 1598, o biblie română din 1769. Metamorfozele lui OVIDIU în latinește cu traducere în franțuzește, ornate de tablouri prea bine lucrate, din 1722. De asemenea Atlaze vechi, Cosmografii, etc.

Printre cărțile care am găsit este una care are rugăciunea Tatăl nostru în 70—80 limbi. Dau mai jos felul cum erà scris în românește:

«Tatul nostru csinye jesh in ceruj,
»Szvinczie sze numelye tuo.
«Sze vii Imparaczia ta.
«Fii voja ta cum in cerui. asha shi pe pamuntui.
«Punye nostru de tote zilelye da noi asztesz..
«Jarta greshalelye nostre cum shi noi
«Jertam a greshitilor nostri.
«Shi nu ducs pe noi inka la iszpitira.
«Shi mentujeshte pe noi de roo
Amin».

Catalogul cărților coprinde 4 volume tipărite la Wien în 1881.

A doua bibliotecă este aceia a liceului reformat (calvin). Are 2.200 autori. Printre cărțile mai prețioase sunt multe tipărite înainte de 1711. Există în această bibliotecă, o istorie universală în limba maghiară scrisă de un oare care SZÉKELY ISTVAN din anul 1559 precum și un catechism românesc din anul 1640. Biblioteca mai dispune de vre-o 2.000 monede și medalii romane, grecești și din evul mediu, cămăși de zale, pieptare de oțel, căsci de zale; steaguri

vechi studențești, precum și două tablouri vechi pictate în ulei reprezentând pe BETHLEN și BOCSKAI.

A treia bibliotecă populară e aceia a Palatului cultural despre care s'a vorbit.

Industria e în floare. Avem în oraș următoarele fabrici: 1 fabrică de bere, 1 de zahăr, 4 de mobile, 3 de țigle, 1 de rafinat petrol, 1 tăbăcărie de piele, 1 fabrică de bomboane, 2 de oțet, 1 de spirt, 3 de licheruri, 1 de sticlă, 4 de scânduri, 5 mori de făină din cari 3 cu motoare electrice, 2 de produse chimice, 1 fabrică de gaz, 1 de plăci de carton-asfalt pentru acoperișul caselor, 1 fabrică de săpun.

In județ sunt 29 mori, 1 uzină electrică la Reghinul săsesc, 1 de gaz, 8 de cherestea, 3 de oțet, 3 de țigle și cărămidă, 1 de cărămidă, oale, și 7 de spirt. In total cu cele 2 uzine (de apă și electr.) din Tg.-Mureș sunt 88 fabrici în județul Mureș-Turda. Orașul dispune de un *muzeu industrial*, care însă astăzi e gol.

Comerț. — In fiecare Joi este târgul de săptămână; iar bâlciuri sunt: la 14 Ianuarie, 3 zile; Luni, Marți, Mercuri înainte de Florii; trei zile după Urnap (serbare ungară); 1, 2, 3 Septembrie și 8, 9, 10 Noembre. In fiecare an se dă premii pentru acei ce au vite, cai sau porci, mai frumoși.

Instituții financiare și de economie.—Sunt 14 diferite Bănci.

Armata. — Reg. 82 Inf., instalat într'o cazarmă modernă, spațioasă, bine întreținută și reg. 39 și 40 de Art. instalate în cazarme vechi, cari au nevoie de reparațiuni: ele nu sunt destul de încăpătoare. Apoi reședința diviziei 20, cercul de recrutare, manutanța, spital de garnizoană, un mare depozit de muniții a cărui pavilioane fiind de scânduri, nu sunt proprii pentru scopul ce au, în fine Liceul militar despre care s'a vorbit.

Stațiuni balneare și climaterice.—a. *Sf. Gheorghe*, la 4 km depărtare de Tg.-Mureș este stațiune balneară. Apele conțin sare și o mică cantitate de iod; b. *Ideciu* în apropiere de Reghin, acelaș conținut: c. *Sovata* la 40 km de Tg.-Mureș are ape termale cu sare și iod; e în acelaș timp și stație climaterică și are tot confortul pentru vizitatori. Temperatura apei la suprafață e de 24 C°; la 1,50 m ajunge la 70 C°; d. *Toplița* stațiune climaterică și băi de acid carbonic, are cale ferată.

Localități istorice. — La Maros Vécs (a se citi Veci) a fost un castrum roman. La Sf. Ana și Cristești sunt urmele unei cetăți romane; abiă acum au început a se face oarecare mici săpături. La Gheorghieni, lângă Reghin, e castelul ce a aparținut Principelui de coroane RUDOLF și unde făceà vânătoare de urși și mistreți.

Societăți de gimnastică și football sunt 4: C. F. R., M. T. K., M. S. E. și M. T. E.

Istoric. — Originea și trecutul orașului sunt necunoscute lipsind date istorice; dar, din cele găsite din timpul emigrațiunei po-

poarelor precum și din urmele castrelor dela Cristești și din rămășițele drumului roman ce duce pe marginea râului Mureș, putem presupune că, deja în era romană, a existat aici un loc de colonizare. Cea dintâi dată privitoare la oraș, e o diplomă din 1332 după care preotul lui *Novum Forum Siculorum* figură cu o sumă însemnată pe lista de zeciuială a Papei. Orașul era deci alcătuit pe acea vreme ca centru de negoț al Secuilor. Forum siculorum în 1344, e locul de judecată a maestrului Andrei.

Localitatea Szeszarma primește aici drept de târg dela Regele Ludovic cel Mare, în anul 1360.

1370, Regele umblă din nou pe aici și dela această dată diplomele se succedează din ce în ce mai des. Primul nume unguresc al orașului de Zekulavásárhely, se vede în diploma aceluiaș Rege în anul 1366.

In anul 1409, orașul figurează cu numele de civitas; în 1448 oppidum Vásárhely; mai apoi, pe timpul lui Gavril Bethlen, prin privilegiul din 1616 își schimbă numele din Székely Vásárhely în Marosvásárhely și i-se acordă titlul de oraș liber regesc. Avântul continuu al acestui oraș, se atribue în primul rând comerțului său precum și industriei sale desvoltate de timpuriu. Despre cea dintâi breaslă se pomenește din timpul lui Ludovic cel Mare. Prin poziția sa geografică, orașul a fost expus multor atacuri inamice, ceeace a îndemnat pe Toma Borsos prim pretor, ca, în anul 1605, să ceară dela Principele Bethlen concesiune pentru zidirea unei cetăți. Acest lucru fiind în contra obiceiurilor secuești, după multe greutăți, s'au putut termină zidurile cetății la 1652. In acel timp populația era compusă din plebe și orășeni. La ridicarea înfloritoare a orașului a contribuit și faptul că aici s'a plătit darea pentru boi, ce se obișnuiă a se încassă în secuime. In anul 1439, orașul Târgu-Mureș a fost ales pentru a se ține sfatul țării unde s'a și ținut până în 1707 când s'a urcat pe tron Principele Francisc Rakoczy II. Deputații Ardealului s'au adunat în acest oraș de 33 ori.

Alte evenimente mai însemnate în ce privește trecutul orașului sunt:

1506, Secuii resculați din pricina dării de boi, au bătut aici armata episcopului Paul Tomori;

1562, tot așà a pățit Gavril Majlath, unul dintre generalii lui Ioan Sigismund;

1602, Târgu-Mureș a fost încălcat de oștile lui Basta;

1658, Orașul a fost ocupat de Tătarii lui Ali Pașa, supunând orașul la un tribut în decurs de 4 ani.

Multe a avut de suferit orașul în timpul Curuților precum și în răsboiul pentru libertate din 1848/9. Decimată a fost populația prin epidemiile din anii 1623, 1677, 1710 și 1831; iar în 1876 a isbucnit un incendiu, care a distrus o mare parte a orașului.

Orașul a fost zidit la început pe înălțimea de deasupra cursului

Mureșului; iar pe locul unde astăzi se află piața principală (Corzo) a fost pe vremuri albia Mureșului, ceeace se poate deduce din rămășițele unei mori de apă, aflată aici. Poate că centrul orașului a fost biserica reformată, zidită în sec. XIV; iar după un secol, pe timpul lui Ștefan Bathori. a câștigat întăritura de cetate. Această întărătură s'a ruinat mai târziu; iar prim pretorul Borsos începuse zidirea a două bastioane, cari și azi există. Bastioanele și cetatea au fost proprietatea orașului până la jumătatea secolului trecut.

Celelalte biserici și edificii mai însemnate, datează mai ales din sec. 18, ca: Liceul reformat și romano-catolic, Casa județului, Curtea de apel, Biblioteca Teleki, etc.

O grabnică desvoltare a luat orașul în deceniul dinaintea războiului mondial, pe timpul primarului Dr. Gherghe Bernady când s'au clădit multe din edificiile monumentale ca: Liceul Militar, Primăria, Palatul cultural, Poșta; tot atunci s'a făcut pavarea orașului, etc.

Emblema orașului «o mână cu sabia ce a străpuns un cap de porc» datează dinainte de 1616.

Imprejurarea că, în sec. 18, orașul aveà 18 bresle, ne face a deduce că orașul posedà o industrie desvoltată încă pe acea vreme.

Cea mai veche tipografie în oraș, datează dela 1786 înființată de Kapronczai Adam.

Cea mai veche revistă periodică «Marosvásárhelyi Rizetek» datează dela 1858 și a fost redactată de Francisc Mentovici.

Din sec. 16 apar scriitori distinși, și învățați ca: Csaktornyai, Gregoriu Vásárhelyi, apoi cei doi matematici cu reputație mondială, Bolyai Farcas tata și Bolyai Janos fiul, în fine în decursul timpului s'au distins: Borsos Tamas diplomat, Sandor Janos fost prim ministru, Désy Zoltan ministru de finance, Dozsa Elek scriitor juridic, Antal Janos episcop calvin, Köteles Samuel scriitor filosof, Mentovici Ferenc scriitor, Bodola Samuel episcop calvin, Bedőhazi Janos poet și prozator, Totfalusy József, etc.

Situația orașului în apropiere de păduri încă foarte bogate și întinse. în vecinătatea câmpiei cu o producție însemnată și așezat pe apa Mureșului ne face să judecăm că, sub o politică economică cinstită și înțeleaptă, orașul va progresà foarte mult.

Prin introducerea gazului metan, e chemat la crearea unei industrii de fabrici înfloritoare și la desvoltarea industriei casnice.

Solul terțiar cu conținut de neogen, e propriu pentru desvoltarea unei industrii de argilă.

Prin așezarea sa în centrul Ardealului, dacă s'ar putea face navigabil Mureșul și dacă căile ferate își vor luà mersul din trecut, orașul Tg.-Mureș poate devenì un centru comercial de mare importanță având vite, lemne, furaje în mari cantități[1].

Colonelul I. Berindei,
Membru al Societății Regale Române de Geografie.

(1) Manuscrisul autorului e mai complect, însoțit de planul orașului și de multe vederi dintr'însul; cu părere de rău nu s'a putut publicà în întregime.

Orașul Oradea-Mare

Situația geografică. — Orașul Oradea-Mare, capitala județului Bihor și important centru comercial, este unul dintre cele mai frumoase orașe ale României Mari. Este așezat la depărtare de 9 km dela granița ungurească, pe ambele maluri ale Crișului repede, la poalele celor din urmă ramificări ale munților transilvăneni și la începutul marelui șes ce se întinde de a stânga râului Tisa, la 125—130 m deasupra mării. Malul drept al Crișului primește râuleţul «Paris», iar cel stâng «Pecze» (Pețe) prin care se scurg apele termale dela băile Felix și Baia Episcopului, situate amândouă la depărtare de 8 km. Spre N, în semicerc, orașul este înconjurat de podgorii întinse cu livezi și vii; spre E se întinde valea Crișului repede iar spre S și W șesul mănos. Căile de comunicațiune sunt din cele mai bune, ceeace încă contribuie foarte mult la importanța sa din toate punctele de vedere. Temperatura medie anuală este 10,8 C°, în Iulie 21.9, în Ianuarie 0,9. Precipitațiunea atmosferică mijlocie 1.100 mm.

Peste Criș sunt construite trei poduri mari de fier, unul de fier și unul de lemn pentru pietoni. Malul Crișului numai în puțină parte este regulat cu țerm de beton; regularea totală artistică și higienică este proiectată de mult, dar a rămas neexecutată din cauza războiului. S'a regulat pe deplin râuleţul Pecze și în câtva pârâul Paris prin ce s'a îmbunătățit mult higiena orașului și s'au câștigat mari și frumoase terenuri de case. Piețe principale sunt: piața gării centrale, parcul Ștefan cel Mare și parcul Traian, piața Regina Maria cu teatrul și statuia de bronz a M. S. Regina și cafenelele frumoase, piața Unirei (fost Sf. Ladislau) centrul orașului, piața mare sau Oborul, terenul sportiv și mai multe târguri de cai, de porci, etc.

Parcuri și grădini de ceva valoare și însemnătate nu sunt. Publicul dornic de aer liber, caută loc de plimbare prin frumoasele vii și livezi, și vara face excursiuni la cele două locuri balneare pomenite la început, unde sunt parcuri frumoase și păduri întinse.

Teritoriul orașului este relativ mic, 4.809 ha din cari 600 ha urban clădit, 1.200 podgorii și deal și 2.400 ha șes cultivat. Dispoziția stradelor în partea numită «Ujváros» adecă partea mai nouă în preajma vechei cetăți, este dreaptă și sistematic croită, fiind opera militarilor iar în celelalte părți stradele sunt mai mult strâmbe și neregulate, întinzându-se dealungul vechilor șosele și drumuri de țarină. Lungimea stradelor și a drumurilor pe întreg teritoriul orașului este de 63 km din cari 32 clădite. Numărul caselor erà înainte de războiu 4.129 și de atunci puține s'au mai zidit. Casele în centru, pe stradele și piețele principale, sunt moderne și frumoase, ridicându-se multe până la 3—4 etaje.

Populațiunea. — Date statistice mai precise de numărul și mișcarea populațiunei orașului avem numai din statistica oficială din anul 1910, și aceasta, în privința naționalității locuitorilor, foarte

tendențioasă. După acea statistica Oradea-Mare a avut 64.169 locuitori între cari Români numai 3.604, pe când după religiune erau 3.385 greco-catolici și 4.649 gr. ort., cu totul 8.034 aproape toți Români, deși mulți dintre ei nu știu vorbì românește. Astăzi numărul locuitorilor se crede că este cam 70.000 între cari 10.000 Români și peste 20.000 Evrei.

In deceniile din urmă populațiunea a crescut foarte repede mai ales prin emigrațiunea Evreilor dinspre Galiția și a muncitorilor atrași dela sate în urma desvoltării mare a industriei și comerțului. Astfel, spre exemplu, în anul 1850 orașul abeà aveà 22.538 loc., în 1880, 31.324 și în 1890, 40.750.

După naționalitate și după limbă în majoritate covârșitoare sunt Maghiari. Evreii însăși sunt socotiți de Maghiari și cu puțină excepțiune vorbesc numai ungurește.

Clădiri și monumente. — Oradea are aspectul unui oraș mare, modern, cu edificii frumoase monumentale, piețe mari, strade în mare parte drepte și largi, bine pavate, frumos întreținute și luminate. Îi lipsesc însă cu desăvârșire parcurile și grădinile moderne și higienice. Dintre clădirile monumentale amintim întâiu bisericile. La intrare în oraș, în fața gării este catedrala romano-catolică cu două turnuri zidită în anii 1752—1780. Credem că este cea mai mare biserică din toată România Mare, naia fiind lungă 70 m și largă 30—40 m, interiorul bogat împodobit cu statui și frescuri, are o orgă puternică și prețioase geamuri colorate.

In piața Unirii față în față sunt cele două catedrale românești: greco-catolică și ortodoxă. Cea gr.-cat. a fost zidită în 1800 și reconstruită total după un incendiu în 1836 prin Episcopul Samuil Vulcan și turla în 1913 prin Episcopul Dimitrie Radu. Este o zidire monumentală frumos zugrăvită și având un iconostas de mare valoare artistică. Ceva mai mică, dar cu interior asemenea bogat și prețios, este catedrala ortodoxă zidită în anul 1784. Mai sunt două biserici parohiale române, gr.-catolice și ortodoxe, cinci biserici romano-catolice, două calvine, una luterană, două sinagoge evreești mari și multe mai mici.

Alte ziduri monumentale sunt: grandiosul palat al episcopului rom.-catolic zidit cam deodată cu biserica catedrală, și care între altele cuprinde un muzeu cu o bibliotecă mare și colecțiuni prețioase: palatul administrației financiare, spitalul județean, poșta centrală, academia de drept și liceul catolic al călugărilor premonstratensi, tribunalul și curtea de apel, palatul județean, seminarul gr.-catolic, institutele catolice Sf. Vincențiu și Sf. Iosif și teatrul orașului Regina Maria. De a stânga Crișului, în piața Unirei, este elegantul palat al episcopiei gr.-catolice, zidit în 1903—5 de către Episcopul Dimitrie Radu, palatul primăriei, palatul comercial, liceul și școala normală de băeți de stat; fosta școala militară de honvenzi, astăzi comandamentul militar, școala de jandarmi, mai multe casarme mari.

Monumente publice sunt puține: Bustul de bronz al M. S. Regelui și statuia M. S. Regina Maria, statuia Sf. Ladislau regele Ungariei, întemeietorul orașului; o frumoasă statuie de bronz pe o columnă de granit a Maicei Domnului și o «Pietas» săpată în piatră; statuie și bustul poeților unguri Szacsvay și Szigligeti.

Pavajul piețelor și al stradelor este o grea problemă pentru oraș din cauza întinderii lor. Lungimea stradelor face 64 km iar suprafața lor și a piețelor 100 ha din care sunt pardosiți 72. Piețele și stradele principale sunt pardosite cu asfalt sau beton, granit cubic sau piatră rotundă din Criș și cu macadam. (Datele referitoare la edilitate sunt din anul 1913; de atunci puține schimbări sau zidiri s'au făcut).

Canalizarea orașului e făcută după sistemul divizionar. Apele de ploaie se scurg în Criș și în cele două râulețe, iar materiile fecale se scurg în două canaluri mari cari merg dealungul Crișului și din jos de oraș se împreună, ca tot conținutul să se conducă departe, unde, în basinuri sistematice, se purifică și lichidele purificate se folosesc la irigarea unui teren de 35 ha. Până acuma s'a construit în oraș 41.400 m canale pentru scurgerea materiilor fecale și 391.284 pentru apele de ploaie. In acele părți de oraș unde încă nu este canalizare, curățirea fecalelor se face prin haznale transportabile.

Conductul de apă al orașului este din cele mai perfecte și apa servită este foarte bună și cu totul scutită de bacterii. Apa se adună prin canale subterane, adânci de 6—7 metri sub nivelul Crișului, în basinuri mari de unde o parte este pompată într'un basin comun așezat pe deal la 58 m înălțime prin pompe puternice, parte este împinsă deadreptul în oraș. Lungimea conductului a fost, la finea anului 1912, de 90.823 m. In decursul anului 1912 consumul total al apei a fost de 165 litri pe zi de locuitor.

Luminatul Orașului din anul 1904 încoace se face prin electricitate produsă în uzinele proprii, cari au avut un maximum, de producție de 1.800 kilovați pe seară. Tot aceste uzine procură curent electric mai multor fabrici și la numeroase motoare mai mici, uzinei nouă de apă, precum și tramvaiului electric. Uzina electrică procură gratuit luminatul stradelor, a edificiilor publice și școlilor orașului, uzinei apaductului și fabricei de ghiață, și pe lângă aceasta aduce orașului un însemnat venit.

Există și o uzină de gaz, dar este veche și acum nu funcționează.

Abatorul comunal este vechiu și necorespunzător cerințelor de azi; s'a hotărât zidirea unui abator modern și în legătură cu el a unui Institut termochemic pentru prelucrarea cadavrelor de animale și a resturilor animalelor tăiate în abator. Războiul însă a împedicat realizarea planurilor.

Este însă în funcțiune fabrica de ghiață, care procură orașului ghiața trebuincioasă chiar și în zilele de vară cele mai calde.

Orașul dispune și de un serviciu de pompieri deservit de oameni parte angajați stabil, parte voluntari sau ocazionali și bine aranjat, și prevăzut cu aparate moderne. Cazarma și depourile însă sunt vechi și trebuie dislocate afară de oraș și modernizate.

Bugetul. — Buget sistematic și amănuțit orașul nu are de câțiva ani. In liniamente generale bugetul pe anul 1921 este:

	Venituri	Cheltueli
Ordinare	10.045.000 lei	11.182.000 lei
Uzina electrică	10.801.200 »	10.801.200 »
Apaduct și canalizări	2.380.000 »	2.105.000 »
Serviciul salubrității publice	754.000 »	712.000 »
Serviciul măturatul coșurilor	756.700 »	400.380 »
Fabrica de ghiață	760.000 »	735.000 »
Datoria publică	17.600.000 lei	

Serviciul sanitar și al asistenței publice este în stare destul de bună. In serviciul lui stau:

Spitalul județan cu 1.010 paturi, dintre cari 300 la ospițiul alienaților, institut mai nou zidit în loc bun și higienic după sistemul pavilionar; spitalul evreesc cu 96 paturi, spitalul de copii cu 56 paturi, institutul de obstretică cu 60 paturi, spitalul călugărilor mizericordiani cu 20 paturi, sanatorul tuberculoșilor cu 60 paturi și alte 2 sanatorii particulare mai mici; dispensarul antituberculos, spitalul epidemic cu 148 paturi, având ca anexă și un institut de desinfectare. Nu de mult s'a deschis și un ambulatoriu policlinic gratuit. Este și o secție a Crucii roșii române și un institut de salvare, acesta al orașului în legătură cu serviciul pompierilor. Asilul de copii al statului adăpostește 125 copii orfani sau părăsiți; în curând se va deschide orfelinatul societății I. O. V. pentru orfanii de războiu. Surorile de caritate catolice, societățile de femei maghiare și izraelite mai susțin diferite instituțiuni mai mici pentru îngrijirea săracilor, a bătrânilor, cerșitorilor etc. Băi publice: baia cu vapori a orașului, modernă și foarte frumoasă dar cam mică, și alte două băi cu vapori particulare mai primitive.

Cultul. — Să află aici o episcopie ortodoxă reînființată în anul 1920 în frunte cu P. S. S. Roman Ciorogariu ajutat de un Consistor compus de preoți și mireni conform statutului organic Șagunian. Episcopia romană catolică, foarte veche, cu un capitul de 16 canonici. Episcop I. P. S. S. Contele Nicolau Széchenyi. Evreii au doi rabini superiori, unul ortodox și unul neolog. Sunt organizați încâtva și baptiștii și alte secte adeventiste.

Justiția. — Curte de Apel, tribunal, judecătorie de ocol urbană și rurală, cadastru, cărți fundare, cu toate serviciile anexe lor.

Invățământul și cultura. — Academia de drept, înființată de către Impărăteasa Maria Terezia la 1780, întâiu ca facultate filozofică și juridică, a trecut prin mai multe faze iar acuma are facultatea de drept și de științe de stat cu patru cursuri. In seme-

strul întâi din 1921/22 s'au înscris 377 ascultători. Studiile se predau încă în parte în limba maghiară.

Școalele române de stat și comunale sunt:

Liceul de băieți Emanoil Gozsdu, liceul și școala normală sup. de fete. Aceste școale au și câte un internat. Este și un internat de băieți greco-ortodox al fundațiunei Nicolae Zsiga și seminarul gr.-cat. întemeiat de către Împăratul Leopold II la 1792. Aci sunt așezați și elevii școalei normale gr.-cat. de băieți; școala normală de băieți și de fete cu internate; școala de arte și meserii (lemnărie și metalurgie) cu cursuri de seară pentru electrotehnici, fierari și șofeuri (224 elevi, români 35); școala de ucenici; șc. comunală civilă de băeți și de fete, cu limba de propunere română.

Școale confesionale: Școala normală gr.-cat. română de băieți, cu patru cursuri sup., înființată la 1848; Maghiare: liceul de băieți, întemeiat pe la anul 1722, în 1920/21 a avut peste 800 elevi; școala normală de băieți și de fete cu câte 4 cursuri sup. și trei școale civile de fete, toate au și internate.

Reformate: Școala normală de fete cu un internat.

Liceu de băeți izraelit. Școala civilă izraelită de băeți și de fete. Școale primare, române: una de stat, școala confesională gr.-ort. și școala de aplicație a școalei normale gr.-cat. române. Patru școale de stat au fost mixte iar trei maghiare. La toate aceste școale au funcționat în anul școlar 1920/21 învățători și învățătoare, români 24 și maghiari 51. Una școală ev. luterană și trei școli izraelite. Zece grădini de copii comunale și 6 r. catolice. Afară de aceste sunt mai multe școale r. cat. sau particulare: de menaj, de cusut, de muzică, etc.

Instituții particulare românești sub stăpânirea ungurească erau foarte puține: Despărțământul Astrei din Sibiu, Reuniunea femeilor și Societatea de cant și muzică «Hilaria». Acestea aranjau din când în când concerte și teatru și petreceri cu dans. Biblioteca publică românească nu era aici decât cea a episcopiei gr. cat. române, care conține în cea mai mare parte opuri teologice. Are însă o prețioasă colecție de manuscripte vechi române, între cari multe de a lui Samuil Clain Gh. Șincai [1].

După eliberare, s'a înființat societatea culturală «Cele trei Crișuri» care publică revista lunară cu acelaș nume și are o bibliotecă publică; secția Crucei roșii române, Clubul național, Cercul corpului didactic, două tipografii și o librărie românească și un jurnal cotidian «Tribuna». Biblioteca publică a orașului, de altfel bine aranjată și îngrijită, acuma începe să procure cărți românșeti.

Este teatrul național «Regina Maria» frumos și modern; se joacă piese ungurești de o trupă stabilă și uneori vin pe puțin timp și trupe românești. Mai sunt societăți sportive.

---

(1) Bibliografia acestora am scris-o noi și se află la Academia Română spre a se tipări în *Anale*. **Dr. I. Radu.**

Jurnale cotidiane ungurești sunt patru și câteva reviste, mai multe societăți culturale, etc.

Comunicația.— Fiind acest oraș așezat pe linia internațională principală Wien-Budapest-Cluj-Brașov-București, și acum făcând legătura și cu Cehoslovacia, este în Oradea Mare un centru de căi ferate foarte important; din cele două gări ale sale se ramifică șapte linii ferate. In timp de pace treceau prin gara principală zilnic cam 200 trenuri. In oraș circulă tramvaiul electric pentru transport de persoane și de marfă, în lungime totală de 30 km. De aici se ramifică patru șosele naționale și mai multe drumuri vicinale. Este asemenea mare centrală de poștă și telefon cu direcția regională, oficiu poștal central și mai multe sucursale în oraș. Pentru adăpostirea străinilor servesc mai multe oteluri frumoase, apoi sunt restaurante și cafenele foarte elegante. Este și o agenție de bilete pentru C. F. R. și vagoane de dormit.

Armata și siguranța publică. — Fiind atât de aproape de graniță, armata este fluctuantă și încă nu sunt definitiv statornicite unitățile garnizoanei. Sunt însă mari cazărmi și stabilimente militare, școală de jandarmi și fosta școală militară ungurească, două edificii monumentale. Serviciul de siguranță îl fac direcția regională de poliție de stat, siguranța statului, compania de jandarmi, brigada de grăniceri și poliția orașului în frunte cu prefectul, subprefectul, mai mulți comisari, șefii de secții cu ajutoarele lor și un număr de 240 sergenți de oraș, în parte și călări. Ordinea e cât se poate de perfectă și e de notat că aici. de ani de zile, nu s'au întâmplat crime mai mari.

Comerț, industrie și economie. — Acest oraș este unul din cele mai mari centre industriale din România. Industrie mare a fost și este, dar acum în măsură mai redusă; în mod deosebit morile și fabricația spirtului, cari apoi au dat, în chip firesc, mare avânt și comerciului și industriei mici în legătură cu procurarea și ajutorarea la prelucrarea materialelor prime ale acelora. Sunt însă în mare parte în funcțiune acum și alte multe fabrici, ca: turnătoria de fier și fabrica de mașini, fabrici de pluguri, ciment, mai multe de cărămizi, geamuri colorate și oglinzi, ghete, trăsuri, geamantane, pielării, drojdii pentru dospitul pâinii, paste făinoase, pălării pentru dame și bărbați, mobile și parchete.

Industria mai mică încă este foarte desvoltată, mai ales în ce privește articolele pentru țărănime. Astfel merită deosebită amintire: tinichigii, păpucarii, cizmarii, olarii, brutarii, șelarii, fierarii, rotarii și căruțașii, lăcătușii, croitorii, măcelarii, tâmplarii, vopsitorii, etc.

Comerț în mare și export se face cu vite, porci, vin, cereale, lemne, cărămizi, piei brute, făină, furaje, fierărie, coloniale, iar pentru detail sunt magazine și prăvălii mari și foarte elegante de tot soiul. Fiind acest oraș așa zicând «poarta orientului» după ce comunicația cu țările vecine și libertatea comerțului va fi deplină, va fi unul

din cele mai însemnate puncte de transit și mare centru de export și import. Târg de săptămână se ține Luni, Marți și Vineri și tot la trei luni sunt mari bâlciuri sau târguri de țară, câte trei zile.

Alături de această stare înfloritoare a industriei și comerțului, remarcabilă este și starea economică-financiară. Inainte de războiu erau 16 institute financiare locale și mai multe sucursale de ale institutelor mari din Wien și Budapest. Institut românesc era unul singur: «Bihoreana» înființat în 1897 cu un capital de 600.000 coroane și azi cu un capital de 5 mil. lei, este unul dintre cele mai puternice institute financiare din Transilvania. Mai sunt și câteva institute românești mai mici, apoi sucursalele Băncii centrale pentru industrie și comerț din Cluj și a mai multor bănci mari din vechiul regat.

Istoric. — Situația geografică norocoasă a acestui oraș, a făcut ca în acest loc să fie așezăminte omenești poate și în vremile preistorice, precum rezultă și din descoperirile arheologice. Pe timpul Romanilor, cel puțin în apropierea apelor termale, se zice că ar fi fost un castru cu numele «Ulpianum». Intemeierea orașului rămas până azi, trecând se înțelege prin multe tempestăți, se atribuie regelui ungar LADISLAU CEL SFÂNT (1077—1095) care a și fost înmormântat în biserica zidită tot de dânsul. El a întemeiat și înzestrat foarte bogat o episcopie și capitulul de canonici încât și orașul în scurt timp a luat un avânt foarte mare, ridicându-se, între zidurile lui puternice, până la 73 biserici, mai multe mănăstiri și alte așezăminte publice. A căzut însă din splendoare pustiit fiind în 1241 de Tătari, în 1474 de Turci, în 1514 de țăranii lui DÓZSA, iar, după reformă, a fost teatru de crâncene lupte religioase.

In anul 1538 aici s'a încheiat pacea între Regele FERDINAND I (1540—1564) și IOAN ZAPOLYA, iar în 1557 a ajuns în mânile Reginei IZABELLA și de atunci a stat aproape neîntrerupt sub stăpânirea principilor Ardealului. In 1660—1692 a căzut sub jugul turcesc și, după luptele racoțiane (1703—1711), a ajuns definitiv sub dominațiunea habsburgilor. De atunci se începe epoca de refacere și înflorire, mai ales după ce biserica catolică, redobândindu-și libertatea și averile, a început să împodobească orașul cu zidiri monumentale și să întemeieze multe institute culturale. In avântul său a fost puțin tulburat de revoluția din 1848, când s'a dat pe partea lui KOSSUTH care s'a refugiat acî cu guvernul său din Debrițin și a petrecut câtva timp, fiind încvartirat în palatul episcopului român gr. cat. VASILE ERDÉLYI. După restabilirea erei constituționale în 1867 a devenit ca o puternică cetate politică a vestiților politiciani maghiari COLOMAN și STEFAN TISZA.

Românii din Oradea-Mare fiind în vremurile mai vechi, și în mare parte chiar până în zilele noastre, mai mult servitori și lucrători emigrați de prin satele din jur, nu se pomenesc nicăiri în viața publică a orașului. Numai prin veacul al 18-lea apar puțini

industriași și comercianți greci sau macedo-români cari au și zidit în 1784 biserica din Piața mică (acum a «Unirii»). Prin înființarea episcopiei gr. cat. române (1777) mai ales sub episcopii Ignațiu Darabant și Samuil Vulcan, mari sprijinitori ai culturei românești, prietini și ocrotitori ai lui Gh. Șincai și S. Clain, Oradea-Mare a devenit și un important centru cultural românesc. După revoluția din 1848 au început a frecventă tot mai mulți studenți facultatea de drept și treptat s'a înmulțit și numărul intelectualilor Români în acest oraș devenit pe încetul centru cultural și politic al întregului ținut al Bihorului. Acì s'a oțelit sufletul acestui popor oropsit întru nădejdea eliberării de sub jugul străin și nicăiri mai mult ca aici nu s'a simțit bucuria ceasului libertății sosit în marea zi a învierii Domnului, în 20 Aprilie 1919. Iar în viitor acest frumos și mare oraș trebuie să fie, adecă să-l facem să fie, o strajă puternică, un turn nebiruit la această graniță extremă a românizmului.

Dr. Iacob Radu, Canonic român unit, Prelat papal,
Membru al Societății Regale Române de Geografie.

Brașovul și Imprejurimile

Situațiune. — Orașul Brașov se află situat pe ultimele cute ale clinei nordice a Carpaților transilvăneni, în partea centrală a așă numitei Țara Bârsei, la o altitudine de 585 m.

Prin poziția pe care o ocupă la poalele muntelui Tâmpa, înalt de 957 m, înconjurat de jur împrejur de ramificațiuni ale munților, acoperiți în cea mai mare parte de întinse păduri, prin adăpostul natural ce acești munți oferă în contra vânturilor și intemperiilor, prin vederea variată și pitorească ce dă ochilor la fiecare pas, Brașovul se poate socotì ca cel mai frumos oraș al țărei. Dacă la aceasta mai considerăm și posițiunea centrală ce ocupă față cu frontierele României întregite, se poate ușor deduce și importanța politică și strategică a acestui oraș.

Depărtat numai la 156 km de București, cu care este legat atât prin șoseaua națională Brașov-Predeal-Sinaia-Ploești-București cât și prin linia ferată ce urmează acelaș itinerar, Brașovul, care chiar înainte de alipirea lui la România, eră ținta de predilecție a turiștilor și vizitatorilor din România, a devenit azi, cu drept cuvânt, a doua capitală a țărei și tinde continuu să se desvolte și înfrumusețeze grație fermecătoarelor poziții ce-l înconjoară la o depărtare așa de mică de capitala țărei.

Istoric. — Numele orașului Brașov se pare că se trage de la râul Bârsa, care curge d'alungul șesului Bârsei, la 7 km NW de oraș și este cea mai veche numire sub care s'a întemeiat acest oraș. Numele german de Kronstadt datează dela începutul sec. 15 din timpul regelui Sigismund, care dete orașului ca emblemă o coroană. Numirea ungurească de Brassó, este o schimonositură a numelui româ-

nesc de Brașov, așà cum obișnuiau Ungurii să facă la toate localitățile din Ardeal.

Coloniștii germani, așà numiții Sași, au fost chemați de regele ANDREI II în anii 1205 — 1235 dându-le mari drepturi și privilegii ceace atrase aci un mare număr de Germani (Saxoni) cari populară nu numai orașul, dar și o parte din localitățile învecinate.

In anul 1385 s'a început clădirea catedralei centrale, numită mai târziu Biserica Neagră din cauza unui incendiu care i-a dat culoarea neagră ce o are și azi. Clădirea ei se termină în 1425.

Din cauza deselor năvăliri turcești, cari au început în sec. 15, Brașovul avù să sufere multe atacuri și să fie martor la multe lupte. Cetățuia Brasovia, care fusese construită pe vârful Tâmpei încă din primii ani a colonizărei orașului cu Germani, fu dărâmată în 1450 iar materialul din fortificațiile sale fu întrebuințat la noualе fortificații cari se zidiră în jurul orașului și'l transformară în cetate tare pentru timpul său. Grație acestor întăriri, ale căror urme se văd încă, Brașovul rezistă cu succes numeroaselor atacuri ale Turcilor.

In 1848 el fu ținta atacurilor date de armata rusă în contra generalului ungur BEM, care fu în cele din urmă respins și orașul ocupat de armatele austro-ruse. In urma acestor evenimente, fortificațiile Brașovului, dovedindu-se că nu mai corespund noualor mijloace de luptă, fură în parte dărâmate și transformate în promenade în jurul orașului. Unele ziduri și turnuri se mențin încă în ruine.

Clima. — Din cauza situațiunii sale între munți înalți, cari opresc mai ales vânturile de NE și cele de S, clima orașului Brașov este întru câtva favorizată de natură. Temperatura medie anuală este de 7,6 C°; verile ating rare ori temperaturi mai mari de 18° iar ernile nu se scoboară sub —5°. In mediu sunt pe an, 80 zile senine, 193 nouroase și 92 cu ploi și ninsori. Cantitatea anuală de ploaie atinge 800 mm. Vecinătatea pădurilor de brazi face că orașul are aerul foarte bogat în ozon. Primăvara începe de obicei târziu și este scurtă. Vara, de și călduroasă, are însă serile și diminețile răcoroase. Toamna este anotimpul cel mai plăcut la Brașov și ține uneori din Septembrie până la finele lui Octombrie. Iarna deși lungă, nu este viscoloasă de cât rare ori.

Statistică. — Orașul Brașov, după statistica întocmită de autoritatea comunală până la finele anului 1920, numără 40.335 locuitori, din cari 19.500 bărbați și 20.765 femei.

După naționalitate lipsesc încă date precise. Având în vedere religia și limba maternă se poate evalua că ar fi: 40 % Români, 30 % Germani, 27 % Unguri, 3 % alte naționalități.

Numărul caselor din Brașov: 5.155.

Suprafața orașului: 20.000 ha.

Bugetul orașului pe 1921 — 22: Venituri 15.819.945 lei; Cheltuieli 17.583.245 lei; Deficit 1.763.300 lei.

In întreg județul Brașov sunt 24 comune (23 rurale și 1

urbană) locuite de: 36.138 Români, 30.218 Germani, 33.281 Unguri, 1.560 Evrei, 390 alte naționalități.

Descriere fizică. — Orașul Brașov, din cauza situațiunei sale între munți, așezat în văile strâmte care se deschid printre ramificațiunile muntoase, nu s'a putut desvoltà în mod regulat, ci a trebuit să se întindă așà cum i-a permis lărgimea văilor respective. Din această cauză Brașovul este împărțit, s'ar zice dela natură, în următoarele cartiere bine distincte:

1. Cetatea, care formează miezul orașului, e situat între poalele muntelui Tâmpa la SW, Scheiul la N, dealul Poștei la NE și dealul Straja la E. Lărgimea acestui cartier este de 500 m iar lungimea de 700 m. Această parte a orașului formà *Cetatea Brașovului* propriu zisă, înconjurată de ziduri crenelate și numeroase turnuri. Azi se mai mențin zidurile în partea SW și N cum și câteva turnuri, toate însă în stare de ruină. In acest cartier sunt clădirile cele mai principale ale orașului, autoritățile și toată viața comercială a lui;

2. Brașovul Vechiu este format din grupul de case care se întind dela promenada orașului până la gara Bartolomeu, având ca arteră principală strada Lungă și un număr de alte strade laterale situate între dealul Spirei la N și dealul Straja la S. In acest cartier casele sunt în general mai mici, afară de câteva clădiri ocupate de fabrici și cazărmi. D'alungul stradelor: Lungă și de mijloc curge un pârâu necanalizat, acoperit cu scânduri, ceace, pe lângă aspectul urât, are și inconvenientul de a infectà aerul. Deci sub raportul igienic, acest cartier lasă mult de dorit. Străzile în general sunt nepavate ci numai macadamizate;

3. Blumăna, ocupă spațiul dintre cartierul Cetatea și gara principală. Este un cartier nou. Stradele Fântânei și Gării sunt arterele lui cele mai principale; multe case pe str. Fântânei sunt mari și frumoase. In general este un cartier sănătos, locuit în majoritate de germani. Câteva fabrici mari ocupă partea dinspre gară;

4. Scheiul este cartierul românesc în cea mai mare parte; el ocupă partea de W a orașului, începând dela clădirea gimnaziului românesc de unde se întinde pe toate văile cari converg aci din munți învecinați. Privit dupe Tâmpa, acest cartier are forma unui evantaliu, al cărui centru este la gimnaziul românesc iar aripele se desfășoară concentric pe cele 7 văi cari converg aci. Strada principală, numită Prundu și Pe Tocile, are o lungime de peste 2 km. In afară de clădirile gimnaziului, spitalul orașului și casele Popovici din str. Prundului, casele din acest cartier sunt în general mici, așezate fără nici o regulă. Stradele nepavate și înguste. Pârâul, care curge d'alungul stradelor sus numite, este necanalizat, în genere murdar.

Edilitate. — După cum am arătat mai sus, cartierul principal Cetatea și întru câtva Blumăna, sunt singurele cari au aspectul unui oraș occidental. Celelalte cartiere: Brașovul Vechiu și Scheiul așà totul de dorit. In primele două cartiere stradele sunt bine pa-

vate, trotuarele asfaltate, curățirea gunoaelor se face regulat și bine.

Luminatul orașului lasă de dorit. De și cele mai multe sate din județul Brașov sunt luminate cu electricitate, orașul Brașov însă a rămas tot cu gazul, care, din cauza lipsei de cărbuni și a puținei desvoltări a uzinei, se face în mod cu totul neîndestulător. Din această pricină fabricile mari și câteva clădiri mari au motoarele și instalații proprii de electricitate.

De remarcat încă o particularitate a orașului Brașov, este că, îndată ce ese cineva din incinta vechei cetăți, găsește încântătoarea alee bine întreținute cari străbat pădurile și munții învecinați în toate direcțiunile și permit înconjurul orașului (cartierul Cetatea) în cel mult o oră, oferind la fiecare pas cele mai frumoase aspecte asupra orașului și localităților învecinate.

Pe partea de N și NE a orașului pe dealurile: Fața Poștei, Spirei (Varte) și Livada Poștei se găsesc numeroase vile cu parcuri și grădini frumoase, locuite vara de numeroși vilegiaturiști veniți din țară și din Capitală.

Piața Libertății în centrul cartierului Cetatea, în mijlocul căreia se găsește clădirea Sfatului (Rathaus) construită în 1620, este în acelaș timp și piața de fructe și zarzavaturi a orașului. Vinerea se face acì târgul săptămânal unde afluează țărani cu tot felul de alimente, articole de îmbrăcăminte, etc.

Piața Sf. Nicolae din Prund, formează piața cartierului Scheiu în fața bisericii cu acelaș nume.

Piața de Sub-Stranjă, în piața promenadei principale a orașului, este un vast teren destinat a fi cu timpul ocupat de clădirile ce se vor face aci pentru diferite autorități, oteluri, etc.; Astăzi este ocupat în parte de cele trei mari palate: Tribunalul, Poșta și Administrația Financiară. Restul este liber și servește pentru jocuri sportive ale diferitelor școli și societăți.

Imprejurimile Brașovului. — Orașul Brașov este unul din cele mai bogate și mai bine înzestrate dela natură sub raportul locurilor de excursiuni și preumblări cari îl înconjoară. Cităm acì pe cele mai principale:

Vârful Tâmpei, situat la 957 m altitudine la SW orașului, legat cu promenada cea mare prin mai multe alee în zig-zag bine întreținute. Se poate urcà în o oră. Priveliștea de aci este încântătoare. Fosta statue a lui ARPAD, ridicată aci de Unguri în 1906, cu privirea ostentativă spre Carpați, a fost dărămată încă din naintea răsboiului și în locul ei fâlfăe azi culorile noastre naționale.

Vârful Dealului Spirei, botezat de Germani în Vf. Varthei, după numele unui antreprenor al restaurantului construit acolo. Deși înălțimea aci este numai de 709 m totuși oferă o prea frumoasă privire spre șesul Oltului și toate localitățile din șesul Bârsei. Se poate ajunge în jumătate oră.

Intre Pietre și în Poiană, localități aflate la NW ora-

șului pe drumul și poteca care duc dela Brașov la Râșnov și la Cristianul Mare.

Cristianul Mare (numit de Germani Schuller) situat la 11 km de Brașov, este locul de excursie obicinuit al turiștilor alpiniști, cari afluiază vara la Brașov. Are 1.731 m altitudine și oferă o frumoasă priveliște. O cabană, construită sub vârful său, permite adăpostirea și repausul pe timpul rău și noaptea.

Vf. Straja, situat în partea de E a Cetății, fostă citadelă a cetății, apoi închisoare și azi lagărul de prizonieri. Pe poalele sale sunt câteva clădiri frumoase.

Ștejerișul mic, Ștejerișul mare, Piatra Corbului și Vârful Dracului, situate pe aceiași creastă care, dela dealul Spirei, se îndreaptă spre NW până deasupra satului Cristian. Toate localități de excursie din cele mai frumoase.

Bran, unde se află castelul, fostă proprietate a orașului Brașov, dăruit familiei regale. Acest castel—construit în veacul al XIII pe vârful unei stânci care închide valea Bârsei și dă castelului priviri depărtate atât în susul văei, spre pasul Giuvala, cât și în jos spre Râșnov — formă, pe vremuri, un punct întărit de mare valoare. Astăzi nu mai are de cât o importanță istorică; accesul la el este greu. In jurul castelului se găsesc câteva vile frumoase și satul Bran, care servește vara ca loc de excursie și repaos.

Vâlcele (Elöpatak), la 26 km de Brașov, renumit stabiliment de băi și ape minerale, este mult frecuentat vara de bolnavi de stomah, ficat, etc.

Homorod, la 78 km depărtare de Brașov, băi și cură de apă contra catarelor de stomah, boale de piele, etc.

Covasna, la 56 km în județul Trei Scuune, localitate de băi și ape minerale contra reumatismului și boalelor de nervi.

Tușnad, pe valea Oltului în sus, 72 km de Brașov, ape minerale și băi pentru afecțiunile de plămâni, inimă, aretero-scleroză, anemie și digestiune. Mult vizitată din cauza poziției între brazi și a efectelor bune ale apelor.

Zizin (Zaizon), 16 km de Brașov, are ape alcaline sărate bune pentru băut și băi.

Noua, localitate climaterică situată la 4,5 km de Brașov, sub poalele munților acoperiți de brazi. Se poate merge cu tramvaiul cu aburi dela promenada orașului trecând prin localitățile Honterus, loc de excursie și fabrică de ciment.

Dârstea, prima stație de C.F.R. la intrarea Temeșului, fabrică de spirt și bere.

Invățământul. — Brașovul, pe lângă celelalte avantaje, mai are și pe acela de a fi un mare centru cultural.

Afară de foarte numeroase școli primare erau în funcțiune, la începutul anului școlar 1921/22, următoarele școli secundare: 6 licee cu 2.223 elevi, 4 școale medii de 4 clase cu 688 elevi, 3 școale

comerciale cu 381 elevi, 2 școale normale cu 65 elevi, o școală comercială pentru ucenicii de prăvălie cu 119 elevi.

In general școalele dispun de clădiri mari și frumoase, între cari citãm: liceul român-ortodox, liceul german Honterus, școala comercială superioară, școala superioară de fete, etc.

Industria și comerțul sunt în plină desvoltare. De curând a început extracțiunea de cărbuni din câteva localități învecinate cum și funcționarea unei mari fabrici de vagoane și locomotive. O școală modernă de arte și meserii, situată în strada gării, pregătește personalul de meseriași necesar numeroaselor fabrici din județ.

Pentru a ne face o idee de industria orașului și județului Brașov, înșirăm aci felul fabricelor ce există: 8 fabrici de postav și tricotage, 9 de industria chimică printre cari rafinărie de petrol, fabrică de acid sulfuric și îngrășeminte chimice, fabrici de lumânări de ceară și parafină, 4 fabrici metalurgice printre care una de casse de bani, 16 pentru industria lemnului și ferăstrae, 2 de hârtie și celuloză, 7 tipografii, 2 pielării, 27 pentru industria alimentară, 12 fabrici pentru industria de teracotă, sticle și mine.

Comerțul Brașovului dejà renumit înainte de războiu, este în plină desvoltare și tinde să concureze cu cele mai mari centre comerciale din țară[1].

General **C. Teodorescu,**
Membru al Societății Regale Române de Geografie.

Orașul Orăștia

Orașul Orăștia — cu numirea germană Broos, și cu numirea maghiară Szászváros — aparținând județului Huniedoarei, este în prezent, fără îndoială, unul dintre orașele cele mai românești ale Ardealului; iar pentru viitor, rațional desvoltat, ar puteà să devină un puternic centru de viață politică, culturală și social-economică, aievea românească, spre binele statului nostru românesc în general și al românimei din localitate și jur îndeosebi.

Orăștia se află situată, lângă linia principală Arad-Brașov a căilor ferate române, în valea pitorească a Mureșului și anume în centrul istoricului Câmp al Pânei din Ardeal, în o regiune prea frumoasă, înzestrată dela natură cu condiții climaterice prielnice, pământ fertil, ape curgătoare de munte abundente, și încercuită cu păduri, în parte seculare, de o rară frumuseță și bogăție.

Cum caracterul etnic al acestei părți din Ardeal e exclusiv românesc, întreagă această regiune este locuită de o țărănime română harnică, voinică și întărită, cu sate și gospodării bine rânduite.

Satele din împrejurime fiind multe și bine populate, iar căile de comunicație ce duc spre Orăștie numeroase, piața ei e un în-

(1) Manuscrisul coprinde multe tabele statistice, mai ales școlare și planul orașului care nu s'au putut tipări.

semnat centru comercial, mai ales ce privește negoțul cu producte agricole, cu lemne fasonate și de foc. In deosebi vestite și cercetate sunt târgurile sale săptămânale de vite cornute, mult căutate la prăsilă și export, pentru calitatea lor superioară.

Orăștia are înfățișarea unui vechiu oraș german, prevăzut însă cu unele din instalațiile moderne orășenești, cum sunt: clădiri frumoase, strade regulate, pavagiu bun, lumină electrică, un mic spital, băi de aburi, plantațiuni de arbori în piață și pe stradele principale, un prea frumos parc public la marginea orașului, care se întinde până în pădurile orășenești învecinate, de o mare întindere. Toate acestea dau Orăștiei un aspect plăcut și oferă condiții de viață orășenească prielnică și confortabilă.

Este fapt istoric incontestabil, că așezarea și întocmirea orășănească a Orăștiei, a fost făcută de coloniștii Germani—antecesori ai Sașilor noștri de astăzi — aduși în evul mediu pe meleagurile noastre, între altele și pentru a împestrița caracterul pur românesc al Ardealului nostru. Nu e mai puțin adevărat, că Sașii, stăpâni ai orașului, favorizați prin diferite privilegii și măsuri excepționale luate, după vremuri, în favoarea lor, veacuri dearândul nu au lăsat nimic neîncercat și nimic neutilizat, pentru a împiedică, după putință, orice înfiripare și afirmare de viață românească, mai de seamă, în această localitate.

Cu toate acestea așezarea Românilor în Orăștie, e destul de vechie. Este însă ușor de înțeles că Românii, cari în împrejurări atât de meștere s'au strecurat și așezat dela sate în acest oraș, au fost fatal sortiți să rămână timp îndelungat în o supărătoare dependență politică, socială și economică față de Sașii stăpâni ai orașului și neavând nici un cuvânt în afacerile comunale, obștești.

Dar, puterea de viață și iubirea de neam, lege și vatra strămoșească a Românilor din Orăștie și jur, fără îndoială, mult ajutați și prin spiritul vremurilor nouă, revărsate din apusul cult, și generos, au învins, cu vremea, toate piedicile meșteșugite, puse în calea așezării și afirmări lor în acest oraș, odinioară exclusiv săsesc.

Astfel, cu toate că, după datele ce se păstrează în arhiva orășănească, la finele veacului al XVI-lea abiă se aflau în Orăștie 30 de familii românești, astăzi majoritatea locuitorilor e în prevalență românească, căci, precum reiese din datele oficioase ale numărătoarei din urmă, în prezent locuesc în Orăștie: Români 4.260, Maghiari (și Evrei maghiarizați) 1.492, Germani 1.170, alte neamuri 64.

Fapt îndeosebi îmbucurător e în acest raport, că Românii nu prevalează numai ca număr, ci se află proporțional reprezentați atât în clasa intelectualilor și a funcționarilor publici, cât și în diferitele bresle ale meseriilor, industriei și ale comerciului.

Orăștia, binecunoscută în lumea românească pentru silințele și luptele sale de afirmare și rezistență națională în vremurile de opresiune, are o întreagă rețeă de instituții și organizări culturale-

economice și profesionale, menite a contribuì la progresul sufletesc și material, îndeosebi însă la educația cetățenească în spirit românesc a membrilor săi. Astfel, pe lângă că în prezent e reședința judecătoriei în ocol, a plasei administrative, a ocolului silvic, și a regimentelor de infanterie 92 și 108 — astăzi toate complect românizate — mai ființează în Orăștie: două vechi biserici românești, una mai mare ortodoxă, căreia îi aparține grosul populației, și una mai mică greco-catolică; liceul de stat și internatul A. Vlaicu cu 427 elevi, dar deocamdată fără localuri proprii deplin corespunzătoare; școala civilă de fete cu 129 eleve; școalele elementare de stat și confesionale cu 380 elevi; școala de meserii cu 148 ucenici; azilul de copii cu 187 elevi; orfelinatul cu peste 100 orfani de războiu.

Dintre organizările de ordin economic, social și profesional sunt demne de remarcat pentru activitatea lor prodigioasă:

Vechia bancă Ardeleană cu capitaluri proprii de 3 mil. lei cooperativele orașului și a plășei; reuniunea economică a agricultorilor și meseriașilor români; reuniunea de muzică; atelierul de țesătorie, susținut de reuniunea femeilor române; tipografia românească care prin editarea de o foaie populară și alte scrieri folositoare pentru popor a făcut și face o utilă operă de educație națională; cazinoul intelectualilor români, cu o frumoasă bibliotecă în uzul membrilor săi; societatea de lectură a sodaților români; clubul român pentru afacerile comunale ale orașului.

Dacă Orăștia de astăzi se prezintă destul de favorabil din punct de vedere românesc, acest fapt înbucurător pentru viitor, de sigur, se datorește în mare parte muncei asidue și cinstite în cadrele acestor instituții și organizări.

Cum însă Orăștia e locuită și de Sași și Maghiari, cu cultură veche, stare materială bună și conștiință națională foarte pronunțată, bineînțeles ca pe lângă organizările naționale ale Românilor, există și organizări similare ale minorităților etnice din localitate, cari, sub paza legilor țării și în limitele statutelor lor, pot să-și desvolte activitatea neîmpiedicate de nimenea.

Spre lauda orăștienilor se poate spune, că, cu toate că conștiința națională a locuitorilor din localitate e destul de pronunțată, raporturile de conviețuire sunt peste tot normale.

In ce privește situația în împrejurimea Orăștiei, sunt de remarcat următoarele așezăminte de utilitate obștească, cari înrâuresc favorabil atât frecvența și piața din Orăștie, cât și pe acele din localitățile referitoare:

Uzinele de la Cugir, astăzi în propietatea statului român. Capacitatea de producție a acestor uzini, cari ocupă la 800 muncitori, se apropie la 1000 vagoane pe an, iar o specialitate a lor e că sunt singurele în România Mare, unde se practică pudlajul și fabricarea oțelului de scule, a oțelurilor speciale și a pieselor de

oțel turnate tot atâtea produse industriale de cea mai mare importanță pentru refacerea și progresul economic al țărei întregite;

Fabrica de cherestea din Șibot, asemenea astăzi proprietatea Statului român, amenajată pentru prelucrarea lemnului plutit din pădurile de pe valea Cugirului;

Școala agronomică dela Geoagiu, fondată pentru instruirea tinerimei din secuime, proprietate a Kulturegyletului din Ardeal, dar în prezent administrată de Stat.

Stațiunea climaterică balneară Geoagiu-Feredeu cu isvoare termale, carbo-gazoase de 30° și cu o împrejurime igienică și pitorească. Isvoarele tămăduitoare dela Geoagiu-Feredeu sunt cunoscute încă de pe vremea vechilor Romani. Instalațiunea și amenajarea stabilimentului balnear s'au făcut însă abiă mai târziu, după vremuri și împrejurări. Aceste băi au în Ardeal un vechiu și bun renume, căci — în veacurile trecute, când cercetarea băilor mondiale din străinătate eră mai anevoioasă și puțin uzitată — această localitate a fost multă vreme locul de recreație al nobilimei și principilor din Ardeal. Astăzi această stațiune balneară este proprietatea băncei românești «Ardeleana» din Orăștie, și complet renovată este în lunile de vară un favorit loc de întâlnire și recreare a multor Români din Ardeal.

Rezumând cele expuse, se poate spune cu drept cuvânt că: Orăștia și împrejurimea ei se află — atât din punct de vedere general, cât și din punct de vedere special românesc — într'un vădit real progres cultural și economic.

Ceeace lipsește în prezent Orăștiei sunt unele fabrici industriale, mai ales textile și de tăbăcărie, pentru care s'ar află și materii brute abundente și piață de desfacere suficientă, și cari în acelaș timp ar servì de debușeu al locuitorilor dela satele noastre, azi-mâine neîncăpătoare pentru mulțimea de țărani agricultori!

Dr. Ioan Mihu, Avocat,
Membru de Onoare al Soc. Reg. Rom. de Geografie.

Orașul Caransebeș (Banat).

Depe un deal din împrejurimi se așterne privitorului o frumoasă panoramă a orașului Caransebeș încadrat la SW, W, N SE de munți acoperiți de păduri de stejari și fagi. Cam în mijlocu vetrei dintre munți se vede un mănunchiu de case, cupole, grădini un adevărat boschet încântător, alintat de murmurul blând al Timișului și al Sebeșului, mai mic, dar mai sprinten. Acest boschet-oraș, Caransebeșul, stă ca un ștrejar la răspântia văilor principale, din timpul Romanilor ca sat dac și astăzi ca orășel frumos și ademenitor. In acest cadru, pe un sol fertil și nu preà sărman de ploi, s'a putut ridică vechea colonie dacă, devenind apoi un municipiu roman și astăzi oraș foarte însemnat, al doilea în județul Caraș Severin.

Cantitatea de ploaie în regiunea Caransebeșului e 700—900 mm în medie pe an. Vânturile predominante sunt cele dela S, SW, destul de dese în decursul anului. Verile nu sunt atât de fierbinți și iernile sunt moderate. Clima în general nu diferă mai de loc de a Olteniei și e la adăpost de asprul Crivăț. Toată regiunea e îmbrăcată într'o verdeață ademenitoare, iar depe terasele munților privesc păduri de stejar din jur în jur spre Caransebeș. Din inima orașului duc șerpuitoare drumuri în toate părțile, până ce se pierd în creerii munților, iar până în vârfurile lor duc sfioase cărări înlesnind călătorului urcușul sus pe munte. Frumoasele sate și cătune din jur sunt presărate atât pe terasele munților, cât și văile adânci.

Numele Caransebeș e un nume contras din Caran și Sebeș. Caran a fost un municipiu în spre gura Sebeșului până dincolo de Timiș și a existat probabil până în veacul al XVII. Sebeș își are numele dela râul Sebeș, care se revarsă în Timiș aproape de podul de fier al orașului. Numele de Caran e de origine turcească, iar Sebeș pare să nu fie slav, ci să aparție numelor vechi dacoromane, de cari Banatul e atât de bogat; un argument și mai mare pentru latinitatea provinciei. Nimic în acest nume nu e slav.

Orașul la 22° 16′ long. E Gr. și 45° 30′ lat. N la altitudinea de 420 m, e așezat pe malul drept al Sebeșului din care s'a canalizat un braț, numit Iruga, care trece prin mijlocul orașului. Sebeșul curge pe lângă dânsul cam la 60 m. Timișul cevă mai departe se apropie de oraș și curge paralel cu Sebeșul care se varsă într'însul la Podul de fer al orașului. Nespus de favorabilă e situația orașului, căci e la încrucișarea a două văi de mare importanță strategică și economică. Valea Timeșului e o arteră principală a Banatului muntos și tocmai acolo unde Timișul scapă cu greu din strâmtoarea sa, valea se lărgește considerabil, ademenind încă din timpul Dacilor pe păstori să-și clădească aici colibele lor, formând astfel sâmburele, care în decursul veacurilor trebuiă să se desvolte într'un oraș. A doua vale, valea Bistrei, se încrucișează puțin mai la N cu cea a Timișului și vine din câmpia Hațegului curmând cu greu direcția spre W printre munții Poiana Ruscăi și Retezatul. Această arteră e de așișderea de mare importanță, dar nu i se dă mare atenție, pentru că nu leagă centre industriale mai însemnate.

Toată regiunea Caransebeșului e presărată de sate fruntașe. Atenența Caransebeșul-Nou, din partea sudică a orașului, e legată cu Caransebeș prin un pod peste râul Sebeș. Dintre frumoasele sate din jur menționăm: Buchin, Zervești, Iaz, Obreja, Jupa (Tibiscum), Zăgujeni, Ohaba-Mâtnic, Ruginosu, Apadia, Delinești, Rugi, Poiana. Dealungul căii ferate prin valea Timișului se înșiră deasemenea o mulțime de sate bogate, iar toate sunt împănate întreolaltă prin o rețeà deasă de drumuri și șosele bine îngrijite, dovezi concrete de hărnicia și simțul practic al Bănățenilor.

In centrul acestei regiuni e situat Caransebeșul, oraș de munte,

la 420 m d'asupra mării. El se întindeà odinioară în jurul Cetății (despre care va fi vorba mai departe), cu mult mai spre SE cuprinzând și «Dealul Crucii», care e astăzi afară din oraș; spre W se întindeà până unde-i azi biserica catolică; spre S și N erà ca în prezent. Orașul a avut mai întâi o suburbie Potocul, iar mai apoi, prin sec. XVI, două. Potocul erà pe ambele maluri ale pârâului Potoc. Aci locuiau cărcași și țigani spălători de aur. A doua suburbie erà Mehala, dincolo de râul Sebeș, cartierul acesta se chiamă și astăzi «măhăli». In această suburbie s'au așezat Sârbii din peninsula balcanică. O parte a ei se chiamă Bijuloni. Familii cu acest nume există și astăzi în Caransebeș. Teritoriul orașului se întindeà odată, prin sec. 15 și 16, până la hotarele satului Mâtnic, deși orașul erà pe atunci cu mult mai mare.

Alte numiri de localități, de câmpii, de holde, etc., ar fi de menționat: Balta Sărată, cu mare fabrică de lemn; Bisericuța, cu ruinele unei capele; Câmpia Roșului, după numele familii Roșu; Cărbunari, o vale mică spre NS de oraș. Acì erau odinioară cărbuni, probabil prin sec. 14—15. Prin sec. 17 nu mai existau nici cărbuni și nici păduri, ci numai vii; Catana moartă, deal de 328 m la NE între oraș și satul Var; Corcana sau Gorgana, deal acoperit de păduri la SW de oraș; Dealul Viilor, la E, foarte potrivit pentru vii; Dealul Crucii, în apropierea orașului, la E, e un platou cu o capelă; Măhăli dela Mahala; Teiuș, e nu numai un complex de grădini și livezi, ci a devenit un cartier al orașului, un loc de vilegiatură foarte căutată de Caransebeșeni. Foarte multe vile de vară sunt aci.

Un zid de munți împrejmuește orașul: massivul Țarcului, Poiana Ruscăi și Semenicul. Massivul Țarcului (Vf. Țarcu 2.190 m) se ridică ca un zid puternic la SE de oraș e acoperit până în Mai de zăpadă, iar Șvabii din părțile acestea îi zic întregului massiv «Die Banater Alpen«. Dintre celelalte vârfuri sunt Vf. Căleanului cu 2.196 m; Muntele mic cu 1.806 m; dar cel mai înalt vârf e Muntele Gugu cu 2.294 m. Foarte multe vârfuri trec de 2.000 m și sunt albe de zăpadă din Octombrie până în Mai. Vârfurile sunt golașe, iar pădurile rămân cam la o limită de 1.200—1.400 m. Din valea Timișului numai cu anevoie te poți urcà pe pantele pripurii ale acestui massiv.

Interesant e și massivul împădurit al Semenicului din stânga Timișului. Acest massiv principal e divizat de multele ape, ce-și au izvoarele la poalele Semenicului, în foarte multe culmi și massive secundare; din valea Timișului duc o mulțime de văi până în inima massivului. La poalele muntelui Semenic 1.447 m, își are și Timișul unele izvoare; din partea de W a muntelui izvorește Carașul, iar tot din muntele acesta scoboară și Bârsava. Massivul Semenicului n'are vârfuri peste 1.500 m.

Timișul, râul principal al Banatului, iese la S E de oraș din

străntoarea sa, după ce și-a adunat toate pâraiele în cursul său până la Caransebeș. In apropierea orașului, își lărgește albia și își depărtează tot mai mult malurile sale unul de altul. Aci curge lin, aci își strânge vălurelele sale să încânte valea și lunca cu murmurul său. Când a scăpat în valea largă curge încet, leneș. Dela Caransebeș înainte, în cursul său mediu, se poate călători cu plutele. In timp de secetă pierde Timișul foarte multă apă și cam tot la 10—12 m distanță dai de un vad. Sebeșul se revarsă, aproape de podul de fer, în Timiș. Vara e apa Timișului un furnicar de scăldători. Frumoasă e lunca Timișului după țărmul său drept.

Caransebeșul are o poziție foarte favorabilă și din punctul de vedere al depărtării de centrele mai importante ca Reșița (34 km), Hațeg (75 km), Lugoj (42 km), Orșova (95 km) și Timișoara (101 km). Până la cele mai depărtate centre ajungi cu trenul de persoane în cel mult 4 ore. Situația orașului lângă linia principală București-Orșova-Lugoj-Timișoara îi ridică și mai mult importanța; iar din momentul ce se va deschide noua linie proiectată Petroșani-Caransebeș Reșița, orașul se va ridică repede și viitorul apropiat nu va înșelă nădejdea Bănățenilor.

Arealul orașului propriu zis e de 200 ha iar arealul pământului cultivat și necultivat al orașului e de 5.100 ha. Intreg teritoriul orașului e deci 5.300 ha.

Populațiunea. — In 1900 erau în Caransebeș 6.497 locuitori; în 1921 sunt 7.619 din care 3.625 bărbați și 3.994 femei și anume: 4.282 Români, 2.365 Germani, 460 Evrei, 372 Maghiari și 185 alte națiuni. După limbele vorbite avem 100% română, 70% germană și 30% maghiare.

Cele 100% se explică astfel: toată populația, fără deosebire de naționalitate, cunoaște și vorbește limba română. Cele 70% le vorbesc atât Șvabii cât și Românii în contactul lor, iar cele 30% le vorbesc în majoritate Șvabii; de tot puține procente cad asupra Ungurilor, cari sunt în număr disparent de mic față de Români și Șvabi.

Țăranii români din diferite cartiere ale orașului și-au împestrițat portul lor bănățean cu cel internațional, așă că nu se mai vede nimic din vechiul lor port. Numai la zile însemnate mai vezi rătăcindu-se câte unul în frumosul port bănățean: cămașă, bundă scurtă și pe deasupra suman de culoare vânătă-albastră. Și țărancele din cartiere și-au împestrițat portul, care displace mult din cauză că nu se vede nici un gust în alegerea colorilor. Restul populației n'are alt port deosebit decât cel internațional.

Dintre clădirile mai însemnate ale orașului ar fi de menționat: Liceul Traian Doda, aproape de centrul orașului; Palatul Comunității de avere a fostului regiment grăniceresc No. 13; Episcopia ortodoxă; Școala Normală; Institutul teologic diecezan; Pavilionul ofițeresc „Regele Fedinand I"; Palatul Korongy; Palatul

„Nouă casă de păstrare a orașului Caransebeș"; Primăria; Casa diecezană; Biserica românească; Biserica catolică; Parchetul cu penetenciarul; Judecătoria de ocol; Cazarma de infanterie și cea de artilerie; Internatul de băieți al fostului regiment grăniceresc No. 13; Otelul „Pomul Verde"; Otelul „Central"; Poșta; Uzina electrică.

De menționat: Monumentul „Pro Patria" în grădina liceului Traian Doda; Parcul și Piața General Drăgălina și Piața Unirii.

Tot orașul e pavat cu asfalt începând dela „Nouă casă de păstrare" și până la podul de fer al orașului, nu departe de gară. Trotuare late și bine îngrijite înlesnesc comunicația orășenilor până în ulițele cele mai îndepărtate de centru. Un braț al râului Sebeș, numit și Iruga, e canalizat și trece prin mijlocul orașului servind morilor ca forță motrice.

Serviciul de edilitate e destul de bun și curățenia orașului e lăudată și de străini, cari vin în treacăt prin Caransebeș. Orașul are poliție de Stat. Caransebeșul e luminat electric; atât periferia cât și centru sunt la fel luminate. Apeductul nu e complect. Fântâni cu apă bună de munte înlocuesc lipsurile. Compania pompierilor e foarte bine organizată, iar Primarul Fr. Pauck e un bărbat destoinic și abil, îngrijește ca un părinte de gospodăria orașului.

Ocupația locuitorilor e foate diferită. Bănățeanul ca și Ardeleanul nu se rușinează deloc de muncă; aci avem o puternică clasă mijlocie. Românii ca și Șvabii și Ungurii au în mână toate meseriile mărunte ca: cojocăria, cizmăria, măcelăria, zidărie, fierărie, etc. Majoritatea Românilor se ocupă cu economia și creșterea de vite. Prin Caransebeș nu se văd cerșitori.

Bugetul orașului Caransebeș pe anul 1920: 1.287.713 lei cheltueli și 804.684 lei venit. Deficitul e acoperit prin dările comunale.

Serviciul medical e bine organizat. Sunt 3 farmacii. Două spitale are Caransebeșul: unul al garnizoanei, celalt pentru civili.

Sentimentul de caritate al Caransebeșenilor i-a grupat în două mari societăți de binefaceri, a căror activitate e bogată de atâtea fapte nobile. Una e: Societatea orfanilor și a invalizilor de război și a doua: Soc. Crucea Roșie. Ambele societăți au foarte mulți membri din toate naționalitățile orașului. Cetățenii fără deosebire de națiune trăesc în mare armonie.

Mijloace de comunicație sunt: linia principală București-Orșova-Caransebeș-Lugoj-Timișoara; apoi Caransebeș-Hațeg. A treia linie Caransebeș-Reșița e proiectată și probabil că în vre-o 3—4 ani va fi deschisă, dacă statul se va grăbi cu începerea lucrărilor. In oraș e un serviciu de autobuze, în toate direcțiile. Afară de autobuze sunt tramvaie, birji și tot felul de vehicule pentru transporturi mari și mici. Stradele, ulițele sunt bine îngrijite, prunduite și înlesnesc comunicația. Toate ulițele Caransebeșului se sfârșesc

în Piața Unirei sau în Piața General Dragalina, așa că orice străin nu se rătăcește nici noaptea.

Caransebeșul e sediul unei episcopii ortodoxe care are un seminar teologic cu 2 secții: teologică și pedagogică. Două biserici românești are Caransebeșul: Sf. Ioan Botezătorul, zidită în 1781 din piatră în locul celei vechi de lemn și Sf. Gheorghe, care a fost în mai multe rânduri mănăstire, ea e de așișderea veche. Apoi e biserica rom.-catolică, biserica reformată și în fine templul izraelit.

In Caransebeș e o judecătorie de ocol, procuratură și parchet. Penitenciarul Caransebeșului e foarte mare. Justiția e bine organizată.

Invățământul public coprinde: Seminarul teologic; liceul Traian Doda, cel mai frumos liceu al Banatului; școala normală de băieți și fete cu 8 clase și școala de aplicație; școala civilă (medie) de fete cu 4 clase, care se va transformă într'o școală profesională; școala primară are 3 secții: română, germană, maghiară; școala comercială pentru meseriași și industriași.

Școli particulare nu sunt.

Societăți de cultură și progres: Asociația Culturală Bănățeană (A. C. B.), cea mai mare societate culturală a Banatului, sub președința I. P. S. S. mitropolitul primat Dr. Miron Cristea: cercul didactic, un fel de universitate populară a Caransebeșului; socictatea filarmonică, numără vre-o 50 de membri în orchestră. Dirigintele ei e însuși primarul orașului Fr. Pauck, cel mai mare muzicant al Caransebeșului; trei soc. de lectură și alte societăți mai mici.

In prezent apare în Caransebeș un singur ziar, *Foaia Diecezană*, organul eparhiei Caransebeșului, fondată la 1885.

Garnizoana se compune din reg. 96 inf., reg. 28/3 obuziere, cercul de recrutare și spitalul garnizoanei.

Comerț și Industrie. — Caransebeșul e un mare centru comercial. De 2 ori pe săptămână e bâlciu; cele 3 piețe mai mari ale orașului abiă cuprind miile de țărani, cari vin la bâlciu cu porci, vite, cai, alimente, unelte, etc. Orașul e plin de prăvălii mari și mici și comerțul interior e în mare avânt. O puternică clasă mijlocie de meseriași, comercianți și industriași se ridică și dă orașului un aspect pronunțat de viață comercială și industrială. Următoarele industrii sunt în plină desvoltare: industria de piele, fabrica de mobile, doage, unelte agricole; fabrica de ghiață, fabricele de țuică, de var, cărămidă și ceramică în imprejurimea Caransebeșului. Transportul produselor industriale e ușurat, fiindcă orașul e situat lângă linia principală București-Timișoara.

Institute de economie: Prima casă de păstrare, Noua casă de păstrare, Banca Sebeșana, Banca Banatului, Banca poporală, Banca Severinul, precum și cooperativele Frăția a funcționarilor din Caransebeș și Severineana.

Istoric. — Caransebeșul eră odată alcătuit din cetate, din orașul însuși și din unul, mai târziu din două suburbii. Cetatea eră

centrul, împrejurul căreia se întindeà orașul cu suburbiile. Fortificația cetății, care a existat până la 1723, constà dintr'un zid înalt de piatră și dintr'un șanț adânc. Urmele fortificației se pot urmări și astăzi. Forma fundamentală a zidului a fost un poligon cu 5 laturi, dintre care două erau mai lungi. După inventarea prafului de pușcă s'au făcut 5 bastioane, iar pe lângă zidul de piatră s'a pus pământ pe dinăuntru pentru a face un val. Cetatea a fost în multe rânduri reparată. Cea mai veche amintire a acestei cetăți datează de prin sec. XIII, când se amintește despre un castelan Ubul (Ivul). La 1560 tribunalul din Sebeș amintește de orașul Sebeș ca despre cetate regală (arx regiae maiestatis Sebes) și pare că n'a fost nici când o posesiune privată, ci în toate veacurile o cetate regală (civitas regia). La 1699 s'a încheiat pacea dela Carlovaț; Banatul timișan rămase în stăpânirea Porții. Atunci s'a hotărît și distrugerea fortificațiilor dintre Tisa și Mureș. Trebuià deci și Sebeșul să aibă aceiași soartă. Distrugerea cetății Sebeșului s'a început la 1701, dar numai superficial, fiindcă se mai pomenește de cetate la 1716, iar pentru ultima dată la anul 1723. Cimitirul și biserica Sf. Ion de astăzi erau cuprinse în interiorul fortificației. Cetatea Sebeș n'a fost așà de mare ca acea a Timișoarii. Biserica Sf. Gheorghe de astăzi nu erà înlăuntrul cetății, ci aproape de zidurile fortificației[1]. (A se vedea *Monografia orașului Caransebeș* de A. GHIDIU și I. BĂLAN).

Prof. I. Gh. **Costinescu**,
Membru al Societății Regale Române de Geografie.

Reșița (Banat), **Chișinău** (Basarabia), **Cernăuți** (Bucovina), **Brașov** (Transilvania), **Bistrița-Năsăud** (Transilvania).[2]

Reșița.—Reșița este numele unui oraș industrial; e însă centrul unei zone întregi miniere, care să întinde din Dunăre și până aproape de Lugoj. E pentru noi ceiace e Essen din basinul Ruhr-ului pentru Germani. Partea aceasta din comitatul Caraș-Severinului e bogată în mine de tot soiul, dar și în frumusețí naturale neîntrecute. E doar marginea apuseană a munților Banatului, Svițera noastră, așà de variate sunt formele pământului în legătură cu constituțiunea geologică, aici mai încurcată decât în orice parte a Carpaților. Ce nu se află în subsolul acestei regiuni? Cărbuni de pământ cu o putere de căldură mai mare chiar decât a celor dela Petroșani, fiind mai vechi. Sunt exploatate sistematic la Anina, Secul, Doman, găsindu-se și mai spre răsărit lângă Mehadia, la sud spre Rudăria. Fierul e în cantitate însemnată: fier cu mangan și chiar cu chrom atât de căutat aiurea; se găsesc minereuri de cupru, de plumb. Dar pe lângă aceste bogății de mare cătare, regiunea este bogată

(1) Manuscrisul este mai desvoltat; el e însoțit și de un plan al localității. Nu s'a putut imprimă în întregime.

(2) După *Viitorul* dela 15 Maiu, 5 Iunie, 24 Iulie, 18 Decembrie 1921 și 14 Ianurie 1922.

în piatră de var, cariere de piatră felurite, iar munții sunt acoperiți de păduri întinse de brazi, în special, ale căror trunchiuri ușor sunt lăsate pe apele repezi, spre Dunăre. Nu numai în România, dar în Europa întreagă, rar se poate găsi un colțișor din natură, dăruit cu atâtea izvoare de bogății pe o suprafață restrânsă și în condițiuni de transport atât de favorizate.

Atunci se explică de ce a ajuns să fie în stăpânirea unei societăți puternice: «Societatea austro-ungară privilegiată de căi ferate ale Statului» încă din 1855; se înțelege însemnătatea ce a capătat această societate în statul vechiu vecin și cum din conducerea ei fac parte personalități cu influență politică din Budapest, Wien și chiar Paris. Se înțelege și desfășurarea luată. In jurul orașelor Reșița, Anina, Nădrag de lângă Lugoș și Bocșa Română s'au îngrămădit fabrici de tot soiul, în legătură cu variația bogățiilor exploatate. Uzine de cocs, topitori de fer, turnătorii de fontă, fabrici de tinichea, de sobe, de unelte și mașini agricole, fabrici pentru distilarea lemnului la Reșița, există chiar o făurire pentru țevi de tunuri. O viață intensă s'a născut într'o regiune unde populațiunea este în mare parte românească, dar în dependența aproape completă, de stăpânitorii străini ai pământului și bunurilor dăruite de natură. Românii se așteptau la o schimbare a soartei lor. Străinii însă au rămas tot stăpânii locurilor și ai avuțiilor naturale. De unde, cei dintâi sărmanii, credeau într'o intervenire energică în favoarea lor, au asistat la o transacție nefavorabilă lor, favorabilă însă străinilor care au știut ce cale să apuce, ca să rămâie tot stăpâni.

Chișinău. — Prutul e ca un plan de simetrie. Dincolo și dincoace de el sunt două părți de țară, mult asemănătoare. Când treci podul dela Ungheni, nimic nu-ți spune că ai pășit peste pragul de unde, până mai dăunăzi, începea Asia. Natura peisajului, oamenii, obiceiurile sunt aceleași ca și spre soare-apune. Până și așezarea celor două mari orașe — Chișinău și Iași — împlinește, simetria, fiecare fiind spre marginea răsăriteană a celor două jumătăți. Configurația terenului cam aceiași aduce asemănare și în dispoziția generală a celor două orașe. Chișinăul văzut de pe drumul Orheiului e oglinda Iașului privit de pe Galata. Până și Bâcul molatec, aduce aminte de Bahluiul plin de broaște. Casele însă sunt înșirate mai mult dealungul coastei unui deal, pe când ale Iașului sunt revărsate peste poalele a două dealuri. Dela Copou până la Eternitate scobori și sui; dealungul lungei străzi Alexandovskaia, nume încă obișnuit deși îți stârnește fiori, ți se urâște mergând. Dacă de departe este asemănare între orașe, planul lor amănunțit este deosebit. Iașii, e un oraș vechiu, cu amintirea valurilor de demult, cu sfințenia evocată de trecut, cu melancolia trebuinței de a-și primini haina la care ține. Străzile sunt întortochiate, cu fundacuri. Casele vechi boerești, massive, luminoase, mândre, se împotrivesc tendinței de aliniere, par ca monturele de oase, ale unui trup slăbit. Chișinăul din potrivă,

are un plan american, înfăptuit însă într'un spațiu larg. Prin aceasta își arată tinerețea. E făcut după poruncă, ca și linia dreaptă, ca o sfoară întinsă, dintre Petrograd și Moscva. E o rețeà cu ochiurile regulate, dreptunghiulare. Te pierzi în regularitatea străzilor monotoane, aceleași pretutindeni. Fiind loc din belșug, toate sunt bulevarde. Pe toate le întrece Alexandrovskaia, lată de 2 ori chiar 3 ori, cât bulevardele Bucureștiului. Privind dintr'un capăt al ei apare mai degrabă ca o șoseà bine petruită, lăsată într'o pădure. Palatele numeroase de și mari, biserica Soborului, deși aproape monumentală, se perd în desișul arborilor din lungul bulevardului. Până și trăsurelele cu un cal, cu speteaza joasă, par niște jucării de copii, în spațiul larg. Celelalte străzi, proporțional, sunt la fel. Casele par mai scunde, ca niște cutiuțe. Toate însă poartă acelaș tipar. Iți trădează o particularitate din psihologia etnică, ori umbra vremurilor de teroare.

Imi făcură impresia omului ascuns, concentrat în sine, pe a cărei față, mască rigidă, nu prinzi nici veselia, nici sinceritatea, nici mânia ori sbuciumul sufletesc.

Casele sunt aliniate la marginea drumului. Obloanele de lemn dela ferestre sunt închise de cum se amurgește; rar când scapă printre ele o dungă de lumină. Până și porțile, înalte, ferecate, sunt bătute cu scânduri, iar portița, mică, îngustă, e ca și intrarea într'o tainiță. Viața este ascunsă îndărătul zidului ce se ține dela un capăt la altul al uliței.

Puținele felinare aproape stinse, nu învîng besna întunericului ce se lasă seara peste străzi. Florile, arborii, râsul și plânsul sunt tăinuite. Rar clădire, probabil a celor care nu puteau fi bănuiți, cu o grădină în față și o împrejmuire care să nu oprească privirea drumețului. N'am putut încă să-mi scot din mine, impresia de taină, de rigiditate, ce mi-au lăsat-o clădirile din Chișinău. Explicarea vine dela sine. Ți-o dă cetatea medievală, dinspre marginea orașului: e închisoarea citată și în *La grande Encyclopédie* ca o curiozitate. Zidită de un maestru italian, reproduce în veacul al 19-lea, icoana dispărutelor cetăți, greu de luat, din vremurile vechi. Strânsă grămadă, înaltă cu turnuri massive la colțuri cu niște metereze, cu frestruici aproape de acoperământ, eră veșnic, pumnul amenințător. Și atunci orice vorbă trebuià cântărită, orice gest cumpănit. Sinceritatea trebuià zidită. Veșnica amenințare a făcut și pe oameni închiși în sine.

De altfel orașul cuprinde istoria întregii Basarabii, în ultimul veac de încarcerare tristă. E un mozaic etnic, plantat pe fondul românesc. Orașul e complect înstrăinat. După harta etnografică a lui Nour, nu mai puțin de 13 soiuri de neamuri îl formă, în proporții variate. Evreii domină, chemați, prin înlesniri mari, din lăuntrul Rusiei. Intre progromuri și Basarabia, ei au ales pe aceasta din urmă. Se dau 32 de sinagogi față de 18 biserici ortodoxe. Majoritatea sunt strânși grămadă, furnicar caracteristic, înspre vale, în

jurul halei, demnă de văzut. In colo intâlnești tot soiul de neamuri, ademeniți prin privilegii anumite într'un oraș nou format, ridicat într'o regiune bogată. Pentru acești noui veniți, care trebuiau să deà tiparul rusesc unei provincii moldovenești, s'au clădit monumentale școli. Liceele sunt adevărate palate. In schimb, școlile primare erau așà de ascunse, încât trebuiau descoperite. Cele dintâi erau hărăzite puternicilor; în cele din urmă ar fi putut străbate și băstinașii, «țiganii» lui Puskin.

Orașul erà clădit doar pentru dominatori, pentru cei mlădioși, pentru toți care socoteau limba moldovenească numai pentru paria.

Prin rusificarea orașului nou clădit, se credeà că se va schimbà caracterul etnic, prea tenace, a guberniei întregi. Metoda însă a prins în oraș. Limba străină a pătruns atât de adânc în casele chiar ale moldovenilor, încât azi e greu să fie pe deplin înlocuită. Se înțelege că nu poate fi în cumpănă o intensă și metodică activitate de decenii cu prea domoală și șovăelnică acțiune de câțiva ani. Și totuși dacă râcâi puțin pojghița, dai de starea reală, după cum înlăturând lichenii iese la iveală stânca sănătoasă. Mă seoboram prin furnicarul de lume de pe strada Alexandru-cel-Bun; abià auzeam câteva vorbe românești între cei nepoftiți, veniți de peste Prut. Cu cât mă lăsam mai către gară, cu atât dispăreau și aceste slabe ecouri ale vremei celei nouă. Chișinăul de eri erà neschimbat. Doar, firmele, multe într'o limbă stâlcită, arătau revenirea la matcă.

Ajung la capătul lungului bulevard și urc dâmbul pe care se înalță școala eparhială. Pavajul de piatră a încetat; i-a luat locul lutul, pavajul natural, uscat numai cât e soare. Au dispărut însă și zidurile de împrejmuire ale caselor, aici mai vesele, mai deschise, cu grădinița în față. Un glas de copil, care se jucà într'o ogradă, îmi lămurì schimbarea. Eram în vechiul Chișinău moldovenesc, izgonit spre periferie. Eram în mijlocul poporului băștinaș pentru care liceele rămâneau închise, spre norocul lui. De pe înălțimea din dărătul cimitirului, privirea alunecà peste frumoasele vii ce împrejmuesc orașul, dar și peste casele tupilate acoperite cu stuf, strălucitoare în îmbrăcămintea lor de var; în ele s'au păstrat, cu toată temnița ce-și arătà capul, întreg sufletul curat al moldoveanului răbdător, toată înțelepciunea strămoșească, ca și dulcele graiu românesc, neprihănit de pe vremea bătrânilor cronicari. In fața Chișinăului silnic înstrăinat, se înfățișà Basarabia veche, rămasă ca pe vremea de acum o sută de ani.

Cernăuți. — E un oraș apusean. Așezat pe o coastă de deal, la marginea Prutului, casele dese, una lângă alta, se înșiră de jos, din vale, până sus pe tapșan, de unde se deschid frumoase și înviorătoare privelișți, Mai ales aceia, în spre ținutul Hotinului, prinsă din sala de mâncare a Palatului metropolitan ori din frumosul parc, cu păzitori în uniformă veche austriacă, îți produce chiar fiori de emoțiune. Dintr'un aproape triplex confinium — întâlnirea Moldovei,

a Bucovinei și a Basarabiei — impunătoarele dealuri sunt azi toate românești. Prin aceasta chiar Cernăuții are menirea să devie, cu orice jertfe de bani și energii, cetatea românismului, în partea nordică a țării.

Infățișarea orașului a păstrat neatinsă haina stăpânitorilor de eri. Ai crede mai de grabă un oraș adus din Austria de jos, pus pe culmea de deal din preajma codrilor Cosminului. Case noue, în stilul greoi, massiv, german, începură a fi presărate, printre celelalte, monotone și ele, în înșirarea de batalioane strânse în lungul străzilor negustorești. Magazin lângă magazin, cafenele mari, luxoase, toate fac ca artificialitatea să dea impresie de realitate. Noroc de catedrala, împrejmuită cu grădină largă, cu plopi mai rămuroși decât oriunde, care aduce aminte de credința creștină ortodoxă.

Toate clădirile sunt dominate de măreața, impunătoarea reședință metropolitană, în care se adăpostește și facultatea de teologie cu mare reputație.

Stilul ei atât de exotic, culoarea cărămizilor aparente, parcul bine îngrijit ce o înconjoară, luxul sălilor lăuntrice, fac din ea o actracție demnă de văzut, singura de altfel mai interesantă. Contrar spiritului general ce domnea în Austria, clădirilor Universității, asvârlite într'o coastă a orașului, lângă un maidan neîngrijit, li s'a dat prea puțină atenție, ca și când administrația centrală avea presimțirea unei stăpâniri provizorii.

In schimb însă, și atmosfera străină a vieții orașului continuă, a te înăbuși ca înainte de 1918. Se poate să mă înșel, aș dorì să fiu înșelat, dar n'am găsit nici o schimbare între Cernăuțul de altă dată și cel de azi. Nimic, aproape nimic, nu spune călătorului că orașul a revenit la patria-i de demult, că jalea despărțirii prin cordonul blăstămat a produs reacțiunea energiei de a șterge cât mai repede urmele samavolniciei săvârșite asupra neamului nostru. Nu e vorba de a înlătură în câțiva ani ceeace mai bine de un veac de stăpânire străină a săvârșit, dar măcar a impune din prima zi respectul pentru adevărata stăpânire, a învederà tuturora revenirea la starea de lucruri de dinainte de 1775.

Credeam și eu că multe din cele relatate odată în ziarul «Dacia» erau exagerări. M'am convins că realitatea e și mai mare, pentrucă îți arată lipsa de energie în conducere a administrației actuale, ca și când i-ar fi frică ori rușine să dovedească lumii că Cernăuții au reveni la patria lor veche. Stăpâni sunt tot cei de eri, în toate. Tăblițele dela colțul străzilor au rămas tot cele vechi cu Universitätsstrasse în mijloc, mare de o schioapă, vizibilă dela distanță și numai sus, în litere mici Str. Universității. Pare că ar costà o avere întreagă schimbarea necesară a lor, potrivit împrejurărilor schimbate. Până și afișele lipite pe tablele negre, sunt ca pe vremea veche, dacă nu, ostentativ, mai exagerat.

Anunțurile prin care se vestește șezătoarea literară organizată de Ateneul popular, cu ocazia pelerinajului celor 1.400 de Români

din Iași era singurul tipar românesc din noianul de fițuici fel de fel, ce umpleau spațiul rezervat lor. Chiar reprezentațiile de cinematograf sunt vestite tot numai prin nemțește. Îți fac impresia mai mult a unei sfidări tolerate, decât manifestarea unui drept. Inima ți se strânge de durere, simțind cum minoritățile profită de slăbiciunea administrației românești, căci ar fi prea trist un pact cu ele. Numai așà se explică îndrăzneala conducătorului unei naționalități, ca el considerà România numai ca mandatara aliaților, în stăpânirea provizorie a Bucovinei.

Așà se explică impasibilitatea administrației față de vizita amintită și arborarea drapelului tricolor, care ar trebuì într'una să fâlfâie pe turnul cel mai ridicat din oraș, numai sub amenințarea câtorva Români mai de inimă.

Purtarea minorităților în parte explicabilă, deși nu scuzabilă, e ca o urmare a lipsei de hotărîre din partea Românilor. Aceștia se împart în patru categorii. Unii, veniți din vechiul regat; cei mai mulți dormitează, socotindu-se ca exilați, în loc să simtă mândria de pionieri ai naționalismului înviat. Nu au simțit nici datoria de a întâmpinà, în păr, la gară, cu transport sincer de bucurie, pe cei veniți de dincolo de vechiul cordon, conduși numai de îndemnul sufletesc de a vizità cetatea cea mai nordică a românismului. A doua categorie e aceea a prea adânc înstrăinaților spre a simțì mândria că au devenit stăpâni acolo unde mai înainte erau socotiți ca mosafiri. A treia categorie sunt cei grupați în jurul «Glasului Bucovinei» vechiu organ de luptă națională, cea dintâi firmă românească bătătoare la ochi, înviorătoare pe care o întâlnește călătorul venind dela gară. E sâmburele mărit al vechilor naționaliști, a cărora activitate mi se pare însă — aș vrea să fiu înșelat — că nu e prea mărită din ceeace era înainte de 1918 în proporția nevoilor actuale cât și a schimbărei împrejurărilor. Ultima categorie, cea mai numeroasă, e a indiferenților, cari privesc fără tresărire măreția evenimentelor prin care trec, cu aceiași pași domoli ca și mai înainte, așteptând în liniște desfășurarea lor, fără să găsească, în suflet energia necesară spre a luà o hotărîre, așà cum cer împrejurările.

Molima luptelor de partid, cusurul nostru al tuturora, a adus și aici dezbinarea. Interesele înguste au subordonat înflăcărarea românismului trebuitor. Și pe când lupta între frați, se duce mai cu furie, în jurul lor cei străini de simțimintele naționale, își freacă bucuroși mâinile, văzându-ne slăbiciunea. Ei se bucură de orice greșeală a noastră. Ei nu cată, n'au nici o nevoe să cate, spre însușirile noastre, ci trâmbițează urbi et orbi ori ce cusur manifestat. Abiă s'au pronunțat în parlamentul României Mari cunoscutele vorbe, de către un ministru cu temperament nenorocit și cuvintele lui erau transcrise cu litere grase în toate ziarele străine. „Vorwärts“ le reproduce, bine înțeles nu fără comentarii puțin măgulitoare nouă.

In asemenea împrejurări *Deșteaptă-te Române* cântat de sutele de pelerini, sună în liniștea nopții, ca o trâmbiță ce chemă la realitate pe toți. Unii crâșneau din dinți; sunt explicabile și fluerăturile timide scoase în umbra nopții, ca și blăstămurile auzite în trecerea pelerinilor. *Deșteaptă-te Române* nu erà însă atâta pentru aceștia, cât pentru cei ce trebue să stea de veghe. Erà glasul trezirei naționale și a împrăștierii negurii lăsată de atâta amar de vreme asupra sufletelor românești. Erà chemarea la realitate, la luptă culturală, la manifestarea energiei unui neam prea multă vreme înnădușit. Erà cântecul vieții nouă ce se anunță pentru noi toți.

Brașov. — In jurul granițelor românești poți trage un cerc, pe linia căruia sunt așezate cele mai periferice orașe, Hotin, Vijnița, Oradea-Mare și Arad. Chiar micul sector ce trece peste Dunăre nu închide multe neamuri străine, ci în bună parte pe Românii din zona Vidinului ori pe acei din valea Timocului.

In acest cerc, Bucureștii sunt la o latură. Centrul cercului coincide cu locul unde e Brașovul.

De aici, poate, gândul unora, că cea mai nimerită așezare a Capitalei n'ar fi Bucureștii, ci Brașovul. Ar fi o capitală cu împrejurimi slăvite, căci Brașovul e Salzburg-ul nostru. Nici un alt oraș nu are, în imediata apropiere, peisagii mai frumoase și mai pline de contrast ca Brașovul. Când vii dinspre Predeal nu-l zărești, căci Tâmpa, o ramură din Bucegi, îl ascunde. Din potrivă, hornurile fabricelor, acoperișurile roșii ale caselor apar în deplina lor desfășurare, când vii dinspre șesul Trei Scaunelor. Muntele îl adăpostește iarna, îi dă umbră vara; șesul îi dă belșug dar și latitudine să se întindă cât poate, oprind în loc, ca într'un nod, drumurile toate dinspre Ciucuri, Trei Scaune, Bran ori chiar Țara Făgărașului. Dar marele avantaj al Brașovului nu sunt numai drumurile ce ajung la el din diferitele colțuri ale Ardealului. Inchis spre sud de zidul Carpaților, ar fi un popas mort. Viața lui comercială, vestită odinioară, neslăbită în totul și azi, i-au dat-o porțile deschise în munți, pasurile lesnicioase de trecut chiar cu carul. Cărăușii puteau astfel duce mărfurile peste ținuturile ce se revarsă în spre partea externă a Carpaților. In orașele cele mai depărtate din Moldova, cum e Botoșani, ulița brașovenilor erà centrul de desfacere al manufacturilor. Numele se păstrează încă.

In nici o parte a Carpaților nu sunt atâtea drumuri, care să se concentreze așà cum e în Brașov.

Pe la Bran vine calea, bătută odată atâta, dela Câmpulung, trecând prin variatele regiuni unde se găsesc Rucărul, Podul Dâmboviței și urcând pe șoseaua șerpuită, bine întreținută, săpată în Dealul-Sasului. Pe la Predeal se scurge traficul de azi, înlesnit prin drumul de fier ce întovărășește mândra Prahovă.

Mai spre răsărit e pasul Bratocea, cu drumul vechiu, roman, din care se mai văd lespezi așternute acum aproape două mii de

ani în urmă, vine apoi trecătoarea Buzăului, a Oituzului legătura scurtă cu Moldova. Din acest punct de vedere, Brașovul nu este izolat nici de partea răsăriteană a României.

Așezării sale favorabile, datorește orașul și însemnătatea lui istorică. Deși dincolo de graniță, erà legat așà de strâns cu evenimentele petrecute în vechile principate, în cât pomenindu-i numele nu evocà niciodată «străinătatea». Până și PETRU RAREȘ al Moldovei a străbătut până la întăriturile din dealul Străjii.

Privirea cea mai largă se prinde de pe Tâmpa, unde duce un lesnicios drum, tăiat prin pădure, în costișa calcaroasă. Nu știi ce să admiri. Natura în deplina ei desfășurare de contraste? Cele două gheburi de murmoră albă răsărite din brădetul des, păzind valea Timișului și trecătoarea Predealului? Cuibul de case cu colorit atât de bătător la ochi?

Spre apus se pierd în ceața depărtărei crestele cam monotone ale munților Făgărașului, iar spre răsărit strălucesc în bătaia soarelui stâncile albe ale Tigăilor, oglinda Ceahlăului moldovenesc.

Până cine știe unde spre apus și nord-răsărit, se zăresc din negura depărtării, ca niște nori întunecați la orizont, vârfurile mai înălțate din cele două ramuri ale Carpaților, îmbinate aici.

Ele, împreună cu ultimele dealuri din lanțul vulcanic al Hârghitei ca și al Perșanilor, închid, într'o ramă de păduri, frumoasele și mănoasele șesuri. Acestea să întind spre nord și răsărit cu sate dese, cu câmpuri ca petecele dintr'un mozaic cu drumuri de fier și șosele, drepte ca niște fire de ață neagră și albă, întinse pe locul neted ca în palmă.

De sus de pe Tâmpa privirea se oprește fără voie asupra lacului de case, cu acoperișul de olane roșii, strânse grămadă, vârâte în văinga îngustă dintre cele două ramuri ale munților. Casele, trenurile, oamenii apar ca niște jucării. In mijloc, e piața largă cu Casa Sfatului, clădire veche. La o parte e Biserica-Neagră din veacul al 14-lea, mai încolo e Biserica Românilor ortodoxi. Clădirile, lipite una de alta, nu mai încap în fundul văii, ci se tot ridică pe văingile laterale, până ce se răsfiră răslețe, ca vile cochete în mijlocul livezilor de pe coastă. Când au dat de șes, au spațiul liber.

Orice întindere a orașului într'acolo se poate face. Acolo sunt gara cu fabricele destul de numeroase. Căci nu e numai natura care dă orașului farmec deosebit. Alcătuirea lui chiar îl face interesant. E o îmbinare de urme străvechi, cu clădiri și instalațiuni moderne. Sub poalele Tâmpei răsar ziduri groase, acoperite cu mușchiu, în mijlocul grădinilor de pometuri. Deasupra cetății, pe dealul Romurilor, se păstrează Turnul-alb și Turnul-negru „ca niște santinele puternice din zile bătrânești", scrie SILVESTRU MOLDOVAN.

Unde te întorci amintiri străbune legate de lăsarea Sașilor dar și de sbuciumările Românilor. Unele cu altele sunt împletite. In vechime, ca și în însemnătate, monumentele unora se pun la

întrecere cu ale altora. La Scheiu se înalță mândrele școli românești, cum nu se vede nicăeri în vechiul regat. E cea mai trainică însemnare a rolului ce l'a jucat Brașovul în trecutul cultural al Românilor de pretutindeni. E ca un semn de recunoștință al prezentului, înălțat trecutului plin de multe greutăți zăbavnice. De aici au plecat întâi cărți românești tipărite. Aici a apărut cea dintâi foaiă românească din Ardeal; iar cea mai veche gazetă românească tipărită azi, *Gazeta Transilvaniei*, înființată de GEORGE BARIȚ, aici ese de 84 de ani.

Prin pitorescul neîntrecut al împrejurimilor lui, prin trecutul plin de atâtea amintiri străbune, prin ușurința cu care, de pretutindeni, poate fi vizitat, Brașovul serveă de legătură tainică între cei „de dincolo" și cei „din țară", înainte chiar ca granițele să fie șterse de pe hartă. Azi e al nostru, al tuturora, una din multele nestimate cuprinse în cercul — figura geometrică simbolică — ce corespunde hotarelor noue.

Bistrița-Năsăud. — Nu e vorba de Bistrița de aur, cum îi spun Nemții, apă neîntrecută în frumusețe care când curge mânioasă în nahlapi, când e lac adânc și tăinuit, în genuni. Despre ea au scris atâția meșteri în ale scrisului, dela GANE și până la SADOVEANU, încât greu ar fi cuiva să-i mai descopere vre-un fald al farmecului ei. E vorba de Bistrița-Năsăud «orașul liber regesc», cum stă anunțat pe o tablă mare la intrarea drumurilor principale în ea.

M'a atras mai mult decât oricare alt oraș din Transilvania, plină de așezări vechi. Atât de des e pomenit numele lui în istoria veche a Moldovei, așă de strânse legături erau între cuibul harnicilor Sași cu principatul de dincoace de Carpați, încât dându-se și numele atât de familiar nouă, pare că erà «la noi» nu «dincolo», expresiuni atât de întrebuințate odată folosite azi, din fericire, mai mult ca obișnuință de care greu te desberi. De ea se leagă numele lui PETRU RAREȘ, domn atât de întreprinzător încât a ajuns până la Feldioara. In cuprinsul ei MIHAI VOEVODUL, adunase armată pentru ca să o îndrepte în spre Moldova sau chiar Polonia. De Bistrița se leagă cele două cetăți vecine Ciceiul și Cetatea-Albă, stăpânite o bucată de vreme de domnii Moldovei.

Tot din ea au pornit acei neîntrecuți meșteri în zidărie care erau căutați, chemați, rugați. Tot PETRU RAREȘ a început să-i aducă. Pe unul din ei, ION zidarul, îl urmărește până'n pânzele albe pentru datorie. Procesul început la Sfatul din Bistrița, continuat în fața Universității săsești din Sibiiu, se termină, abiă pe vremea lui LĂPUȘNEANU, înaintea Impăratului FERDINAND I. Cu meșteri bistrițeni zidește PETRU RAREȘ biserica din Roman, LĂPUȘNEANU, baia domnească din Iași, PETRU ȘCHIOPU mănăstirea Galata. Și pe vremea lui VASILE LUPU ori a lui DUCA VODĂ meșteșugarii bistrițeni contribuesc la înălțarea și împodobirea monumentelor noastre de artă.

Aproape ce erà Brașovul pentru Țara Românească, erà Bistrița

pentru Moldova. De aceia eram mai curios să o văd, înaintea altora. Drumul dela Iași până la Bistrița e frumos. In două trei rânduri nu s'ar putea descrie mai pe departe vrăstatele tablouri de pe Mestecănișul Câmpulungului, ca și de pe valea blândă ce duce spre Cârlibaba. De aici urcî muntele prin păduri dese. Doriam atât de mult să-mi alunece îndelung privirea spre legendarele culmi legate de descălicatul Moldovei, încât drumul mereu printre perdelele dese de brad, cu tot farmecul ascuns în ele, fu o mare amăgire. Când însă priveliștea se deschise o clipă, pe culmea pasului, spre Inaltul cu vârful săpat de căldările vechilor ghețari și când, ca sub lumina fulgerului, se arată marea de munți ai Maramureșului, drumul întunecat pare că nici nu mai fu. Nici granițe, nici finanți, nici grija pașapoartelor! Eram la mine acasă pe locurile unde mai dăinuiau ascunzișurile clădite din trunchiuri de brad, a tunurilor dușmane îndreptate spre răsărit.

Când am lăsat Moldova, Bistrița, cu care eram obișnuiți și am auzit pentru întâia oară murmurul limpedelui Someș; am înțeles fiorii și prosternarea creștinilor porniți spre drumul Ierusalimului, zărind locurile unde se înalța Golgota. Rodna-Veche, cu pietre cuprinzând sclipiri metalice aruncate grămadă în fața gării, Rodna-Nouă, Sângiorgiu românesc, podurile, acoperite de pe Someș, apoi culmele joase ale răsfirărei Călimanilor, erau filme neîntrecute de cinematograf. Iată și Bistrița, cu turnul ei ce se zărește dela kilometri depărtare. E un punct de orientare în șesul larg făcut prin întâlniri de râuri într'un mănunchiu ce dă în Someș.

«Orașul liber regesc»! o traducere e potrivită. Limba e mai schimbată: amintirea vremurilor de eri e păstrată. Cu greu ai fi cerut să fie altfel. Bistrița e un oraș de undeva din Bavaria, asvârlit în grădinile de pometuri din ținutul răsăritean al Ardealului. O îngrămădire de case, lipite unele de altele, cu acoperișul roș de țigle, în lungul câtorva străzi, curate, bine întreținute. Rar câte un vârf de brad, răsare din strânsura caselor, dintr'o curticică folosită mai de grabă pentru zărzavaturi decât podoabă. Piața largă, după metoda orașelor nemțești, înconjoară bătrâna și monumentala catedrală la început catolică, azi protestantă, în interiorul careia sunt înșirate steagurile breslașilor, arătând ficcare locul rezervat membrilor diferitelor societăți. Depe vârful turnului înalt, nelipsit, se prinde întreaga priveliște a orașului vechiu, înecat în verdele grădinilor ce-l împrejmuesc și a pădurilor ce învăluesc casele dela periferie.

Multe din casele din centru sunt vechi. Bolțile unora din ele, din spre partea de miază noapte a pieții, zidite pe la sfârșitul veacului al 15-lea, aduc aminte, prin încheetura lor, de acele din „sala gotică" a chiliilor egumenești dela Cetățuia. Răsar și clădiri nouă, mari, luminoase. Sunt școlile. Ici e Bürgerschule, mai încolo, la margine, aproape în preajma lanurilor de păpușoi, este Liceul, terminat în 1914. Celelalte clădiri mari, proaspăt înălțate, sunt fabrici. Bis-

trița fiind un însemnat centru industrial. La poalele dealului împădurit în lungul râului sunt înșirate mai toate: fabrică de bere, tăbăcărie, moară, cărămidării, fabrică de țigle. Printre clădiri sunt ascunse bisericile. Cea românească e locaș de împrumut.

In afară vine cadrul de verdeață. Pădurea deasă ce acoperă dealurile spre sud-est, se scoboară până la «Promenadă», cu paltini înalți și rămuroși. Către apus, dealurile cevà mai joase sunt numai vii și pometuri.

Aci, în satele nemțești cu biserici mari, am văzut minunea obișnuită în statele din apus. Pe marginea șoselelor sunt numai meri încărcați de mere, căci nimenea nu se atinge de ele până ce se coc, când formează bunul obștesc.

Toată regiunea este dominată de vârfurile înegurate ale munților Rodnei, ce se ivesc despre miază noapte.

«Orașul liber regesc» a rămas neschimbat. Liniștea îi e caracteristică. Numai inscripțiunile de străzi și firme, într'o pocită limbă românească, arată noua stăpânire.

I. Simionescu,
Membru Acad. Rom., Prof. univ.,
Membru al Societății Regale Române de Geografie.

Noua Sulița (Bucovina), un oraș comercial de viitor[1]. — Dacă părăsești Cernăuțul, trăcând Prutul peste un mare pod de fier, ce poartă și astăzi numele luptelor îndârjite, ce au avut loc în anii războiului, între Ruși și Austriaci, și te îndrepți spre frontiera de răsărit a Bucovinei către Basarabia, străbați zona cea mai încercată, sub raportul devastărilor, din acest colț de țară. Lăsând spre stânga drumului cunoscutul târg al Sadagurei, treci prin două orășele, care odinioară însemnau centre vii de muncă și activitate: Boianul și Noua Sulița; astăzi nu mai cuprind decât grămezi de dărămături, câte o turlă de biserică stingheră, pereți de case sfărâmate, șanțuri și rețele de sârmă, cu un cuvânt tot decorul trist al războiului distrugător.

Din câte mi s'a spus, Boianul erà un târgușor românesc cu circa 6.000 locuitori, din care cea mai mare parte Români, cu gospodării frumoase și destulă viață economică; astăzi nu vezi decât ruine peste tot. Ici-colo apar construcții noui, de lemn, refăcute în ultimul timp prin puterea proprie a locuitorilor căci ajutorul Statului nu s'a arătat prin aceste regiuni. Este minunată și demnă de admirat, hărnicia și tragerea de inimă cu care locuitorii Boianului și Nouii Sulițe s'au pus pe lucru ca să-și refacă gospodăriile stricate de război. Mulți din locuitorii acestor localități au dus cu ei, la întoarcea lor la căminuri, îndemnuri și pildă din cele văzute în lumea largă, pe unde i-au dus valurile războiului. Se observă la ei o schimbare a felului cum își înțeleg viața și rostul; au căpătat nevoi și obiceiuri noui și mai cu seamă râvna de a duce o viață mai bună și mai ridicată ca până la război. Din acest

(1) *Viitorul* dela 7 Septembrie 1921.

punct de vedere, războiul a fost o școală bună pentru păturile de jos ale populației.

Noua Suliță a fost un centru comercial de seamă și înainte de război. Cap de linie strategică care se racordă pentru interesele comerciale cu linia basarabeană de la Ocnița-Mohilev, Noua Suliță bucovineană era punctul unde se făceà schimbul de mărfuri între Bucovina și Basarabia. In Noua Suliță basarabeană veneau cerealele Basarabiei, fructele, lâna, ouăle și toate produsele solului moldovenesc dintre Prut și Nistru, pentru a fi schimbate cu produsele industriale din Bucovina, Galiția și întreagă Austrie. Un punct de tranzit și de intrepozitare de primul ordin, aceasta era Noua-Suliță bucovineană și anexa ei Noua Suliță basarabeană.

Necesitățile comerciale îndemnaseră pe marii comercianți și chiar pe proprietarii din jur — în această regiune era mare proprietate — să construiască magazii mari de cereale, depozite speciale pentru conservarea ouălor și fructelor, etc., care primeau zilnic zeci de vagoane de cereale, fructe etc. De acì, aceste produse luau drumul Germaniei, până către Dantzig, sau la Wien, și către actuala Cehoslovacie. Principalele sucursale vieneze din Cernăuți — Wiener Bankverein, Mercur, etc., aveau acì așà zisele „expoziturì" — un fel de agenții, care finanțau sau operau chiar pe cont propriu, afaceri de import și export între Bucovina și Basarabia. Depărtarea cea mare la care se găseà Basarabia de centrele mari rusești, în special partea ei nordică, și apoi lipsa de căi de comunicație îndestulătoare, făceau ca toate nevoile Basarabiei de Nord să se acopere din Bucovina și Cernăuți, în care caz Noua Suliță reprezentà punctul vamal de întâlnire. Bucovina furnisà Basarabiei mărfuri de manufactură și tot felul de produse industriale de care aveà nevoe, așà în cât întreaga industrie bucovineană și în primul rând principala ei industrie, lemnul, găseà în Basarabia un debușeu normal, lesnicios și foarte rentabil. Insemnatatea comercială a Cernăuțului se datorà în bună parte și debușeului basarabean.

Astăzi, deși situația politică este alta și Noua Suliță nu mai reprezintă punctul comercial, așezat la întâlnirea a trei state—România, Rusia și Austria — totuși își menține în întregime importanța ei comercială, căci regimurile economice diferite se păstrează și azi.

Cine călătorește odată pe șoseaua Cernăuți-Boian-Noua Suliță-Hotin are să constate cu ușurință, ce trafic enorm are loc pe această linie de comunicație, în lipsa unui trafic de cale ferată. Tot așà de intens este acest trafic și pe șoseaua care leagă Dorohoiul cu Noua Suliță, prin urmare pe linia de legătură directă dintre Bucovina, Moldova și Basarabia. Căruțe întregi în șiruri nesfârșite aduc din Moldova și Basarabia cerealele necesare Bucovinei, pentru a se înapoià cu lemne, ciment, geamuri, manufactură, coloniale, etc., cumpărate din Cernăuți și de prin împrejurimi. Polonia și Cehoslovacia furnisà Bucovina cu însemnate mărfuri, cari apoi se desfac în Cernăuți și prin Noua Suliță în Basarabia și Nordul Moldovei.

In afară de Cernăuți, care este destinat să devie centrul principal al Nordului țării, din acest punct de vedere comercial, Noua Suliță prezintă tot atât de mare însemnătate, prin minunata ei situație geografică. Ridicarea acestui oraș este în funcție de legarea lui, cu cale ferată, de cele două centre, a cărora întâlnire firească o reprezintă: Hotin și Dorohoi. Cu normalizarea ecartamentului basarabean la căile ferate — care trebue să se facă neîntârziat — Noua Suliță devine centrul de întâlnire a două linii comerciale de mare însemnătate: una Cernăuți-Noua Suliță-Ocnița, care trebue continuată spre Soroca către Basarabeasca și Ismail, cu legături la linia către Bălți-Ungheni-Iași, și alta: Hotin-Noua Suliță-Dorohoi cu legături către Botoșani-Pașcani și către Dângeni-Iași. Când se va pune în exploatare linia al cărei terasament este deja făcut — Lipcani-Drângeni — atunci tot nordul țării ar fi complect utilat și ca atare punerea în valoare a bogățiilor și transportul lor în această regiune dela producător la consumator ar fi considerabil ușurat. Daca s'ar mai legă Dorohoiul cu Cernăuțul, ceeace nu ar fi prea greu, am aveà în nordul țării, un sistem de căi de comunicație adecuat nevoilor regiunii.

In mod normal, Noua Suliță ar devenì centrul comercial și industrial, în special în ce privește lemnul și cerealele. Acì s'ar puteà construì o moară sau chiar mai multe, care ar transformà grâul moldovenesc și basarabean, spre a-l trimite sub formă de făină, în toată Bucovina și Maramureș (când acesta ar fi legat direct cu Bucovina prin V. Dornei); apoi acì s'ar puteà instalà fabrici de cherestea importante, care și-ar furnizà lemnul din pădurile Bucovinei, aducându-l pe Ceremuș și Prut, până la Noua Suliță. De acì s'ar puteà aprovizionà cu cherestea tot nordul Basarabiei, către Bălți și în tot nordul Moldovei către Dorohoi, Botoșani și Iași.

Cât de mult înseamnă Prutul, ca râu flotabil pentru buștenii de lemn, este ca acum de curând s'a instalat o fabrică de cherestea tocmai la Ungheni, prin urmare în apropiere de debușeul sigur și mare care îl reprezintă Basarabia.

S'au făcut și orarecari încercări la Noua Suliță în vederea acestor industrii ceeace este o dovadă că în această direcție se poate lucrà cu mult succes. Nordul Bucovinei fiind o regiune de cartofi destul de bogată, și industria spirtului poate luà o desvoltare destul de însemnată. Apropierea fabricelor de zahăr dela Zucica și Lujeni poate ajutà la instalarea de fabrici de conserve de fructe și marmelade, având atât de aproape bogățiile fructifere din nordul Basarabiei (regiunea Hotin, Soroca, Bălți).

Din toate cele de mai sus, rezultă că Nordul țării, dacă va fi bine utilat cu mijloace de transport suficiente va puteà devenì o regiune din cele mai bogate și mai producătoare, având Noua Suliță ca principal centru comercial, fiind pus la intersecția a două linii mari de comunicație. Așezarea industriilor și a întrepri-

derilor financiare necesare în Noua Suliță și ridicarea acestui punct la adevărata lui valoare comercială, indicată de situația geografică este în funcție numai de viitoarea politică de căi de comunicație ce se va face de către stat. Desvoltarea unui punct comercial, la frontiera nordică a țării, cum este Noua Suliță în nemijlocita legătură cu Cernăuți, care va rămâne Metropola Nordului țarei noastre, va contribuì mult la punerea în valoare a unei regiuni atât de bogate, mai ales că perspectivele de desvoltare comercială nu se reduc numai la un trafic intern, ci poate să se ridice și la o însemnătate comercială cu caracter internațional, având în vedere apropierea imediată a Poloniei și Ucrainei.

In jurul gării Noua Suliță se găsesc numeroase clădiri aparținând statului, în cea mai mizerabilă situație, așà cum le-a lăsat războiul. Nu este păcat de atâtea valori, lăsate nefolosite?

Peste Prut, în fața Nouii Sulițe se găsește satul Molnița, legat cu cel dintâi, prinr'un pod de vase, construit de o unitate militară de pontonieri. **Victor Slăvescu.**

Prin Maramureș. Note de călătorie [1].— Sunt regiuni de țară, care au mai totdeauna aceiași soartă, oricare ar fi schimbările politice ce au loc. Acesta este și cazul Maramureșului. Când făcea parte din Regatul Ungariei, Maramureșul alcătuià granița răsăriteană a țarii, învecinat cu Bucovina austriacă, ea însăși o provincie de graniță, și cu munții pădurоși ai Carpaților. Astăzi, sub stăpânirea românească, ocupă tot o poziție de frontieră, la nordul țării, despărțit de Cehoslovacia, prin Tisa. Și sub stăpânirea ungurească ca și în actuala situație, Maramureșul a fost o regiune izolata. Relieful solului a determinat în mare grad această izolare, care însă, din anumite puncte de vedere, ne-a fost de mare folos. Legat cu restul Ungariei numai prin linia ferată Sighet-Huszt, Maramureșul n'a suferit o prea accentuată influență maghiară. Populația noastră românească și-a păstrat aproape intact, caracterul său etnic, cu port, limbă, obiceiuri, construcții de locuință, etc., mai mult decât în orice altă parte a provinciilor ungurești. Dacă se face comparație cu județele limitrofe, de ex. Satu-Mare (cu excepția Țării Oașului) și Bihor, se poate ușor constată cât de mult au fost influențați țăranii noștri din aceste județe față de maramureșeni.

Dacă din punct de vedere etnic, Maramureșul și-a păstrat aproape intact vechiul său caracter românesc, a avut de suferit însă o puternică înrâurire economică din partea Galiției. Atât orașul Sighetul Maramureșului cât și parte din județul Maramureș, ce ne-a revenit nouă (numai o treime din vechiul comitat unguresc, căci cealaltă parte a trecut la Cehoslovacia), sunt inundați de populație galițiană, cu aspectul și preocupările ei cunoscute. Toată viața economică este stăpânită de această populație nu numai la orașe și

[1] *Viitorul* dela 10 Noembrie 1921.

târguri, dar chiar și la sate. In afară de comerț și meșteșuguri, această populație a intrat și în pădurile regiunii, unele din cele mai frumoase ale țării noastre, distingându-se sub forma unor exploatatori care ruinează orice bogăție, acolo unde lucrează și pune în valoare. Stăpânirea maghiară ajută această afirmare economică, în vederea ruinării economice a țăranului român, rămas prea curat și în afară de orice influență ungurească. Se dă toată preferința acestui element, mai ales că populația maghiară în această regiune era foarte redusă.

Astăzi, problema Maramureșului se pune altfel, în tot complexul ei și numai din punctul de vedere românesc.

Prima condiție de viață pentru această provincie veche românească este de a fi scoasă, cu un moment mai de grabă din situația actuală de izolare în care se găsește. Maramureșul trebue legat imediat și cât mai bine, cu diferitele regiuni învecinate ale României Mari, prin căi de comunicație directe. Astăzi, comunicația se face foarte anevoios, legătura cu restul țării reducându-se la calea ferată, cu caracter quasi internațional: Sighet-Bedehaza-Hust-Kiralyittaza-Halmi-Satu-Mare, care străbate teritoriul Cehoslovaciei, pentru a intră în țară prin Halmen. Cu o astfel de legătură de cale ferată, ce trece și pe teritoriul altei țări, nu se poate concepe o viață economică normală și sigură, pentru această provincie a țării noastre.

Sighetul Maramureșului, ca centru principal al întregului Maramureș, trebue legat prin următoarele 3 artere de cale ferată, care reclamă o construcție imediată și anume:

1. O linie directă cu interiorul Ardealului, și prin urmare și cu restul țării, fie către Baia-Mare, centru minier însemnat, legat de Cluj prin căile ferate Someșene, fie către Bistrița. Primul proect se pare că este deja studiat;

2. O linie directă cu Bucovina, prin prelungirea actualei linii Sighet-Borsa, construită puțin înainte de război. Necesitățile strategice ale războiului au obligat continuarea liniei Borșa, către Bucovina, peste muntele Prislop, către Cârlibaba din Bucovina. Linia există și astăzi, adaptată la șoseaua națională, dar numai pentru tonagiu redus și cu tracțiune electrică. Este de studiat din nou această legătură, între Maramureș și Bucovina, care poate fi de cea mai mare însemnătate, și din punct de vedere strategic militar, cât și economic. Astăzi se pot vedeà pe șoseaua Borsa-Cârlibaba numeroase transporturi de făină din Bucovina — respectiv Basarabia de Nord — către Maramureș, care nu produce destule cereale de hrană, pentru acoperirea consumului intern. Această linie ferată de legătură ar ajutorà mult alimentarea Maramureșului;

3. O linie de legătură între Sighet, prin Țara Oașului către Satu Mare care ar aveà o dublă valoare; una militară și alta economică. Regiunea Satului Mare poate încă furnisà cereale de hrană

pentru Maramureș; în schimb acesta din urmă ar puteà trimete pe această direcție lemnele sale către Hungaria, unde se simte mare nevoe. Străbătând țara Oașului, această linie ar da regiunii acesteia mai multă viață, astăzi ea fiind aproape complect izolată, neavând altă legătură de comunicație mai rapidă, decât linia particulară îngustă Satu-Mare-Bicsad.

Când Maramureșul va obține aceste trei linii de comunicație va puteà intrà într'o eră nouă de dezvoltare economică. Bogățiile lui forestiere vor puteà fi mai ușor puse în valoare, putând devenì tot deodată o importantă regiune de tranzit între România și Cehoslovacia, cu aceasta din urmă neavând pentru un moment decât legătura principală prin Halmen-Beregszasz, către care merge și linia Sighet-Huszt-Crai-Haza.

O a doua condiție de viață economică românească pentru Maramureș este oprirea totală și complectă a oricărei imigrări din Galiția, care continuă și astăzi subt indiferența autorităților noastre. Elementele de populație, ce ne vin din Galiția nu vin să sporească producția națională a țării, ci se îndeletnicesc mai mult cu comerțul și specula locală, pe spinarea populației noastre prea docile și prea tolerante. Mizeria din unele regiuni este însă așa de mare încât nici acest comerț nu este destul de rentabil și atunci și această speculație străină este nevoită să se dedeà la agricultură și creșterea vitelor. La început ca arendași sau chiriași, datorită perseverenței și șireteniei, ajung cu vremea proprietari de pământ și de case, prin mai toate satele Maramureșului. Datorită acestei continue lupte de concurență, pentru stăpânirea pământului, prețul acestuia a ajuns la cifre foarte ridicate, devenind cu vremea nerentabil, când valoarea banului va spori. Este de constatat că și țăranii Români plătesc prețuri mari pentru pământ, fiind alimentați cu dolarii celor din America. Situația economică a sătenilor maramureșeni, dela război încoace, după informațiile ce ni s'au dat de către localnicii cunoscători, ar fi mulțumitoare, mulți din ei plătindu-și datoriile ce aveau la bănci și degravându-și astfel pământurile.

Situația generală a Maramureșului impune o acțiune generală economică de ridicare a elementului românesc, din punct de vedere economic. Salvarea țării, de sub influența străinizmului galițian, nu poate veni decât dela o mișcare cooperativă puternică, răspândită prin toate satele regiunei, și sub conducerea harnică și dezinteresată a intelectualilor de pe la sate: preoți și învățători. Experiența făcută în vechea țară să fie un imbold și un exemplu. Când viața economică va câștigà o organizare cooperativă sănătoasă după principii adevărat cooperatiste, se va tăià izvorul de viață al elementului străin, care va fi silit să ne părăsească după cum a părăsit și Galiția, când a venit la noi. Singura armă de apărare pacinică, dar eficace și reală este desigur cooperația, sub multiplele ei forme de organizare, dar în special, pentru credit și vânzare sau cumpă-

rare în comun. Excluderea intermediarului trebue să fie toată ținta acțiunii cooperatiste.

Tot deodată va trebuî să se evite comiterea greșelilor din trecutul apropiat, când sub forma cooperativă s'au înjghebat asociațiuni a câtorva, cu cele mai capitaliste și speculative intenții, prin care nevoile țărănimei au prilejuit câștiguri mari, în folosul câtorva din cei tari și bogați. Ideea cooperativă nu poate fi compromisă, în massa țărănească, prin cei nechemați a-i înțelege marele ei rol. Ea este singură în stare a da țărănimei, speculată de toți străinii veniți de peste hotare, o adevărată armă de apărare și un mijloc sigur de propășire economică. **Victor Slăvescu.**

Cohalm (Transilvania). — Orășelul Cohalm, nemțește Reps iar ungurește Kőhalom, e locuit de Sași și de Români și este situat la 38 km SW de Homorod Almos. Populația sa se ridică cam la 2.000-3.000 de locuitori, majoritatea alcătuită din Români. Aceștia ca țăranii se îndeletnicesc cu agricultura pe când burghezia orașului e cu totul sasă. Ca centru de cultură, acest oraș nu prezintă vre-o importanță deosebită. Românii au numai protopopiat greco-ortodox, biserica lor fiind unită. Școala primară e deasemenea românească iar legăturile cu Românii din Principate le întreținea, în treacăt, mai de grabă Sașii, cari veneau cu diferite afaceri negustorești în țările dela noi.

Comună urbană, Cohalmul e situat în comitatul Târnava-Mare. Are protoerie, judecătorie comunală, stație de căi ferate, poștă și telegraf. Pe dealul stâncos de lângă comună, înalt de 120 m. se ridică cetatea Cohalm, zidită prin secolul 13-lea, cetate care în anul 1323 fu asediată de CAROL ROBERT, iar acum în urmă era folosită de Unguri ca magazie.

De pe dânsa se deschide o priveliște fermecătoare spre munții Bârsei și ai Făgărașului, iar ca eveniment istoric în legătură, înregistrăm faptul că Cohalmul împreună cu Făgărașul și Almașul a fost ocupat de trupele românești pentru întâia oară în ziua de 4 Septembrie 1916 [1]. **Eufrosina Simioneseu.**

Locuitorii Blajului în 1681 și 1907. — Tot Românul știe — și trebue să știe — că la 12 Martie 1838 apăru la Brașov primul număr al unui ziar — *Gazeta de Transilvania* care apoi și-a schimbat numele în *Gazeta Transilvaniei* — care se poate zice că a fost focarul patriotismului românesc dincolo de Carpați. MUREȘIANII cari l-au fundat și condus mai bine de 70 de ani au binemeritat dela Românime. Cu ocaziunea sărbătorirei acelei de a 70-a aniversare a acestui ziar, s'a tipărit în 1908 la Brașov *Gazeta Transilvaniei* într'un număr jubilar [2] din care reproducem contribuția regretatului părinte AUG. BUNEA cu titlul de mai sus:

---

(1) *Condicele delă Cohalm* în *Arhiva*. An. 28. pag. 24.
(2) Un vol., 27×18 cm, pag. 132 cu 60 fotografii.

«Am cetit în un document de pe vremea principelui APAFY, că în anul 1681 se aflau în Blaj numai 19 capi de familie cu 24 copii. Presupunând că femeia fiecărui cap de familie era în viață, erau cu totul numai 62 suflete în Blaj. Numele, ce-l purtau capii de familie în 1681, ne adeverește că toți locuitorii erau Unguri. Numărul și caracterul acestei poporațiuni s'a schimbat foarte puțin până la 1738.

«Astăzi [1] însă sunt în Blaj, afară de numeroasa școlărime românească, peste 1.500 Români față cu 631 Unguri, Armeni, Sași și Jidani, dintre cari foarte mulți nu alcătuesc o poporație statornică. Este deci evident, că Românii în Blaj au înaintat foarte mult în mai puțin de 200 de ani. Asemenea progrese au făcut Românii și în alte orașe și sate. Deaceea credința neclintită în viitorul neamului românesc, ce a avut-o totdeauna *Gazeta Transilvaniei* și a sădit-o în cetitorii săi timp de 70 de ani, nu este neîntemeiată, și este sigur, că dacă Românii își vor păstră limba și datinele strămoșești, dacă vor ținea la virtuțile creștine și vor fi pururea cruțători, cumpătați și harnici, trăind în dragoste și bună înțelegere, pot aveà mare viitor în Ardeal și Țara Ungurească». H.

Din progresele științei geografice în anul 1920 [2]. — Cu privire la *Atmosferă* se relevă bogăția și preciziunea materialului modern care este suficient pentru a face posibile consultații climatologice în vederea agriculturei și altor interese, unde prevederea timpului măcar cu 24 ore înainte e de mare folos. Se relevă teoria lui KÖPPEN despre peregrinarea polilor care explică în chip lesnicios alternarea perioadelor glaciare fenomenul cel mai curios în istoria atmosferei pământului. Apoi se face mențiune cu privire la România că clima are tendința de a se caracterizà printr'o secetă la începutul primăverei (Martie), o intensificare a ploilor către sfârșit (Maiu) și o accentuare a secetei la începutul toamnei (Septemvrie) ceeace motivează un nou regim în viața noastră agricolă (arat, semănat, etc.).

Privitor la *Hidrosferă* sunt pomenite consultațiile *oceanografice* care permit între altele valurile violente pe țărmul Africei. Se atrage luare aminte asupra însemnătății deosebite a studiilor hidrografice în legătură cu fâșia de mare românească (446 km) și problema găsirei unei alte eșiri din Dunăre, evitând gurile actuale și alegând un drum prin Razim care ar scoate vasele mai spre sud de aluvionarea abundentă din frontul deltei actuale.

Despre *Litosferă* se pomenește teoria ridicărei munților ca fenomen legat de variația poziției polilor, iar a depresiunelor oceanice ca o corelație cu mutarea ecvatorului. Se amintește teoria

(1) Anul 1907.

(2) Rezumatul conferinței ținută în ședința adunărei generale a Soc. Reg. Rom. de Geografie dela 7 Maiu 1921.

genezei fiordurilor și se arată că, în urma cercetării mai atente a gheţarilor din Alaska, nu mai e nevoe să considerăm prelungirea văilor fiordiene sub apele mării ca semn de cufundare a țărmului, de oarece s'a dovedit că ghiața *curge* și *sub apă*, prin urmare gheţarul, în deosebire de apele curgătoare, poate continuà eroziunea și sub nivelul mărei în care se varsă. Se arată apoi progresele făcute în morfologia pământului românesc, subliniindu-se rezultatele la care a ajuns d. DAVID în clasificarea formelor podișului Moldovei.

Cu privire la *Biosferă* se relevă măsurile luate pentru păstrarea unor speţe de mare însemnătate economică (balene, struț, etc.) pe care gospodăria hoțească a veacului al XIX le dusese aproape la peire. Acelaș scop îl urmăresc și «parcurile naţionale» cu privire la vegetaţia neatinsă încă de mâna omului.

Ca încheere s'a insistat asupra *Etnografiei* în raport cu situaţia statului român, punându-se în relief studiul foarte însemnat al d-lui de MARTONNE despre România Nouă. Dela HAUTERIVE, care a bănuit cel dintâi origina adevărată a limbii române (ca derivată din latina rustică) și până azi, nici un sol al culturei apusene n'a avut pentru noi Românii o însemnătate mai adâncă decât marele filoromân și savantul geograf de MARTONNE. Părerea lui despre greutăţile Statului nostru ca formaţie politică și etnografică trebuesc meditate cu cea mai mare luare aminte. Problema populaţiei streine e privită cu obiectivitatea cuvenită unui om de știință recomandându-se o atenţie deosebită raportului cu minorităţile.

Despre *Cartografie* s'a relevat decadența ei tehnică după războiu și progresele prin colaborarea fotografiei, exprimându-se dorința ca harta noastră topografică să scape cât mai iute de nomenclatura introdusă de Unguri și Austriaci. (Foi tipărite în 1920 au încă nume absurde care îngreunează cetirea și studiul hărţii!). Totdeodată s'a expus și o hartă (1:500.000) a massivului banatic arătându-se că este posibil să ajungem cu colaborarea Cartografilor români la lucrări remarcabile atât din punct de vedere artistic, cât și din punct de vedere didactic și educativ. **S. Mehedinți,** Prof. Geogr. Univ. Buc.

Navigaţiunea pe Dunăre și condiţiunile necesare desvoltărei sale[1]. (Navigation sur le Danube et les conditions nécessaires à son développement). — După marele războiu se observă în toate Statele dunărene o intensă activitate economică; unele întreprinzătoare concepţiuni foarte ingenioase pentru a întreține și a mări randamentul comercial și industrial pe fluviu, altele încearcă să consolideze și să dirijeze mijloacele lor tehnice și economice pe baze nouă uniforme, pentru a puteà asigurà comerțului fluvial cele mai bune condiţiuni de funcţionare. Această activitate este cu atât mai grea cu cât navigaţiunea fluvială a suferit foarte mult în ultimii ani.

(1) Din *Le Danube International*, An. 2, No. 8, 1921.

Necesitățile războiului cerând întrebuințarea intensivă a materialului plutitor, a șantierelor, a instalațiunilor și în general al tutulor mijloacelor de comunicațiune, este bine înțeles că navigațiunea fluvială și căile ferate să găsesc acum în o așă situațiune că nu pot satisface, într'o măsură suficientă, transporturilor diferitelor produse ale țărilor dunărene; astfel încât este necesar ca organele competinte, ca și inițiativa privată, să găsească soluțiunile practice pentru a înlătură aceste greutăți.

Dacă considerăm, spre exemplu, cazul României, al cărui material fluvial a fost cu totul redus și ruinat de răsboiu și a cărei capacitate de export, în urma mărirei teritoriului, a crescut dela 300.000 vagoane la 550.000 pentru cereale și dela 22.668 vagoane la 100.000 și chiar mai mult pentru lemne, fără a socoti produsele petrolifere al căror export este considerabil, se constată ușor că pentru a face față multiplelor trebuințe ale traficului interior și exterior pe fluviu, România este săracă în mijloace de transport și reclamă o simțitoare sporire în tonajul său fluvial.

Afară de trebuințele exportului său, România cere o mare capacitate de transport pentru importul mașinelor, al materiilor prime necesare creărei unei puternice industrii naționale și mai cu seamă materiale indispensabile pentru a-și reface regiunile devastate de răsboiu.

Situațiunea creată României prin bogățiile sale naturale și prin configurațiunea căilor sale de apă, care formează o rețea legată de cursul Dunărei, face ca problema nouă de navigațiune fluvială și de captare de forță hidraulică să se impună Statului român și inițiativei privată, pentru a pune în valoare căile interioare de apă, a le legă cu Dunărea, cu drumurile de fer și cu drumurile maritime, printr'o intensă navigațiune comercială. Printr'această nouă activitate, s'ar asigură regiunilor basinului dunărean o minunată desvoltare economică și s'ar realizà o economie mare de combustibil prin întrebuințarea energiei idraulice.

In urma marelui răsboiu, noua situațiune creată de tratatele relative la Dunăre, a dat naștere unor condițiuni foarte favorabile desvoltărei traficului fluvial.

Comisiunea Internațională a Dunărei (C. I. D.) căreia îi revine înalta supraveghere a navigațiunei dunărene, însuflețită de principiile de perfectă egalitate pentru toate pavilioanele, veghiază ca interesele navigatorilor să fie protejate și ca toate greutățile de altă dată care împiedicaă navigațiunea, să dispară.

Acest regim liber care se institue pe Dunăre nu poate fi decât foarte favorabil intensificărei cât mai mare a navigațiunei și societățile și șantierele de construcțiuni navale n'au decât să profite de această stare de lucruri, sprijinând cu concursul lor desvoltarea comerțului și reluarea raporturilor normale între țările dunărene.

După părerea noastră, Statele dunărene, la rândul lor, au

datoria de a da sprijinul și protecțiunea lor tuturor organizațiunilor interioare cari formează activitatea comercială dunăreană, dându-le toate înlesnirile, creditele, subvențiunele, în fine ajutându-le în orice chip cu combustibil și tot felul de material de navigațiune.

După cele ce am văzut, cu puține excepțiuni, chestiunile privitoare la Dunăre, care timp de secole au format un obiect de discuțiune din punctul de vedere de drept internațional, sunt pe punctul de a fi elucidate pentru binele navigațiunei, dar chestiunile de ordin technic și economic sunt departe de a atinge idealul.

Pentru a face față acestor greutăți, în multe cazuri mijloacele țărilor dunărene ajung, în altele colaborarea altor puteri este indespensabilă.

Credem util de a arătà aci în chip sumar unele din dezideratele care ar trebuì să fie urmărite și care ar aveà o influență decisivă asupra viitorului economic al țărilor dunărene și asupra comerțului fluvial:

1. Sporirea parcului vapoarelor fluviale prin construcțiunea și achiziționea de vapoare nouă de mărfuri și de pasageri: stabilirea unei proporții raționale între numărul remorcherilor și numărul șlepurilor. Stabilirea tipurilor de vapoare ce vor fi a se construì pentru transportul în diferitele regiuni de navigațiune;

2. Reglementarea și codificarea uniforme a directivelor de navigațiune, de instrucțiune a pilotajului, a regulelor și convențiunilor de ordin comercial, judiciar, naval și sanitar prin înțelegeri între organele competente ale țărilor interesate ținând socoteala și de suveranitatea și de legislațiunea țărilor riverane;

3. Mărirea materialului de întreținere și de înbunătățire a fluviului. Perfecționarea serviciului idrometric. Intreprinderi de lucrări technice pentru a asigurà adâncimea de apă de minimum 3 m pe tot parcursul fluviului și în tot timpul navigațiunei;

4. Inzestrarea porturilor cu aparate moderne pentru manipularea mărfurilor pentru a se scurtà timpul de încărcare și descărcare și pentru a economisì cheltuielile. Construcțiunea basinurilor de iarnă;

5. Organizarea și exploatarea metodică a combustibilului, aprovizionarea vapoarelor prin instalațiuni moderne și furnitura sa cu un preț accesibil;

6. Stabilirea rațională a taxelor de navigațiune pentru acoperirea cheltuielilor necesitate de lucrările de îmbunătățire și de întreținere a canalului navigabil fără de a supraîncarcà comerțul fluvial;

7. Construcțiunea și amenajarea magaziilor și antrepozitelor din porturi și gări în raport cu transportul mărfurilor și destinațiunea lor;

8. Studiul și reconstrucția rețelelor de drumuri de fier după nouale trebuințe de transport rezultând din noua hartă a Europei, punând în legătură căile fluviale cu drumurile de fier;

9. Inființare de șantiere nouă în vederea construcțiunei și reparațiunei vapoarelor;

10. Regularea căilor navigațiunei interioară care dau în Dunăre. Crearea de canaluri nouă de o adâncime convenabilă ca acela ce va legă Rhin-ul cu Dunărea. Utilizarea apelor în vederea captărei forțelor idraulice și a irigațiunei;

11. Organizarea complectă a semnalelor și a balizelor pe fluviu pentru a permite navigațiunea ziua și noaptea. Elaborarea bărților practice de navigațiune;

12. Desvoltarea cunoștințelor navigațiunei fluviale în școli practice de navigațiune pentru căpitani, patroni, piloți și mecanici. Școli de înotare. Organizare de serbări nautice;

13. Stabilirea legăturilor între căile fluviale și maritime. Debușeuri maritime în relațiune cu porturile fluviale. Legătura cu instituțiunile de credit maritim;

14. Congresul Statelor și reuniunea navigatorilor pentru a se înțelege asupra condițiunilor de funcționare al comerțului fluvial. asupra înlesnirei transportului, asupra serviciilor reciproce de credite, furnituri de materiale și combustibil, crearea instituțiunilor de credite pentru navigatori;

15. Misiuni de economiști și de specialiști pentru a studiă în diferite State posibilitatea de nouă relațiuni în vederea comerțului fluvial. Expozițiuni pe vapoare speciale pentru a se arătă produsele diverselor regiuni pentru a se legă relațiuni economice nouă;

16. Reviste și publicațiuni oficiale și particulare în care s'ar expune toată activitatea fluvială, lucrările tehnice întreprinse și propuse, mișcarea economică lunară, construcțiunea șantierelor și a vapoarelor, statistica traficului fiecărui port, crearea de nouă societăți de navigațiune, situațiunea combustibilului, progrese tehnice, în sfârșit tot ce poate interesă navigațiunea fluvială.

Suntem încredințați că autoritățile competinte și calificate ale diferitelor țări dunărene, au examinat dejă aceste probleme și și-au fixat linia lor de conducere și planul lor de lucru în această mare chestiune a navigațiunei fluviale, care are cu atât mai mare importanță cu cât tonajul maritim a fost simțitor redus de războiu și că multe linii maritime au fost suprimate.

Nu ne îndoim că soluțiuni practice vor fi preparate în țările interesate; dar nu e mai puțin adevărat că, dacă realizarea lor întârziază, cauza trebuie atribuită greutății de a se procură fondurile necesare, precum și scumpetei oricărei întreprinderi, căci trebuesc sume considerabile pentru lucrări deasemenea importanță.

Toate țările trecând printr'o mare criză financiară au mai întâi datoria de a repară stricăciunile războiului și de a face față dificultăților interioare; să sperăm totuși că, pentru niște întreprinderi atât de importante și de remunerătoare, se vor găsi fondurile necesare dela asociațiuni, grupări de societăți și de bănci, sindicate mari, etc.

Nu cunosc nici o operă mai laborioasă pentru a unì sforțările țărilor dunărene, pentru a stimulă niște concepțiuni tehnice inge-

nioase, pentru a atrage pe marii capitaliști și a încurajà avântul navigatorilor ca această strânsă colaborare în vederea transformării Dunării și a afluenților săi în perfecte artere de navigațiune.

Această idee luminoasă și binefăcătoare pentru progres și civilizație pe Dunăre, a patronat fără 'ndoială crearea unei Instituțiuni internaționale a cărei nobilă misiune, după părerea noastră, este de a stimulà și de a supraveghià activitatea și desvoltarea navigațiunei pe fluviu, lăsând totuși fiecărui Stat riveran, în sfera sa de acțiune, alegerea pentru realizarea idealului său.

Comandor J. Bălănescu,
Membru al Societății Regale Române de Geografie.

Al optulea Congres geografic italian la Firenze. — Am arătat în precedentul volum al acestei publicațiuni [1] că în primăvara anului 1921 erà să se țină acest congres. El a avut într'adevăr loc în cele 9 zile dela 28 Martie până la 6 Aprilie, organizat fiind de membrul nostru corespondent, generalul Vacchelli, directorul institutului geografic militar din Firenze. Congresul a fost deschis de Primarul orașului, prof. Garbasso, în Palatul Poporului printr'o cuvântare urmată de un discurs al Ministrului de Agricultură care reprezintà guvernul. Se inaugură apoi expoziținea în care cele mai multe instituțiuni expuseră mai cu seamă materiale pentru școale și pentru răspândirea culturei. Profesorul Assunto Mori a făcut o conferință foarte interesantă cu subiectul *Geografia în opera lui Dante.*

Zilele următoare până la 2 Aprilie, s'a lucrat în diferitele secțiuni luându-se mai mult hotărîri importante. Printre numeroasele și importantele comunicațiuni prezentate în secțiuni relative la noui explorațiuni în Italia și în lume, la cercetări geografice sau la chestiuni de materiale, vom indicà pe acea a generalului Porro relativă la *Expansiunea economică a Italiei* și care, după o discuțiune amănunțită, dete loc unei ordine de zi prin care Societatea regală italiană de Geografie este rugată a luà inițiativa unei reuniuni în care să se prepare o programă de acțiune cu scopul de a escità acel spirit geografic în Italia care să fie flacăra expansiunei economice. Congresul a luat cunoștință cu mare interes și a încurajat inițiativa luată de Touring Clubul Italian de a scoate un «Mare Atlas internațional al Touring Clubului Italian». La 3 Aprilie a avut loc ședința de închidere a congresului printr'un discurs al Președintelui asupra lucrărilor sale.

Dela 4 la 6 Aprilie Membrii Congresului au făcut o foarte interesantă excursiune după un itinerar studiat mai cu seamă din punctul de vedere geografic. Expoziținea a rămas deschisă până la 10 Aprilie.

Congresul coprindeà cinci secțiuni:

1. Secțiunea științifică: geografia matematică, geografia fizică, Antropogeografia;

---

(1) Buletinul S.R.R.G., tom. 39, pag. 303.

2. Secția Istorică: Istoria Geografiei și Cartografiei; Geografia istorică: studii asupra numelor localităților;
3. Secțiunea didactică: Metoda pentru predarea geografiei; difuziunea culturei și cunoștințelor geografice;
4. Geografia economică: Geografia comercială, problemele emigrațiunei, statisticele teritoriale și etnologice;
5. Geografia colonială: Explorațiunea și Geografia coloniilor italiene. H.

Arhipelagul Spitzberg[1]. — Până la începutul secolului al 20-lea arhipelagul Spitzberg era pământul nimănui; situat în regiunea polară și prin urmare crezându-se steril, era vizitat în timpul verei d'abia de câțiva pescari. Descoperirea unor foarte bogate zăcăminte de minerale, printre care predomină cărbunele și ferul, făcù obiectul unor pretențiuni internaționale și multe State afirmară drepturile lor de posesiune justificându-le în chipurile cele mai diverse, până ce Conferința din Christiania din 1913 îl declară juridiceşte «terra nullius». O altă conferință reunită la Christiania în 1914 crezù să se deà arhipelagul unei administrațiuni internaționale; dar răsboiul european împedică ca tratativele să ajungă la o hotărîre. Mai târziu veni lipsa de cărbuni și atunci se arătă importanța economică netăgăduită a arhipelagului pentru cele trei puteri septentionale vecine: Rusia, Sverige și Norge.

Conferința dela Paris, cu tratatul dela 9 Februarie 1920, l'a atribuit Statului Norge, și această soluție se poate considerà ca cea mai bună, când se consideră poziținea favorabilă a acestui Stat relativ la Spitzberg și importanța flotei comerciale norvegiane; pe când Rusia n'ar fi putut exploatà arhipelagul, mai ales în momentele actuale, In ceiace privește Sverige, ea n'are nici o eșire directă la marea înghețată arctică.

Bogăția în cărbuni a Spitzberg-ului e considerabilă; după o comunicare făcută Congresului geologic internațional din Toronto în 1913, cantitatea de cărbuni ar fi de 8.750 mil. de tone (Belgique 11.000 mil. tone).

In vara anului 1919 erau în Spitzberg 5 stabilimente miniere care lucrau activ. Cifrele ce urmează arată cărbunele exportat în ultimii ani și populațiunea totală în cursul verei în Spitzberg:

1910 . . . 20.000 t. . .	?	1916 . . 20.000 t. . .	285 loc.
1912 . . . 40.000 t. . .	?	1918 . . . 60.009 t. . .	850 »
1914 . . . 40.000 t. . .	320 loc.	1919 . . . 90.000 t. . .	1.000 » H.

Scufundarea seculară a Regatului Nederland. — D. Abel Briquet a publicat în *Annales de Géographie* [2] un important studiu subtitlul *Subsolul Nederland-ei (Țărilor de jos) după cercetările recente* din care reproducem aci concluziunea:

Din istoria geologică a Țărilor-de-jos, astfel cum se poate

(1) *La Geografia*, An. VIII, pag. 32.
(2) Anul XXX, pag. 334—350 și o hartă în text.

reconstituì din recentele cercetări, reese cu putere rolul capital exercitat de scufundarea solului asupra evoluțiunei caracterelor paleogeografice ale regiunei și aceasta dela sfârșitul erei paleozoice.

„Scufundarea este mai mult sau mai puțin repede, dar aproape continuă în totalitate: scufundarea geosinclinalului german-de-jos în timpul Mezoicului, care devine, mai cu seamă în timpul Terțiarului și Cuaternarului, scufundarea basinului ocupat de Marea Nordului actuală. Dar această scufundare se exercită în Nederland pe o parte a scoarței terestre formată ca un fel de eșichier: cazele eșichierului se supun tensiunilor scoarței deplasându-se unele în raport cu celelalte, într'un plan ale cărui linii generale par a fi ramas permanente dela finele Paleozoicului.

„Rolul jucat de scufundare în istoria Nederland-ei nu este negreșit terminat. Scufundarea se urmează și chiar poate fi evaluată cu o oarecare preciziune. Ea ar atinge zece la douăzeci centimetri pe secol, după măsurările făcute pe terpele neolitice ale litoralului și pe resturile construcțiunilor romane. Reperurile de nivelment, deși mult mai recente, dau o indicațiune analoagă.

„Apele marine își continuă deci ofensiva lor. Dar la silințele dușmanului tradițional Nederland răspunde prin mândra deviză a Zelandei: *Luctor et emergo.* H.

Stațiune meteorologică și de T. F. F. în Grönland. — Guvernul danez a hotărît a înființă, în cel mai scurt timp, în Grönland o foarte puternică stațiune radiotelegrafică și o stațiune meteorologică. Această hotărîre este luată după recomandarea Comisiunei internaționale de telegrafie pentru prevederea timpului care s'a întrunit la London în Noembrie 1920. O asemenea stațiune va fi de o neprețuită valoare pentru prevederea timpului în Europa ca și în Canada și Unites States. Actualmente distanța între observațiunile meteorologice americane și europene este așà de mare încât observațiunile americane mai că nu se pot întrebuința la prevederile de timp în Europa: stabilirea stațiunei în Grönland va servi ca un pod pe această distanță și va angaja meteorologiștii Europei de a întrebuința sistematic observațiunile meteorologice americane. (*Monthly Weather Review*, vol. 49, pag. 306, 1921). H.

Premiul Osiris. — Acest premiu de 100.000 franci, destinat de a răsplăti descoperirea celei mai însemnate opere în științe, litere, arte, industrie și în general tot ce atinge interesul public, a fost decernat de Institutul France-ei, în ședința-i plenară dela 6 Iulie 1921, generalului FERRIÉ. Prin acest suprem omagiu, Institutul France-i a ținut să recompenseze lucrările și descoperirile precum și însemnata parte ce a luat Generalul FERRIÉ în organizarea Telegrafiei fără fir. (*L'Astronomie*, anul 35, pag. 307).

Putem adăogà că, tot pentru lucrările sale de Telegrafie fără fir, Societatea de Geografie din Paris a acordat, în 1921, Genera-

lului FERRIÉ premiul LOUISE BOURBONNAUD constând într'o medalie de aur. H.

Geografia la Clark University. — Prezidentul acestei Universități din Worcester (Mass. U. S. A.) este d. WALLACE W. ATWOOD care fusese mai înainte profesor de Geografie la Harward University din Cambridge (Mass.). Pentru întâia oară, zice d. de MARTONNE, un geograf este chemat la responsabilitățile unei misiuni care permite o inițiativă mult mai întinsă ca la noi și d. ATWOOD nu a primit această însărcinare decât cu gândul de a desvoltă în deosebi studiile cărora le consacrase până acum activitatea sa.

Strânsa legătură dintre Geografie și Meteorologie a făcut pe noul Prezident să ia ca colaborator la Institutul de Geografie pe cunoscutul meteorologist CH. F. BROOKES, redactorul de până acum al marei reviste *Monthly Weather Review* din Washington. Programa Universității Clark coprinde învățământ și cercetări. Pentru Geografie, fiecare din profesori este obligat de a face călătorii de mai multe luni la fiecare doi ani. Rezultatul fiecărei expediții va trebui să se publice într'un an dela înapoiere. (*Monthly Weather Review*, vol. 49, pag. 303, 1921).

Dintr'o scrisoare ce am primit dela d. S. NOVAKOVSKY, profesor de Geografie la Clark University aflăm că, sub auspiciile acestei universități, va publică, sub titlul *All American Year-Book of Geography and Travel*, un Anuar de Geografie, pentru redactarea căruia ne-a cerut mai multe date referitoare la studiul Geografiei în țara noastră. «Foarte puțin s'au auzit până acum de lucrările făcute în România în această direcțiune, deși știm din diferite isvoare că România în prezent lucrează foarte intensiv și interesant în privința științei pământului», scrie d. NOVAKOVSKY în scrisoarea sa. H.

Mai multă Geografie în școli[1]. — Aceasta a fost lozinca ședinței dela 3 Decembre 1921 a Societății de Geografie din Berlin (Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin) sub președenția prof. A. PENCK. Pentru demonstrarea necesității acestei măsuri, au vorbit 16 profesori, în timp de 3 ore; printre aceștia e și dr. SÜDHOFF fost profesor la școlile germane din București. Discuțiunea a condus la rezultatul ca să se ceară: *Mai multă Geografie în școli, mai multă ca coprins, mai multă ca adâncire a coprinsului.* Dejà în anul 1919 s'a cerut ca cursul de Geografie să se predeà pretutindeni până în clasele cele mai înalte de către profesori cari au trecut concurs de Geografie. H.

Catedra de Geografie la Johns Hopkins University. — O nouă catedră de Geografie a fost de curând inaugurată la Johns Hopkins University din Baltimore (U. S. A.) din fondul datorit li-

(1) Dr. **R. Thom**. *Mehr Geographie in die Schule!* pag. 233—238 din *Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin*. 1921.

teralității prietenilor celui dintâi prezident al Universității, DANIEL CORT GILMAN, care-și începù cariera sa de profesorat ca Profesor de Geografie fizică și politică la Universitatea Yale din New-Haven. Prima serie de lecțiuni va fi făcută de Maiorul LAWRENCE MARTIN, din Statul Major al armatei U. V. A., bine cunoscut geografilor dinaintea războiului prin contribuțiunile sale la Glaciologie și la Geografia generală. El va tratà despre «Factorii geografiei cu privire la comerțul extern». *The Geographial Journal*, vol. 57, pag. 235, London, 1921.

H.

Institutul geografic militar cecoslovac la Praha. — Spre finele anului 1918 republica cecoslovacă a înființat în capitala sa, Praha, un Institut geografic militar având ca Șef pe Colonelul K. RAUSCH. Deși a avut și are mari greutăți de instalare din cauza lipsei localurilor potrivite, Institutul are acum în funcțiune șase secțiuni și anume: Astronomia și geodezia, topografia, cartografia, reproducerea, statistica militară și în fine administrațiunea și contabilitatea. Institutul a publicat deja, în limba cecoslovacă, cu rezumate în franțuzește, primul Raport anual *Vyrocni Zpráva za dobu od 28. rijna 1918 do 31. prosince 1921*, dând seama de lucrările săvârșite dela 28 Octombrie 1918 până la 31 Decembrie 1921 și unde vedem că prima secțiune a executat un nivelment de precisiune la Praha pe un teritoriu coprins într'o circonferință cu o rază de 12 km din centrul orașului; Secțiunea topografică s'a ocupat cu ridicarea planului pe scara de 1: 50.000 a împrejurimilor capitalei și a revizuit planimetria și în parte relieful Slovachiei pe scara de 1: 50.000; Secțiunele de cartografie și de reproducere au executat între altele două hărți ale Republicei cecoslovace destinate școlilor: una pe scara de 1: 1.000.000 și alta pe scara de 1: 400.000.

Raportul de care ne ocupăm mai coprinde o lucrare a Căpitanului L. BENES asupra reducerei măsurilor intensității gravitațiunei la nivelul mării.

H.

Geografia în opera lui Dante. — Cu ocăziunea celui de al șaselea centenar al morței lui DANTE ALGHIERI. profesorul ASSUNTO MORI din Roma a ținut mai întâi la Firenze și apoi la Roma o conferință cu titlul de mai sus. Comitetul Societății regale italiene de Geografie a hotărît ca această conferință să se tipărească într'o edițiune specială.

După ce a făcut o sinteză a caracterelor generale ale Geografiei medievale dinaintea lui DANTE conferențiarul a demonstrat importanța operei lui DANTE în istoria disciplinei geografice și caracterele particulare ale Geografiei sale. DANTE credeà pământul mai mic și mai mult de trei părți ocupat de apă, el atribui Mediteranei și țărilor din interior figura reprezintată de hărțile nautice. Cu ajutorul acestor hărți conferențiarul a demonstrat că DANTE s'a servit de dânsele spre a indicà cu o admirabilă preciziune caracterele geografice ale regiunilor și în deosebi ale Italiei septen-

trionale și centrale. In fine DANTE are marele merit de a fi făcut cea dintâi hartă limbistică a Europei și harta dialectală a Italiei și de a fi pus problema limbei naționale. (*Bollet. della R. Soc. geogr. ital.*, vol. X, pag. 242). H.

Comisiunea Internațională a Dunărei (C. I. D.). —Tratatele de pace au făcut după cum se știe din Dunăre un fluviu internațional administrat de o Comisiune internațională a Dunărei a cărei putere se întinde până acolo unde începe aceia a Comisiunei Europene a Dunărei (C. E. D.) a cărei sediu e la Galați. Sub auspiciile Comisiunei Internaționale a Dunărei, a cărui sediu este actualmente la Budapest, se publică din 1920 o revistă lunară sub titlul *Le Danube International*. Din examinare celor două mari volume *în quarto* dejà apărute, se vede mulțimea datelor ce coprinde referitoare la fluviile internaționale Dunărea, Rhin, Elbe, Oder, Vistule și în special la navigațiunea pe Dunăre și la lucrările de îmbunătățire ce se fac pe cursul său. H.

Petrolul s'a exploatat pentru întâia oară în România.— Dintr'o lucrare foarte interesantă asupra producțiunei petrolului în lume, publicată de d. P. DURADIN în *La Geographie* din Decembre 1921 pag. 595, reproducem următoarele rânduri:

«Această tabelă — este vorba de tabela care arată an cu an și țară cu țară, dela 1857 lă 1918, producțiunea generală a petrolului în lume — prezintă un îndoit interes, istoric și statistic: ea pune în evidență data inițială a exploatărei moderne a petrolului prin sondage, mai întâi în România la 1857, apoi în United States la 1859 (după oarecări încercări mai mult sau mai puțin fericite), pe urmă în Canada la 1862, în Rusia la 1863, în Japonia la 1875, în Germania la 1880, în Birmania la 1889, în insulele de la Sonde la 1899, în Perù la 1896, în México la 1901, în Egypt la 1911 și mai recent în Persia și Venezuela.

«Se vede astfel că România a precedat toate celelalte țări în exploatarea activă a combustibilului lichid, cu toate că zăcămintele Italiei erau mai de mult cunoscute și în parte utilizate din antichitate în Sicilia, în sec. 16-lea și 17-lea în Emilia. Dar Italia nu figurează nici cu a mia parte din producțiunea mondială, ceeace nu este în raport cu bogăția sa latentă în acest produs».

Iată care este în procente producțiunea totală a petrolului în fiecare țară, în perioada dela 1857 până la 1918:

United States . 61,41%	Indii și Birmania 1.41%	Japonia 0,51%
México . . . 3,80 »	Persia . . . . 0,19 »	Trinité . . . . 0,10 »
Rusia . . . . 24,97 »	Galiția . . . . 2,05 »	Egypt . . . . 0,07 »
Indiile nederland. 2,51 »	Perù . . . . . 0,33 »	Canada . . . . 0,33 »
România . . . 2,02 »		H.

Centenarul Societății de Geografie din Paris. — La 19 Iulie 1821 mai mulți învățați și oameni politici, toți prieteni ai

Geografiei, s'au întrunit la Paris și au hotărît înființarea unei Societăți de Geografie care și luă ființă la 15 Decembrie, după adoptarea regulamentului care determină funcționarea ei. Cel dintâiu biurou al Societății, numit atunci, avea ca prezident pe Marchizul DE LAPLACE, marele astronom și matematician. In suta de ani ce a trecut Societatea de Geografie din Paris a dat atât de mare avânt expedițiunilor, cercetărilor și publicațiunilor geografice, încât sărbătorirea centenarului ei a luat în France proporțiunile unui eveniment național la care Președintele Republicei franceze d. MILLERAND — care a prezidat ședința solemnă dela 6 Iulie 1921 în marele amfiteatru din Sorbonne — a asociat Republica și guvernul prin următoarele cuvinte ce a pronunțat după ascultarea discursurilor care au arătat ceeace a făcut Societatea în cursul vieței sale de până acum:

«Ar fi negreșit greu de măsurat partea ce revine marei Societăți al cărei glorios centenar îl celebrăm astăzi, în desvoltarea spiritului de exploatațiune și de întreprindere în țara noastră: nu vom înșelă pe nimeni estimându-l considerabil. De aceea, Guvernul, Președintele Republicei erau datori să asocieze în mod oficial France la omagiul ce i se aduce astăzi și care capătă un relief particular prin prezența între noi a marilor profesori în știința geografiei, amicii noștri englezi. . . . . .

Societatea noastră a fost reprezentată prin colegul nostru prințul D. GHIKA, Ministrul nostru plenipotențiar la Paris.

Un volum special, publicat de Societatea de Geografie din Paris sub titlul *Centenaire de la Société de Géographie 1821-1921*, conține interesante date asupra istoricului Societății și asupra celebrărei centenarului. H.

Monografiile comunelor. Un exemplu de imitat.—Domnul avocat I. G. OBROCEA, colegul nostru în Societate, a înființat pentru anul 1921 cinci premii: unul de 2.000 lei, două de câte 1.000 lei și alte două de câte 500 lei, pentru cele mai bune monografii ale comunelor din județul Prahova.

«Pentru a se putea înfăptui o adevărată înălțare a țărănimei va trebui, scrie d. OBROCEA, să se facă cercetări serioase din care să reiasă o exactă și complectă cunoaștere a ei. Această cercetare socotim că nu va fi mai bine făcută decât de oameni luminați, care s'au ridicat dintre țărani».

Gestul mărinimos al d-lui OBROCEA merită să fie imitat. Îi aducem toate laudele noastre. H.

The geographical Teacher. — Adică «Profesorul de Geografie» este titlul unei reviste, organul Asociațiunei geografice al cărei sediu este la Aberystwyth (în Wales, Great Britain). Profesorul de Geografie dela Universitatea Wales din acest oraș, d. H. J. FLEURE, este Secretarul Asociațiunei — care la începutul anului 1921 avea 3.965 Membri — și Redactorul revistei care apare

de 3 ori pe an în fascicole cam de 60 pagini în 8⁰ cu litere mici și cu un conținut foarte interesant mai ales pentru profesorii de geografie. Asociațiunea are filiale în tot cuprinsul Insulelor Britanice — 40 până în prezent. Asemenea filiale au început să se întocmească și în celelalte părți ale imperiului. Acum în urmă s'a înființat una la Colombo în Ceylon.

Asociațiunea este administrată de un consiliu care se 'ntrunește într'una sau altă localitate cu o filială. Filialele din Hampshire, Bournemouth și Portsmouth au invitat Consiliul să-și țină întrunirea de primăvară 1921 în Hampshire, întrunire la care puteau luă parte orișicare alt membru al Asociațiunei. Tuturor acestora se fac înlesniri de găzduire și pentru excursiuni.

In conferințele ținute la Southampton s'a exprimat dorința de a se desvoltă acolo un Institut special de studii geografice și aceasta nu numai pentrucă acolo este principalul serviciu topografic, dar încă pentrucă Southampton fiind cel mai principal port prin care exploratorii, călătorii și administratorii părăsesc Insulele Britanice și pe unde se 'ntorc, aceștia pot contribuì bănește la desvoltarea acestui Institut. In Southampton este deja o importantă Societate istorică și arheologică și un Muzeu.

Din relațiunile date de *The Geographical Teacher* aflăm că de câțiva ani s'a luat obiceiul de a se ține în diferite localități cursuri de geografie, în timpul verei. Aceste cursuri, care se plătesc cu 2—4 livre sterlinge și care durează cam o lună, sunt urmate de profesori și de alte persoane. Pentru vara 1921 au fost anunțate mai multe din aceste cursuri; vom arătà numai două dintr'însele:

La Universitatea din Cambridge cursurile de vară de Geografie se predau de 4 profesori tratând următoarele subiecte:

Origina și desvoltarea aspectului fizic al Europei;
Geografia politică și economică a Europei;
Marea epocă a explărărilor (sec. 15 și 16);
Cartografia și elemente de ridicare de planuri;
Antropogeografie.

La Guernsey școala de vară de geografie s'a ținut dela 9 la 26 August de către doi profesori: d-l FLEURE dela Universitatea din Aberystwyth tratând despre «Geografia istorică a Europei și noualе probleme», iar prof. BARKER, dela Universitatea din Southampton, despre «Efectele industrialismului european asupra țărilor extra-europene».

Bineînțeles că cursurile sunt însoțite de excursiuni geografice.

Indemnăm pe profesorii noștri de geografie să se facă Membri ai Asociațiunei Geografice, adresându-se Secretarului ei Prof. H. J. FLEURE, 1 Marine Terrace, Aberystwyth *(Wales, Great Britain)*. Cotizațiunea anuală este de 5 shillingi. H.

American Geographical Society. — Cu începutul anului 1921 această Societate, cu sediul în New-York, a făcut unele schimbări

în publicațiunile sale și în activitatea sa în general. Astfel revista sa lunară *The Geographical Review*, care în 1916 înlocuise *Buletin*-ul acestei Societăți, va apare la fiecare trei luni: Ianuarie, Aprilie, Iulie și Octombrie. In schimb însă se vor publică o serie de alte lucrări și cercetări geografice din care s'au proiectat deja patru numere din care trei vor apare în curând. Primul număr va fi consacrat unei monografii relative la călătoria lui BEHRING, continând între altele frumoasa sa călătorie din 1741 cu explicațiuni și comentarii de prof. F. A. GOLDER, bine cunoscut prin recentele sale călătorii în Rusia și în acea parte a lumei. Societatea va publică de asemenea o serie de trei hărți ale Africei cu privire la soluri, vagetațiune și la clasificarea părților continentului, hărți alcătuite de d nii MARBUT și SHANTZ. O altă importantă serie de cercetări ce va întreprinde Societatea este relativă la geografia Americei spaniole care s'a pus sub conducerea d-lui ALAN G. OGILVIE. S'a hotărît prepararea de monografii și manuale de regiuni speciale și topice precum deasemenea și compilarea și publicarea de hărți în care scop s'a înființat o școală de geodezie sub direcțiunea Dr. A. HAMILTON RICE (*The Geografical Journal*, vol. 57, p. 236, London, 1921). H.

Societatea de geografie din Caïro. — Această Societate a fost înființată în același an cu Societea noastră, în 1875, și întocmai ca dânsa ea e datorită Capului Statului, Khedivului ISMAIL după cum a noastră e datorită neuitatului Domnitor și Rege CAROL I. Prin îndemnul Khedivului, Societatea, care avea ca Președinte pe Dr. O. ABATTE PAȘA, a dat un sprijin moral numerosilor exploratori europeni cari au putut astfel vizită până în colțurile cele mai depărtate. pădurile virgine și nelimitate ale Africei și pe unde niciodată piciorul unui european nu călcase, putându se astfel descoperî misterul care acopereà cu o perdea groasă aceste vaste regiuni, vagi și necunoscute. Sultanul HUSSEIN KAMIL care succese părintelui său Khedivul ISMAIL avù aceiași solicitudine pentru Societate, în capul căreia, la moartea primului ei Președinte, numì, la 30 Octombrie 1915, în această calitate, prin înalt Decret, pe propriul său frate A. S. Principele AHMID FOUAD care luă parte activă la lucrările Societății până în momentul când, în 1917, fu el însuși chemat pe tronul Egiptului la încetarea din viață a Sultanului HUSSEIN I. Sultanul FOUAD numì ca Președinte al Societății în locul său pe E. S. ISMAIL SEDKY PAȘA care însă după puțin timp se retrase prin demisiune, înlocuit fiind, în Noembrie 1918, prin d. G. FOUCART, directorul Institutului francez de Arheologie orientală din Caïro prin următoarea ordonanță superioară a I. S. Sultanul:

„Apreciând de mult timp valoarea erudițiunei Voastre, și „luând în considerațiune însemnatele servicii ce nu încetați de a da „instituțiunilor științifice din Țara Mea, Mi-a plăcut de a vă încre-

„dință prin prezenta Ordonanță, sarcina de Președinte al Societații „Sultanieh de Geografie.

„Rog Atot Puternicul să M'ajute a-i asigurà, ca și D-voastră „înșivă, tot sprijinul Meu și toată a Mea bunăvoință".

Făcut în Palatul Abadine, Mercuri 23 Safar 1337 (27 Noem-,brie 1918) **FOUAD.**

Ultimele publicațiuni ale acestei Societăți, numită Sultanieh (în loc de Khedivială), sunt vol. VIII și IX din noua serie; ele cuprind mai multe foarte interesante lucrări.

The Royal Geographical Society of Australasia (Queensland). — Societatea regală geografică a Australiei pentru Queensland a fost înființată la Brisbane la 10 Iulie 1885 de către d. Dr. James Park Thomson, care, după ce a ocupat fotoliul prezidențial, este Secretarul onorar și Cassierul Societății la propășirea căreia n'a lipsit un moment de a-i dà concursul său adăpostind-o chiar în propria sa casă. Pentru răsplata muncei sale a fost numit de M. S. Regele Marei Britanii, Comandor al Ordinului British Empire, cu care ocaziune Societatea a sărbătorit, într'o adunare generală extraordinară la 29 Noembre 1920, pe fondatorul Societății. In diferite discursuri s'au reamintit numeroasele lucrări făcute de Societate și în deosebi de Secretarul ei d. Thomson în onoarea căruia Societatea fundase deja în 1900 o Medalie de aur cu numele său, medalie care să se decerne în fiecare an autorului a cărui contribuțiuni la Geografie vor fi mai bine apreciate. Cel d'intâi medaliat a fost însuși d. Dr. Thomson în August 1908 pentru numeroasele sale lucrări relative la Geografie.

Societatea publică la doi-trei ani *Queensland Geographical Journal*. Ultimele volume apărute al 35-36^ea, referindu-se la anii 1918—1920, afară de procesele verbale ale diferitelor ședințe, cuprinde mai multe lucrări geografice, printre care:

Insulele Pacificului, Polinezia, Oceania, de Dr. J. P. Thomson;
Geologia, Extracțiunea mineralelor și viitorul Queensland-ei de Nord, de H. I. Jensen;
Puțurile arteziene din Queensland de West, de Dr. J. G. Richert. H.

România Nouă. — Iată ce scrie, sub titlul *New Roumania*, revista săptămânală engleză *The near East* dela 7 Iulie 1921, asupra conferinței prof. Emm. de Martonne:

«Societatea regală română de Geografie a ținut acum de curând o ședință prezidată de M. S. Regele în onoarea d-lui E. de Martonne, profesor de geografie la Sorbonne, care a făcut conferința *România nouă în Europa nouă*. Conferențiarul a examinat în amănunte situațiunea economică a țărei, analizând vastele sale bogății, comparându-le cu acele ale altor țări precum și cu acele ale France-i și arată că bogăția României este enormă și e condus a-i desemnà un loc însemnat în Europa. Bogățiile minerale ale vechiului Regat

cari constau mai cu seamă în petrol, au crescut acum imens cu cărbunii, fierul, aurul, etc. din nouăle provincii. Conferențiarul se întinde și asupra producțiunei agricole, forestiere și de vinuri. După ce va trece prezenta situațiune critică și vor veni circonstanțele normale, România nu va lipsì de a fi unul din cele mai înfloritoare State din Europa».

Unde plouă mai mult pe pământ? — Se știà până acum că la Cherrapunji în Assam (Asia) cade, în mijlociu în cursul unui an, cea mai mare cantitate de ploaie și anume 11.790 mm adică mai mult de 11 1/2 metri, deși au fost ani, ca 1861, când cantitatea anuală de ploaie a fost de peste 23 de metri. Ei bine s'a constatat că pe muntele Waialeale (1.738 m înălțime) în insulele Hawaii, cantitatea mijlocie anuală de ploaie, din perioada 1912—1916, a fost de 12.500 mm adică cu un metru aproape mai mult ca la Cherrapunji. Aceasta este până acum cea mai mare cantitate mijlocie anuală de ploaie într'o localitate. Cam tot atât de mari cantități anuale de ploaie ca la Cherrapunji s'au constatat și în alte două localități după coaste în Kamerum: la Dibundja 10.469 mm și la Bibundi 10.242 mm. H.

Cea mai mare cantitate de ploaie într'o zi. — La Cherrapunji, în munții Himalaia la 1.250 m de altitudine, care erà până mai deunăzi localitatea unde ploà mai mult în cursul unui an, s'a strâns, în ziua de 14 Iunie 1876, în curs de 24 ore, o cantitate totală de apă de 1.036 mm. Ei bine, în anul 1911 s'a constatat că, în ziua de 14 Iulie de la prânz până la 15 Iulie la prânz, adică în 24 de ore, s'a adunat o cantitate de apă de 1.168 mm pe un platou al muntelui Baguio (cam la 1.450 m altitudine) din Insula Luzon făcând parte din arhipelagul insulelor Filipine. Cantitatea de 1.168 mm de apă este dar cea mai mare constatată până acum pe fața pământului, în curs de 24 de ore.

Se știe pedealtă parte că cea mai mare cantitate de apă care a căzut într'un minut pe fața globului este până acum de 10,25 mm ceeace s'a 'ntâmplat la 7 Iulie 1889 la stațiunea meteorologică dela Curtea-de-Argeș[1], unde, în interval de 20 minute s'au adunat 205 mm de apă. Se mai știe deasemeni că la Caraomer în Dobrogea au căzut 320 mm de ploaie în 4 ore, în ziua de 17 August 1900[2]. H.

Uscăciunea ernei 1920-1. — Biuroul idrografic federal din Helvetia demonstrează prin următoarele cifre uscăciunea extraordinară a ernei trecute. Aceste cifre indică în metri cubi pe secundă

(1) **Hepites**, *Régime pluviométrique de Roumanie*, 1900, p. 65 și **J. Hann**, *Lehrbuch der Meteorologie*, Zweite Auflage, p. 272.

(2) **Hepites**, *Rupere de nori la Caraomer în Dobrogea, în An. Acad. Rom* Tom. 23, pag. 48.

debitul mijlociu al râului Rhin la Bâle în cursul lunilor dela Noembrie la Martie din perioada dela 1808-9 la 1920-1:

Ernile cele mai uscate:

1818/9 . . . 524 m³/sec.	1871/2 . . . 400 m³/sec.	1893/4 . . 462 m³/sec.
1853/4 . . . 481 »	1873/4 . . . 493 »	1897/8 . . 508 »
1857/8 . . . 315 »	1881/2 . . . 515 »	1908/9 . 420 »
1864/5 . . . 498 »	1884/5 . . . 509 »	1920/21 . . 398 »

Ernile cele mai ploioase:

1816/7 . . 1.086m³/sec.	1875/6 . . 1.066m³/sec.	1918/9 . . 917m³/sec.
1824/5 . 1.071 »	1882/3 . . 1.167 »	1919/20 . . 989 »
1866/7 . . 1.031 »	1909/10 . 967 »	

Aceste cifre dovedesc că afară de iarna 1857/8, debitul mijlociu al Rhin-ului la Bâle în cursul ultimilor 112 erni, dela 1808/9 până la 1920/1, n'a fost niciodată mai mic ca în iarna trecută. (După reproducerea din *La Danube international*, An II, No. 7, pag. 18).

Schimbatu-s'au anotimpurile? — Meteorologistul J. Root publică în *Monthly Weather Review*[1] o notă în care, după ce afirmă că nu e nici un meteorologist care să nu fi auzit cuvintele: «Anotimpurile s'au schimbat; nu mai avem frigul ce era pe când eram copil» dovedește că la New Haven (Connecticutl) în United States ale Americei temperatura nu s'a schimbat în ultimii 140 de ani, de când se fac acolo observațiuni asupra temperaturei.

La New Haven asemenea observațiuni au început din Februarie 1780 și ele s'au continuat fără nici o întrerupere afară de câteva luni în timpul războiului revoluționar din 1795. Autorul a calculat temperaturele mijlocii pe fiecare deceniu. Cifrele, transformate în grade centigrade, sunt următoarele pentru perioade de câte 10 ani terminându-se în:

1790 . . . . . 9°,8 C	1840 . . . . . 8°,8 C	1890 . . . . . 9°,4 C
1800 . . . . . 10°,0	1850 . . . . . 9°,6	1900 . . . . . 9°,8
1810 . . . . . 10°,2	1860 . . . . . 9°,4	1910 . . . . . 9°,8
1820 . . . . . 8°,6	1870 . . . . . 9°,5	1920 . . . . . 10°,3
1830 . . . . . 9°,6	1880 . . . . . 9°,8	

Se vede de acî că cele mai calde trei decenii sunt cele care se termină cu anii 1800, 1810 și 1920 și că cel mai rece deceniu vine imediat după al doilea din deceniile mai calde. Nici o schimbare permanentă a temperaturei anuală nu arată cifrele de mai sus. H.

Julius von Hann.— Marele meteorolog, înnobilit ca răsplată a vieței sale consacrată studiului meteorologiei, prof. Julius von Hann s'a stins la Wien, după o lungă suferință, la 1 Octombre 1921, în vârstă de 83 ani. Următor lui Jelinek ca director al Institutului central de Meteorologie și de Geodinamică dela Hohe Warte la Wien, Julius von Hann nu s'a ocupat în lunga-i viață decât

(1) Vol. 41, pag. 24, 1921.

cu chestiunile privitoare la Fizica Globului. Foarte numeroase sunt scrierile sale; nu putem însă să nu citãm aci fundamentalele sale opere: *Handbuch der Klimatologie*, publicată în Bibliothek geographischer Handbücher fundată de geograful RATZEL, și *Lehrbuch der Meteorologie* precum și desăvârșita sa activitate în curs de 50 de ani la redacția foartei importante reviste *Zeitschrift der Österreichischen Gesellschaft fir Meteorologie* transformată în urmă în *Meteorologische Zeitschrift*, ca organ al societăților de meteorologie austriacă și germană.

Când, la 12 Februarie 1898, s'a sărbătorit la Wien activitatea meteorologului JULIUS HANN, Institutul nostru Meteorologic i-a trimes următoarele cuvinte:

Magistro doctori JULIO HANNO, *illustrissimo meteorologo imperii Austriae* Institutio meteorologico Romaniae *venerationem cultumque dicat ob hoc quod, scientiae meteorologicae progrediendae vitam studiumque suum impendendo, et hanc artem suam ad summam dignitatem pendendo, eximii ingenio famam in omni orbe terrarum optime comparavit* monumentumque aere perennius exegit.

Bucurestiis, pridie Idus Februaris
MDCCCXCVIII

Institutionis Meteorologicae Director
Stephanus C. Hepites.

Iar când, în 1906, pentru celebrarea a 40 de ani de muncă depusă de HANN în redactarea revistei *Meteorologische Zeitschrift*, s'a hotărît a se tipări volumul *Hann-Band* în onoarea acestui învățat, scriitorul acestor rânduri a colaborat cu lucrarea *Les sécheresses en România*. H.

Alexander Supan. — Deși cu 7 ani mai bătrân geograful HERMANN WAGNER, în vârstă de 80 ani, scrie în *Petermanns Mitteilungen* necrologul geografului SUPAN pe care-l clasifică între autodidacți dar ale cărui merite le recunoaște pe deplin. SUPAN, de origină slovenă, se născù în 1847, termină gimnaziul la Laibach în 1866 și-și luă doctoratul în filozofie la Universitatea din Graz în 1870. Curând după aceea s'a lăsat de studiile istorice cu care începuse, spre a se ocupà de Geografie dând la lumină în 1873, un manual de Geografie după principiile nouei științe. Scrierea sa *Despre concepțiunea și coprinsul științei geografice și granitele întinderei sale*, publicată în 1876, atrase atențiunea geografilor. După ce mai studiă prin universitățile din Wien, Dresden și Halle, lucrările sale geografice se înmulțiră; fu numit redactor șef al revistei *Petermanns Mitteilungen* și apoi profesor de Geografie la Universitatea din Breslau. Publicațiunea sa *Grundzüge der physichen Erdkunde*, care a apărut la Leipzig în 1884, îl puse printre geografii de frunte, loc ce nu-l părăsì decât prin moarte după o lungă suferință, la 6 Iulie 1920. WAGNER își încheie necro-

logul său prin cuvintele «Este adevărat că el n'a trăit de geaba». (*Petermanns Metteilungen*, An. 66, pag. 139). H.

Giuseppe Dalla Vedova. — Născut în 1834 la Padova se stinse în vârstă de 85 ani la Roma în Septembre 1919. Senatorul DALLA VEDOVA a fost mult timp profesor de geografie la Universitatea din Roma și director general și apoi prezident al Societății regale italiene de geografie. Scrierile sale geografice sunt foarte numeroase. Multe dintr'însele au fost reunite într'un volum care i-a fost făcut omagiu cu ocaziunea împlinirei a 80 de ani sub titlul: *Scritti geografici, scelti, coordonati e repubblicati a cura d'un Comitato de Geografi in occasione dell'80 genetliaco dell'Autore.* Ist. geogr. Dr. Agostini Novara—Roma, 1914, 8°, p. XIV+540. H.

Alfred Grandidier. — In 1921 a încetat din viață, în vârstă de 85 de ani, membrul Institutului Franței și fostul președinte al Societății de Geografie din Paris ALFRED GRANDIDIER care se poate zice că și-a consacrat aproape întreaga sa viață la studiul insulei Madagascar și astfel fiind să cuvine să cităm aci numele acestui eminent geograf, născut la Paris la 20 Decembre 1836. Studiul materialului adunat de dânsul în Madagascar va face materia a 60 de volume din care jumătate au apărut deja. El este părintele actualului Secretar general al Sociatății de Geografie din Paris. H.

Profesorul Hermann Wagner. — La 23 Iunie 1920 profesorul de Geografie WAGNER dela Universitatea din Göttingen a împlinit 80 de ani. Cu această ocaziune i s'au adus foarte meritate felicitări de foarte numeroșii săi școlari și colaboratori. Redacțiunea revistei *Petermanns Mitteilungen*, la care a colaborat o jumătate de secol, consacră meritelor sale ca geograf mai multe pagini din numărul pe Iunie 1920 și o listă de 273 numere arătând titlul numeroaselor sale lucrări. Printre acestea trebue negreșit să amintim mai întâi cunoscutul său *Lehrbuch der Geographie* a cărui a zecea ediție este în curs de publicare de însuși autorul și în al doilea rând Anuarul său geografic „Geographiches Jahrbuch" care, înființat la 1866 de E. BEHM, a fost dat la lumină în mod regulat 31 de ani l'arândul, dela 1880 până la 1920, de către prof. WAGNER și alți colaboratori. H.

Stațiunea sismologică centrală a Germanici. — Asociațiunea sismologică internațională care există înainte de războiu, avea stațiunea sa centrală sismologică la Strasbourg în acelaș local cu stațiunea sismologică centrală a Germanici. Acum — când această Asociațiune este de fapt disolvată, rămânând a fi disolvată și în drept, ceia ce se va face la întrunirea din Aprilie, la Roma — stațiunea sismologică centrală germană a fost instalată la Observatorul astronomic dela Jena H.

Un seminar de geografie colonială.—La Universitatea din

Leipzig s'a organizat, sub conducerea prof. HANS MAYER un nou seminar de geografie colonială și de politică colonială.

Expediţiunea din 1921 la muntele Everest[1] (Himalaia). — *Alpine Journal* din Noembrie 1920 arată însemnatele rezultate ale expediţiunei de recunoaştere întreprinsă în acest an din iniţiativa şi cu cheltuiala societăţilor *Royal Geographical Society* şi *Alpine Club* din London, pentru a pregăti ascensiunea muntelui Everest cel mai înalt munte din lume.

Pornită din Darjuling la 18 Mai 1921, misiunea era la Kampa-Dzong (Tibet) la 4 Iunie şi la 18 la Tingri-Dzong, la 65 sau 80 km NW de Everest. D-nii MALLORY şi BULLOCK, cari compun secţiunea de excaladare, au explorat dela 23 Iunie până la 5 Octombrie părţile occidentale, septentrionale şi orientale ale muntelui, adică văile şi gheţerii Rongbuk, Kharta şi Kama. (Se ştie că accesul în partea sudică este interzis de guvernul din Nepal. De altfel s'a putut constată că partea aceasta este din cele mai răpoase). Ei s'au urcat între altele pe un vârf şi la o trecătoare (trecătoarea Nordului) mai sus de 7.100 metri. Faţa spre Nord a muntelui Everest este o prăpastie de mai bine de 3.000 m înălţime şi care nu se poate trece. Trei coame divergează dela vârf, spre W, NE. şi SE.

Secţiunea topografică, sub direcţiunea colonelului HOWARD BURY, a trămis o primă hartă a massivului; mare noutate geografică căci s'au apropiat (la trecătoare Nordului) la 4 km de vârf.

După fotografiile luate, nu se pare că ar prezintă greutăţi de neînvins cei din urmă 1.500 m ce sunt de urcat pe muchea NE dela trecătoare Nordului. Dar ar trebuì să se ajungă la trecătoare pe partea orientală a gheţarului Rongbuk, şi mai ales a fi acolo pentru expediţiunea definitivă din 1922, doua luni mai de vreme ca anul acesta. D-nul J. N. CORLIE, prezidentul Societăţii Alpine Club, speră că în Iunie sau Iulie anul 1922 muntele va puteà fi cucerit, dacă timpul e favorabil.

Deja *recunoaşterea* ce s'a terminat acum, arată topografia a 10.000 mile pătrate dintr'o ţară care nu se cunoaşte decât printr'o hartă chinezească de acum 200 de ani! S'a putut constată existenţa unor munţi foarte înalţi necunoscuţi, la vest; nu se pare însă că ei ar întrece în înălţime muntele Everest, contrar celor ce sugerase GRAHAM şi BOSS în 1883. Rezultatele zoologice, botanice şi geologice vor fi de asemenea importante.

Din nenorocire misiunea a fost, chiar dela început, lipsită de unul din cei mai utili ai ei colaboratori, Dr. A. M. KELLAS, mort subit de o afecţiune de inimă când a ajuns la Tibet. Chimist şi fizician distins, el prepară din 1910, prin călătoriile şi ascensiunile sale în Sikkim, marea sforţare ce acum se caută a se realizà. Ostenelile numeroaselor sale ascenisuni mai sus de 7.000 m (şi chiar

(1) După *Le Mouvement Géographique*, An. 37, col. 48.

7.300 m la Kamet) au contribuit negreșit la sfârșitul său .prea timpuriu. In 1917, studiind posibilitatea fisiologică de a se urcà pe Everest fără ajutorul artificial al inhalațiunilor de oxigen, conchisese la afirmativ «afară numai dacă greutățile naturale mai sus de 7.600 m nu ar fi proibitive».

Să adăugăm în fine că altitudinea rectificată a muntelui Everest ar fi nu de 8.840 m ci de 8.882 metri.

Fiecare număr din importanta revistă *The Geographical Journal* din London ține pe cititori în curentul mersului expediției publicând și numeroase fotcgrafii. Un necrolog amănunțit al Dr. KELLAS e publicat în ultimul număr al acestei reviste, vol. 58. pag. 73. H.

Excursiunea d-lui Em. de Martonne în Dobrogea [2]. — In zilele dela 8 la 10 Septembrie 1921 d. prof. de MARTONNE. cunoscutul geograf dela Sorbonne, însoțit de câțiva studenți francezi și de câțiva geografi români, a străbătut, într'o excursiune de studii, partea de N a Dobrogei. Itinerarul a fost următorul: Galați-Isaccea-Nicolițel-Sarica-Tulcea; Babadag-Cineli-Ortachioi; Cerna-Măcin-Brăila. S'au făcut excursiuni pe vârfurile dominante, de unde privirea poate coprinde o mare întindere de loc și anume: pe dealul Teliței, Denistepe, Enisala (cetate), Consul și Iacob-deal. Rezultatele, în linii generale, privitoare la morfologia nordului Dobrogei, așa precum au fost comunicate de marele geograf însoțitorilor săi, sunt următoarele: s'au distins două platforme, una superioară și alta inferioară precum și o terasă de abraziune fluviala sau marină, rămâne de cercetat. Semnificațiunea acestor platforme deasemenea rămâne de cercetat. S'a accentuat, de pe vârfurile Denistepe, Consul și Iacob-deal, asupra caracterului de avantstepă al Dobrogei nordice, caracter care explică într'o măsură oarecare și morfologia regiunei: basinuri umplute prin sedimentare eolică și vârfuri pietroase, ce se ridică d'asupra mantalei groase de loess din văi. De pe dealul Teliței s'au făcut constatări asupra lacurilor basarabene, clasificându-le; iar dela Iacob-deal, asupra bălții Brăilei, urmărindu-se bine, în acest an de secetă și de scădere sensibilă a apelor, modul de formare al bălții și origina unor lacuri.

Excursiunea aceasta, la care autoritățile administrative ale județului Tulcea au dat tot concursul lor material cu o deosebită însuflețire, a pus oarecum câteva din jaloanele viitoarelor cercetări morfologice asupra Dobrogei de nord.

Geografii, cari au participat la ea, și-au putut reaminti metoda de cercetare morfologică întrebuințată de americanul DAVIS, iar cei care au mai străbătut aceste ținuturi în excursiuni identice, și-au putut întări anumite convingeri câștigate mai înainte. **C. Brătescu.**

(1) *Analele Dobrogei*, An. II, pag. 455.

Iuțeala călătoriilor pe uscat. — Progresul făcut în mijloacele de comunicațiune a scurtat mult timpul călătoriilor. Astfel pentru călătoria dela Paris la Marseille trebuiă 16½ zile către anul 1650, 9½ zile în 1780, 3½ zile 1848 și 11 ore în 1907, ceeace însemnează că, în mai puțin de 3 secole, durata călătoriilor pe uscat s'a micșorat în proporție de 35 la 1, ca și cum prin urmare distanțele s'ar fi făcut de 35 de ori mai scurte.

In ceeace privește iuțeala mijlocie a trenurilor pe căile ferate în France, ea s'a făcut de patru ori mai mare în 70 de ani, căci în 1835 ea eră de 25 km pe oră; în 1850 de 40 km; de 58 în 1893 și de 103 km pe oră în 1905. După H. Busson, J. Fèvre H. Hauser, *(Le France d'aujourd'hui et ses colonies*, pag. 472 și 482). H.

Ancheta industrială din 1920 alcătuită de Oficiul de studii și anchete din Ministerul de Industrie și Çomerț și publicată în No. 7 — 9, An. II din *Buletinul Industrici*, este o lucrare de mare preț. In prefața, datorită Ing. Manoilescu și în introducere datorită d-lui I. Teodorescu, directorul statisticei, se dau toate lămuririle privitoare la chipul în care s'a făcut ancheta care se referă la următoarele grupe de industrii:

Industria metalugică; a lemnului și a hârtiei; chimică; alimentară; industria mare textilă; a pielăriei; ceramică. Centralele electrice din România; industria artelor grafice. Personalul și lucrători. Apoi în anexe: chestionarul anchetei; fișele pentru specialități de industrie și clasificarea industriilor. Zece planșe arată repartițiunea diferitelor industrii. H.

Strâmtoarea Gibraltar este un culoar, o crăpătură adâncă de 750 la 800 m în mijlociu care se deschide de o parte în Mediterana și de cealaltă în oceanul Atlantic, în care curg doi curenți marini suprapuși mergând, unul cel mediteranean, de la răsărit la apus, la fund cu apă mai caldă dar mai sărată, în total mai grea; al doilea superficial, cu apă atlantică mai rece dar mai puțin sărată, în total mai ușoară supus la flux și reflux. Acest curent restabilește nivelul Mediteranei scăzut din cauza puținei cantități de apă dulce din fluviile care alimentează basinul închis al acestei mări și multei evaporațiuni provocată de clima caldă și uscată.

Internaționalizarea și libertatea navigațiunei pe fluvii. Punctul de vedere al României. (Internationalisation et liberté de la navigation sur les fleuves. Point de vue de la România). — Printre recentele publicațiuni cari arată mai bine punctul de vedere românesc în chestiunea internaționalizării Dunărei, putem cită ca cele mai interesante cele trei broșuri cu titlurile:

1. Internaționalizarea fluviilor navigabile;
2. Libertatea navigațiunei pe fluviile internaționale;
3. Libertatea comunicațiunei pe căile navigabile și regiunea Dunării,

datorite Inginerului Gh. Popescu, Director general al Porturilor și Căilor de comunicațiune ale României, unul din reprezentanții guvernului român, care a luat parte neîntrerupt la lucrările Comisiunei regimului internațional al porturilor, căilor de apă și a drumurilor de fer din Paris, la lucrările preparatorii ale Statutului Dunării, și mai târziu, la conferința Dunării și la conferința căilor de comunicațiune la Barcelona.

Lucrările citate fac să reiasă următoarele principii esențiale:

Internaționalizarea fluviilor bazată pe o complectă libertate a navigațiunii și perfectă egalitate a pavilioanelor, garantată de supravegherea unei Comisiuni Internaționale pe de o parte, iar pe de alta, pe respectul drepturilor și suveranității riveranilor, în ceeace privește aplicarea regulamentelor de navigațiune și de poliție, perceperea taxelor și executarea lucrărilor tehnice de întreținere și de îmbunătățire, bine înțeles toate acestea după normele stabilite de Comisiunea Internațională a Dunării.

In porțiunea fluviului care separă Statele riverane aliate, opinia autorului este că lucrările trebuesc executate de comun acord între aceste două State și că numai în caz de neînțelegere, să aibă a intervenì Comisiunea Internațională.

In ceiace privește cabotajul, autorul e de părere că traficul exclusiv și continuu între porturile fluviilor unui acelaș stat riveran, trebue să fie rezervat vaselor acestui stat sau vaselor străine, prevăzute de autorizarea statului riveran.

Autorul, ca unul dintr'acei cari au luat cea mai mare parte la stabilirea unui serviciu tehnic român pe Dunărea de jos și care prin urmare, este în pozițiune de a cunoaște sacrificiile făcute de România în acest sens, arată, în scrierile sale, opera reală de civilizațiune îndeplinită de România prin crearea a 23 porturi înzestrate cu instalațiunile necesare, linii ferate, basinuri, docuri și întrepozite, în scurt tot utilajul pentru a înlesnì comerțul și navigațiunea, precum și lucrările de dragaj pentru a menține adâncimea și a ține șenalul navigabil necontenit practicabil. (Din *Le Danube international*, tom. II, No 6).

Comandor **I. Bălănescu,**
Membru al Soc. Reg. Rom. de Geografie.

Joncțiunea Dunării cu Marea Baltică. — Proiectul deja vechiu al acestei joncțiuni a fost adoptat de guvernul cecoslovac și va fi, foarte probabil, realizat. Prima parte a proectului este relativă la regularea râului Vag. Acesta ar fi legat cu râul Arva, și dela Tarnok în valea inferioară a râului Vag un canal va conduce la Bratislava (Pressburg). Bastimentele care coboară râul Vag vor ajunge la Bratislava prin canal. Pe dealtă parte râul Vag va fi pus în comunicațiune cu Oder-ul, astfel că va fi o cale navigabilă între Dunăre și Baltica traversând regiunea cu hulia Mährisch-Ostrau. (Din *Le Danube international*, An. II, No. 5, după *Handelsmuseum*).

Prețurile de altădată ale alimentelor. — Un domn PANDELE STĂNESCU publică în *Viitorul* dela 21 August 921 câtevă observațiuni asupra prețurilor alimentelor din care extragem următoarele: In documente dela 9 Decembre 1802 găsim prețuri maximale fixate de autoritățile de atunci. Evaluarea erâ socotită pe leul vechiu și pe ocă: Năutul 18 parale, măsline 22 parale, caracatița 3.10 ocaua, orez 22 parale, fideaua 32 parale, pastrama de Țarigrad 1 leu, icre de morun îndulcite 1.20 lei, unt proaspăt 30 par., brânza de burduf 14 par., lintea 5 par., oțetul 8 par., pastrama de vacă 10 parale, săpun 18 par., fasolea 5 par., urda sărată 12 par., buretele mare 10 par., cafea franțuzească 3.20 lei, caşcaval 78 par., ciapa 2 par., puiu de găină viu 6 par., puiu de rață 8 par., găina grasă 12 par., 2 ouă la 1 para, gâsca 18 par., curcanul 20 par., varza nemțească 1 para, ciosvârta de epure 4 par., laptele 4 par., morun proaspăt 16 par., salam 8 par., crapul 10 par., lumânări 24 parale ocaua.

In chestiunea etimologiei „Dunării". — In legătură cu «Dunărea», înșirând, în cartea a IV-a, cap. 47 și urm., râurile care curg prin țara scitică și, în amănunte, pe acelea care îngroașă Dunărea, HERODOT ne citează un Τπάκυρις, un Ἄραρος, un Νάπαρις, și pornind din țara vecină a Agathyrsilor, pe Μάρις. Se poate ca și Ἄραρος să fie, de fapt tot Ἄραρις — căci manussriptele lui HERODOT au destule mici erori de acelaș gen. Dar chiar ca Ἄραρος nu face nici o supărare pentru ce ne trebue aici.

Dacă e acum să reconstituim numele epihoric al Dunării, e limpede că la binecunoscutul și de toți acceptatul Δοννα suntem oarecum datori să legăm întâiu sufixul indigen ρις, obținând pe firescul Δούναρις, alăturea de Νάπαρις și celelalte.

Dacă adăogăm la numirile lui HERODOT pe *Sagaris* al lui OVIDIU (*ex Ponto*, IV, 10, 47) și însuși numele Niprului, Δάναπρις, cunoscut încă din antichitate, și luăm în considerație și alte numiri scitice de râuri, ca *Agaros*, *Oaros* și *Thessyris* (art. lui K. KRESCHMER, *Sarmatia*, la Pauly-Kroll-Witte, II A, 4 și urm.), numele reconstituit al Dunării, Δούναρις, devine oarecum indispensabil. (*Revista Istorică*, An. VII, p. 248). V. Pârvan.

Cuvântul Iași. — Intr'o carte coprinzând o colecție de manuscrise sârbești sub titlul «Viețele regilor și arhiepiscopilor sârbi» se află o biografie în care vorbindu-se despre incursiunile diferitelor popoare asupra Muntelui Atos în secolul XIV, se poate citi: «Acestor neamuri păgâne, adică Francii și Turcii, *Iasi* și Tatarii, Mogovarii și Catalanii și alte multe neamuri, venind atunci în Sfântul munte».

Mogovarii erâ un popor din Spania ca și Catalanii.

Numele poporului *Iasi* nu va fi ceva în legătură cu al orașului nostru Iași, pe câtă vreme în acest pasaj chiar e pus între Turci și Tatari? Se prea poate, zice autorul ILIE BĂRBULESCU, când ne aducem aminte că înainte de a se întemeiă, prin descălicători din

Maramureș, Principatul Moldovei, această țară, încă din 1241, era ocupată de Tătari.

Autorul mai atrage atenția asupra faptului că în documentele româno-slave, ba uneori și în cele curat românești, din sec. XV și XVI, se află scris acest nume tot cu *s*.

Aceasta învederează, conchide autorul, în acelaș timp, că scrisul *Iassy* în Cronică polonă a lui MIRON COSTIN din sec. XVII reprezintă chiar pronunțarea cuvântului. In numele *Iassy* pe care și azi îl dau străinii (germani, francezi, etc.) acestui oraș, e un vechiu rest, care din pronunțarea românească a trecut de mult la dânșii. (I. **Bărbulescu**, *Notiță despre cuvântul Iași*, în *Arhiva* 28, p. 103).

Marina de comerț a principalelor națiuni maritime înainte și după războiu. — Tonajul marinei comerciale a principalelor națiuni din lume a avut, în ultimii ani, multe schimbări datorite mai întâiu perderei cauzate de războiu, și apoi intensificărei construcțiunilor navale și reparațiunei între învingători a vaselor comerciale ale învinșilor.

In tabela ce urmează se arată marinele comerciale cum erau la mijlocul anului 1914 și 1920, socotindu-se toate vapoarele dela 100 tone in sus. Cifrele reprezintă mii de tone:

	1914	1920		1914	1920
Great. Britain	18.892	18.111	Nederland.	1.472	1.773
Dominiurile britanice .	1.632	2.032	Italia	1.430	2.118
United States	4.287	14.525	Japonia	1,708	2.996
Austro-Hungaria . .	1.052	—	Norge	1.957	1.980
Danemark	770	719	Espana	884	937
France	1.922	2.963	Sverige	1.015	996
Germania	5.135	419	Alte țări	2.427	3.839
Grecia	821	497	Total . .	45.494	53,905

Se vede din această tabelă că marina Austro-Ungariei a încetat de a există; în urma perderilor din războiu ea fusese redusă la 713.000 tone, cea mai mare parte din care a trecut Italiei. Marina comercială engleză, cea mai dăunată în războiu, n'a reușit nici să-și acopere perderile cu toată intensificarea construcțiunei și cu tot tonagiul obținut dela cei învinși. Germania, care ține al doilea loc în marina comercială din lume, deși mult înapoi celei engleze, s'a redus acum numai la 419.000 tone. Recordul construțiunilor navale este ținut de United States, care, în timpul războiului, a înșesit flota lor comercială. Japonia, deși și-a îndoit-o, nu a reușit a concură pe cea a renumitei sale rivale americane. Sporirile flotei franceze sunt mai cu seamă fructul abilei sale diplomații.

(*La Geografia*, An. VIII, pag. 198, 1920). **H.**

Sir Ernest Shackleton [1]. — A încetat din viață, pe bordul

(1) Din *Viitorul* dela 10 Febr. 1922.

vasului *Quest* în Georgia de sud, la 5 Ianuarie 1922. El se născu în Irlanda în 1874.

Încă din anul 1901, acest ilustru explorator, făcuse parte, pe vasul *Discovery*, ca ofițer al marinei regale engleze, din expediția antarctică pe care o comandă căpitanul SCOTT, victimă și el a îndrăzneței întreprinderi.

Deși această primă expediție a fost plină de primejdii pentru SHACKLETON, acesta totuși în 1907 echipă vasul *Nimrod* pentru o nouă încercare. Mai bine de doi ani, misiunea al cărei șef era, făcu descoperiri geografice importante; ascensiunea muntelui Erebus și raidul prin care SHACKLETON s'a apropiat de pol cu aproape 179 km. La 29 Octombrie 1908, SHACKLETON părăsea vasul cu alți trei tovarăși ADAMS, MARSHALL și WILD, pornind spre pol. Cu el luă ultimii patru cai, un număr egal de sănii și proviziuni pentru trei luni de zile. După sforțări neînchipuite, exploratorii dădură de un platou acoperit cu o zăpadă moale și măturată neîncetat de vânt: pe această imensă întindere de ghiață a platoului este situat polul. Începuse să se simtă lipsa de hrană, rațiile fură reduse la minimum, frigul de —38° chinuiă pe îndrăzneții călători lipsiți de îmbrăcăminte călduroasă și de hrană. La 6 Ianuarie, SHACKLETON și tovarășii săi erau la 88°8' latitudine. Puțin în urmă mica dar energica trupă luă drumul nordului, înfruntând greutăți foarte mari.

In 1914. SHACKLETON reluă comanda unei noui expediții, cu vasul *Endurance* care porneă din Anglia și luă contact cu ghețurile polare la 1 Ianuarie 1915. După câteva luni, vasul fu mobilizat între ghețuri pentru ca la 27 Octombrie 1915 să fie strivit și scufundat lăsând echipajul pe blocurile mișcătoare. Până la 6 Aprilie anul următor, 28 de oameni trăiră pe o insulă de ghiață, într'o permanentă primejdie, de oarece crăpături mari în banchiză amenințau să-i înghită la fiecare pas, în fiecare clipă. Ca să scape de moarte, naufragiații încercară cu ajutorul a trei mici bărci scăpate dela dezastru să atingă insula Elefantului de care îi despărțeau numai câteva mile. Totuși pe această stâncă stearpă șansele de scăpare nu erau cu mult mai mari.

Ca să și salveze tovarășii, SHACKLETON luă o hotărîre eroică: să atingă Georgia de sud. Pregătî o barcă din restul materialelor salvate și împreună cu cinci tovarăși se îmbarcă la 24 Aprilie 1916. Restul companionilor rămase pe insula Elefantului.

Aveau de făcut aproape 1.400 km peste cel mai periculos ocean; la 10 Mai barca intră în baia Haakon.

SHACKLETON întâmpină și aci mari obstacole, dar, printr'un bărbătesc marș forțat, el traversă munții de zăpadă ai Georgiei de sud pe care nimeni nu-i mai străbătuse și în dimineața zilei de 21 Mai atingeau stațiunea de pescari de balene din Stromnes. Fără să se odihnească o clipă, SHACKLETON plecă în ajutorul tovarășilor lăsați pe insula Elefantului.

De trei ori trebuì să se retragă ca să evite a fi prins de gheţuri şi imobilizat mai multe luni. La a patra încercare, pe când se părea o imposibilitate a atinge insula Elefantului în plină iarnă, el avù marea bucurie să isbutească şi să-şi transporte tovarăşii în Chili.

In sfârşit la 25 Septembrie 1921, însufleţit de aceiaşi nobilă energie SHACKLETON, părăsià din nou Anglia pe bordul vasului *Quest*, pentru regiunile antarctice. Această călătorie se anunţà plină de primejdii, de oarece vasul fu ameninţat de furtuni violente, una în golful Gasconiei după care se refugiă în portul Lisaboa, alta, în largul lui Saiut-Vincent înainte de a sosì aproape de coastele Braziliei.

Dela intrarea sa în rada portului Rio de Janeiro, unde vasul *Quest* a trebuit să steà mai multă vreme ca să-şi poată repară avariile suferite în timpul călătoriei, nici o veste nouă despre expediţiune nu se mai primise în Anglia. De abià în ziua de 29 Ianuarie a sosit din Montevideo trista ştire a morţei marelui explorator.

Invăţământul şi escursiuni geografice în România[1]. — Chemat pentru a predà Geografia într'un semestru la Universitatea română din Cluj, cred util de a arătà unele rezultate ale acestei experienţe interesând organizarea învăţământului geografic universitar.

Institutul de geografie din Cluj este oarecum cel mai important din România. Localurile sale sunt cele ce obţinuse şi colecţiunile sale sunt acele ce formase un distins geograf ungur, E. CHOLNOCHY. Dar toată cartografia românească care i lipsià şi o bună parte din cartografia franceză s'au adăogat colecţiunilor cu toate publicaţiunile oficiale române interesând geografia şi un oarecare număr de publicaţiuni franceze. Românii voesc să facă din acest Institut unul din cele dintâi din Europa. Printre nouăle clădiri care au să se construiască lângă clinici, s'a rezervat pentru Institutul geografic un edificiu impozant. In aşteptare, direcţiunea sa a fost încredinţată unui tânăr învăţat, vechiu elev din Sorbonne şi dejà membru al Academiei române, profesorul VÂLSAN, asistat de profesorul MERUŢIU. Este vorba să se numească încă un profesor ajutor. Personalul auxiliar coprinde: patru asistenţi, un desenator, o dactilografă, un fotograf lucrând exclusiv pentru Institut, şi doi servitori. Directorul corespunde direct, ca şef de serviciu, cu toate autorităţile române, şi foarte rar cererile sale, bazate pe un raport, nu sunt satisfăcute.

La Cluj e posibil de a organizà un învăţământ într'adevăr practic, îndreptat către iniţiarea la cercetări pe teren. In curs de două luni, am făcut, pe săptămână, 4 cursuri, o şedinţă de seminar şi o escursiune. In alte două luni, am dirijat nişte mari escursiuni care au percurs aproape întreaga Românie nouă, studiind în deosebi unele regiuni. Drumurile de fer ne-au dat bilete de liber percurs pe toate liniile şi vagoane speciale; autorităţile militare şi civile ne-au procurat automobile sau camionete, ne-au împrumutat corturi şi ne-au procurat caii trebuincioşi. Negreşit că s'a căutat a se sa-

(1) Traducere din *Annales de Géographie*, An. 31, pag, 64, 1922.

tisface în chip deosebit profesorul francez; dar, dacă ne gândim la greutățile pentru a organizà escursiuni în Carpați, chiar în timp normal, greutăți înzecite prin circonstanțele actuale, se va recunoaște că ar fi posibil de a obține la noi aceleași rezultate cu mai puțină cheltuială, dacă utilitatea esențială a acestei forme de învățământ ar fi în deajuns de înțeleasă.

Studiul massivului Bihor a fost făcut în deosebi și a arătat niște fapte destul de importante: mai cu seamă existența a trei platforme de eroziune, din care una se prezintă pe marginea SE ca o pénéplaine fosilă pre-cocen. In poiana Rusca, am găsit două din aceste platforme. In înaltul massiv banatic, membrii escursiunii au putut recunoaște această curioasă platformă Boerescu, nivelând vârfurile la 2.000 m și mai sus, au putut urmărì deformațiunile platformei Rîu Ses, verificà extensiunea glaciară și în particular au putut studià deaproape morenele dela Soarbele, săpate de doline recente. Raporturile dintre munții metalici și înalții massivi au putut fi precizate prin examenul culoarului dela Caransebeș. De altfel nu s'au neglijat nici observațiun'le de geografie umană sau economică. Populațiunea din Bihor și Poiana Rusca a arătat fapte de adaptațiune la morfologie destul de curioase și o influență de expoziție care nu fusese încă notată în Carpați. Regresiunea vieței pastorale a fost constatată pretutindeni sus pe munte. Escursiunea a vizitat, sub conducerea tehnicianilor, minele de fer dela Delar și Bogsan, furnalele înalte dela Huniedoara și oțelăriile dela Reșița.

Contrariat de timpul urât, studiul masivului Rodna a dat rezultate mai puțin precise. Se va puteà totuș deduce din observațiunile noastre unele fapte nouă relative la extensiunea nivelelor de eroziune și ipoteze susceptibile de a orientà viitoarele cercetări. Am recunoscut, în colinele din Bucovina, o serie de *coaste* sau *cuestas* tipice, dislocate prin mișcări cari se par în raport cu ruperile platformei ruse care face fundamentul lor. Am urmărit în Nordul Basarabiei, deformațiunile plăcei de calcar sarmatic, câteodată degajată în stare de platformă structurală, și studià de aproape valea Nistrului, atât de interesantă prin formele de adaptațiune la variațiunile faciesurilor și de grosimea straturilor, suprapuse orizontal dela Siluriam până la Sarmatic.

In Dobrogea, am recunoscut existența unui pénéplaine vechiu dislocat și a două platforme recente, a căror studiu amănunțit rămâne să se facă; o climă stepică, încă mai secetoase ca clima actuală, se pare a fi singura explicare posibilă a faciesului morfologic, care reamintește aspectele Oranieĭ. De sus din balvederele care o domină, am putut studià câmpia aluvială a Bălții; portul Brăila a fost trecut în revistă.

Afară de rezultatele științifice ale excursiunilor despre care cititorii revistei *Annales de Géographie* vor aflà în curând ceva mai mult, aș voì să notez acì valoarea lor educativă.

Participanții, a căror număr n'a 'ntrecut niciodată douăzeci,

erau profesori sau asistenți de Geologie sau Geografie dela universitățile sau liceele românești, la cari se alipise cinci studenți dela Sorbonne, a căror călătorie a fost plătită din creditele obținute dela Ministerul Instrucțiunii Publice și dela Consiliul universității din Paris, și doi ofițeri reprezentând unul Institutul geografic militar al armatei române, celalt Statul-major general. Idea de a inițiă ofițerii tineri la metodele moderne ale geografiei este negreșit interesantă și rezultatele experienței s'au părut încurajătoare. In ceeace privește beneficiul pe care studenții înaintați l-au câștigat din această serie de lungi excursiuni, el a întrecut orice așteptare.

Excursinnea despărțindu-se câteodată în mai multe grupe însărcinate fiecare cu studiul unui punct determinat, am putut constată progresele facultăților de observațiune, din ce în ce mai simțitoare pe măsura prelungirei campaniei. La urmă, elevii care urmaseră deja excursiuni de mai multe zile, mărturisesc că vedeau acum cu alți ochi. Pentru întâia oară aveau acum un sentiment de încredere în ei înșăși care-i făceau capabili de a inventă ipoteze explicative, și de a urmări cu perseverența care este singură capabilă de a puteà găsì fapte decisive. Dovada e făcută că nimic nu prețuește, pentru inițiare la lucru geografic, mai mult ca o adevărată campanie de cercetări conduse de profesori. Un învățamânt care nu este organizat pentru a realizà acest deziderat esențial este negreșit incomplect.

Am voi ca această idee să fie înțeleasă de acei cari au puterea de a pune Universitățile franceze în stare de a urmări exemplul dat de Universitatea română din Cluj[1]. Emm. de Martonne.

RECENSIUNI

La România économique en 1921. 27 × 20 cm, pag. 120 + LII + 4, o hartă, 16 fig. și 3 diagrame, Buc., Göbl Fii, 1921. — Publicațiunea Oficiului de studii și anchete din Ministerul Industriei și Comerțului este de mare importanță căci pentru întâia oară, în mod oficial ni se dau cifre care caracterizează viața economică a României întregite.

Din *Indicațiunile geografice* reținem următoarele cifre relative la suprafața teritoriului și la numărul locuitorilor:

Oltenia . .	24.078 km²	1.484.706 loc.	Transilv. .	57.819 km²	2.685.883 loc.
Muntenia .	58.505 »	3.485 859 »	Maramureș	18.592 »	466.956 »
Dobrogea .	23.262 »	693.120 »	Crișana . .	17.086 »	1.145.113 »
Moldova .	38.058 »	2.233.556 »	Banat . .	17.980 »	910.393 »
Basarabia .	44.422 »	2.344.800 »	Regatul .	294.244 km²	16.262.177 loc.
Bucovina .	10.422 »	811.721 »			

deci o densitate mijlocie de 55.3 locuitori pe kilometru pătrat.

(1) In trei note publicate în *Comptes-rendus de l'Académie des sciences*, autorul dă oarecari amănunte asupra unora din constatările făcute în această escursiune geografică: *Sur les plates-formes d'érosion des monts de Bihor*, t. 173, p. 1188; *Sur les plates-formes d'érosion des monts métallifères du Banat*, t. 173, p. 1388; *Sur le massif de Poiana Ruscă et la corrélation des cycles d'érosion des Carpați méridionales* t. 174, p. 104. H.

Dunărea udă ţara pe o lungime de 1.075 km, are o lăţime de 600—1.400 m, adâncimea atingând 30 m. *Nistrul* pe o lungime de 1.040 km, lat de 50—100 m, adânc dela 3 la 5 m este navigabil pe 192 km. *Tisa* cu afluenţii săi Someşul, Crişul şi Mureşul. Jiul lung de 200 km nu e navigabil. Oltul 380 km, navigabil pe 50 km. Sîretul 400 km nu poate duce decât plute. Prutul 411 km e navigabil pe 115 km.

Iată principalele oraşe rânduite după populaţiunea socotită în mii de locuitori:

Bucureşti	750	Oradea Mare	65	Craiova	52	Sibiiu	35
Chişiuău	150	Brăila	65	Bender	50	Sătmar	35
Cernăuţi	86	Arad	63	Ismail	45	Soroca	35
Iaşi	75	Cluj	60	Braşov	42	Botoşani	32
Timişoara	72	Ploeşti	57	Bălţi	40	Constanţa	27
Galaţi	72	Cetatea Albă	55	Hotin	35		

In capitole deosebite se tratează succesiv despre agricultură (diferite culturi, problema zootechnică, sericicultura), Păduri 7.307.688 ha, Pescăria, Industria (metalurgică, alimentară — morăritul, uleiuri vegetale, zahăr, alcoolul — tăbăcăria, chimică — sodă şi potasă, acidul sulfuric şi sulfate, distileria lemnului, glucoza şi amidon, săpun şi lumânări, acid azotic, chibrituri, explosive, industria sintetică, industria textilă (lâna, bumbac, in şi cânepă, mătase), industria casnică. Industria şi comerţul lemnului. Industria construcţiunei (ciment, var, cărămidă, asfalt, sticlă), Industria hârtiei. Puterea motrice întrebuinţată în industrie e de 497.093 H P.

In capitolul consacrat *Comerţului* se arată principalele articole importate în 1913 (590.012.640 lei) şi exportate (670.705.835), cum este organizat comerţul.

Capitolul *Finanţe* e foarte instructiv. Vom spune numai că avem 952 de bănci de credit cu un capital vărsat de 1.398.700.00 lei iar numărul băncilor populare, cooperative, etc., este de 8.883 cu un activ de 621.095.841 lei.

Minele sunt tratate într'un capitol unde se vorbeşte despre petrol şi industria petroliferă, apoi despre cărbune (antracit, ulei, lignit), gaze naturale, despre sare şi alte produse ale subsolului (aur, argint, plumb, aramă, fer).

Capitolul *Căilor de comunicaţiune* dă indicaţiuni asupru drumurilor de fer (11.678 km în exploatare, 310 km în construcţie şi 984 km în studiu), asupra şoselelor (102.000 km), asupra navigaţiunei.

In fine un ultim capitol se ocupă de situaţiunea financiară a României. Pentru anul 1920—1, proectul de buget ordinar prevede la venituri 5.220 de milioane, şi la cheltueli 5.020 milioane, iar acela al bugetului extraordinar 2.500 milioane.

Numeroasele tabele care termină volumul dau cele mai preţioase date asupra diferitelor elemente de care se tratează. H.

La république de Finland. Aperçu économique et financier publié par le Bureau central de Statistique, 30×27 cm, pag. 78, 9 hărți și diagrame, 252 figuri, Helsinki, 1921. — O frumoasă lucrare de reclamă cu o sumedenie de ilustrațiuni, întocmită cu scopul de a arătă frumusețele și bogățiile nouei republici finlandeze. Ea este redactată mai înainte de tratatul din Dorpat dela 1920 încheiat cu Rusia care a sporit suprafața republicei prin cedarea teritoriului Petsamo pe coasta Oceanului înghețat cu o suprafață de aproape 10.000 km^2 și cu o populațiune de aproape 1.700 locuitori. Avantajul cel mare este însa că aceasta procură Finlandei un port liber de ghețuri în tot cursul anului pe o mare mondială.

Intr'un prim capitol se face istoricul Finlandei. Inceputurile colonizațiunei acestei țări datează din primele secole ale erei creștine cu două rasse de oameni, Finezii și Suedezii, cari cu timpul s'au amalgamat spre a formă un singur popor; în secolul 13-lea, Finland se alipește politicește Suediei iar la 1362 ea primește cea dintâi lege constituțională. Spre sfârșitul secolului al 16-lea, ducatul Finland, care erà unit cu Sverige, capată titlul de Mare-ducat. In sec. 18 armata lui PETRU CEL MARE prădă groaznic această țară, care, după războiul din 1808—9, este reunită Rusiei în condiții favorabile pentru păstrarea unor drepturi și privilegiuri cari însă nu fură respectate de către Rusia, care, pe la finele sec. 19 și la începutul celui de 20-lea, întreprinse distrugerea violentă și sistematică a culturei naționale din Finland. Legile și drepturile stabilite de mai multe secole fură violate. In Decembrie 1917 Finland, în toiul războiului mondial, își scutură jugul prin proclamarea independenței sale, independență care fu în urmă recunoscută de toate puterile. Președintul Republicei va fi în viitor ales prin plebiscit.

Suprafața Finland-ei este de peste 387.000 km^2 din care 343.000 pământ și restul apă[1]. In 1917 totalul populațiunei erà aproape 3.350.000 loc. cu o creștere anuală de 30.000. Intr'o sută de ani, dela 1815 la 1917, populațiunea s'a întreit: dela 1.117.744 s'a făcut 3.346.853 locuitori. Intinderea Finlandei întrece pe a Românici cu aproape 90.000 km^2 dar populațiunea nu e decât a cincea parte a ei. Instrucțiunea și industria sunt însă mult mai desvoltate ca la noi. Din punctul de vedere al limbei, Finland formează un bloc destul de omogen: 88,5 % de Finezi și 11,5 % Suedezi. Populațiunea de limbă suedeză nu trebuește considerată ca un element străin, căci o mare parte din populațiunea originară fineză se servește de limba suedeză după cum o mare parte de populațiune originară suedeză se servește de limba fineză. Cea mai mare parte din populațiune este de religie evangelică luterană; ortodoxi nu sunt decât vre-o 50.000.

(1) Se poate vedeà din volumnl 36 din acest *Buletin* la pag. 800—803 recensiunea ce am făcut de splendida publicație a Societății de Geografie din Helsinki sub titlul *Atlas de Finlande*. H.

Marea majoritate a populaţiunei se ocupă cu agricultura şi cu meseriile ce depind de dânsa, 66,3%; în al doilea rând vine industria 12,2% şi apoi comerţul 5,1%. Terenul cultivabil este mai cu seamă spre Sud, dar culturile înaintează mult spre Nord graţie climei temperate, astfel secara de iarnă se cultivă chiar până la cercul polar. Creşterea vitelor progresează pe fiecare an. Untul finlandez se exportează în toată lumea aşà de mult e desvoltată această ramură agricolă mulţumită asociaţiunilor săteşti care au în mâna lor aproape totalitatea producţiunei şi exportului untului. Prin ele micii agricultori şi proprietari pot întrebuinţà maşinele cu aburi sau electricitate cele mai perfecţionate în lucrarea câmpului sau a laptelui.

Pădurile ocupă un loc important în viaţa economică a Finland-ei, ele ocupă aproape 20 mil. ha şi coprind mai cu seamă pini, brazi şi mesteacăni, afară de alţi arbori foioşi cari procură industriei lemn de lucru; se crede că creşterea anuală ar fi de 10 mil. m^3 de lemn. In ultimii ani înainte de războiu, exportaţiunea totală a produselor forestiere, a industriei lemnului şi a hârtiei reprezintau 72,5% din totalul exportului. Statul posedă un sfert din suprafaţa păduroasă.

Industria a luat o desvoltare însemnată în ultimii 30 de ani; în acest interval numărul lucrătorilor a crescut dela 30.000 la 110.000, motorii primari dela 35.000 de cai putere la 320.000 iar valoarea producţiunei anuale dela 100 mil. mărci filandeze la un miliard şi jumătate. In general industria s'a desvoltat în apropiere de coaste; aproape jumătate din toate industriile din Finland sunt concentrate în patru puncte: în oraşele Helsinki, Tampere şi Turku, şi pe valea Kymijoki. Principalele ramuri ale industriei finlandeze sunt: lemnul, hârtia, metalele, materiile textile şi pielăria.

In 1913 Finland posedà cea mai mare fabricaţiune de hârtie, cea mai mare manufactură de bumbac şi de in, cea mai mare fabrică de tutun şi cea mai mare fabrică de pielărie din lume. Multe din intreprinderile industriale au trecut din mâinele străinelor la naţionali. Industria lemnului şi a hârtiei prezintă cele mai mare perspective de desvoltare; nenumăratele bălţi ale Finland-ei, ocupând o suprafaţă de de 10 mil. ha, procură cantităţile nelimitate de turbă care se poate întrebuinţà in diferite chipuri. Exploatarea unor minereuri va jucà un rol important în industrie, în deosebi zăcămintele de aramă descoperite la Outokumpu şi cele de fer în bălţile dela nordul Finland-ei.

Cea dintâi cale ferată s'a deschis în 1862; acum în Finland sunt 4.318 km de cale ferată, care leagă toate oraşele importante; afară de vre-o 300 km întreaga reţea de cale ferată este a Statului. Reţeaua de şosele coprinde o lungime de 51.000 km, din care vre-o 30.000 pot fi comparete cu cele mai bune şosele din Europa centrală.

Căile fluviale joacă un rol foarte important pentru transporturi. Nici o altă ţară nu posedă atâtea căi fluviale. Fluviile mari şi mici

din «ţara cu o mie de lacuri» au o mulţime de afluenţi. S'au făcut multe îmbunătăţiri. După cele mai recente calcule ar fi în Finland 3.600 km de căi fluviale, 2.900 km pentru vase mici şi 10.000 km de cursuri de apă pentru plutire. Sunt în Finland 24 de canaluri cu 70 de ecluze; cel mai lung, care uneşte lacul Saimoa cu marea, are 59 km cu 28 de ecluze. Sunt căderi de apă foarte însemnate: ele pot da peste 900.000 cai putere la nivelul normal şi peste 1.800.000 la apele mari. Industria nu întrebuinţează până acum de cât o parte neînsemnată din această nouă energie.

Un serviciu poştal public a fost inaugurat în Finland în 1638. La începutul secolului al 18-lea erau 22 biurouri de poştă şi 33 la începutul sec. 19-lea; creşterea lor a mers apoi foarte repede: 421 în 1890, 1.000 în 1900, 2.045 în 1910 şi 2.527 în 1919. In mijlociu fiecare locuitor din Finland primeşte prin poştă o corespondenţă pe săptămână. Liniile telegrafice s'au inaugurat în 1885, acuma sunt 397 biurouri telegrafice cu 23.656 km de linii telegrafice. Telefonul a fost introdus în 1882; întrebuinţarea sa s'a răspândit cu o repeziciune uimitoare până în districtele păduroase cele mai depărtate. Reţeaua telefonică are 116.235 km. Telefonul este întrebuinţat la ţară nu numai de marii proprietari, dar chiar de ţăranii mai chiaburi.

Instrucţiunea este foarte desvoltată; şcoli primare existând aproape în toate satele, numărul analfabeţilor este foarte redus: în 1910 erau 21.560 analfabeţi mai mari de 15 ani. In şcolile primare fetele învaţă bucătăria şi igiena infantilă. Construcţiunile şcolare sunt impozante. Finland are două universităţi. Presa este deasemenea foarte desvoltată şi cetită. In 1919 apăreau 340 ziare şi reviste.

Volumul se termină prin oarecari date relative la comerţ, la armată, la bogăţiile naţionale. H.

Les frontières de Finland. 25×7 cm, pag. 14 şi o hartă. Helsingfors, 1921. — Conţine descrierea recentă a limitelor republicei finlandeze făcută după cererea Ministerului Instrucţiunei publice şi al Cultelor de către Societatea de Geografie din Helsinki care a însărcinat un Comitet din sânul ei cu această lucrare. Comitetul a redactat textul de faţă şi a întocmit o hartă a Finland-ei pe scara de 1 : 2.000.000 care însoţeşte broşura a cărei titlu e dat mai sus. H.

Almagià Roberto. *La Geografia*, 17×10 cm, pag. VIII+110. Roma, 1919. — Prin Ministrul Italiei la Bucureşti suntem în posesiunea acestei minunate cărticele, care arată tot ceiace s'a făcut în Italia din punctul de vedere geografic şi mai cuprinde, afară de Instituţiunile şi periodicile geografice, un catalog de principalele publicaţiuni italiane relative la geografia excluzându-se lucrările didactice.

Pentru a ne face o idee de coprinsul acestui volumaş, arătăm acî, diferitele puncte pe care le tratează autorul care este profesor de Geografie la Universitatea din Roma:

Evoluţiunea istorică a Geografiei ca ştiinţă. — Geografia în Italia în a doua jumătate a secolului al XIX. — Desvoltarea Geografiei în Italia. Lucrări cu caracter oficial. — Societăţi şi Institute geografice în Italia până la finele secolului al XIX.—Călătorii şi explorăţiuni geografice până la finele secolului XIX.— Desvoltarea Geografiei ştiinţifice: G. Dalla Vedova şi G. Marinelli. — Periodicele şi Congresele geografice. — Studii şi cercetări personale. — Opere geografice însemnate. — Cartografia privată în Italia. — Studii şi cercetări istorice. — Starea studiilor geografice în Italia la finele secolului al XIX. — Nouăle directive ale Geografiei în secolul XX. — Opera Institutelor geografice şi ale oficiilor guvernului în sec. XX. — Periodicile geografice. — Congrese şi reuniuni. — Cercetătorii geografici ştiinţifice.—Geografia fizică.—Geografia biologică şi Antropogeografia.— Studii istorice. — Viitorul ştiinţei geografice în Italia. H.

G. Popescu. *La liberté de communication sur les voies navigables et le régime du Danube à la Conférence de la Paix en 1919—1920.* 23×15 cm. pag. 48, Paris, 1921. — Este conferinţa ţinută de autor la Societatea politehnică la 20 Decembre 1920. Ea coprinde două părţi: în cea dintâi se arată chestiunile discutate relativ la libertatea de comunicaţiune pe căile navigabile, la internaţionalizarea fluviilor de interes mondial şi a porturilor declarate de interes internaţional; în a doua parte, conferenţiarul se ocupă numai de chestiunile privitoare la internaţionalizarea Dunărei şi a afluenţilor săi precum şi de regimul care se va aplică în viitor acestui fluviu. Conferenţiarul arată adevărate lupte ce a trebuit să susţină delegaţiunea română pentru a schimbă statutul ce se pusese în discuţie şi a face să se adopte, dacă nu toate propunerile ei, cel puţin o bună parte dintr'însele. Pentru supravegherea şi administraţiunea navigaţiunei pe partea navigabilă a Dunării dela Ulm până la Mare s'au instituit două comisiuni: *Comisiunea internaţională a Dunării* însărcinată cu supravegherea Dunării fluviale şi *Comisiunea Europeană a Dunării* aceasta cu sediul, ca şi până acum la Galaţi, însărcinată cu administrarea Dunării maritime nu numai prin gura Sulinei dar şi prin acea a Chiliei. S'a determinat reţeaua afluenţilor cari vor fi internaţionalizaţi şi regimul Porţilor-de-Fer dela Turnu-Severin până la Moldova care constă într'aceia că se va constitui o subcomisiune permanentă compusă dintr'un delegat al Românici, unul al Serbiei şi dintr'un delegat al Statelor neriverane desemnat în ordine alfabetică. Această subcomisiune va fi însărcinată cu administrarea directă a acestui sector şi va dispune de un serviciu tehnic şi administrativ cu sediul la Orsova. H.

Vidraşcu Ion G., *Valorificarea regiunei inundabile a Dunării*, 24×16 cm, pag. 347 cu 2 hărţi şi 70 fig., Buc., tip. Urbană, 1921. — Afară de albia propriu zisă, lunca Dunărei coprinde bălţi permanente şi o suprafaţă inundabilă cu atât mai mare cu cât nivelul apei e mai ridicat. Pe această suprafaţă inundabilă recoltele agricole riscă să fie nimicite de inundaţiuni ce se pot înlătură prin indiguiri mai mult sau mai puţin înalte, care să limiteze zona de inundaţiune ferind de înnecuri porţiunile de teren astfel câştigate din lunca fluviului, porţiuni care ar puteă atunci fi consacrate unei

culturi agricole. S'au și făcut unele indiguiri pe moșiile Spanțov. Chirnogi și Luciu-Giurgeni.

S'a pus însă chestiunea până unde se pot întinde aceste indiguiri și dacă nu ar fi mai economic și mai rentabil dacă, indiguându-se numai o suprafață restrânsă din albia Dunării, s'ar lăsa partea cea mai mare din regiunea inundabilă pentru pescărie, pentru păduri de salcie, stuf, etc., și pentru creșterea vitelor.

Volumul de față, cu competința omului care cunoaște toate amănuntele regiunei inundabile, e consacrat studiului complect al acestei chestiuni.

Autorul găsește că suprafața regiunei inundabile a Dunării în vechiul regat este de 942.200 ha, din care bălți permanente sunt 460.070 ha iar terenuri inundabile restul de 482.130 ha. Din bălțile permanente 93% sunt ale Statului iar restul de 7% ale particularilor pe când din terenurile inundabile 58% sunt ale Statului și 42% ale particularilor.

Părerea Inginerului VIDRAȘCU este că, pentru a rămâne în condițiuni rentabile, numai 200.000 ha pot fi redate agriculturei prin indiguiri, 180.000 ha ar da cele mai bune rezultate ca pășuni și fânețe; 40.000 ha păstrate cu pădurile de sălcii în acele regiuni unde ele sunt o adevărată bogăție, iar 520.000 ha de bălți ar fi păstrate pentru pescuit «căci veniturile ce s'ar obține din pescuire nu ar puteà fi egalate prin nici o altă cultură orice lucrări s'ar face și orice alte încercări s'ar pune la cale».

După o introducere, în care se arată caracterele generale ale râurilor și fluviilor, materia ce tratează autorul e împărțită în 13 capitole care se ocupă de: Dunărea și regimul apelor; Regiunea inundabilă a Dunării; Alimentarea și evacuarea bălților și a regiunei inundabile; Inmagazinarea apei în regiunea inundabilă a Dunării; Albia și pantele apelor Dunării; Calculul debitelor Dunării; Scurgerea apei prin albia Dunării; Indiguirea regiunei inundabile a Dunării; zăpoarele Dunării; Rezultatele practice ale indiguirilor altor fluvii; Infiltrațiunile și rentabilitatea terenurilor indiguite; Navigațiune pe Dunăre; și în fine valorificarea regiunei inundabile a Dunării. H.

Direcțiunea generală a Statisticei, *Comerțul exterior al României și Mișcarea porturilor în anii 1914 și 1915,* 26×21 cm. pag. LIV+742 și 3 diagrame, Buc., Cartea Românească, 1921. — Din rezumatul analitic care precedează tabelele arătând mișcarea comerțului la import și export voiu reproduce numai următoarele cifre care arată valoarea în lei a importului și exportului precum și valoarea globală a mărfurilor în anii dela 1911 la 1915:

	Import	Export	Valoare globală
1911	569.745.027 lei	691.720.408 lei	1.261.465.435 lei
1912	637.905.560 »	642.103.783 »	1.280.009.843 »
1913	590.012.640 »	670.705.335 »	1.260.717.975 »
1914	504.240.522 »	451.890.823 »	956.131.345 »
1915	332.942.161 »	570.182.097 »	903.124.258 »

Mai arătăm și încărcământul, în tone de câte 1.000 kg, a vaselor fluviale și maritime intrate și eșite în anii 1913—1915:

	cu vase intrate	cu vase eșite	cu totalul vaselor
1913	2.576.376 tone	6.540.016 tone	9.116.392 tone
1914	2.263.607 »	3.965.330 »	6.228.937 »
1915	956.589 »	1.274.097 »	2.230.686 »

H.

Vasile D. Moisiu. *Știri din Basarabia de astăzi cu o introducere de* D. Furtună, 24×16 cm, pag. 190 și 2 fig., Buc., Sfetea, 1915. — Lucrarea dedicată celor ce iubesc traiul și graiul neamului românesc, dă o mulțime de amănunte asupra vieței poporului român din Basarabia, ruptă din Moldova. Arătarea ideilor false ce au țăranii basarabeni despre Români. Obiceiuri și datine. O mai amănunțită dare de seamă asupra acestei cărți este Raportul ce d. St. Ciobanu a prezintat asupra ei Academii Române și publicat la pag. 433 din *Analele Acad. Rom.* tom. 39. H.

Louis A. Bauer. *The cruises of the «Carnegie»*, pag. 280-301 cu 34 fig. din *The World's Work*, vol. XXXIX, Chicago, 1920. — In anul 1905 Departamentul magnetismului pământesc din Carnegie Institution din Washington a fost autorizat să facă ridicarea magnetică pe Oceanul Pacific. Dacă ne reamintim că suprafața apelor formează aproape trei pătrimi din întreaga suprafață a pământului, este lesne de înțeles mărimea lucrărei ce aveà să execute Dr. L. A. Bauer, Directorul menționatului departament și pregătirile ce trebuià să facă pentru ca întreprinderea să fie dusă la bun sfârșit. Se știe că acul busolei, care este conducătorul vaselor pe ape, nu arată nordul geografic care e fix ci nordul magnetic care în genere nu coincide cu cel dintâiu. Este probabil că polul magnetic se mișcă la fața pământului într'o suprafață limitată și cu dânsul se schimbă deasemenea și liniile de forță magnetică de pe suprafața globului. Ferul, care intră în construcțiunea vaselor plutitoare și în mașinile depe dânsele, are negreșit o mare influență asupra busolelor magnetice care servesc la dirijarea lor; s'au găsit însă mijloace care să neutralizeze, dacă nu în total, cel puțin în mare parte, această influență.

Cea dintâi călătorie pentru magnetismul pământesc a fost făcută în 1905 de vasul «Galilee» care a pornit dela San Francisco. In cele trei campanii succesive din anii 1905—1908, «Galilee» a parcurs 252.971 mile nautice adică cam de 12 ori înconjurul pământului, determinând elementele magnetismului pământesc într'o mulțime de puncte după metoadele și cu instrumentele cele mai perfecționate. Vasul «Galilee» păcătuià totuși printr'aceea că el însuși, prin ferul ce aveà într'însul, erà o cauză de perturbare a indicațiunilor instrumentelor magnetice care serveau la determinarea acestor elemente. S'a hotărît atunci a se construì un vas special «Carnegie» în construcția căruia să nu intre nicidecum fer și nici

alte substanţe magnetice. S'a 'nlocuit deci ferul prin aramă aşa că vasul «Carnegie» este un vas de aramă. Cu acesta s'a făcut, dela 1909 până în 1918, cinci călătorii pe o lungime de 189.132 mile nautice în timp de 1.586 zile. In fiecare an, d. BAUER, în al său *Annual raport of the Director of the Department of terrestrial magnetism, Carnegie Institution of Washington*, arată în mod amănunţit drumul parcurs de vas şi determinările făcute.

In lucrarea sub titlul ce poartă această notiţă d. L. A. BAUER, face o dare de seamă asupra tutulor călătoriilor făcute. O hartă specială arată toate drumurile urmate în aceste călătorii, iar numeroase figuri dau o idee lămurită de travaliul intens depe bordul vasului şi de unele localităţi unde s'au făcut determinările magnetice care nu s'au mărginit numai pe apă. Călătoriile acestor vase nu s'au mărginit numai la Oceanul Pacific ci s'au întins la Oceanul Atlantic şi la mările exterioare, străbătând astfel suprafaţa globului între 80° latitudine nordică şi 60° latitudine sudică.

Lucrarea întreprinsă de Carnegie Institution este de cel mai mare interes pentru ştiinţă şi Directorul Departamentului de magnetism pământesc merită cele mai călduroase felicitări. H.

Busson H., Fèvre J., Hauser H., *La France d'aujourd'hui et ses colonies*, 18×12 cm, pag. XII—692, 79 fig. şi 94 hărţi în text. F. Alcan, Paris, 1920. — Iată o carte aşă cum am dorî să avem una pentru România de azi şi care să ne arate, întemeiate pe numeroase hărţi şi figuri, legăturile ce există între natura solului, relief, climă, vegetaţiune şi aşezămintele omeneşti. Cartea coprinde patru părţi: primele trei referitoare la France, cea din urmă la Coloniile franceze. După ce în prima parte autorii studiază mediul fizic al întregei France cu generalităţi asupra naturei şi reliefului solului, asupra climei, vegetaţiunei şi apelor curgătoare, examinează în al doilea capitol, care e şi cel mai important, cele 11 mari regiuni naturale ale Republicei: France de Nord, France de Est, Basinul parisian, Regiunea vestică, Massivul central, Jura, Regiunea alpestră, Culoarul dintre Saône şi Rhône, Sudul mediteranean, Regiunea pyreneană şi Sudul oceanic. Pentru fiecare din aceste regiuni se studiază, în paragrafe deosebite, mai mult sau mai puţin desvoltate după importanţa ce prezintă, mai întâi *mediul fizic* (ochire generală, constituţiunea geologică, relieful, clima, apele curgătoare), *desvoltarea economică* (agricultura, minele şi industria, căile de comunicaţiune şi porturile), *locuitorii* (densitatea şi repartiţiunea populaţiunei, elementul populaţiunei) în fine *«Ţările» regiunei*.

Fiecare din capitolele consecrate uneia din aceste 11 regiuni naturale, este precedat de un rezumat care dă o idee scurtă dar lămurită asupra întregei regiuni.

In partea a treia a volumului, sub titlul *France vedere generală asupra geografiei umane*, se studiază succesiv în capitole deosebite, pe temeiu de numeroase tabele, figuri şi diagrame: po-

pulaţiunea, organizaţiunea administrativă şi militară, agricultura, industria şi comerţul.

In fine, în a patra parte se studiază *domeniul colonial al France i* care acum se întinde peste 10 mil. km² cu o populaţiune de cel puţin 50 mil. loc.; acest domeniu este aproape de 20 de ori mai mare ca teritoriul France-i. Posesiuni franceze se găsesc în toate continentele; cele mai vaste colonii sunt în Africa, cele mai populate în Asia (Indochine). Domeniul colonial coprinde diferitele categorii: *colonii* propriu zise, guvernate şi administrate direct de metropolă; *protectorate* în care puterea nominală continuă a fi în mânele unui suveran local şi unde administraţiunile indigene sunt supraveghiate de controlori francezi; *teritorii închiriate* pentru o durată variabilă; în fine *teritorii indivize* formând un *condominium*.

Tot după norma arătată pentru France se studiază succesiv *coloniile din Africa de Nord* (Maroc, Algérie, Tunisie), *coloniile din vestul Africei* (Sahara, Soudan, Guinée, Congo), *Indochine franceză*, *Madagascar* şi în fine *Micele colonii* (Insulele Comores, La Réunion, insulele dela Sud, Somalie franceză, Inde franceze, Nouvelle Calédonie, Arhipelagurile polineziene Guyane franceză, Antilles franceze, Guadeloupe cu dependinţele sale, Martinique, Saint-Barthélémy, Saint-Martin, în fine Saint-Pierre şi Miquelon lângă Terre-Neuve).

Fiecare capitol este urmat de o *bibliografie* a operilor ce pot fi cercetate şi de mai multe *chestiuni de studiat*. H.

Giurgea Eug. N., *Observaţiuni economice asupra Basarabiei*, cu o introducere de C. Antonescu, rom. şi fr.; 32×23 cm, pag. 66. Chişinău, 1921. — După introducerea, care arată ce au făcut şi ce pot face băncile din Basarabia pentru ajutorarea economiei generale a ei, autorul arată, rând pe rând, cu cifre ce credem a fi cele mai aproape de adevăr: pământul Basarabiei, populaţiunea, agricultura, viile şi livezele, animalele domestice, albinele şi vermii de mătase, pescăriile, căile de comunicaţie, transporturile pe apă, industria, raporturile generale economice, importul şi exportul şi în fine evaluează bogăţia Basarabiei, pe care o găseşte, după preţurile actuale, aproximativ egale cu 27 miliarde de lei. H.

Ţeposu E. şi Câmpeanu L., *Apele minerale şi staţiunile balneare-climatice din Ardeal cu cele din Vechiul Regat şi Bucovina (Călăuză)*, 19×13 cm, p. 332 cu 12 vederi şi o hartă a staţiunilor balneare-climatice din România, Ed. 2, Buc., 1921. — Asupra cunoscutelor publicaţiuni ce avem referitoare la această chestiune—şi în fruntea cărora este cartea regretatului Dr. Şaabner Tuduri — volumul de faţă are avantajul de a ne arată numeroasele isvoare minerale şi staţiunile balneare-climatice din provinciile alipite. Am fi preferit ca aceste din urmă să nu fi fost tratate deosebit de cele din Ardeal, ci puse fiecare la subdiviziunea căria aparţine. Numele chimistului care a analizat multe ape minerale din vechiul regat şi

pe care autorii îl numesc în diferite locuri BERNARD este Dr. BERNATH (Bernath-Lendway, acum în vârstă de 86 de ani și orb). Legea de Măsuri și Greutăți în rigoare la noi prescrie că: kilogramul, gramul, centimetrul cubic să se scrie prescurtat astfel: kg, g, cm^3: legea noastră oprește fantezia prescurtărilor. Volumul, potrivit titlului ce-l poartă, e o foarte bună Călăuză. H.

(L. V. Bertarelli) Touring Club Italiano. *L'Attività geografica del T. C. I. nel decenio 1910-1920. Il «Grande Atlante Internazionale del T. C. I.»*, Nota per l'VIII Congresso geografico italiano, Firenze 1921, 32 × 24 cm, pag. 32 și 1 hartă, Milano, 1921. — Intreprinderea luată asupră-și de Touring Club Italiano de a întocmi și a dă la lumină Marele Atlas internațional este foarte laudibilă pentru această foarte activă Societate de propagandă. In nota ce a prezintat Congresului geografic, ce s'a ținut în Aprilie 1921 la Firenze, sunt arătate în amănunte metoadele întrebuințate la alcătuirea Atlasului din care se dă chiar un frumos specimen.

Aflăm din această publicațiune că, afară de frumoase volume de Guid-uri regionale ilustrate și de monografii editate de Societate, ea a distribuit gratuit, mai ales printre elevii diferitelor școli, aproape zece milioane de foi de diferite hărți relative la Italia și la Coloniile sale. H.

Emm. de Martonne, *Les régions géographiques de la France*, 18 × 12 cm, pag. VI 190 și 15 fig., Paris, f. a. — Este o cărticică foarte agreabil de citit și în același timp foarte instructivă mai ales din punctul de vedere al constituțiunei fizice a France-i; nimic esențial nu e trecut cu vederea. Ea coprinde seria de conferințe ce învățatul geograf francez a făcut depe catedra Universității Columbia din New-York. H.

I. Simionescu. *România de eri*, 20 × 13 cm, pag. 144, Buc., 1919; *Țara Românească*, pag. 92 și 3 fig. 1919; *Peștii apelor noastre*, pag. 88 și 30 fig. 1921; *Bulgaria*, pag. 66, 1920 — Aceste 4 volumașe fac parte din Biblioteca de popularizare a științei publicate de Casa Școalelor. Cele dintâi două, scrise cu toată iubirea de țară, merită să fie citite nu numai de tineretul pentru care sunt în deobște scrise, dar de ori și cine altul căci fiecare va descoperi în țara sa frumuseți pe cari desigur nu le cunoștea. Am citit cu atâta plăcere și interes *Peștii apelor noastre* că recomandat acest volumaș tutulor spre citire, și am credința că nu le va părea rău. Este negreșit o idee luminată ce a avut autorul dând la lumină paginele referitoare la țara unuia din vecinii noștri pe cari ar trebuĭ să-i cunoaștem în amănunte. E pare-mi-se pentru întâia oară că apare în limba noastră o cărticică de popularizare relativă la Bulgaria. H.

Gr. Antipa, *Dunărea și problemele ei științifice, economice și politice*, 25 × 16 cm, pag. XVI + 192, Buc., 1921. — Autorul foarte

bine cunoscut prin numeroasele sale studii asupra Dunării și a deltei sale, deși scriind această carte își pusese în gând să trateze «mai pe larg partea politică a chestiunii Dunării» a alunecat, și bine a făcut, să ne vorbească destul de desvoltat de problemele ei științifice și economice. Volumul trebue citit de toți cei care-și iubesc țara, căci tratează despre o regiune care negreșit este cea mai interesantă din toate punctele de vedere. Navigabilitatea Dunării este de o importanță covârșitoare; de dânsa depinde putința valorificării tutulor produselor țării și a muncei tutulor locuitorilor ei precum și putința aprovizionării lesnicioase cu produsele străine ce ne lipsesc.

După o precuvântare și o întroducere, autorul tratează subiectul său în următoarele 10 capitole care trebuesc citite:

Importanța și rolul mondial al Dunării; Basinul Dunării; Cursul Dunării și caracterele ei idrografice; Dunărea românească; Problemele științifice și practice ale Dunării românești; Dunărea ca arteră navigabilă; Chestiunea Dunării; Regimul Dunării în urma tratatelor dela Paris; care trebue să fie politica României în chestiunea Dunării; Proectul de Statut al Dunării și conferința dela Paris; Chestiunea Stari-Stambul.

Reprodncem acî o pagină din cele ce autorul spune despre delta Dunării, a cărei suprafață este de 430.000 ha din cari numai 65.000 ha este suprafața uscatului la apele joase și din acestea abiă aproape 14.000 ha rămân neinundate la creșterile celè mai mari.

«Aspectul verde al deltei, acoperit în permanență cu stuf, a făcut mult timp să se creadă că întreaga deltă este o imensă mlaștină, în care se găsesc o serie de bălți și gârle mai adânci și o serie de grinduri. Cercetările îndelungate pe cari le-am făcut — și pe cari le-am publicat în lucrările mele speciale — m'au pus în stare să dovedesc că aceasta erà o credință greșită, care duceà la concluziuni periculoase în privința posibilității utilizării acestei întinse suprafețe și în privința concepțiunei științifice asupra originei și evoluțiunei acestei delte.

«Cercetând mai de aproape imensele suprafețe acoperite de stuf, am constatat că stufnl nu-și are rădăcinile sale în pământ, ci că el crește — împreună cu alte plante de uscat — pe o pătură groasă cam de 90 cm care plutește d'asupra bălților, a căror suprafață o acopere și-i dă aparența de mlaștine. Această pătură plutitoare — numită «Plaur» sau «Plav» — este formată din rădăcini și rizoame de stuf vechiu, încălcite între ele ca o pâslă, așa că capătă o consistență destul de mare, încât pescarii pot să-și facă pe ea colibe ușoare. Această pătură de *Plaur* sau *Plav*, care acoperă cam 72.000 ha din suprafața deltei, se înalță și se scoboară dupăcum crește sau scade nivelul apei din bălți, iar bucățile rupte dintr'însa — prin spargarea gheței în timpul ernei — formează insulele *plutitoare*, pe care le mișcă vântul în toate direcțiile ca pe niște corăbii. Intreaga deltă, dar, nu este o mlaștină ci o imensă baltă, adâncă

cam de 2 m sub nivelul mării, împărțită într'o serie de basine prin grindurile ce o străbat, și d'asupra căreia plutește plaurul cu vegetația bogată ce crește pe el. Părțile neacoperite cu plaur — în suprafață cam de 108.000 ha — sunt bălțile, gârlele și sahalele, care se văd sclipind ca niște ochiuri în această pădure de stuf. Din toată delta numai lagunele dela sudul ei: Razimul, Sinoiul, Dranovul, etc., în suprafață totală de 80.000 ha, au scăpat de a fi acoperite cu plaur, grație apei lor sălcii în care stuful nu poate progresà». H.

S. Mehedinți, *România pentru cursul secundar*, 21×13 cm, pag. VIII+311 cu 131 fig., Buc., f. a. — Volumul ce se pune în mâna elevilor din școalele secundare se raportează la România întregită. El cuprinde patru părți: în cea dintâi se vorbește despre așezarea pe glob a României, despre hotarele și vecinii ei. A doua parte este geografia fizică a pământului românesc în care se vorbește succesiv despre Munții României, despre podișuri, șesuri, despre clima României și apele sale; un ultim capitol al acestei părți se ocupă despre poporul român și fazele închegării sale. Partea treia tratează partea economică a României trecându-se în revistă: agricultura, pădurile, animalele domestice, bogăția minerală, industria, negoțul, căile de comunicație, așezările omenești (sate și orașe) și în fine se vorbește despre Românii rămași peste hotare. Ultima parte a volumului, a patra, dă unele noțiuni de cosmografie.

Ceiace caracterizează acest volum este mulțimea figurilor și mai ales observările etnografice și antropogeografice presărate mai pretutindeni cu bună știință. Aceste observări mai ales fac ca volumul să fie citit cu plăcere. H.

M. Haret. *Les parcs nationaux en Roumânia*, p. 133—137, din *La Nature*, An. 49. — Autorul, binecunoscutul carpatist, vorbește cu entusiasm de parcurile naționale proiectate a se institui în România unde încă mai există regiuni care «nesupuse nici unei desfigurări își păstrează neatinsă structura lor geografică originală». Este vorba de instituirea parcurilor naționale în massivul Bucegilor, în acela dela Piatra-Craiului și în pădurea Letea din delta Dunărei. Opt splendide vederi, datorite însuși autorului, însoțesc frumoasa sa descriere. H.

C. Brătescu. — *Analele Dobrogei.* Revista Societății culturale dobrogene, 24×16 cm, Constanța, An. 1, 1920, pag. 666; An. II, 1921, pag. 600. — Un grup de intelectuali din Constanța a hotărît «înființarea Societății culturale dobrogene cu scopul de a procurà studiul științific al trecutului și prezentului Dobrogei, răspândind în cercuri cât mai largi aceste cunoștințe prin ajutorul unei reviste, prin organizare de conferințe, șezători și excursiuni, prin înființare de bibllioteci și prin fondarea unui muzeu regional dobrogean», așà

se adresează către cetitori, președintele Societății culturale dobrogene, d. Ioan N. Roman, coleg al nostru în societate și bine cunoscut prin publicațiunile sale. Cu anul 1920 a și 'nceput publicarea trimestrială a revistei *Analele Dobrogei* pusă sub direcțiunea învățatului nostru geograf și coleg profesorul C. Brătescu. Prin chiar prezența sa în capul revistei se 'ntrevede o largă parte ce va avea într'însa Geografia și științele conexe ei. Revista a 'mplinit doi ani de existență și așteptările noastre n'au fost nicidecum înșelate, din contra. Facem urări pentru necontenitul ei progres.

Iată care sunt principalele articole cu caracter geografic conținute în primele două volume apărute până acum:

C. Brătescu, Dobrogea în sec. XII: Bergean, Paristrion. Pagini de Geografie medievală, An. I, pag. 3—38 și 1 pl.

E. L. Lazarovici, Construcția și exploatarea port. Constanța, p. 39-100, 2 pl.

I. Dumitrescu, Insemnări despre Tătarii din Pervelia, pag. 154—173 · 491—494; An. II pag. 115—128.

C. Brătescu, Extrase din Dimitrie Cantemir, p. 178—184.

S. Mehedinți, Insemnări antropogeografice asupra Dobrogei, p. 193—195.

Kr. H. Zambaccian, Portul Constanța și România Nouă.

I. Simionescu, Dobrogea, p. 349—353.

Ion N. Roman, Pagini din istoria culturei românești în Dobrogea, pag. 355—398;

I. Simionescu, Privelişti dobrogene, p. 477—490;

St. C. Hepites, Clima țărmului românesc al Mării Negre, p. 509—528;

G. Vâlsan, Românii din Dobrogea de pe o hartă din circa 1769—1774, p. 532—540;

C. Brătescu, Mișcări epirogenetice și caractere morfologice în basinul Dunărei de jos, p. 569—597;

O. Tafrali, Apărarea României transdanubiene în străinătate, An. II, p. 1—29;

V. Bogrea, Note de toponimie dobrogeană, p. 33—38;

C. Brătescu, Două probleme dobrogene: colonizare, toponimie, p. 129-139;

C. Brătescu, Note asupra Dobrogei (1682), p. 159—160;

G. Ulieru, Lacul Techirghiol;

Al. P. Arbore, Cotul Bugeacului, o încercare de reconstruire istorică a unui ținut de hotar dobrogean, p. 332—359;

C. Brătescu, Contribuțiuni la studiul deltei dunărene, p. 379—391;

B. Cotov, Cerchezii, un neam dispărut din Dobrogea, p. 394—416;

V. Mihăilescu, Silistra, p. 419—433;

C. Brătescu, Excursiunea d. de Martonne în Dobrogea, p. 455;

St. C. Hepites, Numirile geografice cum trebuesc scrise, p. 457—467;

Al. P. Arbore, Coloniile germane din Basarabia și Dobrogea, p. 471-483;

C. Brătescu, Itinerarul fratelui W. de Rubruquis în 1.253 în părțile răsăritene, p. 506—571;

G. Coatu, Valea Cernei, p. 562—571; H.

The South African Geographical Journal, 24×15 cm, Johannesburg. Această publicațiune a Societății sudafricană de Geografie conține următoarele articole:

Vol. 3, An. 1919, pag. 78: Insulele Pacificului (Polinesia, Oceania); Ridicările topografice în Uniunea sudafricană; Baza geologică în geografia S. A.: Cum se face o hartă; Influența împrejurărilor geografice asupra desvoltărei bo-

găţiilor minerale în Africa de Sud; Influenţa factorilor geografice asupra sănătăţii umane; Regiunea Lamba; Influenţele geografiei în istoria Africei de Sud.

Vol. 4, An. 1920—1, pag. 86: Studiul geografiei în Africa de Sud; Animalele din Africa de Sud şi relaţiunile lor geografice; Desvoltarea căilor ferate în A. S.; Locul geografiei în şcoli; Geografia regională în şcoli; Lucrări practice de geografie: Note asupra climei în Transwaal, călătorii şcolare; Ţara muntoasă Barberton.

La Géographie revistă lunară a Soc. de Geogr. din Paris. 25×17 cm, Tom. 36, pag. 686 cu 41 fig. şi 4 pl., Paris 1921. — Afară de o foarte complectă bibliografie, numeroase noutăţi geografice şi actele Societăţii, volumul coprinde următoarele memorii:

M. Lafèvre, Harta regională de populaţiune a Belgiei. — *J. Sever,* Desaguadero (Bolivia).—*C. Vallaux,* Pământul mai 'nainte de istorie după *Edmond Perrier*; este o dare de seamă f. bună a volumului care tratează de originele vieţei şi ale omului.—*H. Labouret,* Haute Volta şi debuşeurile sale. Sub denumirea de «La Haute Volta» se 'nţelege o nouă colonie în Africa occidentală formată de guvernul francez prin deslipirea câtorva cercuri care aparţineau regiunei Haut Sénégal Niger. Autorul arată geografia, populaţiunea (2.302.000 loc.), indigenii, protecţiunea şi căile de comunicaţiune.—Centenarul Societăţii de Geografie din Paris 1891— 921 despre care s'a vorbit aiurea. — *G. Grandidier* Edmond Perrier.—*J. Tilho.* Explorаţiunea Saharei orientale.—*Ed. de Martonne.* Cartografia Maroc-ului. — Căp. de *Kerangal,* Prin deşertul Gabi. — Maior *Lausanne,* O recunoaştere în Sahara occidentală. — *H. Roulleaux Dugage,* Precesiunea echinoxilor şi deplasarea axei de rotaţiune a pământului. — *J. Rouch,* Clima mării lui Ross şi a polului sud. — *H. Froideveaux.* Alfred Grandidier. — *E. F. Gautier,* Structura Algeriei.—*P. Durandin,* Producţiunea petrolului în lume.

H. Busson, J. Fèvre, H. Hauser. *Les principales puissances d'aujourd'hui,* 18×12 cm, pag. XII+603 cu 82 fig. şi 118 hărţi, Felix Alcan, Paris, 1922. — Această foarte interesantă carte, pe care o cunoşteam pe când era încă sub presă, ne-a sosit în momentul când făceam corectările acestei coale. Criteriul care să pune la determinarea principalelor puteri dă negreşit loc la o mare doză de arbitrar. Autorii se 'ntreabă dacă, în urma războiului, au dispărut dintre puterile principale de mai 'nainte şi răspund că este cel puţin una: «Statul cu două capete care se numeà în mod bizar Austro-Ungaria, a 'ncetat definitiv de a există. Dacă putem vedeà subsistând de altfel în nişte condiţiuni destul de sdruncinate, un mic Stat idrocefal etichetat Austria, dacă cu pământul maghiar al vechei coroane a Ungariei s'a făcut un alt Stat, acest două State nu mai au comun de cât numele cu cele două puternice grupări de mai înainte a căror vechi capitale le-a conservat». In 30 de capitole se studiază pe rând, din toate punctele de vedere geografice, Insulele britanice şi Imperiul britanic, Nederland şi Indiile neerlandeze, Belgique şi Congo belgian, Germania, Helvetia, Ceskoslovakia, Hungaria, Polska, România, Italia, Rusia europeană şi asiatică, China, Japonia, Canada, United-States, Brazil şi republica argentină. Despre France nu se vorbeşte nimic căci această republică cu colonile sale au fost tratate într'un volum deosebit despre care s'a vorbit în paginele precedente.

In ceiace privește România, autorii au scos-o cu desăvârșire din peninsula balcanică alipind-o de Europa centrală și făcând dintr'însa și Polska două State intermediare între Europa centrală și Europa orientală. Ei îi consacră 10 pagini în care studiază: mediul fizic (2 regiuni naturale: Carpații cu basinul Transilvaniei și câmpia română), populațiunea (15 milioane loc. din care aproape 4 mil. alogeni, 400.000 Evrei. «Le problème le plus difficile à resoudre sera sans doute, comme en Pologne et dans l'ancienne Russie, la question juive») și în fine desvoltarea economică (România rămâne o țară esențialmente agricolă: porumbul și grâul său vor puteà face dintr'însa grânarul Europei; lemnul și petrolul vor fi deasemenea prețioase elemente de export. «Este regretabil că marele ei drum comercial, Dunărea, într'o mare aproape închisă pe care o comandă Strâmtorile și Constantinopole»).

Ne bucură că autorii întrebuințează în general numirile geografice cu ortografia românească: București, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Nistru, Siret, Oltu, Prut, Brașov, etc. H.

C. Martinovici și **N. Istrati**, *Dicționarul Transilvaniei, Banatului și celorlalte ținuturi alipite*, 23×15 cm, Cluj, 1922. — Este o lucrare de o importanță netăgăduită pentru cunoașterea a o mulțime de elemente statistice relative la unele regiuni care ne erau aproape necunoscute nouă acestora din vechiul regat. Afară de o hartă cu delimitarea județelor, cu stațiunile de cale ferată și cu alte indicațiuni folositoare, lucrarea este destinată a coprinde trei părți, din care deocamdată au apărut partea întâi și cea d'a treia.

Prima parte în 102 pagini ne dă mai întâi împărțirea administrativă și apoi cea judecătorească. Pentru fiecare județ după ce se arată întinderea și populațiunea sa se arată orașele ce el coprinde și apoi aceleași date pentru fiecare plasă cu indicațiunea tutulor secretariatelor comunale și cercuale. Se vede astfel că cele 22 de județe coprind 152 de plăși, 40 comune urbane și 4.083 rurale. Suprafața totală 102.200 km^2 cu 5.114.124 loc. adică 50 loc. la km^2.

Vine apoi împărțirea judecătorească, administrațiunele financiare și perceptoratele, regiunile și ocoalele silvice, consilieratele agricole, regiunile zootehnice, camerile de comerț, inspectoratele industriale și comerciale, școlile de agricultură, viticultură și horticultură, regiunile dunărene, consistoriile diferitelor dieceze, circonscripțiile vămilor și în fine, în partea III-ea găsim un indicator alfabetic al comunelor cu fosta numire ungurească și cu cea actuală românească. Acest indicator, care coprinde mai mult de 4.000 numiri, este de o importanță capitală. Ambii autori făcând parte din serviciul regional statistic suntem îndrituiți a crede că toate indicațiunile sunt date cu cea mai mare scrupulozitate pentru care îi felicităm. H.

II.

ACTELE SOCIETAȚII ȘI FINANȚELE

PROCESE-VERBALE, CORESPONDENȚĂ, CUVÂNTĂRI, CONCURSURI, PREMII, BUGETE, CONTURI DE GESTIUNE, BIBLIOTECA, PUBLICAȚIUNI, NECROLOG, DIVERSE.

I. Din Procesele-Verbale ale ședințelor Adunărilor Generale și ale Comitetului Societății în 1921.

1. *Ședința Comitetului dela 24 Ianuarie.* — Se comunică scrisorile de mulțumire dela d-nii LALLEMAND și GUILLAUME pentru alegerea de Membri de onoare (p. 426). Nici un manuscris nu s'a prezintat pentru premiile dict. geogr. ale jud. Caliacra și Durostor și nici pentru premiul g-l Manu pentru un studiu științific de interes etnografic românesc. Se admite a se tipări 2.500 exemplare din *Buletin* vol. 39. Comitetul ia cunoștință de scrisorile primite de d. HEPITES dela colegii VÂLSAN și MERUȚIU, relative la greutățile pentru redactarea Geografiei economice și a dict. geogr. al Transilvaniei. Se ia cu părere de rău cunoștință de încetarea din viață la 12 Ian. a colegului ION ST. MURAT, fost Director al Inst. Meteor. și al Serv. central de Mas. și Greutăți. Se votează 30 membri activi.

2. *Ședința Comitetului dela 19 Februarie.* — D. Vicepreședinte HEPITES arată că la 5 corent a avut onoarea de a fi primit, împeună cu d. Secretar g-l S. ȘTEFĂNESCU, în audiență de M. S. REGINA la Palatul Cotroceni pentru a prezintă M. S. diploma de Președintă de Onoare, într'o legătură specială. Maiestatea Sa a binevoit a mulțumi Societății pentru acest semn de deosebită distincțiune. Colegul TANCRED CONSTANTINESCU anunță prin scrisoare că, afară de alte sume deja incassate, se mai află la Creditul Extern suma de 57.200 lei din fondurile strânse pentru Geografia economică; se dispune a se exprimă mulțumiri și a se încassă banii, propunându-se proximei Adunări generale de a decerne titlul de Membru donator tutulor care vor fi subscris, conform Statutelor, cel puțin 500 lei. Se însărcinează d. MEHEDINȚI de a face propuneri de modul cum să ajungă Societatea la realizarea lucrărei în chestiune. Generalul VACCHELLI, membrul nostru corespondent din Firenze, trămite *Apelul* relativ la ținerea celui de al 8-lea Congres italian de Geografie în acel oraș, dela 29 Martie la 5 Aprilie. Se hotărăște a se 'nscrie Societatea ca aderentă la acest congres. Se hotărăște a se face o nouă intervenire către Primărie pentru terenul necesar clădirei Societății. Comitetul ia cunoștință de manuscrisele prezentate pentru proximele conferințe. Se comunică încetarea din viață la 16 corent a colegului Inginer J. TEIȘANU și se votează 18 membri activi.

3. *Şedinţa Comitetului dela 19 Martie.* — D. Secretar g-l ŞTEFĂNESCU, citeşte adresa de felicitare prezintată M. L. L. cu ocazia nunţii A. L. R. Principesa ELISABETA a Românilor cu Principele GEORGE al Elenilor (p. 427). D. GR. CERKEZ, care prezidează, în lipsa d-lui Vicepreşedinte HEPITES, anunţă demisiunea acestuia pentrucă adresa de felicitare a fost prezintată de către Secretarul general, care a reprezintat singur Societatea, trecând peste drepturile sale de Vicepreşedinte. După explicaţiunile date de d. ŞTEFĂNESCU, d. CERKEZ este rugat să aplaneze neînţelegerea. Se ia act de donaţiunea de 500 lei făcută de D-na GOLESCU în numele soţului ei şi al nostru regretat coleg Inginer silvic BASILE GOLESCU. Se fixează termenul de 15 Ianuarie 1924 pentru prezentarea manuscriselor la premiul g-l Manu de 2.000 lei şi la premiile de câte 1.000 lei pentru dicţ. geogr. ale distr. Caliacra şi Durostor. Se votează 57 membri activi dintre cari 50 sunt prezintaţi de colegul Colonel IONESCU DOBROGIANU căruia i se exprimă mulţumiri pentru contribuţia sa la recrutarea de membri activi.

4. *Şedinţa Comitetului dela 31 Martie.*— Se primeşte cu părere de rău demisiunea din Societate dată de d. SABBA ŞTEFĂNESCU; se hotărăşte ca în şedinţa dela 4 Aprilie să se proceadă la alegerea Secretarului general. Se aprobă a se pune la dispoziţia d-lui prof. FRANK A. GOLDER din Administraţia ajutorului american pentru colecţiunea istorică HOOVER, tot ce se va puteă din publicaţiunile Societăţii. D-l GOLDER face parte din Stanford University, California. Se primeşte pe 1 Aprilie demisiunea de Secretar-Conservator a d-lui STAN IACOBESCU precum şi a următorilor membri activi: General PANGRATI, Colonel PRASSA N., Colonel TULLEA CAROL, Lt.-Col. PEJA, Căpit. ZOSSIMA, N. COCULESCU, C. ANDREESCU şi ELIAN DE LA GRUIA. Se ia cu părere de rău cunoştinţă de încetarea din viaţă a colegîlor: N. N. NEGRI, fost senator, GR. GOILAV fost senator, Dr. C. MACOVEI şi se votează 21 membri activi.

5. *Şedinţa Comitetului dela 5 Aprilie.*— După propunerea Prof. Dr. MĂLDĂRESCU se alege Secretar general d. MEHEDINŢI. Comitetul ia cunoştinţă de bilanţul încheiat pe ziua de 31 Decemvrie 1920 care acuză un beneficiu de 29.738,16 lei (p. 433); se va convocă comisiunea de verificare. Societatea de Geografie din Paris transmite invitarea pentru a luă parte la serbările centenarului ei (p. 428). Se ia cunoştinţă de programa cursurilor de Geografie ce va ţine la Universitatea din Cluj d. prof. DE MARTONNE. Se hotărăşte ca suma de 4.000 lei, înscrisă în buget pentru cercetări şi studii geografice, să se impartă astfel: 2.000 Inst. geogr. dela Cluj, şi câte 1.000 catedrelor de geogr. dela univ. din Bucureşti şi Iaşi. Se hotăraşte ca Adunarea generală să se ţină la 7 şi 8 Maiu dacă aceste date vor convenî M. S. Regelui. Se primeşte demisiunea din Societate a d-lui A. BERŞAN şi se elimineză d. CONSTANTINESCU-PION.

6. *Ședința Comitetului dela 14 Aprilie.* — M. S. Regele binevoește a aprobă zilele de 7 și 8 Mai pentru Adunarea generală. Comitetul ia cunoștință de raportul Comisiunei de verificare a Bilanțului și a Contului de profit și perdere (p. 437). Se aprobă numirea d-lui ALEX. GEORGESCU pe 1 Aprilie ca Secretar-Conservator și se întocmește lista de conferințele ce se vor ține la Ad. generală și a persoanelor și instituțiunilor ce i se vor propune spre a li se decerne titlul de Membru donator. Se primește demisiunea Colonelului EMIL RUSSO și se votează 3 membri activi.

7. *Ședința Comitetului dela 4 Maiu.* — D. Vicepreședinte HEPITES anunță cu cuvinte elogioase încetarea din viață a generalului-Adj. C. BAROZZI, Vicepreședinte dela înființarea Societății în 1875, regretând că nu s'a aflat la timp această perdere pentru ca Societatea să poată luă parte la ceremonia funebră. Totuși Biuroul a putut fi de față la această tristă ceremonie. Chiar a doua zi s'a prezintat Doamnei BAROZZI o scrisoare de condoleanță (p. 428). Comitetul ia cunoștință de Convocarea Adunărei generale pentru ziua de 7 și 8 Mai (p. 429) precum și de vol. 39 din *Buletin* tipărit în 2.500 exemplare. Se votează 24 membri activi dintre cari 20 prezentați de d. Colonel MIRON din Cernăuți.

8. *Ședința* **Adunării generale** *dela 7 Maiu.* — Maiestatea Sa REGELE, întâmpinat de Comitetul Societății și de d-nii Conferențiari, luând locul prezidențial la orele 21, binevoește a da cuvântul d-lui Vicepreședinte HEPITES care (p. 430) exprimă M. S. mulțumirile Societății față de M. REGINA care a binevoit a primì alegerea făcută de ultima Adunare generală de Prezidentă de Onoare a Societății, după care d. MEHEDINȚI tratează despre *Progresele științei geografice în anul trecut.*

M. S. binevoește a acordà cuvântul d-lui general GĂVĂNESCUL spre a-și desvoltà conferința sa *Din Ocolul Pământului*, călătorie făcută însoțind pe A. S. R. Principele CAROL, publicată la pag. 9—22 din acest volum. Binevoind M. S. a acordà cuvântul d-lui EMIL GIURGEA, acesta, în acelaș timp cu numeroase proiecțiuni, își desvoltă conferința sa *Progresele telegrafiei fără fir* publicată la pag. 62—103 din prezentul volum arătând importanța ce va căpătà România care va devenì un nod însemnat de comunicație între liniile E-W și N-S. Terminându-se ordinea de zi, Maiestatea Sa, după ce se 'ntreține cu conferențiarii și alte persoane, se retrage la orele 23 fiind condus cu același ceremonial.

9. *Ședința Comitetului dela 8 Mai.* — Se hotărăște a se propune Adunării generale a se aclamà Membri de Onoare A. S. R. Principele GEORGE și A. S. R. Principesa ELISABETA, Moștenitorii tronului Greciei.

10. *Şedinţa* **Adunării generale** *dela 8 Mai.* — Prezidează d. Vicepreşedinte HEPITES care citeşte un omagiu memoriei Generalului-Adj. C. BAROZZI, regretatul Vicepreşedinte al Societăţii (p. 430).

D. Ing. M. MANOILESCU îşi desvoltă interesanta sa conferinţă *Isvoarele de energie şi situaţia diferitelor industrii în România*, publicată la pag. 23—61 din prezentul volum. Se dă cuvântul d-lui CONSTANT GEORGESCU care vorbeşte despre *Japonia şi Extremul Orient*, publicată la pag. 104—164 a acestui volum.

Şedinţa publică este ridicată pentru ca după 10 minute să se deschidă şedinţă intimă. Se citeşte scrisoarea d-lui EM. PORUMBARU care roagă Societatea de a-i primi demisiunea de Membru din Comitet. Societatea primeşte.

D. Preşedinte voind a da cetire Dărei de seamă asupra Bilanţului, Societatea declară că a luat dejă cunoştinţă de Bilanţ, de Darea de seamă a Comitetului asupra mersului Societăţii în anul 1920 precum şi de raportul Comisiunei de verificare a socotelilor pe acelaş exerciţiu comunicate prin scrisoarea de convocare, Preşedintele pune la vot aprobarea lor şi descărcarea Comitetului de gestiunea sa pe anul 1920, ceeace se primeşte în unanimitate (p. 433, 437).

D. Preşedinte citeşte propunerea ce face Comitetul pentru alegerea de Membri de Onoare a A. S. R. Principele GEORGE şi A. S. R. Principesa ELISABETA, Moştenitorii tronului Greciei, şi a mai multor membri donatori (p. 437). Propunerile sunt primite cu aclamaţiune.

D. Preşedinte arată că sunt trei locuri vacante în Comitet. La întrebarea generalului CANTEA pentru ce a demisionat d. SABBA STEFANESCU, d. Preşedinte răspunde că împrejurările l'au făcut să constate că domnia-sa şi-a însuşit atribuţiuni cari reveneau Vicepreşedintelui şi care, neputând admite un conflict de atribuţiuni, a demisionat din demnitatea ce avea, în urma căreia a demisionat şi d. STEFANESCU din Societate. Comitetul a primit această demisiune şi a ales ca Secretar g-l pe d. MEHEDINŢI. Societatea trece la ordinea de zi. Se alege în Comitet în unanimitate d. Ing. TANCRED CONSTANTINESCU.

La o întrebare a d-lui SC. LAHOVARI, d. HEPITES răspunde că d. DE MARTONNE a venit şi i-a propus să facă o conferinţă la Societate şi crede că, în cursul lunei Iunie, se va puteà face aceasta într'o şedinţă extraordinară a Societăţii.

11. *Şedinţa Comitetului dela 26 Mai.* — Noul membru în Comitet d. Ing. TANCRED CONSTANTINESCU ia parte la şedinţă. D. Vicepreşedinte HEPITES arată că după ce a asistat la sosirea în gară a A. L. R. Principele CAROL şi Principesa ELENA şi apoi la ceremonia dela Mitropolie, a doua zi a prezentat, la recepţia dela Palatul regal, adresa de felicitare pentru nouii căsătoriţi (p. 438). Comitetul ia cunoştinţă de răspunsul primit dela Legaţiunea elenică (p. 439) la notificarea ce i se făcuse pentru alegerea de Membrii de

Onoare a A. L. R. Principele GEORGE şi Principesa ELISABETA precum şi de adresele (p. 439, 440) cu cari s'au supus, prin Ministrul Nostru dela Atena, A. L. R. această alegere trămiţându-Li-se în acelaş timp diplomele şi câte un exemplar din ultimile 5 vol. din *Buletin*. Se hotăraşte ca colegii noştri Prinţul D. GHIKA, Ministru plenipotenţiar al României şi Prof. EUG. NECULCEA ambii la Paris să fie rugaţi a reprezintă Soc. noastră la Centenarul Soc. de geogr. din Paris, făcându-se aceasta cunoscut Prinţului ROLAND BONAPARTE, Preşedintele ei, odată cu felicitările din partea Societăţii noastre (p. 440). Comitetul decide a se convocă Adunare generală într'o şedinţă extraordinară la 6 Iunie, când profesorul DE MARTONNE şi dr. R. JEANNEL vor ţine în franţuzeşte câte o conferinţă asupra unor subiecte fixate; se vor rugă M. S. REGELE şi A. S. R. PRINCIPELE MOŞTENITOR să binevoiască a prezidă această şedinţă pentru care se va face o convocare specială (p. 441); iar la 7 Iunie Societatea va da un banchet în onoarea d-lui DE MARTONNE. Se mai hotăraşte ca d. prof. dr. R. JEANNEL să fie propus Adunărei generale spre a fi ales Membru corespondent. Se ia act de raportul colegului general IANNESCU asupra lucrărilor Muzeului cartografic şi al Secţiei militare. Se votează 66 membri activi dintre cari 33 prezintaţi de colegul Colonel IONESCU-DOBROGIANU.

12. *Şedinţa* **Extraordinară** *a Societăţii dela 6 Iunie.* — Prezidează M. S. REGELE asistat de A. S. R. Principele CAROL şi de d. Vicepreşedinte HEPITES.

Anunţându-se la 21 ore sosirea M. S. REGELUI şi a A. S. R. Principele CAROL, Comitetul Societăţii dinpreună cu d-nii conferenţiari, prof. EMM. DE MARTONNE şi Dr. R.-G. JEANNEL, es întru întimpinarea Lor. In urma prezentărilor făcute M. S. şi A. S. R. sunt primiţi în anfiteatru cu ovaţiuni de către membrii Societăţii şi de numerosul public printre cari d. P. NEGULESCU Ministrul Instrucţiunii, d. DAESCHNER, Ministrul Republicei franceze cu Doamna şi Domnişoara, d. MIŞU, Ministru Casei Regale şi alţii.

Luând loc în loja regală, M. S. Augustul Preşedinte al Societăţii, deschide şedinţa binevoind a da cuvântul d-lui Vicepreşedinte HEPITES care, salutând pe M. S., exprimă bucuria Societăţii de a vedeà pe A. S. R. alături de M. S. (p. 441).

M. S. binevoeşte a da cuvântul d-lui prof. EMM. DE MARTONNE care-şi desvoltă conferinţa sa *La nouvelle Roumanie dans la nouvelle Europe* însoţită de mai multe proecţiuni şi ascultată cu mare încordare de numerosul public care isbucneşte în mai multe rânduri în aplause. Ea e publicată în acest volum la pag. 165—184.

M. S. binevoeşte a da cuvântul d-lui prof. Dr. R.-G. JEANNEL care, sprijinit pe o mare mulţime de proiecţiuni, îşi desvoltă interesanta sa conferinţă *Voyage aux hautes montagnes à neiges éternelles dans l'Afrique tropicale* ca rezultat al călătoriei ce a făcut, însoţind pe d. şi d-na CH. ALLUAUD în Africa ecuatorială. Numeroasele aplause

ale publicului dovedesc plăcerea cu care a fost primită această conferinţă, publicată în rezumat la pag. 185—193 din acest volum.

Cu binevoitoarea autorizare a M. S. d. Vicepreşedinte propune Societăţii alegerea d-lui prof. Dr. R.-G. JEANNEL ca membru corespondent (p. 442) propunere primită cu aclamaţiuni.

M. S. şi A. S. R. după ce binevoesc a se întreţine cu d-nii conferenţiari şi alte persoane părăsesc Societatea la $23^1/_4$ ore cu acelaş cerimonial ca la sosire.

13. *Şedinţa Comitetului dela 15 Iunie.* — D. HEPITES aminteşte că în această zi se 'mplinesc 46 de ani dela înfiinţarea Societăţii şi are plăcerea de a anunţă că banchetul oferit de Societate în onoarea d-lui prof. EMM. DE MARTONNE şi la care au mai fost învitaţi şi d-nii profesori dela Universitatea din Cluj Dr. R. JEANNEL şi Dr. GUIART a reuşit bine. Darea de seamă e publicată în acest volum la pag. 458. Pentru ţinerea concursului de geografie la Cluj se 'ncuviinţează a se trimite 12 exemplare din volumul 39 al Buletinului şi 1.500 lei. Se comunică scrisoarea d-lui PANAS, Ministrul clenic la Bucureşti prin care A. S. R. Principele GEORGE şi A. S. R. Principesa ELISABETA îşi exprimă mulţumiri pentru alegerea Lor de Membri de Onoare (p. 442). Comitetul ia cunoştinţă de scrisoarea colegului J. HALKIN din Liége referitoare la excursiunile geografice interuniversitare. D. Vicepreşedinte arată necesitatea de a se tipări un mare număr de exemplare după conferinţa d-lui Ing. MANOILESCU spre a fi răspândită în străinătate. Se hotăraşte a se intervenì la Ministerul de Industrie pentru fondurile necesare. Se ia cu părere de rău cunoştinţă de încetarea din viaţă a colegilor Ing. STERIE MARINESCU Buc., Bancher MAX I. SCHAPIRA Buc. şi Dr. SPIRIDON HOBINCU din Tulcea. Se votează 30 membri activi.

14. *Şedinţa Comitetului dela 14 Iulie.*—Se comunică o nouă scrisoare primită dela d. prof. HALKIN, membrul nostru din Liége, relativă la excursiunea geogr. interuniversitară. Comitetul ia cunoştinţă de excursiunea geografică care se va face în Carpaţi sub conducerea prof. DE MARTONNE. Se admite schimbul de publicaţiuni cu *Analele Dobrogei* de sub direcţiunea colegului nostru prof. C. BRĂTESCU din Constanţa; se decide a se înscrie printre instituţiunile cărora se trămit publicaţiunile Soc., Şcoala superioară de comerţ din Brăila şi se aprobă cererea reducerei de 50% la publicaţiunile Soc. pentru Şcoala superioară de comerţ din Galaţi. Se votează 90 Membri activi dintre cari 17 prezentaţi de prof. HOLBAN din Huşi şi 14 de Căp. C. TOADER din Giurgiu.

15. *Şedinţa Comitetului dela 27 Iulie.* — Se votează 149 Membri activi dintre cari 32 prezintaţi de prof. C. BRĂTESCU din Constanţa, 15 de Lt.-Col. MIHALESCU din Timişoara, 12 de d. IORGU G. TOMA din Cernăuţi, 9 de S-Lt. GEORGESCU CALISTRAT din Brăila.

16. *Şedinţa Comitetului dela 6 Septembrie.* — Se admite ca în timpul lipsei în străinătate a d-lui Vicepreşedinte HEPITES, această însărcinare să o aibă d-nii GR. CERKEZ şi General IANNESCU ca cei mai vechi membri în Comitet.

17. *Şedinţa Comitetului dela 29 Octombrie.* — D. Vicepreşedinte HEPITES anunţând fericitul eveniment al naşterei Principelui MIHAI, spune că a exprimat telegrafic cuvenitele urări M. S. REGELUI şi A. S. R. Principelui CAROL.

Comitetul ia cu părere de rău cunoştinţă de încetarea din viaţă a următorilor colegi: EMIL COSTINESCU, General T. GHENEA. Căpit. M. ATANASESCU, C. KRUPENSKI, G. CIOCÂRDIA, GR. ANGELO şi EM. PORUMBARU. Căpitanul N. POPP din reg. 45 Inf. a murit pe front în 1916. Se comunică scrisorile prin care se face cunoscut numele şcolarilor cărora s'a distribuit Harta României din fondul «Angelina şi General Leonte» şi anume: ANA GLUŞCHEVICI, absolventă a şcoalei primare din Bălţi, ILARIE CACOVEANU din Alba Julia şi MIHAI VIŞAN absolvent al şcoalei din comuna Putna.

Se decide a se trămite scrisori de felicitare pentru instalarea în scaunul episcopesc din Oradea-Mare a Membrului de onoare P. S. S. Episcopul CIOROGARIU şi Soc. de geogr. din Alger pentru aniversarea a 25 de ani dela fundaţiune.

Se primeşte cu mulţumiri suma de 1.000 lei dela Dr. C. RADULESCU pentru a fi dată ca premiu celei mai bune lucrări a dicţionarului geogr. al jud. Caraş-Severin după programa dejà stabilită pentru jud. Caliacra şi Durostor. Manuscrisul se va depune până la 15 Ian. 1923. Se va propune proximei adunărei generale decernarea titlului de membru donator.

Se primeşte schimb de publicaţiuni cu Biblioteca di Stato din Gorizia (Italia) şi se vor da din publicaţiunile Societăţii Şcolii de Brigadieri silvici din Brăneşti (Ilfov), Şcolei primare din Vicovul de jos (Bucovina) şi Societăţii ştiinţifice-literare «V. Alecsandri» din Paşcani.

Ministerul de Domenii răspunde că nu poate plăti nici o subvenţiune Societăţii; se va interveni din nou.

Pentru sporirea veniturilor Societăţii, sporire necesară mai ales pentru acoperirea cheltuelilor de tipărituri, Comitetul hotăraşte a se cere Adunării generale viitoare suspendarea reducerilor de contribuţiune prevăzute în ultimele 2 aliniate dela art. 10 din statute.

D. Vicepreşedinte anunţă că, în vederea colegilor, d. MEHEDINŢI va face o serie de prelegeri sub titlul «Etnografie aplicată».

Comitetul ia cunoştinţă de faptul că *Buletinul* vol. 39 trimis Soc. ungare de geografie din Budapest a fost înapoiat cu indicaţiuni «Refuzat» iar cel trimis Societăţii de geografie dela San Francisco cu indicaţiunea «Necerut». Cu ambele Instituţiuni Societatea noastră erà în schimb de publicaţiuni înainte de războiu. Se hotăraşte a se suprimà schimbul.

D. MEHEDINŢI roagă Comitetul să-l scutească de sarcina de Secretar general. După insistenţa Comitetului d-sa convine a continuă însărcinarea până ce, complectându-se Comitetul, se va puteà desemnà înlocuitorul. Se votează 34 membri activi.

18. *Şedinţa Comitetului dela 12 Noembre.* — Se comunică depeşa primită dela A. S. R. principele CAROL (p. 442) şi scrisoarea de mulţumire dela d. Dr. JEANNEL, membru corespondent (p. 442). Dela generalul G. MANU, fiul regretatului Vicepreşedinte, se primeşte în dar o hartă geologică a regatului Belgique, lucrată de Institutul cartografic din Bruxelles, s'au exprimat mulţumiri.

Se ia cu părere de rău cunoştinţă de încetarea din viaţă a colegilor: A. BUDIŞTEANU, Colonelul A. FURTUNĂ, Ing. A. GIANDANO, T. RADIVON şi NIC. D. GHIKA. Se elimineză din Societate: Maior I. DRĂGHICESCU şi Colonelul I. VASILESCU.

Se hotăraşte ca în 1922 concursul de geografie să se ţină între elevii şc. sec. din Basarabia, iar Adunarea generală să se ţină la 18 Dec. la 16 ore şi aceasta pentru că amfiteatrul este deja angajat până la această dată.

Se decide a se propune Adunării generale de a se acordà titlul de membru de onoare d-lui EDUARD HERRIOT, f. Ministru, Preşedintul Consiliului comunal din Lyon şi d-lui G. GRANDIDIER, Secretarul general al Societăţii de geografie din Paris; acela de membru corespondent d-lui A. DEMANGEON, prof. la Sorbonne şi d-lui H. BUSSON, prof. de geografie la Liceul Carnot din Paris; în fine Membru donator d-lui Dr. C. RĂDULESCU care a donat 1.000 lei pentru dieţ. geogr. al distr. Caraş-Severin. Se votează 18 membri activi.

19. *Şedinţa Comitetului dela 19 Noembre.* — Ca omagiu din partea Soc. de geografie din Paris se primeşte volumul *Centenaire de la Société de géographie 1821—1921* în care se găseşte reprodusă şi scrisoarea de felicitare ce i s'a adresat în numele Societăţii noastre (p. 440).

Comitetul ia cunoştinţă de actele concursului de geografie ţinut la Cluj (p. 443) între elevii şcoalelor secundare din Ardeal care se aprobă; se vor exprimà mulţumiri atât colegului VÂLSAN, sub preşidenţia căruia s'a ţinut concursul, cât şi d-rei EUGENIA BELU şi d. SABIN OPREAN, profesori, membri în Comisiune.

Se aprobă proectul de buget pe 1922 ce este a se prezintà proximei Adunări generale pentru suma totală de 197.800 la Venituri şi la Cheltueli din care 112.000 la bugetul ordinar şi 85.800 lei bugetul Geografiei economice. D. MEHEDINŢI îşi dă din nou demisiunea de Secretar general. Se hotăraşte a se convocà Comitetul la 23 corent.

20. *Şedinţa Comitetului dela 23 Noembre.* — In urma declaraţiunei făcute de d. general IANNESCU, Comitetul hotăraşte a nu se primì demisiunea d-lui MEHEDINŢI. — Se aprobă ordinea de zi

pentru şedinţa Adunării generale dela 18 Decembre. — Se primeşte demisiunea dată de d. A. Bondarencu din Chişinău şi se votează 9 membri activi.

21. *Şedinţa Comitetului dela 10 Decembre.* — Se ia cunoştinţă că s'a expediat membrilor Societăţii convocarea pentru Adunarea generală dela 18 curent (p. 448) şi încetarea din viaţă a colegului Colonel-Farmacist C. Dumitrescu-Parepa.—D. Tzigara-Samurcaş citeşte scrisoarea ce i-a încredinţat d. Mehedinţi asupra căreia Comitetul rămâne a se pronunţă în altă şedinţă. Tot d-sa anunţă că colegul Victor Popp, care a oferit dejă 500 lei petnru Geografia economică, ne face acum o donaţiune de 500 lei, iar colegul I. G. Obrocea, Primarul oraşului Ploeşti, a oferit 500 lei peutru Geografia economică şi alţi 500 donaţiune pentru Societate. Se hotăraşte a li se aduce mulţumiri şi a se prezintă cel din urmă Adunării generale pentru a i se acordă titlul de Membru donator, căci cel dintâi îl are dejà. — La proectul de buget al Geografiei economice se va adăogà suma de 500 lei oferiţi de d. Obrocea aşà că totalul general va fi de 198.300 lei. — D. General Iannescu arată intervenirea făcută către Ministerul de Răsboi spre a se pune în Cercul Militar, la dispoziţiunea Secţiunii Militare şi a Muzeului cartografic, camerile necesare. Se votează 58 membri activi.

22. *Şedinţa* **Adunării generale** *dela 18 Decembrie.* — Prezidează d. Vicepreşedinte Hepites asistat de d. General Iannescu drept Secretar general. D. Hepites tratează subiectul înscris la ordinea de zi *Asupra numirilor geografice şi alte chestiuni* publicat în acest volum la pag. 302.—Se pune în discuţiune suspendarea provizorie a ultimelor două alineate dela art. 10 din Statute aşa că toţi membrii activi să plătească aceiaşi cotizaţiune anuală. După o discuţiune la care iau parte d-nii General Tell, Maior Tudor Popescu, Constant Georgescu, D. Florescu şi Amiral Ureseanu, d. Vicepreşedinte, ţinând seamă de observaţiunea juridică a colegului C. Georgescu, pune la vot *suprimarea* al. 2 şi 3 dela art. 10 din Statute care se aprobă de Adunare.

D. Vicepreşedinte citeşte Expunerea de motive la proectul de buget pe 1922 (p. 449). Punându-se în discuţiune proectul de buget care a fost comunicat tutulor membrilor cu scrisoare de convocare, d. Maior Tudor Popescu întreabă dacă Societatea nu are un fond de rezervă, d. Vicepreşedinte arată că, din suma prevăzută la art. 9 al bugetului de cheltueli, rămâne în totdeauna o sumă care se capitalizează. D. Colonel Anastasiu ar dorì ca la art. 9 să se despartă dobânzile de cheltueli neprevăzute. Pus la vot proectul de buget (p. 451) este aprobat. Pentru alegerea comisiunei de verificare a socotelilor pe 1921, d. general Carcaleţeanu rugând prin scrisoare ca să fie scutit de acest semn de încredere de oarece nu-i este prea bine, se votează comisiunea compusă din d-nii general Tell, prof. Hurmuzescu şi Ing. N. Ştefănescu.

D. Vicepreşedinte prezintă raportul pentru votarea de membri donatori, de onoare şi corespondenţi (p. 454). Se votează în unanimitate:

D-nii Dr. C. RĂDULESU şi I. G. OBROCEA, membri donatori; ED. HERRIOT din Lyon şi G. GRANDIDIER din Paris, membri de onoare, prof. A. DEMANGEON şi H. BUSSON din Paris, membri corspond.

Dupăce mulţumeşte Societăţii pentru concursul binevoitor ce-i a dat la rezolvirea chestiunilor dela ordinea de zi, d. Preşedinte ridică şedinţa la 18 ore.

23. *Şedinţa Comitetului dela 29 Decembrie 1921.* — Să ia cu părere de rău cunoştinţă de încetarea din viaţă a Dr. ŞAABNER-TUDURI, membru din 1890 şi a Căpitanului V. GEORGESCU membru din 1921. Se primeşte schimbul de publicaţiuni cu revista «L'Universo» din Firenze, cu Soc. poloneză de geografie din Warszawa şi cu Institutul de geografie alpină din Grenoble. D. Ing. G. IOANIŢIU a oferit 100 lei pentru scopurile Societăţii şi Banca Naţională a acordat 10.000 lei pentru Geografia economică, se vor exprimă mulţumiri. Comitetul ia cunoştinţă de scrisoarea d. Prof. RESMERIŢĂ din T.-Severin asupra numelor geografice. Se aprobă a se adresă o circulară prin care să se ceară scoaterea României dintre Ţările balcanice şi ca numele geografice ale României să fie scrise cu ortografia naţională (p. 455). Se primeşte demisiunea preotului V. URSĂCESCU, şi se votează 132 membri activi dintre cari 96 propuşi de d. Lt. Colonel I. I. PLENICEANU căruia se vor exprimă mulţumiri.

II. Corespondenţă, Cuvântări, Concursuri, Premii, Bugete, Conturi de gestiune, Publicaţiuni, Necrolog, Diverse.

1. *Răspuns de mulţumire dela d.* **Ch. Lallemand** (Pr.-V. 1).

Paris, le 28 décembre 1921.

Monsieur le Président,

J'ai l'honneur de vous accuser réception de la lettre datée du 15 décembre courant, par laquelle vous voulez bien m'annoncer que la Société Royale Roumaine de Géographie m'a inscrit à l'unanimité, sur la liste de ses Membres d'honneur.

Je n'ai pas besoin de vous dire combien je suis touché de cette précieuse marque d'estime. Elle ne fait que grandir, dans mon esprit, pour la Roumanie, une amitié qui remonte à l'époque, déjà lointaine, où j'avais la satisfaction de prêter au Service géographique de l'Armée mon concours et celui de mes collaborateurs pour l'organisation du nivellement de précision de votre territoire, et, plus tard, pour l'instruction des officiers chargés de préparer l'exécution de votre Cadastre national.

Veuillez, je vous prie, Monsieur le Président, vous faire près de la Société l'interprête de mes remercîments les plus chaleureux et agréer, pour vous même, l'expression de mes sentiments de haute considération. CH. LALLEMAND.

2. *Scrisoare de mulțumire dela d.* **Ch. Ed. Guillaume** (Pr.-V. 1).

Sèvres, 4 janvier 1921

Monsieur le Vice-Président, Cher et très honoré Collègue,

C'est avec une joie très vive que j'ai pris connaissance de votre lettre du 15 décembre dernier dans laquelle vous voulez bien m'informer de la gracieuse décision prise par la Société royale de géographie, et qui me confère le beau titre de Membre d'honneur.

Je tiens à vous dire combien je suis heureux et fier de cette haute distinction, qui fait naître en moi également une confusion bien compréhensible à la pensée de mes mérites si faibles dans le domaine auquel votre Société consacre ses efforts, comme aussi à la vue de mon nom inscrit dans vos publications à venir, à la suite de ceux des hommes illustres qui ont refait la Géographie de l'Europe en écrivant une page immortelle dans l'histoire du monde.

Ma gratitude pour la bienveillance qui m'est témoignée n'en est que plus grande; je tiens à vous en douner l'expression sincère.

Je vous aurais aussi une vive obligation de vouloir bien prier Sa Majesté le Roi FERDINAND, auguste Protecteur de la Société de Géographie qu' Il daigne agréer les assurances de mon profond respect, et je vous présente, Monsieur le Vice-Président, Cher et très honoré Collègue, l'expression de mes sentiments de haute considération et de sincère devouement. CH.-ED. GUILLAUME.

3. *Adresa de felicitare pentru căsătoria* **A.S.R. Principesa ELISABETA** (Pr.-V. 3).

Sire, Doamnă, Alteţe Regale,

Societatea Regală Română de Geografie, fundată sub auspiciile Dinastiei Române Domnitoare și desvoltată sub înalta protecțiune a Maiestăților Voastre, prin ființa ei este ursită să participe cu sufletul la toate evenimentele providențiale, cari privesc Augusta Voastră Familie Regală. Ea simte bucuria fericiților Părinți, în momentele solemne în cari se celebrează nunta Grațioasei Principese ELISABETA a României cu Principele GEORGE, Duce de Sparta, Principele Elenilor, și solicită înalta onoare de a Le exprimă urări de viață senină, plină de fapte bune; cerul clement să aștearnă la picioarele Lor bogățiile pământului, să sădească în inimile Lor iubirea poporului elen și să se așeze pe fruntile Lor Auguste coroana regală a Statului în care a înflorit odinioară Filosofia și Arta.

Florile și spicele din câmpiile României Mari ocrotite de glorioasa armată română, condusă de Maiestatea Voastră, Sire, și de bravul popor român, stimulat de nobilul devotament al Maies-

tăței Voastre, Doamnă, sunt darurile simple pe cari le putem oferi, pentru ca în graiul lor fermecător, înțeles de poeți, să spună Maiestăților Voastre și Alteților Lor Regale, mai mult, mai bine și mai frumos, gândul curat cu care Societatea Regală Română de Geografie prezintă respectoasele ei felicitări.

Să trăiți Maiestate,

Să trăiască Maiestatea Sa Regina,

Să trăiască Altețele Lor Regale Principesa Elisabeta și Principele George,

Să trăiască Dinastia Română.

Vicepreședinte, **St. C. Hepites.** Secretar General, **Sabba Ștefănescu.**

București, 26 Fevruarie 1921.

4. *Invitare pentru serbarea* **Centenarului** *Soc. geografice din Paris* (Pr.-V. 5).

Société de Géographie. Paris, le 21 Mars. 1921.

Monsieur le Président,

Le Président et les Membres de la Commission Centrale de la Société de Géographie vous prient de leur faire l'honneur d'assister aux fêtes du Centenaire de notre Association.

Ces fêtes et réceptions auront lieu à Paris du 4 au 7 Juillet 1921.

Nous serions fiers que vous daigniez accepter personnellement notre invitation mais, au cas où cela vous serait impossible, nous vous demandons de vouloir bien désigner (en dehors du Secrétaire général qui, lui aussi, est invité personnellement) un autre dignitaire de votre Société pour la représenter.

Nous vous serons d'autre part très reconnaissants de prevenir les Membres de votre Société qu'ils seront les bien venus à ces fêtes et, le cas échéant, de vouloir bien nous aviser de leurs noms et adresses.

Veuillez agréer, Monsieur le Président, l'assurance de ma considération la plus distinguée.

Pour le Prince Bonaparte de l'Institut, Président de la Société.

Le Secrétaire-Général, G. Grandidier.

5. *Scrisoare adresată Doamnei* **Eliza C. Barozzi.** (Pa.-V. 7).

București, 19 Aprilie 1921.

Doamnă,

In numele Societății regale române de Geografie, avem onoare de a vă prezintă cele mai respectuoase condoleanțe pentru perderea veneratului Vicepreședinte și al Domniei-Voastre ilustru soț Generalul-Adjutant C. Barozzi, întemeietorul Hărții României.

In cei 46 de ani cât Generalul Barozzi a funcționat în această calitate, din chiar momentul înființării Societății noastre, la 15 Iunie 1875, din inițiativa Domnitorului și apoi Regelui CAROL I, Societatea a avut un îndelungat timp spre a aprecià înaltele calități ale mult regretatului nostru coleg și a se folosì de înțeleptele sale sfaturi în conducerea Societății.

Regretăm din adâncul sufletului că, aflând mult prea târziu nenorocirea ce v'a lovit, Societatea nu a putut luă parte la ceremonia funebră, așă după cum ar fi dorit.

Maiestatea Sa Regele, Augustul nostru Președinte, depunând coroana cu inscripția «Regele Generalului-Adjutant de Divizie Barozzi, Recunoștință, Amintiri» a exprimat în puține cuvinte înaltele sentimente ce Societatea regală română de Geografie și Comitetul ei păstrează bătrânului ei Vicepreședinte.

Binevoiți vă rugăm, Doamnă, a primì expresiunea adâncului nostru regret.

Vicepreședinte. St. C. Hepites. Secretar General, S. Mehedinți.

6. *Convocarea Adunărei Generale din Maiu 1921.* (Pr.-V. 7).

Adunarea generală dela 7 și 8 Maiu 1921 subt Augusta Președințe a M. S. REGELUI la Fundațiunea Universitară Carol I.

Programa Lucrărilor.

Ședința de Sâmbătă 7 Mai 1921:

1. Prof. S. Mehedinți, Secretar general, Dare de seamă asupra mersului științelor geografice;

2. General Găvănescul, Din Ocolul Pământului; călătoriă făcută însoțind pe A. S. R. Principele Carol, cu proecțiuni;

3. Emil Giurgea, Progresele recente în Telegrafia fără fir, cu proecțiuni.

Ședința de Duminică 8 Mai 1921:

1. Inginer M. Manoilescu, Isvoarele de energie și situația diferitelor industrii în România;

2. Constant C. Georgescu, Japonia și extremul Orient;

3. Darea de seamă a Comitetului și a Comisiei de verificare a socotelelor asupra exercițiului 1920;

4. Aprobarea Bilanțului încheiat la 31 Decembrie 1920 și a Contului de profit și pierdere și descărcarea Comitetului de gestiunea sa;

5. Votare de membrii de onoare, corespondenți și donatori;

6. Alegerea unui membru în Comitet, în locul vacant.

Ședințele dela 7 și 8 Maiu vor fi publice; ele se vor ținea în amfiteatrul Fundațiunii Universitare Carol I, la ora 8½ seara [1].

După ținerea conferințelor de Duminică, domnii membrii ai Societății sunt rugați a rămâneà spre a rezolvì, în ședințt intimă, celelalte chestiuni dela ordinea de zi.

Vicepreședinți: { Generalul C. Barozzi / St. C. Hepites

București, 15 Aprilie 1921

Secretar-General, S. Mehedinți.

---

(1) Asistenții sunt rugați a ocupà locurile mai din vreme.

Locurile din emiciclu sunt exclusiv rezervate societarilor; tribunele și galeriile sunt la dispoziținea onor. public.

7. *Cuvântul d-lui Vicepreș.* **Hepites** *la Adun. gen. din 7 Mai 1921.* (Pr.-V. 8)

Sire,

Sunt 46 de ani de când Înțeleptul fundator al Dinastiei a înființat Societatea de Geografie care s'a bucurat de nemărginita onoare de a avea ca Președinte pe nemuritorul Domnitor și Prim Rege CAROL I. Cu o prevedere, adevărat părintească, neuitatul Rege a îngrijit la timp de viitorul Societății noastre, care, subt Augusta Președințe a Maiestății Voastre, Sire, a luat în scurt timp o desvoltare însemnată încincindu-și numărul membrilor ei.

Prin sarcina ce și-a luat de a lucră și a da la lumină Geografia ecanomică a Țării noastre mărită, Societatea Regală Română de Geografie crede să adauge încă o petricică la cunoașterea României de azi cucerită pentru totdeauna de Maiestatea Voastră, Sire, în capul nebiruitei Sale Armate.

Statutele, cari diriguesc activitatea Societății noastre, prevăd în mod expres admiterea femeilor printre Membrii ei, și de fapt, ele au profitat, spre marea noastră plăcere și mulțumire, de această înțeleaptă prevedere statuară.

Când Maiestatea Sa, grațioasa noastră Regină, a binevoit a face Societății noastre marea cinste de a primi alegerea de Președintă de Onoare a ei, s'a împlinit una din cele mai vii dorințe ale Societății noastre, căci Maiestatea Sa este cea dintâi femee din Casa Domnitoare care va stă vecinic înscrisă printre Membrii Societății Fundatorului binecuvântat al Dinastiei Românești.

Deaceia, în numele Societății Regale Române de Geografie, prezentăm cel mai profund respect și recunoștință Augustei autoare a operei «Țara Mea» în care se dovedește, la fiecare rând, iubirea nețărmurită ce Augusta noastră Președintă de Onoare are pentru Țara care e a Ei ca și a noastră și căreia I-a consacrat — în cele mai grele timpuri prin care ea a trecut vreodată — toată grija și iubirea de care o femee e așà de mult capabilă.

Să trăiți Maiestate, Augustul nostru Președinte,

Să trăiască Maiestatea Sa Regina, Prezidenta noastră de Onoare,

Să trăiască A. S. R. Principele Moștenitor, Membrul nostru de Onoare și A. S. R. Principesa Elena a Românilor.

Să trăiască Dinastia.

S. Hepites. *Omagiu memoriei Generalului-Adjutant* C. BAROZZI (Pr.-V. 10).

Domnilor Colegi,

Convocarea cu dată de 15 Aprilie 1921 ce ați primit cu ordinea de zi pentru Adunarea Generală în care ne aflăm poartă semnătura venerabilului nostru Vicepreședinte generalul-adjutant CONSTANTIN BAROZZI care își dete obștescul sfârșit chiar în cursul acelei zile în vârstă de 89 de ani.

Circumstanțele nu ne-au permis de a aduce la cunoștința Societății acest trist eveniment, cred totuși că-mi veți îngădui să spun câteva

cuvinte despre un om pe care-l cunoșteam de foarte de mult, pe care l-am stimat și iubit pentru cunoștințele și virtuțile sale.

Acum 53 de ani, Lt.-Colonel BAROZZI, ca director al unicei Școale militare ce aveà atunci România, la Iași, mi-a fost profesor de Fortificație. De atunci încoace pot spune că n'am perdut aproape niciodată contactul cu dânsul. Acum 46 de ani, când s'a 'nființat în 1875, de Domnitorul și apoi Regele CAROL I, Societatea de Geografie. Colonelul BAROZZI a fost ales Vicepreședinte al ei, poziție ce a ocupat până în momentul pierderei sale și sunt 40 de ani de când m'am găsit necontenit lângă dânsul ca membru în Comitetul Societății sau ca Vicepreședinte.

In tot acest lung interval de timp, nu s'a desmințit un singur moment interesul ce generalul BAROZZI a purtat Societății noastre.

Intr'un memoriu ce am publicat acum 20 ani sub titlul: *O primă încercare asupra lucrărilor astronomice din România până la finele secolului al XIX*, vorbind despre lucrările Hărții României am arătat meritele Generalului BAROZZI care este întemeietorul Hărții României. Numai mulțumită stăruinței și energiei sale se datorește că Harta Țării — la care încă acum se lucrează și la care se va lucrà mulți ani și în vecie pentru a o ținea la curent cu schimbările de pe fața pământului și cu perfecționarea metoadelor întrebuințate la alcătuirea ei — este opera ofițerilor noștri din Institutul geografic al Armatei organizat de dânsul și dintre cari cei mai mulți au fost și sunt colegi credincioși de ai noștri în Societate.

Dacă Muntenia aveà o hartă, acea ridicată de Austriaci în 1855—6, Moldova nu aveà decât niște hărți cu totul insuficiente. Se hotărî deci — când BAROZZI câștigă cauza susținută de dânsul de a se lucrà harta cu Ofițerii Români — ca ea să se 'nceapă cu Moldova unde lucrările pregătitoare fură și începute de Colonelul BAROZZI în toamna 1872—3 cu concursul a doi din foștii noștri colegi, pe atunci Căpitanul CĂPITĂNEANU care erà astronomul și geodezianul lucrărei și Căpitanul BRĂTIANU oarecum cartograful ei.

Chiar în 1855, când a terminat școala militară din București, sublocotenentul BAROZZI a lucrat cu ofițerii austriaci la măsurarea bazei din Bărăgan, lângă Slobozia. In acelaș an ia parte la triangulațiunea lanțului de poligoane menit a legà în mod geodezic Dobrogea cu colțul sud-estic al Transilvaniei peste Ialomița și de aci în lungul văii Buzăului. Un an mai târziu, el execută recunoașterea, construcțiunea și o parte din observațiunile lanțului de triunghiuri care se așează dealungul Oltului, din Transilvania la Dunăre. După aceste lucrări practice sublocotenentul BAROZZI a fost trămis la Wien la Institutul geografic al armatei unde se familiarizează cu metodele de calcul, luă parte la măsurarea bazei Wiener-Neustadt și-și termină instrucțiunea în secțiunea de topografie și de cartografie a Institutului. La 1858 Locotenentul BAROZZI, întors în țară astfel pregătit a trebuit să aștepte până în 1870 când se înființă, în organismul

armatei, Depozitul de războiu destinat deocamdată a strânge sau a reproduce hărți pentru trebuințele armatei, de a execută proecte pentru manevre și a studiă organizarea militară în țările străine. Colonelul BAROZZI a fost pus în capul acestui Depozit de războiu, care a dat naștere Institutului geografic al armatei care a fost în urmă singurul serviciu însărcinat cu executarea hărții țării noastre.

Intervalul dela 1858, când Locotenentul BAROZZI s'a 'ntors dela studii din Wien, până la 1870 când Colonelul BAROZZI deveni șeful depozitului de războiu, a fost trecut de dânsul mai întâi ca profesor și apoi ca Director al Școalei militare. Foarte mulți din ofițerii cari s'au luptat în războiul Independenței noastre precum și cei mai în vârstă din cei cari ne-au dat Țările surori, au fost elevii săi. Toți își aduc aminte cu drag de bunătatea și capacitatea sa.

După războiul independenței, în timpul căreia a funcționat ca Subșef și apoi ca Șef al Marelui Stat Major al Armatei și către fine ca Secretar g-l al Ministerului de Războiu, Colonelul BAROZZI a fost însărcinat cu ridicarea hărții Dobrogei unde a făcut o interesantă experiență de adevărată ridicare cardastrală pe care a executat-o între anii 1880—1883.

In mai multe rânduri Colonelul și Generalul BAROZZI a fost însărcinat cu delimitarea fruntariilor în spre Austro-Ungaria și apoi în spre Bulgaria. La 1895, atins de limita de vârstă, după ce în 1888 fusese Ministru de Războiu, Generalul de Divizie C. BAROZZI părăsește armata unde era Șeful Marelui Stat Major.

In calitate de Membru în Comisiunea geodezică internațională Colonelul BAROZZI a luat parte la lucrările acestei învățate asociațiuni în sesiunile ținute la Wien, Berlin, Paris, Roma, Hamburg și London.

Modestia, care i-a caracterizat toată lunga sa viață, a acoperit cu un văl și moartea lui, căci nici Academia Română, unde era Membru de Onoare, nici chiar Societatea noastră al cărei Vicepreședinte era, nu i-a prins de veste decât foarte târziu, când nu i s'au mai putut da onorurile ce i s'ar fi cuvenit.

Ne mângâiem cu gândul că coroana depusă din ordinul Maiestății Sale Regelui cu inscripțiunea «Generalului de Divizie Adjutant C. BAROZZI, recunoștință, amintire» exprimă și sentimentul Membrilor Societății noastre pentru bătrânul și veneratul ei Vicepreședinte care și-a dat 46 de ani, o viață de om, Societății noastre.

10. *Dare de seamă asupra mersului Societății în anul 1920 adresată Adunării generale dela 7 și 8 Maiu 1921.* (Pr.-V. 10).

Domnilor Membri.

Sunt obligat a începe această dare de seamă cu părerea de rău că, până în prezent, nu am fost încă puși în posesiunea întregului local ce ocupam în Ateneul Român înainte de evacuarea sa, așă după cum s'a hotărît de Președenția Consiliului de Miniștri; sperăm totuși că vom ajunge la rezultatul dorit. Lipsa unui local convenabil ne a fost o mare piedică la desfășurarea unei activități mai intense.

In mai multe ședințe Comitetul d-voastră a discutat asupra modalității cum să ajungem la realizarea Geografiei economice și din diferitele propuneri ce s'au făcut, nici una n'a fost încă adoptată. Această întârziere nu credem totuși să fie în detrimentul operei ce voim a face; din contra, căci ea dă timpul necesar pentru a ne cunoaște bine mai întâiu noi înșine țara noastră mărită. Sunt fericit a vă comunică că, mulțumită sârguinței colegului nostru Inginer TANCRED CONSTANTINESCU, fondul pentru această lucrare, care la început era de 10.000 lei, a ajuns la suma de 84.000 lei și sperăm încă în sporirea lui.

Nici un manuscris nu ne-a fost prezentat, la epocile fixate, la premiul General Manu pentru o lucrare de interes etnografic românesc și nici la premiile Societății pentru dicționarele geografice ale districtelor Caliacra și Durostor. Comitetul a fixat termenul de 15 Ianuarie 1924 pentru depunerea manuscriselor la toate aceste premii.

Deși până în prezent, d. prof. MERUȚIU, care și-a luat sarcina întocmirei dicționarului geografic al Transilvaniei, nu ne-a prezintat nici o lucrare, știm totuși, din conversațiunile ce am avut cu d-sa, precum și din relațiunile ce ne-a trămis, că această lucrare este una din preocupările sale de căpetenie.

Silințele ce-și pune colegul nostru Generalul IANNESCU pentru strângerea materialului cartografic din diferitele părți ale lumei pentru întocmirea Muzeului nostru cartografic merită să atragă atențiunea d-voastră.

La ultima Adunare generală, vă aduceți aminte, domnilor membri, cu ce entuziasm ați proclamat Prezidentă de Onoare pe MAIESTATEA SA REGINA MARIA. Biuroul domniilor-voastre, prezentând Gratoasei noastre Regine diploma care 'I conferea acest titlu, a putut constată mulțumirea cu care ea a fost primită de Maiestatea Sa exprimând înalta Sa satisfacțiune Societății noastre.

Cu toată extraordinara scumpete a hârtiei și a tiparului, am putut tipări, în cursul anului expirat, vol. 38 din *Buletin* în 384 pagini; el a fost de mult distribuit tuturor colegilor. Mai mult decât atât, se începuse chiar tipărirea vol. 39 care acum este terminată, în 495 pagine. Acest volum se va distribui în curând.

Cu extraordinare rari excepțiuni s'a constatat, din modul cum

se urmează încasarea cotizațiunilor, că sporirea lor de către Adunarea generală din iarna trecută, a fost bine primită; fiecare membru dându-și bine seama că sacrificiile făcute prin publicațiunile sale și prin serviciile ce aduce progresului cunoștințelor noastre geografice, depășeau valoarea minimă a cotizațiunei anuale. Cu această ocaziune rugăm pe numeroșii noștri colegi din Capitală că, dacă nu pot achită direct la Cassieria Societății cotizațiunea, să binevoiască a o trimite prin mandat poștal așă după cum fac colegii foarte numeroși cari nu locuesc în Capitală.

Numărul membrilor Societății crește continuu. In cursul anului 1920 s'au primit în Societate 300 de membri activi, iar dela începutul anului 1921 și până acum alți 129 așà că, la 15 Aprilie 1921, când s'a 'ncheiat tipărirea *Anuarului Membrilor*, numărul membrilor activi erà de 1.508 la care, adăugând și celelalte categorii de membri, Societatea noastră numără astăzi 1.625 de membri.

Ca'ntotdeauna Societatea a avut de plâns și în anul expirat perderea mai multor dintre colegii noștri: unii foarte vechi ca d-na Irina Câmpineanu, Gr. Goilav din Botoșani, Generalul P. Vasiliu-Năsturel și Ion St. Murat; alții s'au perdut în răsboiul pentru întregirea neamului și a căror perdere ne-a venit la cunoștință în ultimul timp. Printre aceștia Colonelul Vasiliu Ștefan din Fălticeni, Medicul Dr. G. Sculy din Slobozia, Avocatul N. N. Cisman din Huși, Geologul St. Manolescu din București și învățătorul Alex. Tiron din județul Bacău.

Cu o deosebită deferență trebue să cităm pe Membrul nostru de Onoare Episcopul RADU al Oradiei-Mari, mort în mișelescul atentat dela Senat.

Dela ultima întrunire a Adunărei generale a Societății, mai multe persoane și Instituțiuni comerciale, financiare și industriale au făcut donațiuni în scopul realizărei Geografiei economice de care am vorbit deja. Tutulor acelora cari au donat cel puțin 500 lei, Comitetul vă va propune a le decerne, conform art. 8 din statute, titlul de *membru donator*.

Pentru a terminà această parte a Dărei de seamă trebue, să vă comunic, Domnilor colegi, că Comitetul a luat act, cu părere de rău, de demisiunea din Societatea noastră a d-lui profesor SABBA ȘTEFĂNESCU care — dela încetarea din viața, în 1909, a primului Secretar General al Societății, regretatul G. LAHOVARI — a funcționat în această calitate. Comitetul a ales în locul său pe d-nul profesor de geografie S. MEHEDINȚI, unul din membrii săi. In locul rămas vacant veți aveà, Domnilor Colegi, a alege un alt Membru în Comitet pentru o perioadă de un singur an, căci în anul viitor expiră termenul pentru care fusese ales actualul Comitet.

Viu acum la gestiunea financiară a Societății.

După propunerile ce i-au fost făcute și admise de dânsa, Societatea noastră și-a ținut și încheiat socotelile, în cursul anului

ACTIV

9. Bilanțul încheiat la 31 Decembrie 1920.

(Pr.-V. 10).

PASIV

Conturi de Valori.

Mobilerul Societății	14.278,—	
Instrumente și Colecții	1.385,—	
Biblioteca	25.203,75	
Publicațiunile Societății	37.195,65	
Efecte publice și Acțiuni, real	696.788,85	
Cassa (numerar)	11.170,72	
		786.022,02

Conturi de persoane debitoare.

Membrii cotizatori neachitați		4.950,—

Conturi de Ordine sau Evidență.

The Bank of Romn., depozit de Ef. publ. și Acțiuni, nom.		604.000,—
		1.394.972,02

Conturi de Capital.

Capitalul S.R.R.G.	529.606,86	
Beneficiu din 1920	20.738,16	
		558.745,02
Fondul premiului g-l G. Manu	2.000,—	
Angelina și g-l Leonte	1.000,—	
Cotizațiilor g-l Barozzi	400,—	
Geografiei Economice	27.000,—	
Cotizațiuni datorate	4.950,—	
		35.350,—

Conturi de persoane creditoare.

The Bank of Roumania Ltd., cont curent		196.877,—

Conturi de Ordine.

Efecte publice și acțiuni depozitate la The B. of R., nom.		604.000,—
		1.394.972,02

Vicepreședinte, St. C. Hepites. *Secretar general*, S. Mehedinți. *Cassier*, Al. Tzigara-Samurcaș.

Comisia de Verificare, General Carcaleteanu, N. P. Ștefănescu, D. Hurmuzescu.

DEBIT

Contul de Profit și Perdere încheiat la 31 Decembrie 1920.

CREDIT

Salariile personalului	14.550,—	
Furnituri de biurou și cancelarie	5.730,85	
Cheltueli de expediție	690,15	
Intreținere, local, luminat și încălzit	1.352,34	
Cheltueli de Intreținerea Bibliotecii	2.500,—	
		24.823,34
Publicațiile Societății (Buletine gratuite membrilor)		14.500,—
Bursa pentru studiul Geografiei		3.600,—
Dobânzi și beneficii	8.443,10	
Comisioane	152,10	
		8.595,20
Beneficiul net din 1920		20.738,16
		81.256,70

Venituri din cotizațiuni	31.850,—	
Subvenții	11.500,—	
Donațiuni	5.100,—	48.450,—
Premii și cheltueli pentru concurs. Geogr. Cluj		501,70
Venitul Efectelor publice și Acțiunile	32.305,—	32.305,—
		81.256,70

Vicepreședinte, St. C. Hepites. *Secretar general*, S. Mehedinți. *Cassier*, Al. Tzigara-Samurcaș.

Comisia de Verificare, General Carcaleteanu, N. P. Ștefănescu, D. Hurmuzescu.

1920, după regulele contabilității în partidă dublă, mulțumită ajutorului benevol ce ne-a dat, cu toată amabilitatea, colegul nostru d. profesor Sp. Iacobescu. Procedura aceasta ne permite să vă prezentăm, domnilor colegi, în Bilanțul încheiat pe ziua de 31 Decembrie 1920, întreaga situațiune de avere și datorii a Societății noastre, alături de tabela de Profit și Perdere unde se văd veniturile și cheltuelile Societății în cursul anului 1920.

In aceste piese veți vedeà, evaluate foarte scăzut, Mobilierul, Instrumentele și Colecțiunile. Biblioteca, Publicațiunile precum și Efectele publice și Acțiunile Societății. Apoi numerarul Societății în cuantumul pe care l-a avut Cassierul în ființă la data încheerei Bilanțului. Activul Bilanțului continuă cu Membrii datori pentru cotizațiunile neachitate până la data Bilanțului. Mai departe el arată nominalul Efectelor publice și al Acțiunilor care sunt depozitate spre păstrare la Banca Societății.

La Pasivul Bilanțului constatați Capitalul Societății în sumă

de lei	529.006,86
crescut cu beneficiul anului 1920	29.738,16
	558.735,02

De aceiași parte se văd diferitele fonduri pe cari le are Societatea cu destinații speciale, și anume:

Fondul Premiului General Manu pentru o lucrare de interes etnografic românesc;

Fondul Angelina și general S. Leonte pentru distribuire de hărți ale României Mari;

Fondul cotizațiilor g-l Barozzi din venitul căruia să fie asigurată permanența cotisațiunii Vicepreședintelui nostru; în fine

Fondul Geografiei Economice, care, deși figurează cu 27.000 lei, este dejà astăzi de 84.000 lei. Mai departe se arată restul cotizațiunilor de încassat din 1920.

Intre conturile de ordine din *Pasiv* se vede ecuivalentul contului din *Activ* care ne arată că Efectele publice și Acțiunile Societății nu se găsesc în cassa acestia, ci sunt depozitate la Banca ei.

După acestea vine contul Creditor, singurul creditor al Societății noastre, The Bank of Roumania L-d, prin care s'au făcut subscripțiile pe care le-am socotit necesare în 1920 și cu care s'a mărit pe de altă parte averea Societății la punctul Efecte publice și acțiuni.

Profit și Perdere. Contul acesta ne arată la creditul său *Veniturile* pe care le-a avut Societatea în anul 1920 și care provin din:

1. *Cotizațiuni* care coprind nu numai cotizațiunile statuare de 20 și 10 lei dar și cele majorate voluntar de cotizatori, aceste din urămă urcându-se la 9.750 lei din totalul cotizațiunilor de 31.850 și provenind dela 20 de membri, în general Bănci, care ne-au dat anual între 100 și 3.000 lei drept cotizatiuni;

2. *Subvenţiuni* 15.000 lei, compus din ceiace ne-au servit următorii membri:

Maiestatea Sa Regele	Lei 1.000
Ministerul Agriculturii şi Dameniilor	» 3.500
» Instrucţiunii	» 5.000
» de Răsboiu	» 2.000

3. *Donaţiuni*, 5.100 lei, făcute de următorii membrii:

D-l D. Dobrescu	Lei 500
Banca de Scont a României	» 1.000
Banca Naţiunei	» 500
Banca Iaşilor	» 600
Societatea petroliferă «Speranţa»	» 500
D-l Wiliam Trauber	» 500
Fabrica de zahăr Chitila	» 500
Societatea Proprietatea Urbană	» 1.000

La aceste *Venituri* se adaugă acelea ale Efectelor publice şi Acţiunilor precum şi unele mici venituri extraordinare.

Faţă de acest total de *Venituri*, care se urcă la suma de lei 81.256,70, Societatea a avut de satisfăcut *Cheltuelile* de salarii, furnituri de Biurou, expediţie, întreţinerea localului şi a bibliotecei, cheltueala imprimării Buletinului, a bursei de geografie până în Septembrie, şi diferite dobânzi şi comisioane cari toate reprezintă o cheltuială de lei 51.518,54 rezultând prin urmare un plus de venituri de lei 29.738,76. sumă care s'a adăugat la capitalul Societăţii aşă după cum se vede în Bilanţ. Vicepreşedinte, ST. C. HEPITES.

11. *Raportul Comisiunei de Verificare a socotelilor pe anul 1920.* (Pr.-V. 10).

Domnilor Membri,

Subsemnaţii, numiţi de Adunarea generală din Decembrie 1920 spre a formă Comisiunea de verificare a socotelilor Societăţii Regale Române de Geografie pentru cercetarea gestiunei sale pe anul 1920, am văzut şi verificat scriptele de contabilitate şi actele justificative ale operaţiunilor înregistrate constatând deplina lor concordanţă.

Am luat cunoştinţă de buna administrare a fondurilor Societăţii şi de preocuparea deosebită pe care o pune Administraţiunea sa ca să realizeze, în condiţiuni cât mai utile, scopul Societăţii noastre.

Pentru aceasta ne vedem în drept să manifestăm mulţumirile noastre de modul cum a fost condusă Societatea şi să vă recomandăm de a aprobă *Bilanţul* şi *Contul de Profit şi Perdere* pe anul 1920 şi de a da descărcare Comitetului de gestiunea de pe acel an.

Bucureşti, 7 Aprilie 1921

Comisiunea de verificare:
General CARCALEŢEANU, Dr. HURMUZESCU. N. P. ŞTEFĂNESCU.

12. *Propunerea pentru rotarea de Membri de Onoare şi donatori* (Pr.-V. 10).

Domnilor Colegi,

Conformându-se art. 8 din Statute, Comitetul are onoare de a vă propune spre a fi aleşi Membrii de onoare:

A. S. R. Principele GEORGE, Duce de Sparta, Moștenitorul Tronului Greciei, și

A. S. R. Principesa ELISABETA a Elenilor.

Tot în temeiul aceluiaș articol Comitetul vă roagă să decerneți titlul de Membru donator următoarelor persoane și Instituțiuni cari au vărsat în folosul Societății noastre cel puțin suma de 500 lei:

Soc. Proprietatea Urbană	1.000	Soc. Eiag	1.000
Soc. Chitila-București	500	Soc. Redevența Berkovitz	2.000
Banca Țărănească	1.000	» pentru exploat. de păduri	1.500
» Franco-Română	3.000	D. E. Wolff	1.000
» Românească a Orientului	500	Oficiul economic	500
» Viticolă	500	Sindicatul Agricol «Ilfov»	500
» de Credit Român	5.000	B-ca de Comerț și Ind. din Praha	500
Dresdner Bank	2.000	Soc. de Gaz și Electricitate	500
Fabrica Lessel	500	Banca Agricolă	5.000
Banca Dacia-Traiană	500	D. L. Margulies	1.000
Fabrica Letea	500	Soc. p. Industria textilă	3.000
Societatea Mărășești	500	Soc. Rom. de Navig. pe Dunăre	5.000
» «Electrica»	1.000	Banca Comerțului. Craiova	2.000
Oficiul Român de Comerț și Ind.	500	Basile Golescu Inginer silvic	500
Fabrica de bere Luther	1.000	D. Victor Popp	500
Soc. Română-Americană de petr.	2.000	Soc. de asigurare «Astra»	500
» Rom. de aut. și Leonida un.	1.000	Banca Capitalei	500
» Cred. Industriilor Românești	500	Generalul-Adj. C. Barozzi	500
» g-lă de Constr. și Luc. Pub.	500	D. Ioan Petcu	500
» Edilitatea	500	D. Dim. D. Simionescu-Râmnic.	500

Afară de sumele mai sus indicate au mai depus pentru Geografia economică:

10.000 lei Banca Marmorosch, Blank și Co.;
1.000 » Banca Generală a Țării Românești; și
1.000 » Societatea de asigurare «Națională».

Nu se cere acum să le decernați titlul de Membru donator de oarece aceste Instituțiuni posedă deja acest titlu.

Vicepreședinte, ST. C. HEPITES.

13. *Adresa de felicitare pentru căsătoria* **A. S. R. Principele CAROL** (Pr.-V. 11).

Maiestate, Mărită Doamnă, Altețe Regale,

Strânsa legătură ce există între Augusta Dinastie și Societatea Regală Română de Geografie, creațiunea slăvitului ei August Șef și care are nemărginita onoare de a fi prezidată de Maiestățile Voastre, Sire și Mărită Doamnă, explică marea bucurie cu care dânsa ia astăzi parte, cu tot norodul, la fericitul eveniment al căsătoriei A. S. P. Principele Carol, cel dintâiu dintre Membrii de Onoare ai Societății noastre, cu mult grațioasa A. S. R. Principesa Elena a Elenilor devenită acum Principesa Moștenitoare a României.

In numele acestei Societăți, îndrăsnim a rugă pe Maiestățile Voastre, Sire și Mărită Doamnă, să binevoiască a primì cele mai profunde urări de viață lungă ce face dânsa pentru ca Maiestățile

Voastre să se bucure, împreună cu poporul Lor, de fericirea tinerei perechi dinaintea căreia s'a deschis orizontul unei nouă Românii.

La întinderea acestui orizont Voi, Alteță Regală, aveți partea Voastră de glorie căci vitejia și abnegațiunea de care ați dat dovezi stau scrise cu litere de aur nu numai în inimele soldaților care V'au avut în fruntea lor, dar și în acelea ale tutulor Românilor printre cari nu cei din urmă sunt Membrii Societății Regale Române de Geografie. Ei sunt mândri că le-a fost îngăduit de a adresà Fruntașului Membrilor ei de Onoare și neprețuitei Domnițe A. S. R. Principesa Elena, urările ce fac pentru nemărginita Lor fericire.

Ei sunt încredințați că, sosită dintr'o țară caldă, noua Românceă ce Dumnezeu ne-a hărăzit, va ști să 'ncălzească cu sufletul Ei sufletele celor amărâți din România, noua Voastră patrie Domnită.

Să trăiți Maiestate,
Să trăiți Mărită Doamnă,
Să trăiți Altețele Voastre Regale,
Să trăiască Dinastia Română.

Vicepreședinte, ST. C. HEPITES. Secretar General, S. MEHEDINȚI.

București. 9 Maiu 1921.

14. *Scrisoare* dela d. **Panas**, *Ministrul Greciei.* (Pr.-V. 11)

București, le 11 Avril 921.

Monsieur le Vice-Président,

J'ai l'honneur de recevoir la lettre par laquelle vous avez bien voulu m'annocer que la Société Royale Roumaine de Géographie vient d'acclamer, dans sa séance d'hier de son Assemblée générale, comme Membres d'honneur S. A. le Prince Royal des Hellènes GEORGE et S. A. la Princesse Royale ELISABETH et m'empresse de vous exprimer mes vifs remerciments pour cette aimable communication dont je donnerai connaissance à Leurs Altesses qui seront profondément touchés de l'honneur qui leur est fait par votre Société.

En vous remerciant aussi de l'intéressant envoi du 39 *Bulletin* de votre Société, je saisis cette occasion pour vous offrir, Monsieur le Vice-Président, les assurances de ma haute considération.

Dr. PANAS.

15. *Scrisoare adresată* **A. S. R. Principelui GEORGE al Helenilor.** (Pr.-V. 11).

București, le 10 Mai 1921.

Altesse Royale,

La Société Royale Roumaine de Géographie, dont l'Auguste Président est Sa Majesté le Roi Ferdinand Ier, a acclamé à l'unanimité et avec enthousiasme, dans son Assemblée générale du 8 Mai 1921, Votre Altesse Royale Membre d'honneur de la Société.

En portant respectueusement à la connaissance de Votre Altesse Royale cette acclamation spontanée, nous venons La prier de daigner accepter avec indulgence le très modeste Diplôme qui confirme cette qualité, ainsi que les dernières publications de notre Société.

Par l'élection de S. A. R. le Prince Héritier de Grèce comme

son Membre d'honneur, la Société Royale Roumaine de Géographie voudrait prouver les sentiments de respectueux hommages qu'elle porte à Votre Altesse Royale dont la liaison avec le Pays, à l'étude duquel elle se consacre tout particulièrement, est à jamais indissoluble.

Daignez agréer, Altesse Royale, l'expression de notre plus profond respect.

Le Vice-Président, ST. C. HEPITES. Le Secrétaire général, S. MEHEDINȚI.

16. *Scrisoare adresată* **A. S. R. Principesa ELSABETA** *a Helenilor.* (Pr.-V. 11).
București, le 10 Mai 1921.

Altesse Royale,

La Société Royale Roumaine de Géographie, dont le Président est Se Majesté le Roi Ferdinand Ier, Votre Auguste Père, a acclamé à l'unanimité et avec enthousiasme, dans son Assemblée générale du 8 Mai 1921, Votre Altesse Royale Membre d'honneur de la Société.

Par l'élection de S. A. R. la Princesse Héritière du Trône de Grèce comme son Membre d'honneur, la Société Royale Roumaine de Géographie voudrait prouver les sentiments de respectueux hommages qu'elle porte à Votre Altesse Royale dont le souvenir du Pays où Elle est née — et à l'étude duquel la Société se consacre tout particulièrement — ne s'effacera jamais.

Daignez agréer, Altesse Royale, l'expression de notre plus profond respect.

Le Vice-Président, ST. C. HEPITES. Le Sécrétaire général, S. MEHEDINȚI.

17. *Principelui* **Roland Bonaparte**. *Pres. Soc. de Geogr. din Paris* (Pr.-V .11).
București, le 27 Mai 921.

Monsieur le Président,

Le Comité de la Société Royale Roumaine de Géographie auquel nous n'avons pas manqué de communiquer la très aimable invitation que vous avez bien voulu nous adresser pour assister aux fêtes du Centenaire de votre Association, nous a chargé de vous présenter au nom de notre Société les félicitations les plus cordiales pour cet heureux événement.

Votre Société de Géographie doit être fière d'avoir su accomplir tout son devoir pendant le siècle qu'elle vient de parcourir et, au nom de la Société Royale Roumaine de Géographie — l'une de ses plus jeunes et non des moins aimantes soeurs — nous venons lui souhaiter un riche avenir en résultats qui fassent progresser continuellement notre science préférée.

En vous transmettant ces voeux auxquels nous nous joignons nous-mêmes, nous venons vous remercier pour cette invitation et nous exprimer notre regret sincère de ne pas pourvoir nous trouver à Paris à l'époque indiquée pour prendre part, ainsi que nous l'aurions désiré, aux fêtes qui marqueront une date inoubliable pour votre Société et pour la Science géographique.

Mais comme notre Société tient à être représentée au Centenaire de votre Association, elle a délégué dans ce but ses membres actifs:

Le Prince DEMÈTRE I. GHIKA, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de România en France, à Paris, 17 rue Bellechasse;

Mr. EUGÈNE NECULCEA, Professeur à l'Université de Iași, Délégué commun des Etats alliés à la Commission des réparations, Membre de la Commission financière et économique de la Société des Nations, 7 rue Huysmans, Paris VI-e.

Veuillez agréer, Monsieur le Président, les assurances de notre considération la plus distinguées.

Le Vice-Président, ST. C. HEPITES. La Secretaire général, S. MEHEDINȚI.

18. *Convocare pentru* **Ședința extraordinară** *dela 7 Iunie 1921* (Pr.-V. 11).

Luni, la 6 Iunie 1921 la 20 1/2 ore, Societatea Regală Română de Geografie va ține la București, în amfiteatru Fundațiunii Universitare CAROL I, o ședință extraordinară prezidată de Maiestatea Sa REGELE și de Alteța Sa Regală Principele CAROL al României.

Programa lucrărilor:

1. Conferința d-lui Prof EM. DE MARTONNE, Membru de Onoare, *La nouvelle Roumanie dans la nouvelle Europe* . . cu proecțiuni;

2. Conferința d-lui Prof. Dr. R.-G. JEANNEL, *Voyage aux hautes montagnes à neiges éternelles de l'Afrique tropicale*, cu proecțiuni;

3. Proclamare de Membri de Onoare, Corespondenți și Donatori.

București, 27 Maiu 1921

Vicepreședinte, ST. C. HEPITES. Secretar General, S. MEHEDINȚI.

19. *Cuvântul d-lui Vicepreș.* **Hepites** *în ședința dela 6 Iunie 921* (Pr.-V. 12).

Maiestate,

Pentru a doua oară în cursul acestei prime jumătăți a anului Maiestatea Voastră, Sire, a binevoit să prezideze conferințele Societății noastre.

In numele ei vă rugăm cu cel mai profund respect, Sire, să binevoiți a primi expresiunea celor mai adânci mulțumiri și a ne permite să exprimăm bucuria ce simțim cu toții de a vedea lângă Maiestatea Voastră, ca și mai'nainte de a intra în lupta pentru întregirea Neamului, pe Alteța Sa Regală Principele Moștenitor.

Bucuria noastră este cu atât mai mare cu cât întreaga Societate vede astăzi pentru prima oară pe Cel care, după ce a cutreerat noă mări și noă țări, spre a duce departe faima oștirei ce a comandat cu atâta vitejie și despre care fericită călătorie ne-a'ntreținut, acî chiar, unul din însoțitorii Săi, Alteța Voastră Regală ne-ați adus din Țara unde înflorește portocalul, o nouă Românca, în Domnița aleasa inimei Voastre. Să fiți bine veniți!

Să trăiți Maiestate,
Să trăiască Maiestatea Sa Regina,
Să trăiți Alteță Regală,
Să trăiască A. S. R. Principesa Elena,
Să trăiască Dinastia.

20. *Propunerea pentru alegerea de Membru corespondent* (Pr.-V. 12).

Domnilor Colegi,

Cu înalta autorizațiune a Augustului nostru Președinte, am onoare de a vă comunică că Comitetul Societății, în ședința sa dela 26 Maiu, apreciând meritele științifice ale Dr. RENÉ GABRIEL JEANNEL a hotărît să vă ceară, conform Ordinei de zi și potrivit prescripțiunilor art. 8 din Statute, să binevoiți a-l proclamà Membru corespondent al Societății.

Splendida conferință ce ați auzit din gura acestui învățat — care călătorește nu pentru plăcerea de a călătorì ci pentru scopuri științifice bine determinate, înfruntând pericole și neplăceri numeroase — ne. îndreptățește să credem că propunerea Comitetului va aveà unanima aprobare a domniilor-voastre.

Vicepreședinte, ST. C. HEPITES.

21. *Scrisoarea dela d.* Panas, *Ministrul Elenilor* (Pr.-V. 13).

Légation Hellénique. Bucarest, le 17 juin 921.

Monsieur le Vice-Président,

Chargé par Leurs Altesses le Prince Royal de Grèce GEORGES et la Princesse Royale ELISABETH d'exprimer à votre savante Société leurs plus vifs remerciments pour avoir été élus par acclamation, dans la séance du 8 Mai, Membres d'Honneur de la Société Royale Roumaine de Géographie, je m'acquitte auprès de vous, Monsieur le Vice-Président, de cet agréable devoir, en vous priant de vouloir bien faire part de cette communication aux illustres membres de la Société.

Leurs Altesses m'ont en même temps fait savoir qu' Elles adresseront personnellement aussi leurs remercîments dès que la lettre leur en faisant l'annonce officielle Leurs serait parvenue.

Veuillez agréer, Monsieur le Vice-Président, les assurances de ma haute considération. PANAS.

22. *Telegrama* A. S. R. Principele CAROL *către d.* Hepites (Pr. V. 18).

Castelul Peleș. — Vă rog să transmiteți Societății Regale Române de Geografie mulțumirele mele cele mai vii pentru urările ce mi le-ați trimis în numele ei. CAROL

23. *Scrisoare de mulțumire dela d. Dr.* R.-G. Jeannel (Pr. V. 18).

Cluj, le 29 Octobre 1921

Monsieur le Vice-President,

Je vous prie bien respectueusement de transmettre à la Société Royale Roumaine de Géographie toute ma gratitude pour le grand honneur qu'elle me fait en m'acueillant comme Membre Correspondent, et de bien vouloir dire à son Auguste Président S. M. le Roi FERDINAND quel souvenir reconnaissant je garde du jour où il m'a été donné de prendre la parole en Sa présence.

Soyez bien certain, Monsieur le Vice-Président, que la haute distinction qui m'est accordée par la Société que vous représentez si dignement, ne pourra que mieux m'encourager à travailler en collaboration étroite avec les savants roumains qui m'entourent et dont la fréquentation journalière depuis plus d'une année me fait très hautement apprécier votre beau pays.

Puisque la Société Royale Roumaine de Géographie a bien voulu s'intéresser au voyage que j'ai fait autrefois en Afrique orientale, je me permets de lui offrir un exemplaire de 52 mémoires déjà parus sur les résultats scientifiques de ce voyage que je ferai adresser prochainement à sa bibliothèque.

Veuillez agréer etc.

Dr. R. JEANNEL
Sous-Directeur, Institutul de Spéologie, Cluj.

24. **Concursul de Geografie dela Cluj**, *27-29 Iunie 1921* (Pr.-V. 19).

a. *Raportul Comisiunii concursului*

Comisiunea a fost compusă din D-ra EUG. BELU profesoară de Geografie la liceul «Regina Maria» din Cluj, d. SABIN OPREAN, profesor de Geografie la Școala Normală din Cluj și d. G. VÂLSAN, profesor la Universitatea din Cluj și delegat al Soc. R. R. de Geografie, ca președinte.

Comisiunea a ținut trei ședințe.

In prima ședință dela 22 Iunie s'a discutat cum se pot înlătura dificultățile neașteptate ivite cu privire la avizarea târzie din partea Secretariatului Instrucțiunei din Cluj a școalelor secundare, cari sunt pe cale de a închide anul școlar, apoi greutățile cu privire la transportul gratuit pe căile ferate și la găzduirea și întreținerea gratuită a elevilor în Cluj. Se hotărăște ca concursul să nu se mai amâne și să se facă demersuri cât mai urgente pe lângă autoritățile respective.

In a doua ședință, dela 26 Iunie, se constată că, în urma măsurilor urgente luate, s'au prezentat la concurs 26 elevi din 8 orașe cu 13 școli secundare din direcțiunile regionale Oradea Mare și Cluj. Din direcțiunea regională Sibiiu nu a putut luă parte decât liceul din Deva, iar din direcțiunea regională Timișoara nu a luat parte nimeni. Cauza neparticipărei a fost avizarea prea târzie, din partea Secretariatului Instrucțiunei din Cluj, a școalelor mai depărtate. Se hotărăște ca concursul să se țină după programul concursurilor de Geografie precedente, adică consistând din o lucrare scrisă de două ore și o examinare orală (v. în această privință amănunte în cuvântarea d-lui prof. G. VÂLSAN). Să adăugăm ca o inovație cercetarea cu explicațiuni a Institutelor și Muzeelor de importanță geografică din Cluj (Institutele de geografie, botanică, mineralogie și geografie, Muzeul de etnografie, Muzeul de antichități, grădina botanică), precum și vizitarea orașului sub conducerea și cu explicațiunile d-lui profesor SABIN OPREAN.

Cu privire la premii, Comisiunea găsește că, în afară de diplomă și bani, volumul 19 al Buletinului Soc. R. R. de Geografie este o carte care trece peste puterea de înțelegere obișnuită a unui elev de cl. IV secundară. Se hotărăște complectarea premiilor prin cărți cu subiect geografic potrivit minței copilului și se face constatarea că literatura noastră geografică pentru școlari este extrem de redusă. Pentru a remedià în parte răul, d. prof. G. VÂLSAN dăruește din lucrările d-sale următoarele exemplare: *Alpii* 14 exemplare; *Termeni geografici*, 13 exemplare; *Conștiința națională și Geografia*, 13 exemplare; *Văile, origina și evoluția lor*, 7 exemplare.

A treia ședință a Comisiunei are loc la 28 Iunie, după citirea probelor scrise și examinarea orală a candidaților. Comisiunea hotărăște să nu se acorde premiul I (cu cea mai mare distincțiune). Motivarea se poate vedeà în cuvântarea d-lui prof. G. VÂLSAN. Se hotărăște însă să se acorde la mai mulți elevi *mențiune* consistând într'un dar de două cărți fără diplomă, ca o încurajare pentru elevii veniți din ținuturi atât de depărtate și cari s'au distins prin răspunsurile lor, fără a atinge notele de premiare.

Se face bilanțul cheltuelilor și se constată că, din suma de 1.500 lei disponibilă pentru acest concurs, s'a cheltuit pe cărți, pe premii în bani și mandate de plată suma de 800 lei, pentru care se va înaintà acte justificative Societății. Rămâne disponibilă suma de 700 lei, care se va restituì Societății cu desideratul ca această sumă să fie utilizată pentru un viitor concurs de geografie între școlile din Ardeal cari nu au putut participà la concursul din anul acesta.

In ziua de 29 Iunie, la ora 11 dim., a avut loc solemnitatea împărțirei premiilor în sala No. 4 a Universității din Cluj. Au asistat reprezentantul Ministerului Instrucțiuii, profesori universitari, profesori secundari, elevi și un numeros public. D-l profesor G. VÂLSAN a ținut o cuvântare, care se anexează acestui raport, la care a răspuns reprezentantul Ministerului, d-l director regional VALERIU SENI. Apoi s'au împărțit premiile cu ajutorul d-rei BELLU și al d-lui S. OPREAN. La sfârșitul solemnității s'a trimis o telegramă M. S. REGELUI.

Președintele Comisiunei, **G. Vâlsan.**

b. *Cuvântarea d-lui prof.* **G. Vâlsan** *la împărțirea premiilor Concursului de geografie dela Cluj.*

Doamnelor și Domnilor.

In decursul lunei acesteia s'au împlinit 47 ani de când primul Rege al României CAROL I, care știà să arunce priviri atât de înțelepte asupra viitorului, prin voința sa regală, a întemeiat Societatea Română de Geografie al cărui rol, îl vedeà multiplu, fecund și răspândit până în toate școalele, primare, secundare și superioare.

Potrivit acestei dorințe, în ultimul timp Societatea R. R. de Geografie a întins cercul activității sale și asupra școalelor secundare și a instituit un concurs cu premii. S'a ținut concurs în Bucu-

rești în 1915, între școalele secundare ale Capitalei și în 1916, tot în București, între școalele secundare din București și Ploești. Războiul pentru întregirea Neamului a întrerupt aceste concursuri. Îndată însă după războiu, Societatea a reluat tradiția și s'a gândit în primul rând la Transilvania, ca la provincia cea mai iubită a Regatului nostru. Pentru 1920 se hotărîse un concurs la Cluj, dar din pricini independente de voința Societății, concursul a fost amânat pentru anul acesta. Chiar din anul trecut Societatea și-a arătat dragostea pentru ținuturile desrobite trimițând broșura *Tipuri Geografice din România* care s'a distribuit la 53 școale secundare din Ardeal. Pentru anul acesta Societatea speră să adune la Cluj pe toți elevii distinși ai clasei IV din liceele și școlile normale ale ținuturilor desrobite de sub Unguri. Dar și acum s'au ivit dificultăți care au făcut ca ținerea concursului să fie anunțată școlilor în ultimul moment, ceeace a avut ca rezultat că multe școli nu au putut luă parte, fie din cauza primirii prea târzii a invitațiunii, fie din cauză că unele școli își isprăviseră cursurile.

Cu toate aceste neajunsuri bucuria Societății va fi mare, aflând că tot s'au putut adună pentru acest concurs 26 elevi aparținând la 13 Școli din 8 orașe anume: Cluj, Sighet, Baia Mare, Solonta Mare, Satu Mare, Oradea Mare, Năsăud și Deva. Mulți concurenți au venit însoțiți de profesoarele și profesorii lor. Aceasta dovedește marea iubire de Geografie care se află în școlile Ardealului, atât între profesori cât și între elevi, ceeace este un semn bun pentru viitorul științei noastre. Elevii au venit în genere câte 2—3 de fiecare școală, conform înțelegerei luate cu autoritățile școlare. Cu acest prilej țin să adaug că toate autoritățile ne-au fost favorabile întru cât le-a stat în putință. Secretariatul general de Instrucție din Cluj a intervenit să se deà masa și găzduirea gratuită concurenților, Ministerul comunicațiilor a eliberat bilete gratuite de transport, iar d-nii Directori regionali ai Învățământului secundar și-au dat toate silințele ca școlile să fie anunțate cât mai în grabă. Tuturor le aduc, în numele Societății R. R. de Geografie, cele mai vii mulțumiri. Concursul a ținut 2 zile (27 și 28 Iunie), a constat din o probă, scrisă de două ore și un examen oral. Conform temii propuse de Societate, el a căutat să vadă dacă elevii au «cunoștințele temeinice asupra României întregite». Deaceea la concurs s'a dat să se aleagă unul din următoarele trei subiecte:

1. Au fost cauze geografice care cereau întregirea României?
2. Care sunt foloasele întregirei României?
3. Importanța geografică a Transilvaniei în România de azi.

Niciun elev nu a luat primul subiect, 16 au luat pe al doilea și 10 pe al treilea. Pentru elevii cu limba ungară (Liceul din Solonta Mare) subiectele au fost traduse în ungurește. La oral, întrebările au căutat să se vadă:

1. In ce constă temeinicia cunoștințelor geografice asupra țărei noastre; și

2. Dacă aceste cunoștințe sunt utilizate de elev în sensul cunoștinței naționale unitare.

Rezultatul acestui examen a fost următorul:

Patru elevi au fost premiați *cu distincție*. Acestor elevi li se dă o diplomă, 60 lei pe care-i vor cheltui pentru cumpărare de cărți necesare anului viitor, ultimul volum din *Buletinul Soc. R. R. de Geografie* și cinci cărți cu conținut geografic;

Zece elevi au fost premiați *în mod foarte satisfăcător*. Acești elevi capătă o diplomă, 40 lei, pe care îi vor cheltui pentru acelaș scop ca și camarazii lor din categoria întâi, ultimul volum din *Buletinul Soc. R. R. de Geografie* și trei cărți cu conținutul geografic;

Șapte elevi au luat *mențiune*, căpătând câte două cărți cu conținutul geografic.

Cu toate că elevii au arătat cunoștințe frumoase și uneori cugetare geografică interesantă, premiul întâi, *cu cea mai mare distincțiune*, nu s'a acordat anul acesta. El nu se putea da, și credem că nici deacum înainte nu se va mai da, decât elevului care arată însușiri speciale, prin studiarea adâncită a cărților pe care i le pune școala la îndemână, prin cunoașterea personală a unei părți cât mai întinse de pământ românesc, sau prin schițele sale de desen și de hărți, note de excursii, colecțiuni de interes geografic, care să dovedească dragoste și interes pentru știința noastră — așă cum cere și programul alcătuit de Societate pentru aceste concursuri.

Cea mai mare distincțiune pe care o acordă școlarilor Societatea R. R. de Geografie, al cărei Președinte și Protector este M. S. Regele FERDINAND I, este o onoare care nu se capătă ușor. Cel care va căpăta-o trebue să fie un ales. Suntem siguri că Ardealul, care s'a distins în atâtea direcții, va fi plin de râvnă să câștige în chip strălucit această cinste. Nu trebue să uităm că rezultatul de azi este urmarea numai a doi ani de studiu a geografiei României în Transilvania, ceiace înseamnă un progres foarte însemnat pentru care Societatea felicită atât pe profesori cât și pe elevi.

* * *

Și acum, dragi elevi, câteva cuvinte pentru voi, cari ați luat parte la un concurs care nu este o întâmplare de toate zilele. V-a adus aci voința Marelui nostru Rege care știe nu numai să câștige bătălii și să isbândească visul de veacuri al Neamului nostru, ci poate cuprinde în atențiunea și iubirea lui nemărginită și pe micii Români cari se pregătesc pentru viața pe băncile școlilor.

Sunteți întâia generație a Ardealului care învață liberă, carte românească. Și cartea trebue să vă învețe nu numai limba românească ci și simțire românească. Această simțire ca să fie adevărată și adâncă până la cutremurarea ființei voastre, o veți căpătă cunoscând și iubind întreg Neamul nostru și trecutul lui, precum și întreg pământul Neamului nostru.

Pământul și Neamul pentru noi sunt două lucruri care nu se pot despărți. Pământul acesta este lăcașul de odihnă al strămoșilor Daci și Romani, care au avut civilizații strălucite atunci când Ungurii, mâncători de carne crudă, rătăceau încă prin ierburile înalte ale Asiei centrale. In pământul acesta s'au coborît înaintașii noștrii timp de sute de veacuri. Ei s'au luptat și la urmă au fost înfrânți dar au trecut urmașilor dorința de libertate și mândria unei rasse care se simte superioară asupritorilor. Pe pământul acesta au suferit părinții voștrii care au avut minte, inimă și voință, dar nu se puteau ridică fiindcă erau Români. Pe pământul acesta voi ați crescut sănătoși, plini de putere și de neastâmpăr, ca să fiți nădejdea noastră. Munții lui au aruncat umbra lor ocrotitoare asupra leagănului vostru. Apele lui v-au întărit în undele lor răcoroase. El v'a încântat cu pădurile, cu pajiștele și cu florile lui. El v'a hrănit cu pâinea, cu turmele și cu poamele lui.

Când asupritorii au luat tot, el a pus la loc, din belșugul darului său. Când a căutat să vă ia și limba și gândul, el v-a ascuns satele pe văile lui sălbatece sau pe culmele netede ocolite de prăpăstii, unde nu puteà pătrunde dușmanul, și tot v-a păstrat priveliștele de frumusețe, de gingășie și de măreție care îndreptau ce căutau să strice o carte străină de sufletul vostru. Au fost timpuri când nu ați avut nici un ajutor dela oameni. Atunci nu mai rămânea de cât ajutorul dela Dumnezeu și dela pământul acesta, de care vă lipeați strâns, ca un copil bătut la sânul unei mame.

Și el nu v'a lăsat. El a ocrotit neamul nostru, l-a îmmulțit și l-a întărit, așa că astăzi să fie stăpân în țara lui. Acum, ca stăpâni în țara voastră, întoarceți datoria pământului. Priviți-l cu dragostea fiului, cunoașteți-l, mândriți-vă cu el și spuneți lumii mândria voastră. Iar mai târziu apărați-l.

Și acum, ca un semn de profundă recunoștință pentru Președintele și Protectorul Societății R. R. de Geografie, care dorește să vadă vie, iubirea de pământul țării și îndeamnă la cunoașterea lui, și care, pentru acest concurs s'a gândit întâi la micii școlari ai Ardealului, vă rog să vă uniți cu mine spre a zice: **Trăiască M. S. Regele FERDINAND I!**

c. *Telegramă din Cluj* **Majestății Sale Regelui.**

Cu prilejul împărțirii diplomelor și premiilor celui dintâi concurs al Societății Regale Române de Geografie din Ardeal, cei mai mici geografi ai României Mari mulțumesc cu recunoștință adâncă Maiestății Voastre și făgăduesc că vor învăță nu numai să cunoască desăvârșit pământul Țării lor, ci să-l și apere pentru gloria cât mai strălucită a Regelui tuturor Românilor.

Președintele concursului, **G. Vâlsan.**

d. *Numele premianților la concursul de Geografie din 1921.*

Premiul II

Milcu Ion, dela Liceul Gheorghe Barițiu, *Cluj;*
Pop Valeria, dela Liceul de fete, *Oradea-Mare;*
Pârvu Leonte, dela Liceul Decebal, *Deva:*
Sachelă Vasile, dela Liceul Mih. Eminescu, *Satu-Mare:*

Premiul III

Dimitriu Anton, dela Liceul Emanoil Grozdea, *Oradea-Mare;*
Ghițiu Aurel, Liceul Andrei Mureșianu, *Dej:*
Iacobescu Elena, Școala normală de fete, *Cluj;*
Kádár Géza, Liceul din *Solonta-Mare:*
Orbonaș Iuliu, Liceul Decebal, *Deva:*
Petrean Emil, Liceul Gheorghe Coșbuc, *Năsăud:*
Petrușca Iuliu, Liceul Mihail Eminescu, *Satu-Mare:*
Pop Ion, Școala normală de băeți, *Satu-Mare;*
Sabo Traian, Liceul Gheorghe Șincai, *Baia-Mare:*
Zănescu Ion, Liceul Dragoș-Vodă *Sighet.*

Menționați

Gorgan Vasile, Liceul Gheorghe Șincai, *Baia-Mare:*
Oltean Iosif, Liceul din *Solonta-Mare:*
Juga Victoria, Liceul de fete din *Sighet;*
Ivanovici Titu, Liceul Dragoș-Vodă, *Sighet:*
Scurtu Vasile, Liceul Gheorghe Coșbuc, *Năsăud:*
Popovici Victor, Liceul Andrei Mureșianu, *Dej:*
Opriș Elena, Școala normală de fete, *Cluj.*

25. *Convocarea Adunărei Generale obligatorii la 18 Decembre 1921* (Pr.-V. 21).

București, 29 Noembrie 1921

Domnule și stimate Coleg,

In temeiul art. 13 din Statute al cărui coprins este: Membrii Societății se întrunesc, în Adunare generală obligatorie, în prima jumătate a lunii Decembrie a fiecărui an, pentru votarea bugetului și alte lucrări . . .», avem onoare, conformându-ne hotărîrilor luate de Comitet în ședința sa dela 12 corent, de a vă rugă să binevoiți a vă întruni în Adunare generală, Duminică 18 Decembrie 1921 la 16 ore, în *Amfiteairul Fundațiunii Universitare Carol I.*

In vederea persistenței în scumpetea tiparului și a hârtiei din care cauză *Buletinul* Societății este dat cu o perdere însemnată colegilor cari, în virtutea art. 10 din Statute, se bucură de reducerea cotizațiunei anuale, Comitetul a hotărît, în ședința sa dela 12 cor., să vă ceară suspendarea provizorie a reducerilor prevăzute în ultimele două aliniate până ce costul hârtiei și al tiparului vor scădeà la un nivel astfel ca Societatea să nu dea membrilor ei publicațiunile sale cu o diferență așa de însemnată sub prețul de cost.

Ordinea de zi:

1. Asupra numirilor geografice, convorbire de d-l St. C. Hepites;
2. Suspendarea dispozițiunilor coprinse în ultimele două aliniate ale art. 10 din Statute;

3. Votarea bugetului pe anul 1922;

4. Alegerea Comisiunei pentru verificarea socotelelor pe 1921.

Proectul de buget pe anul 1922 de pe contrapagină, aprobat de Comitet și propus Adunărei generale spre votare, este întocmit pe baza cotizațiunei anuale așà cum ar rezultà din suspendarea prevăzută la punctul 2 al ordinei de zi. Căci Comitetul, în temeiul faptelor, este în drept să creadă că Adunarea generală va încuviințà această suspensiune provizorie. Vicepreședinte, ST. C. HEPITES.

Art. 10 din Statute :

Membrii activi plătesc o cotizațiune anuală de 40 lei și pentru diplomă un drept de intrare de 10 lei odată pentru totdeauna.

Ofițerii până la gradul de Căpitan inclusiv precum și membrii corpului didactic primar și secundar, public sau particular plătesc numai jumătate din cotizațiune și sunt scutiți de taxa de intrare.

De aceiași favoare se bucură și personalul științific al următoarelor instituțiuni: Institutul Geologic, Institutul Botanic, Institutul Meteorologic central, Observatoriile Astronomice și Șefii stațiunilor meteorologice din regat; precum și acela al altor instituțiuni ce se vor hotărî de Comitetul Societății.

27. **St. Hepites,** *Expunere de motive la Proectul de Buget pe 1922* (Pr.-V. 22).

Domnilor Colegi,

Proectul de buget care v'a fost comunicat la 20 Noemvrie, trecut, odată cu convocarea pentru această ședință, se deosebește la totalul general cu 500 lei de cel care se află acum dinaintea domniilor-voastre; aceasta din cauză că colegul nostru d. I. GEORGESCU-OBROCEA, Primarul orașului Ploești, ne-a pus la dispozițiune acum de curând, în urma imprimărei proectului de buget, 500 lei pentru Geografia economică și alți 500 lei ca donațiune pentru Societate; această din urmă sumă, formând un venit al anului în curs nu aveà ce căutà în proectul de buget pe anul viitor și deaceia nu s'a adăugat decât prima sumă de 500 lei.

V'aduceți poate aminte, Domnilor Colegi, că anul trecut prezentându-vă un proect de buget, care depășeà cu 14.000 lei suma de 100.000 lei, salutam cu bucurie acest eveniment în istoria Societății noastre, căci pentru întâia oară totalul bugetar atinsese și chiar depășise cifra de 100.000 lei.

De astădată sunt fericit că vă pot prezintà un proect de buget căruia nu-i lipsesc decât 1.700 lei spre a se urcà la cifra de 200.000 lei, căci el este de 198.300 lei, adică depășește pe cel de anul trecut cu 84.300 lei din care 25.000 lei la bugetul ordinar și 59.300 lei la acela al Geografiei economice, căci am menținut și acum, și se va menține încă câțiva ani, această deosebire între bugetul ordinar și bugetul Geografiei economice până ce se va puteà alcătuì această importantă lucrare.

Să ne ocupăm mai întâi de Bugetul ordinar și în prima linie de *Venituri.*

Văzurăm că încasările propuse de Comitet întrec cu 25.000 lei

pe cele din anul trecut. Acest spor, care credem negreșit că va fi încă și mai mare, îl justificăm prin două fapte concrete: mai întâi prin sporul considerabil în numărul membrilor noștri activi și apoi prin egalizarea cotizațiunei anuale pentru toți membri plătitori.

Intr'adevăr, în cursul anului acesta s'au votat de Comitetul d-voastră, până la ultima sa ședință dela 10 ale curentei, 610 membri activi. Niciodată până acum, de când există Societatea, nu s'a întâmplat ca, într'un singur an, să obținem un număr atât de însemnat de membri noui. Nu mai departe decât acum aproape 8 ani, când mi s'a făcut cinstea de a mă numì Vicepreședinte, numărul total al membrilor din Societate d'abià întreceà jumătatea acestui număr al membrilor noui din cursul acestui an și în fiecare an se ajungeà cu greutate să se recruteze două sau trei duzini de membri activi. De câțivà ani însă, numărul anual al membrilor noui înscriși se socotește cu sutele, iar în anul în care ne aflăm și care încă nu s'a terminat, el a atins dejà 610.

Meritul nu este al meu în acest spor însemnat al numărului colegilor noștri, ci al mai multora dintre aceștia pe care i-au atins circulara ce am adresat-o tuturor colegilor noștri odată cu distribuirea vol. 39 din *Buletinul Societății*. Sunt în total 81 de colegi cari ne-au recomandat persoane dintre cari multe au devenit colegi ai noștri. Printre acești 81 colegi, sunt 27 dintre ale căror recomandări au fost admiși dela 5 membri în sus. Nu se pot citâ aici toți acești colegi, trebue totuși să menționez câtevà nume care ne-au procurat cel mai însemnat număr de membri. In prima linie trebue pus colegul Colonelul Ionescu-Dobrogianu din Constanța care, după ce în anul precedent ne recomandase «drept dar de anul nou», 50 de membri, ne-a făcut, în cursul acestui an, mai întâi o altă jumătate de sută de membri și apoi alți 33, așà că în total, numai în cursul acestui an, Colonelul Dodrogianu, fără să fie în activitate, ne-a procurat 83 colegi. In al doilea rând geograful bine cunoscut C. Brătescu tot din Constanța și profesorul C. Holban din Huși ne-au procurat câte 32 colegi; Colonelul V. Miron, Comandantul reg. 113 de Infanterie din Cernăuți, 21; Institutorul Andriescu din Huși, 17; Lt-Colonel C. Mihălescu dela Școala specială de Artilerie din Timișoara, 16; Inspectoratul silvic Sculy din București și Căpitanul C. Toader din reg. 5 Infanterie, Giurgiu, câte 15; d-nii Iorgu G. Toma din Cernăuți și E. Otetelișanu din București, câte 12 și în fine Generalul Sc. Panaitescu din Chișinău și Farmacistul Gh. Marino din Chișinău câte 11 colegi. Acestor 12 colegi pe care i-am citat precum și celorlalți 69 cari ne-au mai recomandat, în cursul acestui an, persoane cari au devenit colegi de-ai noștri (409 din totalul anual de 610) le exprimăm aci cele mai adânci mulțumiri pentrucă prin acest mijloc concură, în mod eficace la propășirea Societății noastre, căci sporirea numărului membrilor însemnează și sporirea fondurilor Societății, fonduri necesare la realizarea scopurilor ce urmărim. Imi place a crede că, exemplul dat

26. Bugetul pe exercițiul 1922. (Pr.-V. 22).

A. Bugetul Ordinar

VENITURI:		CHELTUELI:	
1. Subvenţiuni: M. S. Regele	1.000 Lei	1. Imprimate: Buletin şi alte publicaţiuni	50.000 Lei
Ministerul Instrucţiunii	5.000	Furnituri şi imprimate pentru cancelarie, Diplome p. Membri	8.000 58.000
» Domeniilor	3.500	2. Personal: Secretar-Contabil, Secretar-Conservator, Servitor	22.800
» de Războiu	2.000 11.500	3. Poşta pentru străinătate, expediţia publicaţiunilor şi altele	3.000
2. Cotizaţiuni suprastatuare dela diverse Instituţiuni şi persoane:		4. Biblioteca: Subvenţiune Fund. univ. Carol I, Abonamente, Cumpărare şi legarea cărţilor	4.000
Banca Naţională . . 3.000 B-ca Franco-Română 300 Banca Dacia din Iaşi . 200		5. Local: Intreţinere, mobilier, iluminat şi încălzit, ţinerea conferinţelor, etc.	4.000
Dacia Rom., Soc. as. 1.200 The Bank of Roum. . 250 Societ. Columbia . . 100		6. Subvenţiuni pentru cercetări şi studii geografice	3.000
Societatea Reşiţa . 1.000 Banca Marmorosch, B-ca Isac M. Levy şi Co. 100		7. Concurs de geografie între elevii şcoalelor secundare din Basarabia	1.500
Banca Românească 500 Blank, Co. . . . . 200 » Comerc., T.-Sev. 100		8. Procurarea şi distribuirea Hărţii României din venitul donaţiunei «Angelina şi g-l Leonte»	50
Soc. Astra Română 500 Banca Agricolă . . . 200 » Brăila din Brăila 100		9. Diverse neprevăzute şi dobânzi	15.650
B-ca Credit Român 500 Creditul tehnic . . . 200 » Moldova din Iaşi 100			
Naţionala, Soc. asig. 500 Generala, Soc. asig. . 200 Domnul St. Hepites . 100			
B-ca g-lă a Ţării Rom. 500 Soc. p. distr. pr. petrol. 200 B-ca Română, Brăila 50	10.100		
3. Cotizaţiuni statuare ale Membrilor activi	46.500		
4. Taxa de intrare pentru Membrii noui admişi	850		
5. Donaţiuni, dobânzi la capit. Soc., vânz. publ. şi alte venituri	43.000		
6. Venitul donaţiunei «Angelina şi General Leonte»	50		
Totalul Veniturilor Bugetului Ordinar . . . Lei	112.000	Totalul Cheltuelilor Bugetului Ordinar . .	112.000

B. Bugetul Geografiei economice a României

Subvenţiuni:					
B-ca Românească . . 10.000	Soc. Creditul Extern	5.000	Soc. Gaz şi Electr. .	500	
» Ţărănească . . 1.000	» Petrolul Rom. .	5.000	» Industr. Textilă	3.000	
» Franco-Română 3.000	» Lignitul	2.000	» Rom. Navig. Dun.	5.000	
» Român. a Orient. 500	» Cred. Minier . .	5.000	» Astra	200	
» Viticolă 500	» Mărăşeşti. . . .	500	Fabr. Lessel	500	
» Credit Român . 5.000	» Electrica	1.000	» Letea	500	
» Dresdner Bank 2.000	» Rom.-Amer. petr.	2.000	» Luther	1.000	
» Dacia-Trniană 500	» Naţionala, Soc. as.	1.000	Oficiul Com. şi Ind.	500	
» G-lă a Ţării Rom. 1.000	» Rom. Aut. şi L-da	1.000	» Economia . .	500	
» Marmorosch,	» Cred. Ind. Rom.	500	Moara Steaua . . .	300	
Blank şi Co., 10.000	» Constr. Luer. publ.	500	Sind. Agr. Ilfov . .	500	
» Com. şi Ind. Praha 500	» Edilitatea . . .	500	D-l E. Wolff	1.000	
» Agricolă 5.000	» Eiag	1.000	» L. Margulies . .	1.000	
» Federală Ilfov . 200	» Redev. Berkovits	2.000	» O. Arbizani . . .	100	
» Capitalei 500	de Asig. Astra .	500	» Victor Popp . . .	500	
» Comerc. Craiova 2.000	» Expl. păduri . .	1.500	» I. G. Obrocea . .	500	
Totalul veniturilor Bugetului Geografiei economice . . .					86.700
Totalul general al Veniturilor . . .					198.300

Pentru lucrarea Geografiei economice a României . .	86.300
Totalul cheltuelilor pentru Geografia economică . . .	86.300
Totalul general al Cheltuelilor . . .	198.300

Aprobat de Adunarea Generală în şedinţa sa dela 18 Decembre 1921.

Vicepreşedinte, **St. C. Hepites.** p. *Secretar General*, General **G. Iannescu.** *Cassier*, **Al. Tzigara-Samureaș.**

de acești colegi ai noștri va fi urmat pe viitor și de ceilalți mulți, foarte mulți dintre noi cari nu ne-au adus nici cel puțin câte un singur candidat spre a fi numit membru și trebue să ținem socoteală că cei 81 de colegi de cari vorbim reprezintă d'abia 4% din totalul colegilor ce avem, căci am plăcerea să vă anunț că astăzi Societatea noastră numără 2.036 membri activi. Numărul acesta se pare a fi mare; eu îl găsesc însă cu totul insuficient și am speranța să trăesc spre a îmbrățișà pe colegul care va recomandà pe cel d'al trei miilea coleg, după cum eu însu-mi am fost îmbrățișat de un coleg și mai bătrân când am înscris pe al miilea membru.

In chiar acest moment primesc din partea d-lui Inginer G. IOANIȚIU cererea de admisiune în Societate ca membru activ, cerere însoțită de o scrisoare din care extrag cele ce urmează:

«Tot cu această ocazie îmi permit a vă aduce la cunoștință că, din micile economii de funcționar, pun la dispoziținea Societății pentru scopurile urmărite suma de 100 lei.

«In timpul studiului meu în Germania am urmărit publicațiunile Societății geografice, ca diletant, de oarece mă interesam, pe lângă studiile mele de inginerie, de această ramură științifică. Cred că în cazul când va fi necesar voi puteà contribuì și eu dacă nu cu date originale, rezultate al cercetărilor, cel puțin cu observațiuni culese care s'ar adaptà la *Buletinul* ce publicați.....».

Dar, după această digresiune necesară asupra numărului colegilor noștri, să revenim la ceiace doream să dovedesc.

S'au admis deci în cursul acestui an până acum — și sper să mai admitem încă câțiva până la finele anului — 610 membri noui care vor sporì suma bugetară, față de cea a anului trecut cu mai mult de 23.000 lei; acesta este primul fapt concret despre care vă vorbeam.

Pe de altă parte încasările vor sporì negreșit cu mult mai mult de 2.000 lei prin suprimarea provizorie admisă de domniile voastre a reducerei cotizațiunei anuale la unele categorii de membri și aceasta este al doilea fapt concret, astfel că sporul de 25.000 lei la venitul bugetului ordinar este sigur că va fi realizat. Cu plăcere sunt dator a vă comunicà că nici o demisiune nu s'a primit cu ocaziunea ridicărei ce s'a făcut anul trecut la cotizațiunea membrilor și sperăm că tot astfel va fi și în anul viitor față de suprimarea provizorie de care s'a vorbit.

Subvențiunile ce primește Societatea dela M. S. Regele și dela unele Ministere precum și cotizațiunile suprastatutare ale unor Instituțiuni și persoane, în total 21.600 lei, rămân aceleași ca în anul trecut iar creșterea veniturilor de care s'a vorbit dejà, provenind din cotizațiunile statuare ale membrilor activi precum și din dobânzile la capitalul Societății, conduc la un total al veniturilor bugetului ordinar evaluat la 112.000 lei.

La *Cheltueli*, articolul de căpetenie este cel pentru Imprimate care absoarbe, el singur mai mult din jumătatea venitului total, din

cauza scumpetei presistente a hârtiei și a tiparului. O a doua însemnată cheltuială este acea referitoare la plata restrânsului personal de cancelarie ce avem și la lefurile cărora ne-am văzut siliți să facem o sporire așà încât suma anuală a acestui articol e de 22.800 lei pe când în actualul buget ea este de 16.800 lei; este bine să reamintim că acelaș personal, înainte de războiu, erà plătit numai cu 3.800 lei.

Sporirea taxelor postale pentru străinătate, unde trebue să trimetem publicațiunile noastre în schimbul celor pe cari le primim dela Societățile și Instituțiunile științifice cu cari suntem în schimb de publicațiuni, a comandat sporirea dela 1.000 lei la 3.000 lei a fondului pentru expediție și aceasta numai pentru străinătate.

Suntem fericiți că Direcțiunea generală a Postelor, Membra noastră donatoare, ne-a acordat gratuitatea expedițiunilor postale în țară pentru care cu plăcere îi aducem, și de rândul acesta, mulțumirile cele mai adânci, căci, Domnilor colegi, expedierea volumului de *Buletin* la 2.000 de colegi și aceia a diferitelor circulări și scrisori ce se trimit în fiecare an colegilor noștri însemnează o sumă destul de importantă.

S'a menținut și pentru anul viitor, o subvențiune de 3.000 lei pentru cercetări și studii geografice precum și o sumă de 1.500 lei pentru ținerea concursului de geografie între elevii școlilor secundare. de rândul acesta în Basarabia. Cu plăcere vă reamintesc, cu aceasta ocaziune, că, în cursul verei ce trecurăm, s'a ținut la Cluj, sub presedența colegului nostru VÂLSAN, cu uu rezultat destul de satisfăcător, consursul de geografie între elevii școalelor secundare din mai multe orașe din Transilvania. Ministerul Comunicațiilor a binevoit să acorde gratuitatea călătoriilor pe căile ferate pentru dus și întors a școlarilor cari au luat parte la concurs iar Secretariatul general al Instrucțiunii din Cluj a intervenit să se deà gratuit hrana și găzduirea concurenților; le aducem aci cele mai vii mulțumiri.

Pentru întâia oară s'a distribuit anul acesta 3 hărți al României din venitul fondului «Angelina și general Leonte» la câte un școlar din Basarabia, Bucovina și Transilvania după dorința donatorilor; aceastà distribuire se va continuà în fiecare an, pentru care cheltuiala a fost înscrisă la locul respectiv.

In bugetul anului prezent se prevăzuse a se plătì o jumătate din taxa de moștenire la suma ce fusese lăsată Societății noastre prin testamentul neuitatului nostru prim Președinte, Regele CAROL I. Cu învoirea Comitetului s'a preferit a se plătì întreaga sumă spre a scăpà de dobânda de 6% ce se impune acum sumelor plătite cu întârziere Casselor Statului; de aceia acest articol nu mai figurează printre cheltuelile bugetului.

Inscriindu-se, în fine, pentru cheltueli neprevăzute și altele, suma de 15.650 lei, din care sperăm să rezulte, la finele anului un

excedent, totalul cheltuelilor se urcă, ca și acela al Veniturilor, la suma de 112.000 pentru bugetul ordinar.

Asupra proectului de buget al geografiei economice avem puține de spus. El se urcă la suma de 86.300 lei din care însă numai 59.300 lei sunt încasări făcute în cursul anului în care ne aflăm, căci diferența de 27.000 lei era deja încasată în momentul aprobărei bugetului anului în curs. Sunt fericit să adaug că aproape totalitatea acestei sume de 86.300 lei a fost strânsă prin râvna colegului nostru d. TANCRED CONSTANTINESCU dela Instituțiunile și persoanele ce figurează nominal în proectul de buget ce s'a trimis la timp tutulor colegilor noștri și care se află acum în fața domniilor-voastre. Și de rândul acesta exprimăm colegului nostru toate mulțumirele Societății noastre.

Adăugând acești 86.300 lei ai bugetului Geografiei economice la suma de 112.000 lei ai bugetului ordinar se ajunge la suma totală de 198.300 lei la care se urcă proectul de buget ce avem onoare de a vă prezentă și pe care vă rugăm a-l aprobă.

28. **Hepites.** *Propunere de Membrii donatori, de onoare și corespondenți* (Pr.-V. 22).

Domnilor Colegi.

Colegul nostru, Dr. C. RĂDULESCU, născut la Lugoj în Banat, a binevoit a pune la dispoziținea Societății suma de 1.000 lei pentru a se da ca premiu celui care va alcătuì, după programa Societății, cel mai bun dicționar al județului Caraș-Severin, iar un al doilea coleg d. I. GEORGESCU-OBROCEA, Primarul Ploeștilor, bine cunoscut prin râvna ce depune la alcătuirea monografiilor geografico-economice ale comunelor din județul Prahovei, ne-a oferit tot 1.000 lei din cari 500 donațiune pentru Societate și 500 pentru fondul Geografiei economice a României. Comitetul a hotărît să vă ceară să binevoiți a acordà ambilor acestor colegi, calitatea de *Membru donator* conform art. 8 din Statute.

Un al treilea coleg, d. VICTOR POPP, care în primăvara trecută a dăruit pentru Geografia economică 500 lei, pune acum la dispoziținea Societății o altă sumă de 500 lei. După cum însă d-sa posedă deja titlul de Membru donator al Societății, Comitetul a hotărît pe de o parte de a vă aduce acest fapt la cunoștință, iar pe de alta de a se exprimà colegului nostru cuvenitele mulțumiri.

Numele domnului EDOUARD HERRIOT, fost Ministru în France și de mult timp Președinte al Consiliului comunal al orașului Lyon, vă este negreșit cunoscut pentru iubirea ce 'ntotdeauna a arătat și sprijinul ce a dat Țării noastre unde chiar a venit ca să vorbească, în cursul verei trecute. Comitetul vă roagă a-i decerne titlul de *Membru de Onoare* precum și d-lui GUILLAUME GRANDIDIER, binecunoscutul Secretar general al Societății de Geografie din Paris cu care Societatea noastră e în strânse legături. D. GRANDIDIER este fiul regretatului academician de curând decedat ALFRED GRANDI-

DIER, care și-a consacrat viața pentru exploatarea și descrierea amănunțită, din toate punctele de vedere, a insulei Madagascar, lucrare la care a luat parte și fiul său pentru care vă cerem titlul de Membru de Onoare.

Vă rog a-mi permite, cu această ocaziune, de a vă reamintì că, la 6 Iunie trecut, Societatea de Geografie din Paris, al cărei Președinte este un alt Membru de onoare al nostru, Prințul ROLAND BONAPARTE, și care este cea mai veche dintre toate Societățile de Geografie din lume, și-a serbat, într'un mod strălucit, centenarul. La aceste serbări Societatea noastră a fost reprezentată prin doi colegi, d. D. GHIKA, Ministrul României la Paris și d. EUG. NECULCEA, profesorul dela Iași care se află în capitala republicei franceze.

In sfârșit Comitetul vă propune să decerneți titlul de membrii corespondenți la doi geografi francezi binecunoscuți prin publicațiunile lor :

d. A. DEMANGEON, profesor la Sorbonne și unul din redactorii importantei reviste *Annales de Géographie;* și

d. HENRI BUSSON, profesor de Geografie la Lycée Carnot, binecunoscut prin publicațiunile sale de Geografie în care se ocupă și de România.

29. *Circulară relativă la situațiunea României și la numirile geografice* (Pr.-V. 23).

No. 2.939 București, le 20 janvier 1922

Ateneul Român.

Monsieur le

Le Comité de la Société Royale Roumaine de Géographie a l'honneur de soumettre à votre appréciation les désiderata qu'elle m'a chargé de porter à votre connaissance dans l'espoir que---------- voudr---- bien lui prêter--------- concours pour les réaliser.

1. La România n'est pas un Etat balcanique.

Le 1-er juillet 1904, il y aura donc bientôt vingt ans, le Bureau de notre Société a adressé aux Sociétés de géographie, avec lesquelles il se trouvait en correspondance, une circulaire, réimprimée à la page 238 du tome 39 de notre Bulletin et que vous trouverez reproduite plus loin. Se référant à la conférence tenue par Mr. Alex. Sturdza sous le titre «La România n'appartient pas à la péninsule balcanique proprement dite ni comme sol, ni comme race, ni comme Etat» — publiée en français et en roumain dans le vol. 25 du Bulletin de notre Société et dont le résumé est reproduit à la fin de cette lettre — le Bureau demandait qu'on accorda «à la România, parmi les Etats européens, la place qui lui revient dans la cartographie scientifique en dehors des pays balcaniques».

Depuis cette époque, déjà lointaine, la România a pris en Europe une extension qui fait des monts Carpați la colonne vertébrale du Royaume, qui, s'éloignant ainsi des Balcans, est certainement devenue un pays Carpatique. Nous connaissons plusieurs professeurs qui, de leurs chaires universitaires au delà de nos frontières, professent que

la România n'est pas un pays balcanique et cependant les ouvrages de géographie ainsi, que les atlas géographiques continuent — avec de rares exceptions — à lui maintenir une place dans cette péninsule.

Dans son *Cours de Géographie* (1-ère partie, publiée à Namur en 1919) Mr. **J. Halkin,** professeur de Géographie à l'Université de Liége, s'exprime comme suit à la page 129:

«La România est souvent considérée comme faisant partie des Etats balcaniques; aujourd'hui qu'elle s'est agrandie de la Transilvania, de la Basarabia et de la Bucovina — et, ajoutons-nous, d'une partie du Banat — il convient de la classer parmi les Etats de *l'Europe centrale*, d'autant plus qu'elle ne possède au S du Danube, limite septentrionale de la péninsule, qu'un tout petit territoire, la Dobrogea».

La Société Royale Roumaine de Géographie applaudit à cette proposition du professeur belge et ..... de bien vouloir ..... rallier à elle *afin de considérer la România non pas comme un pays balcanique mais bien pour un Etat faisant partie de l'Europe centrale* où comptait jusqu'ici le Banat, la Transilvania et la Bucovina qui font partie intégrante de la România actuelle.

2. Les noms géographiques.

En juillet 1913 a eu lieu à Paris le 31-me Congrès des Sociétés françaises de géographie. Parmi les résolutions prises par ce Congrès figure la suivante:

«*Que l'on recherche avec grand soin la valeur significative et l'étymologie des noms de lieux; que leur forme orthographique nationale soit scrupuleusement conservée dans la mesure du possible*».

La Société Royale Roumaine de Géographie se rallie complètement à cette résolution en ce qui concerne l'étendue du territoire roumain et ..... de bien vouloir employer et faire employer les noms géographiques de ce Royaume avec *l'orthographe national*. On écrira donc *România* (et non pas Roumanie, Roumania, Rumania, Rumenia, Rumänien, etc.), *București* (et non pas Bucarest, Bucharest, Bukarest, Bukharest, Boucarest, Boucouresti, etc.), *Huși* (et non pas Houchi, Hushi, Houschi, etc.), *Cernăuți* (et non pas Czernowits ou quelque chose de semblable), *Chișinău* (et non pas Kishinew ou autrement), etc.

Nous estimons qu'un nom géographique est un nom propre et comme tel invariable et intraduisible. Nous emploierons toujours, par exemple, *Cévennes* et non pas *Seven*, comme on l'écrirait en roumain pour être prononcé comme les Français le prononcent.

La Société Royale Roumaine de Géographie pense rester dans les limites de la courtoisie internationale et de la mesure scientifique en présentant ces propositions aux Sociétés et Instituts de Géographie et de Cartographie ainsi qu'à différentes autres insti-

tutions ayant de relations internationales. Elle serait honorée que l'on voulut bien faire un accueil favorable à ses propositions.

Veuillez agréer, Monsieur----------, l'expression de mes sentiments très distingués.

Le Vice-Président,

ANNEXES

I.

Societatea Geografica Română. București, le 1-er juillet 1904.

Nous avons l'honneur de vous adresser ci-joint un exemplaire de la Conférence de Mr. Alex. Sturdza «La România n'appartient pas à la péninsule balcanique» faite à la Société Romaine de Géographie sous la présidence de S. M. le Roi de România, le 13 mars 1904.

Puisque, par une erreur regrettable, il est encore usuel de placer la România dans la nomenclature des Etats balcaniques, nous attirons spécialement votre bien veillante attention sur le «Mémoire» qui sert de préface à l'ouvrage, ainsi que sur la péroraison de la conférence elle-même, espérant, qu'après en avoir pris connaissance, vous voudrez bien contribuer à la réalisation du désideratum de la Société, qui est de faire accorder à la România, parmi les États européens, la place qui lui revient dans la cartographie scientifique en dehors des pays balcaniques. Le Bureau de la Société Roumaine de Géographie.

II.

Résumé des arguments de la thèse du Conférencier:

a. Au point de vue *géologique et géographique:* 1. Les Balcans ont une existence plus ancienne que les Carpați et s'unissaient autrefois à la chaine montueuse de la Crimée et du Caucase, tandis que les Carpați appartiennent au système orogénique des Alpes; 2. Le relief et la nature du sol différencient la România des pays balcaniques; 3. Le système hydrographique roumain a un caractère différent de l'hydrographie balcanique; 4. La formation de la vallée du Danube actuel, par la rupture du sol aux Portes-de-Fer, à la fin de l'époque tertiaire, a douné naissance à une ligne de démarcation géographique entre les pays roumains et ceux des Balcans; 5. La climatologie de notre pays est somise à l'influence des Carpați et du Danube et nullement à celle des Balcans; 6. La Valahia (partie sud du pays) constitue une unité géographique, une individualite bien définie et parfaitement distincte de la Bulgarie et des pays balcaniques.

b. Au point de vu *éthnographique et anthropologique*: 1. La première couche éthnique des Roumains est pélasgo-iranienne-thrace, tandis que celle des peuples balcaniques proprement dits est ougro-finnoise; 2. La seconde couche éthnique est daco-latine, tandis que celle des peuples balcaniques est slavo-mongole; 3. Le caractère éthnique de la race roumaine est pure indo-européen, aryen, tandis que celui des races balcaniques est asiatique, de la race jaune-mongolique; 4. Les différences anthropologiques entre la race roumaine et celle des Balcans sont frappantes, bien tranchées et constituent une ligne de séparation absolue;

c. Au point de vue *éthnographique et anthropologique*: 1. Le caractère de la race roumaine et ses tendances psychologiques, ainsi que notre mentalité et intellectualité sont absolument différentes de ceux des peuples balcaniques; 2. La culture intellectuelle et la civilisation sont de beaucoup plus avancées en România que dans les Balcans, et sous ce rapport, nous nous rapprochons des peuples occidentaux; 3. Notre legislation est occidentale, les mœurs de notre societé sont occidentales et nous sommes différents de mœurs, de contumes et de procédés des peuples balcaniques; 4. L'Etat roumain est indépendant, ayant sa propre vitalite et constitue, dans le monde civilisé, un élément d'ordre et de paix, de progrés et de liberté.

Par conséquent la România n'appartient pas à la péninsule balcanique proprement dite, ni comme sol ni comme race, ni comme Etat.

Geograful Emm. de Martonne
la
Societatea Regală Română de Geografie.

Potrivit încheerei Comitetului Societăţii în şedinţa sa dela 21 Mai 1921 s'a hotărît ca, sub augusta Preşedenţie a M. S. REGELUI, Adunarea generală a Societăţii va ţine o şedinţă extraordinară, în seara de 6 Iuniè la Fundaţiunea Universitară CAROL I, spre a ascultà conferinţa prof. EMM. DE MARTONNE, *La Roumanie nouvelle dans l'Europe nouvelle*, şi aceia a prof. Dr. R. JEANNEL, *Un voyage aux hautes montagnes à neiges éternelles de l'Afrique tropicale*. Comitetul a mai hotărît ca a doua zi seara să se deà un banchet în onoarea d-lui EMM. DE MARTONNE. Ambele aceste conferinţe sunt publicate în partea ştiinţifică a acestui *Buletin*.

După ţinerea conferinţelor d. prof. Dr. R. JEANNEL, Subdirectorul Institutului de Speologie din Cluj, a fost proclamat Membru corespondent al Societăţii; d. EMM. DE MARTONNE este dejà Membru de Onoare al ei.

Banchetul a avut loc în sala de marmoră a otelului Bulevard la 7 Iunie la 21 ore. Afară de geograful EMM. DE MARTONNE, în onoarea căruia s'a dat banchetul, au mai fost invitaţi d-nii Dr. R. JEANNEL şi Dr. GUIART cari profesează acum la Universitatea din Cluj.

A. S. R. Principele CAROL, care urmà să prezideze banchetul, nu a putut venì căci a trebuit să părăsească capitala chiar în acea zi. El a fost prezidat de d. Vicepreşedinte HEPITES care aveà la dreapta sa pe d. EMM. DE MARTONNE iar în stânga pe d. coleg C. ARGETOIANU, Ministru de Interne. In faţa Vicepreşedintelui luase loc d. MEHEDINŢI, Secretarul general, având la dreapta pe d. Dr. R. JEANNEL iar la stânga pe d. A. SALIGNY, fost Ministru căci Ministrul GOGA, s'a scuzat în ultimul moment. Iată şi celelalte persoane care erau la masă: domnii Miniştrii TRANCU-IAŞI şi N. MIŞU, Minstrul Casei Regale, D-na SIHLEANU, Prinţul C. BRÂNCOVEANU, d-nii MRAZEC, Dr. I. CANTACUZINO, I. BIANU, Dr. STOICESCU, G-l IANNESCU, Dr. GUIART, ST. SIHLEANU, G. MIRONESCU, GR. ANTIPA, G-l NICOLEANU, G-l N. CONSTANTINESCU, J. TH. FLORESCU, G. ŢIŢEICA, AUREL ELIESCU, D. GUSTI, G-l TOROCEANU, V. ATHANASOVICI, G-l BURILEANU, ST. MINOVICI, Dr. HURMUZESCU, Dr. GEROTA, POPOVICI-HATZEG, G. ADAMESCU, G. ARGHIRESCU, ST. BOGDAN, Ing. STRATILESCU, Ing. N. P. ŞTEFĂNESCU, D-ra M. ATANASIU, Ing. BĂNESCU, Z. FILOTTI, W. TRAUBER, D. APOSTOLU, Ing. TANCRED CONSTANTINESCU, Ing. I. VIDRAŞCU, M. HARET, Sc. LAHOVARI, G-l MANDRIN, R. DRAGOMIRESCU, Lt. TUTUNARIU, N. P. COMNEN, Ing. N. V. TEODORESCU, Dr. SKUPIEWSKI, Dr. STEPLEANU HORBATSKI, AL. DAVIDESCU, R. VOINESCU, E. OTETELIŞANU, Protoereul VINTILESCU, Ing. M. MANOILESCU, AL. MAVROJANY, Ing. METZIANU, Ing. SORU, H. DURAND, CHR. BĂNESCU, A. POPESCU. S'au scuzat în ultimul

moment d-nii Dr. GHEORGHIAN, Președintele Consiliului interimar al Capitalei, prof. TH. COSTESCU și M. ZENTLER, iar colegul general PANAITESCU, a trimis din Chișinău următoarea telegramă: «Puternicului far geografic al secolului și neprețuitului prieten al neamului românesc îi doresc succese strălucite științifice și îl asigur de recunoștința neamului nostru pentru statornicia sentimentelor sale românești».

Când a sosit momentul toasturilor, d. HEPITES, ridică paharul pentru M. S. Regele, Președintele Societății, și pentru Dinastie în următorii termeni:

Domnilor Colegi,

La 15 Iunie 1875, adică acum aproape exact 46 de ani, Domnitorul CAROL I punea bazele Societății noastre; și, ca Președinte al ei, inaugură prima sa ședință printr'o cuvântare care ne-a servit în totdeauna drept călăuză în îndeplinirea scopurilor Societății.

Maiestatea Sa Regele FERDINAND punându-se apoi în fruntea Societății ca Președinte, cu Mărita Doamnă Regina noastră ca Prezidentă de Onoare și cu A. S. R. Principele Moștenitor ca Membru de Onoare, căută să desvolte cât mai bine scopurile Societății care se fălește cu onoarea ce are de a fi unica Societate științifică având ca Președinte pe Maiestatea Sa căruia sunt încredințat a arăta adevăratele domniilor-voastre sentimente asigurându-L de nesfârșitul nostru devotament. Ridic paharul meu cu vorbele:

Să trăiască Maiestatea Sa Regele și Dinastia.

Să trăiască România!

Cuvântarea este ascultată în picioare, după care orchestra intonează imnul național român și se expediază următoarea telegramă:

Maiestății Sale Regelui.

Societatea Regală Română de Geografie, întrunită spre a sărbători pe Membrul său de Onoare, geograful DE MARTONNE, se 'ndreptează către Augustul ei Președinte spre a-L încredința respectuos de nesfârșitul ei devotament.

Vicepreședinte, ST. HEPITES

Imediat d. HEPITES închină pentru France:

Messieurs et Chers Collègues,

Nous nous sommes réunis ce soir pour fêter notre Collègue Mr. EMM. DE MARTONNE.

Comme nous ne pouvons pas ne pas nous souvenir que notre cher Collègue, qui connait perfaitement le Roumain, est Français, et de ce que la France, notre sœur aînée, a fait pour la renaissance de la România et pour la réalisation de la România actuelle, je vous invite à lever votre verre et à dire avec moi: Vive la France!

Cuvintele sunt ascultate în picioare după care Marseillieza e cântată de orchestră.

In fine d. HEPITES se exprimă precum urmează la adresa sărbătoritului, geograful EMM. DE MARTONNE:

Domnilor și scumpi Colegi,

Știința d-lui DE MARTONNE, membrul nostru de onoare, este recunoscută în lumea întreagă; ea i-a deschis porțile Sorbonei, cea mai renumită dintre universitățile mondiale, și, dacă Institutul France-i—care este punctul de miră al

învățaților francezi — nu-l socotește încă printre aleșii săi, vina este numai a lui. Pot să vi-l denunț:

D. DE MARTONNE suferă de o foarte agreabilă afecțiune. Sunt mândru, în fața atâtor medici iluștri care se găsesc în jurul acestei mese, de a fi făcut descoperiri acestei afecțiuni agreabile care din nenorocire nu e contagioasă și de care îi urez să nu să tămăduiască nici odată. Această afecțiune este tinerețea. Se pare că colegul nostru este încă prea tânăr; dar fiți fără grijă, locul său este deja însemnat la Institut.

Mulți francezi, în călătoriile lor prin România, sau dintre aceia care au locuit într'însa, mulți alți străini instruiți, nu îndrăsnesc să zic învățați, ne-au lăsat descripțiuni geografice rudimentare de Țara noastră, *terra incognita* aproape sub toate privințele. acum un secol.

A trebuit ca DE MARTONNE să vină să cutreere țara dela un capăt la celalt, să locuiască pe munții noștri cei mai înalți, în câmpiile cele mai bogate, în văile cele mai frumoase ca și în regiunile cele mai sălbatece pentru a ne da escelenta sa carte *La Valachie* care este un monument geografic, și care — așă dupăcum spuneam într'o altă ocaziune solemnă — n.ar trebui să lipsească din biblioteca nici unuia din colegii din Societatea întrunită astă seară spre a sărbători pe scumpul nostru Coleg, geograful EMM. DE MARTONNE.

Acest învățat nu s'a mulțumit însă numai cu laudele ce-i a adus acest conștiincios studiu asupra Valahiei, căci — pe lângă alte numeroase studii geografice urmărite aiurea — a continuat și continuă încă în acest moment, studiul geografic al frumoasei noastre Țări. La, al frumoasei noastre Țări, nu mă sfiesc de a o repetà, frumoasă prin minunatele sale regiuni și bogății naturale, frumoasă prin vigoarea și însușirile poporului ei.

D-l DE MARTONNE, care a trăit viața vitejilor ciobani, împărțind cu ei sărăcăcioasa lor mâncare și mizarabilele lor colibe pe Parângu și aiurea, a știut să citească în ei acele sentimente cinstite care au făcut din acest învățat avocatul lor atunci când a fost vorba să se tragă fruntariile României celei nouă, despre care ne-a vorbit cu atâta căldură în frumoasa sa conferință de aseară.

Este incontestabil că d. DE MARTONNE iubește Țara noastră de care e legat de două decenii, și că România are într'însul un prieten adevărat.

Pentru toate aceste motive sunt fericit de a-i puteà arătà mulțumirile și recunoștința noastră propunând să ridicăm paharul în onoarea geografului DE MARTONNE și de a-i urà:

Să trăiască!

D. prof. MEHEDINȚI arătând meritele sărbătoritului ridică paharul în cinstea sa. D. prof. ST. SHILEANU. închină pentru prof. Dr. R. JEANNEL; prof. Dr. HURMUZESCU pentru prof. Dr. GUIART: prof. ȚIȚEICA salută pe sărbăroritul ca reprezentantul de elită al Școalei normale superioară din Paris.

La toate aceste cuvântări d. DE MARTONNE, în numele său și al celorlalți d-ni compatrioți ai săi dela banchet, rostește următoarea cuvântare:

L'ordre du jour, fixé par notre aimable et distingué Président m'appelle à prendre la parole, pour vous remercier, au nom de mes collègues, MM. GUIART et JEANNEL, et en mon nom propre, de la superbe réception que vous nous avez faite aujourd'hui.

Les paroles éloquentes que nous venons d'entendre me rappelaient l'admirable manifestation de solidarité franco-roumaine que cette même salle a vu, il y a deux ans, quand vous fêtiez la Mission Poincaré. Elle était venue, cette mission, appelée par vous au lendemain même de la guerre, pour que ces sympathies irrésistibles qui attiraient depuis longtemps nos deux pays, pour que ces sentiments cimentés par la fraternité des champs de bataille, se traduisissent enfin par des réalités. Vous nous demandiez alors tant de professeurs que nous

ne savions comment il nous serait possible de vous satisfaire, à peine sortis de la lutte qui nous a tant couté de jeunes maîtres. Nous avons fait tout ce qui était humainement possible. Vous l'avez compris en saisissant l'occasion de fêter les trois professeurs français de l'Université de Cluj. Soyez assurés qu'ils emporteront de cette soirée un souvenir ému.

Personnellement je ne saurais assez dire combien je suis touché de la délicate attention avec laquelle la Société de Géographie de Bucarest a su réunir autour de cette table les notabilités du monde politique, de la science et des affaires, tant de collègues et d'amis que je connais depuis bien des années, plusieurs anciens compagnons de mes études carpatiques, tels que l'éminent directeur de l'Institut géologique, avec qui j'ai visité pour la première fois le Parângu il ya tantôt un quart de siècle, POPOVICI-HATZEG qui me conduisait la même année aux Bucegi, enfin mon camarade Țițeica, qui rappelait tout à l'heure en termes si touchants notre séjour commun à l'Ecole normale. Mon seul regret est de ne pas voir un autre camarade très cher, devenu une des illustrations de l'Université de Bucarest, et qui n'a pas vécu assez pour contempler la Grande Roumanie..... POMPILIU ELIADE.

Messieurs, je me demande comment répondre à l'extrême cordialité de votre réception.... Des paroles trop flatteuses que vous avez bien voulu prononcer, je préfère ne pas me souvenir, de peur de trahir ma confusion devant l'exagération de mes modestes mérites. Il me semble que je ne puis rien faire de mieux que de vous donner simplement quelques précisions sur ce que je suis venu faire cette année parmi vous.

J'ai accepté, malgré le fardeau des occupations qui me retiennent à Paris, de venir enseigner la Géographie pendant un semestre dans une Université roumaine; et j'ai accepté particulièrement de le faire à Cluj, parceque il m'a semblé que Cluj était le Strasbourg roumain. Il m'a semblé que j'avais chance ainsi de faire non seulement oeuvre scientifique, mais de vous aider à allumer et à entretenir là-bas un foyer de culture roumaine.

Mon enseignement a été organisé suivant un plan assez original: le semestre divisé en deux mois de cours et deux mois d'excursions. La Société de géographie s'est intéressés aux excursions, qui vont commencer en Juillet et qui seront de véritables voyages d'étude. Je compte sur un groupe de 15 à 20 spécialistes, prêts à affronter toutes les fatigues, couchant sous la tente, ou dans les stâne, menant la vie que j'ai menée moi-même bien des étés dans vos montagnes.

Nous devons passer une quinzaine de jours dans le massif du Bihor, à l'Ouest de Cluj, une vingtaine de jours dans les montagnes de Hatzeg et du Banat: Retezat, Godeanu, Borescu, et la région métallifère de Reșița; enfin une dernière tournée nous conduira à travers le massif de Rodna, la Bucovine, la Bessarabie, et le Nord de la Dobrogea. Des compte-rendus seront publiés signalant les résultats scientifiques obtenus. Mais le résultat principal que j'escompte, est d'orienter les recherches des jeunes savants qui voudront m'accompagner. Parmi eux, se trouvent des étudiants français, pour lesquels j'ai obtenu de mon gouvernement des bourses de voyage, et qui garderont toute leur vie de cet été un souvenir inoubliable.

Moi-même, croyez-le bien, je considérerai cette année comme une des plus lumineuse de ma vie.

Elle m'aura permis de réaliser un rêve de professeur de Géographie, que je désespérais de jamais pouvoir approcher dans mon pays, empêtré dans les complications administratives d'une vieille Université: celui d'un enseignement partagé par moitié entre les cours dans le Laboratoire, et les excursions sur le terrain.

Elle m'aura permis aussi de réaliser un rêve, que je communiquais à mes amis roumains au début de la guerre, celui de parcourir librement avec eux tous les pays roumains.....

Oui, Messieurs, il y a 25 ans que j'ai commencé à étudier les Capates et dès le début j'ai dû en visiter les deux versants. Combien de fois ai-je passé

la frontiere? je ne le sais plus. Combien de fois ai-je dû faire viser mon passe-port?... Je ne réponds pas d'avoir été toujours en règle. Et pourtant j'étais justement parfaitement en règle quand j'ai été arrêté par les Hongrois à Orsova... Dieu merci, c'est une aventure qui ne m'arrivera plus, bien que je parte précisément pour Orsova demain matin...

En tout cas, si j'ai pesté bien des fois contre cette frontière tracée sur les crêtes des montagnes que j'étudiais, je n'ai pas tardé à être fixé sur sa légitimité, en constatant partout qu'elle séparait des populations parlant la même langue, ayant la même origine. Et quand il est apparu que les fondements de la vieille Europe craquaient, j'ai souhaité autant que vous... ce qui est heureusement réalisé aujourd'hui.

C'est pour moi une grande joie d'être fêté ici, comme Professeur de l'Université roumaine de Cluj, autant que comme Membre d'honneur de votre Société de Géographie, dont le nombre des membres a fait un bond formidable, tandisque la Roumanie doublait son territoire et sa population.

Pemettez-moi donc de lever mon verre à l'avenir de la Grande Roumanie, et à celui de la vaillante Société de Géographie Roumaine.

Colegii Sc. Lahovari, General N. Constantinescu și General Iannescu mai toastează în frumoase cuvântări pentru d-nii de Martonne, Hepites și pentru France.

Pentru a terminà d. Vicepreședinte Hepites anunță regretele a mai multor Colegi împedicați de a luà parte la acest banchet și mulțumește tutulor celor prezenți cari cu toată spontanitatea s'au asociat la această sărbătoare, reamintind că acesta este al doilea banchet dat de Societatea noastră, cel d'întâi fiind acela din seara de 20 Decembre 1900 cu ocaziunea jubileului de 25 ani al Societății. El a fost prezidat de Regele Nostru în calitate de Prinț Moștenitor. Sperăm că de astă dată, ca Rege al tutulor Românilor, va binevoì să prezideze banchetul ce negreșit se va da în 1925 când Societatea își va sărbătorì jubileul de o jumătate de veac.

In tot timpul banchetului a domnit cea mai deplină cordialitate.

In toastul său d. Coleg Sc. Lahovary a făcut propunerea de a se publicà în românește volumul «La Valachie» al d-lui Emm. de Martonne. In conversațiunile urmate după banchet d. W. Trauber cere a fi înscris cu 500 lei pentru acest volum și d. Lahovary cu 100 lei.

H.

NECROLOG [1]

Societatea Regală Română de Geografie deplânge moartea următorilor membri activi ai ei:

Generalul-Adjutant C. Barozzi.

Ca unul din fondatorii Societăţii noastre la 15 Iunie 1875, Generalul-Adjutant C. Barozzi a fost stâlpul ei în calitatea sa de Vicepreşedinte în curs de 46 de ani, din chiar ziua înfiinţărei ei până la 15 Aprilie 1921, când colegul nostru venerat şi-a dat obştescul sfârşit, chiar în ziua în care semnase convocarea Societăţii în Adunare Generală pentru 7 şi 8 Mai 1921. Ceiace a fost Generalul-Adjutant Barozzi pentru Societatea noastră, am arătat în cuvintele tipărite în acest volum la pag. 430. H.

Emanoil Porumbaru

Regretatul coleg din Comitetul Societăţii şi Preşedinte al Ateneului Român aparţinea Societăţii noastre ca membru activ din anul 1882. Fostul Ministru de Externe, în momentul declarărei de răsboiu Austro-Ungariei, a reprezintat Societatea la al nouălea Congres internaţional de geografie care s'a ţinut în 1908 la Genève cu ocaziunea comemorărei de 50 de ani a fondărei Societăţei de geografie în acel oraş, Congres al cărui Preşedinte de Onoare era Augustul nostru Preşedinte nemuritorul Regele Carol. La acest Congres, colegul nostru Em. Porumbaru a făcut o interesantă comunicare asupra Instituţiunei şi lucrărilor Comisiunei Europene a Dunărei, făcând să se aprobe în unanimitate următoarea moţiune: «Al 9-lea Congres internaţional de geografie declară că e de dorit ca funcţionarea Comisiunei Europene a Dunărei să se prelungească până în momentul în care, pe toată întinderea fluviului şi pentru toate pavilioanele, libertatea navigaţiunei va devenì o realitate». Colegul nostru s'a stins, la înaintată vârstă, la 14 Octombrie 1921 la Bucureşti. H.

Medicul Alex. Şaabner-Tuduri

Încă unul din vechii membri activi ai Societăţii noastre, căreia aparţinea din 1890, s'a stins din viaţă la 26 Decembrie 1921. Doctorul Şaabner-Tuduri, mai 'nainte de a face medicina, lucrase mult, cu un alt regretat coleg al nostru Gr. Ştefănescu, la studiul geologic al ţării; ceiace, cu cunoştinţele medicale căpătate în urmă, i-a permis să dea la lumină cunoscutele sale lucrări relative la apele minerale şi staţiunile climaterice din România. Până la încetarea sa din viaţă a fost profesor la Liceul Sf. Gheorghe. H.

Emil Costinescu

Emil Costinescu n'a învăţaţ multă carte în şcoli, dar agerimea minţei sale şi munca neobosită ce a pus în diferite direcţiuni: finanţiare, industriale, politice şi chiar tehnice au făcut dintr'însul unul din cei mai capabili ai noştri contimporani. Emil Costinescu a fost într'adevăr omul operilor sale. El sa' făcut pe sine. Nici şcoala, nici exemplele n'au avut vreme să-l încătuşezc căci dânsul le luase înainte. Născut în 1844 la Iaşi, el îşi sfârşeşte frumoasa-i viaţă în Bucureşti la 11 Iunie 1921, în vârstă de 77 de ani; dela 1914 Emil Costinescu aparţinea Societăţii noastre. H,

(1) Adunarea Generală din Decembrie 1919 a decis a se ridica o placă comemorativă pe care să se 'nscrie numele tuturor colegilor care s'au jertfit pentru înfăptuirea României de azi.

Generalul Ghenea Toma

Cunoştinţile tehnice ale Generalului de Divizie TOMA GHENEA erau apreciate în toată oştirea românească şi multe fabrici de arme din străinătate putură constată valoarea sa ştiinţifică. Chiar dela începutul carierei sale, pe când învăţa în şcoala militară, unde l-am avut ca elev, tânărul GHENEA atrăsese atenţiunea tutulor profesorilor săi prin agerimea minţei sale. Descoperirile ce a făcut şi îmbunătăţirile ce a adus armamentului nostru sunt dovada capacităţei sale. In ultimul timp el ocupă importantele posturi de Inspector general al stabilimentelor militare de Artilerie şi de Director superior al armamentului din Ministeru de răsboiu. Generalul GHENEA a încetat subit din viaţă la o inspecţiune ce făcea la Timişoara, în ziua de 3 Iulie 1921. El aparţinea Societăţii noastre ca membru activ dela 1914. H.

Angelo Gr., fost Inspector telegr.-poştal, *Buc.*—Membru dela 1914.
Atanasescu M., Căpitan reg. 1 Roşiori, *T.-Severin.*—Membru dela 1915.
Budişteanu Al., Consilier la Curtea de Apel. *Constanţa.*—Membru dela 1921
Ciocârdia G., Avocat, *Buc.*—Membru dela 1921.
Dumitrescu Parepa C., Colonel-Farmacist, *Buc.*—Membru dela 1913.
Ghica-Comăneşti N., f. Deputat, *Comăneşti.*—Membru dela 1876.
Furtună N., Colonel, *Constanţa.*—Membru dela 1921.
Giandana A., Inginer, Prof. la Liceu, *Bârlad.*—Membru dela 1921.
Hobincu Sp., Medic primar al jud., *Tulcea.*—Membru dela 1920.
Krupenski C., f. Director al Statisticei, *Buc.*—Membru dela 1914.
Marineanu Sterie, Inginer, *Gara Oceniţa.*—Membru dela 1916.
Popp Nicolae, Căpitan reg. 45 Inf., *Piteşti.*—Membru dela 1916.
Radivon Theodor, Comerciant, *Buc.*—Membru dela 1916.
Schapira Max I., Bancher şi Industriaş, *Ploeşti.*—Membru dela 1916.

PREMII.

I. *Premiul general* **G. Manu** *de 2.000 lei* — **Programă.**

Comitetul Societăţii Regale Române de Geografie, acceptând premiul de 2.000 lei pe care fostul său Vicepreşedinte general G. MANU i-a donat, pentru a se premia *un studiu ştiinţific de interes etnografic românesc*, oferă acest premiu autorilor cari ar voi să concureze pentru el în condiţiunile următoare:

I. — Studiul va trăta Bulgaria sau Serbia din punct de vedere etnografic, cu următoarele specificări:

1. Intinderea elementului Românesc în aceea regiune (acest capitol trebue însoţit neapărat de o hartă);
2. Stratificarea istorică a aşezărilor româneşti:
   a. Toponimia,
   b. Limba,
   c. Documente istorice;
3. Caracterile geografice ale grupului studiat:
   a. Făptura fizică,
   b. Port,
   c. Case,
   d. Unelte,
   e. Obiceuri caracteristice;

II. — Dacă se va prezentă pentru fiecare din ținuturile de mai sus arătate câte o lucrare pe care Comitetul găsește de cuviință a o premiă, premiul se va divide în două părți, pentru a se oferì câte 1.000 lei autorilor celor două ținuturi;

III.— Dacă o colectivitate de autori va fi colaborat la lucrarea unuia din aceste ținuturi, premiul de 1.000 lei sau respectiv de 2.000 lei, va fi dat întreg, rămânând ca colaboratorii să-și repartizeze premiul, după cum vor fi convenit între dânșii;

IV. — Comitetul își rezervă absolut dreptul de judecare a studiului și de a decernă sau nu premiul;

V.— Lucrarea premiată devine proprietatea Societății Regale Române de Geografie;

VI. — Termenul de depunere a manuscriselor s'a fixat, prin hotărîrea Comitetului, la 15 Ianuarie 1924.

Manuscrisele, scrise în mod citeț și pe cât posibil cu mașina de scris, vor purtà un simplu *motto*. Ele vor fi însoțite de un plic închis; pe dinafara plicului se va pune *motto* ales, iar în interiorul său un bilet cu numele și adresa autorului.

Manuscrisele vor fi trămise *recomandate* la Societatea Regală Română de Geografie, *București*.

II. *Premii pentru redactarea Dicționarelor geografice ale județelor Durostor, Caliacra* (Dobrogea) și *Caraș-Severin* (Banat).—**Programă**.

1. Societatea Regală Română de Geografie, în dorința de a complectà seria dicționarelor geografice tipărite pe județe din vechiul Regat, a înscris în bugetul său suma de 2.000 lei pentru premierea cu una mie lei a celui mai bun manuscris care s'ar prezintà Societății pentru fiecare din cele două județe *Durostor* și *Caliacra* (Dobrogea).

Pentru întocmirea dicționarului geografic al județului *Caraș-Severin* (Banat) d. Dr. C. Rădulescu, născut la Lugoș. a pus la dispoziținea Societății Regale Române de Geografie suma de 1.000 lei pentru premierea celui mai bun manuscris ce i s'ar prezentà.

2. In caz când manuscrisele nu ar fi găsite că îndeplinesc condițiunile impuse sau nu le îndeplinesc decât în parte, Societatea își rezervă drèptul de a nu decerne premiile sau a le împărțì după a sa chibzuință.

3. Când se vor decerne premiile, manuscrisele premiate devin proprietatea Societății care le va puteà imprimà cu spesele sale.

4. Spre a fi admise la concurs, manuscrisele vor trebuì să fie primite cel mai târziu până la 15 Ianuarie 1923 pentru județul *Caraș-Severin* și până la 15 Ianuarie 1924 pentru celelalte două districte. Manuscrisele vor fi adresate *recomandate* la Societatea Regală Română de Geografie, *București*.

5. Manuscrisele, scrise în mod citeț și pe cât posibil cu mașina

de scris, vor purtà un simplu *motto*. Ele vor fi însoțite de un plic închis; pe dinafara plicului se va pune *motto* ales, iar în interiorul său un bilet cu numele și adresa autorului.

6. Scopul acestor dicționare, redactate în ordine alfabetică a numirelor, este:

a. Să adune toate numele toponimice de interes geografic: orașe, târguri, sate, cătune și chiar locuințe sau odăi izolate, precum și dealuri, coline, văi, bălți, pârâe, isvoare, șosele, drumuri, etc.; și să se facă descripțiunea situațiunei, a poziținnei diferitelor localități;

b. Să se fixeze numele cu pronunția lui exactă, arătându-se, pe cât este cu putință, originea numelor;

c. Să se arate numărul populațiunei precum și originea ei în cazuri de emigrare; apoi felul populațiunei după neam și confesiune, și mersul ei: natalitatea, mortalitatea;

d. Să se arate starea materială, felul ocupațiunii, numărul vitelor, întinderea proprității;

e. Să se adune material fotografic pentru a arată portul tipic în fiecare regiune (adică portul de toate zilele, alături de portul sărbătoresc);

f. Să se dea pentru fiecare localitate notițe despre starea morală: biserici școli, numărul analfabeților, etc.; precum și despre starea agricolă, comercială industrială și ecomomică;

g. Să se stabilească atât în ce privește portul și ocupațiunile (agricole etc., cât și în ce privește neamul, limba, etc., întinderea regională respectivă).

7. Autorii vor arătà cât mai lămurit isvoarele de cari s'au servit precum și cercetările lor personale. In deosebi să se arate isvorul materialului statistic.

Societatea Regală Română de Geografie.

SOCIETATEA REGALA ROMANA DE GEOGRAFIE

SUBT

AUGUSTA PREȘEDINȚIE A MAJESTĂȚII SALE REGELUI.

INFIINȚATĂ LA 15 IUNIE 1875 DE REGELE CAROL I.

Recunoscută ca persoană morală și juridică și de Instituțiune de utilitate publică prin Legea promulgată la 20 Fevruarie 1897.

BUCUREȘTI. — ATENEUL ROMÂN.

STATUTE[1]

TITLUL I. — Reședința, scopul și lucrările Societății.

Art. 1. — Societatea Geografică Română, înființată prin Inaltul îndemn al Regelui **Carol I**, și ale cărei Statute au fost aprobate prin Inaltul Decret No. 1.120 dela 15 Iunie 1875, poartă numele de *Societatea Regală Română de Geografie*, cu reședința în București.

Art. 2. — Societatea are de scop:

a. De a concurà, pe cât îi va fi cu putința, la progresul și propagarea științelor geografice în genere;

b. A provocà și a face însăși studii, pentru a ajunge la perfecta cunoștință a României și a țărilor învecinate, în toate direcțiunile: geografice, economice și comerciale;

c. A răspândì, atât din punctul de vedere al intereselor comerciale cât și din acela al interesului științific, cunoștințe complecte și aprofundate asupra României și a țărilor învecinate;

d. A lucrà pentru răspândirea între Români a științelor geografice și de noțiuni exacte asupra țărilor străine.

Art. 3. — Mijloacele ce Societatea poate întrebuința pentru a-și ajunge scopul sunt:

1. A publicà un *Buletin*, care va coprinde:

a. Procesele-verbale ale ședințelor și actele Societății;

---

[1] Statutele primitive, publicate în Anul I din *Buletinul* Societății Geografice Române, reproduse în *Numărul jubilar* din Anul XXI al *Buletinului* și aprobate prin Inaltul Decret No. 1.120 din 15 Iunie 1875, au fost modificate în 1882 și aprobate prin Decretul Regal No. 436 dela 19 Fevruarie 1882. In temeiul acestor Statute, Societatea Geografică Română, prin Legea sancționată prin Decretul Regal No. 588 dela 20 Fevruarie 1897, a fost recunoscută de persoană morală și juridică și de Instituțiune de utilitate publică. Statutele din 1882 au mai fost modificate de Adunările Generale dela 23 Aprilie 1912, când Societatea a luat numele de *Societatea Regală Română de Geografie*, la 8 Iunie 1914 și 7 Decemvrie 1914 (Decretul Regal No. 144 din 21 Ianuarie 1915). la 11 Decemvrie 1920 prin Decretul Regal No. 478 din 1921 și în fine la 18 Decemvrie 1921 când s'au suprimat ultimele două aliniate dela art. 10.

b. Lucrări originale asupra tutulor ramurelor științelor geografice;

c. Traduceri, rezumate sau reproducțiuni de lucrări publicate în străinătate;

d. O cronică de faptele geografice;

e. Lucrări didactice și pedagogice;

f. O bibliografie geografică.

Comitetul poate decide ca o lucrare, care este menită a atrage atențiunea străinătății asupra noastră, să se publice în *Buletin* și în limba franceză sau germană;

2. A înființă o bibliotecă a Societății, precum și a adună colecțiuni de hărți, instrumente și obiecte geografice, prin cumpărare, schimb sau donațiuni;

3. A institui și a decerne premii bănești și medalii pentru memorii puse la concurs de către Societăte, pentru lucrări publicate sau pentru călătorii și excursiuni științifice făcute cu sau fără intervențiunea Societății, atât în România cât și în țările învecinate și eventual în țări mai depărtate;

4. A organiză conferințe publice, atât în București cât și în alte orașe din țară;

5. A favorizà și încurajà învățătura științelor geografice în toate școalele primare, secundare și superioare;

6. A stabilì și a întreține relațiuni cu societățile științifice din țară și din străinătate, cu călătorii și geografii din alte țări, precum și cu agenții consulari români din străinătate;

7. A ajută moralmente și bănește explorările geografice din țară, în țările învecinate și eventual în țări mai depărtate;

8. A ține publicul român în curentul științific, cu privire la progresele realizate pe tărâmul geografic de Statele străine.

Art. 3bis. — Lucrările științifice care intră în atribuțiunile Societății Regale Române de Geografie, se fac, după scopul ce se urmărește, de Adunările ei generale, de Comitetul Societății, de către Secțiuni permanente (Secțiunea militară, secțiunea didactică și altele), de Comisiuni speciale întoemite de Comitet și în fine de persoane desemnate de acesta.

Indatoririle și modul de funcționare al Secțiunilor sau Comisiunilor, compuse din membri ai Societății, se vor regulamentà de Comitet.

TITLUL II. — Compunerea Societății.

Art. 4. — Societatea se compune dintr'un număr nelimitat de membri, fără distincțiune de locul de reședință.

Art. 5. — Sunt următoarele categorii de membri:

a. Membri activi;

b. Președinte și membri de onoare;

c. Membri corespondenți;

d. Membri donatori.

Doamnele pot face parte din Societate.

Art. 6. — **Majestatea Sa Regele României** este Președintele și Protectorul Societății Regale Române de Geografie.

Art. 7. — Sunt *membri activi* acei cari, prin profesiunea lor sau în mod incidental, se ocupă cu Geografia sau cu științele ce se raportează la dânsa, precum și acele persoane care doresc a încurajà studiul acestor științe și răspândirea lor.

Membrii activi se numesc de Comitetul Societății după o cerere făcută în scris și susținută de doi membri ai Societății[1].

Art. 8. — *Membrii de onoare* sunt numiți dintre învățații specialiști sau dintre persoanele care s'au distins prin activitatea lor în favoarea națiunii române sau a Societății Regale Române de Geografie, sau în fine dintre persoanele care au contribuit la desvoltarea cunoștințelor geografice în general și a României în particular.

Membrii corespondenți sunt numiți dintre oamenii de specialitate ale căror lucrări pot contribuì la scopurile ce urmărește Societatea.

Persoanele, cari vor dărui Societății în numerar cel puțin 500 lei sau obiecte evaluate de dânsa la cel puțin această valoare, vor primì titlul de *membru donator*. Numele lor va figurà întotdeauna în lista membrilor Societății.

Membrii de onoare, corespondenți și donatori sunt numiți cu titlul onorific de către Adunarea Generală după prezentarea Comitetului. Ei au toate drepturile membrilor activi afară de vot, și sunt scutiți de contribuțiunea anuală și de plata dreptului de intrare.

Art. 9. — Străinii pot fi admiși în calitate de membri activi, de onoare, corespondenți și donatori.

Art. 10. — Membrii activi plătesc o contribuțiune anuală de 40 lei și pentru diplomă un drept de intrare de 10 lei, odată pentru totdeauna[2].

---

[1] Formulare imprimate de *Cerere de admisiune* în Societate sunt ținute la dispoziționea Membrilor pentru persoanele a căror cereri ar dorì să susțină. Ele se pot cere Secretariatului Societății.

[2] Cotizațiunile membrilor și orice sume de bani se vor adresà, fie direct fie prin mandate poștale sau cecuri, *Cassieriei Societății Regale Române de Geografie* la **București,** *Palatul Regal.*

Adunarea generală în ședința sa dela 18 Decembrie 1921 a suprimat următoarele două aliniate dela acest articol:

Ofițerii, până la gradul de Căpitan inclusiv, precum și membrii corpului didactic primar și secundar, public sau particular, plătesc numai jumătate din cotizație și sunt scutiți de taxa de intrare.

De aceiași favoare se bucură personalul științific al următoarelor Instituțiuni: Serviciul geografic al armatei, Institutul geologic, Institutul botanic, Institutul meteorologic central. Observatoriilor astronomice, Institutul de Geografie și cel de Speologie dela Univ. din Cluj și Șefii stațiunilor meteorologice din Regat; precum și acela al altor instituțiuni ce se vor hotărî de Comitetul Societății.

Art. 11. — Anul social începe la Ianuarie.

Cotizațiile anuale urmează a se vărsà la cassa Societății cu anticipație pe fiecare semestru.

Demisiile membrilor se vor adresà înscris către Secretarul-General al Societății[1]; ele trebuesc date cel puțin cu o lună de zile înainte de expirarea fiecărui semestru; neobservându-se aceste formalități, membrii demisionari vor fi ținuți a plătì cotizația semestrului următor.

Art. 12. — Toți membrii Societății au dreptul:

1. A primì gratuit *Buletinul* publicat de Societate, conform art. 3 din Statute;

2. A cumpărà cu prețuri reduse cărțile, hărțile și orice alte lucrări publicate de Societate sau sub auspiciile Societății:

3. A întrebuințà biblioteca[2] și colecțiunile Societății, conformându-se întru aceasta dispozițiunilor regulamentului special:

4. A obține din partea Societății orice comunicațiuni științifice sau comerciale ce ar posedà Societatea.

Art. 13. — Membrii Societății se întrunesc în Adunare generală obligatorie în prima jumătate a lunii Decembrie a fiecărui an, pentru votarea bugetului și alte lucrări, iar luarea socotelelor se va face cu ocazia ținerii conferințelor.

Epoca ținerii conferințelor va fi hotărîtă de Comitet, iar conferențiarii vor îndeplinì condițiunile prevăzute în Regulamentul pentru ținerea conferințelor.

Adunarea generală se compune din membrii Societății, ea însă poate lucrà cu oricâți membri vor fi prezenți.

Membrii activi au singuri dreptul de a votà.

Art. 14. — Adunarea generală se ocupă cu alegerea membrilor Comitetului, cu cercetarea conturilor, cu votarea bugetului pe anul ce începe, cu chestiuni științifice, cu ficsarea materiilor de concurs și premiilor de distribuit.

Art. 15. — Ședințele Adunării generale sunt publice. Durata Adunării va fi în raport cu materiile înscrise la ordinea zilei.

Art. 16. — La deschiderea Adunării generale, Comitetul va prezentà o dare de seamă amănunțită despre mersul general al științelor geografice și în special în sânul Societății române, despre progresul lucrărilor și despre întrebuințarea fondurilor Societății.

Art. 17. — Adunarea generală se poate convocà în sesiune extraordinară de către Comitet, când acesta va crede de trebuință.

TITLUL III. — **Administrația Societății.**

Art. 18. — Societatea este administrată de către un Comitet a cărui reședință este în București.

---

(1) București la sediul Societății, Ateneul Român.

(2) Deocamdată Biblioteca Societății este instalată la Fundațiunea Universitară **Carol I.**

Art. 19. — Comitetul se compune din 15 membri având toți reședința în București.

Art. 20. — Membrii Comitetului se aleg pe termen de 3 ani de către Adunarea generală; dânșii pot fi realeși.

In caz de se vor face vacanțe în interval de 3 ani, Comitetul are facultatea de a le îndeplini, cooptând membri în locurile vacante și supunând alegerile ce a făcut confirmării celei mai apropiate Adunări generale.

Art. 21. — Comitetul alege din sânul său Biroul Societății, care se compune din:

Doi Vicepreședinți și un Secretar-General.

Biroul Societății reprezintă Societatea în toate interesele ei administrative și financiare față de autorități și particulari.

Cassierul și Bibliotecarul se aleg de către Comitet, fie din membri săi, fie din alți membri activi ai Societății.

Art. 22. — Toate aceste funcțiuni sunt gratuite și durează ca și restul Comitetului, 3 ani.

Serviciul de bibliotecă și scoaterea *Buletinului* se vor precizà în regulamente speciale.

Art. 23. — Comitetul se adună regulat cel puțin odată pe lună. El poate fi convocat și extraordinar de către Biroul Societății.

Art. 24. — Atribuțiunile Comitetului sunt:

1. Publicarea *Buletinului* și a celorlalte lucrări ale Societății;
2. Relațiunile și corespondența cu autoritățile, institutele și societățile științifice precum și cu persoanele atât din țară cât și din străinătate;
3. Admiterea de membri activi, precum și propunerea la Adunarea generală de membri de onoare, corespondenți și membri donatori;
4. Executarea hotărârilor luate în Adunare generală;
5. Numirea și revocarea funcționarilor salariați ai Societății;
6. Administrarea, conservarea și mărirea averii Societății;
7. Acceptarea de donațiuni în bani sau alte averi mobiliare sau imobiliare;
8. Pregătirea bugetelor și darea socotelelor;
9. Convocarea Adunării generale și fixarea ordinei de zi;
10. Adoptarea de orice măsuri cari pot să intereseze Societatea, spre a o face să ajungă la scopul ce-și propune;
11. Elaborarea diferitelor regulamente necesare pentru aplicarea Statutelor de față.

Art. 25. — Cu 15 zile înainte de ziua fixată pentru Adunarea generală, Comitetul convoacă direct și prin publicitate pe membrii Societății și le comunică ordinea de zi a lucrărilor cât și localul și ora întrunirii.

TITLUL IV. — Dispoziții generale și finale.

Art. 26. — Toate alegerile de cari se vorbește în Statutele de față, precum și toate voturile ce se vor da de Adunarea generală es vor

face cu vot secret și cu majoritatea relativă a membrilor prezenți.

Art. 27. — In caz de disolvare a Societății, toată averea sa, cărți, colecțiuni, etc., după lichidarea pasivului, se vor oferì Academiei Române și vor formà o anexă la biblioteca Academiei.

Art. 28. — Statutele de față, afară de Art. 2, vor puteà fi modificate după propunerea Comitetului, de către Societatea întrunită în Adunarea generală, cu $^2/_3$ de voturi exprimate de membrii prezenți.

Expunerea de Motive pentru modificarea unor articole din Statute.

(Adunarea generală dela 7/20 Decemvrie 1914).

Domnilor Colegi,

La ordinea zilei avem modificarea unor articole din Statutele Societăți asupra căreia sunteți chemați a vă pronunță.

Găsesc că e nemerit să arăt în câtevà cuvinte istoricul modificărilor aduse Statutelor noastre și să indic în ce constau modificările ce Comitetul are onoare de a vă propune acum.

Societatea Geografică Română — așà erà la început numele ei — și-a luat ființă prin îndemnul primului nostru August Președinte și Protector, Regele CAROL I, care, în tot cursul glorioasei domnii, a avut o deosebită iubire pentru această Societate «înființată de Mine» după cum Insuși se exprimă în strălucitul Său testament.

Statutele primitive ale Societății — votate în ședința dela 15/27 Iunie 1875 sub președinția marelui nostru Rege și aprobate de Dânsul, chiar în acea zi, prin Inaltul Decret No. 1.120 — dau cea mai deplină dovadă a vederilor largi care au domnit la alcătuirea lor.

Societatea, după aceste Statute, erà împărțită în 3 secțiuni: Secțiunea de geografie matematică, Secțiunea de geografie fizică și Secțiunea etnologică. Erau 5 categorii de membri: temporari, fondatori, corespondenți, onorifici și Președinte de onoare. Societatea erà condusă de un Consiliu central compus din 13 membri dintre cari 3 Vicepreședinți, câte unul de fiecare secțiune, și un Secretar-General.

Afară de acest Consiliu central, lucrările Societății trebuind să se întindă deocamdată la Iași și la Craiova, Statutele prevedeau niște delegațiuni județene compuse din câte 10 membri din care un Președinte, doi Vicepreședinți și un Secretar; se mai prevedeau încă înființarea și a altor delegațiuni în alte localități, după trebuință.

Societatea trebuià să țină în fiecare an două Adunări generale: una în Ianuarie pentru votarea budgetului, alta în Octombrie pentru conferințe publice. Această din urmă Adunare generală, care nu trebuià să dureze mai puțin de șcapte zile, aveà să se țină alternativ la București, Iași și Craiova.

Imprejurările nefavorabile activității unei Societăți științifice, ce au urmat imediat după înființarea ei, n'au dat putință conducătorilor Societății de a pune în aplicare, în întregimea lor, Statutele care ar fi dus — în alte împrejurări — la o difuziune repede a cunoștințelor geografice, și când, la 1881, s'a reluat firul geografic, s'a constatat că punerea în aplicare a Statutelor largi, votate în 1875, nu se puteà face pentrucă, în prima linie, publicul nu erà pregătit pentru cunoștințele ce trebuiau popularizate și apoi, trebue să o mărturisim, că nici nu aveam specialiști cu dragoste de progresul științei ce Societatea aveà să încurajeze și să popularizeze.

S'au modificat deci Statutele primitive; iar cele votate la 13/25 Ianuarie 1882 și aprobate prin Inaltul Decret Regal No. 436 dela 19 Februarie (3 Martie) 1882 menținând fără nici o modificare scopurile urmărite de Societate prin

aceste Statute dar simplificând, într'un chip considerabil, modul în care avea să funcţioneze Societatea.

S'au suprimat deci cele trei secţiuni, s'au suprimat delegaţiunile judeţene, s'au suprimat una din Adunările generale care trebuia să se ţie cel puţin timp de şeapte zile, alternativ în 3 oraşe.

Printr'aceste Statute — care aproape în totalitatea lor, sunt şi astăzi în fiinţă — membrii Societăţii sunt împărţiţi în 4 categorii: activi, titulari, corespondenţi şi donatori; iar lucrările Societăţii sunt conduse de un Comitet compus din 15 persoane din care 2 Vicepreşedinţi şi un Secretar-General.

Subt imperiul acestor Statute, Societatea s'a afirmat prin lucrările sale publicate în *Buletinul* său, prin publicarea dicţionarelor pe judeţe şi a Marelui dicţionar geografic, prin încurajarea studiului Geografiei prin dare de premii şi acordare de burse sau ajutoare pentru specializări în ştiinţele geografice.

Tocmai, bazându-se pe aceste consideraţiuni, Legea, sancţionată prin Inaltul Decret Regal No. 588 dela 20 Februarie (4 Martie) 1897, recunoaşte Societatea noastră de persoană morală şi juridică şi de instituţiune de utilitate publică pe temeiul Statutelor votate în 1882.

Cele câteva modificări, introduse de Adunările generale dela 23 Aprilie (6 Mai) 1912 şi 8/21 Iunie 1914, referindu-se numai la schimbarea numelui Societăţei în acela de *Societatea Regală Română de Geografie* şi la cuantumul cotizaţiunilor ce au de plătit diferiţii membri activi după natura specialităţii lor, se poate zice că astăzi ne conducem tot după Statutele din 1882.

Dacă înainte de această epocă, sub regimul Statutelor primitive dela 1875, nu a fost posibil să se creeze cele trei secţiuni prevăzute într'însele, experienţa ne arată acum că este în folosul lucrărilor ştiinţifice ale Societăţei de a se întocmi într'însa unele Secţiuni permanente care să se ocupe cu chestiuni speciale de o anumită natură. Zic experienţa ne arată acest lucru, căci, prin concursul unora din membrii Comitetului, s'a putut întemeia de mai mulţi ani o Secţiune militară care funcţionează în chip foarte mulţumitor şi acum mai de curând, o altă Secţiune didactică. Mâine, poimâine se va simţi poate necesitatea de a se înfiinţă o Secţiune de Geografie comercială sau alte Secţiuni.

Pentru ca crearea unor asemenea Secţiuni să aibă o existenţă legală, Comitetul d-voastră a crezut că este necesar a se introduce în Statutele Societăţei un articol care să dea Comitetului posibilitatea legală de a înfiinţă nişte asemenea Secţiuni sau Comisiuni care vor funcţiona în temeiul unor anumite regulamente întocmite de Comitet pentru fiecare caz particular.

O a doua modificare propusă de Comitet este acea relativă la diferite categorii de membri. Comitetul crede că diferenţa ce se face între membri *activi* şi *titulari* n'are nici o raţiune de a fi, căci şi unii şi alţii concură la progresul Societăţii. Comitetul crede de asemenea că este necesar ca, pe lângă *membrii corespondenţi* să se introducă o nouă categorie de *membrii de onoare* aşa încât vom avea şi în viitor 4 categorii de membri şi anume: *activi*, *corespondenţi*, *de onoare* şi *donatori*. Comitetul a precizat, în articole deosebite, calităţile care trebuie să le îndeplinească diferitele persoane spre a putea face parte dintr'una sau alta din aceste 4 categorii.

Pentru a se stabili în chip definitiv asupra Preşidenţiei Societăţii, Comitetul adoptând un articol din Statutele Academiei Române, vă propune ca, în Statutele Societăţii, să se înscrie un articol nou prin care M. S. Regele Românieі să fie Preşedintele şi Protectorul Societăţii.

In fine Comitetul vă propune modificarea încă a unora din articole în scopul de a le pune în concordanţă cu modificările expuse sau pentru a preciză mai bine conţinutul lor.

După cum vedeţi, Domnilor şi stimaţi Colegi modificările propuse nu ştirbesc întru nimic economia Statutelor actuale şi ele nu au alt scop decât a întemia o funcţionare mai legală a dispoziţiunilor luate din experienţa celor aproape 40 de ani de când s'a întemeiat Societatea noastră.

Vicepreşedinte, **St. C. Hepites.**

Expunere de motive pentru modificarea unor articole din Statute.

(Adunarea generală dela 11 Decembrie 1920)

Domnilor Colegi,

Acum 45 de ani când, în 1875, Domnitorul şi apoi Regele CAROL I, mult regretatul nostru prim August Preşedinte şi Protector, a pus temelia Societăţii noastre, sub numele de «Societatea geografică Română», cotizaţiunea anuală a Membrilor activi era de 12 lei. La prima modificare a Statutelor sale, în 1882, această cotizaţiune a fost sporită la 20 lei, cotizaţiune ce s'a menţinut până în prezent, în curs de 38 de ani, deşi în acest interval, Statutele noastre au mai fost modificate în unele din articolele sale.

Acum însă, când trăim într'o epocă în care se pare că banul numai are nici o valoare, de oarece un hamal în portul Brăila, transportând în spinare sacul de grâu sau de porumb dela căruţă până la vagonul de încărcare, câştigă pe zi 600 până la 7 şi chiar 800 lei, acum când toate obiectele s'au scumpit de cinci sau chiar de zece ori mai mult, aşa că o coală tipărită, ce se plătea înainte mai puţin de 100 lei, acum se plăteşte 1.500 lei sau chiar şi mai mult, cotizaţiunea de 20 lei anual dă o sumă atât de neînsemnată în veniturile Societăţii încât este necesitate de o sporire a ei. De mai mult timp încă se simţia această necesitate, dar Comitetul d-voastră, mai 'nainte de a recurge la acest mijloc, a căutat să sporească veniturile Societăţii prin nişte cotizaţiuni anuale suprastatuare benevole. S'a ajuns, cu modul acesta, ca, în proectul de buget pe anul viitor, să se introducă un venit de 10.100 lei care însă este departe de a satisface trebuinţele absolute ale Societăţii noastre: tipărirea *Buletinului* şi subvenţiunile ce trebue să acordăm pentru încurajarea şi răspândirea studiilor geografice.

Comitetul, ţinând seamă de toate împrejurările, a hotărît să vă ceară — aşa după cum se prevede în scrisoarea de Convocare — sporirea cotizaţiunii anuale dela 20 la 40 lei, menţinându-se totuşi reducerile prevăzute la al. 2 şi 3 din acelaş art. 10 din Statute.

Pedealtăparte, cum, printr'o lege de curând votată de Corpurile Legiuitoare, s'a despărţit Serviciul Meteorologic de cel Astronomic, s'a profitat de această ocaziune pentru a da fiecăruia din aceste servicii numele ce-l poartă, în ultimul aliniat al aceluiaş art. 10 din Statute.

Avem deci onoare de a vă propune să aprobaţi ca al. întâi să fie redactat precum urmează:

«Membrii activi plătesc o cotizaţiune anuală de 40 lei şi pentru diplomă un drept de intrare de 10 lei odată pentru totdeauna» iar la al. 3 cuvintele «Observatoriile astronomice şi meteorologice din Bucureşti şi Iaşi» să fie înlocuite prin: «Institutul meteorologic central şi Observatoriile astronomice».

Afară de aceasta vă mai rugăm, domnilor Colegi, să faceţi încă o mică modificare aliniatului *b* dela art. 5.

Acest articol enumără următoarele categorii de membri:

a. Membri Activi,
b. » de Onoare.
c. » Corespondenţi.
d. » Donatori.

După cum Comitetul crede că, după 45 ani de existenţă, a sosit momentul că, pe lângă Preşedintele şi Protectorul Societăţii, ca să-şi poată proclamă şi un Preşedinte de Onoare, vă roagă să aprobaţi ca sus menţionatul aliniat să fie modificat precum urmează:

b. Preşedinte şi Membrii de Onoare.

Vicepreşedinte, **St. C. Hepites.**

Recunoașterea Societății Geografice Române ca persoană morală și juridică și de instituțiune de utilitate publică. — (După *Monitorul Oficial*)

I. La Camera Deputaților

D-l Ion I. C. Brătianu, raportorul Comitetului de delegați ai secțiunilor, dă citire următorului raport și proiect de lege:

Domnilor Deputați,

Comitetul delegaților compus din d-nii Gârboviceanu P., Aurelian P. S., I. Grădișteanu, Dobrovici, Poenaru-Bordea, Bianu I., și subsemnatul, întrunindu-se în ziua de 10 Aprilie a. c., și luând în discuțiune proectul de lege pentru recunoașterea ca persoană morală a «Societății geografice Române» l-a adoptat și mi-a făcut onoarea a mă însărcinà să vă raportez rezultatul dezbateriior sale.

Cu sprijinul bănesc și moral al M. S. Regelui, Președintele ei de onoare, Societatea geografică Română, fondată în 15 Iunie 1875, a dat numeroase probe de utilitate și de capacitatea ei. Administrată prin Statutele sancționate prin decretul regal din 19 Fevruarie 1889, această Societate, din cotizațiunile și donațiunile membrilor săi, a acordat deja premii pentru aproape 30.000 lei la diferite lucrări, interesând geografia țerii. Ea a publicat un Buletin trimestrial, ajuns deja la al XVIII-lea volum[1], a adunat o bibliotecă de 6.000 volume; a provocat și premiat 30 dicționare geografice ale celor 30 de județe cisdanubiane, pregătind astfel Marele dicționar geografic al României; a ținut peste 120 conferințe și a creat o bursă în școalele străine pentru învățământul geografic.

Această activitate rodnică asigură Societății interesul d-voastră. Ea a hotărît Comitetul delegaților să vă ceară recunoașterea ei ca persoană morală și juridică, și ca instituție de utilitate publică.

Proect de Lege

Art. unic. — «Societatea geografică română», înființată în anul 1875, se recunoaște ca persoană morală și juridică și de instituție de utilitate publică.

Raportor, *Ion I. C. Brătianu.*

După adoptarea luărei în considerație a articolului unic, se pune la vot proiectul de lege în total, și rezultatul scrutinului este cel următor:

Votanți	61
Majoritatea regulamentară	45
Bile albe	61

[1] La 'nceputul anului 1922 s'a tipărit deja volumul 40-lea.

D-l *Vicepreședinte:* Adunarea a adoptat proiectul de lege în unanimitate.

(Desbaterile Adunării Deputaților, 1 Decemvrie 1896. — *Ședința dela 28 Noemvrie 1896).*

II. La Senat

D. Vicepreședinte **V. A. Urechiă:** Acum, d-lor, la ordinea zilei avem proiectul de lege relativ la recunoașterea ca *persoană morală a Societății geografice Române.*

D. raportor *Poroinianu* dă citire următorului raport și proiect de lege:

Domnilor Senatori,

Onor. Cameră votând în unanimitate proiectul de lege prin care Societatea geografică română este recunoscută de persoană morală și juridică și de instituție de utilitate publică, acel proiect a venit înaintea Onor. Senat cu Mesagiul regal No. 6.488 din 12 Decemvrie anul expirat.

Secțiunile Senatului, examinând proiectul, l-au admis în unanimitate, alegând delegați pe d-nii:

Cereșeanu Grigore pentru secția I:
Ștefănescu Grigore » » II;
Valerian Urseanu » » III;
Șoarec Constantin » » V; și

subsemnatul C. Poroinianu pentru secția IV, cari, întrunindu-se în ziua de 20 Ianuarie 1897, sub președinția D-lui Gr. Ștefănescu, și examinând din nou proiectul, l-au admis în unanimitate, făcându-mi onoarea a mă delegà raportor.

Domnilor Senatori,

Societatea geografică s'a înființat în anul 1875 după îndemnul Majestății Sale Regelui, și tot în acelaș an au fost sancționate și primele ei Statute.

Venind resbelul Independenței din 1877—1878, lucrările Societății nu au putut avansà, și numai la începutul anului 1882 Societatea a putut a-și reluà activitatea sa mulțumită îmbărbătarei și puternicului sprijin moral și bănesc ce i s'a dat de M. S. Regele, Augustul Președinte al Societății.

Veniturile acestei Societăți se compun din cotizațiile membrilor săi și din generoasa donațiune ce M. S. Regele și A. S. R. Principele moștenitor acordă Societății în fiecare an; deosebit s'au obținut donațiuni importante dela mai mulți membrii ai săi.

Mulțumită acestor mijloace, rezultatele activității Societății sunt din cele mai îmbucurătoare.

Dânsa a putut premià 30 dicționare geografice pentru 30 județe ale României și cari premii ating suma de 30.000 lei, deo-

sebit aproape 80.000 lei, cât a costat tipăritul, făcut tot cu spesele Societăţii şi dacă veniturile sale ar creşte, ceeace sperăm în urma declarărei de persoană morală, activitatea sa se va întinde şi mai mult şi prin aceasta ţara ar fi şi mai bine cunoscută din toate punctele de vedere.

In fiecare an, Societatea ţine conferinţe publice, cari desigur au contribuit la răspândirea studiului geografic în ţară, şi cari conferinţe, în cea mai mare parte, au fost publicate în Buletinele sale care apar trimestrial ajungând la al XVII volum [1], ceeace denotă vitalitatea acestei Societăţi, fiind puţine publicaţiile ştiinţifice cari au durat 17 ani consecutivi.

Biblioteca sa conţine peste 6.000 volume, broşuri şi hărţi, datorite în mare parte schimburilor reciproce ce dânsa face cu peste 100 Societăţi străine cu cari stă în relaţiuni.

O ultimă consideraţiune este aceea că în curând Societatea va edită un mare dicţionar geografic al României cu materialul deja adunat şi care va fi un adevărat monument ştiinţific pentru noi.

Acestea sunt considerantele pentru care îmi permit a vă rugă, D-lor Senatori, să binevoiţi a votă şi D-voastră alăturatul proiect de lege, astfel cum a fost votat de Onor. Cameră.

Raportor, *Constantin Poroinianu.*

L E G E

Art. unic. — Societatea geografică română, înfiinţată în anul 1875, se recunoaşte ca persoană morală şi juridică şi de instituţie de utilitate publică.

Această lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa dela 28 Noembrie 1896, şi s'a adoptat cu unanimitate de *şase zeci şi unu voturi.*

Preşedinte, **D. Gianni.**

(L. S. A. D.) Secretar, *G. Zarifopol.*

D. Vicepreşedinte **V. A. Urechiă:** Discuţiunea generală este deschisă.

Necerând nimeni cuvântul, se pune la vot luarea în consideraţiune şi se primeşte.

Se pune la vot legea prin bile.

D. Vicepreşedinte **V. A. Urechiă:** Rezultatul votului este următorul:

Votanţi	52
Bile albe	51
Bile negre	1

Prin urmare proiectul de lege s'a admis.

(Desbaterile Senatului, 4 Februarie 1897.— *Şedinţa dela 28 Ianuarie 1897).*

---

[1] La 'nceputul anului 1922 s'a tipărit deja volumul 40-lea.

III. Decretul Regal de sancționare

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice.

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională Rege al României

La toți de față și viitorii, sănătate:

Corpurile legiuitoare au adoptat și Noi sancționăm ce urmează:

L E G E

Art. unic. «Societatea geografică română», înființată în anul 1875, se recunoaște de persoană morală și juridică și de instituție de utilitate publică.

Această lege s'a votat de Adunarea Deputaților în ședința dela 28 Noemvrie 1896 și s'a adoptat cu unanimitate de 61 voturi.

Președinte, **D. Gianni.**
(L. S. A. D.) Secretar, *G. A. Văsescu.*

Această lege s'a votat de Senat în ședința dela 28 Ianuarie 1897 și s'a adoptat cu majoritate de 51 voturi contra 1.

Vicepreședinte, **V. A. Urechiă.**
(L. S. S.) Secretar, *Constantin Poroinianu.*

Promulgăm această lege și ordonăm ca ea să fie învestită cu sigiliul Statului și publicată în *Monitorul Oficial.*

Data în București, la 20 Fevruarie 1897.

(L. S. S.) **CAROL.**

Ministrul Cultelor
și Instrucțiunei Publice
G. Mârzescu.

Ministru de Justiție
Ștefan C. Șendrea

No. 588. (*Monitorul Oficial* No. 261 din 25 Fevruarie 1897).

REGULAMENTE

1. — Regulamentul Secțiunii militare[1]

1. Secțiunea militară a Soc. Regale Române de Geografie:

a. Va face studii și rânduì explorări ori organizà călătorii geografice colective cu caracter general militar;

---

(1) Extras din Procesul-Verbal al Ședinței Comitetului dela 12 (25) Februarie 1900 (*Buletin*, **30**, fasc. 2, bag. 10), unde s'au introdus noua numire a Societății și modificările art. 2 și 5 prin Procesul-Verbal dela 24 Oct. (6 Nov.) 1909, *Buletin*, **30**, fasc. 2, pag. 36.

b. Va cercetă sistemele vechi de fortificațiuni din țară și raporturile lor cu geografia țării;

c. Va cercetă și reconstitui câmpurile de bătae din trecutul neamului românesc; și

d. Va urmări chestiunile geografice cu aplicațiune la arta militară afară din teritoriul țărei noastre.

2. Secțiunea militară se compune din membrii înscriși ai Societății Regale Române de Geografie, cari au declarat că voesc a fi coprinși între membrii Secțiunii militare ca membrii activi care-și propun a luă parte la deliberările Secțiunii militare.

Secțiunea militară poate propune direct Comitetului Societății Regale Române de Geografie pe ofițerii cari ar dorì să devie membri ai săi spre a fi înscriși mai întâi ca membri ai Societății Regale Române de Geografie[1].

3. Membrii Secțiunii militare, trebuind mai întâiu să fie membrii, ai Societății Regale Române de geografie, nu au alte drepturi și îndatoriri decât cele prevăzute în Statutele și Regulamentele Societății.

4. Numărul membrilor Secțiunii este ilimitat.

5. Secțiunea, cu majoritate de voturi, își alege din sânul său, pe timp de trei ani, un Președinte, un Vicepreședinte și un Secretar. Ei pot fi realeși.

Alegerea Biuroului se va face în prezența Comitetului Societății Regale Române de Geografie care va dirige alegerea.

Biuroul Secțiunii militare este ales însă numai dintre membri săi și desemnarea membrilor nu este legată de regulele ierarhiei militare[2].

6. Președintele Secțiunii militare întreține relațiunile Societății cu Biuroul Societății Regale Române de Geografie, care este unicul organ de comunicare cu autoritățile, cu instituțiunile și cu persoanele atât din țară cât și din străinătate.

7. Președintele Secțiunii are îndatorirea de a comunică Secretarului general al Societății, cel puțin cu două săptămâni înainte de deschiderea Adunării generale anuale, toate lucrările executate de Secțiune în cursul anului cum și cele ce se vor părea necesare sau

---

[1] Acest articol a înlocuit pe următorul:

Secțiunea militară se compune din Membrii Societății Regale de Geografie cari sunt:

a. Militarii cari au practicat, sau practică în chip temporar, lucrări de specialitate la Institutul Geografic al Armatei (Astronomie, Cartografie, Geodezie, Topografie, Nivelment);

b. Profesori, foști sau actuali, ai cursurilor de Geografie, Astronomie, Geodezie, Topografie, Fortificațiune și Arta militară dela Școalele Militare;

c. Ofițerii cari întâmplător se ocupă cu lucrări ce se raportă la Geografie; și

d. Membrii Societății Regale Române de Geografie, cari, neintrând în categoriile de mai sus, vor fi desemnați de Comitetul Societății.

[2] Aceste două aliniate au fost adăugate la 24 Octombrie (6 Nov.) 1909.

oportune, având totuși în vedere fondurile disponibile, spre a puteà servì la facerea raportului general.

Asupra propunerilor Secțiunii va decide Comitetului Secțiunii.

8. Lucrările Secțiunii (Procese-Verbale ale Ședințelor, Memorii și Comunicări, etc.) vor fi tipărite în *Buletinul Societății Regale Române de Geografie*, ținându-se seamă și de fondurile disponibile pentru publicarea *Buletinului*.

9. Nici o întrebuințare de fonduri din partea Secțiunii nu se poate face fără de aprobarea Comitetului Societății și în marginile prescripțiunilor budgetare.

2. — Regulamentul Secțiunii didactice [1].

1. Secțiunea didactică a Soc. Reg. Rom. de Geogr. are de scop:

a. Să țină pe profesorii de geografie în curent cu progresele metodelor de predare a studiului lor și cu materialul intuitiv corespunzător;

b. Să organizeze Congrese anuale de geografie pentru profesorii de geografie din țară și din ținuturile locuite de Români;

c. Să țină concursuri anuale între elevii școalelor publice și private spre a se stimulà învățământul geografiei și în deosebi cunoașterea pământului și poporului românesc;

d. Să propună Societății subiecte geografice de studiat, fie prin acordare de premii pentru subiecte puse la concurs fie prin acordare de ajutoare de călătorie, pentru studierea la fața locului a unor probleme de interes geografic;

e. Va îngriji de îmbunătățirea programelor și a materialului didactic;

f. Va face un raport anual Societății Regale Române de Geografie asupra lucrărilor săvârșite în cursul anului.

2. Secțiunea didactică se compune din membrii înscriși ai Societății Regale Române de Geografie, cari au declarat că voesc a fi coprinși între membrii Societății didactice ca membrii activi care-și propun a luà parte la deliberările acestei Secțiuni.

3. Membrii secțiunii didactice, trebuind mai întâiu să fie Membrii ai Societății Regale Române de Geografie, nu au alte drepturi și îndatoriri decât cele prevăzute de Statutele și Regulamentele Societății.

4. Numărul membrilor Secțiunii este nelimitat.

5. Secțiunea, cu majoritate de voturi, își alege, din sânul său, pe timp de trei ani, un Președinte, un Vicepreședinte și un Secretar. Ei pot fi realeși.

Alegerea Biuroului se va face în prezența Comitetului Societății Regale Române de Geografie care dirige alegerea.

---

[1] Aprobat de Comitetul S.R.R.G. în șed. dela 16 Feb. (1 Mar.) 1915.

Biuroul Secțiunii didactice este ales însă numai dintre membrii săi.

6. Președintele Secțiunii didactice întreține relațiunile Secțiunii cu Biuroul Societății Regale Române de Geografie, care este unicul organ de comunicare cu autoritățile, instituțiunile și cu persoanele atât din țară cât și din streinătate.

7. Președintele Secțiunii are îndatorirea de a comunică Secretarului General al Societății, cel puțin cu două săptămâni înainte de deschiderea Adunării generale anuale, toate lucrările Secțiunii din cursul anului cum și cele ce se vor păreà necesare sau oportune, având totuși în vedere fondurile disponibile, spre a puteà servì la facerea Raportului general.

Asupra propunerilor Secțiunii va decide Comitetul Societății.

8. Lucrările Secțiunii (Procesele-Verbale ale Ședințelor, Memorii și Comunicări, etc.) vor fi tipărite în *Buletinul Societății Regale Române de Geografie*, ținându-se seamă și de fondurile disponibile pentru publicarea *Buletinului*.

9. Nici o întrebuințare de fonduri din partea Secțiunii nu se poate face fără aprobarea Comitetului Societății și în marginele prescripțiunilor budgetare.

3. — Regulamentul Secțiunii economice [1].

1. Secțiunea economică a Soc. Reg. Rom. de Geografie:

a. Va face, va încurajà și va procurà studii asupra elementelor economice actuale;

b. Va studià orientarea acestor elemente în raport cu distribuția bogățiilor pe pământul românesc și al factorilor Geografici;

c. Va organizà publicațiuni ce să deștepte interesul în cercurile lumii economice și comerciale;

d. Va călăuzì pe cercetători și pe interesați asupra studiilor economice și comerciale.

2. Toți membrii S.R.R.G., cari se interesează de aducerea la îndeplinire a celor prevăzute la art. 1 fac parte din Secțiunea economică.

3. Secțiunea, cu majoritate de voturi, își alege din sânul său, pe timp de trei ani, un Președinte, doi Vicepreședinți și doi Secretari. Ei pot fi realeși.

4. Președintele Secțiunii economice întreține relațiunile Secțiunii cu Biuroul S.R.R.G., care este unicul organ de comunicare cu autoritățile, instituțiunile și cu persoanele atât din țară cât și din străinătate.

5. Președintele Secțiunii are îndatorirea de a comunică Secretarului General al Societății, cel puțin cu două săptămâni înainte de deschiderea Adunărei generale anuale, toate lucrările executate

[1] Aprobat de Comitetul S.R.R.G., în ședința sa dela 19 Aprilie 1920.

de Secțiune în cursul anului cum și cele ce vor părea necesare sau oportune, având totuși în vedere fondurile disponibile, spre a putà servì la facerea Raportului general. Asupra propunerilor Secțiunii va decide Comitetul Societățiii.

6. Lucrările Secțiunii (Procese-Verbale ale ședințelor, Memorii și Comunicări, etc.) vor fi tipărite în *Buletinul Societății Regale Române de Geografie*, ținându-se seamă și de fondurile disponibile pentru publicarea *Buletinului*.

7. Nici o întrebuințare de fonduri din partea Secțiunii nu se poate face fără aprobarea Comitetului și în marginile prescripțiunilor bugetare.

4. — Regulamentul pentru ținerea conferințelor[1].

1. Epoca ținerii conferințelor va fi hotărîtă de Comitet, conform art. 13 din Statute; din cauza formalităților de îndeplinit, epoca aceasta va fi întotdeauna după trecerea lunei Februarie.

2. După ținerea Adunării generale din Decembrie și până la sfârșitul lui Ianuarie următor, membrii Societății vor fi încunoștințați prin circulară că, aceia dintre domniile-lor care vor dorì să țină conferințe, să le trimită Comitetului, scrise în întregime, până la sfârșitul lunei Februarie viitoare.

3. Comitetul, citind manuscrisul în ședință plenară sau ascultând avizul scris sau verbal al delegaților săi, va hotărî, fără însă a motivà, admiterea sau neadmiterea conferințelor.

4. Biuroul Comitetului va întocmì o listă de manuscrisele sosite și o altă de manuscrisele conferințelor admise; din conferințele admise va alege atâtea câte va socotì că va fi timp spre a fi ținute în zilele fixate pentru conferințe.

5. Programa lucrărilor Adunării generale din epoca conferințelor va coprinde: raportul Secretarului general, raportul Secțiunii militare, raportul Secțiunii didactice, subiectele conferințelor în ordinea stabilită de Biuroul Comitetului și chestiunile administrative.

6. Vor fi admise numai conferințele ale căror subiecte sunt în legătură strânsă cu diversele ramuri ale Geografiei.

7. Ori care ar fi lungimea conferinței, manuscrisul ei se va reduce de conferențiar atât încât să poată fi citit în timp de maximum 3/4 oră; dacă conferința va fi rostită, timpul de expunere va fi tot maximum de 3/4 oră. Manuscrisele conferințelor neadmise vor fi restituite autorilor.

8. Manuscrisele conferințelor admise, dar nealese pentru a fi ținute, vor fi publicate în *Buletin*. După cererea autorilor lor însă, aceste manuscrise vor fi restituite fără a fi fost publicate. Manuscrisele conferințelor ținute, obligatoriu vor fi publicate în *Buletin*.

---

[1] Votat de Comitetul Societății în ședința dela 16 Fevr. (1 Martie) 1915.

9. Manuscrisele conferinţelor înscrise în programă, vor fi publicate în *Buletin* chiar dacă autorii lor, din diverse împrejurări, nu au putut ţine conferinţele, în această privinţă, autorii unor asemenea manuscrise nu vor puteà ridicà nici o obiecţiune.

10. Pentru conferinţele membrilor Societăţii nu se acordă nici o indemnizare.

11. Persoanelor, cari vor fi invitate de Comitet să ţină conferinţe, li se vor acordà sau nu îndemnizare, după aprecierea Comitetului. Conferenţiarii vor aveà drept numai la suma fixată de Comitet în procesul-verbal al şedinţei în care s'a desbătut şi rezolvat chestiunea.

12. Pentru extrasele conferinţelor publicate în *Buletin*, autorii vor aveà dreptul la 50 exemplare, dacă au formulat cererea în timp de 15 zile după ţinerea conferinţei.

13. Persoane străine de Societate, făcând cerere în scris Comitetului, vor puteà fi admise să ţină conferinţe, îndeplinind aceleaşi condiţiuni ca şi membrii Societăţii; deodată însă cu cererea de a ţine conferinţe, aceste persoane sunt obligate să facă cerere de înscriere ca membri în Societate.

14. Persoanele de valoare ştiinţifică recunoscută, cari vor solicita sau vor fi invitate să ţină conferinţe, vor fi dispensate de obligaţiunea de a face cerere de înscriere ca membri.

Orice alte chestiuni relative la ţinerea conferinţelor şi la publicarea lor în *Buletin* neprevăzute în acest Regulament vor fi rezolvate de Comitet după absolută apreciere.

5. Regulamentul pentru ţinerea concursurilor de Geografie [1]

Art. 1. — In dorinţa de a încurajà studiul Geografiei, Societatea Regală Română de Geografie a reluat firul tradiţional, hotărînd ca, în fiecare an, să se ţină câte un Concurs de Geografie între elevii şi elevele cari urmează acest curs în şcoalele primare sau în cele secundare, răsplătind, cu diferite premii, pe aceia dintre dânşii cari se vor fi distins în aceste cunoştinţe.

Art. 2. — Comitetul Societăţii Regale Române de Geografie, va hotărî în fiecare an, şcoalele între elevii cărora se va ţineà concursul şi locul unde el va aveà loc.

Art. 3. — Concursul se va ţineà în prima jumătate a lunei Iunie, în localitatea, în localul şi în zilele cari se vor desemnà la timp.

Art. 4. — Pentru a fi admişi la concurs, şcolarii trebuesc să îndeplinească următoarele condiţiuni:

a. Să fi absolvit, în cursul anului în care se ţine concursul, clasa primară sau secundară la care se raportează materiile concursului;

---

[1] Aprobat de Comitetul S.R.R.G. în şedinţa dela 16/29 Aprilie 1915

b. Mijlocia notelor bimestriale din cursul anului să nu fie mai mică de 7 la Geografie.

Art. 5. — Inscrierea candidaților pentru concurs se va face prin Direcțiunea școalei, care va comunică Secretarului General al Societății Regale Române de Geografie (București, Ateneul Român) cel mai târziu până la 1 Iunie, o listă în care se va indică pentru fiecare concurent:

a. Numele și pronumele, data și locul nașterii;

b. Notele obținute la Geografie în fiecare bimestru și mijlocia lor;

c. Numele profesorului de Geografie;

d. Dacă are sau nu unde să găzduiască în localitatea unde se ține concursul.

Pentru găzduirea concurenților și, pe cât posibil, pentru hrana lor pe timpul concursului, Societatea va luà măsurile necesare, tot după cum va stărui pentru reducerea prețului pe căile ferate și pe vapoarele Statului.

Art. 6. — In trăsuri generale, concursul va aveà de scop, în prima linie, să constate:

1. Dacă elevii au făcut multe escursiuni și prin urmare dacă intuițiunea geografică a naturii e destul de înaintată;

2. Dacă s'au deprins să facă schițe desemnând fenomene geografice: coline, dealuri, munți, râuri, etc., spre a se vedeà întrucât elevii s'au obișnuit a desemnà, cât de sumar, vederi caracteristice dintr'un ținut oarecare. Concurenții vor aduce la concurs caetele în care au adunat, cu ajutorul profesorului de geografie și a celui de desemn, astfel de vederi;

3. Dacă s'au obișnuit de a face schițe de plan și a simplificà unele foi din harta topografică, scoțând din ele numai anume elemente: apele, drumurile, satele, etc.;

4. Dacă pot cetì hărțile topografice și geografice, cum e necesar oricărui tânăr când vine vremea să facă serviciul militar și dacă au încercat să facă un relief cât de mic cu ajutorul hărții topografice;

5. Dacă s'au deprins să facă mici colecțiuni de roce caracteristice ale regiunei unde ei studiază și de plante de interes geografic;

6. Dacă ei se pricep să facă o descriere geografică, cu elemente geografice, nu apelând la partea pitorească, cum fac de obiceiu cei ce nu pricep fenomenele geografice.

Afară de acestea, se va arătà la timp, în fiecare an, materiile din studiul geografiei asupra cărora se va ține concursul.

Concurenții vor prezintà Comisiunei examinatoare schițele cartografice lucrate de dânșii. Aceste lucrări vor purtà data când au fost făcute, semnătura elevului și a profesorului de geografie precum și sigiliul școalei.

Art. 7. — Comisiunea examinatoare — care se va compune din trei persoane numite de Comitetul Societății pe lângă care vor luà

de drept parte unul din Vicepreşedinţi şi Secretarul general — va hotărî, pentru fiecare caz, probele scrise şi orale din care se va compune concursul. Comisiunea va lucrà cu cel puţin trei membri prezenţi.

Art. 8. — Comisiunea examinatoare, va hotărî, în limita sumei budgetare pentru concursul de geografie, premiile ce sunt a se decerne în diplome de onoare, opere de geografie sau bani, acelora dintre concurenţi pe care-i va găsì demni de încurajare prin distingerea lor la acest studiu.

Numele elevilor premiaţi ca şi acela al şcoalei căreia aparţin vor fi publicate în *Buletinul Societăţii* şi în *Monitorul Oficial.*

Art. 9. — Sumele necesare pentru decernarea acestor premii se vor înscrie anual în proectul de budget întocmit de Comitetul Societăţii spre a fi supus aprobării Adunării generale.

Art. 10. — Comisiunea examinatoare va regulà toate amănuntele pentru ţinerea concursurilor cât şi pentru decernarea premiilor.

Art. 11. — Biuroul Societăţii va da cea mai întinsă publicitate acestui Regulament, comunicându-l tutulor şcoalelor primare şi secundare, publice şi particulare (gimnazii, licee, şcoalele secundare de fete, seminarii, şcoli normale, militare, comerciale, profesionale, etc.), din toate ţinuturile Româneşti.

Art. 12. — Acest regulament a fost aprobat de Comitetul Societăţii Regale Române de Geografie în şedinţa sa dela $^{16}/_{29}$ Aprilie 1915. El se va aplicà chiar la concursul ce va aveà loc în acest an între elevii cl. IV a şcoalelor secundare din Bucureşti[1].

6. Regulamentul pentru publicarea Buletinului Societăţii.

Art. 1. — *Buletinul Societăţii Regale Române de Geografie* va apare sub îngrijirea unui Comitet de redacţiune compus din 9 membrii numiţi de Comitetul Societăţii dintre membrii acesteia; dintr'însul face parte unul din Vicepreşedinţi care este de drept Preşedintele Comitetului de redacţiune.

Art. 2. — O treime din membrii acestui Comitet se reînoesc după fiecare trei ani. Membrii desemnaţi — la sorţi în primele două perioade şi apoi după vechime — spre a fi reînoiţi pot fi realeşi.

Numirea membrilor Comitetului de redacţiune ca şi reînoirea lor se face în prima şedinţă a Comitetului Societăţii după Adunarea generală pentru ţinerea conferinţelor.

In caz de se vor ivi vacanţe în Comitetul de redacţiune, Comitetul Societăţii are facultatea de a le împlinì pentru restul termenului.

Art. 3. — Comitetul de redacţiune alege din sânul său pentru

---

[1] Data de *1 Iunie* dela art. 5 şi cuvintele *al şcoalei căreia aparţin* dela art. 8 al. 2 au fost votate de Comitet în şedinţa dela $^{15}/_{28}$ Iulie 1915 în locul cuvintelor *6 Iunie* şi *ale profesorilor lor de Geografie.*

o perioadă de trei ani, un secretar de redacțiune religibil care este însărcinat cu ținerea proceselor-verbale ale întrunirilor, cu strângerea materialului și publicarea lui și cu executarea hotărârilor luate de dânsul.

Pentru corectarea articolelor publicate în *Buletin*, Comitetul Societății pune la dispoziținea Comitetului de redacțiune pe Secretarul-Conservator ale cărui atribuțiuni și îndatoriri sunt determinate de Biuroul Societății. Prima corectură ce vine dela tipografie se va face de autori.

Art. 4. — Comitetul de redacțiune se va întruni, după convocarea Președintelui, orî de câte ori va fi nevoie spre a-și împărți lucrările, spre a hotărî asupra celor ce sunt de publicat sau pentru orice alte chestiuni interesând publicațipnea *Buletinului*, în scopul de a aduce la îndeplinire prescripțiunile primului aliniat al art. 3 din Statutele Societății unde se prevede că *Buletinul* va coprinde:

a. Procesele-verbale ale ședințelor și actele Societății;

b. Lucrări originale asupra tutulor ramurilor științelor geografice;

c. Traduceri, rezumate sau reproducțiuni de lucrări publicate în străinătate;

d. O cronică de fapte geografice;

e. Lucrări didactice și pedagogice;

f. O bibliografie geografică.

Art. 5. — Buletinul Societății va coprinde două părți: una științifică și alta pentru actele Societății și finanțele ei. Publicarea acestei din urmă părți se face esclusiv prin îngrijirea Președintelui Comitetului de redacțiune. In sarcina acestui Comitet cade numai publicarea primei părți a *Buletinului*. Această parte va coprinde despărțirile sau capitolele ce se vor găsi de cuviință de către Comitetul de redacțiune.

Darea de seamă anuală prescrisă de art. 16 din Statute ca și rapoartele anuale ale diferitelor Secțiuni ale Societății se vor publică în această parte a *Buletinului*.

Actualmente *Buletinul* se va publică odată pe un an într'un volum, sau în două fascicole semestriale.

Atunci când Comitetul de redacțiune va crede că materialul geografic, de care se poate dispune, este suficient pentru a alimentă fascicole trimestriale, bilunare sau lunare, el poate decide în consecință, avându-se totuși în vedere creditul budgetar de care se poate dispune.

Art. 6. — Prin delegațiune, Comitetul de redacțiune poate decide — conform celor prescrise la art. 3 din Statute — ca o lucrare, care este menită a atrage atențiunea străinătății asupra noastră, să se publice în *Buletin* și în limba franceză sau germană.

Comitetul de redacțiune hotărăște cari lucrări din partea științifică pot fi însoțite de rezumate foarte succinte — care să nu întreacă 4 pagini de tipar — într'una din aceste două limbi străine.

Art. 7. — Pentru ca o lucrare să poată fi publicată în partea ştiinţifică a *Buletinului* ea trebue să fie prezentată şi susţinută de unul din membrii Comitetului de redacţiune. Membrii acestui Comitet au îndatorirea de a-şi da avizul asupra lucrărilor prezentate spre a fi publicate şi a concurà cu toţii, pe cât va fi posibil, la redacţiunea *Buletinului*.

Preşedintele Comitetului de redacţiune poate supune discuţiunii membrilor cari formează acest Comitet acele dintre articolele suţinute pentru a fi publicate întrucât ar crede că o asemenea discuţiune ar fi folositoare. Acelaş lucru îl poate face şi pentru acele lucrări pentru publicarea cărora s'a dat un aviz negativ.

Se vor publicà de drept rapoartele citite şi conferinţele ţinute dinaintea Societăţii ca şi manuscrisele conferinţelor admise dar care au fost ţinute, prevăzute la art. 8 şi 9 din *Regulamentul pentru ţinerea conferinţelor la Societatea Regală Română de Geografie.*

Art. 8. — Imprimarea *Buletinului* se va face la imprimeria hotărîtă de Comitetul Societăţei care stabileşte preţurile şi hotărăşte numărul exemplarelor pentru fiecare an.

Art. 9. — Conferenţiarii, ca şi autorii articolelor ştiinţifice publicate în *Buletin*, au dreptul la 50 extrase în comptul Societăţii. Costul extraselor peste acest număr va privì pe autori.

Pentru obţinerea extraselor, conferenţiarii sau autorii vor formulà cererea în timp de 15 zile după ţinerea conferinţelor sau dela comunicarea ce li s'a făcut pentru admiterea lucrărilor de a se tipărì în *Buletin*.

Art. 10. — Acest Regulament a fost votat de Comitetul S. R. R. G. în şedinţa dela 15/28 Maiu 1915 şi se va pune imediat în aplicare.

Cuprinsul Statutelor

Statute

Pag.

Statutele Societăţii Regale Române de Geografie 367
Expunerea de motive pentru modificarea unor articole din Statute. (Adunarea generală dela 7/20 Decembre 1914) 472
Expunere de motive pentru modificarea unor articole din Statute. (Adunarea generală dela 11 Decembre 1920) 474
Recunoaşterea Societăţii Regale Române de Geografie ca persoană morală şi juridică şi de Instituţiune de utilitate publică. (După *Monitorul Oficial*, din Anul 1898) 475

Regulamente

1. Regulamentul Secţiunii Militare 478
2. Regulamentul Secţiunii Didactice 480
3. Regulamentul Secţiunii Economice 481
4. Regulamentul pentru ţinerea Conferinţelor la Societatea Regală Română de Geografie 482
5. Regulamentul pentru ţinerea concursurilor de Geografie . 483
6. Regulamentul pentru publicarea Buletinului Societăţii . . 485

SOCIETATEA REGALĂ ROMÂNĂ DE GEOGRAFIE

BILET DE MEMBRU

Nr......

D.....

.....

.....

Vicepreşedinte Bibliotecar

Semnătura membrului

Biblioteca Societăţii, la Fundaţiunea Universitară CAROL I, este deschisă în toate zilele de lucru, afară de Iulie şi August, dela 9^h—12^h şi 14^h—20^h.

Populaţiunea României (în mii de locuitori): 16.262

Regatul vechiu 7.897: *Moldova 2.233*; *Ţara Românească 4.971* (Oltenia 1.485), *Dobrogea 693*; Basarabia 2.345; Bucovina 812; Transilvania 2.686; Maramureşul 467; Crişana 1.145; Banatul 910

1/921 — Suprafaţa teritorială: 294.000 km²

1. REGATUL VECHIU (1916)

Moldova

Bacău	242
Botoşani	207
Covurlui	180
Dorohoi	193
Fălciu	114
Iaşi	222
Neamţu	176
Putna	189
Roman	132
Suceava	157
Tecuciu	150
Tutova	136
Vaslui	135

Ţara Românească

Argeş	255
Brăila	191
Buzău	294
Dâmboviţa	273
Ialomiţa	260
Ilfov	711
Muscel	142
Olt	180
Prahova	413
R.-Sărat	174
Teleorman	315
Vlaşca	278

Oltenia

Dolj	458
Gorj	210
Mehedinţi	309
Romanaţi	265
Vâlcea	243

Dobrogea

Caliacra	149
Constanţa	224
Durostor	137
Tulcea	183

2. BASARABIA (1908)

Bălţi	254
Cahul	135
Cetatea-Albă	334
Chişinău	322
Hotin	369
Ismail	70
Orhei	259
Soroca	265
Tighina	236

3. BUCOVINA (1919)

Cernăuţi	186
Câmpulung	64
Coţman	51
G.-Humorului	68
Rădăuţi	90
Siret	70
Storojineţ	73
Suceava	66
Văscăuţi	41
Vijniţa	54
Zastavna	49

4. TRANSILVANIA (1919)

Alba-de-Jos	230
Bistr.-Năsăud	126
Braşov	104
Ciuc	52
Cojocna	298
Făgăraş	96
Huniedoara	333
Mureş-Turda	217
Odorheiu	126
Sibiiu	171
Şoln.-Dobaca	251
Târnavele M.	148
Târnavele m.	106
Trei-Scaune	150
Turda-Arieş	178

5. MARAMUREŞUL (1919)

Maramureş	172
Satul Mare şi Ugocea	295

6. CRIŞANA (1919)

Arad	413
Bihor	496
Sălaj	236

7. BANATUL (1919)

Caraş-Severin	463
Timiş-Torontal	447

	Pop.	Temp. C°	Ploae mm
Bucureşti	348	10,4	567
Chişinău	114	9,8	614
Cernăuţi	87	8,1	600
Iaşi	76	9,6	492
Galaţi	73	10,5	446
Timişoara	73	11,2	622
Brăila	66	10,7	399
Cluj	65	8,6	630
Ploeşti	58	10,3	603
Craiova	52	10,7	598
Braşov	41	7,6	700
Botoşani	33	8,3	546
Sibiiu	34	8,8	685
Buzău	30	10,3	510
Constanţa	28	11,2	398
Bârlad	25	9,6	425
Focşani	25	9,8	516
T.-Severin	24	11,5	674
Tulcea	23	10,8	455
Giurgiu	21	11,1	524
Piteşti	20	9,4	669
Piatra-N.	19	8,2	647
Roman	18	8,0	504
Sinaia	4	5,9	769

SOCIETATEA REGALĂ ROMÂNĂ DE GEOGRAFIE

SUPT

Augusta Preşidenţie a M. S. REGELUI.

Infiinţată la 15 Iunie 1875 de Domnul şi apoi Regele **Carol I** şi recunoscută ca persoană morală şi juridică şi ca Instituţiune de utilitate publică prin Legea dele 20 Februarie 1897, **Bucureşti,** la Ateneul Român.

ANUARUL

Membrilor Societăţii Regale Române

DE

Geografie

LA 1 IANUARIE 1922.

NOTĂ. — Domnii membri cari ar fi omişi din acest Anuar sau cari s'ar găsi trecuţi greşit sau necomplect la nume, la calităţi sau la adresă sunt **cu insistenţă rugaţi** să binevoiască a cere rectificarea, adresându-se către *Societatea Regală Română de Geografie*, Bucureşti, la Ateneul Român, pentru a se aduce îndreptările sau adăogirile cuvenite.

Mai sunt **cu insistenţă rugaţi** a-i comunică eventualele schimbări de adresă. — Această rugăminte se adresează mai cu deosebire **colegilor militari** cari cu mobilizarea şi-au schimbat garnizoanele.

SOCIETATEA REGALĂ ROMÂNĂ DE GEOGRAFIE
Înființată la 15 Iunie 1875 de Regele **Carol I.**

PREȘEDINTE ȘI PROTECTOR
Maiestatea Sa Regele FERDINAND I.

PREZIDENTĂ DE ONOARE
Maiestatea Sa Regina MARIA.

MEMBRU DE ONOARE
A. S. R. Principele CAROL al României.

COMITETUL (1919—1922):

Vicepreședinți

Hepites St. C., Membru Acad. Rom., f. Direct. sup. al Inst. Meteor. al Rom.; 43, b-d Lascăr Catargiu [1877, 1882].

. . . . . .

Secretar General **Mehedinți S.**, Membru al Acad. Române, Prof. de Geogr. la Univ., f. Ministru; 12, str. D. Racoviță [1901, 1910].

Cassier **Tzigara-Samurcaș Al.**, Prof. univ., Direct. Fund. univ. Carol I și al Muzeului de Artă Națională [1915, 1915].

Bibliotecar **Arghirescu G.**, Prof. de Geogr., Secretar g-l Minst. Artelor, f. Inspector școlar; 20, str. Sf. Constantin [1912, 1914].

Membri

Cerkez Gr., Inginer, Prof. la Școala Politehnică, fost Dir. general P. T. T., 4, str. D. A. Sturdza [1875, 1920].

Constantinescu Tancred, Ing., Director g-l C. F. R., f. Secr. g-l Min. Ind., 7, Aleea Vulpache [1920, 1921].

Iannescu G., General, fost Director general al Serviciului Geografic al Armatei; 33, str. Italiană [1882, 1905].

Măldărescu Dr. N., Prof. univ.; 40, str. Știrbei-V. [1876, 1910].

Mrazec L., Membru al Acad. Rom., Prof. Univ., Direct. Inst. Geolog. al României; 2, șos. Kiselef [1911, 1919].

Olănescu C. P., Inginer, fost Ministru și Președinte al Camerei Deputaților; 4, b-d Dacia [1875, 1914].

Panaitescu Sc., General, Membru corespondent al Academiei Române; *Chișinău*, 5, str. Iașilor [1909, 1912].

Toroceanu R., General Adj., Director general al Serviciului Geografic al Armatei; 1, str. Gândului [1907, 1919].

Vlădescu M., Prof. universitar, f. Ministru, Directorul Institutului Botanic; șos. Cotroceni [1905, 1910].

. . . . . .

Notă. — Din cei doi ani cari urmează adresa, cel d'întâiu însemnează acela al admiterei în Societate, cel d'al doilea al alegerei în Comitet.

BIUROUL SECȚIUNII MILITARE A S.R.R.G.

Președinte **Iannescu G.**, General, f. Director g-l al Serv. Geogr. al Armatei.
Vicepreședinte **Panaitescu Scarlat**, General, Membru c. al Academiei Române.

BIUROUL SECȚIUNII DIDACTICE A S.R.R.G.

Președinte **Mehedinți S.**, M.A.R., Prof. de Geogr. la Univers., f. Ministru
Secretar **Gorciu G.**, Profesor de Geografie la Seminarul Central.

BIUROUL SECȚIUNII ECONOMICE A S.R.R.G.

Președinte **Panaitescu Sc.**, General, Membru c. al Academiei Române.
Vicepreședinți **Zanne N.**, Inginer, Președintele Camerei de Comerț și Industrie.
Arghirescu Gh., Prof. Geogr., Secretar g-l Minister. Artelor.
Secretari **Ioanițescu D.**, Prof. de Geogr. la Liceul Spiru Haret.
Popescu Emanoil, Directorul Muzeului Social.

COMITETUL DE REDACȚIUNE AL BULETINULUI S.R.R.G.

Președinte **Hepites St. C.**, Membru Acad. Rom. și Vicepreședinte al S.R.R.G., *Buc.*

Membrii
Brătescu C., Prof. de Geografie la Școala Normală, *Constanța.*
Gorciu G., Prof. de Geogr. la Seminarul Central *București.*
Iannescu G., General, f. Dir. g-l al Serv. Geogr. al Armatei, *București.*
Ioanițescu D., Profesor de Geografie la Liceul Spiru Haret, *București.*
Mehedinți S., M.A.R., f. Ministru, Prof. de Geogr. la Univ., *București.*
Meruțiu Dr. V., Prof. de Geogr. la Universitate, *Cluj.*
Otetelișanu E., Direct. Instit. Meteor. Central al României, *București.*
Vâlsan, Dr. G., M.A.R., Prof. de Geogr. la Universitate, *Cluj.*

BIUROUL COMITETULUI DELA INFIINȚAREA SOCIETĂȚII

Vicepreședinți:

* **Bacaloglu Em.**, (1875—1881); † 30 August 1891.
* **Barozzi C.**, (1875—1921); † 15 Aprilie 1921.
* **Cantacuzino Alex.**, (1875—1881); † 7 Martie 1884.
* **Manu Gh.**, (1882—1911); † 7 Maiu 1911.
* **Kalinderu I.**, (1912—1913); † 11 Decembrie 1913.
Hepites St. C., (1914—).

Secretari-Generali:

* **Lahovari G. I.**, (1875—1909); † 13 Iunie 1909.
Stefanescu Sabba, (1909—1921).
Mehedinți S., (1921—).

VECHII MEMBRII DIN COMITETUL SOCIETĂȚII

* Aurelian P. S., (1875—1909); † 24 Ianuarie 1909.
* Bacaloglu Em., (1875—1881); Vicepreședinte (1875—1881); † 30 August 1891.
Basset Louis, (1882—1916); Cassier, (1882—1916).
* Brătianu General C., (1909—1910); † 1910.
* Cantacuzino Alex., (1875—1881); Vicepreședinte (1875—1881).
* Cantacuzino Gr. C., (1875—1903); † 1903.
Cantacuzino A. I., (1875—1881).
* Constantinescu Barbu, (1882—1891).
* Felix, Dr. I., (1875—1905); † 19 Ianuarie 1905.

* Steluța indică persoanele decedate.

* Grecescu Dr. D., (1892—1910); † 2 Octombrie 1910.
* Ionnescu-Gion G. I., (1891—1904); † 29 Iunie 1904.
* Kalinderu Ion (1909—1913); Vicepreşedinte (1912—1913); † 11 Dec. 1913.
* Lahovari G. I., (1875—1909); Secretar general (1875—1909); † Iunie 1909.
* Lahovari Gr. I., (1882—1906); †
* Manu, General G., (1875—1911); Vicepreşedinte (1882—1911); † 7 Maiu 1911.
* Mihăescu, Intend. g-l C., (1893—1914); Bibliot. (1893—1914); † 12 Martie 1919.
* Negri N., (1875—1881); Cassier (1875—1881); † 10 Noembre 1910.
* Odobescu Alex., (1875—1881); † 11 Noembrie 1895.
* Porumbaru Em. M.; (1882—1921); † 14 Octombrie 1921.
* Socec V. I., (1875—1881). †
Socec I. V., (1899—1919).
* Ştefănescu Gr. (1875—1911); † 20 Februarie 1911.
* Tocilescu Gr. (1888—1909); † 28 Septembrie 1909.
* Urechiă V. A., (1875—1901); † 23 Noembrie 1901.
* Yarca Scarlat (1882—1893); Bibliotecar (1882—1893); † 1913.

PREZIDINTA DE ONOARE

Maiestatea Sa Regina MARIA a României, 1920.

I. MEMBRII DE ONOARE (1)

A. S. R. Principele **Carol** al României, Moştenitorul Tronului, 915.
A. S. R. Principele **George** al Greciei, Moştenitorul Tronului, *Atena*, 1921.
A. S. R. Principesa **Elisabeta** a Greciei, *Atena*, 1921.
A. S. I. Princ. **Roland Bonaparte**, Mem. Inst. Fr., *Paris*, 10, Av. d'Iéna, 885.
A. S. R. Principele **Albert de Monaco**, 887.
A. S. R. **Luigi Amedeo** di Savoia, Duca degli Abruzzi, *Taranto*, 914.
Tietze Dr. Emil, Direct. Inst. Geol., Preşed. Soc. Geogr. din *Wien*, 901.
Leymarie L. de, Vicepreşedinte al Soc. Geogr. comerc. din *Paris*, 902.
Alain René, Avocat la Curtea de Apel, *Paris*, 902.
Cvijić Prof. Dr. I., *Beograd*, 903.
Filippi Dr. Filippo De, Şeful Exped. ştiinţ. italiene în Asia, *Roma*, 914.
Berget Alphonse, Dr. şt., Prof. la Inst. Oceanogr., *Paris*, 16, rue de Vaugirard, 914.
Martonne Emm. de, Profesor de Geogr. la Sorbonne, *Paris*, 248, b-d Raspail, 915.
I. P. S. S. **Cristea** Miron, Mitrop. al Ungro-Vlahiei şi Primat al României, *Buc.*, 919.
I. P. S. S. **Suciu** Dr. V., Mitropolitul Românilor uniţi din Transilvania, *Blaj*, 919.
I. P. S. S. **Nicodem**, Arhiepiscopul Basarabiei şi al Hotinului, *Chişinău*, 919.
I. P. S. S. **Vladimir** de Repta, Mitropolitul Bucovinei, *Cernăuţi*, 919.
P. S. S. **Pop** Ioan, Episcopul Aradului, *Arad*, 919.
P. S. S. **Hossu** Dr. Iuliu, Episcopul greco-catolic, *Gherla*, 919.
P. S. S. **Frenţiu** Dr. Traian, Episcopul greco-catolic, *Lugoş*, 919.
P. S. S. **Ciorogariu** Roman, Episcop, *Oradea Mare*, 919.
Maniu Iuliu, f. Preşedinte al Consiliului Dirigent al Transilvaniei, *Cluj*, 919.
Vaida Voevod Dr. Al., f. Prim Ministru, *Braşov*, 919.
Goldiş Vasile, f. Ministrul Transilvaniei, *Arad*, 919.
Popp Ştefan, f. Ministrul Transilvaniei, *Arad*, 919.
Mihu Ioan, Avocat, *Orăştie*, 919.
Stroescu Vasile, Mo. A. R., Mare proprietar în Basarabia, *Chişinău*, 919.

Anul este acela al alegerei.

(1) *Extras din Statute. Art. 8.* — Membrii de Onoare sunt numiţi dintre învăţaţii specialişti sau dintre persoanele care s'au distins prin activitatea lor în favoarea Naţiunii Române sau a Societăţii Regale Române de Geografie sau în fine dintre persoanele care au contribuit la desvoltarea cunoştinţelor geografice în general şi a României în particular.

Membrii de Onoare sunt numiţi cu titlul onorific de către Adunarea generală după prezintarea Comitetului. Ei au toate drepturile Membrilor Activi afară de vot şi sunt scutiţi de cotizaţiunea anuală şi de plata dreptului de intrare.

Deschanel Paul, f. Prezident al Republicei Franceze, *Paris*, rue Jacob, 919.
Lacour-Gayet G., Membru al Institutului France-i, *Paris*, 919.
Tardieu André, Delegat plenipotenţiar la Conferinţa Păcei, *Paris*, 919.
Gaultier Paul. Prof., Secret. g-l Union Fr., *Paris*, 286, b-d St. Germain, 919.
Roques Mario, Prof. la Sorbonne şi la Sc. Limbilor Orientale vii, *Paris*, 919.
Joffre Joseph-Césaire, Mareşal al Franţei. Preşed. Cons. sup. răsb.. *Paris*, 919.
Foch Ferdinand, Mareşal al Franţei, *Paris*, 919.
Berthelot Henri, General, Guvernatorul oraşului Metz, *Paris*, 919.
Haig, K. T.; G. C. B.; G. C. V. O.; K. C.; J. E., Mareşal al Engliterei, *London*, 919.
Diaz Armando, General, *Roma*, 919.
Pershing John S., General, *Washington D. C.*, Old Land Office Bldg., 919.
Bourgeois, General, Mem. Inst. Fr., Dir. onor. Serv. Geogr. Armatei, *Paris*, 919.
Flers, Marchizul Robert de la Motte Ange de, din Acad. Franceză, *Paris*, 919.
Pittard Eugène, Prof. Univ., Direct. Muz. etnogr., Preş. Soc. geogr., *Genève*, 919.
Poincaré Raymond, f. Prezident al Republicei Franceze, *Paris*, 920.
Pétain Philippe, Mareşal al Franţei, Vicepreş. Cons. sup. de răsb., *Paris*, 920.
de **Saint-Aulaire,** E. S. f. Min. plen. al Fr. la Buc., Ambasador, *London*, 920.
van **Werendycke,** E. S. Dr. H. Muller, Min. plen. Nederland, *Buc.*, 16 str. Romană.
Lallemand Ch., Mem. Inst. Fr., Dir. Nivel. g-l al Fr., *Paris*, 58 b-d E. Augier, 920.
Guillaume Ch.-Ed., Cor. Inst. Fr., Direct. Biur. int. Măs. şi Gr., *Sèvres*, 920.
Herriot Edouard, f. Ministru, Preşed. Consiliului Comunal, *Lyon*, 921.
Grandidier Guillaume, Secretar general al Soc. de Geografie, *Paris*, 921.

Membrii de onoare decedaţi:

Alteţa Sa Principesa de Wied, 877.
A. S. R. Principele Leopold de Hohenzollern Sigmaringen, 877.
A. S. R. Principele Frederich de Hohenzollern Sigmaringen, 877.
Roggenbach Baron de, Consilier intim, 877.
Stephan Dr., Director general al Postelor Imperiului German, 877.
Correnti Comandorele Cesar, Preşed. Soc. geografice italiene, 877.
Noury Vice-Amiral La Roncière de, Preşed. Soc. geografice franceze 877.
Guillemine, Bibliotecarul Soc. Chediviale geogr. Egiptene, Cairo, 877.
Lesseps Ferdinand de, Directorul Canalului de Suez, 877.
Maunoir Ch., Secretarul general al Soc. geografice franceze, 877.
Petermann Dr. August, Directorul publicaţiunilor *Mitteilungen*, 877.
Richthoffen Prof. Baron von, Vicepreşed. Soc. geogr, din Berlin, 877.
Cordiero Prof. Luciano, Secretarul general al Soc. geogr. din Lisaboa, 877.
Boloca Jacob. Consilier intim, 877.
Hochstetter, Preşedintele Societăţii geografice din Wien, 877.
Oppolzer Prof. Dr. von, Astronom, Consilier, Wien, 877.
d'Avril Baron, Consul general al Franţei la Bucureşti, 877.
Levasseur, Membru al Institutului France-i, 877.
Semenoff, Vicepreşedinte al Soc. Imperiale de geografie, Petrograd, 877.
Jelinek Prof. Dr., Directorul Institutului central Meteorologic, Wien, 877.
Daubrée B., Membru al Institutului France-i, 877.
Paulitscke Prof. Dr. Philippe, Wien, 896.
Gallina Dr. Ernst, Secretarul general Soc. geografice, Wien, 901, †915.
Ratzel Prof. Dr. Friedrich, Leipzig, 902.
Joaquin de la Llave y Garcia, General, Madrid, 914, †915.
Gauthiot Charles, Secretar general al Soc. geogr. comerc. din Paris, 903.
Kiriac Dimitrie, doctor în drept, *Chişinău*, †913.
Campeau, Preşedintele Institutului francez din *Otava* (Canada), 887.
Canaby Emile, Bordeaux (France), 887.
Mizzi M. A. M., Preşedintele Societăţii Geografice Matezi, 888.
Jaccarino Comandor Domenico, Preşedintele Soc. Union din *Napoli*, 888.
P. S. S. Radu Dr. Dimitrie, Episcop greco-catolic, *Oradea-Mare*, 919, † 920.

II. MEMBRII CORESPONDENŢI (1)

Olinski-Olinescu Dionisie, *Bucureşti*, 886.
Trică G., Căpitan, Institutul geografic militar, *Wien*, 886.
Coutouly de, f. Ministru plenipotenţiar al Republicei Franceze. la *Buc.*, 889.
Fynje Charles Felix de Salverdo Luzak, Doublet de Bauvois, 901.
Lucas Dr. M. Carreyo, Ministru al Venezuelei, *Paris*, 42, rue d'Artois, 901.
Egli, Prof. I. I., Autorul «Nomina Geographica», *Zürich.*
Russu Victor, profesor, *Zalău.*
Veress Dr. Andrei, profesor, *Budapest*, 4 Hunfalvy uteza, 902.
Argyropoulos G., f. Ministru al Greciei la *Bucureşti*, 902.
Millant Dr. Richard, 95 rue de la Boëtie, *Paris*, 914.
Halkin Joseph, Prof. de Geogr., la Univ., *Liège*, 20, Av. de la Laiterie, 919.
Belloy de St. Lienard, Marchiz Hubert de, Mis. nav. Fr. în Rom., *Buc.*, 919.
O'Neill, Căpitan de Fregată, Mis. nav. Fr. în România, *Bucureşti* 919.
Rassat, I. G., Profesor la Liceele din Nice, *Nice*, 17, b-d Cesarevitch, 919.
Cambon Henry, Consilier la Legaţiunea France-i, *Bucureşti*, 920
Pétin Victor, General, Ataşat Militar la Legaţiunea France-i, *Buc.* 920
Gliamas E., General, f. Director al Inst. geografic militar, *Firenze*, 920
Vacchelli N., General, Directorul Inst. geografic militar, *Firenze* 920
Loperfido A., Prof. geod. la Inst. stud. sup., Şef. Serv. geod., *Firenze*, 920.
Marinelli Olinto, Prof. de geogr. la Inst. de studii superioare, *Firenze*, 920.
Mori Otilio, Prof. de geografie la Universitate, *Messina*, 920.
Jeannel Dr. René-Gabriel, Prof. univ., Subdir. Inst. de Speologie, *Cluj*, 921.
Demangeon A., Profesor la Sorbonne, *Paris*, 2 b-d Henri IV, 921.
Busson Henri, Prof. de Geogr. la Liceul Carnot, *Paris*, 49 Av. des Ternes, 921.

Membrii corespondenţi decedaţi:

Popper Iulius, Explorator, *Buenos Aires*, 887.
Benger Wilhelm, Consul general al României la *Stuttgart*, 901.
Densuşianu Nicolae, Profesor la *Iaşi*, † 911.
Sipiere Clement, *Toulouse*, † 1897.
Moldovanu Silvestru, Profesor şi Ziarist, *Braşov*, 915.
Malortie Baron de, *Cairo*, 886.
Tarantelli Cavaler Raffaeli, *Chiti*, 886.
Constantin Alexandre, *Fécamp.*
Olivera General Enrico, *Torino.*

III. MEMBRII DONATORI (2)

Lei

* Regele **Carol I.,** Subvenţiuni şi legat testamentar.
M. S. Regele **Ferdinand I.,** Subvenţiuni.
Ministerul Instrucţiunei şi Cultelor, subvenţiuni anuale între 1.000 şi 5.000 lei, şi tipărirea Dicţ. geogr. ale Bucovinei şi Basarabiei. . 60.000
Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, subvenţiuni anuale între 1.000 şi 3.000 lei. 36.000
Ministerul de Răsboi, subvenţiuni anuale câte 2.000 lei. 14.000
* I. P. S. S. Mitropolitul Primat **Calinic Miclescu,** a dăruit un sistem planetar închis într'un glob de sticlă (1883).

(1) *Estras din Statute. Art. 8.* — Membrii corespondenţi sunt numiţi dintre persoanele de specialitate ale căror lucrări pot contribui la scopurile ce urmăreşte Societatea. Ei sunt numiţi cu titlu onorific de către Adunarea generală după prezentarea Comitetului. Ei au toate drepturile Membrilor activi afară de vot şi sunt scutiţi de contribuţiunea anuală şi de plata dreptului de intrare.

(2) *Extras din Statute.* Art. 8. — Persoanele care vor dărui Societăţii în numerar cel puţin 500 lei sau obiecte evaluate de dânsa la cel puţin această valoare, vor primi titlul de **Membri Donatori.** Numele lor va figură în totdeauna în *Lista Membrilor Societăţii.*

Membrii Donatori sunt numiţi cu titlu onorific de către Adunarea Generală după prezentarea Comitetului. Ei au toate drepturile Membrilor Activi afară de vot şi sunt scutiţi de contribuţiunea anuală şi de plata dreptului de intrare.

	Lei
* **Michail Constantin N.**, (1883)	3.000
* **Turnescu** Doamna Dr., subvenţiuni anuale câte 500 lei	6.000
* **Socec I. V.**, p. premiarea celui mai bun Manual de Geograf. p. clas. primare	1.000
* **Manu** General **Gh.**, premii pentru Dicţionare geogr. pe judeţe şi altele	6.000
* **Tocilescu Gr. G.**, premii pentru Dicţionare geografice pe judeţe	1.000
* **Sturdza D. A.**, idem	1.000
* I. P. S. S. Mitropolitul Primat **Ghenadie**, idem	1.000
Clubul Regal din Bucureşti, idem	1.000
* **Stoicescu Petre**, idem	1.000
* **Balş Mihail**, idem	1.000
* **Porroineanu Constantin**, idem	1.000
* **Cozadini Grigore**, idem	500
* **Hepites** Dr. **C. C.**, idem	500
* **Fătu Ion**, idem	500
* **Ghermani Menelas**, idem	500
Grădişteanu Ion C., idem	500
* **Halfon Salomon**, idem	500
* **Lahovari Alex. I.**, idem	500
* **Lahovari George I.**, idem	500
* **Mareş** Maior **G.**, din Artilerie, idem	500
Socec I. V., Fraţii Ioan şi Emil	5.000
* **Kalinderu Ioan**, diferite subvenţiunii şi ajutoare	1.700
Direcţiunea g-lă a Poştelor, Telegrafelor şi Telefoanelor, a acordat gratuitatea expedierei corespond. poştale a Societăţii în ţară, 1916.	
Cociaşu Const. G., Agricultor, f. Vicepreşedinte al Senatului, 1916	500
Banca Marmorosch, Blank şi Co., cotizaţ. anuale de 200 lei, 916 şi 10.000 lei p. Geografia economică a României, 921	11.200
Columbia, Soc. Fr.-Rom. de petrol., cotiz. an. de 100 lei, 916	600
Banca Naţională a României, cotizaţiuni anuale de 3.000 lei, 919 şi 10.000 lei pentru geogr. economică a României, 921	19.000
Dobrescu D., f. Ministru şi Preşedinte al Senatului, 920	500
Banca Românească, 10.000 de lei pentru Geografie economică a României şi cotizaţiuni anuale de 500 lei, 920	11.000
Banca de Scont, donaţiune, 920	1.000
Dacia-România, Soc. asig., premii p. dicţ. geogr. pe judeţe şi cotizaţiuni anuale de 1.200 lei, 920	2.900
Soc. Astra Română, cotizaţiuni anuale de 500 lei, 920	1.000
Banca de Credit Român, cotizaţiuni anuale de 500 lei, 920	1.000
Banca Generală a Ţării Româneşti, cotiz. an. de 500 lei, 920 şi 1.000 lei pentru Geografia economică a României, 921	2.000
Naţionala Soc. Asig., cotizaţiuni anuale de 500 lei, 920 şi 1.000 lei pentru Geografia economică a României, 921	2.000
Banca Iaşilor, donaţiune, *Iaşi*, 920	600
Banca Naţiunii, donaţiune, *Bucureşti*, 920	500
Creditul Extern Soc. an., pentru Geogr. econom. a României, 920	5.000
Generalul **S. Leonte**, a donat 1.000 lei rentă 5% ca din venit să se dăruiască şcolarilor, în fiecare an, 3 ex. din Harta României intregite, 920	1.000
Soc. Petrolul Românesc, donaţiune, *Buc.*, 6 str. Plăcerei, 920	5.000
Soc. Lignitul, donaţiune, *Buc.*, 6 str. Plăcerei, 920	2.000
Soc. Creditul Minier, donaţiune, 920	5.000
Soc. Speranţa, donaţiune, 920	500
W. Trauber, Absolv. al Acad. Comerc. din New-York, donaţiune, 920	500
Soc. Proprietatea Urbană, *Buc.*, 2 str. Wilson, 921	1.000
Soc. Chitila-Bucureşti, *Buc.*, str Paris, 921	500
Banca Ţărănească, *Buc.*, 2 str. R. Poincaré, 921	1.000
» **Franco-Română**, *Buc.*, 2 str. Bursei, 921	3.000
» **Românească a Orientului**, *Buc.*, 13 str. Paris, 921	500
» **Viticolă a României**, *Buc.*, 2 str. Bursei, 921	500
» **de Credit Român**, *Buc.*, 6 str. Stavropoleos, 921	5.000

	Lei
Dresdner Bank, *Buc.*, 2 str. Bursei, 921	2.000
Fabrica Lessel, *Buc.*, 195 calea Plevnei, 921	500
Banca Dacia-Traiană, *Buc.*, 12 str. Paris, 921	500
Fabrica Letea, *Buc.*, 16 str. Sărindar, 921	500
Soc. Mărăşeşti, *Buc.*, 18 str. Câmpineanu, 921	500
Soc. Electrica, *Buc.*, 2 str. Matei Milo, 921	1.000
Oficiul Român Comerţ şi Industrie, *Buc.*, 4 Păt aşcu-Vodă, 921	500
Fabrica de bere Luther, *Buc.* 46 şos. Basarab, 921	1.000
Soc. Româno-Americană de petrol, *Buc.*, 6 str. Stavropoleos, 921	2.000
Soc. Rom. de Autom. şi Leonida Unite, *Buc.*, 67 cal. Victoriei, 922	1.000
Soc. Creditul Industrial Român, *Buc.*, 2 str. R. Poincaré, 921	500
Soc. g-lă Constr. şi de Lucr. Publice, *Buc.*, 4 bis str. Paris, 921	500
Soc. Edilitatea, *Buc.*, 19 str. Română, 921	500
Soc. Elag, *Buc.*, 23 b-dul Lascar Catargiu, 921	1.000
Soc. Redevenţa ½ Berkowitz, *Buc.*, 1 str. Caragheorghevici, 921	2.000
Soc. pentru exploatare de păduri, *Buc.*	1.500
E. Wolff, *Buc.*, 3 str. Sf. Dumitru, 921	1.000
Oficiul economic, *Buc.*, 1 calea Victoriei, 921	500
Sindicatul agricol Ilfov, *Buc.*, calea Victoriei, 921	500
Banca de Comerţ şi Industrie din Praha, *Buc.*, str. Lipscani, 921	500
Soc. pentru Gaz şi Electricitate, *Buc.*, 8 str. Sărindar, 921	500
Banca Agricolă, *Buc.*, 1 str. Lipscani, 921	5.000
L. Margulies, *Buc.*, 9 str. Suter, 921	1.000
Soc. pentru Industria textilă, *Buc.*, 51 calea Victoriei, 921	3.000
Soc. Rom. Navig. pe Dunăre, *Buc.*, 13 str. Smârdan, 921	5.000
Banca Comerţului, Craiova, *Craiova*, 921	2.000
* **Basile Golescu**, Inginer silvic	500
Popp Victor, *Buc.*, 19 str. Maria Rosetti, 921	1.000
Astra, Soc. asig., *Buc.*, 192 calea Victoriei, 921	500
Banca Capitalei, *Buc.*, 921	500
* General-Adj. **C. Barozzi**, fost Vicepreşedinte al Societăţii, 921	500
Petcu Ioan, *Băiceni* (Buzău), 921	500
Simionescu-Râmniceanu D. D., *Buc.*, 50 Alcea Alexandra, 921	500
Rădulescu C., Dr., premiu p. dict. geogr. distr. Caraş-Severin, *Buc.*, 921	1.000
Obrocea, Ioan Georgescu, *Ploeşti*, 15 str. Justiţiei, 921	1.000

IV. MEMBRII ACTIVI (1)

1. M. S. Regele **FERDINAND I** (1886), Preşedinte (1914)

A

2. **Acsente D.**, Directorul Soc. Inainte, *Piteşti*, 67 str. D-na Bălaşa, 920
3. **Adam C.**, Şeful serv. telegr.-poşt. jud. Olt, Lic. drept, *Buc.*, 64 str Sfinţi 920
4. **Adam-Anastasiu Artur**, Ing. electr. C. F. R., *Bucureşti*, 17 str. g-l Dona, 916
5. **Adamescu George**, Prof., f. Secr. g-l Min. Instr., *Buc.*, 49 b-d Elisaveta, 889
6. **Adamovici Eugen**, Maior, Inspector la Intreţinere C.F.R., *Chişinău*, 919
7. **Agârbiceanu Ion**, Preot şi Publicist, f. Deputat, *Cluj*, 29 str. Atila, 919
8. **Agnese Giuseppe**, Farmacist, Căpit. reservă, *Negreşti* (Vaslui), 921
9. **Albescu C.**, Dirigintele oficiului P. T. T., *Oara Paşcani* 921

Anul care urmează imediat după adresă, indică pe acela al intrării în Societatea Regală Română de Geografie.

Litera F însemnează membru fundator.

(1) *Extras din Statute.* Art. 7.—Sunt Membri Activi acei cari, prin profesiunea lor sau în mod incidental, se ocupă cu Geografia, sau cu ştiinţele care se raportează la dânsa, precum şi acele persoane care doresc a încurajă studiul acestor ştiinţe şi răspândirea lor.

Membrii Activi se numesc de Comitetul Societăţii după o cerere făcută în scris şi susţinută de doi membrii ai Societăţii.

10. **Albescu Ioan,** Căpitan, reg. 1 Infanterie, *Arad*, 916
11. **Albulescu Aurelia S.,** Institutoare, *Piteşti*, 46 str. Şerban-Vodă, 921
12. **Albuleţ Radu,** Inginer chimist, *Constanţa*, 5 str. M. Eminescu, 921
13. **Aldea Aurel,** Maior la M. S. M., secţia IV, *Buc.*, 3 Puţu de Piatră, 921
14. **Alexandrescu Al.,** Profesor la Liceul Mircea, *Constanţa*, 921
15. **Alexandrescu C. G.,** Prof. Liceu şi Şc. Norm., *Huşi*, 17 str. Înălţărei, 921
16. **Alexandrescu D.,** Căpitan reg. 5 Inf., *Giurgiu*, 921
17. **Alexiu Al.,** G-ral, f. Secret. g-l Min. Răsboi, Dir. sup. Şc. tr., *Buc.*, 6 Sărindar, 919
18. **Alexiu David,** Învăţător, *Petroşani*, (jud. Huniedoara), str. Gării, 921
19. **Alexiu D. T.,** Consilier Curtea Apel, *Craiova*, 22 str. Sf. Gheorghe Nou, 921
20. **Alexiu Ioan,** Locot. reg. 4 Argeş, *Piteşti*, 916
21. **Al-George Iou,** Prim Custode la Fund. Univ. Carol I, *Buc.*, 1 str. Wilson, 919
22. **Ali Kadîr Izet.,** Lt. Colonel, Comand. bat. 10 Pionieri, *Medgidia*, 921
23. **Alimănescu Aurel.,** Colonel, M. R., Şef Serv. Personal, *Bucureşti*, 921
24. **Alimăneştianu C. N.,** Director Banca Românească, f. Deputat, *Constanţa*, 916
25. **Alimăneştianu Virgil,** Ing. Mine şi Elec., Dir. g-l «Lignitul», *Buc.*, 22 Arm. 920
26. **Alinescu B.,** Maior, M. S. M., secţia 3, *Bucureşti*, 921
27. **Alteliu Theodor,** Colonel, Arsenalul Armatei, *Buc.*, 47 str. Cazarmei, 916
28. **Altinovici Agop. A.,** Colonel, Comand. reg. 16 Inf., *Buc.*, 915
29. **Anagnostiade Take D.,** Dr. în drept, f. Deputat, *Buc.*, 30 b-d L. Catargiu, 914
30. **Anastasiade Iou C.,** Inginer, Director de serviciu C. F. R., *Iaşi*, 916
31. **Anastasiu Alex.,** Consilier Curtea de Apel, *Constanţa*, 4 str. I. Bănescu, 921
32. **Anastasiu Alexe,** General, f. Senator, *Buc.*, 24 str. Popa-Tatu, 905
33. **Anastasiu Cezar,** Colonel la Serv. Geografic al Armatei, *Bucureşti*, 912
34. **Anastasiu D.,** Lt.-Colonel, reg. 73/78 Inf., *Brăila*, 921
35. **Anastasiu Ioan,** General, *Bucureşti*, 58 Calea Rahovei, 909
36. **Andonoiu Maria S.,** Profesoară, Externatul de fete, *Tulcea*, 920
37. **Andrea Enea.,** Dr. drept, Avocat, *Sibiiu*, 22 Auergasse, 921
38. **Andreescu I.,** Dirigintele Of. telegr.-poştal, *Piteşti*, 920
39. **Andreescu Mihail,** Intend. Maior Corp. 5 Arm., *Constanţa*, 141 str. Carol, 921
40. **Andrian Gh.,** Maior reg. 12 Inf. detaşat Şc. sup. război, *Buc.*, 915
41. **Andriescu C.,** Lic. litere, Profesor liceu, *Huşi*, 17 str. Mârza, 915
42. **Andriescu-Cale I. C.,** Inginer, Profesor. *Huşi*, 55 Cuza-Vodă, 921
43. **Andriescu Gh. D.,** Dr. Med. G-l, Şef. Spit. milit. Elisaveta, *Buc.*, 55 Plevnei, 920
44. **Andriescu Gr.,** Învăţător la Şcoala de aplic. a Şcoalei Normale, *Huşi*, 921
45. **Andrieş Zamfir.,** Sub-Locot. reg. 73/78 Inf., *Brăila*, 921
46. **Andrievici Albert.,** Ofic. sup. P. T. T., *Buc.*, 10 Pandele Dinu, 921
47. **Andrievici N.,** Lt.-Col. Adj. reg., Lic. dr., Abs. Şc. Răz., *Buc.* 43 Măgureanu, 921
48. **Andronescu I. N.,** Dr. Medicină şi Chir., Prof., *Buc.*, 51 str. Romană, 914
49. **Angelescu Alex.,** General, *Bucuresti*, 1, str. Himistului, 920
50. **Angelescu D. T.,** Avocat, *Craiova*, 15 s.r. Negru Vodă, 920
51. **Angelescu Nic. A.,** Maior reg. 12 Artilerie, *Sadagura* (Bucovina), 915
52. **Angelescu N. I.,** Dr., Farmacist, *Bucureşti*, 25 str. Labirint, 903
53. **Angelescu Paul,** General-Adj., Mareşalul Casei Regale, *Buc.*, 30 Griviţei, 912
54. **Angelescu Theodor I.,** Avocat, f. Deputat, *Ploeşti*, 24 str. Goleşti, 915
55. **Anghelovici** D-na **Matilda,** *Bucureşti*, 4 str. Aron Florian, 915
56. **Angiulescu N.,** Dr. în Economia politică, *Craiova*, 13 str. Banul Manta, 916
57. **Anineanu T.,** Colonel, Comand. reg. 1 Artilerie, *Timişoara*, 921
58. **Antipa Gr.,** Dr., M. A. R., Dir. Muz. Ist. Natur., *Buc.*, 1 şos. Kisselef, 898
59. **Antonescu C.,** Colonel, Şeful S. M. Div. 1 Cavalerie, *Braşov*, 921
60. **Antonescu D.,** Căpitan de Artilerie, Şc. spec. artilerie. *Timişoara*, 1921
61. **Antonescu Eftimie,** Consilier la Curtea Apel, *Buc.* 4 bis str. Aureliu, 914
62. **Antonescu Em. N.,** Dr. drept, Prof. Universitar, *Buc.*, 4 str. Academiei, 919
63. **Antonescu Ioan,** Directorul Liceului, *Câmpulung* (Muscel), 912
64. **Antonescu I.,** Intend. Lt.-Col. Corp 5 Armată, *Constanţa*, 7 str. 11 Aprilie, 921
65. **Antonescu I.,** Agronom, Consil. agricol al jud., *R.-Sărat*, 56 Bd. Cuza-V., 921
66. **Antonescu Lazăr,** Inspector general P. T. T., *Bucureşti*, 117 str. Traian, 919
67. **Antonescu Matei,** Lt. Col. Inf., Consil. răsboi C. 5 Arm., *Constanţa*, 1921

68. **Antonescu Petre,** Inspector general silvic, *Bucureşti*, 91 bis str. Lucaci, 912
69. **Antonescu Pompiliu,** Agricultor *Bucureşti*, 20 str. Columb, 921
70. **Antonescu Victor,** f. Min. şi Dir. Banca Naţională, *Buc*, 9 str. Caragiale, 914
71. **Antoniu Lascăr,** Avocat, fost Deputat şi Senator, *Iaşi*, 15 str. A. Panu, 915
72. **Antoniu Zaharia,** Şeful serv. telegr.-poştal al judeţului, *Cetatea-Albă*, 920
73. **Antonovici Cicerone,** Lic. ştiinţe, Profesor la Scoala Normală, *Bârlad*, 916
74. **Antonovici Ion C.,** Institutor şi Revizor şcolar, *Bârlad*, 22 str. P. Rareş 919
75. **Apostolescu Virg.,** Dr. în med. şi chirur., *Constanţa*, str. Gr. Cantacuzino, 921
76. **Apostolu Al. T.,** Agricultor, *Bucureşti*, 15 str. Columb, 921
77. **Apostolu D. T.,** Agricultor, f. Senator, *Bucureşti*, 10 str. gen. Chr. Tell, 893
78. **Arămescu Gh. D.,** Prof. şi Director Liceul Alexandri, *Galaţi*, 12 Holban, 913
79. **Arbizani Octav,** fost Senator, *Buc.*, 86, B-d Carol, 915
80. **Arbore Al. P.,** Lic. lit., fil. şi drept, prof. lic. Gh. Lazăr, *Sibiiu*, 921
81. **Arbure Zamfir C.,** Prof. Sc. Răsboiu, f. Senator, *Buc.*, 21 str. Dragoş-Vodă, 919
82. **Ardelean Justin,** Dr. drept, Avocat, f. Deputat. *Oradea-Mare*, 919
83. **Ardeleanu C.,** Locot. reg. 16 Inf. *Gura Homorului* (Bucovina), 920
84. **Argetoianu C. I.,** f. Minist., Cons. de Legaţ. şi Senat., *Buc.*, 2 P-ţa Sf. Voev., 914
85. **Argetoianu I.,** General, fost Ministru, *Breasta* (Dolj), 914
86. **Arghiresen Gh.,** Prof. geogr., Secret. g-l Min. Art., *Buc.*, 20 str. Sf. Const., 912
87. **Arghirescu Gh.,** Oficiant sup. P. T. T., *Fălticeni*, 44 str. Rădăşeni, 921
88. **Argintoianu Theodor,** Locot. în batal. trupei din M. R., *Buc.*, 920
89. **Arion C. C.,** Prof. Universitar, fost Ministru, *Bucureşti*, 9 str. Clemenceau, 882
90. **Arion Nic.,** Colonel reg. 2 Artilerie, *Bucureşti*, 20 str. Sălciilor, 913
91. **Arion Scarlat,** Avocat, *Bucureştu*, 4 str. Lascăr Catargiu, 892
92. **Armăşescu Sever,** Farmacist şi Publicist, *Craiova*, Spitalul Preda, 920
93. **Arsenie Gh.,** Ing. silvic, Şef de Ocol. *Ghimpaţi* (Vlaşca), 921
94. **Aslan Sergiu,** Inginer, Dir. technic al Fabr. zahar, *Chitila*, 920
95. **Aslan V. A.,** Dipl. Şcoala sup. Comerţ, Direct. Băncei Românesti, *Ismail*, 921
96. **Atanasescu G.,** Colonel-Adj., Ataşat milit., *Berlin*, 3 Leipzigerplatz, 914
97. **Atanasie Mironescu,** f. Mitropolit Primat, *Cernica* (Ilfov), 903
98. **Atanasiu A. D.,** Prof. Scoală Arte Frumoase, *Iaşi*, 3 str. Bărboiu, 915
99. **Atanasiu Al.,** Dr., Prof. Şt. naturale Liceu. *Tulcea*, 4, str. Bunavestire, 920
100. **Atanasiu Al.,** Consilier la Curtea de Apel. *Constanţa*, 4 str. I. Bănescu, 921
101. **Atanasiu C.,** Maior, Şcoala spec. Cavalerie, *Sibiiu*, 921
102. **Atanasiu D.,** Locot.-Colonel, reg. 73/78 Inf., *Brăila*, 921
103. **Atanasiu Ion C.,** Avocat, f. Pref. şi Senator, *Buc.*, 3 Aleea Carmen Sylva, 919
104. **Atanasiu Margareta,** Profesoară, *Bucureşti*, 158 calea Moşilor, 912
105. **Atanasiu Polihron,** Of. sup. P. T. T., Şef de Divizie, *Buc.*, 77 Popa Nan, 192
106. **Atanasiu V.,** Căpitan la M. S. M., *Buc.*, 47 str. Occidentului, 921
107. **Atanasiu V.,** Impiegat C. F. R., *Brăila*, gara, 921
108. **Athanasiu Anghel,** Lic. drept, Avocat, *Buc.*, 34 str. g-l Lahovari, 920
109. **Athanasiu Leonida I.,** Dr. Ing., Inspect. al Atelierelor C.F.R., *Braşov*, 921
110. **Athanasiu Sava,** Dr. şt., Prof. univ., Geolog, *Buc.*, 17 str. Birjari, 920.
111. **Athanasovici Petre,** Avocat, *Bucureşti*, 43 B-d. L. Catargiu, 914
112. **Athanasovici Vladimir,** Avocat, f. Senator, *Bucureşti*, 39 str. Batiste, 892
113. **Arămescu C.,** Inginer Direct. XI tehnică M. R., *Buc.*, 15 Clopotarii V., 921
114. **Avramescu Ştefania,** Profesoară la Externatul de fete, *Tulcea*, 920
115. **Avramescu V.,** Dr. jur., f. Cons. Casaţie, *Arad*, Palatul Domeniilor, 920
116. **Axente Titu A.,** Dir. Centr. Bănc. populare, *Buc.*, 21 aleea E. Costinescu, 919.

B.

117. **Babeş Aurel,** Dr. şt., Prof. Chimist, Şef. Serv. Bacteor., *Buc.*, Inst. Bacter., 894
118. **Babeş Victor,** Dr., M. A. R., Prof. Univ., Direct. Inst. Bacteor., *Buc.*, 892
119. **Baboia Ioan.** Instit. şi Revizor Şcolar, *Călăraşi*, str. M. Cantacuzino, 919
120. **Bacaloglu C.,** Dr. med. şi chir., Prof. Universitar, *Iaşi*, 44 str. Carol, 914
121. **Bacalu Nic.,** Proprietar, *Hotin* (Basarabia) 919
122. **Baciu M.,** Profesor Liceul Dragoş-Vodă, *Câmpulung* (Bucov.), 921

123. **Badea-Pleşoianu C.**, Maior reg. 83 Inf. *Cluj*, 24 calea Moţilor, 921
124. **Baiulescu Ion**, Prof. la Liceu, *Piteşti*, 77 B-d Elisaveta 915
125. **Baiulescu Romulus**, Inginer Inspector General, *Buc.* 3 str, Frumoasă, 914
126. **Bahrim C.**, Învăţător, com. *Drânceni*, cât. Ghermăneşti (Fălciu), 921
127. **Balaban Al. Gh.**, Prof. Liceul Codreanu. Avocat, *Bârlad*, str. Dobranici. 916
128. **Baldovin Virgiliu**, Locot. reg. 5 Inf., *Giurgiu*, 921
129. **Balenty Corneliu**, Căpit. Serv. Geogr. Armatei, *Bucureşti*, 6 str. Şincai, 919
130. **Ballif Ernest**, General-Adj., Ad-tor Dom. Coroanei, *Buc.*, 16 B-d Brătianu 914
131. **Balş Gh.**, Inginer, *Bucureşti*, 100 str. Buzeşti, 905
132. **Balş Mateiu**, Consilier la Curtea Apel, *Bucureşti*, 22 str. Donici, 901
133. **Banca Agricolă**, cu cotizaţiune anuală de 200 lei, *Buc.*, 1 str. Lipscani, 920
134. **Banca Brăila**, S. A., cu cotizaţiune anuală de 100 lei, *Brăila*, 920
135. **Banca Comercială**, S. A., cu cotiz. anuală de 100 lei, *T.-Severin*, 920
136. **Banca Comercială Ital. şi Rom.**, *Buc.*, 2 str. Bursei, 921
137. **Banca Dacia**, S. A., cu cotizaţ. anuală de 200 lei, *Iaşi*, 8 Ştefan cel Mare, 920
138. **Banca de Credit Român**, Cotiz. an. 500 lei, *Buc.*, 2 str. Stavropoleos, 920
139. **Banca Franco-Română**, Cotiz. an. 300 lei. *Buc.*, 4 str. Bursei, 920
140. **Banca Generală a Ţării Româneşti**, Cotiz. an. 500 lei, *Buc.*, 10 Lipscani, 920
141. **Banca Isac M. Levy S-ri**, Cotiz. an. 100 lei, *Buc.*, 44 calea Victoriei, 920
142. **Banca Marmorosch, Blank, Co.**, S.A., Cotiz. an. 200 l., *Buc.*, str. Paris. 916
143. **Banca Moldova**, S. A., cu cotizaţiune anuală de 100 lei, *Iaşi*, 920
144. **Banca Naţională a României**, cu cotiz. anuală 3.000 lei, *Bucureşti*, 919
145. **Banca Română**, Cotiz. anuală 50 lei, *Brăila*, 8 str. Împăratul Traian, 920
146. **Banca Românească**, Cotiz. anuală 500 lei, *Buc.*, 5 str. Smârdan, 920
147. **Bank (The) of Roumania** Ld., Cotiz. an. 250 lei, *Buc.*, 11 calea Victoriei, 920
148. **Rancheriu C. Pop.**, Ing. Insp. silvic, *Buc.*, 52 bis str. G. D. Palade, 921
149. **Banu C.**, Prof. Seminarul Nifon, Ministru, *Buc.*, 3 str. Parfumului, 915
150. **Banu I.**, Şef Biurou Dir. g-lă P. T. T., *Buc.* 43 Griviţei, 921
151. **Baranga-Savovici Al.**, Inginer-Şef, *Buc.*, 18 str. Crişana, 915
152. **Barbu M. I.**, Profesor Conserv. Muzică, *Iaşi*, 90 Sărăriei, 921
153. **Barbu Ştefan M.**, Agricultor. *Bucureşti*, 1 str. Rafael, 915
154. **Bardescu Nic.**, Căp. Marină div. contratorp., *Constanţa*, 5 b str. Ovidiu, 920
155. **Barre d'Erquelinnes**, Baron Henri de la, Avocat, *Bruxelles*, 106 r. Arlon, 920
156. **Basarabescu Ioan A.**, Mc. A.R., Prof. Liceu, *Ploeşti*, 27 calea Bucureşti, 912
157. **Basiliade G.**, Agronom, *Bucureşti*, 6 str. Colonel Orero, 915
158. **Basset Louis**, Secretar particular al M. S. Regelui, *Buc.*, 3 Boteanu, 876
159. **Bastaki Marcel C.**, Lic. drept, f. Pref. jud., *Vaslui*, 29 Ştefan cel Mare, 920
160. **Băcilă Ion C.**, Lic. lit., Amploiat la Acad. Rom., *Buc.* 30 alcea Blank B, 919
161. **Băcleşeanu Al.**, Inspector veterinar *Constanţa*, 10 str. I. Bănescu, 921
162. **Bădescu Const. C.**, Căpitan *Bucureşti*, 35 str. Gr. Alexandrescu, 919
163. **Bădescu Fabiu Al.**, Ing,, Director g-l Soc. Tramwaie, *Buc.*, 15 Olari, 919
164. **Bădescu Ilie**, Institutor Şc. normală, *Ty.-Jiu*, 921
165. **Bădescu Marin A.**, Maior reg. 30/5 Obuziere, *Constanţa*, Vila Mufi, 921
166. **Bădescu Mih.**, Locot. M. S. M. secţia 7, *Buc.*, 921
167. **Bădescu Mih.**, Lt. Colonel M. S. M. secţia Instrucţiei, *Buc.*, 91 Victoriei, 921
168. **P. S. S. Bădescu Dr. Traian**, Episcop. *Caransebeş*, 919.
169. **Bădulescu Gr. D.**, Căpitan, *Iaşi*, 141 str. Sărăriei, 915
170. **Bădulescu Horia**, Căpitan M. R. Serv. Personalului, *Buc.*, 921
171. **Băicoianu C. I.**, Director la Banca Naţională, *Buc.*, 31bis str. M. Rosetti, 914
172. **Băieş Haralambie**, Prefesor, *Gura-Homorului* (Bucovina), 921
173. **Bălan Iacob**, Căpitan la Divizia Dunării, *Galaţi*. 916
174. **Bălan Remus**, Învăţător, *Corniţa-Haidar* (Tulcea), 921
175. **Bălăcescu C.**, Colonel, Şef S. M. Comand. mil. Basarabiei, *Chişinău*, 921
176. **Bălănescu Ioan**, Colonel, Corpul V Armată, *Constanţa*, 909
177. **Bălănescu I.**, Comandor, Delegat-Ajutor C. I. D., *Bratislava*, Hotel Savoy, 921
178. **Bălănescu I.**, Adm. Căp. Dir. aeronaut. milit., *Buc.*, 133 str. Berzii, 921
179. **Bălănescu I. Sag.**, Inspector la Cred. fonc. rural, *Bucureşti*, 916
180. **Bălănescu I. S.**, Sub Locot., reg. 5 Inf., *Giurgiu*, 921

181. **Băldescu Radu,** Maior S. M. Divizia 18, *Sibiiu*, 35 str. Graben, 321
182. **Bălcanu Al.,** Prof., Subşeful Arhivei Statului, *Iaşi*, 111 str. Brătianu, 916
183. **Băleanu I.,** Ing. Silvic, Şef Ocolului *Malovăţ* (Mehedinţi), 921
184. **Băleanu S.,** Prof. la Gimnaziu, *Caracal*, 67, str. Filipescu, 912
185. **Bălescu C.,** Contra-Amiral *Bucureşti*, 2 str. Popa Tatu, 909
186. **Bălţăceanu Gr.,** Maior Şc. sup. războiu, *Buc.*, 921
187. **Bănescu Christu V.,** Prof. Lic. Sf. Gheorghe, *Buc.*, 240 calea Victoriei, 913
188. **Bănescu D.,** Ing. Insp. g-l., Direct. Min. L. Publ., *Buc.*, 14 Popa Petre, 919
189. **Bărbulescu C.,** Colonel, Comand. reg. 34 Infanterie, *Constanţa*, 921
190. **Bărbulescu Ilie,** Mc. A. R., Prof. Universitar, *Iaşi*, 14 str. Speranţa, 914
191. **Bâlcu Eug.,** Învăţător, *Carcaliu* (Tulcea), 921
192. **Bârjovanu N.,** Ad-tor Căpit., Şc. sup. războiu, sect. Intend., *Buc.*, 915
193. **Bârlădeanul,** Arh. **Iacov A.,** Memb. de onoare al Ac. Rom., *Iaşi*, Mitropolie, 921
194. **Bârsescu Ioan C.,** General, Comand. Corp. II Armată, *Buc.*, 14 Nifon, 919
195. **Bârzănescu G.,** Dr., Med. Şef Spit. Corp. 5 A., *Constanţa*, 18 Lahovari, 921
196. **Bârzoteseu Laurenţiu,** Colonel M. S. M. Şef sect. 6 Istorice, *Buc.*, 921
197. **Becheanu I.,** Căpitan reg. 2 Grăniceri, *Brăila*, 920
198. **Becu Eustaţiu,** Locot.-Colonel, *Tg.-Jiu*, 126 str. Unirei, 920
199. **Bedelean Aurelia,** Învăţătoare, *Lunca* (jud. Turda-Arieş) prin Ocolişul-M., 921
200. **Bedreag Al.,** Învăţător, *Dolheşti* (jud. Fălciu), 921
201. **Bejan I.,** Dr. Med., Şef de clinică Fac. Med., *Bucureşti*, 51 str. Scaune, 919
202. **Bejenaru M.,** Preot, Lic. în teologie, Prof. la Seminar, *Huşi*, 921
203. **Beldie V.,** Directorul Băncei Naţionale, *Tecuci*, 16 str. Carol, 915
204. **Bellu C.,** Ing. silvic, Şef de Ocol, *Buc.*, 101 Ştirbei-Vodă, 921.
205. **Bellu C. F.,** Maior reg. 113 Inf., *Cernăuţi*, 921
206. **Beloiu Gh. C.,** Învăţător, *Buciumeni*, Ofic. Dămienesti (Roman), 915
207. **Berbeciu V. Gav.,** Institutor, *Tecuci*, 23 str. Eminescu, 921
208. **Bereeanu M.,** Dr. în drept, f. Prefect, *Bucureşti*, 236 calea Victoriei, 914
209. **Bereeanu Victor I.,** Prefectul judeţului, *Tulcea*, 921
210. **Berechet St.,** Căpitan M. S. M. secţia 5, *Buc.*, 921
211. **Berindei I.,** Colonel, Comand. cer. recrut. *Tg.-Mureş*, 66 str. Ştef. cel M., 920
212. **Berindey Ion D.,** Arhitect, *Bucureşti*, 258 calea Victoriei, 914
213. **Bernath L.,** Dr. Chimie, Mo. A. R., *Bucureşti*, 213 calea Călăraşi, 875, F.
214. **Berneseu D.,** Şeful Serv. teleg.-poştal al judeţului, *Ismail*, 920
215. **Besnea Ştefan,** Dr. în med. şi chir., *Bucureşti*, 24 str. Popa Soare, 914
216. **Bianu Eug.,** Dr., Inspector g-l de siguranţă, *Cluj*, 921
217. **Bianu V.,** Dr. în Medicină şi Chirurgie, *Cluj*, 13 Erzsébet, 914
218. **Bibescu** Prinţul **Anton,** Ministrul României, *Washington*, U. S. A., 921
219. **Bibescu,** Principele **George Valentin,** *Bucureşti*, 6 str. Surorilor, 902
220. **Bibicescu I. C.,** Publicist, *Turnu-Măgurele*, str. Regele Carol, 921
221. **Bibicescu Ion G.,** Guvernator onorar al Băncei Naţionale, *Bucureşti*, 914
222. **Biju Traian,** Prof. geogr. la Liceu, *Slatina* (Olt), 5 str. Pieţei, 912
223. **Bilcescu-Alimăniştianu,** D-na **Sarmiza,** Dr. în dr., *Buc.*, 27 str. Paris, 914
224. **Birtolonu Aurel,** Căpitan, Reg. 9 Vânători, *Buc.*, 74 str. Română, 920
225. **Bischoff Al.,** Antreprenor de lucrări, *Buc.*, 13 bis str. Luterană, 915
226. **Bischoff Leon,** Inginer, Antrep. lucrări, *Buc.*, 9 str. Ion Ghica, 915
227. **Bistriţeanu Ioan C.,** Lic. lit., Prof. la Gimnaziu, *Tecuci*, 915
228. **Blaga Nestor,** Profesor la Lic. M. Nicoară, *Arad*, str. Românului, 921
229. **Blank Aristide,** Bancher, *Bucureşti*, 35, str. g-l Berthelot, 914
230. **Blank Mauriciu,** Bancher, *Bucureşti*, 9 str. Dionisie, 914
231. **Boambă Ioan,** Avocat, *Bucureşti*, 27 str. Batiştei, 892
232. **Boambă Ioan G.,** Dr. în drept, Avocat, *Buc.*, 7 str. g-l Berthelot, 920.
233. **Boboc Gh. Th.,** Colonel reg. 19 Artilerie, *Ploeşti*, 139 calea Câmpinii, 912
234. **Boboiceanu C.,** Oficiant super. P.T.T., *Buc.*, 87 str. Toamnei, 921
235. **Bobuleseu C.,** Preot, *Iaşi*, 5 str. Lozonschi, 921
236. **Boca I.,** Învăţător-Diriginte, *Tg.-Mureş*, 10 str. Princ. Carol, 921
237. **Bocu Sever,** Publicist şi f. Deputat, *Bucureşti*, 67 b-d L. Catargiu, 919
238. **Boerescu Gr.,** Colonel, Comand. reg. 40 Obzuiere, *Tg.-Mureş*, 921

239 **Bogatu Em. St.,** Econom, Protoereul jud., *Tulcea*, 25 str. Bunavestire, 920
240. **Bogdan Aurel,** Prim-Preşed. Trib. Covurlui, *Galaţi*, str. Mihai-Bravul, 920
241. **Bogdan Dem. E.,** Insp. general poliţie, *Buc.*, 72 calea Dorobanţilor, 921
242. **Bogdan Panait,** Prof. la Liceu, *Huşi*, 93 str. L. Catargiu, 921
243. **Bogdan Petre,** Dr. Chimie, Prof. Universitar, *Iaşi*, Bis. Barnoschi, 914
244. **Bogdan Şt. I.,** Dr. Chimie, Prof. Şc. Politehnică, *Buc.*, 48 str. Frumoasă, 901
245. **Bogdanovici Tadeu,** Dr. med. şi chir., med. Insp. şc., *Buc.*, 64 V. Lascar, 921
246. **Bogrea V.,** Profesor universitar, *Cluj*, 921
247. **Bogza M.,** Maior, Directorul Inchisorii milit., *Galaţi*, 80 str. Tecuci, 921
248. **Bohaţiel Leo,** Inginer, Jurist, Director C. F. R., *Cluj*, 34 calea Victoriei, 919
249. **Roia Oct. O.,** Învăţător, *Alacap* (jud. Constanţa), 921
250. **Boicescu Al. G.,** Avocat, *R.-Vâlcea*, 915
251. **Boila Romul,** Dr. în drept, Avocat, Şef. Resor. Comunic., *Cluj*, 1 str. Băilor, 919
252. **Boldur M.,** Inginer, Inspector g-l silvic, *Cernăuţi*, 5 str. Petroviei, 919
253. **Boldur V.,** Dr. în drept, Preşed. Curţii de Apel, *Cernăuţi*, Palat. just., 919
254. **Bolintineanu Ath.,** Ing., Antr. luer., publ., *Buc.*, 55 str. Gr. Alexandrescu, 914
255. **Bolintineanu** D-na **Zoe Ath.,** *Bucureşti*, 55 str. Gr. Alexandrescu, 920
256. **Bologa V.,** Dr. fil., Prof. şi Director de Liceu, *Sibiiu*, 8 str. Şaguna, 921
257. **Bontescu Victor** Dr., f. Ministru, Direc. Bancă, *Cluj; Buc.*, 111, c. Victoriei, 919
258. **Borcea I.,** M. A. R., Prof. Universitar, f. Ministrul Instrucţiunii, *Iaşi*, 914
259. **Borcea I.,** Dipl. şc. sup. comerţ, *Constanţa*, 80 str. G-l Manu, 921
260. **Borcia Lucian** Dr., f. Secr. g-l la Preşed. Cons. Dirig., *Sibiiu*, 7 Cisnădiei, 919
261. **Bordenache V.,** Inginer electrician, *Bucureşti*, 18 str. 11 Februarie, 919
262. **Borza Al.,** Dr. şt., Prof. agreg. univ., Dir. Inst. Bot., *Cluj*, 28 Maialis, 920
263. **Bossie Gh. H.,** Licenţiat în Farmacie, *Tecuci*, 245 Ştefan cel Mare, 921
264. **Bossie-Codreanu Nic. N.,** Ing. constr., *Chişinău*, 10 str. Lăpuşneanu, 921
265. **Boşteanu I.,** Oficiant sup. P. T. T., *Fălticeni*, 23 str. Rădăşani, 921
266. **Boteanu Mihail,** General, *Bucureşti*, Parc. Filipescu, Aleea Zoe, 914
267. **Boteanu Remus,** General, *Bucureşti*, 137 str. Carol Davila, 914
268. **Botescu I.,** Colonel, Direct. Caval. Min. Răsboiu, *Buc.*, 11 str. Stelea, 919
269. **Botez Ioan,** Consilier Agricol, *Roman*, 915
270. **Bragadiru D. D.,** Industriaş, *Bucureşti*, 153 calea Rahovei, 915
271. **Bratu I.,** Prof. Lic. Gh. Lazăr Insp. reg., *Sibiiu*, 12 str. Franz Gebel, 921
272. **Brătescu C.,** Prof. geogr. la Şc. norm., *Constanţa*, 91 Mircea cel Mare, 915
273. **Brătianu Const. I. C.,** Inginer, Direct. Cred. rural, *Buc.*, 22 Dorobanţilor, 897
274. **Brătianu Dinu D.,** Dr. med. şi chir., *Buc.*, 51 b-d L. Catargiu, 901
275. **Brătianu Ioan. I. C.,** Ing., Prim ministru, *Buc.*, 5 str. L. Catargiu, 897
276. **Brătianu Vintilă I. C.,** Ing., Ministru, *Buc.*, 19 str. Aurel Vlaicu, 914
277. **Brătilă M.,** Prof. geogr. Şc. sup. Comerciu, *Buc.*, 60 str. Câmpineanu, 916
278. **Brătuianu Romulus,** Colonel Art., Comandam. militar C. F. R., *Buc.*, 921
279. **Brâncoveanu Basarab,** Princ. **Const.,** f. Deputat, *Buc.*, 155 calea Victoriei, 907
280. **Brânzeu Nicolae,** Prof. Liceu, f. Prefect, *Piteşti*, 59 str. Brătianu, 916
281. **Breazu Dem. I.,** Lic. mat., Prof. Liceu, *Caracal*, 39 str. Mihai Bravul, 921
282. **Breziann Barbu B.,** Cons. Curtea Apel, *Craiova*, 63 str. Cuza Vodă, 915
283. **Broşteanu Ernest,** General, Corpul Grănicerilor, *Bucureşti*, 3 str. Dionisie, 909
284. **Bruneanu Al.,** Abs. Şcoala sup. comerţ, *Brăila*, Rizeria Românească, 921
285. **Bruneanu Andrei,** Inginer, *Brăila*, Rizeria Românească, 921
286. **Bruneanu C.,** Inginer, *Grenoble* (France), Hôtel Terminus, 921
287. **Budeanu Alex.,** Intendent Colonel, *Buc.*, 11 str. Witting, 920
288. **Budişteanu Cicerone C.,** Judec. de şedinţă, *Buc.*, 18 str. Povernei, 915
289. **Budişteanu D.,** Inginer, *Buc.*, 19 str. R. Poincaré, 903
290. **Budişteanu N.,** Inginer agronom, *Buc.*, Hotel Excelsior, 914
291. **Bugeanu Octaviu,** Maior, Prof. Şc. spec. Artilerie, *Timişoara*, 921
292. **Buholzer Corneliu,** Comandor, Şc. milit. de marină, *Constanţa*, 912
293. **Buiciiu Gh.,** Locot. Colonel, Prof. Şc. spec. Artilerie, *Timişoara*, 921
294. **Buiculescu C.,** Locot. Colonel M. S. M. secţia 2, *Buc.*, 921
295. **Bujoreanu Nic.,** Colonel, Comand. reg. 15 Obuziere, *Buc.*, 34 Sevastopol, 919
296. **Bunea I.,** Dr., Directorul Lic. Gh. Lazăr, *Sibiiu*, 921

297. **Bunescu Ioan I.,** Inginer şef C. F. R., *Piteşti*, 97 b-d Elisaveta. 916
298. **Bunis C.,** Maior în S. M. Div. 4, *Buc.*, 29 calea Victoriei, 921
299. **Burada D-ra Adriana I.,** Licenţiată în ştiinţe, *Iaşi*, str. Bunavestire, 914
300. **Burada T. T.,** Prof. onorif. Conservator de Muzică, *Iaşi*, 4 Şc. de Arte, 891
301. **Burghele C.,** General, *Buc.*, Aleea Vulpache, 913
302. **Burghele Gh. Gh.,** Avocat, fost Primar, *Dorohoi*, 915
303. **Burileanu St.,** General, Dr. Matematici, *Buc.*, 37 str. Maria Rosetti, 919
304. **Busdugan G.,** Cons. Inalta Curte Casaţie, *Buc.*, 34 str. Ştirbei-Vodă, 914
305. **Busuiocescu D.,** Dr., Secr. g-l Min. Agr., *Buc.*, 28 Gr. Alexandrescu, 916
306. **Buşilă C. D.,** Inginer, Prof. Şc. Politehnică, *Buc.*, 2 str. Matei Milo, 914
307. **Butaş Octavian Al.,** Căpitan de marină, *Brăila*, Monit. Lahovari, 916
308. **Buteulescu** D-na **Irina N.**, *Buc.*, 33 str. C. A. Rosetti, 900
309. **Buteulescu N. N.,** f. Dep., *Buc.*, 33 str. C. A. Rosetti, 892
310. **Buţoianu Mihail, St.,** Med.-Gen., Doc. Univ., *Buc.*, 111 str. Ştirbei-V., 919
311. **Butunoiu Al.,** Lt.-Col. Şeful Stat Major div. 15, *Consiliul*, 106 str. Carol, 921
312. **Buţiu Alex.,** Profesor şcoala normală, *Caransebeş* (Banat), 921
313. **Butureanu V. C.,** Prof. Universitar, *Iaşi*, Aleea Principesa Maria, 914
314. **Buzetescu Nic.,** Colonel, *Burila-Mare* (Mehedinţi), 914
315. **Buznea Const. I.,** Insp. telegr.-poştal, Şeful Serv. P. T. T. al judeţului, *Iaşi*, 920
316. **Buzoianu Emil,** Lt.-Col. reg. 30/5 Obuziere, *Constanţa*, 22 str. Rahovei, 921

C.

317. **Caian Ion,** Maior reg. 7 Vânători, *Oradea Mare*, 919
318. **Caletzeanu C.,** Agricultor, *Craiova*, 5 str. G. Chiţu, 920
319. **Calmau Louis,** Lic. matem., Inginer electr., *Buc.*, 22 str. Dionisie, 920
320. **Caloianu D.,** Lt.-Col., Comand. reg. 23 Inf., Ing. hotarnic, *Braşov*, 920
321. **Calomfirescu Gh.,** f. Dir. Min. Finanţe, *Buc.*, 4 str. Pompiliu Eliad, 900
322. **Cambureanu V.,** Ing., Dir. Întreţ. reg. II C.F.R., *Iaşi*, 16 str. Sf. Sava, 921
323. **Camil Hermann N.,** Primanotist B-ca Ital. şi Rom., *Buc.*, 48 str. Olteni, 921
324. **Cancicov V. T.,** Avocat, *Buc.*, 10 b-d Bonaparte, 914
325. **Canane Ernest,** Avocat, *Dorohoi*, 915
326. **Cantacuzino G.,** General, Efor Spit. Civ., *Buc.*, 47 str. Imprimeriei, 914
327. **Cantacuzino I.,** Mc. A. R., Dr. med., Prof. Univer., *Buc.*, 2 p-ţa Al. Lahov., 903
328. **Cantacuzino N. G.,** Lt-Colonel, f. Senator, *Buc.*, 11 str. g-l Budişteanu, 900
329. **Cantea Ion,** General, f. Şef. serv. geodez. Inst. geogr. Arm., *Buc.* 32 g-l Teil, 919
330. **Cantuniari Const. M.,** Căpit. reg. 2 Artilerie grea, *Chitila*, 916
331. **Capeleanu Pompiliu,** Colonel, Comand. Brig. 30/40 Inf., *Brăila*, 921
332. **Capşa George C.,** Inginer, Fabrica de cărămizi, *Chitila*, 915
333. **Carabioschi Nicu,** Dr. jur., Avocat, f. Senator, *Câmpulung* (Bucovina), 921
334. **Carcaleţianu Al.,** General, f. Senator, *Buc.*, 53 str. Câmpineanu, 912
335. **Carianopol Ion C.,** Avocat, *Craiova*, 2 str. Hagi Enuşi, 920
336. **Carlaont Dum.,** Maior S. M. Div. VI, *Buc.*, 228 str. Română, 921
337. **Carp I. Al.,** Lt. Colonel, Şc. sup. războiu, *Buc.*, 14 stradela Sf. Spiridon, 921
338. **Carp Petru,** Lic. drept, Avocat şi Prof., *Bălţi* (Bas.), 6 b-d Maria, 920
339. **Carpen D.,** Căpitan reg. 33 Inf., *Tulcea*, 920
340. **Cassian Gh. Gh.,** Căpitan, Şc. spec. Artilerie, *Timişoara*, 921
341. **Catargi Dimitrie A.,** f. Cons. Curtea Conturi, *Buc.*, 118 G. Cantacuzino, 876
342. **Catargi Henri,** Ministru plenipotenţiar, *Bruxelles*, 915
343. **Catescu Iulian,** Med. Veter. *Constanţa*, 36 str. Maior Giurescu, 915
344. **Caton Gh.,** Lt.-Colonel la Serv. Geogr. al Armatei, *Buc.*, str. Ştirbei-Vodă, 910
345. **Cazacu Leonida I.,** Mare proprietar, *Buc.*, 12 str. Occidentului, 919
346. **Cazacu Petre D.,** Dr. med., Insp. g-l Sanitar, *Iaşi*, 9 str. A. Pană, 919
347. **Cazan Gh.,** Avocat, f. Deputat, *Tecuci*, 915
348. **Călinescu Armand M.,** Dr. în drept, Avocat, *Piteşti*, 38 B-d Elisabeta, 921
349. **Călinescu Gr.,** Arhitect, *Buc.*, 46 str. Popa Soare, 902
350. **Călinescu I.,** Lt.-Colonel, reg. 109 Inf., *Arad*, 915
351. **Căltun Ianeu,** Prof. de Ist. şi Geogr. Lic. Tr. Doda, *Caransebeş* (Banat), 921

352. **Călugăreanu Caton,** Insp. general de poliție, *Buc.* Athénée Palace, 921
353. **Călugăreanu Dim.,** Dr. șt., Prof. și Rector al Univ., *Cluj*, 67 cal. Moților, 921
354. **Căluțiu Marcian,** Dr. drept, Pref. j. Târnava Mică, *Dicio-Sân-Martin*, 921
355. **Cămărășescu I.,** f. Ministru, *Buc.*, 47 b-d L. Catargiu, 914
356. **Cămărășescu Stelian,** Colonel rezervă, *Buc.*, 19 str. Filaret, 906
357. **Cămărășescu Tacit,** Insp. g-l de poliție, *Buc.*, 3 str. Sf. Voivozi, 921
358. **Căpățînă Al.,** Dr. științe, Farmacist, *Iași*, str. Păcurari. 915
359. **Căpitanovici Teodor,** Viceguvernator Banca Naț., *Buc.*, 212 cal. Victorei, 914
360. **Căpităneanu Douglas,** Col. Art. Atașat milit., *London* S W 7, Roum. Legat., 914
361. **Căruntu D.,** Ing. agr., Direct. g-l al agr., *Buc.*, 4 aleea Himistului, 920
362. **Cățoiu St.,** Lt. Colonel, Comand. reg. tracțiune autom., *Buc.*, 921
363. **Cîncea Belisariu N.,** Agricultor, *Craiova*, 5 str. D. A. Sturdza, 915
364. **Cârsteann Potre,** Ziarist, *Cernăuți*, 30 str. Armenească, 921
365. **Cârstescu Virg.,** Maior în retr., Ing. hotarnic, *Roman*, 222 Ștefan cel Mare, 915
366. **Celăreanu Marcu,** Avocat, f. Senator și Primar, *Caracal*, 21 Libertății, 919
367. **Cercel C.,** Dir. Centralei cooper. sătești, *Buc.*, 11 str. g-l Angelescu, 919
368. **Cernovădeanu I.,** Lt.-Col. reg. 11 Căl., *Satu Mare* (Maramureș), 48 Dacia, 921
369. **Ceruleanu C.,** Avocat, f. Prof. geogr., *Ploești*, 27 str. Târgușor, 919
370. **Cerkez Gr.,** Ing., Prof. Șc. Politehnică, *Buc.*, 4 str. D. A. Sturza, 875, F
371. **Cerkez N.,** Ing., Prof. Șc. Politehnică, *Buc.*, 4 str. D. A. Sturdza, 876
372. **Cerchez St.,** Dr. Chim., Industriaș, *Buc.*, 19 str. Suter, 914
373. **Cernătescu N. I.,** Dr. med., f. Senator, *Craiova*, 892
374. **Cesianu Gh.,** Observator la Inst. Meteor., *Buc.*, 20 str. Isvoranu, 921
375. **Cesianu Ioan S.,** *Buc.*, 13 str. Victor Emanuel, 886
376. **Chapier Poldi,** Lic. drept, Avocat, *Buc.*, 11 str. Vișinei, 921
377. **Chelaru G. I.,** Prof. la Lic. Lazăr, *Buc.*, 4 str. Profesori, 915
378. **Chiliman Aurel,** Lt.-Colonel reg. 5 Obuziere, *Timișoara*, 921
379. **Chiliman Tiberiu,** Maior la Comand. C. 5 Arm., *Constanța*, 7 str. Decebal, 921
380. **Chira G.,** Locot. reg. 113 Inf., *Cernăuți*, 921
381. **Chiriceanu I.,** Profesor la Liceu, *Bârlad*, 3 str. V. Lupu, 921
382. **Chiriciu Valeria,** Învățătoare, *Târnava* (Arad, Crișana), 921
383. **Chiril Tiberiu,** Prof. de geogr. la Gimnaziu, *Călărași*, 912
384. **Chirilă Evs.,** Diaconul Episcopiei, *Huși*, 6 str. Meletie Istrati, 921
385. **Chiriță C.,** Căpitan Bat. 1 Pionieri, *Buc.*, 67 str. Virgiliu, 915
386. **Chirițescu Maria Al.,** Prof. la Extern. de Fete, *Tulcea*, 920
387. **Chirițescu Virgil,** Director suc. Banca Marmorosch, *Cluj*, 24 str. Roma, 921
388. **Chirnoagă Virgil,** Locot., Școala tragere Inf., *Sf. Gheorghe* (Trei Scaune), 921
389. **Chiru C.,** Ing., f. Prefect și Dir. g-l Telegr. și Poșt., *Buc.*, 21 Dorobanți, 885
390. **Chiru C.,** Maior, reg. 17 Art., *Răcăciuni* (Bacău), 915
391. **Chișiu I.,** Dr. șt. polit., Director Poștă și Telegraf, *Cluj*, 9 Schütz-Iános, 920
392. **Chița Vasile D.,** Locot. reg. 27 Inf., *Soroca* (Basarabia), 921
393. **Chrissoveloni D.,** *Buc.*, 19 str. Al. Lahovari, 913
394. **Christescu C.,** General, Șef. Marelui Stat Major, *Buc.*, 96 str. Buzești, 915
395. **Christescu Eug.,** Direct. Casei Dep. și Cons., *Buc.*, 78 cal. Călărașilor, 920
396. **Christescu Ovidiu,** Col., Com. reg. 61 Inf., Lic. dr., *Buc.*, 5 alea S-topol, 920
397. **Christescu Șt.,** Căp., Ing., *Buc.*, 214 Romană. *Paris*, 7 r. Victorien Sardou, 914
398. **Christian Gh.,** Profesor la Liceu, *Huși*, 921
399. **Christodorescu G.,** Avocat, Dir. de Bancă, *Călărași*, 150 str. București, 916
400. **Christodulo Em. G.,** Lt-Col., Comand. reg. 53 Inf., *Iași*, 107 Sărăriei, 920
401. **Christu Ioan P.,** Control. g-l la Banca Națională, *Buc.*, 6 str. Paleologu, 899
402. **Çiçei Grigore N.,** Preș., Camerii de Comerț, *Brăila*, 920
403. **Cihoski Henri,** General, Comand. Corp. VII Armată, *Buc.*, 6 Sălciilor, 919
404. **Cihoski Stanislas,** Avocat, Rect. Acad. Com. și Ind., *Buc.*, 42 str. Romană, 913
405. **Ciobanu St.,** M. A. R., f. Directorul Instrucțiunii în Basarabia, *Chișinău*, 919
406. **Cioc M.,** Ing., Direct. Soc. «Creditul Technic», *Buc.*, 3 str. Marconi, 921
407. **Ciocazan Const. M.,** Avocat, f. Primar și Deputat, *Craiova*, str. Romul, 884
408. **Ciocănescu Gr.,** Căpitan-mecanic în mar. milit., *Galați*, 9 Răzvan Vodă, 921
409. **Ciocârdia Mateiu,** f. Preș. Curței de Apel, *Buc.*, 10 str. Jules Michelet, 889

410. **Ciolan Ion,** Maior reg. 73 Inf., *Câmpulung* (Muscel), 920
411. **Cioranu Albert,** General, *Buc.*, 38 str. Labirint, 915
412. **Ciortan Statie,** Arhitect, Profesor șc. arh., *Buc.*, 12 str. Brezoianu, 919
413. **Cipăianu G.,** Dir. g-l Cassei centr. cooper., *Buc.*, 93 str. Română, 919
414. **Cisman Romulus,** Insp. telegr.-poștal, *Iași*, 20 str. Arcu, 920
415. **Ciuboteriu N.,** S. Locot. reg. 113 Inf., *Cernăuți*, 921
416. **Ciuntu** D-na **Lucreția,** Dir. Inst. Moteanu, *Buc.*, 190 calea Victoriei, 914
417. **Ciupercescu Pompei,** Lic. în farm., Farm., *Constanța*, 5 str. L. Catargiu, 912
418. **Cinrea G.,** Lt-Col. de Art., *Buc.*, 12 str. Chimistului, 915
419. **Ciurea I.,** Med. Vet., Prof. Șc. sup. veterinară, *Buc.*, 914
420. **Ciurea V.,** Prof. la Gimn. și Șc. Norm., *Fălticeni*, 915
421. **Ciurileanu D. I.,** Inginer silvic, Topograf, *Buc.*, 10 str. Caragiale, 920
422. **Clain Daniel,** Ing. Insp. silvic, Dir. sc. brig. silv., *Brănești* (Ilfov), 921
423. **Climescu C.,** Mc. A. R., Prof. Univ., *Iași*, 12 str. Asaki, 904
424. **Climescu Maxim,** Lic. drept, Subdirector Inv. sec., *Buc.*, 235 Griviței, 921
425. **Clinceanu Ion D.,** Director la Banca Națională, *București*, 920
426. **Clinciu I.,** Lic. litere, Prof. Lic. Lazăr, *Buc.*, 66 calea Plevnei, 915
427. **Cloașe Elena,** Învățătoare, *Timișoara* (Banat), 921
428. **Coandă C.,** General-Adj. f. Preș. Senatului, *Buc.*, 39 b-d L. Catargiu, 893
429. **Coandă Gr. T.,** f. Senator, Dir. Băncei Pop., *Pitești*, 59 str. Brătianu, 916
430. **Coandă I.,** Contra Amir., Insp. g-l Adm., *Buc.* 39 str. Câmpineanu, 914
431. **Coandă I.,** L-t Colonel, *București*, 2 str. Vasile Conta, 904
432. **Coandă I. Gh.,** Subdirectorul Cadastrului, *Buc.*, 22 str. Făgăraș, 921
433. **Cocea Gh.,** Consilier la Curtea de Apel, *Tg.-Mureș*, 920
434. **Cocea V. I.,** Preot, Profesor, *Tulcea*, 43 str. Mahmudia, 920
435. **Cociaș V.,** Colonel, Comand. reg. 49 Inf., *R.-Sărat*, 11 str. Elisaveta, 920
436. **Cociașu Const. G.,** Agricultor, f. Vicepreș. Senat, *Buc.*, 31 g-l Chr. Tell, 915
437. **Coculescu T.,** Colonel, Cerc. recr. *Tg.-Mureș*, 23 p-ța Regele Ferdinand, 916
438. **Codreanu Al.,** Căpitan la Comandament. Corp. 3 Armată, *Galați*, 919
439. **Cohen Lânaru,** Elias I., Bancher, *București*, 22 str. Radu Vodă, 903
440. **Cojocariu D.,** Magistrat, f. Prefect, *Suceava* (Bucovina), 1 str. Gărei 921
441. **Colescu Leonida,** Dr., f. Dir. g-l Statisticei, *Buc.*, 7 str. T. Vladimirescu, 914
442. **Collini Gh.,** Procuror g-l Curtea 'Apel, *Constanța*, 5 str. I. Bănescu, 921
443. **Colorian Anton,** Dr. șt., Prof. Lic. Sf. Sava, *Buc.*, Hot. Select, 35 str. Sfinți, 897
444. **Comănescu C.,** Colonel, Comand. Șc. militare de Cavalerie, *Târgoviște*, 921
445. **Comnen N. P.,** Dr. drept, Avocat, f. Deputat, *București*, 73 b-d Brătianu, 919
446. **Comnino Neculai,** Magistrat, *Fălticeni*, 920
447. **Condrus M.,** Prefectul județului, *Sighetul Marmației* (Maramureș) 921
448. **Constantin Dum. N.,** Calculator Inst. Meteor., *Buc.*, 58 Cutitu de Argint, 921
449. **Constantineanu N.,** Maior reg. 5 Roș., Șc. sup. război, *Buc.*, 151 V. Lascar, 921
450. **Constantinescu Al.,** Ministru, *București*, 13 str. Caragiale, 892
451. **Constantinescu Al.,** Lt.-Comand., *London S. W.* 7, 4 Cromwell Place, 919
452. **Constantinescu Al.,** Lic. drept, Insp. financ., *Constanța*, 73 Bd. Regina M., 921
453. **Constantinescu Al.,** Maior reg. 85 Inf., Prof. Geogr., *Oradea Mare*, 921
454. **Constantinescu D. M.,** Colonel în M. S. M., *București*, 8 str. Donici, 913
455. **Constantinescu Em.,** Profesor la Seminar, *Galați*, 120 str. Română, 915
456. **Constantinescu G.,** Prof. și Dir. Liceului, *Ploești*, 9 str. I. R. Sirianu, 921
457. **Constantinescu G.,** Col., Comand. Brig. 3 Jand., *Cluj*, 57 calea Moților, 921
458. **Constantinescu Gogu,** Administr. Soc. Brătianu, *Buc.*, 8 str. Lizeanu, 915
459. **Constantinescu Ilie,** Profesor la Gimnaziu, *Caracal*, 45 Negru Vodă, 915
460. **Constantinescu Ilie,** Medic Colonel, Prof. Univ., *București*, 134 Știrbei V., 919
461. **Constantinescu Ioan,** Prof. geogr. Liceele Naț. și Militar, *Iași*, 8 Păcurari, 915
462. **Constantinescu Ioan,** Maior, la Comand. Div. 2 Vânători, *Oradea-Mare*, 916
463. **Constantinescu Ioan C.,** f. Inspector finanț., *Buc.*, 71 str. g-l Berthelot, 900
464. **Constantinescu Marin,** Căpit. rezerva Marinei, *Ismail*, str. g-l Averescu, 921
465. **Constantinescu M. N.,** Ing. Mine, Adm. «Cr. Min.», *Buc.*, 16 G.C. Cantacuz., 920
466. **Constantinescu N.,** General, *București*, 15 bis str. T. Vladimirescu, 892
467. **Constantinescu N. M.,** Ing. Dir. C.F.R., tract, gara N., *Buc.*, 16 st. gl. Dona, 916

468. **Constantinescu Tancred**, Ing., Dir. g-l C. F. R., *Buc.*, 7 Aleea Vulpache. 920
469. **Constantinescu Traian**, Lic. în dr., Magist., *Constanța*, 2 str. Maior Șontu. 921
470. **Constantinescu Victor St.** Locot. reg. 42/66 Inf., *Drăgășani* (Vâlcea). 921
471. **Constantinescu-Muscel I. N.**, Avocat, *Pârvulești-Corcova* (gara Strehaia). 915
472. **Corbescu G.**, Preș. Comis. inter., *București*, 9 str. Caragiale. 915
473. **Corbescu Matei**, Avocat, f. Deputat, *București*, 9 str. Caragiale, 897
474. **Corbuleanu M. M.**, Căpit. Șc. spec. Inf., *Sf. Gheorghe* (Trei Scaune). 921
475. **Cordescu G. M.**, Abs. Șc. sup. comerț. Comerc., *Constanța*, 11 Cantacuzino. 921
476. **Cordescu M. V.**, Prof. de Liceu, *București*, 38 str. Transilvaniei. 912
477. **Cornățeanu Dobre**, Șeful Ofic. P. T. T. *Constanța*, 12 str. I. Bănescu. 921
478. **Cornea G.**, Căpitan M. R., Cabinetul Ministrului, *Buc.*, 921
479. **Cornea V.**, Director regional P.T.T., *Timișoara*, Poșta centrală, 920
480. **Cornicioiu Gr.**, Lt.-Colonel M. S. M., secția 1, *Buc.*, 921
481. **Corodeanu**, D-ra Octavia, Prof. Șc. norm., *Sf. Gheorghe* (Trei Scaune). 914
482. **Corodeanu St.**, Prof. geogr., Dir. Șc. norm. și Gimn., *Tecuci*, 4 str. Carol. 921
483. **Corodeanu Traian**, Avocat, *Tecuci*. 921
484. **Coropceanu P.**, Căpitan, Cercul recrut., *Cetatea Albă* (Basarabia) 921
485. **Cosma G.**, Căpitan M. R., Cabinetul Ministrului, *Buc.*, 921
486. **Costandache Gr.**, Colonel M. R., Subșeful Serv. Pers., *Buc.*, 21 Brutari. 921
487. **Costandache Ion M.**, Inginer, *București*, 76 str. Română, 919
488. **Costea St.**, Locot. reg. 5 Inf., *Giurgiu*, 31 str. București. 921
489. **Costescu C. N.**, General-Adjutant în rezervă, *Buc.*, 12 str. T. Aman. 912
490. **Costescu Comăneanu C.**, f. Vicepreș. al Senat., *Buc.*, 16 str. C. A. Rosetti. 914
491. **Costescu Misleanu N.**, General, f. Senator, *Buc.*, 31 str. Gr. Cobâlcescu. 903
492. **Costescu Speranță**, Cartograf, Șef. biur. Cadastru, *Buc.*, 89 str. Dr. Felix. 921
493. **Costescu Teodor**, Licențiat, Prof. Liceu, f. Prefect, *T.-Severin*, 63 Decebal. 920
494. **Costinescu Ioan**, Dr. Medicină, f. Deputat, *București*, 33 str. Sălciilor. 914
495. **Costinescu Ioan Gh.**, Profes. de geogr. la Liceu, *Caransebeș* (Banat). 919
496. **Costiniu M.**, Maior în reg. 9 Călărași, *Constanța*, 23 str. Lahovari. 921
497. **Cotăescu I.**, Int. Maior la Comand. Corp. I Arm., *Craiova*. 921
498. **Coteanu M. V.**, Dr., Medic prim. al jud., *Orhei*, 11 str. Ferdinand I. 920
499. **Cotlarciuc Nicu**, Dr. teol. și fil., Prof. univ., *Cernăuți*, 54-a str. 11 Nov., 921
500. **Cotov Virgiliu**, Inginer S. P. M., *Constanța*. 921
501. **Craioveanu Eugen**, f. Subdir. P.T.T., Dir. Soc. Marconi, *Buc.*, 4 str. Șaguna. 920
502. **Crassan Ioan**, Primpreședinte Trib. Argeș, *Pitești*, 18 b-d Elisaveta. 916
503. **Crăciun Radu**, Locot. Serv. Geogr. Armatei, *Buc.*, 3 str. Banul Mihalcea. 919
504. **Crăciunescu Ștefan**, Căpitan, reg. 7 Artil., *Tighina*. 915
505. **Crăinicianu Gh. Gr.**, Lt.-Col. de Cavalerie, *Wiesbaden*, 5 Nerobergstrasse. 916
506. **Crăinicianu Gr.**, General, M. A. R., f. Ministru, *Buc.*, 27 str. Cometa. 914
507. **Creangă G. D.**, Dr., Dir. Credit. func. rom., *București*, 3 calea Plevnei. 914
508. **Cricopulo N.**, Agron., V.-preș. Uniun. Cred., *Ismail* 44 str. Bolgradului. 921
509. **Cristea Mihail**, Avocat, *Buc.*, 20 str. Spătarului. 921
510. **Cristescu Ion Gr.**, Ing., Insp. C. F. R., *Pitești*, 32 str. Frații Golești. 916
511. **Cristescu Petre**, Căpitan, Bat. 1 Pionieri, *București*, 66 str. Fracmasonă. 915
512. **Crișan Aurel**, Dr., Procuror g-l, Prefect deleg., *Aradul Nou*, 140 Banatului. 920
513. **Crucianu Al.**, Căpitan, reg. 1 Artil., *Timișoara*. 915
514. **Csüdör Berta**, Învățătoare titulară, *Lupeni* (j. Huniedoara). 921
515. **Cudalbu Teodor**, f. Ministru, *Buc.*, 115 str. Română. 914
516. **Cugler Grigore**, Dr. Med., Medic Comunal, *Buc.*, 2 calea Victoriei. 919
517. **Cuhn Al.**, Căpitan la Cercul recrut. Putna, *Focșani*. 921
518. **Cula Emanoil**, Inginer, *Gura Homorului* (Bucovina). 921
519. **Culici Al.**, Lt-Col., Subșef S. M. corp. 7 Arm., *Sibiiu*, 7 str. Șaguna. 921
520. **Culoglu Alex. I.**, Avocat, f. Deputat, *București*, 2 str. Pitar Moșu. 915
521. **Culoglu Em.**, Avocat, f. Vicepreședinte al Camerei, *Buc.*, 20 str. Laptelui. 890
522. **Cuza Al. C.**, Prof. Univ., Deputat, *Iași*, 3 str. Codrescu. 920.
523. **Cuzinschi Vlad**, Dir. scenă Teatrul Nat., *Iași*, 6 str. Căpit. Păun. 921
524. **Czeides Al.**, Funcț. B-ca comerț. Ital. și Rom., *Buc.*, 6 str. Sfinților. 921

D.

525. **Dabija Gh.**, General, *București*, 62 b-d Elisaveta, 915
526. **Dacu C.**, Inginer, Director la fabrica Vega, *Ploești*, 921
527. **Dall' Orso Alfons**, Director de Bancă, *Galați*, 915
528. **Dan Dim.**, Arhipresvit., Consil. Consistorial, *Cernăuți*, Palatul Mitrop., 921
529. **Dan Jean**, Dr. în litere, Prof. la Gimnaziu, *Tecuci*, 915
530. **Dan Paul**, Profesor la Liceu, *Tulcea*, 112 str. Principele Ferdinand, 920
531. **Dan Zaharia**, Comandor, Ing. Electr., *Buc.*, 20 str. Transilvaniei, 920
532. **Dancov M.**, General, f. în Serv. Geogr. Arm., *Buc.*, 32 str. Sevastopol, 885
533. **Dancov P.**, Lt.-Colonel în rezervă, *Buc.*, 38 str. Luigi-Cazzavillan, 915
534. **Daniel C.**, Dr. med., Prof. universitar, *București*, 30 str. Dionisie, 916
535. **Danielopolu D.**, Dr. în medicină, *București*, 5 bis str. L. Catargiu, 914
536. **Darian D.**, Căpit. de Marină, Contratorpilor A. *Constanța*, 919
537. **Darian I.**, Intendant Lt.-Colonel, *București*, 4 str. Costache Negri, 920
538. **Darvari M.**, General, Comandantul Brig. 19, *T.-Severin*, 913
539. **David Ioan D.**, Prof. la Liceu, *Huși*, 101 str. Cuza-Vodă, 915
540. **David Mihai D.**, Dr. științe, Prof. geografie Univ., *Iași*, 3 b. str. N. Gane, 921
541. **Davidescu Alex.**, Avocat, *București*, 45 str. Apolodor, 914
542. **Davidescu Al.**, Ing. Insp. g-l, Prof. șc. politehnică, *Buc.*, 33 Al. Lahovari, 914
543. **Davidescu Const.**, Inginer Inspector general, *Buc.*, 9 str. Parfumului, 920
544. **Dănescu Gr.**, Prof. geogr. Lic. Lazăr, *București*, 6 str. Sculpturei, 912
545. **Dâmbeanu-Constantinescu** D na **Elena**, Prof., *Buc.*, 59 str. Sf. Voevozi, 912
546. **Decusară Eug.**, Dr. dr, Șef. stat. judiciare, *Buc.*, 30 b-d. Schitu Măgureanu, 921
547. **Dediu C. I.**, Ing., Insp. Industrial, *Iași*, 26 bis str. Procopie, 921
548. **Dedu Al. Z.**, Inginer de mine, *Ploești*, 2 bis str. Elena Doamna, 904
549. **Dedu Zaharia B.**, *București*, 6 str. Dimineței, 897
550. **Deleanu C.**, Lic. în drept, Avocat, *Bălți* (Basarabia), str. Oituz, 920
551. **Delescu C.**, Agricultor, fost Prefect, *T.-Severin*, 14 str. Sever, 915
552. **Delescu Iulian**, Profesor la Liceu, *Huși*, 18 str. Abageri, 921
553. **Deliceanu C.**, Maior, Școala superioară de războiu, *Buc.*, 163 Dorobanților, 919
554. **Demetrescu I. I.**, Ing. Mine, Dir. g-l «Cred. Minier», *Buc.*, 31 P.-Tatu, 921
555. **Demetrescu Michail Z.**, Censor Banca Națională, *Buc.*, 180 Victoriei, 919
556. **Demetrescu Mircea**, Maior, Com. reg. Cons. r. C. 3 A., *Galați*, 29 Beldiman, 921
557. **Demetrescu N. G.**, Maior, Lic. dr., Comand. C. 3 A., *Galați*, 93 Grădina V., 921
558. **Demetrescu Scarlat**, Prof. geogr. Lic. Sf. Sava, *Buc.*, 114 Șerban-Vodă, 912
559. **Demetrescu-Vergu St.**, Ing. Insp. silvic, *București*, 16 str. Negustori, 919
560. **Demetriad P.**, Licențiat drept, Avocat, *Tulcea*, 2 str. Belvedere, 920
561. **Demetriade Const. G.**, Colonel în rez., *Buc.*, șos. Jianu 4 alea Gherghel, 915
562. **Demetriade Gh.**, Dr. Med., Prof. universitar, *Iași*, 914
563. **Deșliu George C.**, Proprietar, *București*, 16 calea Dorobanților, 914
564. **Diaconescu Emil I.**, Prof. la Liceul Internat, *Iași*, 5 str. Banu, 915
565. **Diaconescu I.**, Lt. Inf., Subst. Cons. răsb. C. 3 A., *Galați*, 94 Mavromol, 921
566. **Diaconescu Nic.**, Căpitan. Șc. sup. războiu, *Buc.*, 62 calea Plevnei, 916
567. **Diaconu V.**, Căpitan M. S. M., *București*, 62 str. Polonă, 921
568. **Diamandi D.**, Colonel, Comand. reg. 83 Inf., *Cluj*, 921
569. **Dianu C.**, Lt.-Colonel M. R., Serv. remontei, *Buc.*, 921
570. **Dicescu Toma**, Dr. filos., Prof. Școala Normală, *R.-Sărat*, 915
571. **Dima Gh. A.**, Prof. la Facultatea de științe, *Cluj*, 915
572. **Dima V.**, Inginer, Subșef Secție C. F. R., *Pitești*, 42 str. Tg. din Vale, 920
573. **Dimancea** D-ra **Aurora**, *București*, 7 aleea Blank B., 915
574. **Dimitrescu Al.**, Prof. la Liceu și Șc. comerc., Avocat, *Pitești*, 916
575. **Dimitrescu Al. R.**, Lt.-Col., *București*, 11 g-l Chr. Tell, 919
576. **Dimitrescu C. N.**, Col., Șef. S. M. Corp. 5 Arm. *Constanța*, 18 Cantacuzino, 921
577. **Dimitrescu G.**, Ofic. sup. P. T. T., *Buc.*, 82 str. Țepeș-Vodă, 921
578. **Dimitrescu Marin**, Prof. Liceul Lazăr, *Buc.*, 914
579. **Dimitrescu Marin**, Șef. Div. Personal. în Dir. Post., *Buc.*, 4 str. Timpului, 920
580. **Dimitriu Al.**, Învățător, comuna *Zmău Lungani* (Iași), 915
581. **Dimitriu Aurel**, Șef biurou Cred. fonc. rur., *Buc.*, 30 b-d Neatârnării 916

582. **Dimitriu Emanoil,** Avocat, *Câmpulung* (Muscel), 142 str. Negru-Vodă. 915
583. **Dimitriu G.,** Director de fabrică, *Galați,* 33 str. Dogăriei, 920
584. **Dimitriu Gh. L.,** Consilier Curtea de Apel, *Constanța,* 26 str. Decebal, 921
585. **Dimitriu Haralamb,** Lt.-Colonel M. S. M., secția 3, *Buc.,* 921
586. **Dimitriu Ioan,** Avocat, *Târgoviște,* 921
587. **Dimitriu N.,** Dr., Med. prim. spit. Brătianu, *Pitești,* 43 str. D. Balașa 921
588. **Dimitriu Otto,** Avocat, *Buc.,* 16 b-d Colonel M. Ghica, 920
589. **Dimitriu Sotir,** Lt.-Colonel reg. 6 Art., *Pitești,* 53 str. Brâncoveanu, 920
590. **Dimitriu Tasica,** Învățătoare, *Galați,* 104 str. Cazărmii, 921
591. **Dimonie M.,** Lic. șt. nat., Profesor Gimnaziu, *Caracal* 915
592. **Dinopol Cesar,** Director g-l Cassei Dep. și Consemnațiuni, *București,* 921
593. **Dinescu Eugeniu,** Prof. șc. comerc. sup., *Buc.,* 25 Mircea-Vodă, 921
594. **Dinescu G. T.,** Lic. șt. com., Agric., f. Senator, *Ploești,* 37 calea București, 920
595. **Dinopol A.,** Inginer, *București,* 2 str. Maria Rosetti, 914
596. **Dinopol G.,** Locotenent, *Craiova,* 6 str. Movilă, 1915
597. **Dinulescu St.,** Dr., Prof. Semin. pedag. univ., *Buc.,* 100 str. Gr. Alexandr., 904
598. **Direcțiunea Măsurilor și Greutăților,** *București,* 28 str. Romană, 915
599. **Direcțiunea Generală a Statisticei,** *București,* str. Mihai-Vodă, 894
600. **Dissescu C.,** Prof. univ., f. Ministru, Avocat, *Buc.,* 218 calea Victoriei, 892
601. **Djuvara Mircea,** Dr. în drept, Lic. filoz., Avocat, *Buc.,* 144 Victoriei, 920
602. **Djuvara Radu T.,** Secretar de Legațiune, *London* SW 7, 4 Cromwell pl., 916
603. **Djuvara Tr.,** Ministru plenipotențiar, *Atena* (Grecia), 892
604. **Doboș Filaret,** Profesor secundar, f. Deputat, *Cernăuți,* 10 str. Dr. Reiss, 921
605. **Dobrescu Const. R.,** Comandor, Comand. Canonierei D., *Constanța,* 919
606. **Dobrescu C.,** Verificator Inspect. P.T.T., *Ploești,* 1 bis str. P. Poenaru, 921
607. **Dobrescu D.,** f. Ministru și Preș. al Senatului, *Buc.,* 89 Stirbei-Vodă, 900
608. **Dobrescu D.,** Maior în Stat Maj, Corp. 5 Armată, *Constanța,* 147, str. Carol, 921
609. **Dobrescu D. N.,** Lt. Colonel, M. R., Serv. remontei, *București,* 921
610. **Dobrescu Paul,** Lic. în drept, Avocat, *Constanța,* 37 str. D. A. Sturdza, 921
611. **Dobriceanu Al. D.,** Dr. drept, Președinte la Casație, *Buc.,* 70 str. Cometa, 920
612. **Dobrotescu Al.,** Maior Școala de tragere a cavaleriei, *Sibiiu,* 915
613. **Dobrowitz Ioan A.,** Inginer, *București,* 61 calea Călărașilor, 884
614. **Dolinescu V.,** Preot, Parohul Bis. Sf. Gheorghe, *Bârlad,* 921
615. **Dona Iosif N.,** Dr. Med., Docent univ., *Buc.* 16 str. Numa Pompiliu, 914
616. **Doncea Florea P.,** Locot. reg. 113 inf. *Cernăuți,* 921
617. **Donciu C. O.,** Calculator al Inst. Meteor., *Buc.,* 130 Cuza-Vodă, 921
618. **Donescu Aurel,** Licențiat în Istorie și Geografie, *Buc.,* 98 str. Berzei, 920
619. **Donici N.,** Director Obs. de Astron. fizică, *Dubosarii Vechi* (Bas.), 921
620. **Dorobanțu Gh. I.,** Intendent Colonel, Lic. drept, *Buc.,* 10 str. Nifon, 920
621. **Dragomirescu C.,** Agricultor, *București,* 3 str. Plantelor, 914
622. **Dragomirescu Hariton,** Lt-Col. Subșef S.M. corp. Vânător., *Oradea-Mare,* 913
623. **Dragomirescu I.,** Revizor școlar al jud. Fălciu, *Huși,* 15 str. Castroian, 921
624. **Dragomirescu Radu,** Avocat, *București,* 41 str. Bateriilor, 914
625. **Dragu Teodor,** Inginer, Prof. Șc. politecnică, *Buc.,* 6 str. Eminescu, 914
626. **Drăcea Marin D.,** Ing. șef silv., Prof. șc. sup. silv., *Buc.,* 11 b. str. Răsuri, 921
627. **Drăgănescu Const. G.,** Ing., Direct. Salinei, *Ocnele-Mari,* 921
628. **Drăgănescu Gh.,** Căpit. rez., Ing. Cassa rur., *Buc.,* 34 Precupeții-N., 912
629. **Drăghiceanu Matheiu M.,** Inginer de Mine, *Câmpulung* (Muscel) F., 875
630. **Drăghicescu D.,** Dr. litere, Publicist, f. Senat, *Craiova,* 1 b-d Conventiei, 916
631. **Drăghici I. N.,** Lic. drept, Avocat, f. Deputat, *Tulcea,* 51 Sf. Nicolae, 920
632. **Drăghiescu Ioan,** Maior reg. 73 Inf., *Tulcea,* 920
633. **Drăgoescu Gr. L.,** Dr. în drept, *Craiova,* 3 str. Jianu, 915
634. **Drăgoescu Vespasian L.,** Dr. Medicină, *Craiova,* 16 str. Sf. Mina, 915
635. **Drăgoșescu V.,** Dr. med. și chir., med. com., *Buc.,* 18 str. D. Racoviță, 921
636. **Drummer Anton,** Farmacist, *București,* 8 str. Suter, 916
637. **Duca C. Gr.,** Procurator B-ca Com. Ital. și Rom., *Buc.,* 26 str. Pantelimon, 921
638. **Duca I. G.,** Ministru de Externe, *București,* 75 str. Romană, 914
639. **Dudescu Florian,** Adm. Căpit. M. R., Serv. personal., *București,* 921

640. **Duma Nic. I.,** Dr. în medicină, *București*, 49 b-d Domniței, 919
641. **Dumitrescu Ar.,** S. Locot. reg. 33 Inf., *Tulcea;* 920
642. **Dumitrescu Athanasie,** Prim procuror al Trib., *Constanța*, 16 Cantacuzino, 921
643. **Dumitrescu Const. N.,** Col., Șef S.M. corp. 5 A., *Constanța*, 18 str. Cantac., 921
644. **Dumitrescu D.,** Sub-Locot. reg. 33 Inf., *Tulcea*, 921
645. **Dumitrescu G.,** Lic. șt. com., Adm. financ. jud. *Tulcea*, 48 Sf. Nicolae, 920
646. **Dumitrescu Ion,** Inginer C.F.R., *Buc.*, Div. g-lă Serv. L. calea Victoriei, 916
647. **Dumitrescu I.,** Învățător, *Pervelia* (com. Tatlagiac, jud. Constanța). 921
648. **Dumitrescu Ion Gr.,** Maior reg. 4 Călărași, *Pitești*, 9 b-d Elisaveta, 915
649. **Dumitrescu Ioan M.,** Lt-Colonel la S. M. Comand. terit. Corp. 6, *Cluj*, 915
650. **Dumitrescu Marin O.,** Avocat, *Tecuci*, 11 str. Elena Doamna, 921
651. **Dumitrescu Nic. C.,** Locot. Șc. milit. Inf. No. 1, *București*, 921
652. **Dumitrescu Nic. G.,** Prof. geogr. Liceu. *Pitești*, 915
653. **Dumitrescu Nic. S.,** Preș. Soc. Tinerimea Rom., *Buc.*, 7 str. Progresului. 891
654. **Dumitrescu Paraschiv,** Preot, Prof. Gimnaziu, *Caracal*, 24 Clementei, 915
655. **Dumitrescu Ștefan,** Contabil la Banca Națională. *R.-Sărat*, 921
656. **Dumitrescu Ștefan F.,** Lt. Col. reg. 84 Inf., *Bistrița Năsăud* (Transilv.), 921
657. **Dumitrescu V. G.,** Observator la Inst. Meteor., *Buc.*, 11 str. P. Carp, 921
658. **Dumitrescu-Mante D.,** Dr. med. și chir., Docent univ., *Buc.*, 29, Brezoianu, 921
659. **Dumitriu** D-ra Elena **Sterian,** Profesoară și Directoare. *Bârlad*, 916
660. **Dumitriu Gabriel,** Farmacist, *Câmpulung* (Muscel), 912
661. **Dumitriu N. C.,** Locot. Șc. milit. Inf. No. 1, *Buc.*, 921
662. **Dumitriu Bruteanu** D-na **Maria,** Dr. medicină, *Buc.*, 10 str. Paris, 916.

E.

663. **Economu Teodor,** Licențiat în drept, Avocat, *Tulcea*, str. 14 Noembre, 920
664. **Edeleanu Lazăr,** Dr. chimie, *Charlottenburg*, 99 Kaiserdam, 904
665. **Eftimescu Nic.,** Intendent Maior Corp I Armată. *Craiova*, 915
666. **Elefteriu Gh. D.,** Subdirect. Inst. Meteor. Central, *Buc.*, Inst. Meteor., 921
667. **Elias Jacques M.,** Bancher, *București*, 1 str. Clemenceau, 890
668. **Elias Lazare I.,** Dir. g-l Soc. Colombia și Alpha, *Buc.*, 45 V. Lascăr, 915
669. **Eliescu Aureliu M.,** Avocat, *București*, 25 bis b-d Schitu Măgureanu, 916
670. **Elisievici Tr. I.,** Int. Maior C. 7 Arm., Lic. dr., Prof., *Sibiiu*, 16 Friedenfels, 921
671. **Emilian D.,** Ing., f. Dir. Minist. Industriei, *Buc.*, 17 stradela Mântuleasa, 914
672. **Enacovici Al.,** Avocat, f. Deputat, *Botoșani*, 4 str. Markian, 897
673. **Enăchescu H.,** Maior în Stat-Maj. Div. I Cavalerie, *Brașov*, 919
674. **Enescu Ramiro Al.,** Maior M. S. M., *Buc.*, 18 str. Th. Aman, 916
675. **Erbiceanu Laurent C.,** Ing., f. Dir. port. marit., *Constanța*, 12 b-d Elisaveta, 920
676. **Eremie Gh.,** General, Comand. Brig. 21 Art. *Buc.*, 17 str. Berzei, 920
677. **Eremie Gr.,** Dir. la Banca Națională a Rom., *Buc.*, Athénée Palace, 921
678. **Eremia Tiberiu,** Inginer, Antreprenor, *București*, 188 str. Știrbei-Vodă, 919
679. **Ersov Pavel,** Mare propriet., Comer. și Industr., *Ismail*, 28 str. Tulceanu, 921
680. **Eustațiu Ion C.,** Subdirector în Min. Agric., *Buc.*, 73 str. g-l Lahovari, 915
681. **Evolceanu D.,** Profesor universitar, *București*, 10 str. g-l Grigorescu, 914
682. **Evuțian Sabin,** Dir. Liceul «Traian Doda», *Caransebeș* (Banat), 921

F.

683. **Fabrica de Zahăr,** *Chitila*, 921
684. **Faltis Ioan,** Farmacist, *Brăila*, 27 str. Galați, 921
685. **Faranga N. Th.,** Ing., f. Senat., Primar și Pref., *Brăila*, 13 str. Călărași. 900
686. **Fălcoianu Al.,** Director g-l Monitorul Of., *Buc.*, 27 b-d Elisaveta, 919
687. **Fănuț Nic.,** Locot. reg. 42/66 Inf., *Sibiiu*, Casa Ostășească, 921
688. **Fărcășanu C.,** Lt.-Colonel, Prof. Șc. milit. Inf., *Buc.*, 11 str. V. Conta, 920
689. **Felix Corneliu,** Colonel de Art. în rezervă, *Buc.*, 50 bis str. Plantelor, 919
690. **Fellea G.,** Procurist Banca Marmorosch., Blank Co., *Ismail*, str. Averescu, 921
691. **Ferderber Teodor,** Căpitan în Divizionul 3 Tren, *Galați*, 915

692. **Fernic Gh.,** f. Senator., Podgorean și Industriaș, *Galați*, 919
693. **Filderman Leon,** Ing.-chimist Astra Rom., *Ploești*, 9 str. Alexandru II, 919
694. **Filimon Ioanichie,** Lt.-Colonel, Atașat militar în Bulgaria, *Sofia*, 915
695. **Filip Agricola,** Căpitan la Marele Stat Major, *Buc.*, 10 g-l Budișteanu, 915
696. **Filip Ioan,** Colonel, Șef S. M. la Comand. ter. corp. IV arm., *Iași*, 916
697. **Filip N.,** Prof. Școala Med. Veter., *București*, 165 calea Moșilor, 913
698. **Filip V.,** Prof. la gimnaziu, *Tecuci*, 19 str. Elena Doamna, 921
699. **Filippov N.,** Directorul Băncei Dunărei de jos, *Ismail*, str. Regina Maria, 921
700. **Filon Ștefan,** Institutor. *Huși*, str. Cuza-Vodă, 921
701. **Filotti Mircea.** Dr. filos., Redactor dir. g-lă statist. *Buc.*, 22 Gr. Cobâlcescu, 921
702. **Filotti Zamfir,** Dr. în drept, Avocat, f. Primar, *Buc.* 12 str. Esculap, 919
703. **Flaișlen Gh.,** f. Consilier Inalta Curte Casație, *București*, 18 str. Regală, 909
704. **Flavian Emil-Edgard,** Prof. la Liceu, *Buc.*, 14 str. Sf. Constantin, 915
705. **Florian Sever,** Lic. matem., Prof. Liceu, *Ploești*, 146 str. București, 921
706. **Flor Iosif,** Licențiat în drept, Avocat, *Roman*, 919
707. **Florescu Alex. D.,** *București*, Hotel Bulevard, 902
708. **Florescu I.,** Colonel-Adj., Marele Stat Major, *Buc.*, 55 str. Transilvania, 913
709. **Florescu I. G.,** Colonel, Șeful S.M. al Div. 18, *Sibiiu*, 921
710. **Florescu Ion Th.,** Ministru, f. Vicepreș. Camerei, *Buc.*, 15 Mântulesei, 916
711. **Florescu M. P.,** Ing. șef silv. Cred. tehnic. *Buc.*, 9 str. Al. Orescu, 921
712. **Florescu Radu I.,** f. Secretar la Senat, *București*, 144 calea Victoriei, 916
713. **Florescu Simion,** Maior M. S. M. sec. 6, *Buc.*, 34 str Maria Rosetti, 921
714. **Florinescu Aureliu,** Profesor, *Cluj*, 914
715. **Focșa C.,** Comandor, Șef S. M. Div. dragă-mine, *Galați*, 9 str. Balaban, 920
716. **Fodor Ioan,** Profesor de geografie la Liceu, *Constanța*, 912
717. **Foltzer Emil,** L.-Colonel, Președ. Comis. inter., *T-Severin*, str. Cicerone, 915
718. **Fortunescu H.,** Căpitan M. R., la Secretariat, *București*, 921
719. **Forțu Gr.,** Profesor la Liceu, *Galați*, 22 str. Brăila, 915
720. **Fotache Panait,** Adm. Locot. reg. 73/78 Infant., *Brăila*, 920
721. **Fotescu C.,** Maior-Aviator, Direct. Aeronauticei, *Tecuci*, 13 str. Carol, 919
722. **Fotino E.,** Dr. medicină și chirurgie, *București*, 11 str. Caragiale, 914
723. **Fotino G.,** Dr. drept, Avocat, *București*, 11 str. Caragiale, 919
724. **Foulquier Victor,** Col., Comand. reg. 6 Roșiori, *Bălți* (Basarabia) 921
725. **Frangopol D.,** Dr. și Ing., Șef lab. de chim. al Stat., *Constanța*, 52 str. Carol, 921
726. **Frangopol Panait,** Dr. în medic. și chirur., *Constanța*, 78 str. Carol, 921
727. **Fratoștițeanu G.,** Inginer de mine, *Buc.*, 39 str. Sf. Voevozi, 321
728. **Frățilă August,** Profesor la Liceu, *Galați*, 21 str. Zimbrului, 915
729. **Frâncu Isidor,** Șef de serviciu la Primărie, *București*, 18 str. Mihăileanu, 919
730. **Frunzescu Tr.,** Lt. Colonel reg. 4 Art., *Cotova* prin *Sgurița* (Bas.), 921
731. **Fulga Hercule,** Cons. Cred. fonc. urb., Censor B. Rom., *Buc.*, 38 Dorobanț, 919
732. **Furnică D. Z.,** Comerciant, Membru Cam. Comerc., *Buc.*, 26 C. A. Rosetti, 915
733. **Furtună Juan,** Maior Bat. 1 Pionieri, *Paris*, 12 Place Denfer Rochereau, 915

G.

734. **Gabrielescu Emil,** Colonel S.M., *București*, 24 str. Piața Amzei, 920
735. **Galin Mina,** Lt. Colonel, Ing. hotarnic, *Bacău*, 12 str. Busuioc, 921
736. **Ganea Ștefan,** Colonel, Comand. reg. 6 Vânători, *Chișinău*, 921
737. **Garoescu Aurel,** Prof. Semin. Nifon, *București*, 35 str. Bateriilor, 915
738. **Gaster Max,** Avocat, *București*, 1 str. Donici, 892
739. **Gaster Moses,** Dr. în filozofie, *London*, 193 Maida Yale W., 884
740. **Gavriliu Ioan,** Profesor Liceu, *Pitești*, 25 str. Brătianu, 916
741. **Gavrilîu Leon,** Colonel reg. 7 Artilerie, *Buzău*, 31 str. Carol, 915
742. **Gaiseanu Traian,** General, *București*, 4 aleea Năstăsescu, 914
743. **Gârdescu Ioan,** Gen., f. Dir. Serv. geogr. Arm., *Buc.*, 96 str. Buzești, 915
744. **Găvănescul C.,** General, Comand. Div. 1 Inf., *Timișoara*, 919
745. **Gâdineanu Virgil,** Maior la Inspect. tehnic al Cavaleriei, *București*, 921
746. **Geblescu C. R.,** Dr. drept, f. Prefect și Deputat, *Buc.*, 10 str. Polonă, 919

747. **Georgeacopol C.,** Dipl. Şc. sup. comerţ, Procurist B-cei Românești, *Ismail*, 921
748. **Georgescu Al.,** Şeful Biur. climatol. Inst. Meteor., *Buc.*, 119 str. Lânăriei. 921
749. **Georgescu Calistrat,** Sub-Locot. reg. 73 Inf., *Tulcea*, 920
750. **Georgescu Constant.,** Docent univ., Avocat, *Buc.*, 4 str. Armenească, 920
751. **Georgescu C. G.,** Lic. lit., Profesor la Gimnaziu, *Câmpulung* (Muscel), 916
752. **Georgescu C. P.** Ing. Insp. silv., Dir. în Cassa Pădurilor, *Buc.* 40 Scărlătescu 921
753. **Georgescu D.,** Inginer silvic. Şef de Ocol. *Mitreni* (Ilfov), 921
754. **Georgescu D.,** Maior M. S. M., secţia 4. *Bucureşti*, 2 str. Ardeleni, 921
755. **Georgescu D.,** Maior M. S. M., secţia Adjutanturei, *Buc.*, 921
756. **Georgescu Dobre B.,** Agronom, *Ploeşti*, 11 str. Cantacuzino, 921
757. **Georgescu G.,** General-Adjutant, *Bucureşti*, 3 str. Romulus, 897
758. **Georgescu G. I.,** Preş. Cam. de Comerţ şi Indus., *Constanţa*, 3 str. Plevnei. 921
759. **Georgescu Gh.,** Învăţător, com. Dumitreşti (R.-Sărat), 921
760. **Georgescu Gr.,** L.-Col. la Com. ter. C. 5 Arm., *Constanţa*, 9 b-d. Reg. Maria. 921
761. **Georgescu I.,** Lt. Comandor la Şc. de marină, *Constanţa*, 921
762. **Georgescu I.,** Lic. Drept. Prefectul jud. *Ismail*, 38 str. Covurlui. 921
763. **Georgescu I.,** Institutor Sc. g-l Adrian, *Buc.*, 88 str. Orzari, 921
764. **Georgescu I. B.,** Prim Procuror Trib. Dolj, *Craiova*, 3 str. Primăverei. 915
765. **Georgescu I. P.,** Lt. Col., Prof. Şc. spec. artilerie, *Timişoara*, 921
766. **Georgescu Marin G.,** Căpitan, la Comand. Div. 12, *Buc.*, 61 str. Cazărmii. 921
767. **Georgescu Nichita,** Insp. telegrafo-postal, *Buc.*, 40 str. Zefirului. 919
768. **Georgescu N.,** Căpitan, M. R., Cabinetul Ministrului, *Bucureşti*, 921
769. **Georgescu Nic. I.,** Lic. în drept, Avocat, f. Deputat, *Tulcea*, 17 Concordiei 920
770. **Georgescu Nic. I.,** Ing.-şef, Dir. Serv. Imb. func., *Buc.*, 35 str. Polonă. 920
771. **Georgescu Octavian,** Maior, reg. 31 Artilerie. *Cluj*, 921
772. **Georgescu Teodor,** General, *Bucureşti*, 25 b-d Schitu Măgureanu, 914
773. **Georgescu Vasile,** Căpitan, Cercul recrutare, *Slatna* (Olt), 915
774. **Georgescu Victor A.,** S-loc., Bat. 1 Pionieri, *Buc.*, 11 str. Progresului, 915
775. **Georgescu Victor N.,** Ing. silv, Oc, silv. Malu-Spart, *Buc.*, 60 I. C. Brătianu, 921
776. **Georgescu-Christodulo,** Colonel, Cd. reg. 11 Inf., *Galaţi*, 2, str. Holban, 910
777. **Georgescu Sebastian I.,** Căp. Art. în Serv. geogr. Arm., *Buc.*, 912
778. **Georgian Ilie I.,** Dr., Director la Statistica g-lă, *Buc.*, 41 str. Povernei. 919
779. **Georman M.,** Colonel, Şef S. M. Div. 14, *Bacău*, 921
780. **Gerard Nathan,** Subdirec. la Banca Marmorosch, Blank. Co., *Bucureşti*, 915
781. **Géradon Ernest de,** Sénateur, *Nivelles* (Belgique), Chateau d'Ittre, 919
782. **Gerota D.,** Dr med., M. A. R., Prof. univ., *Buc.*, 17 str. G. Cantacuzino, 914
783. **Gheaja Zenobie,** Dr. drept, Avocat B-ca Albina, *Sibiiu*, 20 str. Măcelarilor 921
784. **Gheorghian Corneliu,** Consil. la C. de Apel, *Cernăuţi*, 5, str. gl. Mircescu, 920
785. **Gheorghian Gh.,** Dr. med., f. Preş. Com. Int., şi Deput., *Buc.*, 153 Rahovei. 920
786. **Gheorghiescu C. V.,** Căpitan, Comand. jandarmi rurali, *Cluj*, 915
787. **Gheorghieş Al. N.,** Lt. Colonel. Prof. Şc. spec. Artilerie, *Timişoara*, 921
788. **Gheorghiu Al. A.,** Lt. Comandor Şcoalele Marinei, *Constanţa*, 921
789. **Gheorghiu Andrei,** Directorul Băncii Agricole, *Tulcea*, 920
790. **Gheorghiu Aurel I.,** Căpitan M. S. M. Regal, *Buc.*, Palatul Regal. 921
791. **Gheorghiu Christodor C.,** Preş. al Deleg. judeţ., *Folticeni*, 18 Sucevei. 915
792. **Gheorghiu D.,** Colonel, Comand. Cerc, de recrut., *Alba-Iulia*, 897
793. **Gheorghiu D. D.,** Lic. drept, Avocat. *Hârşova* (Constanţa), 921
794. **Gheorghiu Gabriel,** Căpitan în Serv. geogr. Arm., *Buc.*, 4 str. Dr. Felix. 919
795. **Gheorghiu Gh. G.,** Colonel., Comand. regim. de pontonieri, *Brăila*. 919
796. **Gheorghiu Gr.,** Maior la Comand. Art. grele. *Buc.*, 1 Palat. Justiţiei. 920
797. **Gheorghiu N.,** Prof. geogr. Liceul Lazăr, *Buc.*, 180 str. Viitorului. 915
798. **Gheorghiu N.,** Dr. med., Prof., universitar, *Buc.*, 60 b-d L. Catargiu. 914
799. **Gheorghiu Traian D.,** Prof., Asist. Labor. Fizică, *Buc.*, 27 str. Toamnei. 916
800. **Gheorghiu Petrovici N. Th.,** Int. General în rez., *Buc.*, 3 Pomp. Eliad. 914
801. **Gherasim Antoni,** Căpitan la Comandam. Div. 7, *Bălţi* (Basarabia) ,915!
802. **Gherman Ioan,** Prof. pensionar, com. *Cârligi* (Roman) prin gara Galbini, 915
803. **Gherman Ulysse,** Lt.-Colonel, reg. 95 Inf., *T.-Severin*, 916
804. **Ghermani Dionisie,** Ing., Adm. Soc. Govora-Călim., *Buc.*, 6 D. A. Sturdza. 919

805. **Ghețu Ioan Ph.**, f. Magistrat și Dir. Min. Just., *Buc.*, 80 Dorobanților, 916
806. **Ghibănescu G.**, Prof. la Școala Normală, *Iași*, 1 str. Rafael, 915
807. **Ghibu Onisifor**, Dr. filoz., Mc. A. R., Prof. universitar, *Cluj*, 920
808. **Ghica Șerban**, Inginer, *București*, 1 str. Română, 915
809. **Ghica-Comănești D.**, fost Deputat, *Comănești* prin Tg.-Ocna, F., 876
810. **Ghika Al.**, Colonel, Atașat militar, *Atena* (Grecia), 919
811. **Ghika** Prințul **D. I.**, Ministru plenip. *Paris*, 17 rue Bellechasse, 921
812. **Ghidionescu Vladimir**, Dr. filozofie, Prof. Universitar, *Cluj*, 916
813. **Ghimpa D. I.**, Profesor Liceu, *Pitești*, 28 str. C. A. Rosetti, 915
814. **Ghimpa I.**, Lt.-Colonel în rezervă, *Buc.*, 28 str. Schitu Măgureanu, 913
815. **Ghimuș D.**, Profesor Liceu Codreanu, *Bârlad*, 24 str. V. Mitru, 916
816. **Ghinescu Ioan**, General, Dir. sup. al Învățământului, *Buc.* 5 Popovici, 919
817. **Ghiță Teodor**, Locot. Inf., Cercul de recrutare, *Soroca* (Basarabia), 921
818. **Ghițescu Matei**, General în rezervă, *Pitești*, 39 b-d Elisaveta, 914
819. **Ghițescu Vasile**, Maior reg. Mihai-Viteazul, *Buc.*, 101 Șerban-Vodă, 912
820. **Gianni Al. Gr.**, Avocat, f. Magistrat, *Buc.*, 9 str. Sf. Ștefan, 915
821. **Giugariu V.**, Lic. drept, Secret. Cons. județean, *Tecuci*, 34 str. A. Cincu, 921
822. **Giurescu Hilariu**, Ing., Dir. Soc. Electr., *Brăila*, 1 Piața Furtunei, 914
823. **Giurgea Emil**, Dr. Științe fizice, Dir. Radiocomunic., *Buc.*, 7 Renașterei, 912
824. **Giurgea Gabriel**, Dr. în drept, *București*, 7 str. Renașterei, 914
825. **Giușcă D.**, Preș. Soc. P.T.T., Șef diviziе Dir. Poștelor, *Buc.*, 35 Voevozi, 920
826. **Giușcă Gh.**, Colonel, la Comandan. trup. de Est, *Buc.*, 8 str. Cesar Boliac, 915
827. **Glodeanu D.**, General, Comandantul Diviziei 21, *Alba-Iulia*, 921
828. **Glogojeanu I.**, Maior. M S. M., secția 1, *București*, 921
829. **Goga Octavian**, M. A. R., f. Minist. Cult. și Art., *Buc.*, 62 b-d. L. Catargiu 921
830. **Gogu Al.**, Prof. pensionar, Efor Așez. Nifon, *București*, 26 str. Cometa, 919
831. **Gogulescu Gh.**, Silvicultor la Ministerul Domeniilor, *București*, 916
832. **Golescu** Doamna **Maria B.**, *București*, 30, str. Română, 921
833. **Goraș V.**, Lic. lit., Prof. și Director Lic. Bălcescu, *Brăila*, 27, V. Sassu, 921
834. **Gorciu Gh.**, Prof. Semin. Centr., f. Subdir. Min. Instr., *Buc.*, 128 str. Carol, 912
835. **Gore Paul Gh.**, Mo. A. R., Dir. Muz. Naț., *Chișinău*, 37 str. Unirei, 919
836. **Gorovei Artur**, Avocat, *Folticeni*, 914
837. **Gorsky Al.**, General, Subșeful M. S. M., *București*, 12 b-d Pache, 913
838. **Gorsky Vasile**, Maior M. S. M., *Buc.*, 39 str. Al. Lahovari, 919
839. **Goteu I.**, Preot, Profesor, Președ. Consist. spirit., *Iași*, 33 Cuza-Vodă, 915
840. **Göbl Francisc St.**, Tipograf, *București*, 19 str. Regală, 920
841. **Göbl Stefan**, Tipograf, *București*, 19 str. Regală, 914
842. **Göbl St. St.**, Tipograf, Căpitan în rezervă Art., *Buc.*, 19 str. Regală, 920
843. **Graçoski N.**, Contra Amiral-Adjutant, *Buc.*, 5, str. Carolina, 897
844. **Graeser Alfred**, Locot. reg. 57/58 Inf., *Tg.-Jiu*, 921
845. **Gramatovici D.**, Ing., Insp. Cadastrului Bucov., *Cernăuți*, 10 str. Catedrală, 921
846. **Grant Charles**, *Nice*, Villa La Jaconde, Avenue des Sources, 916
847. **Grant Effingham**, Inginer, *Nice* (France), Mont Bouron, 914
848. **Grădinescu Aristide**, Dr. științe, Profesor Liceu, *Buc.*, 2 str. Roșca, 914
849. **Greceanu C.**, Maior, reg., 93 Inf., *Craiova*, 916
850. **Greceanu Scarlat.** Ing., Șef. serv. Pod. și Șos. al jud., *R.-Sărat*, Pal. Adm., 921
851. **Grecianu Gr. N.**, Ing., Direct. Așez. Brâncov., *Buc.*, 5 str. Prudenței, 921
852. **Grecescu Christu**, Președ. Inalta Curte Conturi, *Buc.*, 6 str. Clopot. Vechi, 919
853. **Grecescu Eduard**, Cassierul Băncii Naționale, *Tulcea*, 920
854. **Grecescu Gr.**, Colonel, *Câmpulung* (Muscel), 919
855. **Gregorian N.**, Șef de Biurou Direcț. P. T. T., *Buc.*, 61 str. Francmasonă, 921
856. **Grigorescu Artur**, Colonel, Comand. Brig. 9 Artilerie *Constanța*, 915
857. **Grigorescu D. I.**, Dr. Teol., Protoereu, *Dorohoi*, Bis. Adormirei, 915
858. **Grigorescu Leon**, Lic. filos., Profesor Gimnaziu, *Caracal*, 915
859. **Grigorescu N.**, Maior M. S. M., secția 4, *Buc.*, 10, str. Sf. Constantin, 921
860. **Grigorescu Ștefan**, Căpitan reg. 73/78 Inf., *Brăila*, 921
861. **Grigorescu Tr. G.**, Lt.-Col., S-șef. S. M. C. 5 Arm., *Constanța*, 4 str Decebal 921
862. **Grigorescu Vladimir**, Colonel, Comand. reg. 18 Obuziere, *Constanța*, 921

863. **Grigoriu C.,** Medic veter. al Orașului și Port., *Constanța,* 3 b-d. Ileana, 921
864. **Grigoriu G.,** Șeful serv. telegr.-postal jud. Neamțu, *Piatra-N.,* 920
865. **Grigoriu Gh.,** General, *București,* 95 str. Știrbei-Vodă, 919
866. **Grigoriu Ion Gh.,** Căpitan, Bat. 1 Pionieri, *București,* 3 str. Făgăraș, 915
867. **Grigoriu St.,** Locotenent reg. 73/78 Inf., *Brăila,* 921
868. **Grigorovici V.,** Intend. Maior, Divizia de Mare, *Constanța,* 921
869. **Grințescu Gh. P.,** Botanist, Col.-Farm., M.R. Dir. 6, *Buc.,* 19 Kogălniceanu, 909
870. **Grințescu I.,** Dr. în științe, Profesor Universitar, *Cluj,* Instit. Botanic, 920
871. **Gropsiau M.,** Dr. dr. f. avocat, Proc. g-l C. Apel, *Timișoara,* Pal. Löffler, 921
872. **Grueff I. B.,** Agricultor, *București,* 41 str. Brezoianu, 914
873. **Grumăzescu Gr.,** Căpitan, Cercul de recrutare, *Tecuci,* 921
874. **P. S. S. Gurie Grossu,** Arhiepiscopul de Chișinău și Hotin, *Chișinău,* 920
875. **Gușăila Corneliu,** Profesor de geografie la Liceu, *Brăila,* 912
876. **Guțu Gh.,** Inginer silvic, Șef de Ocol, *Slobozia* (Ialomița), 921
877. **Guverski M.,** Oficiant superior telegr.-postal, *Chișinău,* 920
878. **Guzianu Titu M.,** Institutor, Dir. Șc. No. 9, *Brăila,* 109 str. Galați, 921

H.

879. **Hagichirea Achil,** Căpitan la Comandamentul Diviziei a 3, *Chișinău,* 916
880. **Hagi Nicolau Eugen.** Căp. reg. 4 Infant., *Pitești,* 22 str. Craiovei, 915
881. **Hagi Nicolau Nicu,** Căpitan, reg. 4 Argeș, *Pitești,* 35 str. Sf. Vineri, 915
882. **Hagi Panteli Anghel S.,** Rentier, *Buc.,* 27 bis b-d Schitu Măgureanu, 915
883. **Hagi Theodoraky C.,** Avocat, f. Prim ajut. Primar, *Buc.,* 28 Italiană, 912
884. **Hagi Theodoraky D.,** Preș. Cam. Comerț. f. Dep., *Buc.,* 33 Kisselef, 897
885. **Hagiopol P.,** Consilier la Curtea de Casație, *București,* 20 str. Sălciilor, 915
886. **Hagiu Augustin,** Funcționar, *Huși,* 27 str. Ioan Mârza, 921
887. **Han Enric,** Inginer, Insp. Industrial, *Buc.,* 42 bis str. Bradului, 921
888. **Hancu I.,** Învățător, *Tg.-Mureș* (jud. Mureș-Turda), 7 str. Basarabiei, 921
889. **Haralamb St.,** Maior, reg. 8 Vânători, *Botoșani,* str. Sf. Ion, 915
890. **Haret Mihail C.,** f. Direct. g-l Cred. Agricol, *Buc.,* 33 str. Berzei, 914
891. **Haret Michai I.,** Viticultor, Membru S. T. R., *Buc.,* 7 str. g-l Manu, 912
892. **Hălăceanu C.,** Inginer, Direct. Băncii Viticole, *Buc.,* 49 b-d Elisaveta, 919
893. **Helder Mauriciu,** Comerciant, *Galați,* 915
894. **Heluvă St. A.,** Învățător, Diriginte, com. *Roșiești* (Fălciu), 921
895. **Hentzesco Vasile,** Colonel Art., Comand. Șc. Art. și Gen., *Buc.,* 28 Voevozi, 919
896. **Hepites C. Gr.,** General, *Târgu-Jiu,* 914.
897. **Hepites** D-ra **Eliza Gr.,** Prof. Șc. profesion., *T.-Severin,* 10 str. Filomelei, 915
898. **Hepites** D-na **Maria St.,** *București,* 43 b-d Lascăr Catargiu, 915
899. **Hepites St. C.,** M.A.R., V.-pr. S.R.R.G., cot. a. 1001., *Buc.,* 43 b-d L. C-giu, 897
900. **Heresceu Marius,** Lt. Colonel, Comand. reg. 2 Roșiori, *Chișinău,* 921
901. **Herjeu C. N.,** Gen., M.A.R. f. Min. răzb. și lucr. publ., *Buc.,* 9 Română, 921
902. **Hernia D. D.,** f. Senator, com. *Ciorteși* (Vaslui), 897
903. **Herța Romulus,** Locot. Reg. 5 Inf., *Giurgiu,* 921
904. **Hilt G.,** Lic. lit., Prot. Lic. Bălcescu, *Brăila,* 13 str. Grădina publică, 921
905. **Hoffmann Edmund,** Căpitan reg. 113 Inf., *Cernăuți,* 921
906. **Hogea Dimitrie,** f. Primarul Orașului, *Piatra-N.,* 12 Ștefan cel Mare, 915
907. **Hoisescu N.,** Ing., Șef serv. pod. și șos. jud., *Roman,* 295 Ștef. cel M., 921
908. **Holban C. Al.,** Licențiat în litere, Prof. și Director la Liceu, *Huși,* 915
909. **Holban Eugenia,** Prof. Liceul d-șoare, *Bârlad,* 18 str. g-ral Rentz, 916
910. **Hondru Ioan,** Superiorul Bisericei catolice, *Ismail,* 43 str. Eminescu, 921
911. **Hortopan Gr.,** Med. veter. Lt.-Col., *București,* 219 str. V. Lascar, 921
912. **Hortopan Vasile,** Avocat *Târgu-Jiu,* 4 str. T.-Vladimirescu, 920
913. **Hristodorescu Gogu I.,** Mare proprietar, *Buc.,* 36 str. Gr. Alexandrescu, 919
914. **Hurdu Valeriu,** Prof. de Geografie, *Sibiiu,* 6 str. Gropii, 921
915. **Hurmuzaki Alex.,** Dr. în drept, f. Senator, *Cernăuți,* 8 str. Iosef, 919
916. **Hurmuzescu Drag.,** Mc. A. R., Prof. Univ., *Buc.,* 16 Vict. Emanuel, 908

I.

917. **Iacob C.**, Colonel, Comand. reg. 11 Art., *Slatina* (Olt), str. Bucureşti, 921
918. **Iacobescu Gh.**, S.-Lt. observ., Insp. teh. aeron., *Buc.* 14 str. Avram Iancu 921
919. **Iacobescu N.**, Botanist. Prof. Şc. silvicultură. *Buc.*, 41 str. A. Panu, 913
920. **Iacobescu Spiridon**, Prof. Acad. Comerc., Avocat, *Buc.*, 27 Precupeţii-N., 919
921. **Iacomi M.**, Căpitan, reg. 13 Artilerie *Constanţa*, 915
922. **Iacovescu Jack B.**, Ing. chimist, Consil. M. R. *Buc.*, 27 str. M. Cornea, 921
923. **Iancio I.**, Învăţător, *Cernatu, Satu-Lung* (jud. Braşov), 921
924. **Iancovescu C.**, General, f. Ministru, *Buc.*, 36 str. G. D. Palade, 920
925. **Ianculescu M.**, Conferenţiar la Universitate, *Buc.*, 32 str. Alex. Orăscu, 914
926. **Iannescu C.**, Maior Artilerie grea, *Roman*, 910
927. **Iannescu G.**, General, f. Direct. g-l Serv. geogr. Armatei, *Buc.*, 33 Italiană, 892
928. **Iarca C.**, General în rezervă, f. Senator, *Buzău*, 25 b-d Brătianu, 914
929. **Iarca Haralambie**, Colonel M. S. M., *Buc.*, 15 str. Popa Soare, 921
930. **Iatanescu P.**, Subinsp. P. T. T., *Ploeşti*, 36 str. T. Vladimirescu, 921
931. **Ignat G. S.**, Ing., Dir. Şc. Bitumul-Matiţa, *Buc.*, 42 str. Toamnei, 921
932. **Ignat Gh. V.**, Căpitan, reg. 17 Artilerie, *Bacău*, 915
933. **Ignat Mihail**, Colonel M. S. M., *Buc.*, 11 str. Virgiliu, 921
934. **Ilasievici C.**, Colonel, Şef S. M. Inspectorat. teh. Cavaleriei, *Buc.*, 921
935. **Iliescu D.**, General, f. Secr. g-l Min. Războiu, *Buc.*, 12 str. A. Lahovari, 914
936. **Iliescu D.**, Institutor. *Tecuci*, 8 str. Unirei, 921
937. **Iliescu Ilie**, Căpitan reg. 17 Vânători, *Zalău* (Transilvania), 921
938. **Iliescu Ilie N.**, Căpitan M. R., Cabinetul Ministrului, *Buc.*, 921
939. **Iliescu Ioan**, Prof. la Şcoala Normală, *Buzău*, 912
940. **Imbroane Avram**, Dr. Teolog., Publicist, f. Deputat, *Timişoara*, 919
941. **Imbroane Nicolae**, Dr. Drept, Avocat, f. Prefect şi Deputat, *Timişoara*, 919
942. **Inculeţ Ion**, M. A. R., Ministru de Stat, *Bucureşti*, 919
943. **Institutul Meteorologic Central al României**, *Filaret*, 921
944. **Ioan Alexandru**, Lic. în drept, Avocat, *Tecuci*, 7 str. Liniştei, 915
945. **Ioan D-na Alex.**, Prof. şi Dir. Şc. prof. fete, *Roman*, str. Mitr. Veniamin, 915
946. **Ioan Constantin**, Lic. şt., Fizic.-asist. Inst. Met., *Buc.*, 35 Minotaurului, 921
947. **Ioan George G.**, Consul gen. al României, *Paris*, 17 rue Colonel Moll, 921
948. **Ioan Ioan N.**, Locot. reg. 42/66 Inf., *Drăgăşani* (Vâlcea), 921
949. **Ioan Nic. N.**, Viticultor, *Drăgăşani* (Vâlcea), 921
950. **Ioan P.**, Inginer silv. Şef de Ocol, *Comana* (Vlaşca), 921
951. **Ioanin Duiliu**, Licenţiat în drept, Avocat, *Buc.*, 19 b-d Domniţei, 898
952. **Ioanitescu D.**, Prof. geogr. Liceul Sp. Haret, *Buc.*, 38 str. Sf. Apostoli, 920
953. **Ioanitescu D. R.**, Prof. Acad. Comerc., Avocat, *Buc.*, 20 str. Mătăsari, 920
954. **Ioaniţiu G.**, Ing., Subdir. Min. Ind. şi Com., *Buc.*, 175 Romană, 921
955. **Ioaniu Nicu**, Lic. în drept, Avocat, f. Prefect, *Piatra-N.*, 915
956. **Ioanne V. Ath.**, Inspector telegr.-poştal, *Buc.*, 8 str. Răsurilor, 920
957. **Ionăşescu N.**, Locot. reg. Alex. cel Bun 37, *Botoşani*, 915
958. **Ionescu AL.**, Dr. Ştiinţe, Farmacist-Maior, *Buc.*, 18 str. Depărăţeanu, 915
959. **Ionescu Anghel**, Int. Col., Comand. Sc. mil. Administ., *Oradea Mare*, 921
960. **Ionescu Aurel**, Căpitan reg. 73 Inf., *Tulcea*, 920
961. **Ionescu Cerna C.**, Comand., grup. vaselor grănicerilor, *Brăila*, 920
962. **Ionescu Const. N.**, Dr. Ştiinţe, Prof. Şc. Normală, *Iaşi*, 17 Kogălniceanu, 914
963. **Ionescu C. Th.**, Lt.-Colonel, *Constanţa*, 58 str. C. Negri, 921
964. **Ionescu Dionisie**, Lic. drept, f. Magistrat, Avocat, *Bacău*, str. Bacău-Focş., 920
965. **Ionescu Eug.**, Subşef de Biurou C. F. R., *Piteşti*, 8 str. Bolintineanu, 919
966. **Ionescu Fotache**, Colonel, *Bucureşti*, 3 str. Tănase Vasilescu, 910
967. **Ionescu G.**, Oficiant sup. telegr.-poştal. *Târgovişte*, 16 str. Viitorul, 920
968. **Ionescu Ilie**, Dirigint. Of. poştal central, *Buc.*, 103 bis str. 13 Septembre, 920
969. **Ionescu I.**, Institutor Şc. primară de băeţi No. 2, *Huşi*, 921
970. **Ionescu I.**, Dr. med. vet., Colonel Corp. 5 arm., *Constanţa*, 139 b. Carol I, 921
971. **Ionescu Ion**, Ing. Insp. g-l, Mc. A. R., Prof. Şc. pol., *Buc.*, 23 str. Căluşei, 919
972. **Ionescu Iosif**, Şef de divizie la P. T. T., *Bucureşti*, 15 str. Parfumului, 920

973. **Ionescu Mariu E.**, General. Comandant teritorial Corp V Arm., *Constanța*, 913
974. **Ionescu Mihail**, General, f. Dir., g-l C. F. R., *Buc.*, 19 str. Filaret, 913
975. **Ionescu Mihail**, Colonel. Comand. reg. 21 Inf., *Buc.*, 920
976. **Ionescu M.**, Căpitan reg. 42/66 Inf., *Drăgășani* (Vâlcea), 921
977. **Ionescu N.**, Locot.-Comandor. Comandant. vap. Dacia. *Constanța*, 916
978. **Ionescu N.**, Ing. silvic. reg. 6 silv., *Buc.*, 30 str. Witting, 921
979. **Ionescu N. G.**, Maior M.S.M. sect. operațiunilor. *Buc.*, 101 cal. Rahovei, 921
980. **Ionescu Nic. T.**, Lic. drept. Directorul Statisticei, *Buc.*, 2 str. Fetițelor, 920
981. **Ionescu Sarafim**, Institutor. *Folticeni*, 3 str. Primăriei. 893
982. **Ionescu Silviu C.**, Cond. dipl. lucr. publ., *Drăgășani*, 47 str. Lahovari, 921
983. **Ionescu Tache**, Col., Șef Serv. Dom. mil. Corp. 2 A., *Buc.*, 5 Uranus, 921
984. **Ionescu Take**, f. Prim Ministru. Avocat. *București*, str. Atenei. 892
985. **Ionescu Vasile**, Colonel în rezervă, *București*, 247 calea Moșilor. 910
986. **Ionescu V.**, Șef. Serv. telegr.-poștal Mehedinți. *T.-Severin*. 15 b-d. Carol, 920
987. **Ionescu Vintilă M.**, Locot. reg. 5 Inf., *Giurgiu*, 921
988. **Ionescu-Argetaoia I.**, Dr. în Științe, Geolog, Prof. la Liceu, *Craiova*, 914
989. **Ionescu-Brăila Gh.**, Medic Veterinar. *Buc.*, 24 str. Popa Rusu, 915
990. **Ionescu-Devesel D.**, Căpit M.R. Cabin. Minist., *București*, 24 Sălcilor, 921
991. **Ionescu-Dobrogianu D. M.**, Colonel, *Constanța*, 3 str. Horia, 898
992. **Ioniță Alex. I.**, Învățător, *Pantelimonul-de-jos* (jud. Constanța), 921
993. **Iordan Iorgu**, Dr. litere, Lic. drept, Prof. Semin., *Iași*, 32 Lăpușneanu, 920
994. **Iordăchescu Cicerone**, Lic. teol. și fil., Preot, Prof., *Iași*, Bis. Bărboiu, 915
995. **Iordăchescu Valeriu**, Lic. teol., Preot, Ec., *Paris*, rue Jean de Beauvais, 915
996. **Irimescu-Cândești I.**, Avocat. *Târgoviște*, 921
997. **Isac Vasile**, Învățător la Sc. aplic. a Sc. normale, *Tg.-Jiu*, 921
998. **Isopescu I. C.**, Inginer. Insp. Industrial, *Iași*, 3 sf. Haralambie, 921
999. **Istrate I.**, General, Inspector g-l, *București*, 9 bis B-d Elisaveta, 893
1000. **Isvoranu Gh. Gh.**, Farmacist, *R.-Vâlcea*, 915
1001. **Iteanu Al.**, Farmacist. *București*, 3 str. Vasile Lascar. 914
1002. **Iuga C. G.**, Dr. mat., Inspector școlar. *Buc.*, 40 str. Tunari, 914
1003. **Iurașcu Maria Șt.**, Învățătoare, *Măcin* (Tulcea), 921
1004. **Ivașcu G.**, Col., Comand. reg. 46 Obuz., *Oradea-Mare*, 12 Dorobanților, 921
1005. **Ivănceanu Gr.**, Lic. dr. și filos., Avocat, *Ploești*, 7 str. Negustori, 921
1006. **Ivănescu Elena M.**, Învățătoare. *Coșereni* (Ialomița) 915.

J.

1007. **Janini Eliseu**. Oficiant P.T.T., Șef. bir. contab., *Buc.*, 116 Șerban V., 921
1008. **Jellea Teodor**, Farmacist. Preș. Camerei Comerț, *Iași*, 82 str. Păcurari, 915
1009. **Jianu Amza**, Dr. med. și chir., Prof. Universitar, *Buc.*, 20 str. Nisipari, 914
1010. **Jianu Ion**, Dr. med., și chir., Chirurg, *Buc.*, 52 str. Câmpineanu, 915
1011. **Jippa C.**, Colonel, Comand. Brig. 20 Inf., *Tulcea*, 919
1012. **Jitianu Ion**, General, Comandantul Diviziei II, *Buc.*, 136 str. V. Lascar, 921
1013. **Jiuga P.**, Maior M. S. M. secția 4, *București*, 921
1014. **Jormescu C.**, Dr., Inspector g-ral Agricol, *Craiova*, 5 str. D. A. Sturdza. 914
1015. **Jova Mantu I.**, Subinspector la Adm. Docurilor. *Brăila*. 329 Bd. Carol. 921
1016. **Jugureanu N.**, Maior la Comend. P-tei, *Constanța*, 109 str. Mircea cel Mare, 921
1017. **Jurim Simion**, Dr. drept. Dir. B-cei Cerealiștilor, *Constanța*, 4 b-d Elisaveta, 921
1018. **Jurist Gh.**, Dr. med. și chir., med. Colon el Spit. milit. Corp. 6 Arm., *Cluj*, 921
1019. **Juvara Ernest**, Dr. med. și chir., Pro . Univers., *Buc.*, 12 str. Orlando, 916

K.

1020. **Kalinderu Mih.**, Proprietar, *București*, 914
1021. **Kapri Iacob**, f. Deputat, *Roman*, 6 str. Vornicu Dan, 907
1022. **Kazimir Nicolae**, Proprietar, *Hotin* (Basarabia), 919
1023. **Kekel Gisela**, Învățătoare titulară. *Lupeni* (Huniedoara). 921
1024. **Kiriac I.**, Dr. med. și chir., Medic Șef de Spitale, *Buc.*, 8 str. Sf. Ionică, 919

1025. **Kiriacescu Oscar,** f. Ministru. Direct. B-ca Naț., *Buc.*, 95 bis str. Romană. 914
1026. **Kohler Ion,** Inginer. Sub Directorul Fabricei de bazalt, *Cotroceni*, 915
1027. **Konya S.,** Dr. Chimie, Președintele Asociaț. farmaciștilor, *Iași*, 915
1028. **Kovaci Ignatz,** Funcț. B-ca Com. Ital. și Rom., *Buc.*, 43 Făinarilor, 921
1029. **Krainik Iosif.** Medic dentist al Curței Regale, *Buc.*, 152 calea Victoriei, 921
1030. **Krainik Marcel,** Ing.-Arh., Subdir. Min. Ind., *Buc.*, 123 calea Victoriei, 921
1031. **Kretzulescu N. Em.,** Student în șt. Fiz.-Chim., *Buc.*, 18 str. V. Emanuel, 921

L.

1032. **Lahovari Alex. Em.,** Ministru Plenipotențiar, *Roma*, 885
1033. **Lahovari Emil N.,** f. Senator, *București*, 10 str. Orlando, 914
1034. **Lahovari Nic. H. Em.,** Ins. atac. Rom., *London*, SW 7, 4 Cromwell Place, 921
1035. **Lahovary Scarlat,** f. Senator, *București*, 97 calea Dorobanților, 903
1036. **Lalescu Traian,** Dr. mat., Prof. Univ., Deput., *Buc.*, 48 str. g-l Angelescu, 914
1037. **Lalu G. D.,** Lic. în drept, Ad-tor Soc. Forestiera, *Piatra-N.*, Ștef. c. Mare, 915
1038. **Lambrinescu N.,** Secr. Insp. P.T.T. j. Prahova. *Ploești*, 4 b. E. Doamna, 921
1039. **Lambru St.,** f. Direc. Soc. Cred. urban. Preș. Ligei Cult., *Buc.*, 31 V. Lascar, 919
1040. **Lascar C.,** Învățător, Șc. aplicație a Școalei Normale, *Huși*, 921
1041. **Laslo P.,** Învățător. *Tg.-Mureș* (jud. Mureș-Turda), 921
1042. **Laugier Charles,** Dr. med., Insp. g-l sanit., *Craiova*, 20 str. g-l Florescu, 919
1043. **Laugier Henri,** Lt. Colonel, Direct. Liceului Militar, *Craiova*, 915
1044. **Laulay,** J. Bahezre de, Lieutenant de Vais., 28 b-d Duchesse, *Rennes* (France), 920
1045. **Laureys H.,** Prof. univ., Dir. Inst. Com., *Montreal*, 592 Av. Landsdowne, 921
1046. **Lazăr Horia,** Ing. silvic regiunea 6 silvică, *Buc.*, 51 str. Porumbaru, 921
1047. **Lazăr N.,** Învățător, Directorul Școalei *Răspopeni* (Orhei. Basarabia), 921
1048. **Lazaryde Haralamb,** Lic. drept, Avocat, *Ploești*, 19 b-d Independenței, 919
1049. **Lăduncă Spiridon.** Prof. și Director la Liceu, *Focșani*, 24 str. Dogari, 915
1050. **Lăpedatu A.,** M. A. R., Prof. Univ., *Cluj*, 915
1051. **Lățea G. I.,** Ing. Agr., Cons. agr. al jud., *Caracal*, str. Sburătorului, 919
1052. **Lăzărescu C. G.,** Agricultor. *Buc.*, 4 str. Atena, 914
1053. **Lăzărescu Emil,** Avocat, Efor Așezăm. Nifon, *Buc.*, 2 str. 11 Iunie, 914
1054. **Lăzărescu L.,** Of. sup. P.T.T., Șef biurou Dir. Poștelor, *Buc.*, 20 Silivestru, 920
1055. **Lecca C.,** Ing. de mine, *Buc.*, 23 str. Lascar Catargiu, 920
1056. **Lenguceanu N. N.,** Dr. în drept, Avocat, *Galați*, 916
1057. **Leon George N.,** Dr., Prof. agregat Univ., *Cluj*, 1 str. Tompa Mihaly, 919
1058. **Leonescu C.,** Profesor la Liceu, *Focșani*, str. Asanachi 915
1059. **Leonte C.,** Dr. med., Chirurg al spit. Eforiei, *Buc.*, 10 str. Wilson, 916
1060. **Leonte State,** Intendent General, *Buc.*, 7 str. Puțu de Piatră, 920
1061. **Leoșteanu Petre,** Căpitan reg. Siret No. 11, *Galați*, 3 str. Hagi Stoica, 915
1062. **Liatris Ioan,** Lic. în drept, Avocat, *Iași*, Aleea Principesa Maria, 919.
1063. **Lillea Ioan,** Maior, reg. 4 Inf., *Basarabia*, 916
1064. **Limburg D.,** Colonel, com. *Filești* (jud. Covurluiu), 919
1065. **Lindenbach Ottmar,** Sub Locot., reg. 113 Inf., *Cernăuți*, 921
1066. **Lișcu Toma,** General, t. Comand. Corp. Grăniceri, *Buc.*, 15 str. Rinocer, 915
1067. **Locusteanu Al. I.,** Med. Veter., f. Dir. Șc. M. Vet., *Buc.*, 48 g-l Berthelot, 884
1068. **Lolliot H.,** Profesor, *Buc.*, 18 str. g-l Berthelot, 914
1069. **Luca C.,** Maior, reg. 85 Inf., *Valea lui Mihai*, 915
1070. **Luca V. I.,** Prof. de Geogr. la Liceu, *Botoșani*, 912.
1071. **Lucasiewicz Al.,** Dir. The Bank of România Ld., *Buc.*, 4 str. Marconi, 900
1072. **Lucescu C.,** Locot. reg. 113 Inf., *Cernăuți*, 921
1073. **Luisescu I.** Ing., Șeful serv. pod. și șos. Romanați. *Caracal*, 25 Libertăți, 921
1074. **Lumiceanu D.,** Consilier de Adm-ție, *Cernăuți*. Palatul Administrativ, 921
1075. **Lungu I.,** Locot. reg. 42/66 Inf., *Drăgășani* (Vâlcea), 921
1076. **Lungulescu N.,** Instîtutor, *Tulcea*, 3 str. Princip. Nicolae, 920
1077. **Lumtrariu C.,** Lic. teologie, Econom, Paroh Bis. Sf. Toma, *Huși*, 921
1078. **Lupașcu Gh. Em.,** Colonel de Artilerie, *Buc.*, 27 str. g-l Cernat, 920
1079. **Lupașcu Lascăr,** Ing., f. Dir. la C. F. R., *Buc.*, 3 str. Vict. Emanuel 914

1080. **Lupescu Al.,** General, f. Ministru Instrucțiuni, *Buc.*, 41 str. Aurel Vlaicu. 919
1081. **Lupșa Teodor,** Învățător, Direct. șc. *Bezin* (jud. Orhei, Bas.). 921
1082. **Lupu Emanoil,** Farmacist, *Iași*, 35 str. Anastase Panu, 915
1083. **Lupu Gh.,** Directorul Băncei de Scont, *Tulcea*, 920

M.

1084. **Macici N.,** Lt. Col., Șeful S. M., Div. 16, *Craiova*, 58 str. Carol, 921
1085. **Macovei G.,** Dr. șt., Geolog. Prof. Șc. polit., *Buc.*, 62 calea Plevnei, 914
1086. **Macovei Ioan I.,** Ing. C. F. R., *Galați*, 3 str. Holban, 919
1087. **Madgearu Al.,** Căpitan. reg. 102 Inf., *Bichiș Ciaba* (Banat), 915
1088. **Magheru Adrian,** Avocat, f. Senator, *Buc.*, 27 str. Crișana, 915
1089. **Magiaru Ernest,** Ing. la C. F. R., *Buc.*, 46 str. General Cernat, 916
1090. **Makarovitsch V.,** General, Lic. mat., Cd. Art. Corp. 7 Arm., *Sibiiu*, 920
1091. **Malamuceanu C.,** Colonel, Comand. reg. 32 Inf., *Ploești*, 921
1092. **Maltopol Mihai,** Căpitan de Art., la Arsen. Arm., *Buc.*, 6 str. Fulgului, 915
1093. **Maltopolu Smaragda,** Prezid. Liga dreptur. fem., *Buc.*, 6 Fulgului, 921
1094. **Maltopol Teodor,** Colonel, *Buc.*, 6 str. Fulgului, 913
1095. **Mamulea I.,** Dr. med., Medicul Curței Regale, 26 str. Câmpineanu, *Buc.*, 914
1096. **Manafu Marin,** Maior, reg. 12 Roșiori, 915
1097. **Manciulea St.,** Licențiat în Litere, Prof. Liceu, *Arad*, 4 b-d Carol, 921
1098. **Mandrini P.,** Intend. g-l, Dir. în Min. de Război, *Buc.*, 34 str. Delea V., 920
1099. **Manoach I.,** Inginer, *Paris*, 36 rue Washington, 919
1100. **Manoilescu M.,** Ing., Director g-l B-ca Țărăn., *Buc.*, 254 calea Victoriei, 919
1101. **Manolache Al.,** Locot. reg. 5 inf., *Giurgiu*, 11 str. Ștefan cel Mare, 921
1102. **Manolescu Ioan,** Colonel M. S. M., *Buc.*, 22 str. Sf. Apostoli, 909
1103. **Manolescu Matei I.,** Profesor Liceul Tr. Doda, *Caransebeș* (Banat), 921
1104. **Manolescu N. G.,** Maior la M. S. M., *Buc.*, 69 str. Puțu cu apă rece, 921
1105. **Manolescu-Râmniceanu Corneliu,** f. Prim Preș. C. Casație, *Buc.*, 7 Dionisie, 891
1106. **Manolescu-Sideri D.,** Subdirector al siguranț. generale, *Buc.*, 17 Olimpului, 916
1107. **Manoliu C.,** Căp. reg. Siret No. 11, *Galați*, 5 str. Petru Rareș, 915
1108. **Manoliu C. Gh.,** Locot. reg. 54 Infanterie, *Roman*, 10 str. Sf. Gheorghe, 915
1109. **Manoliu Radu,** Prof. Șc. Norm. V. Lupu și Lic. mil., *Iași*, 83 Sărăriei, 921
1110. **Manoliu V.,** Învățător, com. *Drânceni*, căt. Ghermănești (Fălciu), 921
1111. **Manta Gh. I.,** Învățător, *Greci* (Tulcea), 921
1112. **Manu Gh. G.,** General, Comand. Brig. 3 Roșiori, *Oradea Mare*, 903
1113. **Manu Ioan G.,** Consilier la Curtea de Apel, *Buc.*, 1 aleea Alexandru, 901
1114. **Marcovici Al.,** Maior în rez., *Buc.*, 18 str. Spătarului, 919
1115. **Maren Vasile,** Dr., Dir. g-l Băncei reg., f. Deputat, *Cernăuți*, 14 Flondor, 919
1116. **Maren V.,** Locot. la Școalele de Marină, *Constanța*, 920
1117. **Margaritopol Demostene,** Maior M. R. Dir. 2 Cavalerie *Buc.*, 921
1118. **Marghiloman Al.,** Dr. în drept, f. Prim Ministru, *Buc.*, 14 D. A. Sturdza, 884
1119. **Marghiloman M.,** f. Deputat, *Buc.*, 11 str. L. Catargiu 903
1120. **Marin Henri,** Ing., f. Șef de Serv. C. F. R., 152 calea Victorii, 914
1121. **Marineu Eracle,** Agronom, *Calafat*, 915
1122. **Marineanu Ioan V.,** Administrat. plășei Olteț, *Balș* (Romanați), 916.
1123. **Marineanu Toma,** Dirigintele Ofic. central P.T.T., *Temișoara*, Poșta centr., 920
1124. **Marinescu Aurel,** Colonel, Șef. S. M., Div. 2 Cavalerie, *Iași*, 5 str. Aurora, 921
1125. **Marinescu Coman,** Ing. silv., reg. 6 silvică, *Buc.*, 41 bd. D. Golescu, 921
1126. **Marinescu C.,** Dr., Med. primar, *Pitești*, 187 str. Șerban Vodă, 915
1127. **Marinescu C.,** Locot. la Cercul de recrutare, *Brăila*, 920
1128. **Marinescu D. Gh.,** Subdir. g-l P. T. T., *Buc.*, 97 str. Isvor, 921
1129. **Marinescu G.,** Dr., med., M. A. R., Prof. Univ., *Buc.*, 29 str. Sălciilor, 903
1130. **Marinescu Ion,** Subinspector Telegr.-poștal, *Pitești*, 28 str. Sf. Vineri, 919
1131. **Marinescu Marin,** Lt.-Colonel reg. 56 Infant. *Caracal*, str. Sburătorului, 915
1132. **Marinescu N.,** Dr. med. și chir., Medic Lt. Col., *Buc.*, 92 Știrbei Vodă, 921
1133. **Marinescu Radu,** Lt. Colonel M. S. M., *Buc.*, 88 str. g-l Angelescu, 921
1134. **Marinescu Stelian,** Lt. Colonel, Comand. reg. 29 Inf., *Dorohoi*, 921

1135. **Marini Aureliu,** Inspector P.T.T., Dir. reg. *Cernăuți*, 10 str. Poștei, 921
1136. **Marino Alex. D.,** Căpitan reg. 75/79 Inf., *Urziceni* (Ialomița), 921
1137. **Marino Gh. D.,** Farmacist-șef al Basarabiei, Inspector sanitar, *Chișinău*, 915
1138. **Marinovici Victor,** Șef de biurou Minist. Interne, *Buc.*, 37 Popa Petre, 919
1139. **Marosin Atanasie T.,** Prof. la Liceu, *Focșani*, 49 str. Cuza Vodă, 915
1140. **Marțian D.,** Colonel, Dir. sup. Șc. tragere Art., *Buc.*, 39 Rahovei, 921
1141. **Marulis G.** Agricultor, com. *Bulbucata* (Vlașca), 921
1142. **Marușescu N. E.,** Inspector la Adm. Docurilor, *Brăila*, la Docuri, 921
1143. **Mateescu D. N.,** Bancher, *Călărași*, 9 str. Heliade Rădulescu, 916
1144. **Mateescu Gh.,** Industriaș, *Ploești*, 20 str. Cantacuzino, 921
1145. **Mateescu St.,** Ad .deleg. Soc. de C.F. Arad-Podgoria. *Arad*, 22 b-d R. Ferd..920
1146. **Mateiu Ion,** Dr., în drept, Dir. Inv. pr. și norm., *Cluj*, 13 Eminescu, 919
1147. **Mavrocordat A. G.,** f. Deputat, *Vaslui*, 889
1148. **Mavrocordat Edgard,** f. Ministru Plenipotențiar, *Buc.*, 5, str. Dionisie, 919
1149. **Mavrocordat Leon,** General-Adjutant, *Buc.*, 8, str. Umbrei, 900
1150. **Mavorcordato D.,** Lt-Colonel M. S. M., *Buc.*, 4 str. g-l Praporgescu, 919
1151. **Mavrodin C. A.,** Agricultor, f. Magistrat și Senator, *Buc.*, 8 Orlando, 914
1152. **Mavrodin D. A.,** f. Cons. Curtea de Apel, *Buc.*, 64 b-d L.-Catargiu, 914
1153. **Mavrodineanu Vladimir,** Cons. C-tea Apel, *Tg.-Mureș*, 12 Papiu Ilarian, 921
1154. **Mavrojanni Al.,** Dr. în drept, Avocat, Publicist, *Buc.*, 75 b-d Brătianu, 921
1155. **Maxim Al.,** Inginer, *Buc.*, 19 str. Romană, 919
1156. **Maxinoiu Tr. Al.,** Ing., Șef de Secție C. F. R., *Gara Bălți* (Bas.), 921
1157. **Mayer Titus Frederic,** Lt-Col., Șc. mil. Inf. No. 1, *Buc.*, 145.str. Isvor, 916
1158. **Mazăre N.,** Prof. geogr. la Șc. norm., *Iași*, 4, str. Muzelor, 908
1159. **Mazere Ion,** D-torul sucurs. Băncii Rom., *Bălți* (Bas.), 219 g-ral Schina, 920
1160. **Mazilu D. P.,** Lic. lit. și dr., Avocat, Profesor, *Buc.*, 22 Sf. Constantin, 919
1161. **Măcellariu Horia,** Căp. Mar., Com. Șc. p-taj pe Dun., *Galați*, 3 Grăd.-V. 915
1162. **Măinescu Ilie C.,** Maior M.R., *Caracal*, 29 str. Clemenței; *Buc.*, 42 Buzești, 915
1163. **Mălăreșcu N.,** Dr. med., Prof. Univ., f. Sen., *Buc.*, 40 str. Știrbei-V.,876 F.
1164. **Mănescu Al.,** Oficiant superior P. T. T., *Buc.* 46 str. Prinț. Ileana, 920
1165. **Mănescu C.,** Inginer, f. Dir. g-l R. M. S., *Buc.*, 24 str. N. Bălcescu, 914
1166. **Mănescu C.,** Comandor în rezervă, *Brăila*, 2 str. Pensionat, 921
1167. **Mărăcineanu N.,** Căpitan secund. pe vaporul Dacia, *Galați*, 916
1168. **Mărculescu Em.,** Avocat, *București*, 92, str. Lipscani, 920
1169. **Mărgăritescu C.,** Dr. med., *București*, 67, calea Griviței, 914
1170. **Mărgineanu D.,** Inspector vamal, *Constanța*, în port la S. M. R., 921
1171. **Mărgineanu G.,** Comandor, Subdir. Serv. Marit., *Buc.*, 147 str. Daviła, 920
1172. **Mârzea Amedeu,** Maior, *Buc.*, 37 str. Elena Pherichide, 921
1173. **Mecu Ilie,** Directorul Băncei Naționale, *Constanța*, 921
1174. **Mehedinți Simeon, M. A. R.,** Prof. univ., f. Minist., *Buc.*, 12 Racoviță, 901
1175. **Meissner C.,** Prof. sc. norm., f. Secr. g-l Min. Instr., *Iași*, 2 Buzdugan, 914
1176. **Melidon Ervent,** Licenț. în dr., Avocat, f. Senator, *Buc.* 3, str. Zidarilor, 915
1177. **Meruțiu V.,** Dr. științe, Prof. universitar de geografie, *Cluj*, 913
1178. **Meteș P.,** Dr. drept, Prefect jud. Cojocna, *Cluj*, 3 str. Bolintineanu, 921
1179. **Metianu N. I.,** Dr. med. și chir., Prof. univ., *Buc.*, 11 calea Griviții, 921
1180. **Metianu Tr. I.,** Ing. mine, Subdir. tehnic la «Steaua Română», *Câmpina*, 921
1181. **Michail I. C.,** Mare proprietar, f. Deputat, *Craiova*, 15 str. Unirei, 915
1182. **Michăilescu C.,** Prof. la Liceu, *Tg.-Jiu*, 108 str. Unirei, 915
1183. **Miclescu Adrian,** General, Direct. Arsen. Armatei, *Buc.*, 5 Leon Vodă, 921
1184. **Miclescu Em.,** Consilier Curtea Casație, *București*, 34 b-d Carol, 920
1185. **Miclescu Emil,** Inginer, f. Dir. g-l C. F. R., *Buc.*, 30 str. N. Bălcescu, 914
1186. **Micodoiu Gh. C.,** Maior de Infanterie, *Pitești*, 22 Brâncoveanu, 919
1187. **Mieșunescu D.,** Colonel, *Craiova*, 7 str. Movilă, 920
1188. **Miculescu C.,** Dr. științe, Prof. universitar, *Buc.*, 3 str. Spătarului, 916
1189. **Miculescu Vasile,** Lic. în dr., Avocat, f. Deputat, *Buc.*, 3 str. Blanduziei, 915
1190. **Miga I.,** Licenț. în farmacie, Farmacist, *Constanța*, 1 str. Miron Costin, 921
1191. **Mihail Camila,** Profesoară la Șc. norm. de Învățătoare, *Galați*, 921
1192. **Mihail Ch.,** Șeful Regiei Monop. Statului, *Tg.-Jiu*, 920

1193. **Mihail Gh.** Lt. Colonel Şef St. Maj. Divizia 10, *Brăila*, 921
1194. **Mihail Ştefan D.,** General, f. Min. Lucr. Publ., *Buc.*, 22 g-l Angelescu, 909
1195. **Mihalache I.,** Învăţător, f. Ministru şi Deputat, *Topoloveni* (Muscel). 920
1196. **Mihăescu Const. C.,** Maior S.M. Comandam. Div. 2 Cavalerie, *Iaşi*, 921
1197. **Mihăescu Marin A.,** Prof. la Gimnaziu. *Caracal*, 72 str. Filipescu. 915
1198. **Mihăescu Petrica,** Profesoară de geogr. la Extern. de fete, *Tulcea*, 920
1199. **Mihăilescu Justiu,** Sublocot. rezervă reg. 33 Inf., *Buc.*, 16 str. Şepcari, 920
1200. **Mihăilescu M.,** Comandor, în Dir. Ars. Marinei, *Galaţi*, 2 str. Beldiman. 919
1201. **Mihăilescu M.,** Locot., Sc. spec. Inf., *S/. Gheorghe* (Trei Scaune, Trans.), 921
1202. **Mihăilescu M.,** Lt. Colonel, Şcoala sup. de războiu, *Buc.*, 921
1203. **Mihăilescu Vintilă,** Prof., Asistent la Semin. geogr., *Buc.*, 23 str. Lucaci, 920
1204. **Mihăilescu Virgil,** Maior de Art. M.R., Dir. 11 teh. *Buc* 37 str. 13 Sept., 921
1205. **Mihălescu C. S.,** Lt-Col. M. R. Dir. Armament, *Bucureşti*, 915
1206. **Mihuleţ Al.,** Prof. la Liceu, *Tg.-Jiu*, 26 str. Griviţei, 919
1207. **Mihuţu Tr.,** Căpitan comandor, Căpitanul Portului, *Brăila*, 921
1208. **Milcoveanu C.,** Maior. Min. de Răsboi, *Buc.*, Hotel Splendid, 915
1209. **Milcu H.,** Colonel, Comand. Cercului de recrutare, *Ploeşti*, 920
1210. **Milculescu Gr.,** Dir. Uniunei Obşt. săt. Prahova, *Ploeşti*, 27 str. Nucilor 921
1211. **Mille C.,** Avocat, f. Deputat, *Bucureşti*, 1, str. Polonă, 914
1212. **Miltiade C.,** Colonel. Com. Şc. milit. Inf. No. 1, *Buc.*, Dealu Spirei, 921
1213. **Minescu I. I.,** Maior reg. 9 Vânători, *Buc.*, 13 str. Polonă. 921
1214. **Minovici St.,** Dr. chimie, Prof. universitar, *Buc.*, 30, str. Popa Rusu, 914
1215. **Mircea R. C.,** Inginer, Prof. Sc. politecnică, *Buc.*, 31 str. Romulus, 898
1216. **Mirinescu M.,** Dr. med., Medic primar spit. copii, *Buc.*, 54 Spătarului, 914
1217. **Mirodescu Gh.,** Colonel Comand. reg. 9 Roşiori, *Tecuci*, 919
1218. **Miron D.,** Lic. Litere, Prof. Şc. norm. şi Liceu, *Huşi*. 34 str. Schit. 921
1219. **Miron V.,** Colonel, Comand. reg. 113 Inf., *Cernăuţi*, 13 str. Carol. 913
1220. **Mironescu Aur. Em.,** Ing., Şef serv. pod. şi şos. jud., *Cahul*, 2 Caravasile, 921
1221. **Mironescu G. G.,** Prof. Univ. f. Ministru Instr., *Buc.*, 5 Pitar Moşu, 924
1222. **Mironescu Th.,** Dr. în medicină, *Buc.* 70, calea Griviţei, 914
1223. **Mironovici Longhin,** Adm. Căpitan, reg. 113 Inf., *Cernăuţi*, 921
1224. **Missir Basile M.,** f. Min. şi Preş. Senat., Avocat, *Buc.*, 20 g-l Berthelot, 901
1225. **Missir Petre,** Prof. universitar, Avocat, *Buc.*, 39 str. G. Cantacuzino, 914
1226. **Mitescu C. Gh.,** Lic. drept, Avocat, Căp. rez., reg. 9 Inf., *Galaţi*, 27 Columb 921
1227. **Mitescu Ilie,** Profesor la Gimnaziu, *Iaşi*, 8 str. Smeu, 912
1228. **Mitescu Natalia,** Prof. geogr. Sc. sec. de fete. *Constanţa*, 921
1229. **Mitrănescu Fl.,** Maior, Insp. studii Sc. sup. războiu, *Buc.*, 921
1230. **Mitru Gh.,** Prof. geogr. la Gimnaziu, *Iaşi*, 33, str. Cuza-Vodă, 914
1231. **Mitru I.,** Prof. şi Directorul Sc. normale V. Lupu, *Iaşi*, str. Asachi, 916
1232. **Mitulescu I.,** Dr. în medicină, *Bucureşti*, 19, str. Covaci. 905
1233. **Mladin D.,** Maior reg. 33 Inf., *Turtucaia*, 920
1234. **Mlădinescu Al.,** Colonel, Comand. Sc. Ofiţeri. *Ploeşti*, 915
1235. **Mocanu C.,** Maior M. S. M. secţia 2. *Buc.*, 921.
1236. **Mocanu Petre,** Inginer la S. P. M., *Constanţa*, 2 str. Orient, 921
1237. **Mocsony Anton,** f. Dep., *Bulci* (Caraş-Sev., Banat), *Buc.* Athénée Palace, 919
1238. **Mocsony Ioan,** f. Deputat, *Căpăluaş* (Caraş-Severin, Banat), 919
1239. **Mogâldea C.,** Agronom, Consilier Agricol al jud. Prahova, *Ploeşti*, 915
1240. **Moisil C.,** Prof., Mc. A. R., Numismat, *Buc.*, 70, str. Şerban-Vodă, 920
1241. **Moisil I.,** Directorul Muzeului pedagogic, *Buc.*, 12, str. Romană. 919
1242. **Moldovan Iuliu,** Dr. med. şi chir., Pr. Univ., Insp. g-l san., *Cluj*, 1 str. Miko, 921
1243. **Molnar Elena,** Învăţătoare, *Trăscău* (jud. Turda-Arieş, Trans.), 921
1244. **Montesi Enrie,** Ing., Dir. Soc. Bazalt şi Ceram., *Buc.*, 29, aleea Sebast. 921
1245. **Morariu Aurel,** Dr. jur., Avocat, f. Deputat, *Cernăuţi*, 4 str. Dominic, 921
1246. **Moraru C.,** Căpitan, reg. 113 Infanterie, *Cernăuţi*, 921
1247. **Morărescu I.,** Căpitan reg. 5 Infanterie, *Giurgiu*, 921
1248. **Moroşanu C. Th.,** Prof. la Liceul Codreanu, *Bârlad*, 2. str. Corbu, 912
1249. **Moser I.,** Farmacist, *Călăraşi*, 122 str. Griviţei. 915
1250. **Mosescu Octavian,** Avocat. *R.-Sărat*, str. Elisaveta Doamna, 921

1251. **Moşoiu Traian,** General. Ministrul Lucrărilor Publice, *Buc.*, 921
1252. **Motaş C. S.,** Prof. Sc. super. Med. Veter., *Buc.*, 88 str. Isvor, 919
1253. **Motomancea C.,** Prof. şi Director Liceu, *Tulcea*, 5 str. Princip. Maria, 920
1254. **Motrescu Eugen,** Inspector g-l agr., *Cernăuţi*, 10, str. Dr. Reiss, 919
1255. **Moţoc Gr.,** Inspector telegr.-postal, *Iaşi*, 14, str. Lăţescu, 920
1256. **Motzoi I.,** Inginer, Antreprenor Lucr. Publ., *Buc.*, 59, str. Dionisie, 914
1257. **Mrazec Ludovic,** M. A. R., Dir. Instit. geologic, *Buc.*, 2, şos. Kisselef, 911
1258. **Munteanu Leonida,** Lt. în Serv. geogr. Arm., *Buc.*, 117 caleaVăcăreşti, 919
1259. **Munteanu Radu,** Căp. reg. 10 Jand., *Cernăuţi*, 30 str. Ştefan cel M., 921
1260. **Munteanu-Râmnic D.,** Prof. la Liceu. f. Deput., *Ploeşti*. 6 Bunavestire, 915
1261. **Munteanu Theodor,** Locot. reg. 113 Inf., *Cernăuţi*, 921
1262. **Murelli Panait,** Inginer, Inspector C. F. R., *Constanţa*, 43 str. Traian, 921
1263. **Mureşeanu Aneta,** Lic. în farm.. Farmacistă-şef, *Galaţi*, 6, str. Holban, 920
1264. **Murnu G.,** Mc. A. R., Prof. universitar, *Buc.*, 9 aleea Blank A, 915
1265. **Musceleanu Christian,** D-r în ştiinţe, f. Deputat, *Buc.*, 1, str. Simonide, 914
1266. **Musta Filaret,** Arhimad.. Vicar episcopesc, *Caransebeş* (Banat), 921
1267. **Muşat Gh.,** Lic. st., Subdir. laborat. comunal, *Buc.*, 22 str. Emigratului, 921
1268. **Muşat Nic. A.,** Dr. Ing., Dir. serv. tehnic al oraşului, *Brăila*, Uz. apă, 921
1269. **Müller Alois,** Dr. filoz., Industriaş, *Buc.*, 23 bis str. Radu-Vodă, 920.

N.

1270. **Nacian C.,** Consilier Curtea Apel. *Constanţa*, 8 str. 11 Aprilie, 921
1271. **Nadolu Toma,** Maior la Comand. Div. 5, *Buzău*, 7 bis str. Pandurul, 921
1272. **Nagy Al. F.,** Farmacist, *Târgovişte*, 35, str. Libertăţii, 915
1273. **Nana Aurel,** Invăţ., Dir. de şcoală. *Petrila*, (j. Huniedoara, Transilv.), 921
1274. **Nanu-Muscel,** Dr. med., Prof. univ., f. Senator, *Buc.*, 4 b-d L. Catargiu, 914
1275. **Napoleon Athanase,** Căp. retr., Subcas. g-l Cassa Dep., *Buc.*, 9 Ovidiu, 915
1276. **Nasta Alex. A.,** Dr. şt. agr., Dir. Cadastrului, *Buc.*, 95 str. Romană, 921
1277. **Naum Traian,** Agricultor, *gara Merişani* (Argeş), 916
1278. **Naumescu Nic.,** Avocat. f. Magistrat, *Buc.*, 18, str. Vasile Conta, 920
1279. **Năstase Victor,** Căpitan Serv. geogr. Armatei, *Buc.*, 49 Buzeşti, 912
1280. **Năsturaş N.,** Inginer, Insp. industr., *Brăila*. 1 str. Regală, 921
1281. **Neagu I.,** Int. Maior M. R.. serv. person., *Buc.*, 921
1282. **Neagu Teodor,** Inginer la conducta de petrol, *Buc.*, 21, str. Dionisie, 916
1283. **Neamţu C. C.,** Director Banca Comerţului, Agricultor, *Craiova*, 915
1284. **Neculcea C. C.,** General,Comand. Brig. 57 Inf., *Cernăuţi*, 915
1285. **Neculcea Eugeniu,** Dr. ştiinţe, Prof. univ., *Iaşi*. 41, str. Carol, 914
1286. **Neculcea Ion,** Inginer, *Buc.* 166, calea Victoriei. 915
1287. **Nedelcovici Anastase,** f. Senator, *Buc.*, 11 b-d Brătianu, 891
1288. **Nedelcu D. G.,** f. Director Minist. Just., *Buc.*, 29 str. 11 Iunie, 914
1289. **Nedelcu Octavian,** Comandor, Divizia de mare, *Constanţa*, 919
1290. **Negoiţă I.,** Preot, Prof. şi Dir. al Seminarului, *Huşi*, 921
1291. **Negomireanu I.,** Căp. Ad-tor, reg. 17 Obuz., *Sadagura* (Bucovina), 915
1292. **Negrea Alex.,** Licenţiat în drept, Avocat, *Constanţa*, 10 str. Vânători, 921
1293. **Negreanu C.,** Inspector telegr.-postal, *Buzău*, 55 str. Carol, 920
1294. **Negrescu C.,** Procurist al Băncei Comerţului, *Craiova*, 915
1295. **Negretzu Ioan F.,** Inginer de mine, *Piteşti*, 146 str. Şerban-Vodă, 916
1296. **Negri Alex.,** Colonel-Adj., *Buc.*, 5 str. Barbu Catargiu, 912
1297. **Negri Nic. N.,** Lic. drept, Avocat, Agricul., *Buc.*, 2 str. Schitu Darvari, 920
1298. **Negru N.,** Comandor, *Buc.*, 11 str. Sf. Apostoli, 915
1299. **Negrutzi G. T.,** f. Prof., Antrepr. Lucr. publ., *Buc.*, 17 str. Spătarului, 919
1300. **Negruţiu I. F.,** Ing., Dir. Cred. teh. Trans., *Cluj*, 27 str. A. Mureşanu, 920
1301. **Negulescu Anastase,** Colonel. Şef S.M. la Inspect. teh. Armam., *Buc.*, 921
1302. **Negulescu Aurel,** Căp. C-dor. Prof. şc. marinei, *Constanţa*, 103 st. Mircea, 921
1303. **Negulescu C.,** Maior Sc. sup. războiu. *Buc.*, 12 prel. Cometei, 921
1304. **Negulescu D.,** Prof. univ.. Avocat, *Buc*, 33 str. Al. Lahovari, 914
1305. **Negură M. T.,** Lic. drept. avocat, *Vaslui*, 5 st . Vasile Lascar, 921

1306. **Negut D.,** Maior, Comand. bat. 6 Pion., *Focşani*, 131 str. I. C. Brătianu. 916
1307. **Neiciulescu Vasile,** Locot. reg. 106 Inf., *Bichiş-Ciaba*, 916
1308. **Nenițescu D. S.,** f. Ministru, Avocat, *București*, 8 str. Școalei, 902
1309. **Nestor G. A.,** Căpitanul Portului, *Tulcea*, 920
1310. **Neştian Gh. D.,** Prof. Lic. Codreanu, *Bârlad*, 34 str. Epureanu, 921
1311. **Neştian G. N.,** Institutor, *Huşi*, 1 str. Scarlat Rosetti, 921
1312. **Nica V.,** Maior la S. M. Div. 18, *Sibiiu*, 921
1313. **Nicolae Mihai,** Căpitan, Comand. Comp. jandarm., *Făgăraş*, 916
1314. **Nicolae St. R.,** Inginer, Şeful Serv. Pod. şi Şos., *Chişinău*, 30 str. Puşkin. 921
1315. **Nicolae Teodora St.** (născ. Creţescu), Prof., *Chişinău*, 30 str. Puşkin 916
1316. **Nicolaescu Aurel,** Maior, M. S. M., secţia 5, *Bucureşti*, 921
1317. **Nicolaescu C.,** Adm.-Căpitan, *Galaţi*, 102 str. Dogăriei, 921
1318. **Nicolaescu D.,** Licenţ. drept, Avocat, f. Deputat, *Ploeşti*, 21, Libertăţii 920
1319. **Nicolaescu M.,** Maior, *Constanţa*, 55 str. Mircea cel Mare, 921
1320. **Nicolaescu-Balş I.,** Ing. S-dir. Expl. C M dir. I reg. C.F.R., *Buc.*, Gara N. 916
1321. **Nicolaescu-Bughian I.,** Prof. Geogr. Şc. Norm., *Câmpulung* (Muscel), 912
1322. **Nicolaid I.,** Maior, M. S. M., secţia 5, *Bucureşti*, 921
1323. **Nicolau Al.,** Ing., Dipl. Şc. Sup. Elec., *Brăila*, Ing. firma D.C. Radovici. 921
1324. **Nicolau D.,** Farmacist, Preş. Soc. farmaciştilor, *Buc.*, 81 cal. Rahovei, 914
1325. **Nicolau D.,** Lt-Colonel, Sc. milit. de Geniu, *Bucureşti*, 916
1326. **Nicolau St. R.,** Col. Şeful S. M. Comand. 6 terit., *Cluj*, 3 str. Elisaveta, 921
1327. **Nicoleanu Eracle,** General, Prefec. Poliţ. Cap., *Buc.*, 1 b-d L. Catargiu 909
1328. **Nicoleanu G.,** Membru Cons. Sup. Agric., *Buc.* 34 calea Griviţei 891
1329. **Nicolescu Ath. D.,** Ing., Şef Serv. la Dir. I reg. C.F.R., *Buc.*, 37 Silivestru. 921
1330. **Nicolescu C.,** Maior, M. S. M., secţia 4, *Bucureşti*, 921
1331. **Nicolescu I. (Dacian),** Profesor la Liceu, *Ploeşti*, 31 str. C. A. Rosseti. 891
1332. **Nicolescu Miron,** Subşef de serviciu C. F. R., *Buc.* 18 str. Clucerului 904
1333. **Nicolescu Paul I.,** Ziarist şi publicist, *Tulcea*, 3 str. g-l Golescu, 921
1334. **Nicolescu Radu I.,** Lt. Comandor, *Galaţi*. 3 str. Holban, 921
1335. **Nicolescu Th. T.,** Colonel, Comandantul corp. 5 teritorial, *Constanţa*, 921
1336. **Niculescu Cristea I.,** f. Judecăt. de Trib., Avoc., *Buc.*, 18 str. Cazărmei. 921
1337. **Niculescu D.,** General, Comand. Brig. 1 Vânători, *Oradea Mare* 909
1338. **Niculescu D.,** Căpitan, M. R. Serv. Personalului, *Bucureşti*, 921
1339. **Niculescu D. D.,** Dr. med. şi chir., Stomatologist, *Buc.*, 3 str. Batiste 916
1340. **Niculescu G.,** Locot. reg. 17 Artilerie, *Bacău*, 915
1341. **Niculescu Gh. I.,** Locot. Comandor, *London S. W.* 7, 4 Cromwell Place. 915
1342. **Niculescu I. D.,** Maior de Inf. la Comand. Div. 3, *Chişinău*, 921
1343. **Niculescu V. T.,** Prof. Liceu, *Ploeşti*, 3 str. Banul Manta 915
1344. **P. S. S. Nifon Nicolescu,** Episcop, *Buc.*, 1 bis str. Palatul Justiţiei, 915
1345. **Nistor D. I.,** Licenţ. teol. şi drept, Director Prefectură, *Tulcea*, 920
1346. **Nistor I.,** M. A. R., Ministru de Stat. Prof. univ., *Cernăuţi*, 919
1347. **Nistoreneu I.,** Locot. la Comand. Div. 3, *Chişinău*, 921
1348. **Niţă I. N.,** Învăţător, com. *Rânceni* (Fălciu) Of. Fălciu, 921
1349. **Niţescu D.,** Institutor, *Tulcea*, 4, str. Prislav, 920
1350. **Niţescu Gr.,** Colonel, Şeful S. M. Div. 13, *Ploeşti*, 920
1351. **Niţulescu D.,** Prof. Geogr. la Gim., *C-lung* (Muscel), 6 I. C. Brătianu. 912
1352. **Niţulescu G.,** Sub Locot. reg. 5 Inf., *Giurgiu*, 921
1353. **Noica D.,** Dr. med., şi chir., Docent Univers., *Buc.*, 34, str. Ştirbei-Vodă. 916
1354. **Noica Gr. I.,** Mare proprietar, com. *Chiriac* (Vlaşca), 919
1355. **Noica Paraschiv I.,** Mare proprietar, *Buc.*, 1 str. Spătarului, 919.

O.

1356. **Obregia Al.,** Dr. med., Prof. Univ., *Buc.*, 11 bis, str. Cernica, 892
1357. **Obrocea-Georgescu I.,** Lic.dr., Avocat, f. Primar oraş. *Ploeşti*, 16 Justiţiei. 921
1358. **Odobescu Gr. I.,** Dr. med., spit. Eforiei civile, *Buc.*, 79 Română, 916
1359. **Oesecu C. V.,** Prof. Liceul Naţional, *Iaşi*, 52 str. Cuza-Vodă, 916
1360. **Olaru V.,** Căpitan reg. 113, *Cernăuţi*, 921

1361. **Olănescu C. P.**, Ing., f. Minis. și Preș. Camerei, *Buc.*, 4 b-d. Dacia, F. 875
1362. **Olărașu Gh.**, Lic. drept, Inspector g-l de poliție, *Buc.*, 5 șos. Bonaparte, 921
1363. **Oliu Traian T.**, Desenator la Inst. Meteor., *Buc.*, 4 str. Ghiocei, 921
1364. **Olteanu Aurel I.**, Dipl. șc. com., Subdir. Moara rom. *Brăila*., 125 Plevnei, 921
1365. **Olzewski G.**, Inginer, *Buc.*, 81 calea Victoriei, 915
1366. **Onciul D.**, M. A. R., Prof. Univer., Direct. Arhiv., *Buc.*, 4 Arhivelor, 904
1367. **Opran August**, Director General Minist. Finan., *Buc.*, 31 Viitorului, 919
1368. **Opran Const.**, Inginer silvic, *Buc.*, 115 calea Călărașilor, 913
1369. **Opran N.**, Colonel, Șef S. M. Corp. II Armată, *Buc.*, 916
1370. **Opreanu Luciliu R.**, Avocat, *Brăila*, 11 str. Călărași, 921
1371. **Oprescu G.**, Profesor universitar, *Cluj*, 915
1372. **Oprescu Gh.**, Colonel M. S. M., Șeful secț. 1, *Buc.*, 921
1373. **Oprescu Mircu**, General, Comand Brig. 5 Inf., *Chișinău*, 921
1374. **Oprescu N.**, Director în Minist. Lucr. Publ., *Buc.*, 33 str. Sculpturii, 914
1375. **Orănescu C.**, Lic. în drept, Avocat, *Buc.*, 10 str. V. A. Urechiă, 915
1376. **Orăscu Al. C.**, Avocat la Banca Românească, *Buc.*, 7 g-l Grigorescu, 915
1377. **Orăscu Gh.**, Inginer C. F. R., Serv. E, *Buc.*, 1 str. Pescari, 915
1378. **Orezeanu Tudor C.**, Maior M. S. M., *Buc.*, 6 str. Dr. Kalinderu, 921
1379. **Orghidan N.**, Profesor Geografie, Directorul Liceului de fete, *Brașov*, 912
1380. **Orleanu M.**, Avocat, f. Ministru, *Galați*, 897
1381. **Oromulu M.**, Guvernatorul Băncii Naționale, *Buc.*, 915
1382. **Oroveanu I.**, Maior la reg. Carelor de luptă, *Târgoviște*, 921
1383. **Orzescu Ilie.** Dir. Școalei Normale. *Caransebeș* (Banat), 921
1384. **Otescu I.**, Profesor, *Buc.*, 19 șoseaua Bonaparte, 891
1385. **Ottescu N.**, Avocat, Censor la Banca Naț., *Buc.*, 19 șos. Bonaparte, 920
1386. **Otetelișanu Enric**. Direct. Inst. Meteor. centr., *Buc.*, Inst. Meteor., 919
1387. **Otetelișanu Gr.**, Avocat, f. Prefect, *R.-Vâlcea*, 915
1388. **Ottolescu Scarlat**, Inginer Inspect. g-ral, *Buc.*, 52 str. g-ral Berthelot, 914

P.

1389. **Paisescu N.**, Dirig. adm. Of. telefonic central, *Buc.*, 1 str. Gramont, 920
1390. **Palade I.**, Profesor la Liceu, *Tulcea*, 920
1391. **Palade Gh.**, Lic. st. comerc., Profesor, *Galați*, 17 str. Democrației, 920
1392. **Palangeanu N.**, Maior M. S. M., secția 4, *Buc.*, 18 b. str. T. Aman, 921
1393. **Pallă C.**, Cap. în Serv. Geogr. Armatei, *Buc.*, 111 bis calea Călărașilor, 912
1394. **Pamfil Gh. P.**, Dr. Științe, Farmacist, Prof. la Universitate, *Cluj*, 915
1395. **Panaitescu D. N.**, Prof. șc. super. comerț, *Galați*, 12 str. Brateș, 915
1396. **Panaiteseu Ioan G.**, Avocat, *Constanța*, 123 str. Carol, 921
1397. **Panaitescu Panait N.**, Ing., Prof. Sc. Arte și M., *Buc.*, 11 bis str. Polizu, 916
1398. **Panaitescu Scarlat**, General, M. A. R., *Chișinău*, 5 str. Iașilor, 909
1399. **Panaitescu St.**, General, Comand. Diviziei III, *Chișinău*, 920
1400. **Panaitescu Theodor**, Lic. teol., Paroh Sf. Ioan Bot., *Tecuci*, 16 Nicorești, 921
1401. **Panaitopol G.**, Ing., Șef. Serv. Tracț. Dir. 8 Reg. C.F.R., *Cernăuți*, 8 Heine, 921
1402. **Panku Radu**, Pref. jud. și orașului, *Arad*, 920
1403. **Pantazzi V.**, Comandor, M. R. div. 5 Marină, *Buc.*, 15 str. Columb, 916
1404. **Pantu I.**, Judec. Trib., f. Prefect, *Vaslui*, str. Kogălniceanu, 919
1405. **Pantu Zacharia C.**, Conserv. Inst. Botanic, *Cotroceni*, Inst. Botanic, 915
1406. **Papadat N. A.**, Avocat, *Buc.*, 5 str. Pictorul Grigorescu, 914
1407. **Papazoglu C. D.**, General de rezervă, *Ploești*, 33 str. Plăeșilor, 885
1408. **Papazolu C.**, Medic Veterinar, *Buc.*, 34 str. Bateriilor, 915
1409. **Papp Gabriel M.**, Comerciant, *Ploești*, 4 str. Armoniei, 915
1410. **Pappa G.**, Șeful Serv. P. T. T. al jud. Bălți, *Ungheni-Bălți* (Basarabia), 920
1411. **Pappasoglu D.**, Colonel reg. Roman 14, *Buc.*, 16 Aleea 11 Februarie, 915
1412. **Paraschivescu Emil**, Căp., Comand. vap. Prin. Maria, *Brăila*, 43 Golești, 921
1413. **Pariano C.**, Propr., Publicist, com. *Hasancea* (Constanța), 921
1414. **Pascal Nic.**, Avocat, f. Deputat, *Giurgiu*, 23 str. B. Iepurescu, 915

1415. **Pascal Octavian,** Căpit. M. R., cabinetul Ministrului, *Buc.*, 921
1416. **Pascal Traian,** Colonel de Stat Major, *Buc.*, Arsenalul Armatei. 913
1417. **Pascal V.,** Dr., Medic Primar jud. Ilfov, *Buc.*, 92 str. Isvor, 920
1418. **Pascha Gavril,** Invăţ., Dir. şcoalei, *Lupeni* (Huniedoara, Transilv.). 921
1419. **Pascu Cezar Th.,** f. Prim Ajutor de Primar, Avocat, *Buc.*, 58 str. Isvor. 919
1420. **Pascu Gh.,** Ing., f. Director al Cadastrului *Buc.*, 35 bis Dorobanţilor. 919
1421. **Pascu Ioan,** Licenţ. în drept, Avocat, *Bălţi* (Bas.), 150 str. Ferdinand. 920
1422. **Passan Adam,** Şeful Serv. de Pod. şi Şosele, *Hotin* (Basarabia), 919
1423. **Pastia Al.,** Căpitan, *Folticeni*, 6 str. Maior Ioan, 915
1424. **Pastia C.,** Doctor în Medicină, *Buc.*, 75 b-l. I. C. Brătianu, 914
1425. **Pastia Fotache,** Lt-Col., Şef S. M. direcţ. şc. militare, *Buc*, 9 Romană. 921
1426. **Pastia G.,** Maior în rezervă, f. Senator, *Buc.*, 23 str. N. Bălcescu. 915
1427. **Paşa Natalia A.,** Prof. Şc. norm. de fete, *Bârlad*, str. Corbea, 921
1428. **Paşa Paul,** Direc. Şc. Primare Băieţi, *Galaţi*, 1 str. Minervei, 916
1429. **Paşalega C.,** Col., Şef. S. M., com. terit. C. 1 Arm., *Craiova*, 9 C. Boldescu. 921
1430. **Patris Edmond,** Prez. Asoc. Presei belg., *Bruxelles*, 30 r. d'Archimède. 920
1431. **Patica C.,** Dr. med. şi chir., med. spit. *Bujor* (Covurlui), gara L. Catarg., 921
1432. **Patica D. Gr.,** Invăţ. şc. apl. a şc. normale, *Tg.-Jiu*, 921
1433. **Pauker Simon,** Direct. ziarului «Argus», *Buc.*, 14 str. Sărindar, 915
1434. **Paulian M.,** f. Funcţionar la Minist. Finanţ., *Buc.*, 17 str. Sf. Ionică. 904
1435. **Pavelescu Alfons,** Ing. la Soc. Tramv., *Buc.*, 71 Radu dela Afumaţi. 919
1436. **Pavelescu Gh.,** Lic. dr., Preşed. Trib., *Bălţi* (Basarabia). 920
1437. **Pavelescu Ioan,** General la Serv. Geogr. Armatei. *Buc.*, 160 Victoriei. 909
1438. **Păcală Victor,** Prof. şc. norm. Andrei Şaguna, *Sibiiu*, 921
1439. **Păianu N.,** Ing., f. Direct. în Minis. Industriei, *Buc.*, 80 str. Dionisie. 899
1440. **Păncescu Gh.,** Colonel, Comand. Brig. 15 Artilerie, *Medgidie*, 1921
1441. **Păsculescu N.,** Profesor la Liceu, *Huşi*, 915
1442. **Păun I. N.,** Colonel în Serv. Geogr. Armatei. *Buc.*, 903
1443. **Păunescu Chesarie,** Arhimandrit, Prof. şi Dir. Episcopiei, *Huşi*, 921
1444. **Pârlea Vasile,** Invăţ., *Grindul-de-Arieş* (Turda-Arieş, Trans.), 921
1445. **Pârşcoveanu Pandele,** Prof. de Geografie la Liceu. *T.-Severin*, 915
1446. **Pârvan V.,** M. A. R., Prof. universitar, *Buc.*, 45 şos. Bonaparte, 914
1447. **Pârvulescu C.** Prof. de Matem. la Liceu, *Ploeşti*, 6, str. Elisaveta, 920.
1448. **Pârvulescu I.,** Locot. reg. 4 Argeş, *Piteşti*, 4 str. Babic, 915
1449. **Pârvulescu N.,** Maior M. R. cabinetul Ministrului, *Buc.*, 921
1450. **Pârvulescu Nic. M.,** Lic. drept, Avocat, *Ploeşti*, 19 str. Cantacuzino. 921
1451. **Pellopida Aurel,** Maior reg. 73/78 Inf., *Brăila*, 60 b-d. Cuza-Vodă, 921
1452. **Penescu C. St.,** Int. Maior, Director studii Şc. mil. admin., *Oradea-Mare*, 921
1453. **Penuescu-Kertsch Cr.,** Ing., Dir. Soc. Rom. Autom., *Buc.*, şos. Jianu, 914
1454. **Peretz Paul Petre,** Ing. Insp. gener., *Buc.*, 39 calea Rahovei, 892
1455. **Perianu Radu I.,** Prof., Funcţ. Arh. Statului, *Buc.*, 63 Princ.-Unite 916
1456. **Perieţeanu I. Gr.,** Lic. în drept, Avocat, *Buc.*, 13 str. Cobălcescu. 915
1457. **Petala N.,** General, Comandantul Corpului 6 Armată, *Cluj*, 17 Maiolis. 920
1458. **Petrache Gh. I.,** Adm. Locot. reg. 42/66 Inf., *Drăgăşani* (Vâlcea). 921
1459. **Petrareu D.,** Ing., Şeful Atel. Şc. de Meserii. *Buc.*, 3 str. Sinceai. 916
1460. **Petrarian August E.,** f. Magistr., Agric., *Craiova*, 5, str. Dima Popovici. 920
1461. **Petraşcu I.,** General. Comand. Corp. 5 Armată, *Buc.*, 152 Stirbei-V.. 920
1462. **Petrescu B. Ion,** Ing., Antrep. şi Arhitect, *Buc.*, 33 bis Dorobanţilor. 915
1463. **Petrescu Const.,** Avocat, *Ploeşti*, 9
1464. **Petrescu David.,** Medic veterinar, *Tg.-Jiu*, 920
1465. **Petrescu G. D.,** Directorul Şc. normale Invăţători, *Constanţa*, 921
1466. **Petrescu G. N.,** Lt. Colonel, Prof. Şc. spec. Artilerie. *Timişoara*, 921
1467. **Petrescu I.,** Maior M. R., Direcţia şcoalelor *Bucureşti*, 921
1468. **Petrescu Jean Th.,** Oficiant P. T. T., *Fălticeni*. 11 str. Coteşti. 921
1469. **Petrescu N.,** Ing., Inspector Industrial. *Buc.*, 5 str. Renaştirei, 921
1470. **Petrescu Nic. St.,** Maior reg. 113 Inf., *Cernăuţi*, 921
1471. **Petrescu Nika,** Dr. în drept., Avocat, *Tg.-Jiu*, 919
1472. **Petrescu Ovid D.,** Subinspector silvic, *Tulcea*, 16 str. Princ. Ferdinand 920

1473. **Petrescu Ricard,** Colonel, la Oficiul I. O. V., *Buc.*, 915
1474. **Petrini Emil,** Ing. agr., Secretar g-ral al Agricult., *Cluj*, 920
1475. **Petrini-Galaţi,** Dr. med., Prof. Univ., *Buc.*, 31 str. Scaune, 905
1476. **Petrovanu D.**, Lt. Col. Şc. spec. Artilerie, *Timişoara*, 921
1477. **Petrovanu Vasile N.**, Prof. Şc. Norm. V.-Lupu, *Iaşi*, 47 Cuza-Vodă, 916
1478. **Peucescu Ioan Gr.,** Dr., şt. polit., f. Dep., *Buc.*, 18 b-d I. C. Brătianu, 915
1479. **Pietraru C. G.,** Dr. în drept, Colonel în rez., *Buc.*, 4 str. V. Alexandri, 916
1480. **Pilidi Ion C.,** Subdirector B-ca Românească, *Buc.*, 22 b-d Carol, 921
1481. **Pillat C.,** General, *Cluj*, 900
1482. **I. P. S. S. Pimen Georgescu,** Mitropolitul Moldovei, *Iaşi*, 903
1483. **Piso Eugen**, Dr. jr., Avocat, *Sibiiu*, 2 str. Schewis, 921
1484. **Pistoliu D. A.,** Căpitan, Jandarmi rurali, *Buc.*, 35 str. Olari, 916
1485. **Pitulescu I.**, Inginer, Director g-l P. T. T., *Buc.*, 33 str. Al. Lahovari, 920
1486. **Pivniceru N. N.**, Învăţător, com. *Avereşti* (Fălciu), 921
1487. **Plachidi Spiridon**, Şef biurou Inst. Meteor., *Buc.*, Inst. Meteor., 921
1488. **Pleniceanu I. I.,** Şef sect. personal. M. R., *Buc.*, 2 str. Popa Tatu, 915
1489. **Pleniceanu Sever,** Colonel în rez., *Buc.*, 46 str. G. Cantacuzino, 902
1490. **Pleniceanu Sever I.**, Maior. Comand. grup. 2 Aviaţie-Bombard., *Buc.*, 921
1491. **Pleniceanu Ştefan I.,** Jude-Preşedinte, *Burila-Mare* (Mehedinţi), 921
1492. **Pleş Mihai**, Profesor Şcoala medie, *Sântana* (jud. Arad), 921
1493. **Plesca Nistor**, Secretar comunal, *Vama* (Bucovina), 921
1494. **Plesoianu Ion C.**, Maior, Brig. 4 Inf., *Slatina* (Olt), 67 str. Obrocari, 921
1495. **Pociovăleştianu Vintilă,** Proprietar, *Târgu-Jiu*, 4, str. T. Vladimirescu, 920
1496. **Poenaru C.,** Lic. in drept, Prim-preşed. C. de Apel, *Craiova*, 4 str. Justiţiei, 920
1497. **Poenaru C. C.**, Ing. agron., *Craiova*, 4 str. Jianu, 915
1498. **Poenaru Em. D.,** Avocat. *Buc.*, 21 str. Câmpineanu, 914
1499. **Poenaru I.**, L.-Col., Comis. reg. C. 5 Arm., *Constanţa*, 37 b. Independ. 921
1500. **Poenaru Teodor,** Institutor, com. *Coşereni* (Ialomiţa), 919
1501. **Poenaru-Iatan N.,** Inginer, f. Prefect, *Buc.*, 7 str. Visarion, 914
1502. **Pohoaţă Theodor,** Locot. reg. 113 Inf., *Cernăuţi*, 921
1503. **Pohrib George,** Lt.-Colonel de Art. la Minis. Răz., *Buc.*, 27 g-l Cernat, 920
1504. **Polihroniade Gh.,** Căp., Curtea Marţ. Corp. 3 armată, *Galaţi*, 920
1505. **Polizu-Micşuneşti I.**, Maior, *Buc.*, 69 str. g-l Angelescu, 921
1506. **Polizu-Micşuneşti Nicolae,** Avocat, *Buc.*, 40, str. Dionisie, 921.
1507. **Polonic Pamfil**, Cartograf la Cadastru, *Buc.*, 186 calea Griviţei, 921
1508. **Polţer Petre G.,** Proprietar, *Comăneşti* (Bacău), 920
1509. **Poltzer V. G.**, Dr. în drept, Avocat, *Galaţi*, 1 str. Hagi Stoian, 920
1510. **Pompeiu D.,** M. A. R., Prof. Univ., f. Insp. Şcol., *Buc.*, Dorobanţilor, 914
1511. **Pompilian Paul**, Maior, Comandantul Inchisorii militare, *Constanţa*, 921
1512. **Pompiliu Const. E.,** Învăţător Diriginte, *Daneş* (Târnava-Mare, Trans.), 921
1513. **Pomponiu Eliseu,** Ing. C. F. R., *Piteşti*, 62 b-d. Elisaveta, 916
1514. **Pomponiu Victor,** Maior la Corp. II Armată. *Buc.*, 19 str. Pietăţii, 915
1515. **Poni P.,** M. A. R., f. Ministru, *Iaşi*, 914
1516. **Pop Victor**, Învăţător, *Sân-Georgiu-Pădureni* (Turda-Arieş, Transilv.), 921
1517. **Pop Victor**, Farmacist, *Sibiiu*, 27 str. Regina Maria, 921
1518. **Popp Emanoil**, Colonel, M. R., Serv. rem. *Buc.*, 28 str. Sf. Voevozi, 921
1519. **Popp Margareta** Col. Em., *Bucureşti*, 28 str. Sf. Voevozi, 921
1520. **Popp Ştefan G.,** f. Senator, *Buc.*, 8, str. Dim. Racoviţă, 900
1521. **Popp Victor N.**, Avocat, *Buc.*, 19, str. Maria Rosetti, 920
1522. **Popa Mina S.**, Lic' filos., Prof. Şc. norm., *Bârlad*, str. Epureanu, 921
1523. **Popa-Burcă I.**, Prof. L.c. Mih. Viteazu, *Buc.*, 10 b. str. piet. Grigorescu, 921
1524. **Popea Neagoe,** Prof. geogr. Şc. norm. «V.-Lupu», *Iaşi*, 18 str. Muzelor, 908
1525. **Popeanu Gr.**, L.-Col., Com. reg. Jand., *Constanţa*, 41 str. D. A. Sturdza, 921
1526. **Popeia Gh.**, Lt.-Colonel. reg. 39 Infant., *Cernavoda*, 921
1527. **Popescu Al.,** Maior 1-er régiment de Génie, *Versailles* (France), 915
1528. **Popescu Aurelian,** Contabil şef B-ca Chrisoveloni. *Buc.*, 9 str. g-l Poetaş, 919
1529. **Popescu C.** Medic-vet. Lt.-Col., reg. 2 Artil., *Buc.*, 14 str. Eroului 915
1530. **Popescu Christache N.,** L.-Colonel, Lic. drept, *Buc.*, 15 b-d Domniţei, 920

1531. **Popescu D.,** Colonel, Comand. brigăzii 16 Artilerie, *Braşov*, 919
1532. **Popescu D.,** Preot şi Invăţător, com. *Moldoveni* (Ialomiţa), 919
1533. **Popescu Emanoil,** Direct. Muzeului Social, *Buc.*, 8 str. Cortului, 920
1534. **Popescu G. I.,** Lt. Colonel, reg. anteaerian, *Buc.*, 921
1535. **Popescu Gh.,** Preot şi-Paroh, *Uraiceni* (Ialomiţa), 27 str. Ferdinand, 919
1536. **Popescu I.,** General, f. Ministru, Comand. Div. 13, *Ploeşti*, 919
1537. **Popescu I.,** Profesor la Liceu, *Huşi*, 1 str. Mârza, 915
1538. **Popescu Ion F.,** Avocat, Agric., Primarul oraş., *Craiova*, 121 Cuza-Vodă, 920
1539. **Popescu I. Gh.,** Căpitan, reg. 92 Infanterie, *Orăştie*, 915
1540. **Popescu I. Gr.,** Locotenent în retragere, *Piteşti*, 11 str. Cuza Vodă, 916
1541. **Popescu N. D.,** Lic. în drept, Avocat, *Piteşti*, 30 str. Egalităţei, 915
1542. **Popescu Paul,** Institutor, *Târgu-Jiu*, 920
1543. **Popescu Petre I.,** Adm. Căpitan, reg. 19 inf., *Soroca* (Basarabia), 915
1544. **Popescu P. I.,** Lic. şt., Prof. Lic. Haşdeu, *Chişinău*, 921
1545. **Popescu Stan,** Medic-Vet., Subdir. Serv. Zootehnic, M. Domenii, *Buc.*, 920
1546. **Popescu Stelian,** Avocat, Publicist, f. Ministru, *Buc.*, 12 str. Dionisie, 905
1547. **Popescu St.,** Căpitan, reg. 113 Inf., *Cernăuţi*, 921
1548. **Popescu Ştefan,** Căpitan Comandor, Căpitanul Portului, *Consanţa*, 921
1549. **Popescu Tr.,** Şeful Serv. telegr.-poştal jud. Durostor, *Buc.*, 6 Sf. Ştefan, 920
1550. **Popescu Tudor,** Lic. dr., Avocat, Prof., *Buc.*, 10 str. Sf. Apostoli, 921
1551. **Popescu II Ioan A.,** Maior la Comand. Div. 21, *Alba-Julia*, 921
1552. **Popescu-Ciocănel Gh.,** Prof., f. Rev. şcolar, *Ploeşti*, 29, str. Bucureşti, 912
1553. **Popescu-Coculescu D.,** Ing. silv., Expl. de păd., *C.-de-Argeş*, b-d Carol, 920
1554. **Popescu-Comeşani D.,** Prof. geogr. la Liceu, *Tulcea*, 920
1555. **Popescu-Voiteşti I.,** Dr. ştiinţe, Geolog, Prof. Universitar, *Cluj*, 914
1556. **Popilian Titu,** Lt-Col. la S. Maj. Comand. V terit., *Constanţa*, 55 str. Mircea, 921
1557. **Popovici Al.,** Dr. ştiinţe, Prof. Univ., *Iaşi*, 93, str. Sărăriei 914
1558. **Popovici Andrei,** Lt.-Col-aviator, Direct. Aeronaut. Minist. Răsb., *Buc.*, 920
1559. **Popovici C.,** Dr. ştiinţe, Profesor Universitar, Dir. Obs. Astr., *Iaşi*, 914
1560. **Popovici C.,** Avocat, *Buc.*, 59 b-d Elisaveta, 916
1561. **Popovici C.,** Oficiant sup. P. T. T., *Fălticeni*, str. Rădăşeni, 921
1562. **Popovici Eusevin,** f. Arhim. Consist. şi Prof. univ., *Cernăuţi*, 43, 11 Nov. 921
1563. **Popovici I.,** General, f. Ministru al Agr. şi Dom., *Buc.*, 51 str. Câmpineanu, 882
1564. **Popovici I.,** f. Cassier central, *Ploeşti*, 19, str. Târgşor, 915
1565. **Popovici I.,** Colonel, Comand. reg. 4 Jandarmi rur., *Iaşi*, 915
1566. **Popovici Ion,** Sub Locot. reg. 113 Inf., *Cernăuţi*, 921
1567. **Popovici I. D.,** Ing., Antrep. lucr. publice, *Galaţi*, str. Tecuci, 920
1568. **Popovici M. A.,** Dr. în dr., f. Şeful Resort. Comer., *Buc.*, 24, str. L. Catargiu, 919
1569. **Popovici Moise,** Prof. şc. med., Preot, *Măderat* (jud. Arad), 920
1570. **Popovici N. G.,** Ing. Ins. g-l silv., Prof. Şc. silv. *Buc.*, 5 Columb, 914
1571. **Popovici Panaite G.,** Prof. şi Dir. Şc. Norm., *Piatra-N.*, 1 str. Iordan, 912
1572. **Popovici V.,** Dirigintele Oficiului telegr.-poştal, *Tulcea*, 920
1573. **Popovici-Băznoşeanu A.,** Prof., Confer. Univers., *Buc.*, 3 str. Şaguna, 914
1574. **Popovici-Hatzeg V.,** Dr. şt., Subdir. Instit. Geol., *Buc.*, 10 b-d I.C. Brătianu, 900
1575. **Popoviciu G.,** Dr. teol., Protopresbiter ort. r., M. A. R., *Logoş* (Banat) 921
1576. **Poppovici Alex.,** Căpitan Comandor, Insp. vap. serv. maritim, *Galaţi*, 916
1577. **Poppovici D.,** General, Comand. Brig. 1 Roşiori, *Buc.*, 43 Schitu-Măg., 920
1578. **Porosnicu Gh.,** Invăţător-Diriginte, *Grumezoaia* (Fălciu), 921
1579. **Poulieff Cristo N.,** Rentier, *Buc.*, 11, str. Wilson, 920
1580. **Poulopulo Aristide D.,** Agricultor, *Buc.*, 29 str. C. A. Rosetti, 914
1581. **Prager Carol,** Comerciant, *Buc.*, 87, str, Ştirbei Vodă, 914
1582. **Prager Gh.,** Căpitan M. S. M., *Buc.*, 21 str. Anton Panu, 921
1583. **Prager Mauriciu,** Comerciant, *Buc.*, 21, str. Anton Panu, 915
1584. **Prager Mundica,** Comerciant, *Buc.*, 4, str. Ilfov, 915
1585. **Prager Sigmund,** Comer., f. Vicepreşed. Cam. Comerţ, *Buc.*, 4 str. Ilfov, 915
1586. **Prager Walter M.,** Dr. în şt. nat. şi agron., *Buc.*, 21 str. Anton Panu, 915
1587. **Praporgescu St. C.,** Judecător la Tribunal, *Brăila*, 919
1588. **Prassa Gh.,** Colonel, Comand. reg. 7 Art., *Buzău*, 43 str. Banului, 915

1589. **Preda Ioan A.** de, Avocat, Decanul Baroului, *Sibiiu*, 16 str. Hecht, 921
1590. **Predescu I. N.,** Lic. în drept, Avocat, Căp. de rez., *Ploești*, 13 Stănică Marin, 919
1591. **Prelici Epaminonda,** Inginer, *Iacobeni* (Bucovina), 921
1592. **Prelici N.,** Primconsil. finanțe, f. Deputat, *Cernăuți*. 37 str. Flondor 921
1593. **Pretorian Basile N.,** Ing. silv., Soc. «Drajna», *Măneciu-Ungureni* (Prah.), 919
1594. **Pretorian Matilda,** Prof. geogr. la Extern. de Fete, *Tulcea*, 920
1595. **Pretorian Ștefan,** Inginer C. F. R., *Buc.*, 6 gl. Dona, 915
1596. **Prezan C.,** General-Adj.. com. *Băcești* (Roman), 897
1597. **Pristavu D.,** Locot. la Comand. Div. 3, *Chișinău*, 921
1598. **Proca** D-na **Adela,** Direct. Azilului «Elena Doamna», *Cotroceni*, 915
1599. **Procopescu N.,** Cons. la In. C. de Casație, *Buc.*, 19, str. V. Boerescu, 914
1600. **Procopovici Alexe,** M, A. R., Prof. univ., *Cernăuți*, 16 str. Dominicului, 921
1601. **Prodan Ioan,** Colonel M. S. M., Șeful Div. I, *Buc.*, 921
1602. **Prodan Julius,** Prof. la Academia Agr., *Cluj*, 163 str. Mănăsturului, 921
1603. **Profiri N.,** Ing., Direct.a 6 Pod. și Șos., *Chișinău*, 921
1604. **Protescu Otto,** Geolog la Inst. Geologic, *Buc.*, 2 șos. Kiselef, 915
1605. **Protopopescu D. C.,** Licent. în drept, *Buc.*, 61, str. Fierari, 916
1606. **Protopopescu Mircea,** Ing. Șef de Sec. S. P. M., *Constanța*., 31 str. Carol, 921
1607. **Protopopescu N.,** Dr. med. și chir., Med. spit. *Galați*, 11 g-l Berthelot, 921
1608. **Protopopescu Nic. D.,** Dr. fil., Ing. agr., Dir. de Bancă, *Buc.*, 29 Atena, 916
1609. **Purcaru D. C.,** Lt-Col. la Comand. militar al Basarabiei, *Chișinău*, 921
1610. **Purcăreanu I. I.,** Lic. în drept, Avocat, f. Deputat, *Pitești*, 18 b-d Ferdinand, 916
1611. **Puricescu N.,** Comandor, Dir. marinei în M. R., *Buc.*, 67 Banu Manta, 921
1612. **Pușcariu Sextil,** M. A. R., Prof. Universitar, *Cluj*, 33. str. Elisabeta, 919
1613. **Pușcariu Valeriu,** Inginer, Dir. în Minis. Industr., *Buc.*, 1 Blanduziei, 915

R.

1614. **Racotă N.,** Agricultor, f. Pref., *Buc.*, 30 B-dul Carol, 921
1615. **Racovițză Aurel,** Maior M. S. M. secția 5, *Buc.*, 921
1616. **Racovitza Emil G.,** M.A.R., Prof. Univ., Dir. Inst. Speologie, *Cluj*, 899
1617. **Racovițză M.,** Maior M. S. M. secția 3, *Buc.*, 921
1618. **Radovici C. Gh.,** Dir. g-ral P. T. T., Div. expl. telegr. și telef., *Buc.*, 920
1619. **Radu Iacob,** Dr. filos. și teol., Canonic, Prelat papal, *Oradea Mare*, 920
1620. **Radu Eli**, Ing. Insp. General. Prof. Șc. Politehnică, *Buc.*, 30 str. Donici, 901
1621. **Raicoviceanu G. N.,** Cons. Inal. Curte Casație, *Buc.*, 47 bis g-l Berthelot, 919
1622. **Rasoveceanu Gh.,** Col. Comand. Inf. Vânătorilor de Munte, *Sinaia*, 921
1623. **Rașcu Damian,** Căpit. reg. Infanterie 19, *Bălți* (Basarabia), 916
1624. **Rașcu Gh. M.,** Licențiat în litere, Prof. geogr. Semin. teol., *Chișinău*, 916
1625. **Rașcu I.,** Maior M. S. M. secția 4, *Buc.*, 921
1626. **Razu Aristide,** G-l, Comand. Corp. I Arm., *Craiova*, 18 str. St. Mina, 909
1627. **Rădulescu C.,** Doctor med. și chir., *București*, 6 str. Mântuleasa, 916
1628. **Rădulescu C. D.,** Doctor med. și chir., *București*, 3 str. Progresului, 914
1629. **Rădulescu D.,** Prof. Instit. modern, *Craiova*, 7 str. 14 Martie 912
1630. **Rădulescu D. I.,** Maior Div. I. Cavalerie, *Călărași* (Basarabia), 919
1631. **Rădulescu George,** Locot. reg. 73 Infanterie, *Tulcea*, 920
1632. **Rădulescu Gh.,** Dr. teol. Preot și Prof., *Constanța*, 3 str. Tache Ionescu, 921
1633. **Rădulescu Ionel P.,** Lt. obs. Insp. teh. aeronaut., *Buc.*, 51 Prel. P. Nan, 921
1634. **Rădulescu Lazăr I.,** Col., Cd. reg. 2 Art., Prof. Șc. răsb., *Buc.*, 14 sf. Spiridon, 920
1635. **Rădulescu Marin,** Instit. și direct. Șc. de băeți, *Caracal*, 32 Plevnei, 915
1636. **Rădulescu M.,** Ing. silv. Șef de Ocol, *Țigănești*, of. Periș (Ilfov), 921
1637. **Rădulescu N.,** Căpit. în aeronaut. milit., *Buc.*, 68 str. Banu Manta, 921
1638. **Rădulescu Sc. D. I.,** Căp. în aeronaut. mil., *Buc.*, 21 str. Leonida, 921
1639. **Rădulescu Teodor,** Colonel, Inspector Cerc. recrutare, *Cluj*, 919
1640. **Rădulescu-Motru C.,** Prof. univ., Dir. Noua Rev. Rom., *Buc.*, 55 b-d Ferd., 914
1641. **Rădulescu-Pogoneanu I.,** Prof. univers., *Buc.*, 18 str. g-l Berthelot, 912
1642. **Rădulescu-Râmnic Ion P.,** Lic. lit., Prof. Lic., *Focșani*, 11 str. Postelnicu, 915

1643. **Răduț Valeriu,** Locot. reg. 113 Inf., *Cernăuți*, 921
1644. **Răsvan N.,** Dr. med., Docent univers.. *Buc.*, 12 str. N. Bălcescu, 916
1645. **Răşcanu D.,** Maior Art.. Consil. răzb. C. 3 A., *Galați*, 7 str. Spitalului, 921
1646. **Răşcanu I.,** General, f. Ministru de Război, *Buc.*, 147 str. Română, 919
1647. **Răşcanu** D-ra **M.,** Prof. şi Dir. Inst. Soc. Ort. Naț., *Galați*, 2 Sf. Nicolae, 916
1648. **Rătianu Andrei,** Dr. chimie, Farmacist, *Iași*, 46 str. Cuza-Vodă, 915
1649. **Rănțoiu I.,** Căpitan reg. escortă, *Buc.*, 919
1650. **Râmniceanu Th.,** Gen.-Adj., f. Insp. de Armată., *Buc.*, 48 N. Bălcescu, 898
1651. **Rîmniceanu N. I.,** Dr. drept, Avocat, *Iași*, 2 str. Buzdugan, 921
1652. **Referendaru Al.,** General, *Bucureşti*, 17 str. Costache Negri, 909
1653. **Regia Monopolurilor Statului,** *Bucureşti*, 127 calea Victoriei, 894
1654. **Réneteaud Louis,** Prof. Lic. Diaconovici Loya, *Timişoara*, 921
1655. **Reuoiu N.,** Locot. reg. 113 Inf., *Cernăuți*, 921
1656. **Ressel C.,** Colonel, Comand. reg. 6 Călărași, *Satu Mare*, 913
1657. **Reuss Alois,** Cartograf la Cadastru, *Buc.*, 10 str. Isvor, 921
1658. **Rick Iulian,** Prof. geogr. şc. norm. V. Lupu, *Iași*, 6 Fund. Lozonski, 921
1659. **Riegler Em.,** Dr. med., Mc. A. R., Prof. univers., *Iași*, 914
1660. **Rizeanu Al. A.,** Colonel, M. S. M., *Bucureşti*, 55 str. Câmpineanu, 915
1661. **Robănescu Nic.,** Căpitan reg. 5 Jandarmi, *Cetatea-Albă* (Bas.), 916
1662. **Roibănescu C.,** Lic. mat., Prof. Liceu, *Ty.-Jiu*, 921
1663. **Romalo Alex. A.,** Ing., Dir. Soc. Dacia-Rom., *Buc.*, 8 Vasile Conta, 920
1664. **Romalo Alfons,** Direct. g-l Soc. Dacia-România, *Buc.*, 8 Dorobanților 920
1665. **Roman Ioan N.,** Dr. în drept, Avocat, *Constanța*, 127 str. Carol, 921
1666. **Rosenzweig A. Em.,** Inginer C. F. R., *Chişinău*, 916
1667. **Rosetti Radu,** Colonel, Comand. Şc. Subofiț.. *Buc.*, 20 Barbu Catargiu, 912
1668. **Rosetti Radu D.,** Avocat şi Scriitor, *Bucureşti*, 10 str. Câmpineanu, 915
1669. **Rosetti-Bălănescu P.,** Avocat, f. Direct. Ef. spit civ., *Buc.*, 60 Dionisie, 914
1670. **Roşca Vladimir,** Învățător, *Verejeni* (jud. Orhei, Basarabia), 921
1671. **Roşculeț** N., Avocat, *Mangalia* (Dobrogea), 921
1672. **Roşoga Ilie,** Preot, f. Senator, *Turburea* (Gorj), 921
1673. **Rotten Em.,** Director Soc. de Gaz şi Electr., *Buc.*, 47 b-d Mărăşeşti, 919
1674. **Rozemberg Adela,** Studentă. *Buc.*, 48 str. Sf. Voivozi, 921
1675. **Rozemberg Jauna.** Studentă *Buc.*, 48 str. Sf. Voivozi, 921
1676. **Rozin G.,** Maior, Şef cabinet al Şefului M. S. M., *Buc.*, 921
1677. **Rudeanu V.,** General, Insp. tehn. al Armam., *Buc.*, 105 Gr. Alexandrescu, 919
1678. **Rudinescu M.,** Librar. *Bucureşti*, 45 calea Călărașilor, 899
1679. **Rujinski Neculai C.,** General, Comand. Corp. II Arm., *Buc.*, 916
1680. **Russenescu St. S.,** Agricultor, *Craiova*, 120 str. Unirei, 920
1681. **Russescu Ioan F.,** Subinspector C. F. R., *Piteşti*, 66 str. Craiovei, 919
1682. **Russu I.,** Directorul Băncei Naționale. *Tulcea*, 920
1683. **Russu Virgiliu,** Lt.-Colonel reg. 2 Căi ferate, *Cotroceni*, 915
1684. **Rușescu N.,** Lic., drept, Magistrat la trib., *Ty.-Jiu*, 108 str. Unirei, 921

S. Ş.

1685. **Sachelarie Dumitru,** General, Comand. Brig. 12 Inf., *Galați*, 79 Brăilei, 920
1686. **Saegiu Aurel,** General, *Bucureşti*, 15 str. piața Amzei, 914
1687. **Saegiu** D-na **Emilia,** Prof. la Conservator, *Buc.*, 20 str. Esculap, 915
1688. **Saegiu** D-na **Maria,** Prof., f. Direct. Inst. Oteteliseanu, *Buc.*, 70 Berzei, 914
1689. **Saegiu Nicu A.,** Căpit. de Artilerie, *Buc.*, 15 str. piața Amzei, 916
1690. **Saegiu Virgiliu A.,** Maior Şc. super. Război, *Buc.*, 17 str. g-l Dona, 916
1691. **S. S. Saftu,** Protoereu, f. Deputat, *Braşov*, 919
1692. **Saidac Al.,** Maior S. M. la Comand. terit. al Basarabiei, *Chişinău*,. 921
1693. **Saidel C.,** Inginer şi Industrias. *Buc.*, 2 str. Popa Rusu, 914
1694. **Saidel Theodor,** Dr. ştiințe, Chimist Inst. Geolog.. *Buc.*, 2 şos. Kisselef, 914
1695. **Saita N. I.,** Avocat, f. Deputat, *Buc.*, 6 str. Libertății, 919
1696. **Saligny Anghel,** M. A. R., Ing. Insp. g-l, *Buc.*, 10 str. Occident, 882
1697. **Saligny Mihail,** Inginer, Prof. Şc. Politehnică, *Buc.*, 10 Occident, 912

1698. **Samsonovici I.,** Insp. delegat telegr.-poştal, *Roman*, 4 Manole Cilibiu, 920
1699. **Samueli Jacques,** Agricultor, *Bucureşti*, 10 str. Sp. Haret, 915
1700. **Sapianu Christu,** Şef de serv. la Banca Nat. a Rom., *Buc.*, 8 str. Căluşei, 521
1701. **Sarry C. N.,** Lic. drept, ziarist şi avocat, *Constanţa*, 7 str. D. A. Sturdza, 921
1702. **Sassu Matei V.,** Dr. şt., Agricultor, *Brăila*, 10 str. Rosetti, 921
1703. **Satmary Alex. C.,** Artist-pictor, *Buc.*, 7 str. Biserica Enei, 919
1704. **Săleeanu D.,** Institutor, Dir. şcoalei de băeţi No. 3, *Huşi*, 921
1705. **Sănătescu C. G.,** Lt-Col. M. S. M., secţia 4, *Buc.*, 921
1706. **Săndulescu Cicerone,** Colonel, Comand. lic. militar, *Craiova*, 921
1707. **Sărăţeanu C.,** Consilier Inalta Curte de Casaţie, *Buc.*, 6 str. Esculap, 894
1708. **Săvoiu C.,** Lt. Colonel, Comand. Divizion. I Tren, *Craiova*, 915
1709. **Sâmboteanu Ulise,** Maior M. R., serv. personalului, *Buc.*, 921
1710. **Sbiera Al.,** Inginer, f. Prefect, *Câmpulung* (Bucovina), 921
1711. **Scărişoreanu Corneliu,** Col., Com. reg. 11 Călăraşi, *Satul Mare* (Trans.), 921
1712. **Scărişoreanu Romulus,** General, Comand. Div. 1 Cav., *Transilvania*, 920
1713. **Scărlătescu At.,** Int. Col., Lic. dr., Şef Int. C. 1 A., *Craiova*, 143 Cuza-V., 921
1714. **Schapira Mihail M.,** Director Bancă, *Buc.*, 10 str. Spiru Haret, 915
1715. **Schina G. C.,** Avocat, *Bucureşti*, 73 b-d I. C. Brătianu, 914
1716. **Schina M.,** General, f. Comand. Div. VII, *Roman*, 919
1717. **Schintescu-Schinteanu C.,** Inginer C. F. R., *Buc.*, 11 str. Ing. Zabloschi, 916
1718. **Schopoff G.,** Inginer, Proprietar şi Comerc., *Ismail*, 29 str. Frumoasă, 921
1719. **Şcoalele Militare de Administraţiune,** *Oradea Mare*, 921
1720. **Şeodrea V.,** Contra-Amiral, *Constanţa*, 909
1721. **Scriban Aug.,** Dr. filol. şi filos., Prof. lic. inter., *Iaşi*, 5 str. Pojărniciei, 921
1722. **Seuli Epam. M.,** Lic. drept, Prim Pres. Trib Dolj, *Craiova*, 16 Sf. Apostoli, 920
1723. **Seuli Xenofon C.,** Inginer silvic, *Bucureşti*, 42 str. Zefirului, 913
1724. **Seurtu Aurel,** Farmacist, Publicist, f. Deputat, *Galaţi*, 66 Domnească, 916
1725. **Seceleanu Dumitru N.,** Agric. şi Expl. de Petrol, *Buc.*, 9 Vasile Conta, 921
1726. **Seni Valeriu,** Dr. litere, Direct. reg. al Invăţ. sec., *Cluj*, 10 Măuăştur, 919
1727. **Seresciu D-na Smaranda,** Prof. geogr. Şc. centr. fete, *Buc.*, 39 b-d Pache, 901
1728. **Serghiescu Teodor,** Col. Com. Div. 5, *Buzău*, 54 str. N. Constantinescu, 921
1729. **Serienescu C.,** Avocat, *Constanţa*, 12 str. Ovidiu, 921
1730. **Sersescu I.,** Ofic. super. P. T. T., Şef. Dir. Liniilor, *Buc.*, 64 str. 13 Sept., 921
1731. **Severeanu G.,** Dr. med., Prof. univers., *Buc.*, 28 str. V. Emanuel, 914
1732. **Severin Emil,** Dr. şt., Prof. şc. politehnică, *Buc.*, 6 str. D. Racoviţă, 921
1733. **Sfetea C.,** Librar, *Bucureşti*, 34 calea Moşilor, 914
1734. **Sfeţea G.,** Librar, *Bucureşti*, 68 calea Victoriei, 919
1735. **Sfinţescu Cincinat I.,** Ing., Direct. Cadastr. oraş., *Buc.*, 25 Caragiale, 919
1736. **Sigeti M.,** Ing. Şef, *Buc.*, 15 b-d Schitu Măgureanu, 915
1737. **Sihleanu St.,** Dr. ştiinţe, Prof. univ., Pres. Ateneu, *Buc.*, 31 str. Antim, 876
1738. **Simard Geo,** f. Min., Cons. g-l al Rom., *Montreal* (Canada) 17 r. St. Jacques, 921
1739. **Simionescu Al.,** Econom, Protoereu, *Botoşani*, Biser. N. Popăuţi, 915
1740. **Simionescu Al.,** Funcţ. B-ca com. Ital. şi Rom., *Buc.*, 46 str. Lăzureanu, 921
1741. **Simionescu Chr.,** Cassier central g-l al Casei Dep., *Buc.*, 260 Moşilor, 920
1742. **Simionescu D.,** Profesor la liceu, *Huşi*, 1 str. Abageri, 921
1743. **Simionescu G.,** Şeful Serv. telegr.-poştal al judeţului, *Botoşani*, 920
1744. **Simionescu Gr.,** G-al, f. Şef Lucr. top. Inst. geogr. Arm., *Buc.*, 17 Câmpin., 886
1745. **Simionescu I.,** M. A. R., Prof. univers., f. Deputat, *Iaşi*, 104 Sărăriei, 914
1746. **Simionescu M.,** Institutor, *Iaşi*, 62 str. Sărăriei, 921
1747. **Simu Anastase,** Dr. şt. polit., f. Deputat, *Buc.*, 7 str. Mitrop. Şaguna, 893
1748. **Sipiceanu I.,** Maior M. S. M. secţia 2, *Buc.*, 11 str. Stelea, 921
1749. **Sipoteanu St.,** Dr. medicină, Medic primar al judeţului, *Botoşani*, 915
1750. **Skeletti M. S.,** Colonel, Comand. Şc. spec. Artilerie, *Timişoara*, 919
1751. **Skupiewski Lucian,** Doctor în Medicină, *Buc.*, 17 str. g-l Christian Tell, 919
1752. **Slăniceanu St.,** Lt. Colonel, *Buc.*, 7 str. Semicercului, 913
1753. **Slăvescu Corneliu,** Col., Cd. reg. 57/58 Inf., *Ty.-Jiu*, *Buc.*, 20 Profetului, 915
1754. **Slăvescu M.,** Căpitan la şcoala militară de Geniu *Buc.*, 921
1755. **Slomnescu M.,** Colonel, Comand. reg. 12 Roşiori, Aradul Nou, 919

1756. **Slutu N.**, Dir. şc., *Pripiceni-Rezeşi*, Of. Cinişenţi (Orheiu, Basarabia), 921
1757. **Smărăndescu Paul,** Arhitect, *Bucureşti*, 13 str. Luterană, 914
1758. **Smântănescu C.,** Director Ministerul de Interne, *Buc.*, 22 Avr. Iancu, 916
1759. **Socec Al. V. I.,** General, *Bucureşti*, 58 str. g-l Berthelot, 899
1760. **Socec Emil V. I.,** Librar, f. Deputat, *Buc.*, 35 str. Kogălniciana, 899
1761. **Socec Ioan V. I.,** Consul g-l al Suediei, *Bucureşti*, 21 şos. Kisselef, 899
1762. **Soc. Astra Română,** Cotiz. an. 500 lei, *Buc.*, 10 str. Paris, 920
1763. **Soc. Colombia, Rom.-Fr. petrol,** Cotiz. an. 100 lei, *Buc.*, 2 Sărindar, 916
1764. **Soc. Credit Tehnic**, Cotiz. an. 200 lei, *Buc.*, 3 str. Marconi, 920
1765. **Soc.** (Prima) **a Creditului fonciar Român,** *Buc.*, 27 str. Colţei, 916
1766. **Soc. Dacia-România de asig.,** Cotiz. an. 1.200 lei, *Buc.*, 2 Wilson, 920
1767. **Soc. p. distrib. prod. petrol.**, Cotiz. an. 200 lei, *Buc.*, 5 b-d Carol, 920
1768. **Soc. Generala de asig.,** Cotiz. an. 200 lei, *Buc.*, Piaţa Universităţii, 916
1769. **Soc. Naţionala de asig.**, Cotiz. an. 500 lei, *Buc.*, 12 str. Paris, 920
1770. **Soc. Uzinelor şi Domen. Reşiţa**, Cotiz. an. 1.000 lei, *Reşiţa* (Banat), 920
1771. **Socolescu Octavian,** Colonel, *Buc.*, 3 str. Pictor Grigorescu, 913
1772. **Sofian C.,** Inspector telegr.-poştal, *Iaşi*, 20 str. L. Catargiu, 920
1773. **Sofian Octav,** Oficiant super. telegr.-poştal, *Chişinău*, 920
1774. **Sofronescu N.,** Colonel, Serv. Armamentului Corp, III Arm., *Galaţi*, 915
1775. **Solacolu Teodor,** Dr. ştiinţe, Confer. univers., *Buc.*, 4 str. Vergului, 915
1776. **Solomon C.,** Ing., Insp. în Minist. Ind. şi Comerţ, *Buc.*, 38 Toamnei, 921
1777. **Solomon Cristea N.,** Agricultor, *Roman*, 5 str. Raiului, 915
1778. **Solomon Pierre,** Direct. Cred. petrolifer şi Vega, *Buc.*, 1 str. Donici, 916
1779. **Sorescu Alex. I.,** Şef contab., Prof. Sc. comerc., *Buc.*, 27 Precupeţii-N., 919
1780. **Soru S.,** Inginer, *Bucureşti*, 30 str. Brutari, 921
1781. **Söpkez Richard de,** Director de Bancă, *Buc.*, 27 str. g-l Lahovari, 915
1782. **Spiridon N.,** Locot., Adjut. Brig. 1 Artilerie, *Timişoara*, 921
1783. **Spiru D. N,** Adm.-Locot. la Manutanţa garniz., *Tulcea*, 17 str. Eminescu, 920
1784. **Spulber C. A.,** Dr. în drept, Procuror C. Apel, *Cernăuţi*, 2 Goethegasse, 919
1785. **Staicovici Christ. D.,** f. Secretar g-l Min. Comerţ, *Buc.*, 2 str. Bursei, 915
1786. **Staicovici Nic. D.,** Doctor în Medicină, *Buc.*, 94 str. Dionisie, 914
1787. **Stamatalache Dem. I.,** Administrator agricol, Apicultor, *Târgu Frumos*, 921
1788. **Stamate G.,** Dirigintele Of. P. T. T., *Fălticeni*, 921
1789. **Stamatescu Gh. I.,** Inginer C.F.R., Serv. tracţ., *Buc.*, 12 Puţu cu apă rece, 919
1790. **Stamatopol D.,** Inginer, *Craiova*, 2 str. 14 Martie, 920
1791. **Stamboliu C. P.,** Prof. geogr. Liceul Naţ., *Iaşi*, 72 str. Eternităţii, 914
1792. **Stambulescu Gh.,** General, *Bucureşti*, 14 şos. Pandurului, 915
1793. **Stan Emanuel N.,** Insp. general de siguranţă, *Buc.*, 18 str. Viitorului, 921
1794. **Stan Vasile,** Dr., Dir. şc. norm. Andrei Şaguna, *Sibiiu*, Piaţa Lemnelor, 921
1795. **Stanciu Victor,** Prof. univ., Dir. Învăţ. civil şi profesional, *Cluj*, 919
1796. **Starcovici C.,** Inspector veter. regional, *Braşov*, 138 str. Lungă, 915
1797. **Stati Oscar,** Lic. în drept, Avocat, *Piatra-N.*, 915
1798. **Stavĕr Const.,** Colonel, *Buc.*, 29 str. Gr. Alexandrescu, 921
1799. **Stănicescu D.**, Lt. Colonel, *Buc.*, 14 str. General Praporgescu, 921
1800. **Stăncescu Em.,** Colonel, *Piteşti*, 42 str. Lascar Catargiu, 915
1801. **Stăniculescu Al.,** Librar şi Editor, *Bucureşti*, 5 b-d Elisabeta, 920
1802. **Stăniculeanu Ion I.,** f. Deputat, *Bucureşti*, 10 str. N. Golescu, 916
1803. **Stăniculescu I.**, Dr. în litere, Prof. la Liceu, *Tg.-Jiu*, 921
1804. **Stăniculescu Stan**, Dr. med. şi chir., Med. Col. Div. 5, *Buzău*, 14 str. Trans. 921
1805. **Stănescu Elena T.**, Institutoare, *Bârlad*, 11 str. Handoca, 921
1806. **Stănescu Gh.**, Oficiant sup. P. T. T., *Constanţa*, 91 b-d Regina Maria, 921
1807. **Stănescu Gr.,** Căpitan reg. 89 Inf., *Braşov*, 920
1808. **Stănescu Ioan M.**, Col., Comand. reg. Siret 11, *Culmi*, (j. Cet. Albă, Bas.), 921
1809. **Stănescu Iulian**, Absolv. Inst. Electrotehnic univ., *Buc.*, 46 Transilvaniei, 921
1810. **Stănescu Petre**, Învăţător, com. *Galbenul* (R.-Sărat), 921
1811. **Stănescu Stelian,** Dr. în dr., Avocat, Căp. în rez., *Constanţa*, 38 Cuza-V., 921
1812. **Stătescu C.,** Dr. ştiinţe. Direct. Mâs. şi Greutăţi, *Buc.*, 21 str. Dionisie, 915
1813. **Stătescu I.,** Lt.-Col. reg. 2 Artilerie, *Buc.*, 15 şos. Viilor, 912

1814. **Stătescu Petre,** Maior, Comis. reg. C. sup. Just., *Buc.*, 44 Mântulesei, 919
1815. **Stătescu Vasile S.,** Lt.-Col., reg. 51/52 Inf., *Bârlad*, 2 str. Maria Gâlcă, 920
1816. **Steffu C.,** Maior. Prof. la Sc. de Inf. și Geniu, *Buc.*, 8 str. Teilor, 919
1817. **Stepleanu-Horbatsky V.,** Dr. med., Prosect. Fac. Med., *Buc.*, 25 Blairk B, 919
1818. **Stelian T.,** Avocat, Prof. univ., f. Ministru, *Buc.*, șos. Kisselef, 897
1819. **Sterian I.,** Inginer, Subdirect. Sc. de Arte și Meserii, *Buc.*, 11 Polizu, 916
1820. **Steriu C.,** Bancher, *București*, 19 str. Lipscani, 919
1821. **Steriu Emanoil,** Bancher, *București*, 19 str. Lipscani, 919
1822. **Stingae Ion,** Procuror g-l C. Apel, *Timișoara*, 7 str. Domnița Balașa, 921
1823. **Stirbey,** Principele **Barbu,** f. Adm. Dom. Coroanei, *Buc.*, 121 Victoriei, 907
1824. **Stoea Emanoil,** Maior reg. 30 Art., *București*, 21 str. Franzelari, 920
1825. **Stoeanovici C. A.,** Avocat, f. Deputat, *Buc.*, 51 b-d I. C. Brătianu, 914
1826. **Stoeanovici N. A.,** Dr. în drept, Avocat, *Iași*, 20 str. Anastase Panu, 915
1827. **Stoenescu Eustațiu Gr.,** Artist-pictor, *Buc.*, 28 str. V. Emanuel, 915
1828. **Stoenescu Ionaș Gr.,** Agricultor, *Craiova*, 20 str. Smârdan, 915
1829. **Stoenescu Nicolae,** Profesor la Liceu, *Piatra-N.*, str. Ștefan cel Mare, 915
1830. **Stoenescu P.,** Dr. med. și chir., Med. Sp. milit., *Constanța*, 15 N. Bălcescu, 921
1831. **Stoenescu Șerban Gr.,** Lic. în drept, Agricultor, *Craiova*, 20 Smârdan, 915
1832. **Stoenescu-Dunăre Jean,** Ing., Dir. uzin. electr., *Constanța*, 5 b. Ștefan c. M., 920
1833. **Stoian Gh. N.,** Viticultor, *Drăgășani* (Vâlcea), 5 str. Traian, 921
1834. **Stoian Ion G.,** f. Dir. g-l Banca Națiunei, *Buc.*, 44 str. Spătarului, 919
1835. **Stoianescu Mih. G.,** f. Prezid. Curtea Conturi, *Buc.*, 18 str. Surorilor, 901
1836. **Stoianovici I.,** Dr. în Medicină, *Buc.*, 13 str. Calomfirescu, 914
1837. **Stoica Victor V.,** Inginer, Inspector princ. C. F. R., *Buzău*, 52 Carol 921
1838. **Stoicescu C. C.,** Dr. în drept, Prof. univ., f. Deputat, *Buc.*, 13 Columb, 904
1839. **Stoicescu George,** Dr. în med., Prof. univ., f. Senator, *Buc.*, 5 Clemenceau, 891
1840. **Stoicescu Gh.,** Căpitan la Comand. Div. 11, *Slatina (Olt)*, 916
1841. **Stoicovici Al.,** Inspector telegr.-postal, *Ploești*, 920
1842. **Stoika N. N.,** Dr., f. Inspector Min. Ind. și Com., *Buc.*, 5 Bursei, 914
1843. **Stoika Stefan,** Lt-Col. de Art. Sc. de Răz., *Buc.*, 128 Stirbei-Vodă 915
1844. **Stoika Stefan,** General, *București*, 36 b-d Carol, 920
1845. **Stojanovici Al. C.,** Colonel, *București*, 20 str. D. Racoviță, 915
1846. **Stolojian Rada,** Licențiat în drept, *Buc.*, Parcul Filipescu, 920
1847. **Straftopală D.,** Locot. reg. 16 Inf., *Cluj*, 920
1848. **Strat D-na Aurelia,** Dr. Med., med. Sp. mil., *Constanța*, 15 N. Bălcescu, 915
1849. **Strat D.,** Maior, Lic. în drept, Comis. regal la Corp. 5 Arm., *Constanța*, 921
1850. **Stratilescu Gr.,** Inginer, Dir. la C. F. R., *Buc.*, 154 str. Știrbei-Vodă, 919
1851. **Stratulat Gr.,** Inginer Șef la Direct. C. F. particulare, *Odobești*, 921
1852. **Stravolca Iulius Valeriu,** Căpit. Serv. geogr. Arm., *Buc.*, 18 Văcărescu I, 919
1853. **Stroescu Petre I.,** Prof. geogr. Liceul Șincai, *Buc.*, 34 str. Popa Soare, 889
1854. **Sturdza Eug.,** Avocat și Inginer hotarnic, *Buc.*, 42 str. Olari, 920
1855. **Sturdza,** Principe **Gr. D,** *Salbris* (Loire et Cher. France), 909
1856. **Sturza Marius,** Dr. med. chir., Dir. Inst. bal. și fis., *Cluj*, 27 c. Victoriei, 921
1857. **Suciu Aurel P.,** Procurist la Banca Populară, *Pitești*, 69 D-na Bălașa, 920
1858. **Soutzo Alex.,** f. Secretar de Legațiune, *Buc.*, 7 calea Griviței, 914
1859. **Sutzu Mih. C.,** M. A. R., Pres. Soc. Numismatice, *Buc.*, 8 Română, F., 875
1860. **Sutzu Nic. N.,** Inginer-Pensionar, *Bacău*, 2 str. Gării, 921
1861. **Svilokossitch Dobrivoie N.,** Consul g-l al S. C. Sl., *Buc.*, 14 str. Frumoasă, 921
1862. **Șahim Jacques,** Proprietar, *București*, 38 str. Plantelor, 919
1863. **Șapira Ion M.,** Dr. drept, Av., Dir. B-că, *Ploești*, 23 b-d Independenței, 915
1864. **Șeicaru V.,** Lt. Colonel în Serv. geogr. Armatei, *Buc.*, Athénée Palace, 909
1865. **Șendrea C.,** Învățător, Dirig. Șc. din Corni-Huși *Huși*, 921
1866. **Șendrea V.,** Maior M. R., Direcția 2 Cavalerie, *Buc.*, 921
1867. **Șerbănescu Aurel T.,** Lic. drept., Magistrat, *Brăila*, 67 str. Golești, 921
1868. **Șerbănescu Chr.,** Lt. Colonel, reg. 25 Inf., *Cernăuți*, 921
1869. **Șerbănescu G.,** Func. B-că, abs. Șc. sup. com., *Drăgășani*, 132 Traian, 921
1870. **Șerbănescu G. T.,** Jude-Președinte, *Bujor* (Covurlui), p. gara L. Catargiu, 915
1871. **Șerbescu C.,** General, Comand. Brig. 20 Inf., *Bender* (Bas.), 915

1872. **Soarec V. C.,** Lic. în drept, Avocat., *Piatra-N.*, 74 str. L. Catargiu, 920
1873. **Sova N.**, Maior, subșef S. M. Div. 2 Vân..Prof. g. *Oradea-Mare* 53 R. Ferd., 921
1874. **Sovăilescu Pandele,** Locot. reg. 73/78 Inf., *Brăila*, 920
1875. **Ștefan Coriolan**, Dr. jur.. Avocat, *Sibiiu*, 43 str. Regina Maria, 921
1876. **Ștefan Ioan**, Maior, reg. 73/78 Inf. *Brăila*, 921
1877. **Ștefănescu Al.,** Colonel, Comand. reg. 6 Artilerie. *Orheiu* (Bas.), 916
1878. **Ștefănescu Al. N.,** Dir. la Banca Românească, *Buc.*, 48 Mircea-Vodă, 914
1879. **Ștefănescu Dobre.** Institutor pens., *București*, 245 calea Călărașilor, 915
1880. **Ștefănescu** D-ra **Eliza Gr.,** Dr. în medicină, *Buc.*, 18 str. g-l Manu, 914
1881. **Ștefănescu Eugeniu N.,** Ing., Dir. Min. Lucr. publ., *Buc.*, 6 V. Conta, 914
1882. **Ștefănescu G.,** Avocat, *București*, 30 str. Eroului, 916
1883. **Ștefănescu Gh.,** Parohul Bis. Sf. Spiridon, *Bârlad*, 916
1884. **Ștefănescu Gh.**, Colonel, Comand. Brig. 1 Art., *Timișoara*, 921
1885. **Ștefănescu Graziella**, Impiegată C. F. R., gara *Brăila*, 921
1886. **Ștefănescu Nic.**, Maior în Serv. geogr. Armatei, *Buc.*, 16 str. Făgăraș, 919
1887. **Ștefănescu N. P.,** Ing., Dir. g-l Banca Rom., *Buc.*, 65 b-d L. Catargiu, 914
1888. **Ștefănescu Paraschiv,** Șef. serv. Dir. Cadastr., *Buc.*, 174 b-d Basarab, 921
1889. **Ștefănescu Romulus,** L.-Comand. de Marină, *Galați*, 22 Lăpușneanu, 915
1890. **Ștefănescu V.,** Lic. drept, Prim Preș. Trib. Argeș, *Pitești*, 15 Industriei, 920
1891. **Știubei Cesar** Ad., Cpt. Art., Obs. de avion la Insp. teh. Aer. mil., *Buc.*, 921

T. T.

1892. **Tabacovici N.,** Dr. științe, Prof., *București*, 6 str. Melodiei, 915
1893. **Tacit Virgil,** Ing. de mine, Adm. Soc. Cred. Minier, *Pitești*, 7 Trandafir, 919
1894. **Tafrali Oreste,** Dr. litere, Prof. univ., *Iași*, 6 str. Paladi, 919
1895. **Tataru Gh.**, Lt. Colonel, Corpul 2 Arm., *Buc.*, 921
1896. **Tălăngescu N.,** Maior reg. 73 Inf., *Tulcea*, 23 str. Mahmudia, 920
1897. **Tănăsescu C. C.,** Căpitan reg. 5 Inf., *Giurgiu*, 921
1898. **Tănăsescu I.,** Inginer Șef de mine la Inst. geolog., *Buc.*, 10 N. Golescu, 919
1899. **Tănăsescu I.**, Colonel, Comandantul reg. 30/5 Obuziere, *Constanța*, 921
1900. **Tătaru Gh.,** Lt.-Colonel corpul 2 Armată, *Buc.*, 921
1901. **Tătărescu St. N.,** Maior, Dir. ziarului «Poporul Vâlcean», *R.-Vâlcea*, 919
1902. **Tell Alex.,** General, *București*, 27 sfr. g-l Chr. Tell, 902
1903. **Teodorescu Al.**, General, Comand. Art. Grele, *Buc.*, 35 str. Sf. Ștefan, 920
1904. **Teodorescu C.,** General, *Brașov*, 9 str. Lungă, 912
1905. **Teodorescu C. C.,** Ing., Subdir. și Prof. Șc. politehnică, *Timișoara*, 921
1906. **Teodorescu C. S.,** Avocat, *București*, 19 str. Dionisie, 915
1907. **Teodorescu Gr.**, Consilier Curtea Apel, *Constanța*, 31 str. Decebal, 921
1908. **Teodorescu Ion,** Dr., Director la Statistica generală, *Buc.*, 4 Povernei, 919
1909. **Teodorescu Iosif,** Maior reg. 70 Inf., *C.-Lung* (Muscel), 70 Negru-Vodă, 919
1910. **Teodorescu Iulian**, Prof. universitar, *Buc.*, 8 șos. Jianu, 921
1911. **Teodorescu Paul**, Maior, M. S. M. secția 1, *Buc.*, 921
1912. **Teodorescu Paul I.,** Ing. silv. și hot., Lic. dr., *Buc.*, 15 spl. g-l Magheru, 919
1913. **Teodorescu Vasile I.,** Inginer silvic, *Buc.*, 26 splaiul Bolintineanu, 912
1914. **Teodorini Teodor,** Inginer, *București*, 63 bis str. G. Cantacuzino, 919
1915. **Tessaro L.,** Farmacist, f. Primar, *Târgu-Frumos*, 916
1916. **Tătu Teodor**, General, Sef. Serv. Control., *Buc.*, Cercul militar, 920
1917. **Thenea Teodor,** Dr. în drept, Avocat *Galați*, 28 str. Holban, 920
1918. **Theodoreanu I. M.**, Judecător de Instr., *Chișinău*, 50 Vlaicu Pârcalabu, 921
1919. **Theodorescu Al.**, Maior, S M., Corp 5 ter., *Constanța*, 3 str. Al. Lahovari, 921
1920. **Theodorescu Al.**, Consilier Curtea Apel, *Constanța*, 4 str. C. Negri, 921
1921. **Theodorescu Al.**, Locotenent reg. 113 Inf., *Cernăuți*, 921
1922. **Theodorescu Angelo M.,** Comandor, *Buc.*, 49 str. Plantelor, 916
1923. **Theodorescu C.,** Colonel, Comand. reg. Tr. aut., *Buc.*, 1 D-ța Ruxandra, 920
1924. **Theodorescu G.,** Dr. chimie, Șef de laborator, *Buc.*, 190 calea Moșilor, 915
1925. **Theodorescu I.,** Maior reg. 33 Inf., *Tulcea*, 920
1926. **Theodorescu I.**, Lt.-Colonel în reg. 34 Inf., *Constanța*, 921

1927. **Theodorescu N. V.,** Inginer Insp. g-l, f. Dir. g-l R. M. S., *Buc.*, 919
1928. **Theodorescu St. G.,** Licenţiat drept, Avocat, *Galaţi*, 130 Domnească, 920
1929. **Theodorescu Th. I.**, Comerciant, *Brăila*, 27 str. Mărăşeşti, 921
1930. **Theodorian Th.**, Lt. Col. Com. bat. 6 pion., Prof. Top., *Ploeşti*, 1 b. Săpunari, 921
1931. **Theodorian-Carada M.,** Scriitor-literat, *Bucureşti*, 68 b-d Maria, 914
1932. **Theodorof Al.**, Ing. Şef serv. idraul. lucr. noui, *Galaţi*, 60 Portului, 921
1933. **Theodoru G.,** Directorul Statist. Învăţăm., *Buc.*, 25 str. Olari. 921
1934. **Theodoru G.**, Comand. Cercului de recrutare Ştefan cel Mare, *Iaşi*, 921
1935. **Theodoru Henri G.**, Ing., Dir. Soc. Edilitatea, *Buc.*, 69 b-d Carol, 920
1936. **Theoharí Anibal,** Dr. med., şi chir., Prof. univ., *Buc.*, 10 Pitar Moşu, 914
1937. **Theoharide Anton G.,** Dr. med. şi chirurgie, *Buc.*, 17 g-l Lahovari, 920
1938 **Theohoride G.**, Lic. drept., Comer. cereale, Căp. rez., *Giurgiu*, 9 Liniştei, 921
1939. P. S. S. **Theodosie Athanasiu**, Episcopul Romanului, *Roman*, 916
1940. **Tibacu Gh.,** Şeful serv. telegr.-poştal jud., *Constanţa*, 24 str. 11 Aprilie, 920
1941. **Timircan Gr.**, Dirig. Şcoalei, *Albeşti* (Fâlciu), prin Ofic. Vutcani, 921
1942. **Tiron I.**, Lt. Colonel M. S. M. secţia 6, *Buc.*, 1 str. Francmasonă, 921
1943. **Titulescu N.**, Dr. în drept, Ministru, Avocat, *Buc.*, 29 şos. Kisselef, 915
1944. **Toader Călin,** Căpitan, reg. 5 Inf., *Giurgiu*, 1 str. Justiţiei, 915
1945. **Toader Dum.**, Secr. Liceului, *Giurgiu*, 1 str. Muncipalităţii, 921
1946. **Todicescu D.,** Colonel, la Inspect. Învăţ. mil., *Buc.*, 3 al. Năstăsescu, 919
1947. **Togănel Laurenţiu**, Învăţător, *Tg.-Mureş* (j. Mureş-T.), 11 P. Sf. Gheorghe, 921
1948. **Toma Iorgu G.,** Consilier Curtea de Apel, *Cernăuţi*, 14 str. Ştef. c. Mare, 919
1949. **Tomescu D.**, Int. Căp., la dir. Aeron. milit., *Buc.*, 147 calea Călăraşilor, 921
1950. **Tomescu G.** Ad-tor Pescăriilor Statului, *Galaţi*, 21 str. Roşiori, 920
1951. **Tomescu Gh.**, Maior, Şef Biur. Cere. rec., *Constanţa*, 7 str. Cadrilaterului, 921
1952. **Tomescu Gr.**, General, *Constanţa*, 36 str. Maior Giurescu, 920
1953. **Tomescu Tănase**, Locotenent reg. 5 Inf., *Giurgiu*, 921
1954. **Tomescu Toma,** Dr. med. şi chir., Prof. univ., *Buc.*, 208 calea Victoriei, 914
1955. **Tomida Teodor,** Profesor la Liceu, *Vaslui*, 916
1956. **Toplicescu I.,** Colonel, *Brăeşti* (Dorohoi), 914
1957. **Toporanu N.**, Maior, M. R. Div. 11 tehnică, *Buc.*, 9 str. Maior Ene, 920
1958. **Toporanu Scarlat,** Lt.-Col. în rezervă, *Buc.*, 9 str. Maior Ene, 920
1959. **Toporăscu Ernest,** Asistent labor. chimie univ., *Iaşi*, 7 str. Carol, 915
1960. **Toroceanu Corn.**, Inginer la Conducta C. F. R., *Buc.*, 22 str. A. Vlaicu, 921
1961. **Toroceanu Radu,** General-adj., Dir. serv. geogr. Arm., *Buc.*, 1 Gândului, 907
1962. **Toroceanu Vi[illegible]iliu,** Inginer, *Bucureşti*, Hotel Bulevard, 914
1963. **Török Francisc**, Învăţ., *Panticeu*, (j. Solnoc-Dobâca, Transilvania), 921
1964. **Trancu G. L.,** Licenţiat drept, Avocat, *Galaţi*, str. Sf. Spiridon, 920
1965. **Trancu-Iaşi Gr. L.,** Avocat, Prof. Sc. comert, Ministru, *Bucureşti*, 915
1966. **Trandafirescu M.,** Locot. în Serv. geogr. Armatei, *Buc.*, 15 Cobâlcescu, 919
1967. **Trauber William,** Abs. Sc. com. New-York, Com., *Buc.*, 34 Labirint, 920
1968. **Trenchea Paul**, Lic. drept., Mag. jud. ocol. Şaba, *Cetatea-Albă*, Bas., 921
1969. **Tresnea-Greciano I. N.,** Ministru plenipotenţiar, *Lisboa* (Portugalia), 915
1970. **Triandaf Vasile,** Prof. Liceul Codreanu, *Bârlad*, str. V. Lupu, 916
1971. **Triandafil D-na Eliza Gr.,** Preş. Soc. Pânea ziln., *Buc.*, 7 g-l Berthelot, 914
1972. **Trifu George**, Consul g-l al României, *Budapest*, 15 Horansky-utcza, 921
1973. **Trincu Ath.,** Maior de Inf., *Buc.*, 25 str. Mihai-Vodă, 920
1974. **Trocuaru M.**, Calculator Inst. Meteor., *Buc.*, 4 str. Ritoridi, 921
1975. **Tufeanu M.,** Şeful serv. telegr.-poştal al jud., *Orhei* (Bas.), 920
1976. **Tufescu I. G.,** Prof. Liceul Internat, *Iaşi*, 78 str. Sărăriei 912
1977. **Tullea Gh.**, Inginer la S. P. M., *Constanţa*, Vila Brătianu, 921
1978. **Tutoveanu G.,** Inst., Mem. fond. Soc. scriit. rom., *Bârlad*, 12 Sturdza, 920
1979. **Tutunariu Ioan,** Locotenent aviator, *Buc.*, 63 bis str. Tunări, 916
1980. **Tzetzu Ion,** Comerciant, *Bucureşti*, 3 str. Fortunei, 915
1981. **Tzigara-Samurcaş Al.**, Prof. univ., Dir. Fund. Univ. şi Muzeu A. N., *Buc.*, 914
1982. **Tzintzu Petre,** Procuror la Curtea de Apel, *Constanţa*, 24 L. Catargiu, 921
1983. **Ţăpârdea N.**, Ing. Inspector silvic, *T.-Severin*, 75 str. Aurelian, 921
1984. **Ţânţăreanu C.**, Medic veterinar al jud., *R.-Sărat*, str. Pr. Ferdinand, 921

1985. **Teneseu Florian**, Col.-Adj. M. S. Reg., Prof. Şc. s. răsb.. *Buc.*, 14 P. Tatu. 921
1986. **Teranu Gr.,** Doctor în Medicină, *Bucureşti*, 43 bd. Ferdinand. 905
1987. **Tintă-Odobeşti Gh.**, Dr. med., Şef serv. med. div. 15, *Const.*, 29 Griviţei. 921
1988. **Ţiţu I.**, Institutor. Şeful staţ. meteorologice-agr., *Copou* (Iaşi), 921
1989. **Ţunescu C.,** Licenţiat în drept, Avocat, *Buc.*, 17 str. g-l Tell. 920
1990. **Ţurcan Nicu**, Dr. jur., Consil. Curtea Apel, *Cernăuţi*, 8 str. Imbinării. 921

U.

1991. **Uică Nicolae**, Colonel, Comand Brig. 17 Inf., *Bazargic*, 919
1992. **Urechiă Nestor,** Inginer Şef, Prof. Şc. politechnică, *Buc.*, 46 Polizu. 897
1993. **Urlăţianu Gr.**, Avocat, *Buc.*, 3 str. Al. Lahovari. 919
1994. **Urseanu V.**, Vice-Amiral, *Buc.*, 33 b-d. L. Catargiu. 913
1995. **Ursoiu Ioan,** Prof. Geogr. Liceul Codreanu, *Bârlad*, 18 str. g-ral Rentz. 920
1996. **Ursu Cesar**, Prof., Directorul Liceului, *Bârlad*. 921
1997. **Ursu I., M. A. R.**, Profesor Universitar, *Cluj*. 13 str. Minerva. 914
1998. **Ursulescu Nicu,** Lic. dr., Avocat, Publicist, *Băiţi* (Bas.), 219 g-l Schina. 920
1999. **Urzică I.**, Maior, reg. 42/66 Inf., *Drăgăşani* (Vâlcea), 921

V. W.

2000. **Valaori Iulius D.**, Dr. filoz., Prof. Univ., *Buc.*, 55 str. Popa Soare. 916
2001. **Vancu Petru**, Învăţător, *Măderat* (jud. Arad, Transilv.), 921
2002. **Vanghele** D-na **Aurelia Th.**, *Buc.*, 28 str. Ferari. 915
2003. **Vasilescu Aug.,** Dr. med. Col., Dir. Inst. med.-mil., *Buc.*, Inst. med. mil., 920
2004. **Vasilescu Christea**, Colonel, Comand. Şc. milit. *Sibiiu*, 24 str. Fabini. 921
2005. **Vasilescu Gh.,** Oficiant sup., Dirig. Of. P. T. T., *Braşov*. 919
2006. **Vasilescu G. M.**, Inginer, Directorul Fabr. Hârtie, *Letea* (Bacău), 914
2007. **Vasilescu Mattei**, Comandor, Şef. S. M. la Div. de mare, *Constanţa*. 915
2008. **Vasilescu M.**, Locot. reg. 73/78 Inf., *Brăila*, 921
2009. **Vasilescu Stelian,** Sublocot., reg. 5 Inf., *Giurgiu*. 921
2010. **Vasilescu-Karpen N.**, M.A.R., Ing., Rect. Şc. politeh., *Buc.*, 132 Griviţei. 914
2011. **Vasilescu-Nottara I.**, Dr. în drept, Avocat, *Buc.*, 78 str. Şirbei Vodă. 920
2012. **Vasilescu-Popescu C.**, Dr., Medic Lt.-Colonel, *Buc.*, 17 str. Dionisie. 920
2013. **Vasiliu C. C.**, Lic. teol., Econom, Paroh bis. Înălţarea, *Huşi*, 921
2014. **Vasiliu C. I.**, Conductor de Lucr. Publice, *Piteşti*, 83 str. Egalităţii. 919
2015. **Vasiliu D.,** Conductor pod. şi şos, *Tulcea*, 13 str. Banatului. 920
2016. **Vasiliu D.**, Şef. Serv. Teleg.-Poştal, jud. Suceava, *Fălticeni*, 1 Cuza-Vodă. 920
2017. **Vasiliu Elena I.**, Directoarea Lic. de Domnişoare, *Tecuci*, b-dul Carol. 915
2018. **Vasiliu Gr.**, Licenţ. drept, Prefectul Judeţului, *Tulcea*, 2 str. Traian. 920
2019. **Vasiliu M.**, Lic. Şt. com., Adm. Fin. Argeş, *Piteşti*, 104 Şerban V.. 920
2020. **Vasiliu M. M.**, Ing. teh., Subdir. fabr. tutun, Conf. şc. politeh., *Timişoara*. 921
2021. **Văitoianu Arthur**, General, Ministru de Interne, *Buc.*, 98 G. Cantacuzino. 919
2022. **Vălcanu Aurel,** Dr. în drept, Avocat, f. Deputat, *Lugoş*. 920
2023. **Vălleanu G.**, General, f. Minis. Lucr. Publ., *Buc.*, hotel Capşa. 909
2024. **Văsescu G. A.,** Colonel de Artilerie, *Botoşani*. 897
2025. **Vâlcovici Victor,** Prof. univ., Dir. Şc. politechnice, *Timişoara*. 914
2026. **Vâlsan G.**, M. A. R., Profesor univ. de Geografie, *Cluj*, 36 str. Miko. 914
2027. **Veith Adalbert,** Direct. g-ral şi Soc. Reşiţa, *Reşiţa* (Banat), 920
2028. **Velicu Gh.,** Prof. Şcoala normală, *Caransebeş* (Banat), 921
2029. **Velter Artur C.**, Căpit. în Serv. Geogr. Armatei, *Buc.*, 3 b-d Dinicu G.. 919
2030. **Veuiamin A.**, Avocat, *Galaţi*, 13 str. Logofătul Tăut. 919
2031. **Vera Dim. S.**, Dir. g-ral Banca Ardealului, *Buc.*, 9 str. Sf. Ionică. 921
2032. **Vereescu G. I.**, Avocat, *Craiova*, 31 str. Abondenţei. 915
2033. **Vereescu Petre P.,** Ing. Insp. Princ., C. F. R., *Craiova*, 100 b-d Carol. 915
2034. **Verdeanu D.**, Licenţiat drept, Agricultor, *Gara Basarabi* (Suceava). 914
2035. **Vernescu I.,** General, Comandantul Diviziei 5, *Buzău*. 914
2036. **Vernescu P.**, Inspector Telegraf-Poştal, *Galaţi*, 3 str. H. Rădulescu. 920

2037. **Veseli Mihail,** Maior, Inginer Cassa Rurală, *Buc.*, 38 str. Uranus 912
2038. **Vicol Iacob.** Dr. Medicină și Chirurgie, *Tulcea,* 9 str. Decebal, 920
2039. **Vicol Nicolae,** D-r., Medic-General, *Buc.,* 5 stradela Bucovinei, 912
2040. **Vicoveanu Ioan,** Învățător. *Vicovul de Jos* (Bucovina), 920
2041. **Vidrașcu Ion G.**, Ing. Șef la Minis. Agr., *Buc.,* 83 cal. Șerban Vodă, 914
2042. **Vihovici Iosif,** Avocat, f. Deputat, *Cernăuți,* str. 11 Noembre, 921
2043. **Viișoreanu Alex.,** Maior S. M. corp. 2 Arm., *Buc.,* 921
2044. **Viișoreanu Virgil,** Colonel, Comand. Brig. 5 Călărași, *Silistra,* 921
2045. **Vilacros Ioan,** Avocat, f. Deputat. *Buc.,* 36 cal. Griviței, 887
2046. **Villa Lorenzo,** Inginer constructor, *Buc.,* 45 str. Dinicu Golescu, 920
2047. **Vintilescu Ion,** Dr. șt., Prof. univ., *Buc.*, 1 spl. Dom. Balașa, 916
2048. **Vintilescu Traian,** Preot, Lic. Teolog., *Buc.*, Bis. Sf. Vineri Gară, 919
2049. **Vioreanu P. D.,** Profesor la Gimnaziu, *R.-Sărat,* 912
2050. P. S. S. **Visarion Victor Puiu,** Episc. eparh. Argeșului, *Curtea-de-Argeș,* 921
2051. **Vivescu Romulus,** General, *București,* 4 str. Franklin, 915
2052. **Vladislavska Maria,** Proprietară, *Brieeni* (Hotin), 919
2053. **Vlădescu Mih.,** Prof. Univers., f. Minis., Dir. Inst. Bot., *Buc.*, Cotroceni, 905
2054. **Vlădescu Mih. C.,** Avocat. *București,* 101 calea Victoriei, 915
2055. **Vlădescu Octavian,** Colonel, *Vulturești* (Olt), 898
2056. **Vlădescu T. B.,** Prof. la Liceu, *Buzău,* 25 str. Gării, 912
2057. **Vlădoianu Vasile,** Licențiat în drept, Avocat, *Panciu* (Putna), 916
2058. **Voicu August N. M.,** Corespond. B-ca Ital. și Rom., *Buc.*, 26 c str. Cometa, 921
2059. **Voicu Teodor,** Institutor, *Tulcea,* 921
2060. **Voiculescu Darwin Cr.,** Învăț., Geometru Arpentor, *Lisa* (Teleorman,) 915
2061. **Voiculescu Teodor,** Licențiat. drept. Avocat, *Buc.*, 13, b-d Ferdinand, 915
2062. **Voina I. D.,** Avocat, *Brașor*, Vila Kertsch, 919
2063. **Voinescu Romulus Petre,** Dr. drept, Insp. g-l polit., *Buc.*, 18 Vântului, 919
2064. **Vorvoreanu Eliza** Maior, Profesoară, *T.-Severin,* 29 str. Aurelian, 912
2065. **Vârvoreanu Marius,** Lic. dr., Avocat, *T.-Severin,* 12 str. Lt. Cernăianu, 920
2066. **Voștinariu Paul,** Prof., Directorul Liceului de fete, *Oradea Mare,* 920
2067. **Vuia Juliu,** Prof. Șc. Normală, *Caransebeș,* 5 str. Sebeșului, 920
2068. **Vulcanov M.**, Mem. Uniun. Sudbasarab. a cooper., *Ismail,* 49 Spitalului, 921
2069. **Vulpe Aurel**, Avocat *Constanța,* 14 str. Lascar Catargiu, 921
2070. **Vulpescu Sebastian,** Locot. reg. 57/58 Inf., *Tg.-Jiu,* 921
2071. **Wagner Joseph,** Exploatator petrolifer, *Ploești,* 2 piața Fructelor, 915
2072. **Werner Const. I.,** Farmacist, *Iași,* 6 Piața Unirei, 915
2073. **Werner Gh. I.**, Sub Locot. Șc. spec. Cavalerie, *Sibiiu,* 921
2074. **Werner Ion,** Farmac., Membru Cam Comerț, *Iași,* 1 Piața Unirei, 915
2075. **Werner Neculai I.,** Căpitan, în reg. 4 Jandarmi, *Iași,* 915
2076. **Wiquelin Elena,** Prof. la Școala sec. de fete, *T.-Măgurele,* 920
2077. **Wolff Erhard,** Inginer Industriaș, *Buc.*, 28 I str. Paleologu, 921

Z.

2078. **Zadic Iacob,** General, Comand. Corpului 4 Armată, *Iași,* 920
2079. **Zadic Pascal Gr.**, Președ. Cons. j. Vaslui, f. Senator, *Tângujei* (Vaslui), 921
2080. **Zagoritz C.**, Maior reg. 10 Inf., *Cetatea Albă* (Basarabia), 921
2081. **Zaharescu C.**, Maior în Serv. geogr. Armatei, *Buc.,* 19 str. Occident, 919
2082. **Zaharescu G. T.,** Cartograf-prof. Serv. geogr. Arm., *Buc.,* 21 str. Voevozi, 919
2083. **Zaharescu Petru,** Prof. geogr. la Liceu, *Buzău,* str. E. Teodoru, 915
2084. **Zaharia** D-ra **Maria Al.,** Prof. geogr. Șc. Norm., *Galați,* 96 str. Brăilei, 912
2085. **Zahariade P.,** Ing., Prof. Șc. Politehn., *Buc.,* 31 bis șos. Kiselef, 914
2086. **Zaharof Ion,** Dr. în drept, Avocat, *Buc.,* 27 str. Plantelor, 919
2087. **Zamfirescu Al.,** Colonel de Artilerie. *Buc.,* 22 str. Nisipari, 915
2088. **Zamfirescu Al. I.**, Proprietar. *R.-Sărat,* 1 str. Eminescu, 921
2089. **Zamfirescu C.,** Profesor la Liceu, *Focșani,* 2 str. Plevnei, 912
2090. **Zamfirescu Duiliu,** M. A. R., f. Președ. Cam. Dep., *Buc.,* Hot. Bulevard, 915
2091. **Zaharescu Ioan I.,** Căpitan, *Galbeni* (R.-Sărat) 915
2092. **Zamfirescu Mitti I.**, Proprietar, *R.-Sărat,* 1 str. Elisaveta Doamna 921

2093. **Zamfirol Romeo,** Maior. Minist. Răsb., Tract. Automob., *Bucureşti*, 920
2094. **Zanne-Ionescu D.**, Ing. Inspector general silvic, *Buc.*, 8 str. Argeş, 912
2095. **Zanne Nicolae,** Ing., f. Preş. Cam. Com., *Buc.*, 2 str. Negustori, 915
2096. **Zăria George,** Dr. jur., *Timişoara*, Piaţa Unirei, 921
2097. **Zătreanu C. C.,** Lic. drept, Jud. Instr. Trib. Ilfov, *Buc.*, 61 Călăraşilor, 920
2098. **Zelea Codreanu I.,** Profesor la Liceu, f. Deputat, *Huşi*, 921
2099. **Zentler Micu,** Direct. Soc. p. distr. prod. petrol., *Buc.*, 8 Mântuleasa, 920
2100. **Zerner Rudolf**, Inginer Şef, Insp. princ. C. F. R., *Buc.*, 5 II str. Bursei, 921
2101. **Zeucianu Alex.** Avocat, *Buc.*, 21 str. Ştirbei Vodă, 914
2102. **Zigre N.**, Dr. jur., Subsec. Stat Interne, *Oradea-Mare*, 12 Reg. Ferdinand, 920
2103. **Zisso Alexandru Seb.,** *Buc.*, 32 bis str. Gr. Alexandrescu, 900
2104. **Zissu Alex N.,** Lic. şt. com., Mem. Cons. Adm. Soc., *Buc.*, 4 str. D.-Roşie, 919
2105. **Zissu D.**, Lt. Colonel M. S. M., secţia 2, *Buc.*, 14 str. Regală 921
2106. **Zissu Dum. G.**, Locot. la Comand. Diviziei 3, *Chişinău*, 921
2107. **Zotta Sever**, Mc. A. R., Şeful Arhivei Statului, *Iaşi*, Arh. Stat., 921

RECAPITULAŢIUNEA MEMBRILOR

Numărul Membrilor de Onoare	46
» Membrilor Corespondenţi	21
» Membrilor Donatori	50
» Membrilor Activi	2.107
Total general la 1 Ianuarie 1922	2.224

Membrii activi votaţi în şedinţa Comitetului dela 23 Februarie 1922.

1. **Antonescu Benedict,** Col., Com. reg. 82 Inf., *Tg. Mureş*, 64 b-d Reg. Maria, 922
2. **Antonescu C.,** Locot. la Liceul milit. Mihai Viteazul, *Tg. Mureş*, 922
3. **Antoniu C.**, Lt.-Col. de Inf., Cercul de recrutare, *Tg. Mureş*, 922
4. **Arghir Ioan**, Controlor financiar, com. *Corneşti* (Bălţi), 922
5. **Baciu Aurel**, Dr. drept, Decanul baroului, *Tg. Mureş*, 922
6. **Bardescu Alex. A.,** Căp. mar. Insp. stud. şc. marină, *Constanţa*, 5 b Ovidiu, 922
7. **Badănoiu C.,** Căpitan de Infanterie la div. 20, *Tg. Mureş*, 922
8. **Bobancu Ştefan,** Prof. Lic. T. Vladimirescu, *Tg. Jiu*, 10 str. C. Săvoiu, 922
9. **Bordea Paul**, Dir. bancă, *Tg. Mureş*, 35 piaţa Reg. Ferdinand, 922
10. **Bursănescu Vasile,** Maior, *T.-Severin*, 49 str. Traian, 922
11. **Butanoiu Andrei,** General. Comand. Brig. 20 Artilerie, *Tg. Mureş*, 922
12. **Ciupagea Conrad,** Maior Inf. Ars. armatei, *Buc.*, 15 aleea Gh. Vasilescu, 922
13. **Constantinescu Mih.,** Căpitan de marină, şcoalele marină, *Constanţa*, 922
14. **Constantinescu Traian,** Col. Comand. Brig. 51/52 Inf. *Buc.*, 4 Atelierului, 922
15. **Crapellianu Anton,** Căp. Cercul recr., *Tg. Mureş*, 14 str. Ştef. cel Mare, 922
16. **Dumitrescu C.**, Arhit. comis. monum. ist., *Buc.*, 158 str. V. Lascăr, 922
17. **Dimitriu N.**, Int. Col., Şef. serv. Int. Basarabiei, *Buc.*, 7 str. Dr. Turnescu, 922
18. **Drăghicescu Ferdinand,** Căpitan de marină, *Constanţa*, Şcoalele marină, 922
19. **Drâmba Gh.** Dr. dr., Cons. Curtea Apel., *Tg. Mureş*, 64 str. Ştef. cel M., 922
20. **Dumitrescu Petre,** Lt.-Col. Ajut. Comand. reg. 19 Obuziere, *Ploeşti*, 922
21. **Efimov Alex.,** Căpit. Ars. Arm., *Buc.*, 32 str. E. Văcărescu, 922
22. **Enescu G.,** Chimist, Insp. Indust., *Bacău*, 3 str. Cristoreanu, 922
23. **Filimon Aurel,** Custodele Muz. şi Bibl., *Tg. Mureş*, Palatul cultural, 922
24. **Finichi Dumitru**, Lt.-Col. Inf., Cerc. recr., *Tg. Mureş*, 24 str. Reg. Maria, 922
25. **Frunză Ioan,** Dir. Soc. Mecano, *Ploeşti*, 50 calea Rudului, 922
26. **Georgescu D.**, Colonel. Comand. Lic. Mihai Viteazu, *Tg. Mureş*, 922
27. **Grig rescu Const. I.,** Adm. Sublocot. Cercul de recrutare, *Tg. Mureş*, 922
28. **Grigoriu Octavian,** Sublocot. reg. 17 Obuziere, *Sadagura* (Bucovina), 922

29. **Heresciu Panait,** Locot. reg. 82 Inf., *Tg. Mureș*, 1 str. Carmen Sylva, 922
30. **Holban Ștefan,** General, f. Ministru de războiu, *Buc.*, 17 str. Leonida, 922
31. **Huma Gh.,** Sublocotenent reg. 17 obuziere, *Sadagura* (Bucovina), 922
32. **Iacobanu Const. I.,** Căp. Inf. cerc. recr., *Tg. Mureș*, 23 piața Reg. Ferd., 922
33. **Ienibace T. T.,** Lic. dr., f. Pref. de Putna, *Buc.*, 39 str. Batiștei, 922
34. **Ioan Atanase,** Căpit. marină, Comand. Inst. maritim român, *Constanța*, 922
35. **Ionescu Alex.,** Locot. Lic. Mihai Viteazu, *Tg. Mureș*, 922
36. **Ivanovici Dan D.,** Căpitan la brig. 20 Artil., *Tg. Mureș*, 922
37. **Jekeli Frederic,** Lt.-Col., Ajut. Com. reg. 82 Inf., *Tg. Mureș*, 38 Călărașilor, 922
38. **Lepszy Iosif,** Prof. geogr. și șt. nat. la Liceu, *Orăștie* (Transilvania), 922
39. **Löhr Frideric,** Lt.-Colonel Inf., *Tg. Mureș*, 922
40. **Makarovitsch Alex.** G., Cons. Curtea Apel, *Tg. Mureș*, 63 b-d Reg. Maria, 922
41. **Melcoci Alex. M.,** Ing., Subdir. Minist. Ind., *Buc.*, 51 b-d. D. Golescu, 922
42. **Manoliu Sandu,** Prof. șc. norm. Vasile Lupu, *Iași*, 83 str. Sărăriei, 922
43. **Martinovici C.,** Prof. Acad. agr., Șeful statist. reg., *Cluj*, 6 str. Băii, 922
44. **Milosescu Emil,** Adm. Locot. la Lic. milit. Mihai Viteazu, *Tg. Mureș*, 922
45. **Moroiu Tiberiu,** Maior reg. 40 Obuziere, Lic. drept, *Tg. Mureș*, 922
46. **Munteanu Enric,** Ing., Subdir. Min. Ind., *Buc.*, 16 bis b-d Schitu Măgur., 922
47. **Nasta Andrei,** Maior M.S.M. secția 1, *Buc.*, 44 str. Povernei, 922
48. **Nădejde V.,** Maior la Lic. militar Mihai Viteazul, *Tg. Mureș*, 922
49. **Negru Constantin,** Căp. aviator marină, *Constanța*, grupul 6 hidroaviație, 922
50. **Nicolescu Mih. P.,** Col. Șef. S. M. div. 20, *Tg. Mureș*, 43 Ștefan c. M., 922
51. **Nicolici Alex.,** Căpit. art. Ars. arm., Lic. dr., *Buc.*, 6 str. Zefirului, 922
52. **Nistor Nicolae C.,** Învățător, com. *Roești* (R.-Vâlcea), 922
53. **Păclișanu Zenovie,** Dr. teol., Insp. g-l Min. Cult., Mc.A.R., *Buc.*, 3 Eeat. T., 922
54. **Petalas Spiridon I.,** Armator, Dir. Soc. Ceres., *Brăila*, 3 bis str. Mașinelor, 922
55. **Petrică Petre,** Ing.-chimist, Subdir. Min. Ind., *Buc.*, 47 Gr. Alexandrescu, 922
56. **Petrovici C.,** Inginer de mine, Insp industrial, *Galați*, 922
57. **Popescu Adrian,** Dr. drept, Prefectul jud. Mureș-Turda, *Tg. Mureș*, 922
58. **Popescu Apostol,** Șef de serv. palatul regal, *Buc.*, 1 str. Palatului, 922
59. **Popescu Stoica,** Adm. Locot. reg. 82 Inf., *Tg. Mureș*, 2 str. Iorga, 922
60. **Predescu Nicolae,** Locot. la Liceul mil. Mihai Viteazul, *Tg. Mureș*, 922
61. **Rădulescu Mihail,** Lt. reg. 14 Inf., depoz. C. 4 Arm., *Ungheni* (Bas.), 922
62. **Resmeriță Alex.,** Prof. la Liceul Traian, *T.-Severin*, 17 str. Lascar, 922
63. **Roșu Ioan G.,** Locot. de Inf., *Tg. Mureș*, 100 str. Cuza-Vodă, 922
64. **Ștefănescu Ioan,** Sculpt. la comis. mon. ist., *Buc.*, 49 str. Transilvaniei, 922
65. **Ștefănescu Calistrat,** Lt.-Col., Comand. bat. 4 Vânători de M., *Predeal*, 922
66. **Stoianovici Alex.,** Căp. de marină, *Constanța*, 67 str. G-l Manu, 922
67. **Suciu Victor,** Dr. dr. și șt. de stat, Avocat, *Tg. Mureș*, 29 str. G-l Grigor., 922
68. **Timoianu Stan,** Dr. med. și chir., Med. mil., *Galați*, 100 str. Domnească, 922
69. **Toescu Vasile G.,** Lt. Inf., Instr. și prof. șc. mil. admin., *Oradea Mare*, 922
70. **Traianescu Ioan D.,** Arhit. comis. mon. ist., prof. șc. arh., *Buc.*, 3 Clucerului, 922
71. **Țurcan Ciprian,** Maior bat. 4 Vânători de munte. *Predeal*, 922
72. **Urziceanu Gh. Gh.,** Maior Liceul militar Mihai Viteazul, *Tg. Mureș*, 922.

TABLĂ GENERALĂ DE MATERIILE

Coprinse în primele 40 volume, dela 1875 la 1921. din *Buletinul Societăţii Regale Române de Geografie* [1]

DUPĂ

Numele autorilor sau după materie.

Notă. — Astericulu * arată articolele publicate la rubricele **Referate, Recensiuni, Fapte** sau la **Actele Societăţii.** Numărul arab **gras** indică volumul iar cel subţire pagina; numărul roman arată fascicola. Dacă fascicola nu este indicată, atunci pagina se refere la prima fascicolă, sau la volumul întreg dacă dânsul nu coprinde fascicole. La acelaş nume, numărul volumului nu se mai repetă.

Exemple. — **13** II, 12 însemnează pagina 12 din a doua fasciculă a volumului al 13-lea. Tot asemenea **34**, 27 însemnează pagina 27 din prima fasciculă a volumului al 34-lea sau din întreg volumul 34 dacă el nu este împărţit în fascicole.

Prescurtări:	M. O.	Membru de onoare	pl.	plan sau planşe	fot. fotografie
	M. C.	» corespondent	h.	hartă	prof. profil
	M. D.	» donator	fig.	figură	st. stampe

ADAMESCU, GH. — Scrierile lui Iosif Genilie cu o privire asupra celor mai vechi scrieri de Geografie în româneşte, **22**, 82 şi un facsimile.

ALIMĂNEŞTEANU, C. — Sondagiul din Bărăgan, **17**, 89 şi 2 pl. — Explorările miniere întreprinse de Serviciul Minelor (Minist. Dom.), **18**, 109. — Chestiunea terenurilor cu ape potabile la Congresul de Idrologie, Climatologie şi Geologie dela Liége, în August 1898, **20** II, 21 şi 8 fig.

ALLAIN, R. — Mulţumeşte pentru alegerea sa de M. O., **23**, 35.

AMUNDSEN [*Expediţiunea polară a lui], **39**, 295.

ANASTASIU, ALEX. — Cercetări geografice şi topografice asupra bătăliei dela Călugăreni, **32**, II, 1 şi 2 h. — Podul peste Dunăre la Hârşova, **34**, II, şi o h.

ANDRÉE, A. — Calendrier, **22**, 155.

ANDREESCU, N. — Cetatea lui Ţepeş dela Căpăţineni, pe râul Argeş, **8**, 150.

ANTINESCU, Z. — O privire asupra Scandinaviei, **6**, 152.

ANTONESCU-REMUŞ, P. S. — Comparaţie între pădurile Ţărei noastre şi cele din Hungaria, **8**, 57.

ANTONOVICI PR. ION. — Geografia comunei Bogdana din Tutova, cu notiţe istorice şi tradiţionale, **9**, 147 şi o h.

Ardeal [* Ce se înţelege prin], **37**, 580; **38**, 211.

ARGHIRESCU, G. — *Anuar de Geografie şi Antropogeografie al Seminarului geografic al Univ. din Buc., 1914-5 de *S. Mehedinţi*, **36**, 773.

ARGYROPOLOS, G. A. — *Mulţumeşte pentru alegerea sa de M. C., **23**, 33.

ASSAN, FRAŢII GEORGE. — Scrisoare pentru instituirea unui premiu pentru cea mai bună Geografie economică-industrială a României, **10**, 36.

ASSAN, B. G. — Călătorie în regiunile polare nordice, **18**, 135, cu 45 fig. şi o h. — Călătorie împrejurul pământului, **20** I, 119 şi 24 fig. — Convenţiune între United States, Rusia şi România pentru comerciul de cereale şi de petrol, **22**, 63. — O jumătate de secol dela introducerea maşinei cu aburi în industria română, **25** 84 şi o fot.

ATANASIU, MARGARETA. — Două scrisori ale lui *Carl Ritter*, **33**, 321. — *Die Dobrogea Altertum, Dr. *I. Weiss*, **33**, 371. — *Din viaţa Regelui **Carol**, **35**, 241. — **Helmuth von Moltke* (Scrisori), **35**, 250.

ATENEUL ROMÂN — Către amicii culturei naţionale, **6**, 270.

(1) Până la tipărirea vol. 33, Societatea avea numele de *Societatea geografică română*.

Atlasul formelor reliefului terestru. (Scrisoare), **35**, 309.

AURELIAN, P. S. — Câteva pagini din Economia rurală a Rusiei, **7**, 167.

AVRIL BARON D' — Chestia Dunării și Societatea geografică franceză din Paris, **4**, 79. — Notițe bibliografice asupra Dacilor, **6**, 171.

BALDACCI, A. — Elementul latin în echilibrul european, **27**, 64.

BALLAGI, ALODAR. — Les Hongrois en Moldavie, **9**, 214. — Ungurii în Moldova, **10**, 81.

Banat (ului) [*O veche statistică a], **39**, 237.

Banca Românească. — Dărueşte 10.000 lei pentru Geografia economică a României, **39**, 409.

BAROZZI, C. — Memoriu relativ la lucrările de astronomie, geodezie și topografie executate în Moldova, **1**, VII, 53. — Lucrările geodezice în Basarabia Română în anul 1876, **1**, XI, 24. — *Scrisoare de felicitare adresată de către Membrii Comitetului la 40 de ani de Vicepreşedenție, **36**, 853. — *Scrisoare către Adunarea generală asupra activității Soc. reg. rom. de Geogr., 864. — *Scrisoare adresată d. Prof. Dr. *Mălăreseu* **37**, 658.

BARZAN, I. D. — *Navigația fluvială, **39**, 297.

BASILESCU, THOMA. — Despre pitorescul geografic, **8**, 85.

BASSET, LOUIS. — Raportul cassierului pentru exercițiul 1882, **4**, 17; 1883, 5, 40; 1884, **6**, 25; 1884, **7**, 27. — *Scrisoare dela Cassa Regală relativă la moștenirea lăsată de Regele Carol, **36**, 858.

BĂCILĂ, I. — Intinderea Moldovei. Schiță istorică și geografică (cu 4 h.), 37, 316. — O hartă din anul 1835 a județului Dolj, **40**, 289.

BĂLĂNESCU, I. — *Navigațiunea pe Dunăre și considerațiunile necesare desvoltării sale, **40**, 374. — *Internaționalizarea și libertatea navigațiunei pe fluvii. Punctul de vedere al României, 394.

BĂRBULESCU, I. — *Cuvântul Iași, **40**, 396.

BELLOY, Marchizul de. — *Mulțumește pentru alegerea sa de M. C., **39**, 389.

BENGER, G. — Anunț de moartea sa, **24**, II, 263.

BERGET, ALPHONSE. — *Mulțumește pentru alegerea sa de M. C., **35**, 308.

BERINDEI, I. — *Orașul Târgu Mureș, **40**, 327.

BERINDEIU, A. — Notițe asupra teatrului resbelului, **3**, 79.

BIBESCU, G. VALENTIN. — Dela Geneva la Buc., cu automob., **22**, 288 și fig.

BIBICESCU, I. — *Cere a se înscrie Banca Națională printre Membrii Societății cu o cotizațiune anuală de 3.000 lei, **38**, 323.

*Bibliografie, **39**, 330.

BIBLIOTECAR — Catalog de cărți, atlase, hărți, planuri, reviste, etc., intrate în biblioteca, **1** VI, 52 X 108, XII 83; **5** III, 5; **6**, 98, 187, 268; **7**, 131; **8**, 164; **9**, 117; **10**, 110; **11**, 115; **13**, 15; **33**, 383; **34** II, 193, Vidi **Publicațiunile primite la biblioteca Societății**. — Catalog de albumuri, hărți, cărți vechi și publicațiuni expuse la Expoziținea pentru înaintarea și răspândirea științelor, **24** II, 257. — Bibliografie geografică română, **7**, 220; **8**, 36, 172; **9**, 30, 128; **10**, 115; **11**, 127. — Revistele primite la biblioteca Societății geografice în anul 1913, **34** II, 193. — Publicațiunile primite la biblioteca Societății în anul 1914, **35**, 337.

BIENAIMÉ, G. — Polonia, **37**, 270.

BIGOURDAN, G. — *Unificarea timpului astronomic și al timpului civil, **38**, 254.

BIJU, TRAIAN. — Anuarul Societății revistelor române, **33**, 344. — *Methodisches Lehrbuch eines begrundendvergleichenden Erdkunde, von *H. Kerp*, **38**, 273.

Biurou de schimburi internaționale, 1 VII, 23.

BIZEMONT. — Scrisoare relativă la Congr. internațional de Geogr., **10**, 109.

Bogățiile [*Din] Banatului, **37**, 607.

BOGDAN I. — *Dunărea. Privire istorică, economică și politică de *C. I. Băicoianu*, **38**, 266.

BOLLIAC, CESAR. — Din itinerariul lui, 1845, **13**, 74.

BORNEANU, ANT. — Idei despre legiuirea exploatărei minelor, **13**, 138.

BOTTEA, C. — Combustibilul dela Bahna, **2**, 72 și o fig.

BRĂESCU, I. — Măsurătoarea pământului la Români din vechime până la punerea în aplicare a sistemului metric, 34, 65.

Brătescu, C. — Delta Dunărei (Schiță morfologică), 34, 14, 10 fig. și 4 h. — Metoda geografică în cercetările etnografice, 34 II, 141 și 4 fig.; **35**, 101. — Lacul Mangalia, **36**, 119, 2 pl. — *Ce se știa despre Dobrogea în 1684, 37, 598. — Questions balcaniques par *I. Crijić*, 620. — *Colonel Lolescu Petre, necrolog, 672. — Mișcări epirogenetice și caractere morfologice în basinul Dunării-de-jos, 39, 81. — Contribuțiuni la studiul deltei dunărene. Evoluția morfologică și cronologică a ei, **40**, 194.

Brătianu, C. I. — Notițe asupra hartelor actuale ale României urmate de un proect pentru alcătuirea Hartei Generale a României, **9**, 70. — Trebuința de a reface harta Munteniei urmată de un proect de cheltueli, **13** III, 122 și o h.; **14**, 121. — Trebuința de a reface planul Capitalei București urmată de metodele tehnice de întrebuințat și un proect de cheltueli, **15**, 35 și 3 fig. — Note cu privire la trebuința de a se publică *Atlasul României* pe lângă *Dicționarul României*, **19**, 160. — Trebuința de a se face Cadastrul României cu metoadele de întrebuințat. Organizarea serviciului cadastral și proect pentru buget de venituri și cheltueli, **20**, 1. — Harta României după 25 de ani, **21** II, 37.

Brătianu, Ion I. C. — *România la Conferința Păcii. Revendicări teritoriale. Banatul nu se poate împărți, **39**, 223.

Brătianu, Vintilă I. C. — *Sistematizarea energiei României Mari, **39**, 261.

Brândză, D. — Fragmente din Flora României coprinzând considerații generale asupra vegetațiunei României și enumerația câtorva din plantele ce cresc spontaneu în România cu arătarea localităților unde se găsesc, 1 VII, 60.

Brown, Ed. — Notițe cu privire la Țara noastră, **22**, 182.

Brun, Jules. — La Roumanie actuelle. Les habitants et leurs mœurs. La montagne et la plaine. Le Danube et la Mer, **18** II, 151.

Budgetul Societății pe anul 1876, **1** VI, 40; proect 1877, **2**, 50; 878, **2**, 51; 882, **3**, 33; 884, **5**, 43; 885, **6**, 28; 886, **7**, 31; 887, **8**, 35; 888, **9**, 28; 899, **10**, 30, 890, **11**, 32; 891, **12**, 34; 892, **13**, II, 40; 893, **14**, 38; 895, **16**, 19; 896, **17**, 24; 897, **18**, 24; 898, **19**, 24; 899, **20**, XI; 900, **22**, 29; 902, **23**, 25; 903, **24**, 32; 904, **25**, 18, 905, **27**, 27; 906, **27**, II, 15; 907, **28**, II, 16; 908, **29**, II, 13; 909, **30**, II, 24; 910; **31**, II, 18; 912, **33**, 374; 913, **34** II, 186; 914, **34**, II, 187; 915, **35**, 330; 916, **36**, 874; **37**, 669; 919, 920, **38**, 339; 921, **39**, 445; 922, **40**, 451. — Bugetele Societății Geografice Române dela 187 . la 1900, **21**, I, 84.

Buletinul Societății. — Regulament p. publicarea Buletinului Societății, **36**, 850; **40**, 485. — Procesul-Verbal al comit. de redacție al Buletinului, **37**, 651.

Burada, Teodor T. — Românii din Asia Mică, **14**, 102. — Românii din Istria, **15**, 5 . — Scrisoare relativă la cercetarea Românilor din vechea Pocuție, **17**, 35. — Rămășițe românești în Galiția, **18**, 131. — Rămășițe românești în Galiția, **18** II, 110. — Scrisoare relativă la memoriul său despre călătoria în Kraina, Croația și Dalmația, **22**, 326. — O colonie de Vlahi în Arabia, **86**, 100 cu 8 fig.

Burileanu, C. — Românii din triunghiul Vallona—Ardenița—Berat (Albania), **27**, 39.

Burileanu, St. — Industria metalurgică a Banatului și a Transilvaniei, **39**, 27, cu o h.

Buzoianu, G. T. — Despre învățământul geogr., **5**, III, 37. — Asiia (Pentru ce nu Asia?), **6**, 328. — Reforma învățământului geogr., **7**, 235. — Despre învățământul intuitiv în studiul geogr. **8**, 175.

Buzoianu, Ortensia. — 1-iul Congres de geogr. dela Iași 1904, **25**, II, 19.

C. C. — *O călătorie în Țara Somalilor, de *Ghica Comănești*, **19**, II, 148.

***Calendarul Gregorian**, adoptarea sa în România, **38**, 253.

***Calendarul Liberty**, **39**, 286.

Cambon, Henri. — *Mulțumește pentru alegerea sa de M. C., **39**, 423.

*Canalul Suez, 50 ani dela lucrarea sa, **39**, 302.

Cantacuzino, A. A. — Raportul Vicepreședintelui către M. Sa Domnitorul la 15 Iunie 1876, **1**, 9, 1.

Cantacuzino, Ioan A. — Longitudini și Latitudini a peste 100 de localități din România, **12**, 252.

Cantea, I. — *Colonelul Verbiceanu Nicolae, necrolog, **37**, 671.

CAROL I. — Cuvântare la înființarea Societății 15 Iunie 1875, **1**, 20, 27; **21**, 24. — Cuvântarea la Societatea Geografică în ședința extraordinară dela 20 Martie 1882, **21**, 31. — Cuvântare la ședința solemnă pentru jubileul de 25 ani ai Societății, **21**, II, 16; 26; 127 (în franț.); 190. — Cuvântările rostite de M. S. Regele cum și răspunsurile d-lor Cantacuzino A. A. și General Manu G., **26**, 1.

CAROL, A. S. R. PRINCIPELE. — *Mulțumește pentru alegerea Sa de Membru de Onoare, **35**, 306. — *Telegramă de mulțumire pentru felicitările la nașterea Principelui Mihai **40**, 442.

*Cataractele Guayra, **39**, 294.

CĂPITĂNEANU, C. — Memoriu asupra lucrărilor practice relative la determinarea diferenței de longitudine între Iași și Cernăuți, **1**, VII, 44. — Asupra instituției cadastrelor în Europa și necesitatea creării unei asemenea instituțiuni în România, **6**, 54.

*Cehoslovacia, **39**, 277.

Celebrarea celui al patrulea centenar dela descoperirea drumului maritim al Indiilor, **18**, II, 164.

Cercul Publicațiilor Militare și Societatea Geografică Română, **23**, 115.

China [Din]. — Scrisoare din Shanghai, 1898, **19**, 171.

CHIRU, C. — Canalizarea râurilor și Irigațiuni, **14**, II, 1 cu 15 h. și 40 fig. — Exploatarea telefoanelor, **17**, 54. — Călătoria în United States din America, **19** 37 și 13 fig.

CIOROGARIU ROMAN, P. C. S. — *Mulțumește p. alegerea de M.O., **38**, 308.

Circulări comerciale, **12**, 164.

***Clima Somaliei engleze**, **39**, 283; a peninsulei, Coreea, 283.

COANDĂ, I. — Frontiera statelor balcanice, **35** 126.

COCHELET. — Scurtă relațiune despre o călătorie făcută în Muntenia și Moldova în 1834 și 1835, p. a servi la itinerarul în acele principate, **8**, 123.

COLESCU, L. — Numărul Românilor din fostul regat al Hungariei, **37**, 553. — *Populațiunea României la 1 Ianuarie 913, 601.

Comandantul reg. 11 Art.. — *Med. Maior A. Tutoveanu, necrolog, **38**, 341.

Comandantul reg. Putna. — *Lt. Ion C. Dumitrescu, necrolog, **38**, 342.

Comandantul reg. Roman — *Lt. V. Cocea, necrolog, **38**, 342.

Comandantul reg. Romanați — *Lt. P. Dulgherescu, necrolog, **38**, 342.

Comisiunea pentru cercetarea socotelilor. — Raport sau Proces-Verbal, 1876, **2**, 52; 1883, **4**, 20; **5**, 42; 884, **7**, 28; 885, **8**, 31; 886; **9**, 24; 887 și 888, **10**, 24; 889, **11**, 28; 890, **12**, 37; 891, **13**, 42; 892, **14**, 40; 894, **16**, 22; 895, **17**, 26; 896, **18**, 25; 897, **19** 26; 898, 20, p. VII; 899, **22**, 25; 900 **22**, 224; 902, **24**, 33; 903, **25**, 29; 904, **27**, 28; 905, **28**, II, 8; 911, **33**, 375; 913, **35**, 329; 914, **36**, 873; 915; **37**, 667; 916-7-8, **38**, 338; 919, **39**, 444; 920, **40**, 437.

COMITETUL. — Adunări generale ale Societății. (Convocare și programa lucrărilor). 1875, **1**, VI, 1; 876, **1**, X, 106; 884, **5**, 3; 885, **6**, 3; 886, **7** 4; 887, **8** 3; 888, **9**, 3; 889, **10**, 3; 890, **11**, 3; 891, **12**, 1; 892, **13**, II, 3; 893, **14**, 3; 895, **16**, 3; 896, **17**, 3; 897, **18**, 6; 898, **19**, 3; 899, **20**, p. XIII, 900, **22**, 3; 1901, **22**, 191; 902, **23**, 1; 903, **24**, 12; 904, **25**, 6; 905, **27**, 6; 906, **28**, II, 3; 909, **30**, 14; 910, **31**, II, 15; 914, **35**, 311, 312. — Adunării generale (Procese-Verbale) 1876, **1**, XI, 6; 877, **2**, 10; 882, **3**, 17, 22, 28; 883, **4**, 3; 884, **5**, 5; 885, **6**, 5; 886, **7**, 5; 887, **8**, 5; 888, **9**, 5; 889, **10**, 5; 890; **11**, 21; 891, **12**, 6; 892, **13**, II, 45; 893, **14**, 24; 896, **17**, 19; 898, **19**, 32; 899, **20**, p. XV; 900, **22**, 7; 901, **22**, 195; 902, **23**, 22; 903, **24**, 26; 904, **25**, 23; 1905, **27**, 25; 906, **28** II, 4, 6; 908, **29** II, 9; 909, **30** II, 20; 1910, **31** II, 10; 912, **33**, 378; **34** II, 167; 913, **34** II, 170, 174; 914, **35**, 289, 299; 15, **36**, 852; 916, **37** 653; 919, **38**, 303; Dec. 919, **38**, 321; Apr. 920, **39**, 413; Maiu 921, **40**, 429; Iunie 921, 441; Dec. 921, 448. — Procese-Verb. ale ședințelor Adunărilor generale, 915, **36**, 828, 836; 916-8, **37**, 644, 646; 919, **38**, 295, 301; 920 Apr. **39**, 285, Dec. 390; 921, **40**, 419, 420, 421, 425. — Procese-Verbale ale ședințelor Comitetului, **1**, IV, 1; VII, 1; XI, 1; XII, 79; **2**, 1; **8**, 159; **10**, 99; **13**, 1; II, 52; **18**, II, 1; **20**, p. II-IV; II, 3; III, 1; **21**, II, 3; **22**, 187, **23**, 27; **24**, 3, II, 3; **25**, 3; II **26**, 3; **27**, 3, 32, II, 3; **28**, II, 12, 17; **29**, II, 3, 14; **30**, II, 1, 25; 1910, **31**, II, 3; 912, **33**, 377; **34**, II, 166; 913, **34**, II, 168; 914, **35**, 283; 915, **36**, 823; 916-8, **37**, 639; 919, **38**, 295; 920, **39**, 381

40, 417.—Cerere Ministerului Cultelor pentru o înscriere în budgetul său a unei subvenţiuni anuale pentru Societate. 9, 141. — Circulări, 1, VI, 55; XII, 82. — Circulară Directorilor de Licee şi Gimnazii pentru concursul de Geografie. 4, 24; II, 4; 6, 106; 7, 138; 35, 316. — Circulări pentru comunicarea conferinţelor pentru Adunările Generale, 5, 46; 7, 3; 9, 130.—Circulară, în franţuzeşte anunţând incediul bibliotecei Societăţii. 5, 47; Idem în româneşte, 5, 48 — Circulară cerând publicaţiuni pentru reconstituirea bibliotecei. 5, 49. — Circulară relativă la Congresul internaţional din Paris, 9, 131. — Cerere Ministerului Instrucţiei Publice pentru a se da Societăţii un local la Ateneu, 19, II, 3. — Telegrama M. S. Reginei Elisaveta pentru încetarea din viaţă a Regelui Carol I, 35, 295. — Telegrama M. S. Regelui Ferdinand pentru suirea pe tron, 295. — Adresa M. S. Regelui Ferdinand cu rugămintea de a luă Presedenţia Societăţei, 297. — Telegramă din partea Societăţei M. S. Reginei Elisaveta, 300. — Telegrama din partea Societăţei M. S. Regelui Ferdinand cu mulţumire pentru luarea presidenţiei Societăţei, 301. — Telegrama A. S. R. Principelui Carol pentru alegerea Sa de M. O., 302. — Telegrama A. S. R. Ducelui degli Abruzzi pentru alegerea Sa de M. O., 302. — Răspunsul Ministr. Instr. la adresa prin care se cerea liberarea încăperilor ocupate de Soc. la Ateneu, 38, 314. — Alt răspuns la aceiaş chestiune, 316. — Răspuns Minist. Interne relativ la evacuarea cerută dela Ateneu, 317. — Se cere Minist. de Finanţe scutire de taxa de moştenire dela legatul lăsat de Regele Carol, 328. — Telegrama de felicitare d-lui P. Deschanel, 39, 399. — Cerere Primăriei Capitalei pentru cedarea unui teren pentru clădirea localului Soc., 407 — Telegrama M. S. Regelui pentru a 45-a aniversării a S. R. R. G., 39, 420. — Telegramă M. L. pentru logodna A. L. R. Principelui Carol şi a Principesei Elisabeta, 435. — Adresă de felicitare pentru căsătoria A. S. R. Principesa Elisabeta, 40, 427. — Scrisoare de condoleanţă adresată D-nei Eliza C. Barozzi, 428. — Adresa de felicitare pentru căsătoria A. S. R Principelui Carol, 438.— Scrisoare adresată A. S. R. Principele George pentru alegerea Sa de M. O., 439.— Scrisoare adresată A. S. R. Principesa Elena pentru alegerea Sa de M. O., 440.— Adresă Principelui Roland Bonaparte pentru felicitări pentru centinarul Soc. de Geogr. din Paris, 440.

Comnen, N. P. — Este Dobrogea românească? 38, 155.

Concursuri. — Pentru premiul Socec de 1,000 lei, 3, 34; 4 II, 3; 5, 50. — Regul. p. concursurile anuale de geogr. între elevii şcoal. sec., 4, 22. — Conc. de geogr., 4, II, 5; 5 II, 3; 6, 267; 8, 163; 9, 115; 35, 326. — Conc. Soc. de linguistică din Paris, Premiu, 18, II, 197. — Concurs de geogr. între elevii şc. prim. şi sec., 84, 385. — Concurs p. facerea dicţionarelor geogr. ale jud. Durostor şi Caliacra. Programă, 35, 327. — Regul. p. ţinerea concursurilor de geogr. 36, 847; 40. — Numele premiaţilor: 1915, 36, 856; 1916, 37, 665; 921, 40, 448. — Progr. concurs. de geogr. 36, 865, 37, 660. — Circulară către şc. sec. p. ţinerea conc. de geogr. 659. — Comisiunea conc. de geogr. şi acordarea premiilor. 661. — Cuvântare d. Hepites la distrib. premiilor la concursul din 1916. 662. — Circulară către şc. sec. din Transilvania p. concursul de geogr., 39, 395. — Raportul Comis. conc. geogr. dela Cluj, 40, 443. — Cuvântare d. Vâlsan la distrib. premiilor la concursul din 1921 dela Cluj. 444.—Telegramă către M. S. Regele p. concursul dela Cluj. 447.

Condiţiile cedării Ateneului Român pentru Camera Deputaţilor, 39, 395.

Condrea, Petre. — Geogr. com. Bozieni jud. Neamţ, 4, 46 şi o h. — Geogr. com. Bărgăoanii, jud. Neamţ, 5, III, 47 şi o h. — Câteva cuvinte asupra modului de predare a geogr. în cl. primare 6, 336. — Drumul Roman-Piatra, 8, 96. — Geogr. com. Budeşti-Ghicăi, jud. Neamţ, 8, 206.

Conferinţe. Listă de conferinţele ţinute şi de publicaţiunile Soc. Geografice Române dela 1875 la 1886, 6, 190. — Tablou de Conferinţele ţinute la Soc. Geografică Română dela 1875 la 1900, 21, I, 87. — Circulară p. ţinerea conferinţelor în 1915, 36, 842. — Regulament p. ţinerea conferinţelor, 846, 40 482. — Circulară p. ţinerea conferinţelor 37, 650; 38, 320; 39, 394.

Congrese. — Congresul internaţional de geog. dela Bruxelles din Sept. 1876. 1 XII, 51. — Idem din Paris în 1889. Documente. 10, 63. — Congres internaţ. des sc. géogr. de 1891 à Berne, 11, 130.—Idem, Invitation, 12, 163.—

Congr. geogr. din Wien, **12**, 152. — Le sixième Congrès internat. de géogr. à London en 1895, Documents, **13** III, 7; **15**, 213. — Idem, Scrisori şi Proces-Verbal. **16**, 40. — Le dixième Congrès internat. des Orientalistes. Session di Genève. Actes. **15**, 216.—Congrès internat. colonial à Bruxelles en 1897. Actes. **18**, 201. — Le septième Congres internat. de geogr. à Berlin, **19**, II, 139. — Al optulea Congres internaţ. de geogr. la Washington în 1904. Acte şi documente. **24** II, 24; **25**, 187. — Congresele internaţ. de geogr. la care a participat şi Soc. Geografică Română, **21** I, 112 şi 1 fot. — Congresul de geogr. din Constanţa. **34**, 224. — Congr. al 4-lea de geogr., **35**, 236.— Al 31-lea Congres al Soc. franceze de geogr. în 1913 la Paris, **36**, 739. — *Congresul geografic italian din 1921, **39**, 303; **40**, 378.

Constantinescu, Barbu. — Raportul Comis. p. a hotărî progr. unui Manual de geogr. p. cl. primare. **2**, 68. — Chestionar comunal, **3**, 36.

Conturi de gestiune ale exerciţiilor: 1884, **6**, 27; 885, **7**, 80; 886, **8**, 84; 887, **9**, 26; 888, **10**, 28; 889, **11**, 30; 890, **12**, 32; 891, **13**, II, 38; 892, **14**, 36; 894, **16**, 21; 895, **17**, 23; 896, **18**, 22; 897 **19**, 23; 898, **20**, p. IX; 899, **22**, 28; 900, **22**, 227; 901, **22**, 228; **23**, 25; 902, **24**, 31; 903, **25**, 27; 904, **27**, 25; 905, **27** II, 14; 906, **28** II, 15; 907, **29** II, 12; 908, **30** II, 19; 909, **31** II, 17; 911, **33**, 376; 912, **34** II, 185; 913, **35**, 328; 914, **36**, 872; 915, **37**, 666; 916-7-8, **38**, 337; 919, **39**, 443.

Correnti, Cesar şi România. Două scrisori, **1** X, 63.

Costinescu, I. G.—Vulcanii şi cutremurele în concepţia celor vechi, **39** 139. — *Oraşul Caransebeş, **40**, 350.

Cretzulescu, Emanoil. — România sub punctul de vedere fizic, administrativ şi economic (text român şi francez), **1**, 37. — Mémoire présenté au Congrès internat. de géogr. commerciale tenu à Bruxelles en 1879, **3**, 113.

Coutouly, G. de: Scrisoare de mulţumire p. alegerea sa de M. C., **10**, 378.

Cucu, N. — Memoriu asupra instalării unei staţiuni meteorologice populare pe B-dul Universităţei din Bucureşti, **1**, XI, 38.

Cutremurul din România dela 14 Oct. 1892, **13**, III, 275; 1838, **33**, 278; vidi Grozescu. —*Cutremur violent de pământ şi grozava erupţiune vulcanică în México, **39**, 284.

Cuverville de. — A travers la péninsule balcanique, **19**, 167.

Czitbusz, Geza. — Bulgarii Krasovani, **4**, II, 76.

Czink, L. — Vlashie. La vallée des Ciribiri en Istrie, **12**, 216.

David M. D. — O schiţă morfologică a podişului sarmatic din Moldova, **39**, 331 cu 8 fig.

Debize. — Le Danube. **5**, III, 70. — Dunărea, **6**, 229.

Delavrancea B. — *Războiul şi datoria noastră, **37**, 577.

Demetriescu, Anghel. — Concepţia modernă a ştiinţei geografice, **6**, 277.

Derrecagaix. — Les cartes d'Europe en 1900. România, **22**, 320.

Deschamps, Gastqn. — Armenii şi Turcii, **18**, 211.

Deschanel Paul. — Mulţumeşte pentru alegerea de M. O., **38**, 309. — Paul Deschanel şi România, **39**, 228. — Mulţumeşte pentru telegrama de felicitare, **39**, 409.

Diamandi, V. — Statistica comunelor Româneşti din Turcia, **25**, II, 86.

Diaz Generalul. — Mulţumeşte pentru alegerea sa de M. O., **39**, 397.

Dicţionare comunale. — Manuscrise Proces-Verbal, **4**, II, 4.

Dicţion. geogr. ale ţărilor locuite de Români afară din Regat. Situaţiunea fondului, la 31 Dec. 1904, **27**, 30; la 21 Dec. 1905, **27**, II, 16.

Dicţionarul geogr. al Transilvaniei.—*Scrisoare adresată Resortului Cultelor şi Instrucţiunei la Cluj cerând să dea sprijin d-lui Meruţiu, **38**, 322.

Dierkes, Leop. — Conferinţa asupra Tunisiei la Roma, **24**, II, 22.

Dimitrescu-Agraru, I. — Mijlocul cel mai practic de reconstituire a viilor distruse de filoxeră din jud, Prahova, **12**, 86.

Dimitrescu Aldem, Al. — Hărţi şi Cărţi, **32** I, 58.— România în transitul S E european, **33**, 48 şi o h. — Asupra teraselor aluvionare, **34** II, 17 şi 8 fig. — W. M. Davis în literat. geogr. contimporană, **34** I, 175.

Dinculescu N. Gh. — Observări din Dobrogea **34** II, 180, 4 prof. şi 5 fig.

Directorul General P.T.T. — *Mulțumește pentru titlul de Membru donator dat acelei direcțiuni, **37**. 656.

Dizionario Geografico Rumeno [*Il grande], **24** II, 254.

DOBROVICI, IOAN. — Despre căile ferate ca căi de comunicație, **6**, 215.

Donațiuni bănești făcute Societății Geografice Române dela 1875 până la 1887, 8. 38.

DRĂGHICEANU, MATEI.—Comerciul sărei în România și Austria, **1** IX. 4.— O întâmpinare relativă la comunicarea d-lui Ștefănescu asupra Bahnei, **4**, 51.— Avuția minerală a jud. Mehedinți, **4**, 55 și o h. — Studiile geol. miniere în România. **10**, 121 și 5 fig. — Geol. în lucrările publice, **20** III, 71. — Geol. războiului nostru în Carpații Meridionali. **38**. 114.

Drumul de fer dela Wien la Constantinopole, 10, 78.

DUCA, I. — *Mulțumește pentru telegrama dela Curtea-de-Argeș, **36**. 857.

DU FIEF, JEAN. — Învățământul superior al geografiei, **15**. 179.

DUFF, M. E. GRANT. — Orthography of geographical names, **13** III. 261.

DUMITRESCU, N. — Invită Biuroul la distribuirea premiilor acordate de Soc. Tinerimea Română și la banchet. **37**, 657.

Dunărei (Deviația) spre Rhin, 8, 226.

Dunărea-Rhin [*Canalul] **39**, 287.

Dunării [*Jonețiunea] **cu Marea Baltică, 40**, 395.

EGLI. — Despre originea numelui «Basarabia», **3**, 127.

ELEFTERIU, G. E. — O scurtă privire asupra timpului și a stărei agricole din România în 1912. **33**. 274. —Repartițiunea normală a precipitațiunilor atmosferice în România. **34** I. 192, 1 fig. și 13 h.: vidi OTETELIȘANU și ELEFTERIU.

ELIAN DE LA GRUIA, M. — Insulele Ioniene. **15** II, 33. — Veneția, **18** II. 130 și o vedere.

ELIAS, LAZARE I. — *Scrisoare din partea Soc. Columbia, **37**. 652.

ELIESCU, A. M. — Harta etnografică a Țărilor locuite de Români. **39**. 145.

ESARCU, C. — Congresul geografic din Genova. Raport, **13** III, 3. — Scrisoare prin care chiamă Soc. geogr. să se instaleze la Ateneu, **39**. 433.— Vidi CORRENTI.

Erdkunde [Geselischaft für] **zu Berlin. 22**. 153.

ERÖDI BELLA.— Despre numirile geografice, **20** III, 110.

Everest [*Proect de urcare pe muntele] și explorațiunea oceanică. **39**. 292. — *Vidi HEPITES.

*Expansiunea comercială a Japoniei, **39**. 269.

Expediție antarctică engleză. — Apel, **19** II, 137.

Expédition antarctique belge, 20 III. 98.

Exploratori Români, 21 I, 118.

Expoziția din 1910 la Paris.—Scrisoare pentru obiecte, **19** II. 6.

Exposition Cartographique, Ethnographique et Maritime d'Anvers. — Documents, **22**, 331.

FASCIOTTI. — Mulțumește din partea A. S. R. Ducele Abruzzilor, pentru publicațiunile trămise, **37**, 657.

FELIX, DR. J. — Mișcarea poporațiunei Capitalei în anul 1882. **4**. 71. — Geografia medicală a României, **18** II, 15.

FERECHIDY, G. — Asupra navigațiunei aeriane. **7**, 225.

FILIP, Căpitan. — Notițe geografice asupra Olteniei adunate în localitatate cu ocaziunea escursiunei întreprinsă în 1885. **7**, 78.

FILIPPI, DR. FILIPPO de — *Mulțumește p. alegerea sa de M. O. **35**, 307.

FLAMMARION, C. — *Comunicațiuni interplanetare. **38**. 261.

FLERS, ROBERT de. — *Le Roi Ferdinand. **40**, 383.

FOCH, Mareșalul F. — *Mulțumește pentru alegerea sa de M.O., **39**. 396.

FRENȚIU, Dr Valariu Tr. P. S. S.—*Mulțumește de a fi fost ales M.O., **38**. 306.

G. D. L., Insulile Caroline, **6**. 264.

G. M. — Revista științifică V. Adamachi, vol. II. **33**. 330.

G. M. Z. *Pan. Halippa, Basarabia (schiță geografică), **33**, 352.

GAROFILD, N. — Apele minerale din România, **7**, 35.

GASTER, M. — Nomenclatura topică a jud. Vâlcea, **6**, 115.—Notițe geogr.

asupra României culese din bibl. «British Museum» din London, **8**, 145. — Un manuscript Românesc din 1707 de Popa Ion sin Macarie ot Bărbăteşti, **12**, 107.

GAULTIER PAUL. — *Mulţumeşte pentru alegerea sa de M.O., **38**, 310.

*Gazul metan, **39**, 286.

GĂVĂNESCUL, C. — Din ocolul pământului. Călătorie făcută însoţind pe A. S. R. Principele Carol, **40**, 9.

GEGÖ, P. A. — Insemnări asupra călătoriei în Moldova din 1836, **13**, 56.

Geografia economică a României. — Actele relative: Scrisoarea Generalului Panaitescu; Procesul-Verbal pentru programă; Regulamentul premiului pentru Geogr. economică, **39**, 412. — *Constituirea Secţiunii de Geogr. econ. şi Regulamentul acestei Secţiuni, 414.

GEORGESCU CONSTANT. — Japonia şi extremul Orient, **40**, 104.

GEORGESCU T. G-ral. — *Propuneri relative la activitatea Societ., **38**, 331.

GÉRADON, ERNEST de. — *Mulţumeşte p. alegerea de Membru A., **39**, 393.

*Germania în 1919, **39**, 277.

GHEOCALESCU, C. vidi GROZESCU.

GHEORGHIU, N. — Descoperirea polului Sud, **33**, 290 şi 2 h. — Geografia generală a lui Bernhard Varenius (Un capitol din Istoria geografiei), **34** II, 27. — *La folie franco-allemande de Georges Aubert, **35**, 263. — *Câteva probleme relative la Delta Dunării, de *Gr. Antipa*, **35**, 264. — Călătoria veneţianului Marco Polo în continentul asiatic (1275-1291) **35**, 187.

GHERGHINOIU, ION. — Notă relativă la răspândirea geografică în România a speciei *Drosera Rotundifolia*, L., **33**, 298.

GHICA-COMĂNEŞTI, DIM. — O călătorie în ţara Somaliilor, **17** II, 5, o h. şi 40 f.

GIURGEA, E. — Progresele recente în telegr şi telef. fără fir, **40**, 62 şi 43 fig.

GLIAMAS, E., General. — *Scrisoare relativă la publicaţiuni pentru Muzeul cartografic, **39**, 410. — *Mulţumeşte pentru alegerea sa de M.C., **39**, 424.

GOLDIŞ, VASILE. — *Mulţumeşte pentru alegerea sa de M. O., **38**, 308.

GORCIU, G. — *Utilizarea proecţiunilor luminoase în predarea geogr. **33**, 299. — Raportul secţiunii didactice în Adunarea generală din 1913, **35**, 93; 1914, **36**, 89; 1915, **37**, 102; 1916-8, **37**, 77. — *Congresul al IV-lea de geogr. **35**, 236 — Moldova acum 200 de ani. Interpretare geografică a operei *Descriptio Moldaviae* de Cantemir (1716) (cu 1 fig. şi 3 tab.), **36**, 600. — Programa de Geogr. din învăţământul primar şi neajunsurile sale, 644. — Creşterea progresivă a natalităţii în România. Câţi locuitori are România în 1916, 659. — Repartizarea naţionalităţilor pe judeţe în Transilvania şi celelalte provincii ocupate de Românii din Hungaria, 622. — *Monografia oraşului Giurgiu de *Boldescu*, 775. — Canalul Suez, **37**, 354, un pl. — Şcoalele noastre şi materialul didactic după războiu, **39**, 249.

GRANDIDIER G. — *Invitare la serbarea Centenarului Societăţii geogr. din Paris, **40**, 428.

GRECESCU, D. — Flora medicală a României, **13** III, 172.

GRECEANU, ŞTEFAN D. — Dela Bucureşti la Sarmizegetuza. O escursiune istorică în Ardeal, **23**, 141.

***Groenlanda septentrională**, o nouă expediţiune, **39**, 294.

GROZESCU, H. şi GHEOCALESCU C. — Cutremurele de pământ din România din Ianuarie şi Februarie 1916, **37**, 388.

GUBERNATIS, ANGELO DE. — Congresul oriental dela Roma din 1899. Scrisori, **19** II, 133.

GUILBERT, G. — *Ploaia artificială ar fi poate realizabilă prin explozibile trămise chiar în inima nouritor, **38**, 242.

GUILLAUME, CH. ED. — *Mulţumeşte p. alegerea sa de M. O., **40**, 427.

GURIŢĂ, A. — Descrierea massivului Harzului, **10**, 143. — Massivul Bugecilor, **11**, 54.

HAGI, THEODORAKY C. — Tendinţa de uscăciune a solului, **38**, 139.

HAIG, Lordul. — *Mulţumeşte pentru alegerea sa de M.O., **39**, 397.

HALKIN, J. — *România în anul 1919, **38**, 216. — *România nu este o ţară balcanică, 232. — *Mulţumeşte pentru alegerea sa de M. C., **39**, 409.

HARET, SPIRU. — Adresă p. cedarea unui apar ament la Univer., **6**, 97.

HASDEU, B. P. — Sur les éléments turcs dans la langue roumaine, **8**, 45.
HEPITES, ST. C. — Epocele înghețului Dunărei în cursul său inferior și profilul patului Dunărei la Brăila, **3**, 62. — Meteorologia practică. Hartele sinoptice pentru prevederea timpului, **5** II, 1. — Ultimele progrese ale navigațiunei aeriene. **6**, 139. — Observațiuni meteorologice la București, **6**, 178 și 6 tab. — Secetele în România, **27**, 83. — Regele **Carol I** și Societatea Regală Română de Geografie, **35**, p. V și un potret. — Alocuțiune de mulțumire adresată M. S. Regelui **Carol I** 289. — *Canevas de meditațiune asupra îndatoririlor apărătorului Patriei în toate împrejurările serviciului sub drapel decurgând din jurământ, de General *Iannescu*, 269. — *Efemeride Astronomice pe anul 1915, 268. — *Détermination provisoire de la latitude de l'Observatoire de București de *Demetrescu G.*, 269. — *Observation de l'éclipse de Soleil du 21 avril 1914. Diamètre et position de la Lune, de *Demetrescu G.*, 269. — *Dicționarul statistic al României, vol. I, de *Colescu L.*, 269. — *Statistica știutorilor de carte, de *Colescu L.*, 271. — *Însemnătatea geografică și economică a României în actuala conflagrațiune europeană, de Dr. *C. I. Băicoianu*, 271. — Cuvântare la serbarea Soc. Tinerimea Română, 520. — Tablă de materiile coprinse în primele 35 volume dela 1875 la 1914 din *Buletinul Societății Regale Române de Geografie*, 389. — Hărțile, Figurele sau Schițele coprinse în primele 35 volume dela 1875 la 1914 din Buletinul Societății Regale Române de Geografie, 408. — Maiestatea Sa Regele **Ferdinand I** la Soc. Reg. Rom. de Geogr., **36**, 1, portr. — Determinări fizice la Galați, 243, 2 tab. — Tiguri geogr. din România, 714, 64 fig. — *Congresul Soc. franceze de geogr., 739. — *Adâncimea mărilor. 740. — Al nouălea satelit al lui Jupiter, 746. — *Centenarul lui Livingstone, 747. — *Studii idrografice în Africa ecuatorială franceză, 743. — *Populațiunea England-ei, 748. — *Traficul canalului Panama, 749. — *Traficul portului London, 749. — *Isogramele meteorologice. 750. — Asupra Maroc-ului, 756. — *Românii din Bucovina, 760. — *Populațiunea mozaică din România, 762. — *Expediționea Dr. Douglas Mawson în Antarctica, 763. — *Sărătura mărilor și repartițiunea geogr. a ființelor vii, 765. — *Producțiunea aurului în 1913, 768. — *Explorațiuni în Noua Guinea, 768. — *Secarea mării Zuyderzee, 768. — *Producțiunea și consumațiunea cauciucului 769. — *Pescăria marit. franceză, 770. — *Cultura orezului în Europa, 770. — *Precipitațiunile atmosferice în Corse, 771. — *Ploaia pe coastele E și W ale Americei de S la aceeași latitudine 771. — Industria petrolului în România, 772. — *Monografia comunei Brănești (Gorj) de *I. Constantinescu*, 778. — *La România contemporaine. Son importance dans le concert balcanique et pour la guerre présente, de *C. D. Mavrodin*, 789. — *Orchidaceele din România, de *Zach. C. Panțu*. 790. — *Influența istmică. Istmul Dantzig-Odesa și tendința germană spre Marea Neagră de *B. G. Assan*, 790. — *O hartă a Țării Românești din circa 1780 și un geograf dobrogean, de *N. Iorga*. 791. — *Geografia militară a României de Lt.-Col. *I. Pavelescu*, 791. — Zur Landeskunde von Rumänien. Kulturgeschichtes und Wirtschaftliches de *H. Grothe*, 791. — *Anthropologie de la România. Les populations de la Dobrogea. Les Bulgares, de *Eug. Pittard*, 792. — *Traité de Géographie physique de *Em. de Martonne*, 798. — *La science géographique de *Em. de Martonne*, 799. — *Atlas de Finlande, 800. — *Muntele Kénya în Africa orientală engleză de *Ch. Alluaud* și *R. Jeannel*, 803. — *Le service météorologique des United States de *Manley-Bendall*, 811. — *Les problèmes de l'atmosphère de *A. Berget*, 814. — L'Astronomie. Observations. Téorie et Vulgarisation de *M. Moye*, 815. — Le département de Magnétisme terrestre de la Carnegie Institution de Washington de *Manley-Bendall*, 817. — *Das königl. preus. aeronautische Observatorium Lindenberg, de *R. Assmann*, 817. — *Klimaschwankungen und Volkerwanderungen de *Ed. Brückner*, 818. — *Revue de géographie économique de *P. Clerget*, 818. — *Vulcanic dust and other factors in the production of climatic changes and their possible relation to ice ages, de *W. J. Humphreys*, 818. — Țara Nouă, Dobrogea sudică și Deliormanul, de *G. Murgoci*. 819. — *Anuarul Observatorului pe 1916 de *N. Coculescu*, 819. — *Propunere pentru un bust Regelui **Carol I** și pentru un basorelief la mormântul Său, 839. — *Telegramă din Curtea-de-Argeș M. S. Regelui. 853. — *Idem Ministrului I. Duca, 85 . — *Scrisoarea către generalul

Barozzi cu un dar de cărți pentru biblioteca Societății cu ocaziunea aniversărei de 40 ani a Soc., 854. — *Cuvântarea ținută la împărțirea premiilor la concursul de geografie din 1915, 854. — *Circulară relativă la bibliografia geogr. române, 859. — *Expunere de motive la proectul de buget pe 1916 și pentru alegerea unui membru de onoare, 860. — *Silvestru Moldoveanu, necrolog, 866. — *Creșterea populațiunei orașului Ploești, **37**, 597. — *Posesiunile spaniole în Africa occidentală, 599. — *Calea națională București-Arad, 600. — * La Roumanie, Valachia, Moldavia, Dobrogea par *Eug., Pittard*, 609. — * Arhiva Dobrogei, 613. — * Hărțile Colonelului Begenau de *O. Lugoșianu*, 614. — * Căile de apă ale României Mari de *M. I. Georgescu* 615. — * Nume vechi ale Dobrogei de *C. Brătescu*, 616. — * Escursiunea Liceului R. Greceanu din Slatina în munții Lotrului, de *Tr. Biju*, 620. — * Die temperatur Varhältisse von Rumänien von *C. Otetelișanu*, 629. — * Die Südrumänen der Turkei und der angrenzenden Länder, von *V. Laxăr*. 629. — * La Dobrogea par *N. P. Comnen*, **37**, 630. — * La Dobrogea roumaine par *N. Iorga*, 630. — * O țară care moare, Ardealul etnografic, statistic, cultural și politic de *I. Schiopul*, 631. — * Teritoriul etnic al Românilor de *G. Arghirescu*, 632. — * Cetatea Giurgiu. Originele și trecutul ei de *N. A. Constantinescu*, 636. — * L'avenir de l'industrie électrique en Roumania par *Hurmuzescu*, 637. — * Buletinul statistic al României, vol. 14, de *L. Colescu*, 637. — * La România au Congrès de la Paix par *Rudeanu*. 638. — * Propunere p. alegere de membri donatori, 654. — * Cuvântare ținută cu ocaziunea distribuirei premiilor la concursul de geogr. 1916, 662. — * Dr. Eug. Felix, necrolog, 674. — * Dr. C. I. Istrati, necrolog. 676. — * Alex. Gh. Dimitrescu (Aldem), necrolog, 678. — * Ing. B. G. Assan. necrolog, 679. — * Vania Paspatti, necrolog. — * Nicolae C. Michail, necrolog, 680. — Evoluțiunea hotarelor României, **38**, 102. — * Țara noastră acum o sută de ani, 211. — * Studiul geografiei la Univ. din Liége, 241. — * Uniunea geogr. internațională. Proect de Statute, 255. — * Pescăria și pescuitul în România de *Gr. Antipa*, 264. — * Cum se desleagă chestiunea Dunărei, de *Jean Bart*, 266. — * Les peuples des Balcans, par *E. Pittard*, 269. — * Populația Basarabiei 1812—1918, de I. *Nistor*, 270. — * Cours de géographie à l'usage des Ecoles moyennes par *J. Halkin*, 271. — * Geografia p. cl. I sec., Geografia continentelor fără Europa p. cl. II sec. de *P. Zaharescu*, 273. — * Târguri și orașe între Buzău, Târgoviște și București de *G. Zagorit*, 277. — * Călăuză în România veche pentru frații basarabeni de *N. Iorga*, 281. — * Précis de Géographie économique par *M. Dubois* et *I. G. Kargomard*, 281. — * L'Asie centrale. La question du déssechement du globe, par *A. Boutquin*, 282. — * La Dobrogea par *Ishircov, etc.*, 284. — * Aperçu général de la Géographie de la Belgique par *J. Halkin*, 285. — * Untemoignage sur la situation en Basarabia par *Emm. de Martonne*, 285. — * Din industria lemnului de *Sc. Panaitescu*, 285. — * O escursie în Bucegi în 1839 și alte descrieri de escursiuni de *M. Gold-Haret*, 285. — * Geologia și războiul de *G. Botez*, 285, 286. — * București în viitor de *C. I. Sfințescu*, 287. — * La terre roumaine à travers les âges, Atlas, de *N. P. Comnen*, 287. — * Știința și practica statisticei de *N. Tabacovici*, 287. — * Cursul inferior al Călmățului de *A. Pană*, 288. — * Arhiva Dobrogei de *C. Moisil și C. Brătescu*, 288. — * Le port d'Anvers, par *V. Bierkens*, 289. — * Conferințe și chestiuni economice de *I. G. Vidrașcu*, 294. — * Referat relativ la Diet. geogr. al Transilvaniei și al Cadrilaterului, 318. — * Invitare adresată profesorilor Misiunei franceze, **38**, 304. — * Espunere de motive la proectul de buget pe 1920, **38**, 323; pe 1921, **39**, 127; pe 1922, **40**, 449. — * Propunere p. alegere de membri de onoare, corespondenți și donatori, **38**, 327; **39**, 419, 430; **40**, 437, 442, 454. — * Relațiune relativă la punerile generalului *T. Georgescu*, **8**. 332. — * Ing. Alex. Niculescu-Perieteanu, necrolog. 342. — * Gh. Telșanu, necrolog, 343. — * O nouă explicare a aurorelor polare, **39**, 285. — * Țara Mea de *M. S. Regina Maria*, 306. — * Masivul cristalin dela Broșteni de *V. C. Bufureanu*, 309. — * Basarabia de *E. I. Diaconescu*, 312. — * Analele Dobrogei An. I, No. 1—4, 313. — * Bibliografia generala de tremblores y terremotos de *F. de Montessus de Ballore*, 314. — * Le tourisme américain et ses enseignements pour la France, de *P. Clerget*, 314. — * Buletinul statistic al României de *L. Colescu*, 316. — * Mémoire sur les dunes de Gascogne par *Ed.* et

J. Harlé, 316. — * Pescăriile din sudul Basarabiei, de *I. N. Evian*, 317. — * Les îles Wallis et Horn de *M. Viala*, 317. — *Ardealul, Banatul, Crișiana și Maramureșul din punct de vedere agricol, cultural și economic de *Ion* și *Iuliu Enescu*, 319. — *Ardealul, Banatul, Crișiana, Maramureșul și Banatul de *I. Jelea*, 325.— *Contribuțiuni la studiul antropologic al craniului la Români de *Al. Borcescu*, 326. — * La Nouvelle Roumânia de *Emm. de Martonne*, 329. — * Cuvântare la Adunarea Generală din Aprilie 1920, **39**, 415.— Idem la 11 Decembrie 1920, 425. — Idem la 7 Maiu 921, **40**, 430. — Idem la 7 Iunie 921, 441. — *Expunere de motive la proectul de modificare a unor articole din Statute, **35**, 321; **39**, 426. — Chestiunea localului Soc. la Ateneul Român, 431. — Scrisoare către Ministrul Casei Regale anunțând proclamarea M. S. Reginei de Prezidentă de Onoare a Soc., 435.— Episcopul Radu Dimitrie, necrolog, 446.—Generalul Năsturel P. Vasiliu, necrolog, 447.— Ioan St. Murat, necrolog, 447. — Dr. G. Sculy. oecrolog, 448.—Colonelul Ștefan Vasiliu, necrolog, 448. — *Avocatul N. N. Cișman, necrolog, 449. — Silvicultorul Basile A. Golescu, necrolog, 449. — Prof. Benone Mirinescu, necrolog, 449. — Preotul Alexandru Ghiga, necrolog, 450. — Învățătorul Alexandru Tiron, necrolog, 450. — Pentru Maiestatea Sa Regina, **40**, 5. — Asupra numelor geografice și alte chestiuni, 302.— *Locuitorii Blajului în 1681 și 1907, 372. — *Al optulea Congres geografic italian la Firenze, 378. — *Arhipelagul Spitzberg, 379. — *Scufundarea seculară a regatului Nederland, 380. — *Stațiunea meteorologică și de T. F. F. în Grönland, 380. — *Premiul Osiris, 380. — *Geografia la Clerk University, 381. — *Mai multă geografie în școli, 381. — *Catedra de Geografie la Johns Hopkins University, 381. — *Institutul Geografic militar ceskoslovak la Praha, 382.—Geografia în opera lui Dante, 382. *Comisiunea internațională a Dunării, 383. — *Petrolul s'a exploatat pentru întâia oară în România, 383. — *Centenarul Soc. de geogr. din Paris, 383. — *Monografiile comunelor. Un exemplu de imitat, 384. — *The geographical Teacher, 384. — *American geographical Society, 385. — *Soc. de geogr. din Cairo, 386. — *The royal geogr. Society, 387. — *România Nouă, 387. — *Unde plouă mai mult pe pământ, 388.—*Cea mai mare cantitate de ploaie într'o zi, 388.— *Uscăciunea ernei 1920-1, 388. — *Schimbatu-s'au anotimpurile ? 389. — *Julius von Hann, 389. — *Alexander Lupan, 390. — *Giuseppe Dalla Vedova, 391. — *Alfred Grandidier, 391. — *Hermann Wagner, 391. — *Stațiunea sismologică centrală a Germaniei, 391. — *Un seminar de geogr. colonială, 391. — *Expediționea din 1921 la muntele Everest, 392. — *Excursiunea d-lui Em. de Martonne în Dobrogea, 393. — *Iuțeala călătoriilor pe uscat, 394. — *Ancheta industrială din 1920, 394. — *Strâmtoarea Gibraltar, 394. — *Marina de comerț a principalelor națiuni maritime înainte și după războiu, 397.— *La România économique en 1921, 401. — *La république de Finland. Aperçu économique et financier publié par le *Bureau central de statistique*, 403.— *Les frontières de la Finland, 405. — *La Geografia de *R. Almagià*, 405. — *La liberté de communication sur les voies navigables et le régime du Danube à la Conférence de la Paix, de *G. Popescu*, 406.— *Valorificarea regiunei inundabile a Dunării, de *I. G. Vidrașcu*, 406. — *Comerțul exterior al României și mișcarea porturilor în anii 1914 și 1915, 407.—*Știri din Basarabia de astăzi, de *V. D. Moisiu*, 408.—*The cruises of the «Carnegie», de *L. A. Bauer*, 408. — *La France d'aujourd'hui et ses Colonies, de *H. Busson, J. Fèvre, H. Hauser*, 409. — *Observațiuni economice asupra Basarabiei de *Eug. N. Giurgea*, 410.— *Apele minerale și stațiunile balneare-climaterice din Ardeal cu cele din Vechiul Regat și Bucovina de *E. Jeposu* și *L. Câmpeanu*, 410. — *L'attività geografiea del Touring Club italiano nel decenio 1910-20, 411.—*Les régions géographiques de la France de *Em. de Martonne*, 411.—*România de eri, Țara Românească, Peștii apelor noastre, Bulgaria, de *I. Simionescu*, 411. — *Dunărea și problemele ei științifice, economice și politice, de *Gr. Antipa*, 411.—*România pentru cursul secundar de *S. Mehedinți*, 413. — *Les parcs nationaux en România de *M. Haret*, 413. — *Analele Dobrogei de *C. Brătescu*, 413.— *The South african geographical Journal, 414. *La géogrephie, tomul 36, 415. — *Les principales puissances d'anjourd'hui, de *H. Busson, J. Fèvre, H. Hauser*, 415.— *Dicționarul Transilvaniei, Banatului și

celorlalte ţinuturi alipite de *C. Martinovici* şi *N. Istrati*, 416.— Omagiu memoriei generalului-adj. *Barozzi*, 430. — *Dare de seamă asupra mersului Societăţii în anul 1920 adresată Adunării gen. dela 7 şi 8 Maiu 1921, 434.— *Circulară relativă la situaţiunea României şi la numirile geografice, 455. — *Necrologuri: C. Barozzi, Em. Porumbaru, Şaabner-Tuduri, Emil Costinescu, T. Ghenea, 458.

HEPITES ST. vidi TOCILESCU şi HEPITES; vidi URSU.

HONQUES. — Folosul limbei Esperanto pentru Societăţile savante, **27**, 159.

HOSSU, Dr. IULIU P. S. S.—*Mulţumeşte p. alegerea sa de M. O., **38**, 311.

HURMUZESCU, DRAG. — Telegrafia fără fir, **24** II, 121 şi 10 fig. —Substanţele radioactive. Producerea şi transformarea lor. Constituţia materiei. Căldura pământului. Căldura soarelui, **29**, 25.

IACOBESCU, SP. — *Raport relativ la contabilitatea Soc. şi altele, **39**, 399.

IANNESCU, G. — Aliniamente geografice ale României, **16**, 255 şi o h. — Geografia şi Cartografia la Expoziţiunea din Anvers, **24** II, 150.—Conspect asupra lucrărilor Institutului geografic al Armatei, **29**, 1, cu 2 h. şi 5 fot.—Gramatica Hărţilor. **31** I, 39.—Raportul secţiunii militare la Adunarea g-lă dela 3 Iunie 1914 şi o h. **35**, 64. — Adresa pentru colaborarea Societăţii, **35**, 313. — *Anuario del Instituto geografico militar en la Republica Argentina, **36**, 796.— *Publicarea Istoricului Serv. geogr. al Armatei, 840. — *Scrisoare relativă la studiul hărţii României de către membrii Societăţii, 852. — Raportul secţiunii militare pe 1915, **37**, 44. — Misiunea Muzeului cartografic al Soc. reg. rom. de Geogr., 418.—Raportul Secretarului General la Adun. gen. din 15 Iunie 1919, **38**, 294.— *Referat relativ la demersurile pentru întocmirea Muzeului cartografic, **38**, 312.— *Referat relativ la localul Soc., **38**, 315.— *Referat relativ la hărţile primite dela Serviciul geogr. al Armatei franceze, **8**, 319.— *Lt-Col. Corneliu Roiu, necrolog, **38**, 340.— *Raport pentru lucrările oferite de Ministerul Marinei şi Serv. hidrografic din France, **39**, 402. — *Scrisoare cu mulţumirile Căp. de Fregată O'Neill pentru alegerea sa de Membru corespondent, **39**, 406.

Incendiul dela 24 Martie (5 Apr.) 1884. Biblioteca, **21** I, 123.

Industria mare în România, 39, 300.

Instituţiunile cărora se trămit publicaţiunile Societăţii, 35, 331.—Vidi **Societăţile străine.**

IONAŞCU, I. — *Bogăţiile Bucovinei, **39**, 216. — *Populaţia oraşului Gernăuţi, **39**, 271.

IONESCU, C. N. — Biospeologia Carpaţilor meridionali, **34** II, 72 şi o h.

IONESCU M. D. DOBROGIANU. — Consideraţiuni asupra cursului inferior al Dunării şi formarea Deltei, **22**, 158. — Dobrogea în pragul veacului al XX-lea, **24**, 66. — Colonizarea Dobrogei, **25**, 107. — Formarea Deltei Dunării, **30** I, 26 şi o h. — Scythia minor, Berdjan, Dobrogea. Studiu istorico-geografic, **31** II, 42; **32** I, 77. — După trei ani dela închegarea Secţiunii militare a Societăţii geografice Române, **32** I, 50. — Din notele de călătorie ale lui Ewlia în a doua jumătate a veacului al XVII-lea, **34** I, 210. — *Note relative la Istoria Dobrogei, **34** II, 136.— Un veac şi jumătate din viaţa Dobrogei medievale, **36**, 569. — Valea Carasu **37**, 116, una h. — La vallée Carasù (résumé), 565. — Năvălirea Bulgarilor din 1916-8 în jud. Tulcea, **39**, 115. — Delta Dunării, **40**, 216.

IONESCU, G. M. — Originele Cotrocenilor, **22**, 233 şi 3 h. — Scythiele cunoscute istoricilor şi geografia antichităţii cu privire specială asupra Scythiei Minore (Dobrogei actuale) **27** II, 19.

IONESCU N.—*Contribuţiuni la flore Bucureştilor şi a împrejurimilor, de *Zach C. Panţu*, **34** I, 227. — *Beiträge zur Morphologie Siebenbürgens, de *L. Sarvicki*, **34** I, 228.

IONESCU-GION, G. I. — Geografia în cronicarii români, **10**, 43. — Călătoriile lui Carol XII, Regele Suediei prin Ţara Românească, **11**, 92.—Dacia Caterinei II, **14**, 89. — Planul unei lucrări privitoare la Bucureşti în trecut şi în prezent, **17**, 39.

IONESCU-SACHELARIE, D.—*Expoziţiunea Basarabeană, **33**, 319.—*Anuar de Geografie şi Antropogeografie, An. II, **33**, 332. — *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice, 1911 şi 1912, **33**, 340.—*Belgique et Roumanie, de *Gaston de Looz-Corswaaren*, **33**, 354.—*Noi, Sârbii şi Bulgarii. **35**, 254.

Iorga N. — Călători, Ambasadori și Misionari în țările noastre și asupra Țărilor noastre, **19**, II, 54.—Documente geografice, **21**, III, 41 și 2 h.—Drepturile Românilor asupra teritoriului lor național unitar, **39**, 168.

*Iuțeala vântului în stratosferă **38**, 242.

Jackson James. — Tableau de diverses vitesses exprimées en mètres par seconde, **4**, II, 81; **6**, 84; **15**, 203.

Jardin F. de. — *Scrisoare de mulțumire pentru felicitări, **22**, 329.

Jeannel R. — Un voyage aux hautes montagnes à neiges éternelles de l'Afrique tropicale, **40**, 185. — *Mulțumește p. alegerea sa de M. C., 442.

Jubileul de 25 ani al Societății geografice Române. Programă, **21**, II, 6. Convocare și programa serbării, **21**, II, 15. — Banchetul dela 7/20 Decembrie 1900.— Adrese, scrisori, telegrame, etc. Distincțiuni, **21**, II, 97.—Ecouri din presă, **21**, II, 117.

Jubileul de 30 ani de existență a Societății de geografie comercială din Paris, 27, 163.

Jubileul de 40 ani de domnie a regelui **Carol I.** — Convocare, **28**, II, 3; Proces-verbal al Adunărei generale, **28**, II, 47.

Kalinderu, Ion. — Românii călători, **16**, 49 și 12 fig.

Kanitz, F. — Despre râurile secate din Dobrogea, **6**, 234.

Kessler, E. H. — Das rumänische Petroleum, **12**, 266.

Köppen W. — Reforma Calendarului, **37**, 367.

L. T. B. — *Vechea populațiune bulgărească din N. E. Bulgariei, de Dr. *I. Miletici* (în sârbește), **30**, 360. — *Basarabia noastră de *N. Iorga*, **33**, 353.

Lacour-Gayet, G. — *Mulțumește pentru alegerea sa de M. O., **38**, 310.

Lagrange, Eug. — *Vântul Simoun și efectele sale ucigătoare, **39**, 281.

Lahovari, G. I. — Raportul anual al Secretariatului general citit în Adunare generală: Febr. 1876, **1**, VI, 24; Oct. 1876, **1**, XI, 13; 1877, **2**, 23; 882, **3**, 7; 883, **4**, 10; 884, **5**, 19; 886, **7** 20; 887, **8**, 25; 888, **9**, 16; 889, **10**, 15; 890, **11**, 5; 891, **12**, 23; 892, **13**, II, 5; 893, **14**, 7; 895, **16**, 7; 896, **17**, 7; 897, **18**, 9; 898, **19**, 7; 899, **20**, II, 5; 900, **21**, 11; 901, **22**, 199; 902, **23**, 7; 903, **24**, 16 904, **25**, 10; 906, **27**, 10. — O descoperire interesantă (Un Transilvănean în Tiflis). O biblie georgiană dela 1710 (tipărită de tipografi români), **4**, II, 72. — O notiță asupra Țiganilor, **5**, II, 55. — Asociațiunea internațională africană Congo. Conferința dela Berlin, **6**, 33 și o hartă. — Material pentru a servi la facerea unui dicționar istoric și geografic pentru România, în *Supliment la Buletinul Societății geografice române*, 1888. — Oltul, **12**, 49 și o hartă. — Geografia României în vechile manuale de geogr. streine cu o hartă a Daciei, **12**, 17 și o h. — Tablou de materiile coprinse în cele 12 volume din *Buletinul Societății Geografice Române*, publicate dela 1875 până la 1891 inclusiv, **13**, II, 23. — Raport adresat Ministerului Cultelor relativ la învățământul geogr. în șc. sec. de băeți și de fete din Capitală, **13**, II, 59. — Dare de seamă asupra Congres. geogr. dela Stuttgart (4—10 Aprilie 1893), **14**, 67. — Raport relativ la bursierul Mehedinți, **16**, 39. — Cererea unui Subsecretar. Scrisoare, **19**, II, 12. — Introducere la *Numărul jubiliar de 25 ani*, **21**, pag, II-V și 2 fot. — Cuvânt înainte la *Treizeci de ani de muncă*, **26**, 5. — Dările de seamă prezentate Adunărilor generale anuale ale Soc. geogr. române 1875-1905, **26**, 19.

Lahovari, G. I. și Tocilescu, Gr.—Dare de seamă de Congresul geografic din Wien din 1892, **12**, 39.

Lahovari, Gr. I. — Câteva etimologii geografice Române, **7**, 139.—Călătoria Marelui Logofăt Dudescu în străinătate în 1812, **24**, 41 și o h.

Lallemand Ch.— *Mulțumește pentru alegerea sa de M. O., **40**, 426.

Lăzărescu, Emil. — *Mircea N. Priboianu, necrolog, **38**, 343.

Legea pentru recunoașterea Societății Geografice Române de persoană morală, 18, 3; **21**, I. 20; **35**, 348; **40**, 475.

Lehmann, Paul. — *Dare de seamă asupra dicționarelor geografice ale județelor Dorohoi, Vlașca și Roman, precum și asupra broșurei Uber den Ursprung der Rumänen de *Tamm T.*, **13** II, 107.—*Referat asupra Buletinului Soc. geogr. Rom.. An. XII; Orașul Galați de *Pacu*, și Canalizarea râurilor, de *Chiru*, **16**, 279, 286. — *Buletinul Societății geografice Române, An. 8; La România, de

Rommenhöller, Eine geologische Reise in die Transylvanischen Alpen Rumäniens, de *Toula*, Report on the Petroleum Industry in Roumania, de *Bennett*, **19** II, 143. — *Marele Dicţionar geografic al României, vol. I şi II, **22**, 156; vol. V, **24** II, 249. — *Dans la Dobrogea, de *Pittard E.*, **24** II, 249, — *Reiseskizzen aus Rumänien de *Ganz Hugo*, **24** II, 250.

LEIMBACH, G.—*Beitrag zur Kentniss der Orchidaceen der Bukovina, de *Procopianu-Procopovici*, **13** III, 281.

LEONTE S., General.—*Scrisoare pentru donaţiune, **39**, 413.

LOPERFIDO ANTONIO.—*Mulţumeşte pentru alegerea sa de M. C., **39**, 436.

LESAGE. — Les forces productives de la România d'après le livre de *P. S. Aurelian*, **1** X, 66.

LÉVASSEUR, E. — The Balkan Peninsula, **27**, 178.

LEVY, VICTOR. — Une population congolaise: Les Mangbettu. Mœurs et Coutumes. La Belgique au Congo. L'avenir du Congo, **20** II, 65.

LEYMARIE, L. DE. — La Société de Géographie de România, **22**, 324. — *Mulţumeşte pentru alegere de M. O., **23**, 34.

LUCA, PAUL.—Descrierea satului Domneşti, **6**, 238.— Şcoala. Starea materială şi morală a ei, **6**, 253.

LUIGI DI SAVOIA, A. S. R.—*Mulţumeşte p. alegerea sa de M. O., **35**, 306.

LUPU, CONST. I. — Despre Sovejenii din judeţul Putna, **16** II, 20.

M. S. Regele FERDINAND.—*Proclamaţiunea către Poporul Român, **37**, 568.— Proclamaţiunea către Armată, 569. — *Decretul pentru unirea cu Basarabia, 570.—*Decretul-lege p. unirea cu Ardealul, 571. *Idem p. unirea cu Bucovina, 573.

M. S. Regina MARIA. — *Iaşul, **39**, 239.

MALLAT. — *Conférence sur la România, **24**, 156.

MANIU JULIU. — *Mulţumeşte pentru donaţiunea de publicaţiuni făcută Transilvaniei, **38**, 305.

MANIU, V. V. — O lecţiune asupra Banatului **22**, 144 şi o h.

MANOILESCU, M. — Isvoarele de energie şi aşezarea geografică a diferitelor industrii în România, **40**, 23 şi 3 pl.

MANOLESCU N. — Cascadele Niagarei, **10**, 159.

MANU, GH.—Scrisoare prin care oferă 2.000 lei pentru Dicţionarul Geografic al părţilor locuite de Români în afară de Regat, **24**, 37.

MARCUL, ISIDOR.—*Mulţumeşte din partea Consistoriului mitropolitan gr. cat. din Alba-Iulia p. alegerea de M. O. a I. P. S. S. Dr. V. Suciu, **38**, 307.

Marea Neagră, 13, 167.

Marele Dicţionar Geografic al României. — *Convenţiunea pentru imprimarea lui, **18** II, 7. — Dosarul său, **19**, 177, II, 149; **20** II, 171; **25**, 173. — *Circulară relativă la comunicarea erorilor constatate, **22**, 337. — Contul Marelui Dicţionar Geografic, **20**, p. X; **22**, 229.

MAREŞALUL CURŢEI REGALE. — *Anunţă că M. S. Regele va binevoi a prezidă şedinţa dela 14 Dec. 919, **38**, 322.

MARINELLI OLINTO. — *Mulţumeşte p. alegerea sa de M. C., **39**, 424

MARINESCU G. — Studii asupra unor staţiuni balneare din ţară şi străinătate, **24**, 121.

MARMOROSCH, BLANK ŞI CO., Se cere a fi înscrisă ca membru activ această bancă cu o cotizaţiune anuală de 200 lei, **37**, 656.

MARTONNE EMM. DE. — Sur la période glaciaire dans les Carpates méridionales. **20**, III, 82. — Sur l'histoire de la vallée du Jiu (Carpates méridionales), **20**, III, 87. — Lapiez dans les grès crétacés (massif du Bucegi-România), **20**, IV, 91 şi o fig. — Recherches sur la distribution de la population en Valachia avec une étude critique sur les procédés de représentation de la répartition de la population; plusieurs tableaux statistiques et deux cartes en couleurs, **23**, II, 1 şi 2 h. — La Valachie, **24**, 155. — Notice explicative du Paringu et de Soboarele (Carpates méridionales), **27**, 143 şi 2 fig. — Sur l'évolution du relief du plateau de Mehedinţi, **27**, 170. — Sur la plate-forme de hauts sommets des Alpes de Transilvania, **27**, 174. — Certificatul liberat d-lui G. Vâlsan, **35**, 311. — In Basarabia. **37**, 589. — *Mulţumeşte p. alegerea de M. O., 652. — *Scrisoare de scuzare

că nu poate ține conferința la Soc., **38**,305. — Incercare a unei hărți etnografice a Țărilor românești, **39**, 177. — La nouvelle Roumanie dans la nouvelle Europe, **40**, 165 și 9 fig. — *Învățământul și escursiuni geografice în România, 899.

Materiile (Tabela de) coprinse în cele 12 volume din *Bul. Soc. Geogr. Române* publicate dela 1875 până la 1891 inclusiv, **13**, 23. — Idem în cele 20 de volume dela 1875 la 1900, **21**, I, 94. — Idem în primele 35 volume dela 1875 la 1914 după numele autorilor sau după materii, **35**, 389. — Idem în primele 40 volume dela 1875 la 1921, **40**, 536.

Medalia comemorativă bătută cu ocaziunea jubileului de 25 ani ai Soc. Geogr. Române, **21** II, 35. — Scrisori de mulțumire, **24**, II, 35.

MEHEDINȚI, S. — Insula Șerpilor. **14**, 83. — Locul geogr. între științe, **15**, 17. — Scrisoare către Lahovari și Curiose Beschreibung von der Moldau und Wallachey, 1699, **16**, 113. — Studiul geogr. în învățământul sec., **22**, 209. — Activitatea Soc. geogr. (Dintr'o Conferință ținută la Soc. geogr. rom., în 28 Apeilie 1912), **33**, 1. — Congr. de geografie, 311. — Concursul de geogr. între elevii școalelor prim. și sec., **33**, 385. — Raportul Secției didactice, **34**, I, 61. — Regele **Carol I** și studiile geografice cu 5 h., **35**, p. X. — Chestia orientală din punct de vedere geografic și etnografic, **35**, 169. — *Câmpia Română de *G. Vâlsan*, **36**, 795. — *Observ. geografice asupra războiului. Emanciparea unei rasse, **37** 595.— *Legea creșterei Statelor, 596. — Observări asupra Dobrogei, **38**, 187. — *Monografia comunei Rășinari de *V. Păcală*, 272. — *Ardealul nostru de *Ch. Negoescu*, **39**, 326. — *Din progresele științei geografice în anul 1920, **40**, 373.

Membri Comitetului Soc. Geogr. Rom. dela 1875 la 1900, **21**, I, 33 și 4 fot.

Membri Corespondenți. — La 1 Ian. 915, **35**, 359; la 1 Ian. 922, **40**, 494.

Membri donatori. — Lista membrilor donatori la 1 Ian. 1915, **35**, 360; la 1 Ian. 922, **40**, 494.

Membri de Onoare. — Proces-Verbal al alegerei A. S. R. Principele Ferdinand de Hohenzollern, **8**, 103. — Lista Membrilor de onoare la 1 Ianuarie 1915, **35**, 358; la 1 Ian. 922, **40**, 492.

Membri Societății.—Lista membrilor la 31 Decemvrie 1875, **1**, 31; 1876, **1** II, 85; la 1 Apr. 1883, **4**, 25. — Dela 15 Iunie 1875 până la 15 Iunie 1886, **7**, 203. — La 1 Aprilie 1893, **14**, 43. — La 31 Dec. 1913, **34** II, 176. — Lista membrilor de onoare, corespondenți, donatori și activi la 1 Ian. 1915, **35**, 355.— Bilet de Membru (model), **36**, 871; **40**, 488.—Lista membrilor la 1 Ian. 1916, **36**, 881; la 1 Noembrie 1919, **37**, 683. — Anuarul membrilor la 1 Maiu 1920, **38**, 345.— Idem la 15 Aprilie 1921, **39**, 453.— Idem la 1 Ian. 1922, **40**, 489.

MERUȚIU, VASILE.—Munții Rodnei. Studiu geogr. întocmit pe baza Geologiei, **27**, 39.—Sarea în pământul Românesc, **33**, 69 cu 4 fig., 4 h. și 2 tab.— *Cutremurile de pământ din România în 1912, **33**, 31[illegible] și o h.—*Anuarul Institutului Geologic al României, Vol. IV, fasc. 1 și 2, **33**, 335.— *Regiunea inundabilă a Dunărei, de *Gr. Antipa*, **33**, 350. — Latura geografică a sondajelor adânci din România, **34** II, 99. — Câteva îndrumări referitoare la excursiunile geografice, **34** II, 110. — *Dări de seamă ale ședințelor Institutului Geologic, vol. III, **34** II, 158. — Câteva observațiuni asupra văilor noastre, **36**, 706. — *Verbreitung und Entwicklung der rumänischen Nation, von *P. Lehmann*, 804. *Der rumänischen Volksboden und die staatliche Entwicklung des Rumänentums, von *P. Lehmann*, 805.—*Scrisori relative la dict. geogr. al Transilvaniei, **38**, 321.

MICHĂESCU, C. D.—Catalogul Bibliotecei coprinzând cărțile sosite în bibliotecă până la 1 Apr. 1897. Supl. la *Buletinul* pe 1897. 1-124. — Catalogul Bibliotecei. Scrisoare, **18** II, 9.

MICHEL, M. — Călătorie împrejurul pământului în 240 zile. **4** II, 82.

MIHĂILESCU, V. — *La Belgique moderne. Une terre d'expérience, de *H. Chariant*, **35**, 260.—*Aux pays balcaniques après la guerre de 1912-1913, de *A. Muzet*, **35**, 261. — *La France au travail, de *V. Cambon*, **35**, 262. — Două momente din înaintarea arăturilor pe Bărăgan, **40**, 261 și 2 fig. — Orașul Călărași, 272 și 2 fig.

MIHU, IOAN. — *Mulțumește pentru alegerea sa de M. O., **38**, 309. — *Orașul Orăștie, **40**, 347.

MILLANT, Dr. RICHARD.—*Mulţumeşte pentru alegerea sa de M. C. **35**, 308.
***Minele de aur dela Roşia Montană, 38**, 228.
Ministrul Casei Regale. — *Comunică că M. S. Regina va fi mândră de a fi Membră de Onoare a Soc. R. R. G., **39**, 425. — *Anunţă că M. S. Regele a luat cu plăcere cunoştinţă de proclamarea M. S. Reginei ca Prezidentă de Onoare, 426.
Ministerul Instrucţiunei. — *Cere să se libereze încăperile dela Ateneu pentru instalarea de tablouri, **38**, 313. —*Adresa prin care cedează Soc. actualele săli ale Pinacotecei dela Ateneu, 313. — *Altă adresă a Minist. relativă la local, 316.
Minist. de Interne.—*Cere să se evacueze încăperile Soc. dela Ateneu, **38**, 317.
MIRCEA, C. R. — Geografia economică a văei Prahovei. **25**, 126—Distribuţiunea geografică a petrolului în Ţara noastră, **27**, 129.
MIRON, CRISTEA P. S. S.—*Mulţumeşte de a fi fost ales M. O., **38**, 307 — Cuvântare la Soc. Reg. Rom. de Geogr., 110.
MIRONESCU, C. B. — *Analele Academiei, 1912, **33**, 329. — *Terenurile sărate din România şi punerea lor în valoare, de Dr. *Ovid Maior*, **33**, 355.
***Mobilizarea Armatei** Decretul de, **37**, 568.
MOLDOVAN, SILVESTRU.—Din literatura geogr. a Transilvaniei **5** III, 75.—Ţara noastă. Descriere poporală a Ardealului, **15**, 95. — Detunata (Descrierea Zarandului şi a munţilor apuseni) **19**, 128.—*Zarandul şi Munţii apuseni ai Transilvaniei. Recensiune, **19**, 143. — Literatura geogr. a Transilvaniei până la finele secolului al XVIII-lea, **20** II, 75.
Monitorul Oficial [Din]. Dări de seamă asupra Adunărilor generale prezidate de M. S. Regele: 1890, **11**, 18; 1891, **12**, 3; 1893, **14**; 1895, **16**, 5; 1896, **17**, 5; II, 3; 1897, **18**, 8; 1898, **19**, 5; 1900, **21**, 2, 16; **22**, 5; 1901, **22**, 193; 1902, **23**, 5; 1903, **24**, 14; 1904, **27**, 8; 1914, **35**, 312.
MUNTEANU, Dr. — Geografia com. Mălini jud. Suceava, cu notiţe istorice şi economice, **12**, 187.
MUNTEANU, V. C. — Bilanţul solului arabil al României, **24**, 102. — Calitatea grânelor în diversele regiuni ale României, **22**, 248.
MURAT, I. — *Medicul Lt-Colonel Botescu Haralamb, necrolog, **37**, 672.
MURGOCI, G.—Studii de Geogr. fizică în Dobrogea de N., **33**, 163, 8 fig. — *Hungaria. O frumoasă carte de reclamă şi ademenire, **33**, 367. — *Geologul Stanciu Manolescu, necrolog, **39**, 449.
MÜLLHAUPT, F. — Sur la formation d'une organisation centrale chargée de relier entr'elles les Sociétés de géographie et de propager les résolutions prises dans les Congrès internationaux, etc., **6**, 173.
N. A. I. — *Producţia mondială a aurului, **39**, 290.
NACIAN, I. I. — Populaţia în România, **11**, 135. — Importanţa geogr. a României. Studiu privitor la suprafaţa, densitatea populaţiei, etc. **12**, 223.—Forţele productive ale României, **14**, 128.—Industria indigenă şi comerciul exterior (urmare la Forţele productive ale României), **14**, 189.
NAPOLEON A. — Canalul Panama, **6**, 666, o fig. — Popoarele antice şi moderne maritime şi comerciale. Expansiunea lor în omenire, **37**, 203. — *L-t Comandor Stihi Eugen, necrolog, 673. — *Căpit. Mavrocordat Al., necrolog, 674. — Căpit. Teodorescu Tr., necrolog, 674.— *Locot Giurcă Gh., necrolog, 675.—*Locot. Teodorescu I., necrolog, 676. — *Generalul Intendant Michăescu C., necrolog, 677. *Căp. Luchian Vladimir, necrolog, 681. — *Căpitan Vasiliu Gh., necrolog, 681. — *Ing. Dumitrescu Vasile C., necrolog. 681. — *Dr. Maior Socolescu N., necrolog, 681. — * Prof. Dr. Const A. Dumitrescu, necrolog, **38**, 342.
Necrolog. Prinţul Alexandru A. Cantacuzino, **5**, 51. — Societatea Imperială rusă de geogr. anunţă moartea preşedintelui său A. S. I. Marele Duce Constantin Nicolayewitch, **13** II, 54. — Academia regală de ştiinţe din Lisaboa anunţă moartea Secretarului ei José Maria Latino Coelho, **13**, II, 55.
NEGRI N. — Raportul cassierului Soc. pe 1875, **1**, 6, 34; Idem 1876, **2**, 41.
NELLO VENTURI GINOR. — *Satul cel mai înalt pe pământ, **38**, 218.
NETTO GHERON. — *Noua orientare economică a Timişoarei, **39**, 265.
NICODEM, P. S. S. — *Mulţumeşte pentru alegerea sa de M. O., **38**, 307.

Nicolescu-Bugheanu, I. — Pentru procurarea de material didactic de geografie din orizontul intuitiv local, **37**, 153.

Nicolescu Lt. Colonel. — *Maiorul Ion Ghermănescu, necrolog, **38**, 341.

Nicolescu Lt. Colonel. — *Căpitan Corneliu R. Dimitrie, necrolog, **38**, 342.

Nicolescu Miron. — Primul călător rom. prin Siberia și China, **25**, II, 80.

Nicolescu Gh. I. — Porțile de Fer, și cataractele Dunării, **38**, 170.

Nistor I. — Originea numelui Bucovina, **37**, 585. — *Locuitorii Basarabii în 1817, 608.

Noua Zemblă [O iernare în], **13**, III, 207.

Novian B. — Școala și Biserica în Norvegia, **19**, 92.

Numărul papiștașilor [Listă de] din coprinsul județului Bacău, **6**, 255.

Observator [Un nou] pentru studiul variabilității Soarelui, **38**, 242.

***Oceanelor** [Adâncimea mijlocie a], **39**, 384.

***Ocuparea insulei Ion Mayea, 39**, 295.

Odobescu, Al. — Câteva cuvinte spre apărarea învățământului școlar al Geografiei (fără titlu în *Buletin*), **13**, II, 66.

Olănescu, D. — Anunță că Soc. Geogr. Rom. a obținut medalia de aur la Expoziținea din Paris, **21**, II, 13.

Olănescu Gh. P. — Abornamente și Cadastru, **1**, VIII, 104.

Olinescu, Dionisie O. — Antichități în Bucovina, **6**, 203. — Actele de demarcațiune a mănăstirei bucovinene Sucevița de pe anul 1783 și 1784, **7**, 54. — Populația Bucovinei. Un studiu antropologic de *Eurie Himmel*, **11**, 37. — Harta arheologică a Bucovinei, **15**, 64 și o h. — Hărțile Bucovinei, **15**, II, 3. — Numele Bucovinei, **15**, II, 10. — Tabela statistică a Bucovinei din anul 177 , **16**, 237.

Oncescu S. Locot. — *Prof. Iosif Netzler, necrolog, **38**, 343.

***Orașele Ardealului, 39**, 279.

***Orașele cu peste 500.000 locuitori, 39**, 278.

Ordeanu I. — *Românii din America, **38**, 220. — *Românii din Bulgaria, 221. — *Slovacia, 224.

Orescu G. Al. — Apele de isvoare din talvegul muntos al Ialomiței, **25**, II, 148 și 10 fot.

Otetelișanu E. — Cutremurul de pământ din România dela 26 Ianuarie 1916 și zilele următoare cu o fig., **37**, 375. — *Contribuțiuni la Climatologia Iașilor. Temperatura erei la Iași de *Gh. Gr. Gheorghiu*, 636. — Progresele Meteorologiei în ultimele decenii, **38**, 82. — *Rumänien, Land und Wirtschaftsstatistische sowie topographische Uebersichten, 384.

Otetelișanu E. și Elefteriu G. D. — Considerațiuni generale asupra regimului precipitațiunilor atmosferice în România, **39**, 209 cu o hartă.

P. L. — *Dicționar geografic al județului Argeș, de *Lahovari*. — *Dicționar geografic al județului Vasiui, de *Chirită*, **15**, 177.

Pacu, Moise I. — Cartea jud. Covurlui, **11**, 148; **12**, 1.

Palmeu, I. A. — Scrisoare relativă la Soc. Geogr. filandeză, **10**, 107.

Paludismului [Suprimarea] în Ismailia prin stârpirea țânțarilor, **27**, 166.

Panaitescu Șc. — O problemă geografică cu privire la văile Ialomița și Moștiștea, **30** II, 65. — Raportul Secțiunii militare asupra activității ei în cursul anului 1914, **36**, 61; 1916-18, **38**, 67. — *Cadrilaterul bulgar de *Dubija*, **36**, 781. — *Din învățămintele războiului de azi, după un an de război, de G-l *Herjeu*, 783. — *Războiul Bulgaro-Turc în 1912-13 de *Dubija*, 787. — *Ioaquin de la Llave y Garcia, necrolog, 867. — *Din istoricul Cartografiei, **37**, 395. — *Serviciul geografic al armatei grecești din Atena, 592. — Cuvântarea ținută la banchetul Soc. Tinerimea Română, 657. — *G-l Grigorescu Eremia, necrolog, 669. — *Comandor Cătuneanu Alex., necrolog, 672. — *Maiorul Murat Nicolae, necrolog, 673. — *Pădurile în România întregită, **38**, 233. — Documentarea cartografică a României Mari la încheerea războiului mondial, **39**, 200. — *Aspecte din viața economică a Basarabiei, 258.

Panas D. — *Scrisoare relativă la alegerea ca Membri de Onoare a A. L. R. Principele **George** și Principesa **Elisabeta 40**, 479. — *Transmite mulțumirile A.L.R. Principelui **George** și a Principesei **Elisabeta** p. alegerea A.Lor ca M.O., 442.

PANȚU, ZACH. — Flora Ceahlăului. Schiță de vegetațiune, **36**, 177, cu o fig. — *Botanistul Ion Gerghinoiu, necrolog, **38**, 343.

PAȘA NAT. — «Die auswärtigen Handelsbeziehungen der Moldau im XIV, XV u. XVI Jahrhundert von Dr. *I. I. Nistor*, **33**, 361.

«**Patria Română**» [Scrisori relative la] **12**, 160.

PAVELESCU, I. — Mișcarea militară geografică în cursul anului 1910—1911, **33**, 264. — Dacia transcarpatică din punct de vedere geografic și militar, **36**, 164.

PÂRVAN, V. — *In chestiunea etimologiei «Dunării», **40**, 396.

PELIVAN, I. G. — *Mișcarea și creșterea populațiunei în Basarabia dela 1812 la 1918 și câteva date relative la Geografia Basarabiei, **88**, 344.

PENESCU, C. Asupra apelor feruginoase dela Văcărești, **1 X**, 49.

PERSHING JOHN, I., General.—*Mulțumește p. alegerea de M. O., **39**, 411.

PÉTAIN, Mareșalul. — *Mulțumește pentru alegerea de M. O., **39**, 422.

PÉTIN, P., Generalul. — Mulțumește p. alegerea de M. O., **39**, 421.

PETRESCU, D. C. — *Ucraina, **39**, 279.

PITTARD EUGÈNE. — *România **24**, 151. — Entre le bas Danube et la Mer Noire, **24**, 152. — Popoarele din peninsula balcanică. Schiță antropologică, **37**, 241. — *Românii, **38**, 233. — *Mulțumește p. alegerea de M. O., **39**, 398.

PLENICEANU, S. — Asupra Statului independent Congo, **23**, 41.

POENARU, P.—Inecăciunea ce face Dâmbovița în București, 1839, **4 II**, 15.

POENARU, Lt.-Colonel.— *Colonelul George Naumescu, necrolog, **38**, 340.

POINCARÉ LUCIEN. — *Răspunde invitațiunei făcute profesorilor misiunei franceze, **38**, 304.

POISSONNIER ALFRED. — Notice historique sur les Tsiganes ou esclaves Zingares de Moldova et de Valahia, **5 II**, 26.

POPESCU, ST. — Descrierea comunei Tonea din jud. Ialomița, **13**, 149.

POPÉSCU-CIOCÂNEL GH. — Descrierea orașului Ploești din punct de vedere istoric și geografic din timpurile cele mai vechi și până în ziua de azi, **16**, 121. — Călătoriile Patriarhului Macarie în Valahia, Moldova, în Țara Cazacilor și la Moscova între anii 1652—1659, **29 II**, 33; **32 II**, 31. — Influența Orientală în toponimia Românească, **31 II**, 21.

***Poporația, problema fundamentală a Statului Român, **38**, 219.

POPPER, IULIU. — Scrisori relative la o explorațiune a sa, **10**, 102.—Două scrisori relative la explorațiunaa în Terre de Feu, **13**, 31.

Population (La) israélite du globe, 10, 77.

Populația *Bulgariei și Rumeliei Orientale, **10**, 78.— *Bucureștilor în decursul vremurilor, **37**, 594. — *Japoniei, **39**, 278. — *României și date climatologice, **38**, 334; **39**, 381; **40**, 438.

***Populațiunei** (Creșterea) pe pământ, **39**, 278.

PORUCIC, T.— *Natura, An. VII, **33**, 343.— *Buletinul Societății de Științe din București, An. XIX (1912), **33**, 344. — *Buletinul Societății Imperiale Ruse de Geografie, XLII (1911), **33**, 348.— *Bibliografie. Literatură asupra Basarabiei, **33**, 581.— *Congresul de Geografie din Constanța, **34 I**, 224. — *Cutremurul de pământ dela 14 Iunie 1913, **34 I**, 224.—*Analele de Geografie și Antropologie, An. III, 1913, **34 I**, 233.— Natura, An. VIII, **34 I**, 231.— *Travaux de la Société des Naturalistes et des Amateurs des sciences naturelles de Basarabia, 1911-12; **34 I**, 234. — *Anuarul Institutului Geologic, vol. V. fasc. I, 1912, **34 I**, 236.—*Analele Academiei Române, Memoriile Sec. Științifice, **34 I**, 239. — *Revista științifică V. Adamachi, 1913, **34 I**, 242.— *Memoriile secțiunei științifice a Academiei Române, 1913, **34 II**, 141. — *Publicațiunile fondului V. Adamachi, 1912, **34 II**, 148. — *Memoriila secțiunei științifice a Academiei Române, 1912 **34 II**, 145.— *Studiul despre animalele domestice din România, de *Filip N.* și *Manolescu G.*, **34 II**, 151. — *Agricultura la Români. Studiu etnografic cu un adaus despre măsurătoarea pământului și glosar, de *Pamfile T.*, **34 II**, 151.— *Buletin de l'Institut Océanographique, 1912, **34 II**, 151.—*Buletinul Societății politehnice 1913, Nr. 11-12, **34**, 154. — *Rezultatele lucrărilor făcute cu vaporul Meotida pe Marea Neagră în lungul malului de Sud al Crimului, **34 II**, 155.—*Buletinul Societății Române de științe, 1913, **34 II**, 157.—

*Revista ştiinţifică V. Adamachi, 1913, Nr. 4, **34** II, 158. — *I. Kalinderu. Necrolog, **34** II, 164.

Porumbaru, Em.—Congresul internaţional de Geogr. din Geneva, **30** II, 41. — *Declaraţiunea de războiu adresată Austro-Ungariei, **37**, 574.

Predescu, Dr.—O nouă sursă de apă magneziană în oraşul Piatra, **4**, 65.

Prelici E. — *Ceva despre subsolul bucovinean, **39**, 252.

Premii. — Premiul general G. Manu pentru dicţionarele geografice ale judeţelor Dolj şi Iaşi. Programă, **5**, 44, II, 58; III, 33; **6**, 29, 111, 198; **7**, 218.— Premiile D. A. Sturdza şi Ioan Fătu. Programă. **8**, 41, 119, 173. — Premiul George I. Lahovari. Programă, **9**, 31, 139. — Premiile Ioan Fătu şi Gr. Tocilescu. Programă, **10**, 39. — Premiile Gr. Cozadini pentru jud. Neamţu, Dr. C. C. Hepites pentru jud. Brăila şi Ioan Fătu pentru oricare judeţ încă nepremiat. Programă, **11**, 34, 129. — Premiile Principele Ferdinand pentru judeţul Bacău; Mihail Balş pentru jud. Tecuci, Dacia-România, Clubul Regal, Maior Mareş, Solomon Halfon. Programă, **12**, 48.— Scrisoare pentru a se oferi premii pentru dicţionarele geografice pe judeţe, **12**, 156. — Premii pentru dicţionare geografice pe judeţe, **13** II, 34, 51; **14**, 78; **16**, 24; **17**, 25; **18**, 23; **19**, 25. — Contul premiilor, **11**, 32; **12**, 34; **13** II, 40; **14**, 38.—Premiul Fraţii George Assan, pentru Geografia Economică a României. Publicaţiune, **12**, 162. — Premii înfiinţate şi distribuite de Societatea Geografică Română dela 1875 la 1900, **21** I, 81. — Premiile oferite pentru Dicţionarele geografice pe judeţe **21** I, 86. — Premiul general G. Manu de 2,000 lei pentru cercetări etnografice de interes românesc. Programă, **35**, 325; **38**, 335; **39**, 451; **40**, 464.

Preşedintele Soc. reg. de geogr. din Madrid, invită Soc. să participe la celebrarea a celei de a 40-a aniversare, **37**, 655 şi răspunsul Biuroului nostru, 656.

Preşidenţia Consiliului de Miniştri.— *Deciziunea ca Soc. să se strămute la Ateneu ocupând camerile ce aveă înainte de încheerea convenţiunei, **39**, 424.

*__Preţurile de altădată ale alimentelor,__ **40**, 396.

Principat [Descriere relativă la] Din *Curierul Românesc* pe 1844, **13** II, 75.

Procopianu-Procopovici, Aurel.—Notiţe relative la nomenclatura topografică a României, **8**, 197.— Zur Flora von Suczawa, **13** III, 269.— Cum se măsoară pe la noi, în Bucovina, pământurile, **14**, 116.

*__Producţia de aur în Australia,__ **39**, 292.

Programa premiilorp. redactarea Dicţionarelor geografice ale judeţelor Caras-Severin, Durostor şi Caliacra, **38**, 325; **39**, 452; **40**, 465.

Publicaţiunile Soc. reg. rom. de Geogr., **21** I, 121; **24** II, 260; **36**, 935; **37**, 1; **38**, 381; **39**, 493; **40**

Publicaţiunile primite la biblioteca Societăţii, **35**, 337; **36**, 875.

*__Puţ de mină uriaş__ **39**, 285.

Rabot, Ch.— Amélioration du cours du Prut, **27**, 184. — La production du pétrole en România, **27**, 186.

Racoviţă, Emil.— Expediţiunea antarctică belgiană, **21** II, 59 şi 2 fig.

Radianu, S. P. — Orografia judeţului Bacău: **9**, 35.

Radu, Elie. — Alimentarea Capitalei cu apă de munte, **24**, 90.

Radu Demetriu, P.S.S.—*Mulţumeşte pentru alegerea sa de M.O., **38**, 308.

Radu Iacob.— *Oraşul Oradea Mare, **40**, 335.

Rasmussen Knud şi studiul Groenlandezilor, **39**, 295.

Rassat, I. G.—Le peuple roumain, du martyre au triomphe, **37**, 565.— *Mulţumeşte p. alegerea sa de M. C., **38**, 311.

Ratzel, F.— *Mulţumeşte p. alegere, **23**, 36.— *Necrolog, **27**, 180.

*__Recensământul austriac din 1920,__ **39**, 276.

Reclus, Elisée. — Trămite publicaţiuni, **23**, 37.

Regelsperger, G. — Coloniile germane. Situaţiunea lor înaintea războiului şi viitorul lor, **37**, 294.

Regulament pentru instituirea Biuroului geologic al Societăţii Geografice Române, **2**, 59.—Pentru instituirea Comisiunei geologice a Soc. geogr. Române, **2**, 64. — Regul. sec. militare a Soc. Reg. Rom. de geogr. **35**, 352; **40**, 478. — Reg. soc. didactice, **36**, 845; **40**, 480.—Regul. sect. economice, **40**, 481.—Regul.

p. ţinerea conferinţelor, **36**, 846; **40**, 482.—Regul. p. ţinerea concurs. de geogr., **36**, 847; **40**, 483.—Regul. p. publicarea Buletinului, **36**, 850; **40**, 485.

RÉTHY, L.—Die Entstehung der Rumänischen Sprache und Nation, **3**, 221.

RICHTHOFEN, F VON [Jubileu lui]. Scrisori şi telegrame, **24** II, 14. — *Necrolog, **27**, 182.

România după Atlasul lui J. Baptista Homann, Nürenberg 1730, **6**, 183.

Românii (Despre) din Hungaria, 18, 209.

România. Dela Expoziţia din Paris, **22**, 140; N'est pas un pays balcanique, **39**, 237; **40**, 455.

Românii din Serbia, **16**, 283; din Buenos Aires, **39**, 281.

ROQUES MARIO.—*Mulţumeşte pentru alegerea sa de M. O., **38**, 310.

ROŞCULEŢ, Dr. VALERIU. — Staţiunea balneară şi climaterică Strunga. Studiu igienologic asupra localităţii în vederea aşezării unui sanatoriu pentru tuberculoşi, **24** II, 45 cu un pl. şi 12 fig.

ROUSSET, LÉON. — La question des nationalités dans la péninsule des Balcans, **13** II, 85 şi o h.

RUSSU, VICTOR.—Dacia porolisense cu distinctă privire la Silvania, Tom. I, **10**, 167.—Apulum (Alba-Julia în Transilvania). Tractat epigrafic-istoric după *Carol Gross*, **24** II, 175.

SAINT-AULAIRE, DE. — *Mulţumeşte p. alegerea sa de M. O., **39**, 422.

*Salon de bărbierie la Colombo, **38**, 263.

SAXE-WEIMAR, PRINCE HERMAN DE. — *Scrisoare de mulţumire de a fi numit M. O. şi pentru a fi trămis un delegat la Congresul din Stuttgart, **14**, 77.

SCHÜLLER, GUSTAV. — Raport asupra cutremurelor de pământ întâmplate în Ţara Românească în anul 1838, **3**, 90. — Notice sur les crévasses et autres effets du tremblement de terre du 1 Janvier 1858 accompagnée d'un essai servant à éclairir ces phénomènes, **4**, II, 22 şi o h.

***Selbverhaltung [Ein Werk der nationalen]*, 24** II, 251.

Seminarul de Geografie dela Universitatea din Liége, **38**, 263.

SEVASTOS, R. — *Valea Bahluiului, **37**, 598.

***Shackleton [Sir Ernest]*, 40**, 397.

SILBERG, EM. TH. — *Prof. Const. N. Petrovanu, necrolog, **38**, 343.

SIMIONESCU, EUFROSINA. — *Cohalm, **40**, 372.

SIMIONESCU, I. — *Ardealul de *Silvestru Moldovan*, **36**, 779.—Sahara, **37**, 192.—*Bărăganul, **38**, 251.—*Dacă n'aş fi Francez. Lecţiune de geografie pitorească şi de patriotism, **39**, 303. — *Reşiţa, Chişinău, Cernăuţi, Braşov, Bistriţa-Năsăud, **40**, 356.

SLĂNICEAENU, GH. — Metoda în Geografie, **1**, 6, 41.

SLĂVESCU, V. — *Noua Suliţă, **40**, 366. — *Prin Maramureş, 369.

SOCEC, IOAN şi EMIL. —*Scrisoare prin care ofere 5.000 lei pentru Dicţionarul Geografic al părţilor locuite de Români, **24**, 36.

Società Geografica Rumena, 22, 143.

Societăţile străine [Tablou de] cu care Societatea Geografică Română este în corespondenţă, **1** VI, 50; **3**, 39; **6**, 107; **14**, 60; **21** I, 114; **35**, 331; **36**, 875;

SPARIOSU, BASIL. — Mărirea aparentă a corpurilor cereşti prin lentila atmosferică. Mărirea lor bătătoare la ochi şi deformaţiunea in apropierea orizontului, **20** III, 114 şi o fig.

STAMBOLIU, C. — Concepţia actuală a Geografiei şi metodica ei faţă cu trecutul, **37**, 183.

Statutele Societăţii Geografice Române.—Domnescul decret de aprobare (text Român şi Francez), **1**, 1; text Român, 21 I, 1.— Statutele Societăţii Geografice Române aprobate prin decretul Regal dela 10 Februarie 1882, **3**, 1; **21** I, 12; **32** II, 96.—Statutele Societăţii Regale Române de Geografie (cu modificările introduse în şedinţa dela 23 Aprilie 1912), **34** II, 188.—Statutele Societăţii Regale Române de Geografie cu modificările introduse în Adunarea Generală din Decembrie 1914 cu Decretul Regal de aprobare, cu Legea pentru recunoaşterea Societăţii ca persoană morală şi cu diferite Regulamente, **35**, 343, **40**, 467.

ŞTEFĂNESCU, DOBRE.—Geografia comunei Grindu-Grindaşi, plasa Câmpu, jud. Ialomiţa, **13** III, 147 cu 4 fig. şi o h.

Ștefănescu, Gr.—Notă asupra basinului terțiar și lignitului dela Bahna (jud. Mehedinți). Conferința la 1 Februarie 1876, 1 X, 97 și o h.—Despre Harta Geologică a României, 1 XI, 30. — Raportul Comisiunei pentru facerea Hărței Geologice a României, 2, 54.—Conferința asupra înălțimii diferitelor localități și mai cu seamă a vârfurilor de munți din jud. Muscel, 3, 59.—Congresul geologic internațional ținut la Bologna în 1881, a doua sesiune, 4, 35.—Patru zile la castelul dela Rushmor, 15, 7. — Manitore și Pike's Peak, 16, 101. — Fenomenele geologice din Parcul Național Yellowstone, 19 II, 37 și 11 fig.

Ștefănescu, Dr. I. — Paludismul din punctul de vedere geogr., 20 III, 15 și 4 fig.

Ștefănescu, Sabba.—Stratele geologice din regiunea Bucureștilor, 28, 1. — Raportul anual al Secretarului general citit la Adunarea generală din 1909, 30 I, 1; 1910, 31 I, 1; 1911, 32 I, 1; 1912, 33, 227; 1913, 34 I, 1; 1914, 35, 1; 1915, 36, 6; 1916, 37, 9; 1919, 39, 7. — *Cuvântare rostită la înmormântarea Generalului George Manu, fost Vicepreședinte al Societății, 32 I, 48.—*Scrisoare către profesorii de Geografie dela școlile secundare, 32 I, 123.—*Cuvântare ținută la înmormântarea lui Ion Kalinderu, 35, 317.—*Cuvântare la ceremonia funebră a membrului D. A. Sturdza, 35, 318.

Sturdza, Alex. C.—Une conférence du Prince Stourdza, 23, 138.—România nu aparține peninsulei balcanice propriu zise nici ca pământ, nici ca neam, nici ca stat, 23, 35, o h. și o fig. — La Roumania n'appartient pas à la péninsule balcanique proprement dite ni comme sol, ni comme race, ni comme état, 25, 60. — Preistoria Română, Conferința la Soc Istorică Română, 25, 153.

Sturdza, D. A. — *Scrisoare către M. S. Regele pentru oferirea a 1.000 lei, pentru dicționare geogr. pe județe, 8, 40.—Insulile Liparice. Insula Volcano, 11, 78 — Suprafața și populațiunea Regatului României, 16 II, 3 și 11 h. — Lucrările Comisiunei Europene a Dunării (Rezumat în franțuz.), 19 II, 19.

Suciu Vasile, I. P. S. S. — *Mulțumește de a fi fost ales M. O., 38, 307.

Suprafața și populațiunea unora din State.e Europei, 39, 272.

Ședință solemnă de inaugurare a Societății Geografice Română la 15 Iunie 1875 (text roman și francez) Proces-Verbal, 1, 17; 21, I, 22 și 1 fot. — Ședința solemnă dela 6 Dec. 1900 pentru jubileul de 25 ani ai Societății. Proces-Verbal, 21 II, 24.

Ștefulescu, Alex. — Din trecutul Gorjului. Satele dispărute. Satele care și-au schimbat numele. Configurația Gorjului. Culele, 27, 17 și 3 fot.

Tablă de materii, 1 XII, 93; 34, 244. — Tablă de materiile coprinse în primele 35 volume dela 1875 la 1914 ale *Buletinului*, 35, 389. — Idem în primele 40 vol. dela 1875 la 1921, 40, 536—Tabla de Materii, Partea I-a *Buletinului*, pe anul 1914, 35, p. III; Idem Partea II, 35, 281.

Tardieu André. — *Mulțumește pentru alegerea sa de M. O., 38, 309

Tarantelli, Raffaele.—*Società Geografica Rumena, 13, 173.

Teodorescu, C.—Raportul Secțiunei militare a Societății Geografice Române din 27 Aprilie 1913, 24 I, 49. — *Brașovul și Imprejurimile, 40, 342.

*Telescopul cel mai mare din lume, 39, 285.

*Temperatura lavei Vezuviului, 39, 284.

Tocilescu, Gr. — *Raport asupra rezultatului concurs. premiului Socec pentru un Manual de geogr. pentru cl. primare, 5, 25. — *Raportul comisiunei asupra lucrărilor prezentate la premiul General G. Manu, 8, 104.—*Idem pentru premiile D. Sturdza și Ioan Fătu, 9, 100.—*Idem premiul G. I. Lahovari, 10, 32.—*Raport asupra lucrărilor puse la concurs (dicționare), 12, 135. — *Raport pentru premiile dicționarelor pe județe, 15, 3. — *Raport asupra dicționarelor pe județe prezentat în 1894, 16, 25.— Raportul comisiunei asupra dicționarelor geografice pe județe, 17, 29, — *Raport pentru premiarea dicționarelor geografice pe județe, 18, 19.—Istoricul activității pe tărâmul geografic al Țărei noastre sub întreaga Domnie a M. S. Regelui **Carol I. 28, 23.**

Tocilescu, Gr. și Hepites, St. — Proces-Verbal pentru examinarea lucrărei d-lui Lt. V. Nicolau, Harta generală a României, 13, 8.

Tocilescu, Gr. și Lahovari, G. I. — Vidi Lahovari G. I.

Trancu-Iași; Gr. L. — *Ioan Nedoviceanu, necrolog **38**, 343,

Trică, Căpit. G.—Harta sinoptică a Europei centrale pe scala 1 : 750.000 executată de Inst. geogr. militar din Wien, **8**, 148.—Harta «Orientul European» pe scala de 1/20.000 prelucrată de Inst. geogr. milit. din Wien, **9**, 208.

*Turcia după tratatul din Sèvres, **39**, 295.

Turnescu, Dr. Elena. — *Donațiune, **16**, 44.

Tzigara-Samurcaș, Al. — *Mulțumește pentru alegerea în Comitet, **36**, 841.—*Scrisoare relativă la ținerea conferințelor la Fundațiunea Universitară, 842. — *Scrisoare adresată generalului Barozzi. **37**, 659.

Țițu, Ioan. — Geografia comunei Comândărești din plasa Jijia-Ștefănești, districtul Dorohoiu, cu notițe istorice și tradiționale. **18**, 31.

Unitatea națională a Românilor: *Decretul de mobilizare, Proclamațiunile M. S. Regele, Decretele pentru unirea Basarabiei, Ardealului, Bucovinei, **37**, 567. — *Unirea Basarabiei, a Bucovinei și a Ardealului, **38**, 198.

Unirea Românilor în Camera Deputaților, 38, 202.

Urechia, Nestor. — Drumurile noastre, **22**, 33 și o fig. — «Căruța Poștei» (Cum călătoriau strămoșii noștrii), **22**, 106. — Drumurile în România la finele anului 1900, **23**, 85. — Un proect de geografie socială a României, **23**, 92.

Ursu I. și Hepites St. C.—*Țara noastră acum o sută de ani **38**, 211.

Vacchelli N., general. — *A reținut pentru Inst. geogr. din Firenze. vol. de Bulletin trămise fostului Director, general Gliamas. **39**, 410. — *Va trămite o colecțiune cât mai complectă de hărți pentru Muzeul cartografic, 421. — *Mulțumește pentru alegerea sa de M. C., 423. — Relazione sul materiale cartografico e scientifico inviato a la Società Regale Rumena di geografia per l'Istituto geografico militare di Firenze, 437.

Vancu, Petru. — Despre Românii din Hungaria, **17**, 114.

Van den Gheyn, R. P. — Les populations danubiennes. Roumains et Bulgares, **11**, 243 ; **20**, II, 41.

Vasilescu-Nottara I. — Românii din America, **39**, 160.

Vasiliu-Năstupel P.—Geogr. căilor de comunicațiune în România. **6**, 298

Vâlsan, G. — O fază în populareа țărilor Românești (cu prilejul unei hărți statistice vechi descoperită în ultimul timp), **33**, 201 și 3 h. — Über die Landesnamen Siebenbürgens, de *Marțian*, **33**, 359. — *Românii și clasa intelectuală din Bucovina de *Torontiu, I. B.* — Românii și clasa de mijloc din Bucovina (Meseriașii și Negustorii). Studii statistice, **33**, 364. — Schimbarea cursului Ialomiței la Bilciurești. Contribuțiuni la studiul inundațiunilor din țară, **34**, II, 124 și 4 fig. — Asupra evoluțiunii câmpiei române dintre râurile Olt și Argeș, **35**, 182. — Observări asupra teraselor câmpiei române orientale, **35**, 185. — *Scrisoare asupra lucrăriior ce a săvârșit, **35**, 309. — Asupra limitei între câmpia Română și câmpia Olteniei, **35**, 221. — Câmpia Română **36**, 313, cu 85 fig și 16 pl. — Asupra trecerii Dunărei prin Porțile de Fer, **37**, 132 cu 2 pl. și 4 fig. — Văile, origina și evoluțiunea lor, 333 cu 6 fig. — Le passage de Danube par les Portes de Fer (Résumé), 562. — *Basarabia de *C. Filipescu* și *Eug. N. Giurgea*, 633. — *Les frontières historiques de la Serbie par *G. Gravier*. **38**, 278. — *La question du Banat. Roumains et Serbes par *Sever Bocu*, 279. — *Les Roumains de Bulgarie et de Serbie, traduit par *O. Tafrale*, 280. — *Scrisoare relativă la activitatea geografice dela Cluj, 329. — Concursul de geogr. dela Cluj : raport, cuvântare, premiații, telegrame M. S. Regelui, **40**, 443.

Veress, Andrei. — Mulțumește pentru alegerea sa de M. C., **24** II, 40.

Verificarea socotelelor [Raportul sau Procesul-Verbal al Comisiunei pentru] vidi **Comisiunea pentru cercetarea socotelilor.**

Vidic, C. I. — Despre cabluri telegrafice submarine și în special despre cablul Constanța-Constantinopole (Kilios), **31** I, 50.

Vidrașcu I. T. — Lunca Dunării și regimul apelor ei, **36**, 131 cu 2 pl. și 1 fig.

Vladimir de Repta, I.P.S.S.—*Mulțumește de a fi fost ales M. O., **38**, 306.

Vivescu, C. T.— Tabele statistice asupra produselor salinelor României pe

anii 1862-1875, **1** II, 40. — Note asupra produselor salinelor României pe anii 1862-1875, **2**, 84; **3**, 43.

Vulcanul Bulusan, **38**, 263.

WERENDYCKE, H. Muller van. — *Mulţumeşte pentru alegerea sa de M. O., **39**, 420.

WOLFF, DR. CARL. — Navigaţiunea pe Olt şi importanţa ei pentru România, **13** III, 15.

XENOPOL LUCREŢIA. — Celebrarea celui de al IV-lea centenar al descoperirei Americei (1492-1892) la Genova, Madrid şi în America, **13**, 37.— Consideraţiuni asupra alcătuirei statelor actuale europene şi fruntariilor lor după dreptul naţionalităţilor şi după forţa autoritară, **13**, 43.— Il movimento geografico in Romănia, **13**, 168.

YARKA ŞC.— Proect de Regul. p. Biblioteca Soc. Geogr. Rom., **4**, 9.

ZAGORIŢ, Locot. CONST. — Procesul etnic în Câmpia Bârsei, **34** II, 133 şi o h.—Contribuţiuni istorico-statistice şi cartografice, **35**, 151.

ZEPPELIN [L'ascension du Comte], **22**, 322.

* * * — Geografia Mărei Negre, de *Porucic T.*, **34** I, 243.

S. H.

Anuarul Membrilor

Adaos la pag. 535.

Membrii activi votaţi în şedinţa Comitetului dela 23 Martie 922:

73. **Alexiu Mircea**, Locot. Inf. la Liceul militar, *Iaşi*, 5 str. Nicoriţă, 922
74. **Boian Nicolae**, S.-Locot. Bat. 1 Vânători de Munte, *Sinaia*, 922
75. **Bora Marin C.**, Abs. şc. sup. comerţ. Funcţ. Dir. Minelor, *Pietroşani*, 922
76. **Botez Const.**, Locot., Bat. 1 Vânători de Munte, *Sinaia*, 922
77. **Brediceanu Caius C.**, Ministru plen. în dispon., *Buc.*, Athénée Palace, 922
78. **Călin Valeriu**, Maior de Inf. la Liceul militar, *Iaşi*, 922
79. **Colorian Alex.**, Locot. la Comand. trup. de Munte, *Sinaia*, 922
80. **Constantinescu D.**, Lt.-Colonel la Liceul militar, *Iaşi*, 922
81. **Constantinescu Gh. M.**, Locot. la Liceul militar, *Iaşi*, 922
82. **Constantinescu Louis**, Căpitan la Liceul militar, *Iaşi*, 922
83. **Diamandescu I.**, Locot. la comand. trupelor de Munte, *Sinaia*, 922
84. **Dimitriu Alex.**, Locot. la Liceul militar, *Iaşi*, 922
85. **Dimitriu Dan**, Locot. la Liceul militar, *Iaşi*, 922
86. **Enescu Gh. C.**, Operator-topometru la Cadastru, Lt. rez., *Buc.*, 27 Muzelor, 922
87. **Enescu Manole**, Maior la comand. trup. de Munte, *Sinaia*, 2 Vârf cu dor, 922
88. **Hodârcă Gh. I.**, Dr. med. în chim., Medic maior la Liceul militar, *Iaşi*, 922
89. **Hogea G. V.**, Locot. adj. al brig. 5 Vânători, *Buc.*, cazarma reg. 9 Vân. 922
90. **Ionescu Alex.**, Sublocot. Bat. 1 Vânători de Munte, *Sinaia*, 922
91. **Ionescu Anghel**, Locot. Bat. 1 Vânători de Munte, *Sinaia*, 922
92. **Ionescu Paul**, Lt.-Col. rez., Ing. hot., Insp. la Cadastru, *Buc.*, 19 Olari, 922
93. **Ionescu State**, Locot. la Liceul Militar, *Iaşi*, 30 str. Sărăriei, 922
94. **Ionescu-Breaza**, Căpitan Bat. 1 Vânători de Munte, *Sinaia*, 922
95. **Irimescu Maximilian**, Locot. Inf. la Liceul militar, *Iaşi*, 922
96. **Joandrea D.**, Director de şcoală, *Pietroşani*, str. G. Barit, 922
97. **Kirileanu George T.**, Bibliotecarul M. S. Regelui, *Buc.*, Palatul regal, 922
98. **Maior Augustin**, Ing. prof. univers., *Cluj*, 21 Piaţa Mihai Viteazu, 921

99. **Marin Ioan**, Ing. hot., f. Subinsp. la Cadastru, *Buc.*, 8 str. M. Cornea 922
100. **Marțius Victor**, Dr. jur., Candid. de avoc., *Pietroșani*, 16 str. Regele Ferd., 922
101. **Mateescu Alex.**, Locot. M. S. M., *Buc.*, 2 bis str. Culmea Veche, 922
102. **Mavrichi Dnm. R.**, Căpit, la Vânători de Munte, *Sinaia*, 8 Cuza-V., 922
103. **Mavrodi George E.**, Funcț. Bancă, Maior art. în rez., *Buc.*, 12 str. Paris, 922
104. **Maximovici Valeriu**, S. Locot. la Liceul militar, *Iași*, 922
105. **Mărculescu Vasile**, Inspector g-l la Cadastru, *Craiova*. 4 Barbu Catargiu, 922
106. **Mircea Petre**, S. Locot. Bat. 1 Vânători de Munte, *Sinaia*, 922
107. **Negoescu Ioan**, Inspector g-l la Cadastru, *Buc.*, 31 str. Leonida, 922
108. **Negulescu Șerban**, Locot. *Sinaia*, 10 b-d Ferdinand, 922
109. **Nicolescu Iosif**, Locot. Bat. 1 Vânătorii de Munte. *Sinaia*, 922
110. **Patriciu Niculae**, Locot. de art. la Liceul militar, *Iași*, 922
111. **Petre Lazăr Constantin**, Locotenent la Vânătorii de Munte, *Sinaia*, 922
112. **Popovici Nic. Gh.**, Adm. Căpit. la Lic. mil., *Iași*, 15 Anastase Panu, 922
113. **Prigoreanu Emil**, Căpitan la Liceul militar, *Iași*, 922
114. **Procopescu D.** Colonel, *Sinaia*, 922
115. **Rudeanu Ovidiu**, Locot. la Liceul militar, *Iași*, 922
116. **Schmidt, Ioan Carol**, g-ral, Com. art. Munte, *Brașov*, 7 Șirul Cetățuei, 922
117. **Stoica Ion**, Locot. Bat. 1 Vânători de Munte, *Sinaia*, 922
118. **Stoicescu Ioan**, Lt-Colonel, Șef S. M. al Trupelor de Munte, *Sinaia*, 922
119. **Strat Nicolae**, Lt-Col., Com. Bat. 2 Vân. de M., *Brașov*, 3 str. Spit. mil. 922
120. **Vasilescu Mihail**, Locot. la Liceul militar, *Iași*, 922
121. **Vițelaru Ioan**, Adm. Locot. la Liceul militar, *Iași*, 922
122. **Zamfirescu Petru I.**, Căpitan la Liceul militar, *Iași*, 41 str. V. Lupu, 922

TABLA DE MATERII

Tomul XL

Pag.

St. C. Hepites. — Pentru Maiestatea Sa Regina Maria 5

I. Partea Ştiinţifică

Conferinţe, Memorii, Lucrări, Rapoarte.

Generalul C. Găvănescul. — Din Ocolul Pământului 7

M. Manoilescu.—Isvoarele de energie şi aşezarea geografică a diferitelor industrii în România (cu trei hărţi). (Les ressources d'énergie et la situation géographique de différentes industries en România. Résumé). 23

Emil Giurgea. — Progresele recente în Telegrafia şi Telefonia fără fir. Organizarea reţelei române de radiocomunicaţiuni (cu 43 fig.). (Récents progrès en Télégraphie et Téléphonie sans fil. Organisation du réseau roumain des radio-communications. Resumé) 62

Constant Georgescu. — Japonia şi extremul Orient. (Le Japon et l'extrême Orient. Résumé). 104

Emm. de Martonne.—La nouvelle Roumanie dans la nouvelle Europe (avec 6 fig.) 164

Dr. R. Jeannel.—Un voyage aux hautes montagnes à neiges éternelles de l'Afrique tropicale 185

C. Brătescu.—Contribuţiuni la studiul deltei dunărene. Evoluţia morfologică şi cronologică a ei. (Contributions à l'étude du delta danubéen. Son évolution morphologique et chronologique. Résumé). 194

Colonelul Ionescu-Dobrogianu.—Delta Dunării. (Le delta du Danube. Résumé). 216

V. Mihăilescu.—I. Două momente din înaintarea arăturilor pe Bărăgan (cu 2 fig.); II. Oraşul Călăraşi (cu 2 fig.). (I. Deux moments dans l'avancement des labours dans le Bărăgan; II. La ville de Călăraşi) 260

I. Băcilă. — O hartă din anul 1835 a judeţului Dolj. (Une carte de l'année 1835 du district de Dolj). 289

St. C. Hepites. — Asupra numirilor geografice şi alte chestiuni. (Sur les noms géographiques et autres questions. Résumé). 302

Fapte, Cronică, Notiţe, Informaţiuni.

Robert de Flers.— Le Roi Ferdinand 324

Colonel I. Berindei. — Oraşul Târgu Mureş 327

Iacob Radu. — Oraşul Oradea-Mare 335

General C. Teodorescu.— Braşovul şi împrejurimile 342

I. Mihu. — Oraşul Orăştia 347

Ion Gh. Costinescu.—Oraşul Caransebeş (Banat) 350

I. Simionescu.—Reşiţa, Chişinău, Cernăuţi, Braşov, Bistriţa-Năsăud . . 356

Victor Slăvescu.— Noua Suliţă (Bucovina) 366

Victor Slăveseu.— Prin Maramureş 372

Euf. Simionescu. — Cohalm (Transilvania) 373

H. — Locuitorii Blajului în 1681 şi 1907 374

S. Mehedinţi. — Din progresele ştiinţei geografice în 1920 374

Comandor I. Bălănescu. — Navigaţiunea pe Dunăre şi condiţiunile necesare desvoltărei sale 374

Pag.

H. — Al optulea congres geografic italian la Firenze 378
H. — Arhipelagul Spitzberg 379
H. — Scufundarea seculară a regatului Nederland . . . . . »
H. — Staţiune meteorologică şi de T. F. F. în Grönland 380
H. — Premiul Osiris . . . . . »
H. — Geografia la Clark University 381
H. — Mai multă geografie în şcoli . . . . . »
H. — Catedra de geografie la Johns Hopkins University . . . . . »
H. — Institutul geografic militar ceskoslovak la Praha 382
H. — Geografia în opera lui Dante . . . . . »
H. — Comisiunea internaţională a Dunării 383
H. — Petrolul s'a exploatat pentru întâia oară în România . . . . . »
H. — Centenarul Societăţii de geografie din Paris . . . . . »
H. — Monografiile comunelor. Un exemplu de imitat 384
H. — The geographical Teacher . . . . . »
H. — American geographical Society 385
H. — Societatea de geografie din Cairo 386
H. — The royal geographical Society of Australasia Queensland) . . . 387
H. — România Nouă . . . . . »
H. — Unde plouă mai mult pe pământ 388
H. — Cea mai mare cantitate de ploaie într'o zi . . . . . »
H. — Uscăciunea erei 1920-1 . . . . . »
H. — Schimbatu-s'au anotimpurile? 389
H. — Iulius von Hann; Alexander Supan; Giuseppe Dalla Vedova, Alfred Grandidier, necrologuri . . . . . »
H. — Profesorul Hermann Wagner 391
H. — Staţiunea sismologică centrală din Germania . . . . . »
H. — Un seminar de Geografie colonială . . . . . »
H. — Expediţiunea din 1921 la muntele Everest 392
C. **Brătescu.** — Escursiunea d-lui Emm. de Martonne în Dobrogea . . 393
H. — Iuţeala călătoriilor pe uscat 394
H. — Ancheta industrială din 1920 . . . . . »
H. — Strâmtoarea Gibraltar . . . . . »
I. **Bălănescu.** — Internaţionalizarea şi libertatea navigaţiunei pe fluvii. Punctul de vedere al României . . . . . »
Joncţiunea Dunării în Marea Baltică 395
Preţurile de altădată ale alimentelor 396
V. Pârvan. — În chestiunea etimologiei «Dunării» . . . . . »
Cuvântul Iaşi . . . . . »
H. — Marina de comerţ a principalelor naţiuni maritime înainte şi după răsboiu 397
Sir Ernest Shackleton . . . . . »
Emm. de Martonne. — Învăţământul şi escursiuni geogr. în România . 399

Recensiuni.

Hepites. — La România économique en 1921 401
» La république de Finland. Aparçu économique et financier publié par le *Bureau central de Statistique* 403
» Les frontières de Finland 405
» La Geografia de *Roberto Almagià* . . . . . »
» La liberté de communication sur les voies navigables et le régime de Danube à la Conférence de la Paix en 1919-20 de *G. Popescu*. 406
» Valorificarea regiunei inundabile a Dunării, de *Ion G. Vidraşcu* »
» Comerţul exterior al României şi mişcarea porturilor în anii 1914 şi 1915 de *Direcţiunea generală a Statisticei* 407
» Ştiri din Basarabia de astăzi, de *V. D. Moisiu* 408

Pag.

Hepites. — The cruises of the «Carnegie», de *L. A. Bauer* 408
» La France d'aujourd'hui et ses colonies, de *H. Busson, J. Fèvre*, și *H. Hauser* 409
» Observațiuni economice asupra Basarabiei, de *Eug. N. Giurgea* 410
» Apele minerale și stațiunile balneare-climatice din Ardeal cu cele din Vechiul Regat și Bucovina, de *E. Țeposu* și *L. Câmpeanu* »
» L'attività geografica del T. C. I. nel decenio 1910—1920. Il grande atlante internazionale del T. C. I., de *L. V. Bertorelli* . . 411
» Les régions géographiques de la France, de *Emm. de Martonne* »
» România de eri, Țara Românească, Peștii apelor noastre, Bulgaria, de *I. Simionescu* . . . . . »
» Dunărea și problemele ei științifice, de *Gr. Antipa* . . . . »
» România pentru cursul secundar, de *S. Mehedinți* 413
» Les parcs nationaux en România, de *M. Haret* . . . . . »
» Analele Dobrogei, de *C. Brătescu* . . . . . »
» The South African Geographical Journal, vol. 3 și 4 . . . 414
» La Géographie, tomul 36 415
» Les principales puissances d'aujourd'hui, de *H. Busson, J. Fèvre, H. Hauser* . . . . . »
» Dicționarul Transilvaniei, Banatului și celorlalte ținuturi alipite, de *C. Martinovici* și *N. Istrati*. 416

II. Actele Societății și Finanțele.

I. Din procesele-Verbale ale Adunărilor generale și ale Comitetului în 1921 417

II. Corespondență, Cuvântări, Concursuri, Premii, Bugete, Bilanțuri, Publicațiuni, Necrolog, Diverse:

1. Răspuns de mulțumiri dela d. Ch. Lallemand 426
2. » » » » d. Ch.-Ed Guillaume 427
3. Adresă de felicitare pentru căsătoria A. S. R. Principesa **Elisabeta** »
4. Invitare la serbarea Centenarului Soc. geogr. din Paris 428
5. Scrisoare adresată Doamnei Eliza C. Barozzi . . . . . »
6. Convocarea Adunărei generale dela 7 și 8 Maiu 1921 429
7. Cuvântarea d-lui Hepites la Adunarea generală dela 7 Maiu 1921 430
8. Omagiu memoriei Generalului-Adj. C. Barozzi de d. Hepites . »
9. Bilanțul și Contul de Profit și Pierdere încheiate la 31 Dece. 1921 433
10. Dare de seamă asupra mersului Soc. în 1920 adresată Adunărei generale dela 7 și 8 Maiu 1921, de d. Hepites 434
11. Raportul Comisiunei de verificare a socotelelor pe anul 1920 . . 437
12. Propunerea pentru votarea de Membri de Onoare și donatori de d. Hepites . . . . . »
13. Adresa de felicitare pentru căsătoria A. S. R. Principele **Carol** . . 438
14. Scrisoare dela d. Panas, Ministru Greciei 439
15. Scrisoare adresată A. S. R. Principelui **George** al Helenilor . . . »
16. » » A. S. R. Principesei **Elisabeta** a Helenilor . . 440
17. Scrisoare de felicitare pentru Centenarul Soc. de geogr. din Paris »
18. Convocarea Societății în ședință extraordinară la 6 Iunie 1921 . 441
19. Cuvântul d-lui Hepites în ședința dela 6 Iunie 1921 . . . . . »
20. Propunere pentru alegere de membru corespondent de d. Hepites . 442
21. Scrisoare dela d. Panas, Ministrul Greciei . . . . . »
22. Telegrama A. S. R. Principele **Carol,** către d. Hepites . . . . . »
23. Scrisoare de mulțumire dela d. Dr. R.-G. Jeannel . . . . . »

Pag.

24. Concursul de geografie ţinut la Cluj dela 27 la 29 Iunie 1921 (Raportul Comis. concursului, Cuvântarea d-lui profesor Vâlsan, Telegramă adresată M. S. Regelui, Numele premiaţilor) 443
25. Convocarea Adunărei generale dela 18 Decembrie 1921 448
26. Expunerea de motive la proectul de buget pe 1922 de d. Hepites . 449
27. Bugetul pe exerciţiul 1922 451
28. Propunerea de membri donatori, de onoare şi corespondenţi de d. Hepites 454
29. Circulara relativă la situaţiunea României şi la numirile geografice de d. Hepites 455
30. Geograful Emm. de Martonne la Soc. Reg. Rom. de Geogr. de d. Hepites 456

Necrolog: C. Barozzi, Em. Porumbaru, Al. Şaabner-Tuduri, Emil Costinescu şi Toma Ghenea de d. Hepites 463
Premii: I. Premiul General G. Manu de 2.000 lei. Programă 464
II. Premii pentru redactarea Dicţionarelor geografice ale judeţelor Durostor, Caliacra şi Caraş-Severin. Programa . . . 465
Statutele şi Regulamentele Societăţii 467
Populaţiunea României 488

III. Anuarul membrilor societăţii la 1 Ianuarie 1922 . 489, 558

IV. Tabela generală a materiilor coprinse în primele 40 volume dela 1875 la 1921 din Buletinul Soc. Reg. Rom. de Geogr. după numele autorilor sau după materii, de D. Hepites 536

Tabla de materii, vol. 40 560
Hărţi, Figuri şi schiţe 563
Errata 564
Publicaţiunile Societăţii Regale Române de Geografie 565

Hărţi, Figuri şi Schiţe.

Manoilescu M., Pl. I., Pl. II şi Pl. III.— Isvoarele de energie şi aşezarea geografiei a diferitelor industrii în România (Les resources d'énergie et la situation géographique des différentes industries en România).

Giurgea Emil. — Progresele recente în telegrafia şi telefonia fără fir (Récents progrès en Télégraphie en Téléphonie sans fil):

Fig. 1. Circuit simplu. p. 63.—2. Circuit oscilant cu dispozitiv inductor, 63.— 3. Staţiunea radiotelegrafică din Parcul Carol, 1915, 66.—4. Grupul convertisor al postului de 150 kw dela staţiunea Herăstrău, 67. — 5. Post cu arc Poulsen. 69.—6. Arc de 100 kw, 70. — 7. Alternator de înaltă frecvenţă, 72.— 8. Lampă termoionică, 74.— 9. Circuit oscilant lămpi cu 3 electrode, 74.— 10. Caracteristica unei lămpi cu 3 electrode, 74.— 11. Amplificator cu 4 lămpi, 75.— 12. Recepţie pe cadru, 76. — 13. Recepţie cu cadru în cabina de protecţie, 77. — 14. Recepţie fără cadru, 78. — 15. Heterodină, 78. — 16. Inregistrare fonografică, 79. — 17. Reproducerea sunetelor înregistrate, 79. — 18. Galvanometau cu coarda Einthoren, 80. — 19. Firul de quartz argintat, 80. — 20. Inregistrarea fotografică, 81. — 21. Idem, 200 cuvinte pe minut. 81. — 22. Inregistrare fotografică automată, 82. — 23. Inregistrarea fotografică simultană a două posturi. 82.—24. Perforaţie p. manipulaţie automată, 83.— 25. Post de emisiune p. telefonia f. f., 83.— 26. Post de emisiune cu lămpi, 84.— 27. Post cu lămpi, mod. Inf. fr., 84.— 28. Post radiotelefonic, 85.— 29. Idem, model fr., 85.— 30. Idem, Marconi, 86.— 31. Post cu lămpi p. telefonia f. f., 87. — 32. Staţiunea radiotelegraf. dela Bordeaux, 88.— 33. Staţiunile de transmisiune dela S-te Assise, 89.— 34. Centrul radiotelegrafic al Parisului, 90.—35. Reţeaua de comunicaţiune din

France, 90. — 36. Reţeaua staţiunei extraputernică din Buc., 91. — 37. Reţeaua staţiunilor cu lămpi din Buc., Cluj şi Iaşi, 91.—38. Traseul de cale ferată electrică proectată a legà Occidentul cu Extremul-Orient, 92. — 39. Reţeaua de posturi radiotelegrafice ce urmează a se înfiinţà în România, 92. — 40. Recepţionarea unei transmisiuni prin razele infraroşii, 93. — 41. Protector de marină p. semnalizări prin raze infraroşii, 94.—42. Capsulă ce transformă undele infraroşii în unde sonore, 94.—43. Receptor imprimând «Creed», 95.

Martonne Em. de. — La nouvelle România dans la nouvelle Europa: Fig. 1. Place de la România dans l'Europa. p. 167. — 2. Répartition des habitants en România, Ceskoslovaquie et Yugoslavie, 170.—3. Carte de la România, 171. — 4. Ressources comparées de la România, 178. — 5. Ressources agricoles de la România, 180.— 6. Resources minières de la România, 182.

Mihăilescu Vintilă. — Două momente din înaintarea arăturilor pe Bărăgan. Oraşul Călăraşi: Fig. 1. Intinderea arăturilor, pag. 262.—2. Satele noui şi târlele pe Bărăgan, 271. — 3. Cum au crescut Călăraşii, 277. — 4. Călăraşi; zonele anexe, 282.

ERRATA

Pag.	321	rândul	14	de sus în loc de:	de royaume	a se citi	du royaume.
»	322	»	16	» »	ses appuie	»	s'appuie
»	323	»	5	» »	monière	»	manière.

FINELE VOLUMULUI XL.

PUBLICAȚIUNILE
Societății Regale Române de Geografie.

1922.

I. Buletinul Societății Regale Române de Geografie, 24×16 cm, 1887—1920 (Volumele I, II, IV, XIII, XIV, XXI și XXIV sunt sfârșite) . . . . . 40 vo

II. Dicționare Geografice pe județe, 32 vol., 24×16 cm:

1. *Argeș*, de G. I. Lahovari, pag. 168, Buc., 1888 . 1 »
2. *Bacău*, de Ort. Racoviță, p. XVI + 600, Buc., 1895 1 »
3. *Botoșani*, de V. C. Nădejde și I. Țițu, p. 240, Buc., 1895 1 »
4. *Brăila*, de Iul. Delescu, G. Demetrescu Oprea și N. Th. Vâlcu, cu o prefață de St. C. Hepites, p. VIII + 248 + VIII, Buc., 1894 . . . . . 1 »
5. *Buzău*, de B. Iorgulescu, p. XXIV+570, Buc., 1895 1 »
6. *Constanța*, de Gr. G. Dănescu, p. XVI + 756, Buc., 1897 1 »
7. *Covurluiu*, de Moise N. Pacu, p. 168, Galați, 1892. 1 »
8. *Dâmbovița*, de D. P. Condurățeanu, p. 127, Buc., 1890 1 »
9. *Dolj*, de Ana Cumbary, Maria Manoil, Mihail Canianu și Aureliu Candrea, p. 701, București, 1897 1 »
10. *Dorohoiu*, de N. Filipescu-Dubău, întocmit și prelucrat în formă lexicogr. de C. Chiriță, p. XI + 393, Iași, 1891 1 »
11. *Fălciu*, de C. Chiriță, p. VIII + 225, Iași, 1893 1 »
12. *Gorj*, de Col. I. Vasiliu-Năsturel, p. 408, Buc., 1892. 1 »
13. *Ialomița*, de Ion I. Provian, p. 273, Târgov., 1897. 1 »
14. *Iași*, de C. Chiriță, p. 337, Buc., 1889 . . . . . 1 »
15. *Ilfov*, de C. Alessandrescu, p. 384, Buc., 1895 . 1 »
16. *Mehedinți*, de N. D. Spireanu, p. VIII + 310, Buc., 1894. 1 »
17. *Muscel*, de C. Alessandrescu, p. 425, Buc., 1893. 1 »
18. *Neamțu*, de C. D. Gheorghiu, p. 302, Buc., 1895. 1 »
19. *Olt*, de C. Alessandrescu și I. G. Sfințescu, pag. VIII + 312, Buc., 1895 . . . . . 1 »
20. *Prahova*, de d-ra Paulina Brătescu și I. Moruzi, pag. 642, Târgoviște, 1897 . . . . . 1 »
21. *Putna*, de M. Canianu și A. Candrea, p. 404, Buc., 1894. 1 »
22. *R.-Sărat*, de Gr. G. Dănescu, p. VI + 321, Buc., 1896 1 »
23. *Roman*, de P. Candrea, p. 153, Buc. 1891 . . . . 1 »
24. *Romanați*, de C. I. Locusteanu, pag. 219, Buc., 1889. 1 »
25. *Suceava*, de S. Ionescu, pag. VIII + 379, Buc., 1897. 1 »

26. *Tecuci*, de Th. Ciuntu, p. VIII + 293. Buc., 1897 . 1 vol.
27. *Teleorman*, de P. Georgescu, p. XII + 383, Buc., 1897. 1 »
28. *Tulcea*, de Gr. G. Dănescu, p. X + 591, Buc., 1896. 1 »
29. *Tutova*, de N. Candrea, p. 90, Buc., 1887 . . . . 1 »
30. *Vaslui*, de C. Chiriță, p. 226, Buc., 1889 . . . . 1 »
31. *Vâlcea*, de C. Alessandrescu, p. XVI + 556 + VI, Buc., 1893. . . . . 1 »
32. *Vlașca*, de P. S. Antonescu-Remuși, p. 312, Buc., 1891. 1 »

Dicționarele geografice ale districtelor *Caliacra*, *Durostor* și *Caraș-Severin* sunt puse la concurs. Programa este publicată în *Buletin* vol. 39 la pag. 455 și vol. 40 la pag. 465. Manuscrisele se vor prezintă până la 15 Ianuarie 1924 pentru cele dintâi două, și până la 15 Ianuarie 1923 pentru cel din urmă.

(Afară de Dicționarele județelor *Buzău*, *Fălciu*, *Neamțu*, *R.-Sărat* și *Suceava*, toate celelalte sunt sfârșite).

III. **Marele Dicționar Geografic al României,** alcătuit și prelucrat după dict. parțiale pe județe, de G. I. Lahovari, C. I. Brătianu și Gr. G. Tocilescu, 32 × 24 cm, Buc. 1898 — 1902, 5 vol.

IV. **Dicționarul Geografic al Basarabiei,** de Zamfir C. Arbure, 32 × 24 cm, p. VIII + 237, Buc., 1904.

V. **Dicționarul Geografic al Bucovinei,** de Em. Grigorovitza, 32 × 24 cm, p. II + 233, Buc., 1908.

Dicționarul Geografic al Transilvaniei este în lucrare de d. Prof. Dr. V. Merutiu.

VI. **Rezumatul comunicărilor,** 24×16 cm, Buc., No. 1—11.

VII. **Tipuri Geografice în România,** de St. C. Hepites, 24 × 16 cm, pag. 25 și 24 pl. cu 64 figuri, Buc., 1915.

VIII. **Statutele Societății Regale Române de Geografie,** 24 × 16 cm, Buc., 1885, 1912, 1914, 1915, 4 br.

IX. **Statutele și Regulamentele Societății Regale Române de Geografie,** 24 × 16 cm, Buc., 1916, 1921, 2 br.

X. **Lista membrilor Societăței Reg. Rom. de Geogr.** la 1 Mart. 1899, la 1 Ian. 1911, la 1 Ian. 1916, 24×16 cm, Buc. 3 br.

XI. **Anuarul Membrilor Societății Reg. Rom. de Geogr.** la 1 Mai 1920, la 15 Apr. 1921 la 1 Ian. 1922, 24×16 cm, Buc., 3 br.

XII. **Tabloul de Materiile cuprinse în primele 12 vol.** din *Buletinul Societății geografice Române*, 24×16 cm, Buc., 1892, 1 br.

XIII. **Tablă generală a Materiilor coprinse în primele 35 vol.,** dela 1875 la 1914, din *Buletinul Soc. Reg. Rom. de Geogr.* după numele autorilor și după materii, 24×16 cm, Buc. 1915, 1 br.

XIV. **Tablă generală a Materiilor coprinse în primele 40 vol.,** dela 1875 la 1921, din *Buletinul Soc. Reg. Rom. de Geogr.*, după numele autorilor și după materii, 24×16 cm, Buc. 1922, 1 br.

XV. **Extrase din Buletinul Soc. Reg. Rom. de Geografie:**

I. C. BĂCILĂ. — Intinderea Moldovei. Schiță istor. și geogr. (cu 4 pl.).
» O hartă din anul 1835 a județului Dolj, 1922.
C. BRĂTESCU. — Lacul Mangalia (cu 2 planșe).
» Mișcări epirogenetice și caractere morfologice în basinul Dunării-de-jos.
» Contribuțiuni la studiul deltei dunărene, 1922.
T. T. BURADA. — O colonie de Vlahi în Arabia (cu 8 fig.).
ST. BURILEANU. — Industria metalurgică a Banatului și a Transilvaniei.
N. P. COMNEN. — Este Dobrogea Românească?
ION G. COSTINESCU. — Vulcanii și cutremurile în concepția celor vechi.
M. D. DAVID. — Schiță morfologică a podișului sarmatic din Moldova (cu 8 fig).
M. M. DRĂGHICEANU. — Geologia războiului nostru în Carpații meridion.
AUR. M. ELIESCU — Harta etnografică a țărilor locuite de Români.
C. GĂVĂNESCUL. — Din Occolul pământului, 1922.
C. GEORGESCU. — Japonia și extremul Orient, 1922.
E. GIURGEA. — Progresele recente în T.F.F. și telef. F.F. cu 43 fig., 1922.
G. GORCIU. — Raportul Secțiunii didactice pe anul 1914.
» Creșterea progresivă a natalității în România. Câți locuitori are România în 1916? cu o tabelă.
» Raportul Secțiunii didactice pe anul 1915.
» » » » » anii 1916—1918.
» Moldova acum 200 de ani. Interpretare geografică a operei *Descriptio Moldaviae* de D. CANTEMIR (1916) cu 1 fig. în 3 tab.
» Progr. de geogr. din învățământul primar și neajunsurile sale.
» Repartizarea naționalităților pe județe în Transilvania.
» Canalul Suez.
C. HAGI THEODORAKY — Tendința de uscăciune a solului.
ST. C. HEPITES. — Determinări fizice la Galați (cu 2 tab.).
» Tipuri geografice din România, cu 64 fig. în 6 pl.
» Evoluțiunea hotarelor României.
» Asupra numirilor geografice și alte chestiuni, 1922,
G. IANNESCU. — Raportul Secțiunii militare pe 1915.
» Misiunea Muzeului cartografic al Soc. Reg. Rom. de Geografie
» Raportul Secret. general citit la Adun. gener. dela 15 Iunie 1919.
M. IONESCU-DOBROGIANU. — Un veac și jumătate din viața Dobrogei medievale.
» Valea Carasù (cu 1 pl.).
» Năvălirea Bulgară din 1916—18 în județul Tulcea.
» Delta Dunării, 1922.
R. JEANNEL — Un voyage aux hautes montagnes à neiges éternelles de l'Afrique tropicale, 1922.

G. Maior. — In Țară Nouă.
M. Manoilescu. — Isvoarele de energie și așezarea geografică a diferitelor industrii, 3 pl., 1922.
Emm. de Martonne. — La nouvelle Roumânia dans la nouvelle Europa, 6 fig., 1922.
V. Mihăilescu — I. Două momente din înaintarea arăturilor pe Bărăgan. II. Orașul Călărași, 4 fig., 1922.
I. P. S. S. Miron Cristea. — Cuvântare la Soc. Reg. Rom. de Geogr.
A. Napoleon. — Canalul Panama, cu o figură.
» Popoarele antice și moderne maritime și comerciale.
I. Nicolaescu Bugheanu. — Pentru procurarea de material didactic de geografie din orizontul intuitiv local.
Gh. I. Nicolescu. — Porțile de fer și cataractele Dunării.
E. Oteteleșanu. — Cutremurile de pământ din România dela 26 Ianuarie 1916 și zilele următoare (cu 2 fig.).
» Progresele Meteorologiei în ultimele decenii.
» și G. D. Elefteriu. — Considerațiuni generale asupra regimului precipitațiunilor atmosferice în România (cu 1 hartă).
Sc. Panaitescu. — Raportul Secț. militare asupra activității ei în 1914.
» Raportul Secț. militare asupra activității ei în anii 1916—1918.
» Din istoricul cartografiei.
» Documentarea cartografică a României Mari la încheerea războiului mondial.
Zach. C. Pantu. — Flora Ceahlăului. Schiță de vegetațiune (cu 4 fig.).
I. Pavelescu. — Dacia transcarpatină din punct de vedere geografic și militar.
Eug. Pittard. — Popoarele din peninsula Balcanilor. Schiță antropologică.
I. G. Rassat. — Le peuple Roumain: Du martyre au triomphe.
I. Simionescu. — Sahara.
C. Stamboliu. — Concepția actuală a Geografiei și Metodica ei.
S. Stefanescu. — Raportul Secret. gen. citit în șed. de la 15 Mai 1915; 3 Mai 1916; 24 Aprilie 1920; 3 br.
I. Vasilescu-Nottara. — Românii din America.
G. Vâlsan. — Câmpia Română (cu 85 fig. și 16 pl.).
» Asupra trecerei Dunării prin Porțile de fer (1 pl. și 4 fig.)
» Văile. Originea și evoluția lor (cu 6 fig.).
I. T. Vidrașcu. — Lunca Dunării și regimul apelor ei (2 pl. și 1 fig.).

(Aceste extrase, tipărite în mic număr, se pot găsi numai la autori).

NOTĂ. — Membrii Societății Regale Române de Geografie se bucură de o reducere de 50% asupra prețurilor publicațiunilor sale. Ele trebuesc cerute la cancelaria Societății, *București*, la Ateneul Român.